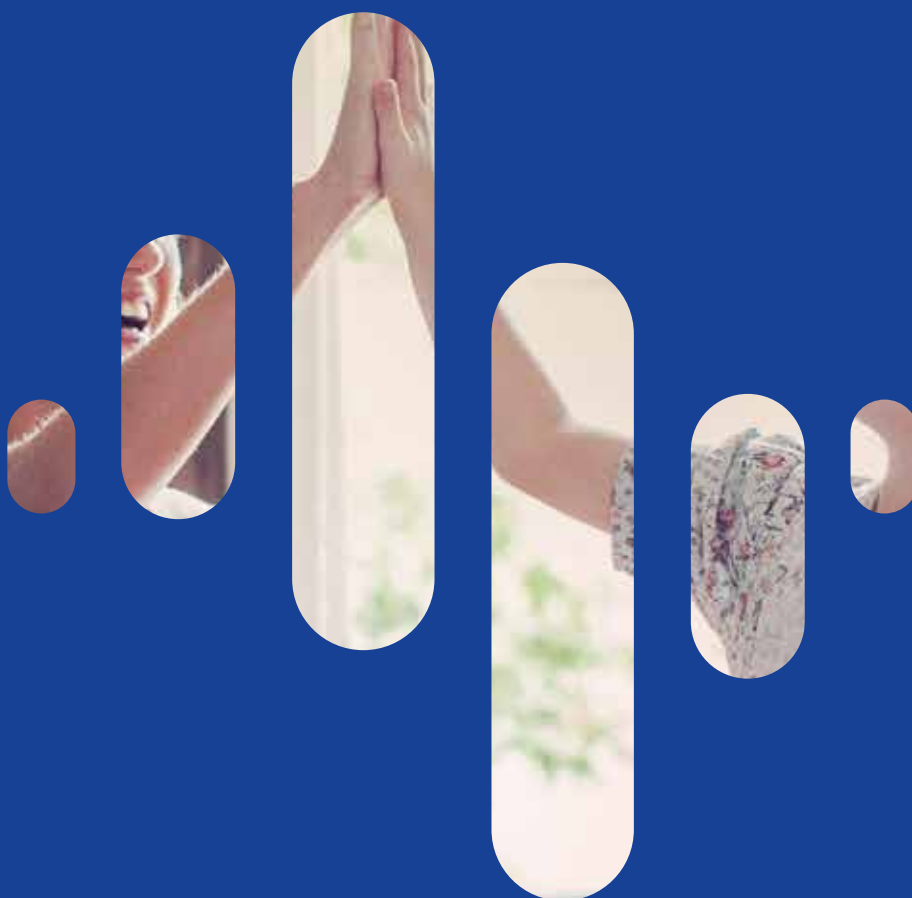

Nordea

**Årsredovisning
2017**

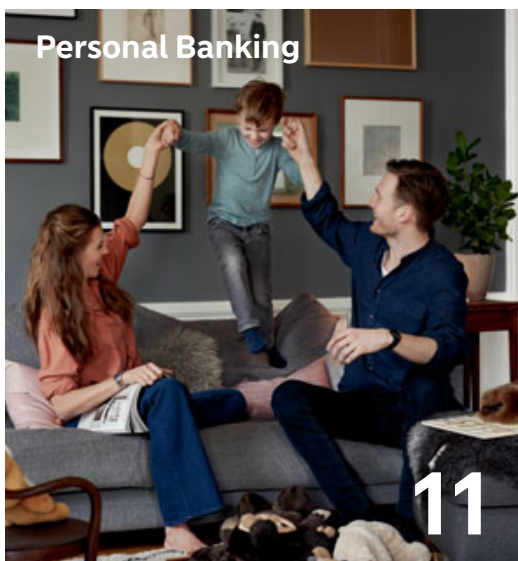
Vd-ord

Casper von Koskull, vd och koncernchef, och Torsten Hagen Jørgensen, Group COO och ställföreträdande koncernchef. **Sidan 4**

4

Den ledande relationsbanken i Norden, med operativ styrka. **Sidan 19**

Personal Banking

Långsiktig ambition att bli nr 1 sett till lönsamhet och kund- och medarbetar-nöjdhet. **Sidan 11**

11

Wholesale Banking

19

Commercial & Business Banking

15

Wealth Management

23

Vår vision är att vara den ledande kapitalförvaltaren i Norden år 2020. **Sidan 23**

Bästa rådgivningen och digitala upplevelsen, effektivitet och skalfördelar rustar oss för framtiden på en orolig marknad. **Sidan 15**

Innehåll

4	Vd-ord
6	Ledande plattform
8	Nordea som investeringsalternativ – strategiska prioriteringar
10	Affärsområden
31	Nordeaaktien och kreditbetyg
34	Våra medarbetare

Förvaltningsberättelse

36	Finansiell översikt 2017
40	Affärsområdesresultat
43	Risk-, likviditets- och kapitalhantering
59	Bolagsstyrningsrapport
67	Hållbarhetsrapport
69	Ersättningar
72	Förslag till vinstdisposition

Redovisning

73	Finansiella rapporter, koncernen
86	Noter till koncernens redovisning
176	Finansiella rapporter, moderföretaget
187	Noter till moderföretagets redovisning
231	Årsredovisningens undertecknande
232	Revisionsberättelse

Organisation

236	Styrelse
238	Koncernledning
239	Koncernstruktur
240	Årsstämma
240	Finansiell kalender

Årsredovisningen innehåller förutsägelser som avspeglar ledningens aktuella syn på vissa framtida händelser och på potentiellt finansiellt resultat. Även om Nordea bedömer att förutsägelseerna grundar sig på rimliga förväntningar kan inga garantier ges för att förväntningarna visar sig korrekta. Utfallet kan alltså avvika markant från förutsägelseerna, till följd av en rad faktorer såsom: (i) den makroekonomiska utvecklingen, (ii) förändringar i konkurrensförutsättningarna, (iii) för-

ändringar i regelverk och andra statliga åtgärder, och (iv) förändringar i räntenivån och valutakurser. Denna rapport ska inte tolkas som att Nordea åtagit sig att revidera dessa förutsägelser utöver vad som krävs av gällande lag eller börsbestämmelser, om och när omständigheter uppstår som medför förändringar jämfört med tidpunkten när förutsägelseerna gjordes.

Mot Ett Nordea

– en flexibel, stark och kundorienterad bank

Bästa aktieägare,

När vi ser tillbaka på 2017 finns det några betydelsefulla saker som vi i Nordea ska vara stolta över. Vi har ytterligare accelererat vår transformation i den riktning som kunderna leder oss. I en värld där kunderna med ett par fingertyckningar kan göra sina bankärenden, när och var de vill, måste Nordea förändras. Vi har antagit utmaningen och gör därför om vår kärnbankplattform, den som vi kallar "N-core". Vi står på tröskeln till en ny värld där banktjänster erbjuds av ett allt större antal tjänsteleverantörer, såväl konkurrenter som partners. Vi har tagit till oss denna förändring och har många innovativa partners som i samarbete med oss ska nå vår kundvision om att vara lätt att ha att göra med, relevant och kompetent, var som helst och när som helst. Lanseringen av partnerskapet med Apple Pay, som levererar mobila betalningar, är bara ett exempel, men vi inleder också samarbeten med många intressanta fintechpartners, som Tink i Open Banking-projektet, och går med i konsortier som we.trade där vi utforskar möjligheterna med blockkedjeteknik.

Nordea har gjort ambitiösa investeringar för att lägga grunden till framtidens bank, och vi har nu betjänat våra första finska kunder via "N-core", vår kärnbankplattform. Under 2018 fortsätter införandet av banktjänster, bit för bit och land för land. När den har införts fullt ut kommer vi att ha en toppmodern

banklösning med stora fördelar för kunderna i fråga om snabbhet, användarvänlighet, bekvämlighet och regelefterlevnad. Dessutom kommer vi – och därmed kunderna – att kunna dra full fördel av fintechföretagens innovationer. Det ska vi göra genom att engagera oss och bjuda in det finansiella ekosystemet att delta i vår resa mot att bli den ledande och mest efterfrågade bankpartnern för alla kunder i Norden.

Nordea är den första nordiska banken att använda sig av Open Banking, där fler än 1 000 externa utvecklare har testat och gett återkoppling på de öppna API:erna och tillhörande tjänster. På Open Banking-plattformen kan programutvecklare testa sina idéer genom att använda bankens data och verktyg. I december tog vi nästa steg genom att ansluta API:erna till produktionssystemet och erbjöd pilotutvecklarna åtkomst till verkliga kunduppgifter. I en nära framtid kommer kunderna att ha tillgång till en rad nya tjänster och produkter utvecklade i samarbete med externa leverantörer, och kan därmed dra fördel av detta innovationscenter.

För att lyfta och främja innovation ytterligare, både internt och externt, har vi bildat Nordea Ventures, där vi gör strategiska investeringar i uppstarts företag i fintechsektorn, såsom Betalo, och vi sjösatte nyligen Nordea Runway, vårt eget entreprenörsprogram som syftar till att dra nytta av innovationskraften inom Nordea.

2017 var också året då vi inledde en satsning där kulturen i banken står i fokus. Våra medarbetare har medverkat i att formulera ett gemensamt syfte och uppdatera bankens företagsvärderingar, som ska vägleda alla medarbetare i deras kontakter med kunder och de samhällen där vi verkar. En viktig del av kulturen handlar om hur Nordea som företag ska skapa värde för både kunder och samhälle. Att skapa värde för våra kunder är nyckeln till långsiktigt aktieägarvärde, och det är också därför vi har vidtagit de första åtgärderna för att förändra vår organisation. Vi vill bli snabbare, smidigare, mindre hierarkiska och alltid utgå från kunden i våra tankar och vårt agerande, och organisera oss utifrån kundens behov. Vi har tagit ett viktigt steg mot att bli bättre på att lyssna på och återkoppla kundernas önskemål till affärsområdena för åtgärder.

Genom den transformation som vi genomgår för att uppfylla kundernas behov, inte bara idag utan också imor-

gon, hittar vi nya sätt att arbeta. Den digitala omvandlingen, med fler tjänster som bygger på robotteknik och artificiell intelligens i kombination med nya sätt att organisera arbetet, innebär att vi inte behöver vara lika många. Under en fyraårsperiod ska vi minska antalet medarbetare med minst 4 000, och antalet konsulter med 2 000. Den här minskningen genomförs på ett ansvarsfullt sätt där Nordea har inrättat en särskild enhet som ska hjälpa berörda medarbetare att hitta nya jobb.

2017 var ännu ett år med låga räntor och politisk oro i vissa delar av världen, bland annat i Europa till följd av Storbritanniens beslut att lämna EU. Trots detta var Nordea återigen en av de mest stabila bankerna i Europa. Det är mer än elva år sedan som våra aktieägare senast fick uppleva ett förlustkvartal. Nordeas balansräkning är en av de starkaste bland europeiska banker, och vårt kreditbetyg hör till de högre. Vi redovisade följande resultat för helåret 2017 (exkl jämförelsestörande poster): Intäkter på 9 469 mn euro, rörelseresultat på 3 998 mn euro, kostnader på 5 102 mn euro, kreditförlustrelation på 12 punkter och avkastning på eget kapital på 9,5 procent.

De positiva effekterna av vår allt snabbare transformation börjar nå våra kunder över hela Norden. Detta har resulterat i utmärkelser och topprankningar, bland annat bäst inom private banking, årets IT-innovation, bäst inom fastighetsfinansiering, bästa transaktionsbank och bästa storföretagsbank.

Personal Banking: Mobilbanken håller på att bli den naturliga kontaktpunkten. Onlinemöten med banken efterfrågas fortfarande i allt högre grad; ett av fyra möten hålls nu online. Även våra investeringar i artificiell intelligens, AI, gick bra och kommer att resultera i förbättrad kvalitet på kundservicen.

Den 25 augusti 2016 avtalade Nordea och DNB om att slå samman sina verksamheter i Estland, Lettland och Litauen för att skapa en ledande, oberoende, stor leverantör av finansiella tjänster i Baltikum. Luminor-affären slutfördes den 1 oktober 2017, och resulterade i bildandet av den tredje största leverantören av finansiella tjänster på den baltiska marknaden.

Wealth Management: Kunderna fick en stark avkastning på sina Nordeafonder. Nordea Swedish Stars-fonden var

bland de bästa svenska fonderna efter att ha gått upp med 17,6 procent. Dessutom var det Nordeafonder som gick bäst bland norska fonder, och i Danmark gick Nordeas fondbolag bäst av alla större fondbolag i landet.

Nordea utsågs till "Årets prispressare" av tidningen Privata Affärer, som den första storbanken i Sverige som utmanat nätmäklarna med sänkt courtage. Vi har befäst vår starka ställning som den största leverantören inom sparande hos nordiska kunder, med ett förvalt kapital på 330,4 md euro.

I december meddelades att Foreningen Norliv köper 45 procent av aktiekapitalet i danska Nordea Liv & Pension, livsforsikringsselskab A/S. Affären förutsätter godkännande från berörda myndigheter. Genom köpet ökar Norliv sitt innehav i Nordea Liv & Pension, livsforsikringsselskab A/S till 70 procent, med målsättningen att bli ensam ägare om några år.

Commercial & Business Banking: Digitaliseringens betydelse märks framför allt på den kraftigt ökade användningen av Nordeas internet- och mobiltjänster och på efterfrågan på lösningar som stödjer våra kunders nya affärsmodeller och förväntningarna hos deras kunder. För att anpassa oss till de här förändringarna lanserade vi under 2017 ett flertal tjänster och lösningar för de 500 000 företagskunder som vi betjänar.

Vi genomförde ett lyckat pilottest för Nordea Digital Corporate (ny internetbank för företag) och Nordea Connect (ny betaltjänst) i Sverige. Utvecklingen av plattformen är ett exempel på agil och öppen utveckling i samarbete med våra kunder. I Finland och Danmark inrättade vi Start-up & Growth-enheter som inriktar sig på att hjälpa uppstarts- och tillväxtföretag och skapa nätverk med kopplingar till investerare, acceleratörer och andra relevanta aktörer.

Vi lanserade nya produktpaket – Nordea Business Start, Plus och Pro – i Danmark i syfte att göra processen att bli kund i Nordea enklare och mer transparent. Ett område där vi hade en god utveckling var inom mobilbetalningar i och med vår lansering av Siirto för privatpersoner och företag i Finland, lanseringen av Swish för handel och milstolpen en miljon kunder under tredje kvartalet, samt lyckad lansering av Samsung Pay och Apple Pay.

Wholesale Banking: Wholesale Banking fortsätter att utveckla och dra nytta av sin ledande marknadsposition i Norden. Långsiktiga kundrelationer utgör kärnan i verksamheten, där det sker en gradvis förskjutning mot mindre

kapitalkrävande lösningar med stark tonvikt på att förvalta för avkastning. Kundperspektivet är utgångspunkten för Wholesale Bankings mål att öka kundrelevansen, intensiteten och nyttan och även att skapa en mer hållbar bank för våra kunder och våra medarbetare.

Detta märks genom betydande framsteg inom gröna obligationer – Nordea passerade med god marginal 1 md euro i allokerat värde 2017 – och gröna krediter, liksom även hög kundaktivitet, flera expertledda evenemang och publikationer samt en gradvis införlivning av ESG-risker i kreditprocessen.

Strategin att inrikta den ryska verksamheten mot stora företag fortsatte under året. Retailkreditportföljen såldes till SovComBank i januari 2017, och företagskreditportföljen minskades med cirka 30 procent under året.

Nordea Transaction Banking fick, för andra året i rad, tidskriften The Bankers utmärkelse "Transaction Banking Award for the Nordic region". Corporate and Institutional Banking tog ett stort kliv upp i Prosperas senaste undersökning för stora företag och gick från nummer 5 till delad nummer 1 i Norden.

Hållbarhet: I Nordea är vi fast beslutna att agera hållbart i vår dagliga verksamhet. Vi ser hållbarhet som en möjlighet att använda våra färdigheter, expertkunskaper och relationer för att göra en positiv skillnad för individer, samhället och miljön. Därför är det viktigt att vi är öppna, tillgängliga och transparenta, och att vi agerar med integritet.

Under 2017 uppgraderade vi vårt sätt att arbeta med hållbarhet och började ta fram en långsiktig färdplan för hållbarhet, där vi tar hänsyn till megatrender såsom klimatförändring och digitalisering liksom FN:s mål för en hållbar utveckling. Vi ska skapa en hållbar verksamhet genom att integrera hållbarhet i alla våra produkter och erbjudandena. Hittills har vi integrerat aspekter som rör miljö, socialt ansvar och ägarstyrning (environmental, social and governance, ESG) i våra investeringsbeslut och är på väg att göra det inom finansiering, även om mycket arbete återstår. Vi ser FN:s mål för en hållbar utveckling som riktningen för framtiden och kommer att koppla Nordeas hållbarhetsarbete till ett urval av dessa mål.

Under 2017 arrangerade Nordea "Nordic Sustainable Finance Conference" och medverkade i flera emissioner av gröna obligationer, bland annat Folksam Group, MuniFin och Ørsted. Detta var viktiga inslag i vårt hållbarhetsarbete, och något som vi avser att bygga vidare på.

Flytt av huvudkontor: Den 6 september 2017 beslutade Nordeas styrelse att inleda en flytt av moderföretagets säte till bankunionen.

Beslutet grundades på Nordeakoncernens unika nordiska och internationella struktur, där befintliga nationella regelverk inte helt passar Nordeas verksamhetsmodell och strategiska utveckling på senare tid.

Genom att flytta moderföretagets säte till Finland, ett land som är med i EU:s bankunion, räknar Nordea med att koncernen kommer att omfattas av liknande stabila regelverk som bankens europeiska konkurrenter, med en mer enhetlig tillämpning och därmed rättvisare förutsättningar.

Nordea räknar också med att en flytt gynnar kundernas, aktieägarnas och medarbetarnas intressen. Nordeakoncernens verksamhet, inklusive den på de fyra nordiska hemmamarknaderna, förblir oförändrad:

- inga förändringar i den dagliga verksamheten förväntas ur ett kundperspektiv, och
- endast ett fåtal medarbetare i Nordeakoncernen förväntas bli påverkade av flytten.

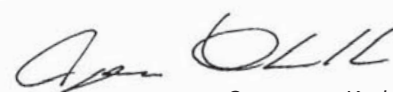
Aktieägarna tar ställning till detta förslag från styrelsen på Nordeas årsstämma den 15 mars 2018.

Så, när jag ser tillbaka på året som gått tycker jag att vi stadigt förbättrar banken i den riktning som kunderna leder oss. Vi gör detta eftersom vårt övergripande mål är att göra kunderna nöjda med våra tjänster, och alla förändringar vi genomför syftar till att skapa den bästa möjliga kundupplevelsen.

Jag vill också passa på att tacka våra medarbetare för deras hårda arbete. De förblir en viktig del i vår strävan att nå våra mål. Engagemanget i våra kunder och innovationsviljan stärker mig i min tro på vår resa de närmaste åren.

I denna tid av transformation och förändring är jag övertygad om att den väg vi slagit in på successivt ska leda till ökad kundnöjdhet i takt med att kunder känner att vi tillför ännu mer nytta. Och genom att göra det kommer vi också att skapa stabila resultat för våra aktieägare.

Vänliga hälsningar,

Casper von Koskull
Vd och koncernchef

Ledande plattform

Kundrelationer och marknadsposition 2017

Nr 1
på marknaden,
privatkunder
och företag och
institutioner

Privatkunder:
9,6 miljoner

Företag och institutioner:
580 000

Kundrelationer och marknadsposition 2017, per land:

SVERIGE
4,2 miljoner
privatkunder
(Nr 2-3)
200 000
företag & institutioner
(Nr 2-3)

DANMARK
1,7 miljoner
privatkunder
(Nr 2)
65 000
företag & institutioner
(Nr 2-3)

FINLAND
2,8 miljoner
privatkunder
(Nr 1-2)
243 000
företag & institutioner
(Nr 1)

NORGE
900 000
privatkunder
(Nr 2)
70 000
företag & institutioner
(Nr 2)

Nordea har en överlägsen position bland kunderna och en unik ställning i Norden

Nordea är den ledande banken i Norden och en stor europeisk bank. Vi är stolta över att vara en framstående retailbank i Norden, nummer ett på storföretagssidan samt störst inom private banking, kapitalförvaltning

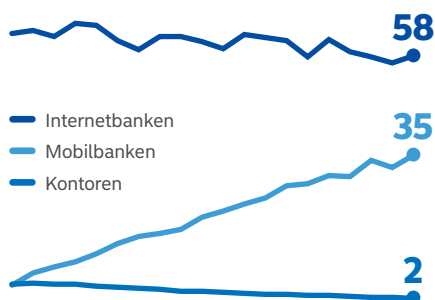
och liv- och pensionsprodukter i Norden. Via våra fyra affärsområden **Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking** och **Wealth Management** betjänar vi över 10 miljoner kunder.

Nordea är en nordisk bank med global räckvidd och verksamhet i **20 länder** världen över, inklusive Polen och Indien där vi har center för verksamhetsstöd.

Ledande inom finansiella tjänster i Norden

Transaktioner

Kv1 2013 – kv4 2017, miljoner

Rådgivningsmöten online:

24 %

Onlinemötenas andel av totala antalet möten, exkl företagskunder, dec. 2017 (+41 %)

UTMÄRKELSER

“Nr. 1 Corporate Banking in Nordics”
Prospera

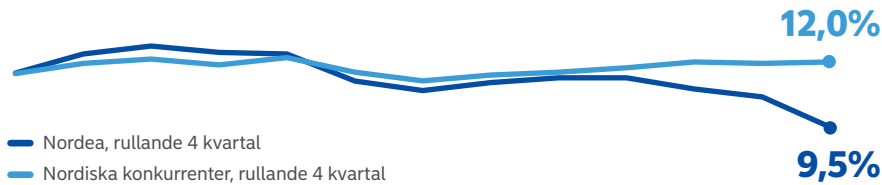
“Best Private Bank in the Nordics”
The Banker

“Nordics winner – Best Transaction Banking”
The Banker

Nordea är den mest diversifierade banken i Norden, med hög kapitaltillväxt

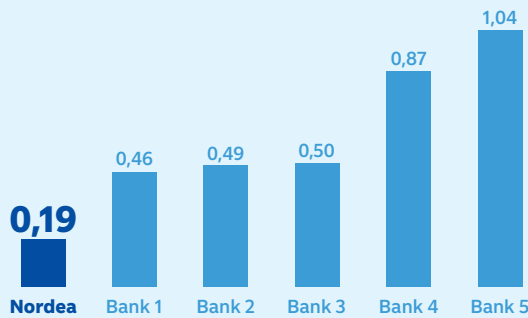
Relativ ROE-utveckling

2013–2017, exkl jämförelse-
störande poster

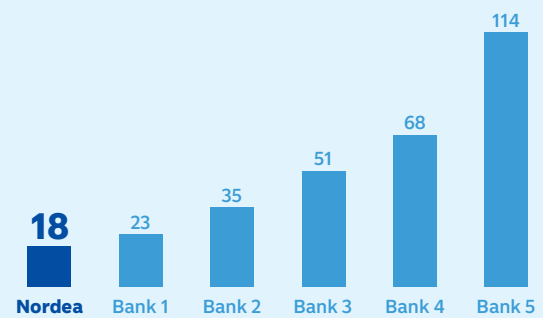
Tack vare en väl diversifierad verksamhet har Nordea levererat konkurrenskraftig avkastning, med den lägsta risken i Norden.

Kvartalsmässig volatilitet i kärnprimärkapitalrelationen¹, %

1) 2006–2017. Beräknat som volatilitet i kärnprimärkapitalrelationen mellan kvartalen, justerat för att bortse från volatilitetseffekten vid de tillfällen när kärnprimärkapitalrelationen ökar mellan kvartalen.

Kvartalsmässig volatilitet i nettovinsten¹, %

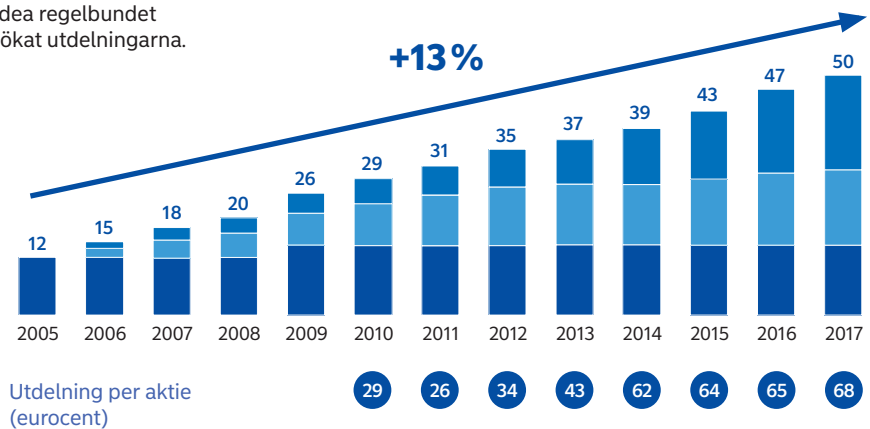

1) 2006–2017.

Kapital- och utdelningstillväxt (CAGR)¹

Under det senaste årtiondet har Nordea regelbundet genererat nytt kapital och samtidigt ökat utdelningarna.

- Ack. utdelning, md euro
- Ack. eget kapital, md euro

1) CAGR (genomsnittlig årlig tillväxt) 2005–2017, justerat för nyemission på 2,5 md euro 2009. Eget kapital-staplarna anger eget kapital i slutet av perioden minus årets utdelning. Inget antagande om återinvestering av utbetalade utdelningar.

Nordea som investeringsalternativ

– strategiska prioriteringar

Nordea har lanserat ett antal strategiska initiativ för att förverkliga sin kundvision och främja kostnadseffektivitet, regelefterlevnad och en väl avvägd kapitalhantering.

Stärka den kundcentrerade organisationen

För att möjliggöra ett tydligare kundfokus och spegla de unika behoven hos de olika kundsegmenten har Nordea delat in verksamheten i fyra affärsområden: Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking och Wealth Management. På så sätt säkerställer vi optimal leverans samtidigt som vi skapar mer tid för kundkontakter och kortar ledtiden för att ta fram nya produkter och tjänster.

Digitalisering och nya distributionskanaler

Digitaliseringen är en av de främsta drivkrafterna bakom förändringen i såväl banksektorn som i många andra branscher. Kundpreferenser och förväntningar om tillgänglighet, enkelhet och personanpassning är de huvudsakliga förklaringarna till den här utvecklingen. Nordea ser alltjämt en snabb växande efterfrågan bland kunderna på mobila lösningar.

För att kunna bli en verkligt digital bank genomgår Nordea en transformering. Uppträppningsfasen i det här arbetet slutfördes 2015–2017, och vi går nu in i genomförandefasen som fortsätter fram till 2021. När den är klar är ambitionen att våra distributionskanaler och processer, vår IT-infrastruktur och IT-drift, med mera ligger i absolut framkant och därmed möjliggör en effektiv och agil verksamhet som uppfyller kraven enligt gällande regler.

Förändringarna innebär bland annat en övergång från fysisk till digital distribution, inrättandet av onlinekontor, liksom användning av artificiell intelligens – AI.

En bank

För att bättre spegla vår existerande nordiska affärsmodell har vi förenklat koncernstrukturen, och den 2 januari 2017 omvandlades den norska, danska och finska dotterbanken till filialer till det svenska moderföretaget.

I september 2017 beslutade Nordeas styrelse att inleda en flytt av moderföretaget till Finland och bankunionen. All verksamhet på de nordiska hemmamarknaderna förblir intakt, och ur ett kundperspektiv sker inga förändringar i vår dagliga verksamhet. Oavsett var Nordea har sin hemvist skapar den förenklade koncernstrukturen förutsättningar för mer flexibilitet, ökad effektivitet och större skal fördelar, och den stärker också bolagsstyrningen. Ambitionen är fortfarande att det ska bli lättare för kunderna att ha med oss att göra över landsgränserna, samtidigt som de kan dra större nytta av Nordeas samlade kompetens.

Förenkling

År 2021 kommer miljarder nya enheter att vara anslutna till internet. I dag utvecklas och levereras ny teknik på månader, och kunderna anpassar sig genom att helt enkelt acceptera teknikens allt större betydelse i vårt samhälle. Det är därför som Nordeas framtida konkurrenskraft kommer att avgöras av hur vi integrerar ny och befintlig teknik för att förbättra kundernas liv, och hur snabbt vi gör det.

För att kunna erbjuda kunderna trygghet, obegränsad åtkomst, smidiga transaktioner och anpassade tjänster förenklar vi vårt kärnsystem, vi omformar vår infrastruktur och förändrar vårt sätt att arbeta. Förenkling är grunden i den här transformationen, med pilottester av nya och agila arbetssätt,

när vi sammanför över 400 gamla system till en ny kärnbankplattform, en ny betalningsplattform, en lösning för kund- och motpartsdata och ett koncerngemensamt datalager.

I oktober 2017 flyttades finska medarbetares sparkonton till den nya kärnbankplattformen, och sedan dess har över 600 nya sparkonton öppnats av medarbetare. Detta banar väg för en bredare lansering för finska privatkunder i början av 2018. Dessutom slutfördes ett pilottest för lån i Finland i november.

Alla eurobetalningar inom Europa (SEPA) körs nu via den nya betalningsplattformen. Den här plattformen bearbetade exempelvis mer än en miljon utbetalningar av skatteåterbäring i Finland på rekordtid. Under en enda körning på natten mellan 4 och 5 december bearbetades över 500 betalningar per sekund. I december nådde betalningsplattformen också ännu en viktig milstolpe, när totalt 200 miljoner betalningar hade hanterats sedan starten.

Nordiska kunddata har också lags in i den gemensamma lösningen för kund- och motpartsdata, samtidigt som förenklingen har fortsatt med ytterligare stängning av gamla, lokala system och applikationer, vilket banar väg för ett koncerngemensamt datalager.

Kulturtransformation – syfte och värderingar

För att anpassa oss till de dramatiska förändringarna i vår bransch och i våra kunders behov har vi inlett en resa mot en stark och förenande kultur eftersom vi är övertygade om att en lyckad transformering av affärsverksamheten förutsätter en transformering av medarbetarna. Kulturen ska tydligt definiera vilka vi är, vad vi står för, hur vi agerar och hur vi avgör vad som är rätt. Under våren 2017 genomfördes ett omfattande arbete för att definiera vårt syfte och våra värderingar som ska stödja en stark kultur och affärsgrund:

Vårt syfte

Together, we lead the way, enabling dreams and everyday aspirations for a greater good.

Våra värderingar

Collaboration – For the common good

Ownership – It start with me

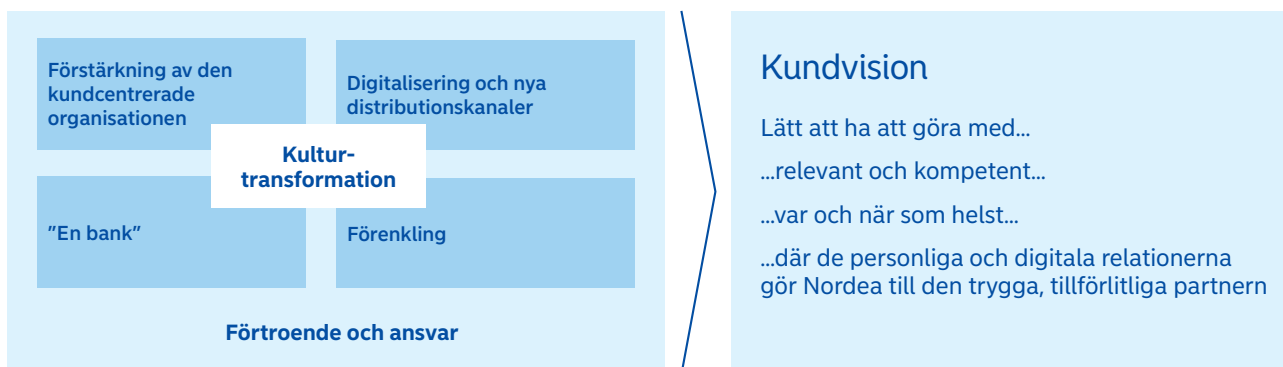
Passion – To serve our customers

Courage – To do what is right

Förtroende och ansvar

Vi har satt upp ett ambitiöst mål att bli bäst på regelefterlevnad. Fokus på att implementera nya regler och bestämmelser snabbt, och göra dem till en integrerad del av vår affärsmodell, är avgörande om vi ska dra nytta av våra investeringar i regelefterlevnad också för att bättre förstå våra kunder och våra risker.

Nordea som investeringsalternativ – strategiska prioriteringar

Nordea har lanserat ett antal strategiska initiativ för att förverkliga sin kundvision och främja kostnadseffektivitet, regel- efterlevnad och en väl avvägd kapitalhantering.

Status på förenklingsresan – vi har redan kommit långt i arbetet med att bygga upp kompetensen och grunden för förändring

Framgång			Mål	
2014–15 Start från grunden	2016 Acceleration	2017 Genombrott	2018 Grundmoduler levereras	2019–20 Fullskalig förenkling
<ul style="list-style-type: none"> Inledande förenkling 70 % färre produkter 3,6 milj ID:n rensade 	<ul style="list-style-type: none"> Första leveranser: Sparandepilot SEPA Interbank i 7 länder 	<ul style="list-style-type: none"> Stora leveranser: Första våg inom sparande i Finland SEPA Interbank slutfört 	<ul style="list-style-type: none"> Första leveranser slutförs inom: <ul style="list-style-type: none"> • inlåning • utlåning • utlandsbetalningar • direktbetalningar Lokala datalager stängda 	<ul style="list-style-type: none"> Flytt av mer komplexa produkter Verksamheten äger ny kapacitet och driver förenklingen ännu längre Avveckling av gamla system fortsätter efter 2020
<ul style="list-style-type: none"> Upptrappning 600 människor 30 nationaliteter 	<ul style="list-style-type: none"> Bygga upp kapacitet i hela banken 1 000 människor 35 nationaliteter 	<ul style="list-style-type: none"> Leveransmaskineri på plats Hela banken stödjer transformationen 		

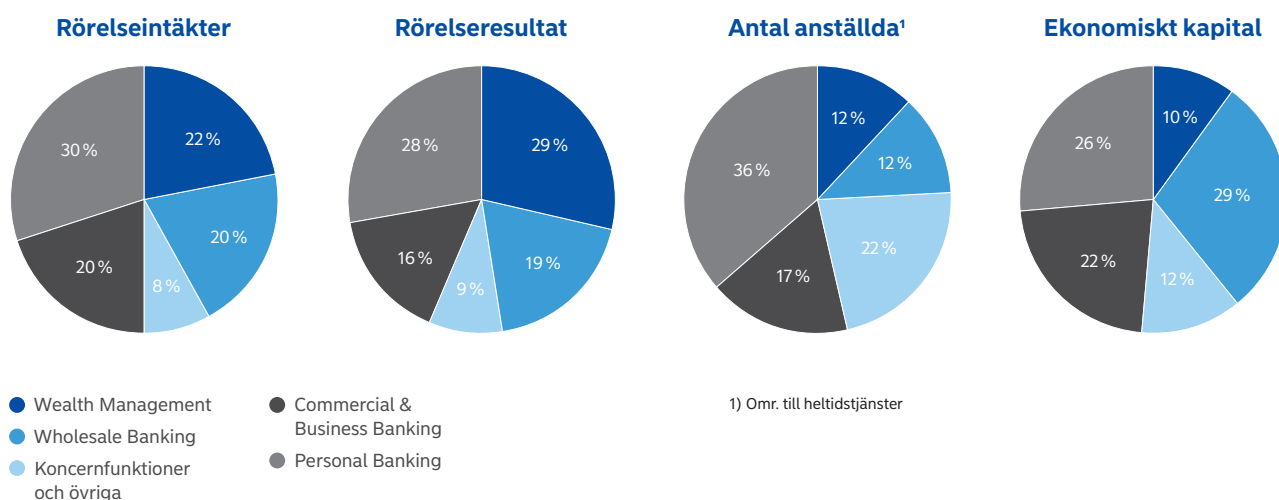
Finansiella mål mot 2021

Utdelningspolicy	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätthålla en stark kapitalposition i linje med bankens kapitalpolicy. • Ambitionen är att nå en årlig ökning av utdelningen per aktie. 	Gradvis förbättrad avkastning och kostnadseffektivitet för koncernen i takt med att affärsområdena tar itu med och åtgärdar sina relativa utmaningar
Kapitalpolicy	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitalbuffert 50–150 punkter utöver myndigheternas kärnprimärkapitalkrav. 	
Avkastning på eget kapital (ROE)	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt förbättring av ROE. • Mål om att ligga över det vägda genomsnittet för nordiska konkurrenter. 	
Kostnader	<ul style="list-style-type: none"> • Kostnadsbas på cirka 4,9 md euro 2018. • Mål om totala kostnader, inkl transformationskostnader, under 4,8 md euro 2021. 	

Affärsområden

De fyra affärsområdena ska vart och ett stödja relationsstrategin för respektive kundsegment. Genom att ha en verksamhetsmodell och en komplett värdekedja säkerställer vi optimala leveranser, samtidigt som vi frigör tid för kundkontakter och snabbare får ut nya produkter och tjänster på marknaden.

Affärsområdenas bidrag 2017

Personal Banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Wealth Management	Koncernfunktioner och övriga
<ul style="list-style-type: none"> Ledande banken för privatkunder i Norden Kraftig ökning i rörelseresultatet Långsiktig ambition att bli nr 1 sett till lönsamhet och kund- och medarbetarnöjdhet Vart fjärde rådgivningsmöte hålls online Effektivitet och skalfördelar – en gemensam nordisk modell Rådgivning – enkel och smidig åtkomst Digitala upplevelser – skräddarsydda efter kundernas preferenser och behov 	<ul style="list-style-type: none"> Ledande position på företagsbankmarknaden i Norden Ambition att bli nr 1 sett till medarbetarnöjdhet, kundnöjdhet och lönsamhet Allt fler möten hålls online Effektivitet och skalfördelar – en gemensam nordisk modell Bästa rådgivningen – var som helst och när som helst Bästa digitala upplevelsen – skräddarsydd efter kundens preferenser och behov 	<ul style="list-style-type: none"> Hög kundintensitet och kundnöjdhet Slå vakt om vår ställning som Nordens främsta storföretagsbank Öka kapitalomsättningen Operativ styrka Riskmedvetenhet och regelefterlevnad i allt vi gör Pådrivande inom hållbar finansiering 	<ul style="list-style-type: none"> Störst i Norden inom private banking, kapitalförvaltning och liv- och pensionsprodukter Stark utveckling i placeringarna Utveckla ny digital rådgivning och produktkapacitet Väldiversifierad, växande och mindre kapitalkrävande verksamhet Rådgivning och lösningar som är bäst i sitt slag 	<ul style="list-style-type: none"> Ansvara för Nordea-koncernens tillgångs- och skuldförvaltning, Treasury-funktion, koncernomfattande tjänster, strategiska styrdokument och gemensamma infrastruktur Starkaste intäktstillväxten Leda införandet av en gemensam verksamhetsmodell i hela banken Bidra till Nordeas fokus på att stärka kapitalet, förebygga ekobrott samt optimera data och teknik

Affärsområde

Personal Banking

Inledning

Topi Manner
Head of Personal Banking.

Nordea har den största kundbasen bland alla finansinstitut i Norden. Personal Banking har cirka 11 000 medarbetare som betjänar nästan 10 miljoner kunder genom såväl fysiska som digitala kanaler. Våra engagerade medarbetare strävar hela tiden efter att skapa positiva kundupplevelser.

Affärsområdet Personal Banking hjälper Nordeas privatkunder via olika kanaler och erbjuder dem ett heltäckande utbud av finansiella tjänster och lösningar. Affärsområdet innefattar rådgivning och kundservice i olika kanaler, samt

produktenheter, back-office och IT. Alla delar inom Personal Banking har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader.

Genom starkt engagemang och värdefull rådgivning vill vi få våra kunder

att anförtro Nordea alla sina bankaffärer. De snabba förändringarna i kundernas önskemål innebär att Personal Bankings relationskoncept nu även är integrerat i de digitala kanalerna och nya mobila lösningar lanseras fortlöpande.

10 miljoner Personal Banking-kunder i Norden och Östersjöregionen betjänas av cirka 11 000 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Personal Bankings verksamhet fortsätter att transformeras i grunden. Digitaliseringen påverkar kundernas förväntningar på oss, och har bland annat lett till att ett av fyra rådgivningsmöten hålls online. Under 2017 kunde våra kunder se förbättringar i våra processer och i flera digitala tjänster:

Spännande nya betalningstjänster lanserades, som till exempel Apple Pay, och kompletteringar av våra tjänster för betalningar mellan privatpersoner, som till exempel Vipps

En förbättrad upplevelse av vardagliga banktjänster, till exempel genom lanseringen av ad hoc-videomöten via internetbanken i alla nordiska länder och genom den förnyade betaversionen av mobilbanksappen i Finland

Pilottest av virtuell assistent i kundservicen i Norge – chatboten Nova

80 procent kortare ledtider i refinansieringsprocessen i Norge, som ett exempel på våra processförbättringar

Utveckling med Wrapp och Tink banar väg för nya, kundupplevelsedrivna mobila tjänster, som en del av vår färdplan för mobila tjänster

Vår färdplan för de mobila tjänsterna fokuserar på nya, förbättrade kundupplevelser, och hänger samman med en mer effektiv back office-verksamhet som stöds av införandet av kärnbankplattformen och nya mobila tjänstemodeller

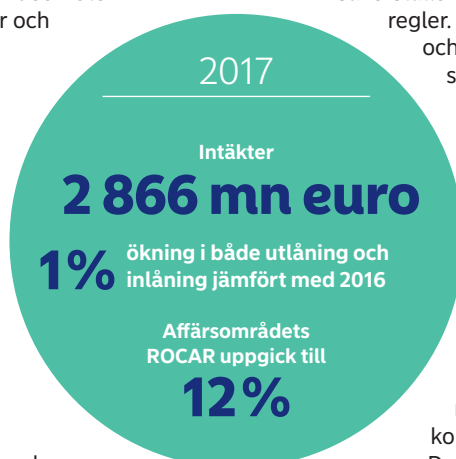
På bostadsmarknaden fortsatte vi att betjäna våra kunder aktivt och med ökande flexibilitet, bland annat tack vare fler

onlinemöten. Vi hade fortsatt en balanserad metod för att spegla lokala marknadsförhållanden, och hanterade våra riskprofiler med hjälp av en aktiv prissättning. Vår verksamhet bygger alltjämt på en kombination av nordiska synergier med en hög nivå av lokal anpassning med avseende på skillnaderna mellan de nordiska bostadsmarknaderna, med början i utformningen av kundresan och kundupplevelsen.

Trenden med ökande förmögenhet bland nordiska privatkunder håller i sig. Våra kunder fortsätter att gynnas av proaktiviteten i vårt sätt att kontakta dem samtidigt som vi säkerställer en välavvägd rådgivning som följer alla regler. Under 2017 anpassade vi vårt erbjudande och vår rådgivning till MiFID II, och säkerställde därmed ytterligare förbättringar i produkt- och servicenivåerna till våra kunder under 2018 och framåt.

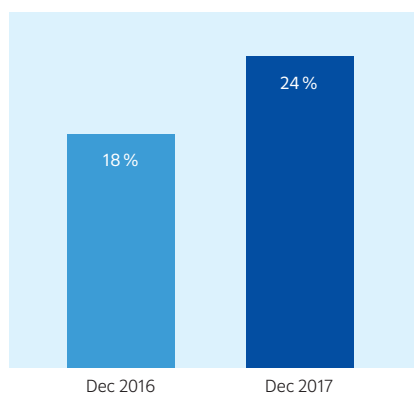
Vid sidan om dessa förbättringar gentemot kunderna har vi också utvecklat vårt operativa arbetssätt i riktning mot agil utveckling, något som redan resulterat i kortare ledtider för förbättrade tjänster. Detta är av största vikt eftersom nya mobila tjänster fortsätter att driva framtidens kundupplevelser, samtidigt som kunderna är fria att välja hur de föredrar att ha kontakt med sin bank.

Den 25 augusti 2016 avtalade Nordea och DNB om att slå samman sina verksamheter i Estland, Lettland och Litauen för att skapa en ledande, oberoende, stor leverantör av finansiella tjänster i Baltikum. Luminor-affären slutfördes den 1 oktober 2017, och resulterade i den tredje största leverantören av finansiella tjänster på den baltiska marknaden.

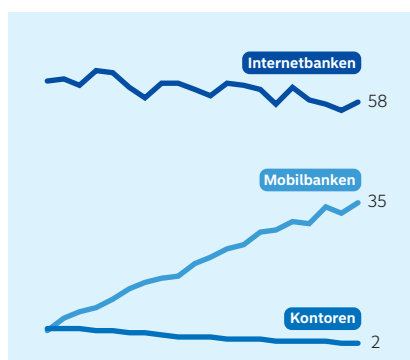
Rådgivningsmöten online

Onlinemötenas andel av totala antalet möten, exkl företagskunder.

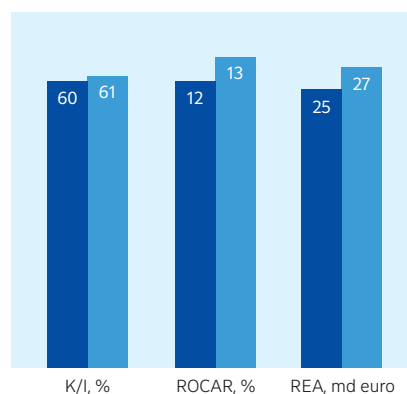
Transaktioner, miljoner

Kv1 2013 – kv4 2017

Nyckeltal

● 2017 ● 2016

Resultat

Personal Banking redovisade intäktsstillväxt jämfört med 2016, vilket resulterade i att rörelseresultatet ökade med 7 procent. Räntenettet steg med 7 procent till följd av högre in- och utlåning i lokala valutor, med ökade utlåningsmarginaler och bibehållna marginaler på inlåning. Antal anställda omräknat till heltidstjänster minskade i linje med ökad effektivitet och automatisering i verksamheten och kontorsnätet. Kostnaderna steg med 4 procent i lokala valutor, främst till följd av omstruktureringsavsättningar under fjärde kvartalet efter den transformationsagenda som kommunicerades under tredje kvartalet, samt organisationsförändringar mellan Personal Banking och Group Functions. I affärsenheterna minskade kostnaderna jämfört med föregående år.

Kreditkvalitet

Kreditförlustrationen låg på samma låga nivå: 3 punkter. Kreditförlusterna var låga och kreditkvaliteten stark i alla de nordiska länderna.

Danmark

Intäkterna minskade med 3 procent från 2016, till följd av både lägre räntenetto och lägre avgifts- och provisionsnetto jämfört med i fjol. Räntenettet

påverkades av minskade konsumtionslån och den låga räntenivån. Avgifts- och provisionsnettot påverkades av lägre omlägningsavgifter för bolån till följd av kundernas stora efterfrågan på lån med längre bindningstider. Ett strikt kostnadsfokus gjorde att kostnaderna minskade med 4 procent. Kreditförlustsättningarna var fortsatt låga.

Finland

Intäkterna steg med 3 procent jämfört med 2016. Den positiva intäktsutvecklingen drevs främst av intäkter från sparande och dagliga banktjänster. Utlåningsvolymerna steg med 2 procent, tack vare hög försäljning av nya bolån. Inlåningsvolymerna ökade något. Kostnaderna minskade från året innan, trots satsningar på digital transformation och omstruktureringskostnader som bokfördes under fjärde kvartalet. Antalet anställda omräknat till heltidstjänster minskade, i synnerhet under andra halvåret, och var vid årets slut 9 procent lägre än året före. Kreditförlusterna förblev låga.

Norge

Intäkterna ökade med 13 procent i lokal valuta. De främsta drivkrafterna var räntenettet, på grund av en positiv

utveckling i utlåningsmarginalerna, samt ökade avgifts- och provisionsintäkter från utlåning och sparande. Utlåningsvolymerna ökade med 4 procent i lokal valuta från samma kvartal förra året, medan inlåningsvolymerna var stabila under samma period. Kostnaderna minskade med 3 procent i lokal valuta. Kreditförlusterna sjönk med 11 procent.

Sverige

Intäkterna ökade stadigt under året, och för helåret 2017 ökade de med 5 procent i lokal valuta från 2016. Utlåningen ökade med 1 procent, medan inlåningen ökade med 3 procent i lokal valuta. I kombination med ökade utlåningsmarginaler innebar detta att räntenettet ökade med 7 procent. Den underliggande ökningen i provisionsintäkterna var stabil, och uppgick till 1 procent i lokal valuta. Kostnaderna var stabila. Personalkostnaderna sjönk till följd av färre antal anställda omräknat till heltidstjänster.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Vårt fokus startar med våra kunder: Hög tillgänglighet till **effektiva vardagstjänster via flera kanaler, med tyngdpunkt på det mobila**, kompletterat med skräddarsydda tjänster med hög kundnytta för bostadsägare och förmögna kunder i den kanal de väljer. Med allt detta strävar vi efter att bli nummer ett i nöjdhetsindexet för förmögna kunder och bostadsägare, och i nivå med konkurrenterna för övriga segment.

De plattformar vi använder och utvecklar fortsätter att **driva skalfördelar och nordisk effektivitet**, med möjlighet till anpassning till den lokala marknaden. Detta ger oss ytterligare utrymme för fortsatt automatisering av handläggningen av tjänsterna, och möjliggör nya, snabbare cykler för lansering av tjänster, med stöd av införandet av de första produkterna på den nya kärnbankplattformen. Vi fortsätter också att dra nytta av vår nordiska närvaro för en bevarad och relevant riskprofil.

Utöver det tekniska är vi redo för en resa mot nummer ett inom medarbetarnöjdhet. Det **agila arbetssättet** har redan visat sig slå väl ut i fråga om såväl ökat medarbetarengagemang som snabbare lansering av förbättrade tjänster. Vår kontrollerade övergång från många mindre kontor till större enheter med allt större tonvikt på onlinetjänster fortsatte enligt plan, inklusive chansen för våra medarbetare att erbjuda våra kunder mer specialiserade tjänster och en ny nivå av samarbete inom kontorsnäten.

Vikten av digitala, mobila tjänster ökar och fortsätter att vara ett centralt inslag i färdplanen för vår transformation. Vi fortsätter att utveckla kunddrivna tjänster både på egen hand och i samarbete med partners, och uppmärksamheten kring lanseringen av de viktigaste nya tjänsterna 2017 visar att vi är på rätt väg.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Vi fortsätter att dra nytta av våra nordiska skalfördelar för lönsamhet och riskbalansering mellan marknaderna, samtidigt som vi storsatsar på nya mobila tjänster.

Effektiva vardagstjänster som kompletteras med anpassade tjänster för bostadsägare och förmögna kunder skapar förutsättningar för både skalfördelar och lönsamhet.

Grunden för vår långsiktiga konkurrenskraft är vår agila transformation.

Ökat värde för kunderna via mobilorienterade banktjänster
Mobilt erbjudande utvecklas via partnersamarbeten

Distributionsnät omvandlas till att bli mer flexibelt och specialiserat
Anpassade tjänster för förmögna kunder

Snabbare utvecklingscykler och effektivare serviceprocesser
Agil transformation

- Mobilen tar över som huvudsaklig kontaktväg
- Allt fler möten online
- Digital försäljning och distribution allt viktigare
- Data och analysverktyg skapar konkurrensfördelar

- Kunder betjänas via digitalt erbjudande
- Fokus på förmögna kunder med anpassade erbjudanden
- Optimering av kontorsnätet, med ökad specialisering inom tjänsteutbudet

- Fortsatta kostnadsänkningar genom att automatisera produkthandläggningen, flytta vissa funktioner till närliggande länder, och använda robotteknik
- Nordiska synergier via införande av kärnbankplattformen
- Snabbare utveckling av tjänster och ökat medarbetarengagemang genom vårt agila arbetssätt

Skapa värde i Personal Banking

Parallellt med våra omfattande investeringar i framtida digital kapacitet och bättre nordiska system siktar vi på en betydande förbättring av vårt K/I-tal, och har den höga ambitionen att bli nummer 1 sett till nöjda kunder, nöjda medarbetare och lönsamhet.

#1
Kund-
nöjdhet¹⁾

#1
Medarbetar-
nöjdhet

#1
Lönsamhet

Innovativa produkter och tjänster som ger nöjdare kunder och ökade intäkter

Omfattande effektivitetsvinster i verksamheten, och en ny agil verksamhetsmodell som skapar engagemang

Intäkter
+3 % på
årsbasis

Kostnader
-2 % på
årsbasis

K/I-tal
40-45

1) Ledande kundnöjdhetsindex för förmögna kunder och bostadsägare – och i nivå med konkurrenterna för övriga segment.

Affärsområde

Commercial & Business Banking

Inledning

Erik Ekman
 Chef för Commercial & Business
 Banking.

Nordea har en ledande kundbas i Norden. Inom Commercial & Business Banking arbetar cirka 5 400 medarbetare med att betjäna drygt 560 000 företagskunder via olika fysiska och digitala kundkanaler, så att kunderna kan kontakta Nordea och få råd närhelst och varhelst det passar dem.

Commercial Banking tar hand om våra större företagskunder och Business Banking betjänar de små och medelstora företagskunderna. Båda divisionerna har verksamhet i Danmark, Sverige, Norge och Finland. Kunderna får hjälp via närmare 200 fysiska kontor och onlinekontor i hela Norden.

Affärsområdet utgörs av rådgivare, kundserviceper-

sonal, produktenheter och back-office, som alla har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader.

I Commercial & Business Banking ingår även Transaction Banking, med bland annat Cards, Trade Finance, Nordea Finance och Cash Management som fungerar som produktansvariga enheter med ansvar för betalnings-, likviditets- och finansieringstjänster för både privat- och företagskunder i hela Nordeakoncernen.

Vår ambition är att bli nummer ett i fråga om

nöjda kunder, nöjda medarbetare och lönsamhet i de segment där vi väljer att konkurrera.

Det ska vi uppnå genom att underlätta bankkontakten för våra kunder, erbjuda dem stöd och sund strategisk rådgivning samt hjälpa dem att hitta nya affärsmöjligheter, så att de kan koncentrera sig på sin verksamhet.

För att klara det gör vi om sättet vi betjänar våra kunder i grunden och erbjuder fler alternativ för självbetjäning, så att tjänsterna blir enklare att använda och mer tillgängliga för våra kunder.

560 000 företagskunder betjänas av
 cirka 5 400 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Den genomgripande förändringen i banksektorn fortsätter, precis som den gör i våra kunders verksamhet. Det snabba genomslaget för nya digitala lösningar förändrar beteenden och förväntningar.

Digitaliseringens betydelse märks framför allt på den kraftigt ökade användningen av våra internet- och mobiltjänster och på efterfrågan på lösningar som stödjer våra kunders nya affärsmodeller och förväntningarna hos deras kunder.

För att anpassa oss till de här förändringarna lanserade vi under 2017 ett flertal tjänster och lösningar för våra företagskunder. Några exempel:

Lyckat pilottest för Nordea Digital Corporate (ny internetbank för företag) och **Nordea Connect** (ny betaltjänst) genomfört i Sverige. Det här arbetet är ett exempel på agil och öppen utveckling i samarbete med våra kunder

Nya Start-up & Growth-enheter i Finland och Danmark som inriktar sig på att hjälpa uppstarts- och tillväxtföretag och skapa nätverk med kopplingar till investerare, acceleratörer och andra relevanta aktörer

Nya produktpaket – Nordea Business Start, Plus och Pro – i Danmark i syfte att göra processen att bli kund i Nordea enklare och mer transparent

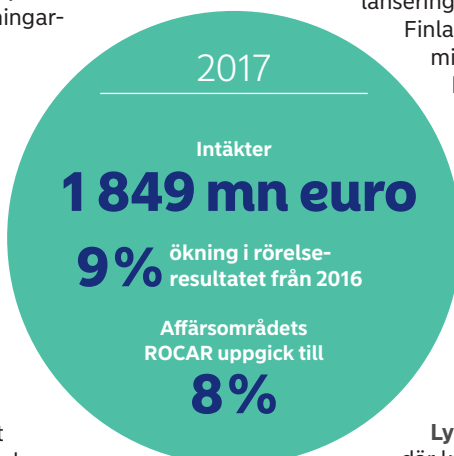
Pilotfas för Open Banking (mer än 1 000 utvecklare anmälde sig), den första av sitt slag i Norden. En plattform där Nordea kan samarbeta och skapa tillsammans med fintechföretag och andra marknadsaktörer, vilket innebär att vi snabbare kan lansera nya kundlösningar och erbjudanden

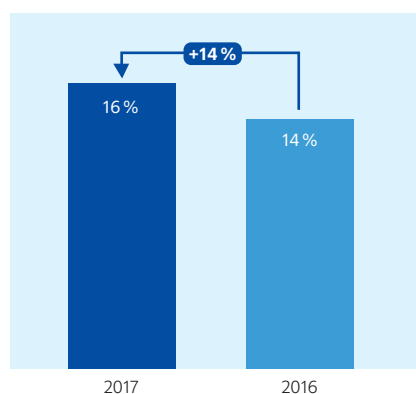
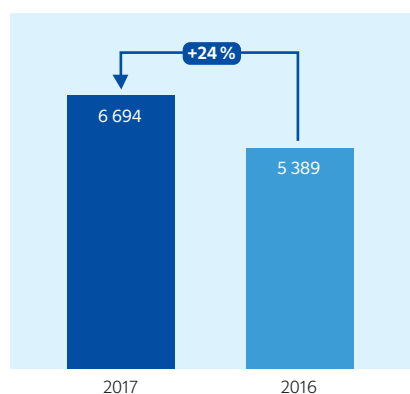
God utveckling för mobilbetalningar i och med Nordeas lansering av Siirto för privatpersoner och företag i Finland, lansering av Swish för handel och milstolpen en miljon kunder under tredje kvartalet, samt lyckad lansering av Samsung Pay och Apple Pay

Konsumentkredit via Broker live i Finland och Danmark, och andra länder står på tur 2018

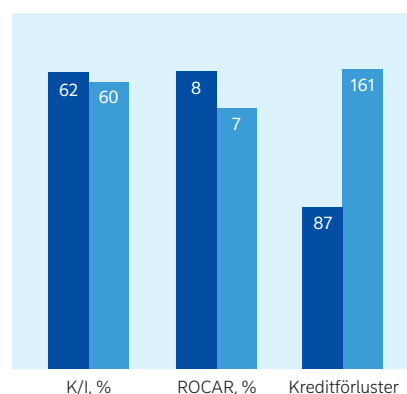
Lansering av Nordea Finans leasingplattform i Finland (övriga länder står på tur), ett nytt och förbättrat system där processer och produkter har samordnats och förenklats i fråga om leasing, hyrköp och lån

Lyckad satsning på Summer of Innovation, där kunder, experter från Nordea och universitetsstudenter träffades varje vecka för att genom samarbete och kreativt tänkande hitta lösningar på några av de problem som våra kunder har. Det här konceptet har utvecklats och körs nu regelbundet med kunder från olika branscher.

Andel möten som hålls på distans**Ökning i andelen nya kunder som registrerar sig online****Nyckeltal**

● 2017 ● 2016

Resultat

Intäkterna ökade med 1 procent från 2016. Ökningen härrörde främst från räntenetto och provisionsintäkter, medan poster till verkligt värde tyngde. Initiativ för att öka marginalerna upp- vägde effekterna av de fortsatt låga räntorna. Utlånings- och inlåningsvolymerna förblev stabila. Kostnaderna ökade med 4 procent, på grund av avsättningar för transformationskostnader för 2018 (51 mn euro). De underliggande kostnaderna minskade med 1 procent. Kreditförlusterna minskade med 46 procent, vilket ledde till att rörelseresultatet steg med 9 procent. Riskexponeringsbeloppet och det ekonomiska kapitalet förblev stabila. ROCAR steg från 7 procent till 8 procent för helåret, tack vare lägre kreditförluster.

Kreditkvalitet

Kreditförlusterna minskade med 46 procent, tack vare förbättrad kreditkvalitet. Kreditförlustrelationen uppgick till

11 punkter för 2017, en nedgång från 20 punkter. Kreditkvaliteten förblev god.

Commercial Banking

Intäkterna ökade med 4 procent, tack vare ett starkt räntenetto och ökade provisionsintäkter. Nettoresultat av poster till verkligt värde minskade, bland annat på grund av låg volatilitet på finansmarknaderna.

Räntemiljön förblir utmanande, men åtgärder för att öka räntemarginalerna ledde till en positiv utveckling i räntenettet.

Kostnaderna var oförändrade och kreditförlusterna ökade med 28 procent. Detta ledde till en ökning i rörelseresultatet med 4 procent.

Riskexponeringsbeloppet och ekonomiskt kapital ökade något: med 2 respektive 1 procent. ROCAR var oförändrat eftersom intäktsökningen delvis motverkades av ökade kreditförluster.

Business Banking

Intäkterna ökade med 1 procent, tack vare en positiv utveckling i räntenetto och provisionsintäkter. Utlåningen ökade främst i segment med låg risk och låga marginaler.

Kostnaderna sjönk med 1 procent och kreditförlusterna minskade markant tack vare höjd kreditkvalitet. Sammantaget ledde detta till en ökning i rörelseresultatet med 43 procent.

Riskexponeringsbeloppet och ekonomiskt kapital minskade med 4 procent, vilket ledde till en ökning i ROCAR på 4 procentenheter till 12 procent 2017.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Vårt huvudsakliga strategiska mål är att i grunden förändra sättet vi betjänar våra kunder för att fortsätta vara relevanta i deras ögon, samtidigt som vi strukturerar vår verksamhet för att nå ökad kostnadseffektivitet och kvalitetsvinster. För att nå det här målet utgår våra strategiska fokusområden från den befintliga strategin:

- Bästa rådgivningen** – skräddarsydd efter kundernas behov och preferenser
- Bästa digitala upplevelserna** – var som helst och när som helst
- Effektivitet och skalfördelar** – en gemensam nordisk modell
- Framtida kapacitet på en orolig marknad** – hållbar konkurrenskraft

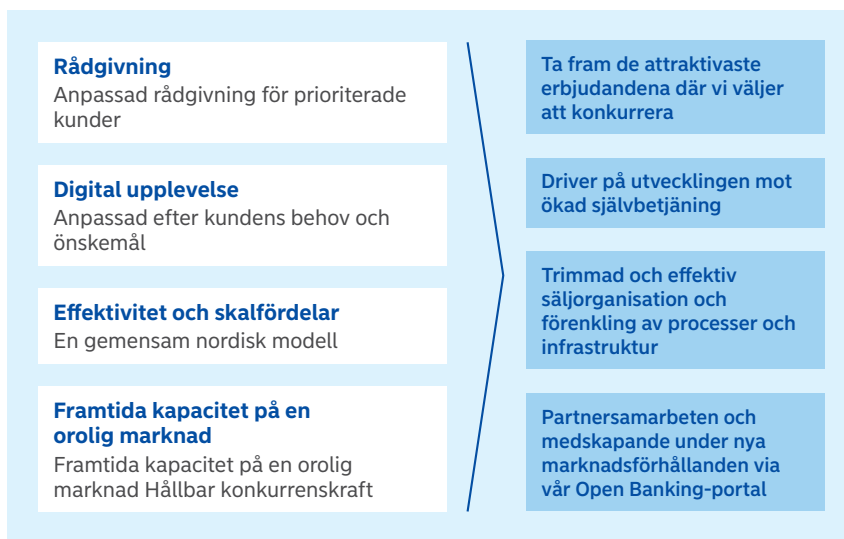
Genom att i grunden förändra sättet vi betjänar våra kunder flyttar vi fram gränserna för självbetjäning, vilket innebär att kunderna kan välja självbetjäning för allt fler av våra tjänster.

För att förbättra effektiviteten och dra nytta av våra skalfördelar är vårt fokus att ha en gemensam nordisk modell, och att automatisera våra processer och kreditbeslut, använda robotteknik samt arbeta med fortlöpande förbättringar i hela värdekedjan. Bland annat ska vi skapa en smidigare och effektivare säljorganisation för att kunna hjälpa våra kunder på ett mer kostnadseffektivt sätt.

På en allt oroligare marknad krävs framtida kapacitet för att förbli relevant och konkurrenskraftig under de nya marknadsförhållandena. För att säkerställa detta är ett av våra strategiska fokusområden en ny betalningsstrategi liksom partnersamarbeten och samarbetsmodeller.

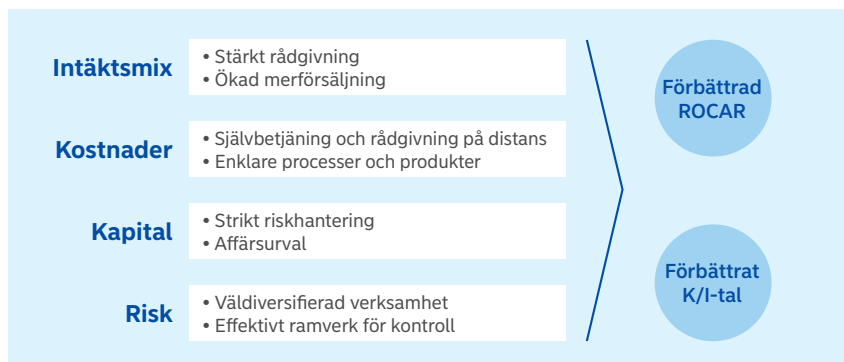
Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

- De nöjdaste kunderna i de segment där vi väljer att konkurrera
- Den högsta lönsamheten jämfört med våra konkurrenter
- De nöjdaste medarbetarna i branschen

Skapa värde i Commercial & Business Banking

- Starkt rådgivningserbjudande, använda vårt kapital på bästa möjliga sätt, samtidigt som vi håller risken under kontroll och förbättrar effektiviteten

Affärsområde

Wholesale Banking

Inledning

Martin Persson
Chef för Wholesale Banking.

Wholesale Banking erbjuder finansiella lösningar till stora nordiska och internationella företagskunder och institutionella kunder. Vi har ett brett urval tjänster inom finansiering, cash management, betalningar och investment banking, samt kapitalmarknadsprodukter och värdepappers-tjänster.

Wholesale Banking är ledande i kundsegmentet stora företag och institutioner i Norden, och betjänar via Nordea Markets ett brett spektrum av Nordeakunder även i affärsområdena Commercial & Business Banking, Wealth Management och Personal Banking.

Genom att kombinera hela värdekedjan från kundenheter via produktenheter till affärsverksamheten kan Wholesale Banking dra nytta av sin storlek och kvalitet, och skapa positiva kundupplevelser för nordiska såväl som utvalda inter-

nationella kunder. Värdeskapande lösningar ger våra kunder tillgång till finansiering på kapitalmarknaden och specialanpassade finansiella verktyg, så att de kan optimera sin verksamhet och hantera sina risker.

1 500 kundgrupper betjänas av cirka 4 000 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Wholesale Bankings affärsstrategi förblev oförändrad med ett ökad fokus på värdeskapande tjänster och kapitaleffektivitetsinitiativ på utlånings- och marknadssidan, samt utnyttjande av vår ställning som nummer ett i Norden med den största kundstocken.

Utlåningen till nordiska företag minskade något jämfört med 2016, delvis på grund av en övergång från lån till obligationer som drevs av starka räntemarknader och ett aktivt affärsurval, men även på grund av en måttlig efterfrågan på lån från stora företag. Utlåningsmarginalerna var i stort sett stabila även om kreditmarknaden generellt präglades av hög utlåningskapacitet och hög riskaptit bland nordiska konkurrenter.

De finansiella institutionerna var fortsatt aktiva i sitt sökande efter avkastning, inklusive investeringar i alternativa tillgångar. Kundaktiviteten var extra hög till följd av obligationsemissioner och vidhängande marknadstransaktioner som EUR-obligationsmandat, säkerställda obligationer, värde papperiseringar och motsvarande valuta- eller räntederivat.

2017 var ett mycket aktivt år för investmentbankverksamhet inom alla produktkategorier. Aktiviteten inom börsintroduktioner och aktieemissioner gynnades av starka aktiemarknader. Vidare genomfördes ett stort antal transaktioner bland private equity-kunder, och aktiviteten inom fusioner och förvärv ökade. Nordeas ställning inom finansiering av större och mer komplexa fusioner och förvärv förblev stark, och Nordea agerade rådgivare till Nets rörande det rekommenderade kontanterbjudandet på 5,6 md euro och ordnade finansieringen åt uppköpskonsortiet som leddes av Hellman & Friedman.

Det var den största utköpstransaktionen i Europa på nästan fem år.

Nordeas Debt Capital Markets-verksamhet stärkte sin marknadsledande ställning och gynnades även av en mycket hög nivå av obligationsemissioner. Nordea stärkte sin ställning som den ledande arrangören av obligationsemissioner i regionen, med topplaceringar i alla relevanta tabeller och efter att ha vunnit nya andelar på olika marknader, från ränte- till kreditmarknader. Sammantaget arrangerade

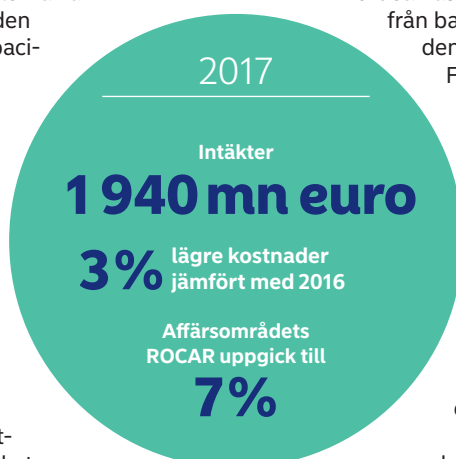
Nordea nästan 400 obligationsemissioner, med allt från banbrytande transaktioner som exempelvis den 30-åriga statsobligation som republiken Finland gav ut, till hybridkapitalobligationer från Telia och Orsted, samt primärkapitaltillskott från Nordea.

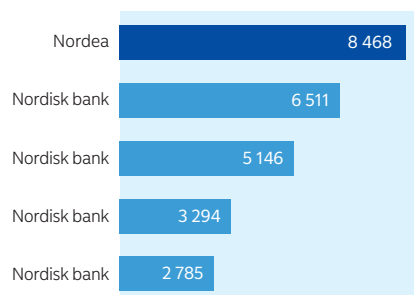
Finansmarknaderna präglades av låga räntor och mycket låg volatilitet, och därför minskade kundaktiviteten från förra året inom vissa FICC-områden. Valutamarknaden befann sig i ett vänteläge under större delen av året på grund av geopolitiska och andra risker, vilket ledde till en lägre generell aktivitet inom valutasäkring och lägre volymer överlag.

Liknande faktorer påverkade derivatmarknaden, med minskad efterfrågan på risk-säkring bland företagskunder och lägre aktivitet bland taktiska institutionella kunder.

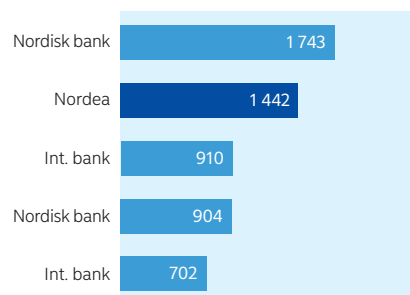
Efterfrågan på räntepapper har stått sig väl, med extra draghjälp från en stark efterfrågan på säkerställda obligationer, både på kronmarknaderna och euromarknaden, med en aktiv andrahandsmarknad för säkerställda obligationer i DKK och SEK.

De nordiska aktiemarknaderna gick stadigt uppåt från januari till juni. Handeln närmade sig rekordnivå på alla mark-

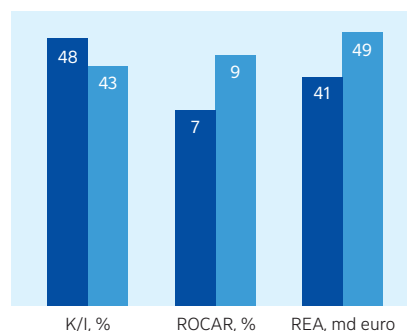
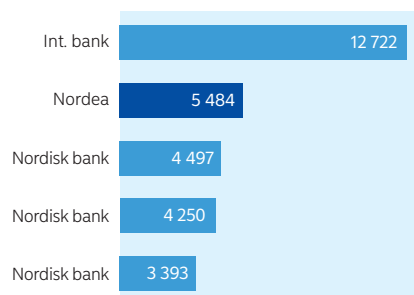

**Nr 1 på företagsobligationer 2017¹,
mn euro**

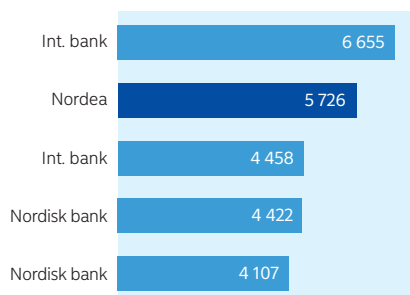
1) Norden.

**Nr 2 på gröna obligationer 2017,
mn dollar****Nyckeltal**

● 2017 ● 2016

**Nr 2 på syndikerade lån 2017²,
mn euro**

2) Totalt i Norden, exklusive Shipping.

**Nr 2 på aktiekapitalmarknaden 2017³,
mn euro**

3) Norden. Utifrån börsens registreringsland. Följande transaktioner ingår: börsintroduktioner, konvertibler och följdaffärer. Källa: Dealogi.

nader och överträffade 2016 inte bara i volymer utan även mätt i minskade risk-premier. Den nordiska marknaden utvecklades generellt i sidled under andra halvåret 2017. Nordea Markets Equities fortsatte att utvecklas lika starkt som året innan, i synnerhet inom finansiering.

Wholesale Banking uppmärksammades externt för sin ledande marknadskapacitet. Den starka prestationen uppmärksammades bland annat när Prospera rankade Nordea som nr 1 i sin Nordic Corporate Banking-undersökning, såväl som inom flera produktspecifika undersökningar på ränte-, kredit- och valutaområdet. Vidare tilldelades Nordea Markets Global Finances utmärkelse The Innovators Award 2017 för AutoFX.

Resultat**Corporate & Institutional Banking**

Intäkterna uppgick till 1 350 mn euro, ner 4 procent från 2016.

Räntenettet var stabilt jämfört med 2016 på grund av fortsatt implementering av inlåningsavgifter vilket kompenserade för lägre intäkter från utlåning.

Avgifts- och provisionsnettot minskade till följd av lägre utlåningsavgifter från både nyutlåning och limitavgifter från minskade utnyttjade krediter.

Nettoresultat av poster till verkligt

värde var i stort sett oförändrat från förra året.

Nordiska banker fortsatte att tillämpa en offensiv prissättning som ett resultat av hög utlåningskapacitet och hög riskaptit. Utlåningsvolymen minskade något från 2016. Intäkter från institutionella kunder ökade jämfört med 2016, tack vare hög kundaktivitet på kapitalmarknaden och relaterade marknader. Utvecklingen var extra positiv vad gäller avgifts- och provisionsnettot, i synnerhet från den fortlöpande aktiviteten inom placeringsprodukter.

Corporate & Institutional Bankings ROCAR uppgick till 12 procent, samma som under 2016.

Shipping, Offshore & Oil Services

Intäkterna uppgick till 240 mn euro 2017, ner 29 procent från föregående år, främst på grund av lägre utlåningsvolym och negativa justeringar av kredit-exponeringar till verkligt värde i offshoreportföljen.

Räntenettet minskade med 7 procent, till följd av lägre genomsnittliga lånevolymer, och avgifts- och provisionsnettot minskade med 32 procent jämfört med 2016. Kundaktiviteten inom Shipping, Offshore & Oil Services var måttlig under året. Ett lägre oljepris i kombination med lägre investeringar i prospektering och produktion bland olje- och gasbolagen fortsatte att inverka negativt på offshoremarknaden. Kreditförlus-

terna minskade till 136 mn euro, främst på grund av den svaga offshoremarknaden.

Banking Ryssland

I Ryssland var aktiviteten låg bland prioriterade kunder, vilket ledde till färre exponeringar, i linje med den valda strategin.

De totala intäkterna uppgick till 127 mn euro, ner 37 procent jämfört med 2016 efter en minskning i utlåningsvolymerna till företag på 1,5 md euro. Kreditförlusterna minskade från 31 mn euro till 21 mn euro, trots det ekonomiska och geopolitiska läget. Antalet anställda omräknat till heltidstjänster minskade med över 40 procent.

Wholesale Banking övrigt

Wholesale Banking övrigt är det resterande resultatet som inte allokeras till kundheter. Dessa intäkter innefattar oallokerade intäkter från Capital Markets och den internationella divisionen. Resultatet inkluderar även en extra likviditets premie för långfristig ut- och inlåning inom Wholesale Banking. Wholesale Banking övrigt omfattar alla anställda i Capital Markets och i supportenheter. En stor del av kostnaderna allokeras till kundheterna.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Wholesale Banking fortsätter att utveckla och dra nytta av sin ledande marknadsposition i Norden. Långsiktiga kundrelationer utgör kärnan i verksamheten, där det sker en gradvis förskjutning mot mindre kapitalkrävande lösningar med stark tonvikt på att förvalta för avkastning. Kundperspektivet är utgångspunkten för Wholesale Bankings mål att öka kundrelevansen, intensiteten och nyttan och även att skapa en mer hållbar bank för våra kunder och våra medarbetare. I denna ambition stödjer Wholesale Banking aktivt Nordeas affärs- och kulturtransformation.

Som en del av den pågående transformationen har en ny Nordea Markets-division just lanserats. Genom att dra nytta av Nordeas storlek och globala räckvidd från hela Norden – med bibehållande av en stark lokal närvaro - bygger vi en stark grund som gör det möjligt för oss att skapa en starkare och mer trimmad verksamhet och ge människor utrymme att skapa ett mer hållbart och bättre erbjudande till våra kunder.

Wholesale Banking utforskar digitala möjligheter för att öka kundnyttan, förbättra distributionskanalerna och öka automatiseringen i driften. Den pågående transformationen skapar även nya möjligheter för vårt sätt att arbeta. Inom COO har robotteknik visat sig effektivt för att automatisera standardiserade och repetitiva uppgifter samtidigt som vi omfördelar medarbetarna till mer värdeskapande aktiviteter.

Wholesale Banking COO:s strategier håller på att komma igång på allvar, och effektivitet och förenkling inom både front office, back office, IT och affärsprocesser har varit nyckelprioriteringarna under 2017, vid sidan om att stödja organisationens utveckling. COO-organisationen fortsätter att säkerställa stabilitet i infrastrukturen och operativ styrka, för att stödja Wholesale Bankings komplexa och krävande kunder och produkter.

Wholesale Banking stödjer aktivt Nordeas höjda ambitionsnivå på hållbarhetsområdet. Exempel på detta är en markant förstärkning av utbudet av gröna obligationer, en gradvis integrering av aspekter som rör miljö, samhälle och bolagsstyrning i kreditprocessen, samt flera expertledda evenemang.

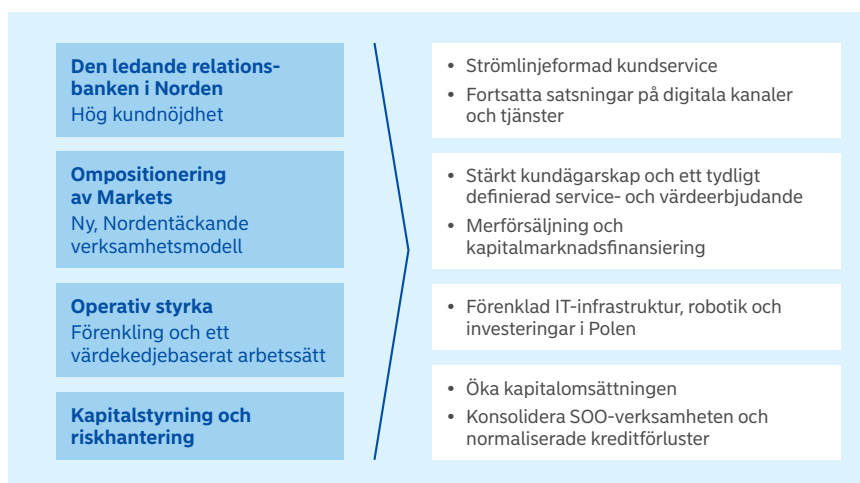
Ett starkt fokus på kapitalomsättning och portföljförvaltning är avgörande för att nå tillfredsställande avkastning samt för att säkerställa en attraktiv mix av optimering av balansräkningen och merförsäljning. Under året stärktes kapitalstyrningen markant i Wholesale Banking, vad gäller både handelslager och övrig verksamhet.

Strategin att inrikta den ryska verksamheten mot stora företag fortsatte under året. Retailkreditportföljen såldes till SovComBank i januari 2017, och företagskreditportföljen minskades.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

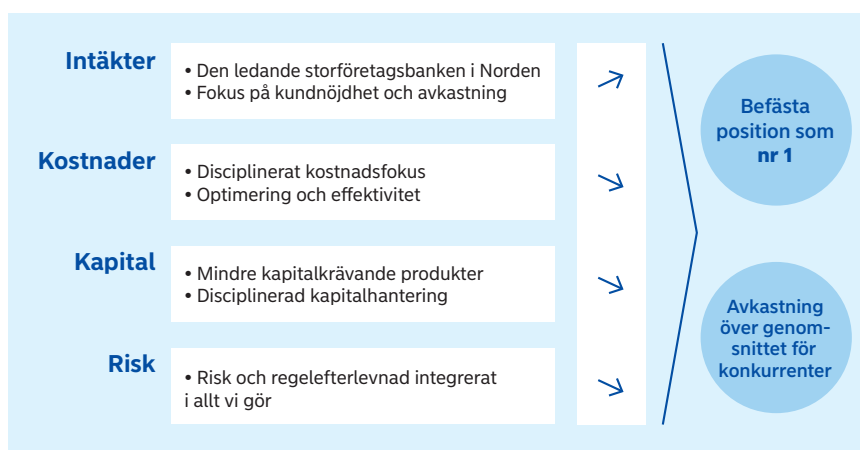
Wholesale Bankings strategi förblir oförändrad, med ett starkt fokus på kundnöjdhet.

Den pågående transformationen stödjer en förenklar och mer effektiv leverans.

Skapa värde i Wholesale Banking

Wholesale Banking slår vakt om sin ledande ställning i Norden och kommer att generera avkastning genom alla viktiga kanaler.

Affärsområde

Wealth Management

Inledning

Snorre Storset
Chef för Wealth Management.

Wealth Management erbjuder högklassiga placements-, spar- och riskhantlingslösningar till förmögna privatkunder och institutionella placerare.

Wealth Management består av:

Private Banking – betjänar kunder från 64 kontor runt om Norden samt i Luxemburg och Singapore.

Asset Management – ansvarar för aktivt förvalta-

de fonder och diskretionära mandat för institutionella kunder.

Life & Pensions – förser kunderna med ett heltäckande urval pensions-, kapitalförsäkrings- och riskprodukter.

Wealth Management är störst i Norden inom private banking, liv- och pensionsprodukter och kapitalförvaltning. Wealth Management har cirka 3 600 anställda, varav cirka 500 arbetar utanför Norden, främst i Europa.

105 000 Private Banking-kunder
betjänas av cirka 1 200 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Farhågorna om ökad volatilitet och osäkerhet visade sig obefogade 2017. Finansmarknaderna fortsatte att gå starkt framåt, framför allt aktiemarknaderna. Centralbankerna började flagga för åtstramningar, ungefär i linje med marknadens förväntningar. Tillväxten tog fart i hela Europa, och Norden växte snabbare än det europeiska genomsnittet. Mot bakgrund av detta noterade Wealth Management ett fortsatt inflöde av nytt kapital, tack vare erbjudanden som visade sig klara konkurrensen i det rådande ekonomiska läget.

Nordeas förvaltade kapital uppgick vid årets slut till 330,4 md euro, upp 7,7 md euro eller 2 procent från 2016. Ökningen härrörde främst från värdeökningar på 5,2 md euro.

Private Banking fortsätter att fokusera på att värva kunder, liksom på att optimera sin modell för service och rådgivning till kundernas behov och till regelförändringarna på marknaden. Som en följd av detta har tröskeln för Private Banking harmoniserats och höjts i alla länder. Kunder under den nya tröskeln har överförts till Premium-segmentet i Personal Banking, vilket resulterade i ett negativt nettoflöde på 0,6 md euro 2017. Tjänsten förmögenhetsplanering fortsatte att växa i betydelse till följd av ökad efterfrågan bland kunderna på enklare lösningar i en komplex miljö.

Global Private Banking inrättades 2016 för att dra nytta av skalfördelar genom att utvinna ytterligare synergier. Private banking-verksamheten stärktes ytterligare genom en samslagning av verksamheterna på de nordiska marknaderna med de internationella kontoren i Luxemburg och Singapore. Satsningar på att öka produktiviteten i Private Banking pågår, inklusive aktiviteter som ska trimma processer och uppgradera IT-system. Under 2017 stängdes kontoret i Schweiz och kunderna övertogs av kontoret i Luxemburg. Private Banking har nu öppnat onlinekontor i alla nordiska länder, där kunderna erbjuds personlig rådgivning via digitala plattformar (dator, mobil, surfplatta, etc) sju dagar i veckan. Under 2017 uppmärksammades Wealth Management återigen för sitt fortsatta arbete med att skapa positiva kundupplevelser och högkvalitativa lösningar.

Nordea Private Banking utsågs till "Best Private Bank in the Nordics", "Best Private Bank in Finland" och "Best Private Bank in Norway" vid Global Private Banking Awards Ceremony, som anordnades av den globala finanstidskriften The Banker.

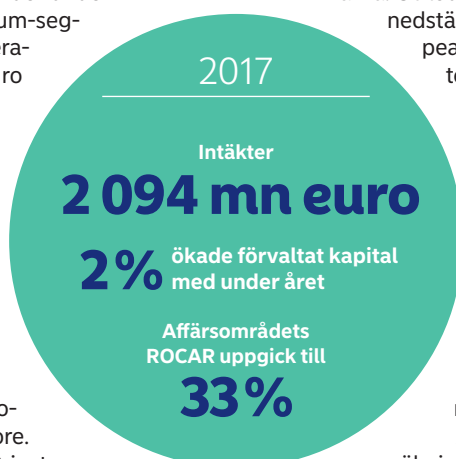
Asset Management fortsatte att gå framåt och redovisade kraftigt ökade intäkter. Stora satsningar gjordes under 2017 för att bibehålla vårt starka produktutbud och säkerställa att vi följer de nya regelverken. Produktutvecklingen var huvudsakligen inriktad på våra produktgrupper Multi Asset, ESG och Enhanced Beta, där flera nya fonder lanserades.

Under 2017 fokuserade den internationella tredjepartsdistributionen av fonder på att bevara tillgångsbasen som har vuxit mycket kraftigt under de senaste åren. Nettoflödet i segmentet institutionella kunder och vår tredjepartsdistribution uppgick till 1,7 md euro, vilket var i linje med förväntningarna. Utflödet hänförde sig främst till de gradvis nedstängda fonderna Stable Return och European High Yield. Det institutionella segmentet noterade ett nettoflöde på 2,4 md euro, och den fortsatta fokuseringen på värde i det förvaldade kapitalet ledde till ökade marginaler. Det årliga nettoflödet drevs främst av internationella kunder, i synnerhet brittiska, tyska och danska kunder.

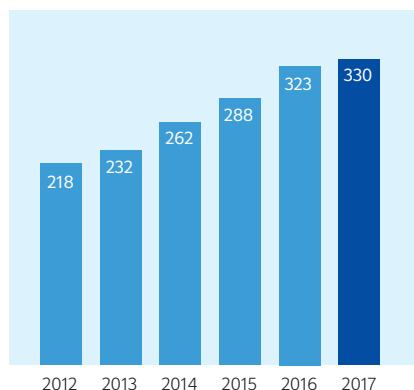
Nettoflödet i retailfonderna påverkades negativt av regelefterlevnad och anpassningar till nya regelverk, samt omorganisering av enheter över hela Nordea, vilket resulterade i -0,4 md euro för våra interna kanaler.

Asset Management noterade den största ökningen i Total Brand Score i The Fund Brand 50 Report, och hör nu till topp 10 i rankingen av europeiska kapitalförvaltare. Nordea 1 – Stable Return förblir en av de största öppna europeiska fonderna och var nummer 10 vid utgången av 2017.

Fondutvecklingen var överlag tillfredsställande under 2017, och 81 procent av fonderna överträffade sina jämförelseindex. Den 3-åriga utvecklingen förblev stark: 92 procent av fonderna överträffade sina jämförelseindex. Under 2017 genererades en överavkastning på 122 punkter. Nordea Fonder utsågs till

Utveckling i förvaltad kapital, md euro

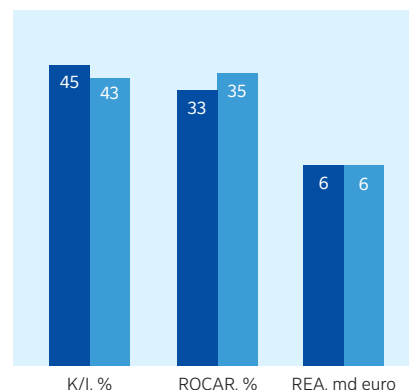

Nettoflöde, md euro

Nyckeltal

● 2017 ● 2016

bästa fondbolag av Fondmarknaden.se i Sverige, och Nordea Asset Management utsågs till bästa fondförvaltare för fjärde året i rad av Prospera Norge.

Life & Pensions starka solvenskapitalposition möjliggjorde en utdelning på 750 mn euro som överfördes till Nordea Bank AB 2017. I slutet av november 2017 låg solvenskvoten på 169 procent, med stöd från självfinansierad tillväxt för marknadsräntebaserade produkter och kapital som frigjorts från de avvecklade traditionella försäkringsportföljerna. Bruttopremieintäkterna ökade med 11 procent under 2017 jämfört med 2016. Marknadsräntebaserade produkter och riskprodukter svarade tillsammans för 90 procent av bruttopremieintäkterna, vilket medförde ökad kapital-effektivitet i det förvaltade kapitalet som helhet.

Life & Pensions automatiserade under året processer och arbetsuppgifter inom back office genom utökad användning av robotar i hela koncernen, vilket ledde till ökad effektivitet. Life & Pensions tog också sina första steg inom artificiell intelligens genom att införa en så kallad chatbot i kundkontakt. Flera lovande AI-relaterade projekt är på gång inför 2018 och efterföljande år.

I december 2017 meddelades att kundägda Norliv utökar sitt innehav i Nordea Life & Pensions i Danmark med 45 procent. Därmed förvandlas deras nuvarande minoritetsinnehav (25 procent) till ett majoritetsinnehav (70 procent). Affären befäster Nordea Life & Pensions ställning i Danmark som en kundorienterad leverantör av liv- och pensionsprodukter. Norlivs utökade innehav i Nordea Life & Pensions i Dan-

mark sker efter en mycket positiv och framgångsrik period av samägande (under det gångna året). Samarbetet har lockat nya kunder, gett högre affärsvolym och intäkter, och stärkt relationen mellan kunderna och bolaget. Nordea Life & Pensions i Danmark kommer att fortsätta leverera liv- och pensionsprodukter till Nordea i Danmark. Affärens samlade pris är 3,5 md danska kronor (472 mn euro) och vinsten beräknas bli 172 mn euro. Vidare har man kommit överens om att Nordea Life & Pensions i Danmark under de kommande åren ska köpa den återstående andelen på 30 procent som ägs av Nordea Life Holding AB.

Resultat

Intäkterna uppgick till 2 094 mn euro 2017, en ökning med 4 procent från 2016.

Kostnaderna ökade med 10 procent jämfört med 2016, till följd av fortsatta regelskärpningar och utvecklingskostnader. Rörelseresultatet låg därmed kvar på oförändrad nivå 2017. Fortsatt fokus på kapitaleffektivitet resulterade i en ROCAR på 33 procent.

Private Banking

Intäkterna uppgick till 499 mn euro 2017, en minskning med 6 procent jämfört med 2016. Intäktsminskningen orsakades av höjda kundtrösklar i alla länder, lägre värdepappershandel och minskade marginaler, medan den underliggande affärstillväxten fortfarande var tillfredsställande. Kostnaderna ökade med 12 procent, bland annat till följd av extraordinära kostnader för regelverksanpassning och affärstrans-

formation. Rörelseresultatet uppgick till 51 mn euro, ner 60 procent jämfört med 2016.

Asset Management

Intäkterna uppgick till 981 mn euro 2017, en ökning med 15 procent jämfört med 2016. Intäktsökningen härrörde främst från ökade tillgångsvärden. Jämfört med 2016 steg kostnaderna med 9 procent. K/I-talet sjönk med 2 procentenheter till 28 procent. Rörelseresultatet uppgick till 703 mn euro, upp 17 procent jämfört med 2016.

Life & Pensions

Intäkterna uppgick till 621 mn euro 2017, en minskning med 1 procent från 2016. Kostnaderna uppgick till 208 mn euro, upp 5 procent från 2016, till följd av ökade allokeringar internt. K/I-talet förbättrades med 2 procentenheter till 33 procent. Rörelseresultatet uppgick till 413 mn euro, ner 4 procent jämfört med 2016. Fortsatt fokus på kapitaleffektivitet resulterade i en avkastning på eget kapital på 19 procent 2017, på god väg mot målet på 20 procent år 2020.

Wealth Management övrigt

Området består av Wealth Managements serviceverksamhet som inte hänförs till någon av affärsenheterna. Hit hör en extra likviditetspremie för långfristig ut- och inlåning inom Wealth Management samt räntenettot relaterat till detta.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Det är vår vision att vara den ledande kapitalförvaltaren på alla nordiska marknader år 2020, med global räckvidd och global kapacitet.

Vår strategi är att skapa starka kundrelationer med hjälp av kvalitativ rådgivning och högklassiga lösningar, effektivt levererade via en integrerad värdekedja. Vi avser att dra nytta av digitalisering och operativ förenkling för att höja effektiviteten i hela organisationen.

Wealth Management prioriterar strategiska investeringar genom att:

- Bygga vidare på ledande digitala erbjudanden och förbättra effektiviteten i rådgivningen med bland annat uppgraderade digitala kontaktpunkter
- Ta fram nya produkterbjudanden för att tillgodose kundernas förändrade efterfrågan i det nuvarande låga ränteläget. Hit hör att dra nytta av vår starka multi asset-placeringsprocess och alternativa placeringar

- Bygga en stark och motståndskraftig operativ plattform som uppfyller gällande regler och som går att anpassa till framtida regelkrav
- Ta fram det ledande pensionserbjudandet för ett stort, växande och underprioriterat segment, genom att bygga upp ny rådgivnings- och produktkapacitet

Under 2018 går vi vidare med vår kulturella, digitala och affärsrelaterade transformering, för att öka kundnyttan.

Wealth Management fortsätter att fokusera på en välavvägd resurshandling och prioritering genom att balansera nya investeringar mot effektivitetsvinster och allokera resurser för maximalt värdeskapande. Ett förbättrat samarbete över hela Nordea är en förutsättning för att nå dessa mål, för att bana väg för ett ökat kunskapsutbyte och skapa ett överlägset erbjudande till spar- och placeringskunder.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Vår strategi är att skapa starka kundrelationer med hjälp av kvalitativ rådgivning och högklassiga lösningar, effektivt levererade via en integrerad värdekedja. Vi avser att dra nytta av digitalisering och operativ förenkling för att höja effektiviteten i hela organisationen. Under 2018 går vi vidare med vår kulturella, digitala och affärsrelaterade transformering, för att öka kundnyttan.

Utformning av erbjudande och segmentering

Rätt tjänster till rätt kunder

Optimering av verksamheten

Skapa globalt kompetenscenter

- Ökad specialisering i leveransen av tjänster till privat banking-kunder
- Högre trösklar för olika servicenivåer
- Säkerställa hög grad av nordisk samstämmighet och skalfördelar i erbjudandena
- Nya (digitala) produkterbjudanden för att tillgodose förändrad efterfrågan från kunderna

- Ökad kostnadseffektivitet och förbättrad kvalitet
- Hantering av nya kunder, rapportering och rutintjänster centraliseras
- Trappa upp införandet av automatisering av robotprocesser och kognitiv robotik
- Produktivitetsvinster från utrollning av Agile@scale

Skapa värde i Wealth Management

Wealth Management fortsätter att fokusera på en välavvägd resurshandling och prioritering genom att balansera nya investeringar mot effektivitetsvinster och allokera resurser för maximalt värdeskapande. Ett förbättrat samarbete över hela Nordea är en förutsättning för att nå dessa mål, för att bana väg för ett ökat kunskapsutbyte och skapa ett överlägset erbjudande till spar- och placeringskunder.

Intäkter

- Dokumenterad tillväxt i Norden och internationellt
- Öka den digitala kapaciteten inom sparande
- Väl rustade att dra nytta av trender i kundernas preferenser

Marginaler

- Fokusera på affärer med högre marginal genom utveckling av diskretionära lösningar och multi-asset-lösningar
- Dra nytta av kapacitet inom rådgivning och lösningar
- Räkna med måttlig påverkan från regelförändringar och digitalisering

Kostnader

- Skalbara, kostnadseffektiva plattformar
- Löpande operativ förenkling och fokus på effektivitet
- Robotkapacitet för ökad effektivitet

Kapital

- Nästa generations produkterbjudanden driver på tillväxten
- Solvens II-optimerad verksamhetsmodell

Befästa position som nr 1

Affärsområde

Koncernfunktioner och övriga

Koncernfunktioner och övriga

Inledning

Heikki Ilkka
Group CFO.

Koncernfunktioner och övriga innefattar Group Corporate Centre och Group Finance & Treasury.

Group Corporate Centre består i huvudsak av COO-organisationen, inklusive Group Technology och Group Data Management, Group Digital, Group Security Office och Global BRIS. Group COO-organisationen ansvarar för att säkerställa en enhetlig verksamhetsmodell i Nordea genom att harmonisera processer och tjänster i enlighet med koncernens prioriteringar att dra nytta av gemensamma styrkor och förverkliga synergier.

Group Finance & Treasury (GF&T) ansvarar för Nordeakoncernens tillgångs- och skuldförvaltning, treasuryverksamhet, finansiella rapportering, inköpstjänster och strate-

giska styrdokument till alla delar av banken. GF&T omfattar Group Finance & Business Control, Group Treasury & ALM och Investor Relations.

GF&T säkerställer optimering och en väl avvägd hantering av upplåning, kapital, likviditet och marknadsrisker i in- och utlåningsportföljen samt en sammanhållen verksamhetsmodell och operativ effektivitet i hela koncernens finansprocess.

Group Finance & Business Control (GF&BC) ansvarar för den finansiella rapporteringen och planeringen i koncernen, inklusive finansiell och affärsrelaterad kontroll och analyser, för att uppfylla både affärsbehov och regelverk. GF&BC ansvarar vidare för att optimera kostnader genom att erbjuda rådgiv-

nings- och verkställighets-tjänster inom inköp, med fokus på icke-IT-relaterade inköp och avtal.

Group Treasury & ALM (TALM) ansvarar för optimering och hantering av Nordeas kapital, likviditet, upplåning och marknadsrisker i in- och utlåningsportföljen inom ramen för Nordeas fastställda risktolerans och limiter, samtidigt som de följer gällande regelverk och stöttar affärsområdena så att de kan betjäna kunderna på ett bra sätt.

Investor Relations (IR) säkerställer en korrekt bild av bankens ställning genom att förse investerare med transparent och relevant kommunikation. IR förmedlar också detaljerad återkoppling från kapitalmarknaden till Nordeas ledning.

Affärsutveckling

Under 2017 gjordes betydande investeringar för att öka driftsäkerheten och fortsätta transformeringen mot en gemensam, effektiv verksamhetsmodell för Nordea.

Group Corporate Centre förblev en av de starkaste drivande krafterna bakom de koncernomfattande förändringsprogrammen som syftar till effektivt verkställande, rätt prioriteringar, transparens och enhetlighet över hela koncernen.

Risk- och regelefterlevnadshantering blir allt mer relevant för Nordea i takt med att banken ställs inför makrotrender som cybersäkerhet, skärpta regelverk och digitalisering. Nordea reagerar på det förändrade läget med ökade satsningar på regelefterlevnad och säkerhetsåtgärder i kombination med effektiva kontroller utan att äventyra agiliteten och snabbheten.

På området ekobrottslighet pågår en fortlöpande, betydande uppbyggnad av kapaciteten för bekämpning av ekobrott inom känn-din-kund, sanktioner och transaktionsövervakning. Vidare sker en utveckling av Financial Crime Intelligence Analytics-enheten. Inom IT-området finns en strategisk ambition att stärka IT-kapaciteten och Nordeas risk- och regelefterlevnadsarbete på ett strukturerat och centraliserat sätt för att uppfylla skärpta regel- och riskkrav.

Nordea antog 2017 en ambitiös strategi för molntjänster. Avsikten är att både utöka den interna datacenterkapaciteten med den flexibilitet som erbjuds av externa molnleverantörer och att anpassa banken till gällande regelkrav, som exempelvis öppna API:er i enlighet med EU:s betaltjänstdirektiv PSD2.

Med 11 miljoner kunder är det oundvikligt att vi genererar och bearbetar stora mängder data, samtidigt som vi utvecklar och använder många dataintensiva applikationer. Detta skapar en hög grad av komplexitet. Data är en värdefull tillgång som vi måste värna om, hantera, skydda och utveckla för att leverera positiva kund- och medarbetarupplevelser. Korrekt användning av data gör det möjligt för oss att hantera vår organisation på ett mer effektivt sätt.

Ett Group Data Management Office har inrättats med uppdrag att centralisera, prioritera och verkställa Nordeas datainitiativ. Hit hör även att utveckla Nordeas strategi och färdplan för data, etablera och främja datastyrning, datakvalitet och arkitektur, samtidigt som man hanterar datadrivna regelefterlevnadsprogram.

Flera funktioner har stärkts för att driva optimering och konkurrenskraft över hela koncernen. Ett centralt mål är att utveckla och implementera harmoniserade arbetssätt, inklu-

sive starkt fokus på att bygga Robotic Process Automation-kapacitet (RPA) och över hela koncernen automatisera processer och hitta kompetens i grannländer. I skrivande stund finns över 200 robotar, RPA:er, i drift, och full potential väntas vara uppnådd i mitten av 2019.

Under 2017 var ett viktigt fokusområde att skapa och konsolidera koncernens finansprocesser till en enda organisation – Group Finance & Treasury – och samla alla finansrelaterade processer under Group CFO:s ansvar. Den nya organisationen är en viktig milstolpe som stödjer Nordeas strategi och säkerställer ett tydligare ansvar för Nordeas treasury- och finansprocesser (inklusive affärskontroll, finansiell kontroll samt finansiell riskkontroll). Detta skapar också ett gyllene tillfälle att bygga ett "centre of excellence" och en stark verksamhet kring koncernens finans- och riskaktiviteter på finansmarknaderna, som innefattar handel med finansiella instrument. Det nya upplägget ska möjliggöra optimerade och gemensamma processer och lägre operativ risk tack vare gemensamt ägarskap av hela den finansiella värdekedjan.

Under 2017 redovisade TALM ett bra resultat med en vinst som översteg förväntningarna och målet. Trots en utmanande makroekonomisk miljö bevisade TALM sin kapacitet när det gäller att säkerställa en effektiv och framgångsrik hantering av koncernens balansräkning.

Nordeas strukturella likviditetsrisk bedöms som konservativ, välbalanserad och korrekt anpassad till rådande villkor vad gäller konjunktur och regelverk. Den kortsiktiga likviditetsrisken mäts med flera mått, bland annat likviditetstäckningsgrad, LCR. LCR för Nordea-koncernen enligt EBA:s delegerade akt uppgick vid årsskiftet till 152 procent, och LCR i EUR och USD uppgick vid årsskiftet till 206 respektive 172 procent. Likviditetsreserven utgörs av högst likvida tillgångar, i enlighet med den delegerade akten, och uppgick vid årets slut till 99 md euro.

Under 2017 emitterade Nordea cirka 14,6 md euro i långfristig skuld, exklusive danska säkerställda obligationer och förlagslån, varav cirka 6,2 md euro i form av säkerställda finska, svenska och norska obligationer på marknader i och utanför Norden. Av de emitterade obligationerna med företrädesrätt, som uppgick till 8,5 md euro under året, kan

nämnas en 5-årig grön benchmarkobligation på 500 mn euro som emitterades i juni. Den gröna obligationen var den första transaktionen i sitt slag från Nordea, och såldes främst till specifika investerare i gröna obligationer. Utöver kostnadseffektiv finansiering är emissionen av den gröna obligationen ett naturligt steg för att visa på vår höjda ambitionsnivå på hållbarhetsområdet.

Inför den planerade flytten av huvudkontoret genomförde Nordea i november ett antal tekniska ändringar av de allmänna villkoren för 14 utestående kapitalinstrument till ett värde motsvarande 8,1 md euro för att säkerställa att dessa speglar omregistreringen av bolagets säte och att oförutsedda legala frågor inte uppstår, samt för att förse obligationsinnehavarna med adekvat skydd och harmonisera obligationerna med framtida emitterade instrument. Ändringarna kunde genomföras efter medgivande från innehavarna av samtliga 14 kapitalinstrument. Den 21 november 2017 emitterade Nordea sedan ett primärkapitaltillskott (AT1) om 750 mn euro med särskilda villkor för tillfällig nedskrivning. Kupongräntan blev 3,5 procent, en rekordlåg ränta för ett AT1-instrument som emitterats av en europeisk bank. Transaktionen var Nordeas första AT1 i euro och vittnar om investerarnas intresse för både tillgångsslaget och Nordeas upplåning. Vid årets slut uppgick den långfristiga upplåningens andel av den totala upplåningen till cirka 81 procent.

Resultat

Intäkterna inom Koncernfunktioner och övriga härrör huvudsakligen från Group Treasury & ALM tillsammans med Capital Account Centre, genom vilket kapital allokteras till affärsområdena.

Rörelseintäkterna uppgick till 720 mn euro för helåret. Räntenettot uppgick till 589 mn euro. Nettoresultat av poster till verkligt värde var 109 mn euro.

Rörelseresultatet uppgick till 341 mn euro.

Kostnaderna uppgick till 366 mn euro i slutet av 2017.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Under 2018 fortsätter GCC att fokusera på att genomföra transformationsplanen genom att införa en gemensam verksamhetsmodell och stödja Nordeas agenda för regelverk och regelefterlevnad liksom de strategiska ambitionerna i koncernens förenklingsprogram.

Den övergripande föresatsen för 2018 är att leverera mer, med mindre, vilket ska uppnås på flera sätt:

- operativ effektivitet genom "lean" arbetssätt
- resursoptimering, omvandling av arbetsstyrkan för att uppfylla nya affärskrav
- förbättrat utnyttjande av ny teknik som automatisering och big data.

Under 2018 fortsätter övergången i GF&T mot en enda finansorganisation, som ska säkerställa integrering mellan de

olika underenheterna och möjliggöra optimerade och förstärkta processer i takt med att enheten successivt görs om till en gemensam enhet, med gemensam systeminfrastruktur och data och en harmonisering av hur affärssidan betjänas och styrs, liksom hur arbetssätten ser ut. På så sätt ska vi åstadkomma en verklig One Finance-organisation som levererar större värde genom en stark samarbetskultur och bidrar till Nordeas framtida konkurrenskraft.

Group Treasury & ALM fortsätter att leverera sina strategiska initiativ på ett kostnadseffektivt sätt, i form av optimering av upplåning, risker och kapital, vilket är något som ytterligare förstärks av en effektiv styrning av balansräkningen med en förbättrad internprissättning samt fortsatt förbättring av den operativa stabiliteten och analytiska kapaciteten inom både risker och intäkter i in- och utlåningsportföljen.

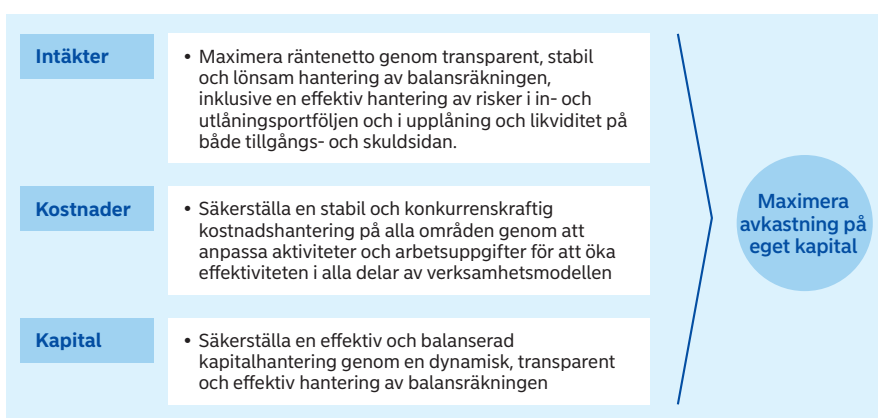
Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Koncernfunktioner och övriga har som strategiskt fokus att strömlinjeforma verksamheten och processerna över hela verksamhetsmodellen för att anpassa kompetenser, öka effektiviteten och maximera värdeskapandet.

Skapa värde i Koncernfunktioner och övriga

Koncernfunktioner och övriga ansvarar för att säkerställa en stabil intäktsstillväxt genom en effektiv hantering av balansräkningen i kombination med en effektiv kostnadshantering.

Nordeaaktien och kreditbetyg

Nordeas mål för avkastningen på eget kapital är att ligga över genomsnittet för nordiska konkurrenter*.

Nordeas börsvärde uppgick i slutet av 2017 till 40,9 md euro (42,8 md euro året före). Mätt efter börsvärde var Nordea det femte största företaget i Norden och bland de tio största av europeiska finanskoncerner.

Nordeaaktien är noterad på Nasdaq-börserna i Stockholm (SEK), Helsingfors (EUR) och Köpenhamn (DKK). Dessutom är Nordeas ADR noterad i USA (USD).

Aktiekursens utveckling

Under 2017 sjönk Nordeaaktien med cirka 2 procent på Nasdaq Stockholmsbörsen, från 101,30 kronor till 99,30 kronor. Stängningskursen för Nordeas aktie varierade under 2017 mellan 95,90 kronor och 115,70 kronor. Nasdaq OMXS30-indexet steg under 2017 med cirka 3 procent, medan STOXX Europe 600 Banks-indexet steg med 8 procent. Sedan den 6 mars 2000, då Merita-Nordbanken och Unidanmark gick samman, har Nordeaaktien stigit med 154 procent och vida överträffat STOXX Europe 600 Banks-indexet och Nasdaq OMXS30-indexet, vars utveckling under samma period har varit -49,4 procent respektive 30,1 procent.

Nordeaaktiens utveckling kan följas på nordea.com, och där kan man även jämföra aktiens utveckling med den för konkurrenterna och med olika index, samt hitta kurshistorik.

Totalavkastning 2017

Totalavkastning (TSR) mäts som aktiens kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning. Totalavkastningen under

2017 uppgick till 4 procent (16 procent under 2016). 2017 rankades Nordea som nummer 15 i gruppen jämförbara europeiska banker i fråga om TSR (2016 var Nordea nummer 6).

Omsättning – den mest likvida finansaktien i Norden

Nordeaaktien var den mest likvida nordiska finansaktien under 2017, med en genomsnittlig daglig handelsvolym på cirka 144 mn euro, vilket motsvarar cirka 13 miljoner aktier. Den samlade omsättningen på samtliga börser uppgick 2017 till 36 md euro, vilket motsvarar 3,3 miljarder aktier.

33 procent av handeln med Nordeaaktier sker på andra börser, till exempel BATS Chi-X Europe, Turquoise och Aquis. Av det totala antalet Nordeaaktier som handlades på Nasdaq 2017 var cirka 79 procent i SEK-denominerade aktier, 12 procent i EUR-denominerade aktier och 9 procent i DKK-denominerade aktier.

Aktiekapital

Enligt bolagsordningen kan aktier utges i två aktieslag: stamaktier och C-aktier. Aktiekapitalet uppgår till 4 049 951 919 euro, vilket också motsvarar det totala antalet aktier i bolaget.

Alla aktier är stamaktier. Inga förändringar har skett under 2017 i vare sig aktiekapital eller antalet aktier. Samtliga stamaktier i Nordea medför rösträtt. Varje aktie motsvarar en röst på bolagsstämman. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier vid bolagsstämmor.

Utöver de långsiktiga incitaments-

programmen finns det inga utestående konvertibla förlagslån eller optioner för personal eller ledning i Nordea.

Kapitalpolicy

Nordeas nuvarande kapitalpolicy anger att koncernen ska ha en kapitalbuffert på 50–150 punkter utöver regelkravet avseende kärnprimärkapitalrelationen. Vår kapitalbuffert uppgår idag till 190 punkter, vilket är gott och väl högre än vårt mål.

Föreslagen utdelning och utdelningspolicy

Styrelsen föreslår en utdelning för 2017 på 0,68 euro per aktie. Den totala utdelningen för 2017 skulle då bli 2 747 mn euro. Direktavkastningen, beräknad på aktiekursen den 30 december 2017, blir då 6,4 procent.

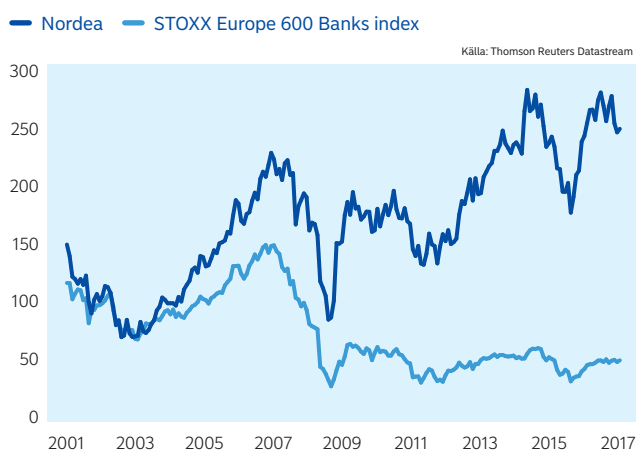
Nordeas utdelningspolicy är att upprätthålla en stark kapitalposition i enlighet med bankens kapitalpolicy. Ambitionen är att nå en årlig ökning av utdelningen per aktie.

Utdelningen uttrycks i euro, som är Nordeas redovisningsvaluta.

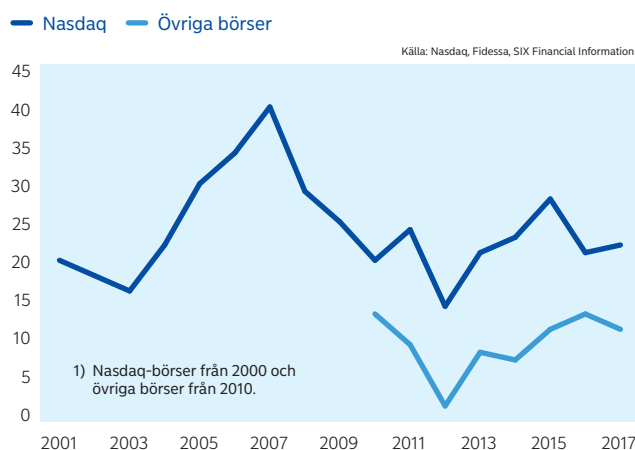
Utbetalningsvaluta för utdelningen beror dock på i vilket land aktierna är registrerade. Ägare av aktier som är registrerade i Sverige kan välja att få utdelningen utbetalad i svenska kronor eller euro. En officiell växlingskurs publiceras. I Danmark betalas utdelningen ut i euro. Om aktieägaren inte har något eurokonto räknas utdelningen om till lokal valuta. Varje kontoförande institut beslutar om sin egen växlingskurs. I Finland betalas utdelningen ut i euro.

* Viktat för att spegla Nordeas geografiska mix i Norden.

Nordeaaktiens utveckling jämfört med europeiska banker, 2000–2017, %

Nordeaaktiens omsättning på börsen, 2000–2017¹, md euro

Aktieägare

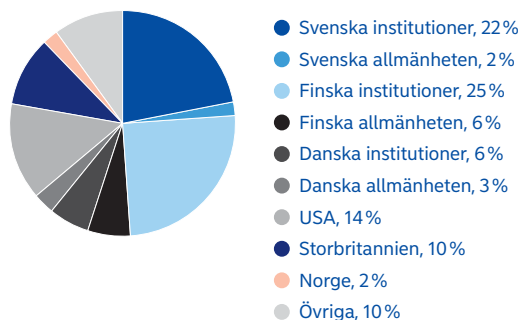
Med cirka 457 000 aktieägare registrerade vid utgången av 2017 är Nordeaaktien en av de mest spridda aktierna i Norden. I Sverige är antalet aktieägare cirka 112 300, i Finland cirka 209 400 och i Danmark cirka 135 300, det vill

säga i stort sett oförändrat jämfört med föregående år.

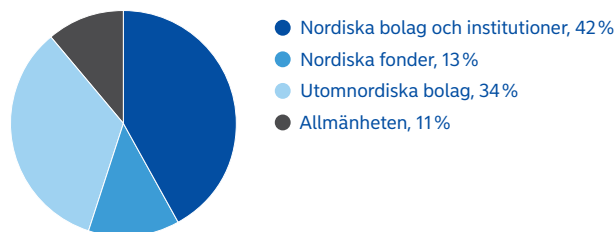
Den största kategorin aktieägare är finska institutioner (inklusive Sampo Abp) som vid årsskiftet ägde 25 procent av aktierna i Nordea. Svenska institutionella ägares innehav uppgick till 22 pro-

cent, medan utomnordiska aktieägares innehav uppgick till 34 procent vid utgången av 2017. Största enskilda aktieägare är Sampo Abp med ett innehav på 21,3 procent.

Aktieägare, 31 dec 2017

Aktieägare, 31 dec 2017

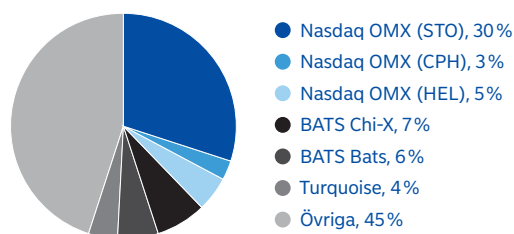

De största registrerade¹ aktieägarna i Nordea, 31 dec 2017

Aktieägare	Antal aktier, miljoner	Innehav, %
Sampo Abp	860,4	21,3
Nordea-fonden	158,2	3,9
Alecta	114,7	2,8
Swedbank Robur fonder	102,7	2,6
BlackRock	82,9	2,1
Vanguard Fonder	80,2	2,0
AMF Försäkring & Fonder	70,2	1,7
Fidelity	68,8	1,7
Norska oljefonden	65,9	1,6
Didner & Gerge Fonder	45,5	1,1
SHB Fonder	44,0	1,1
Första AP-fonden	40,3	1,0
SEB Fonder	39,5	1,0
Nordea Fonder	36,9	0,9
T. Rowe Price	32,5	0,8
Japans statliga pensionsfond	31,7	0,8
Tredje AP-fonden	31,4	0,8
Henderson Fonder	30,0	0,7
Varma Försäkring	29,9	0,7
Fjärde AP-fonden	28,6	0,7
Övriga	2 044,1	50,6
Totalt antal utestående aktier	4 049,9	100,0

1) Exklusive förvaltarregistrerade innehav

Nordeaaktien, årlig omsättning på olika börser 2017

Nordeaaktiens vikt i STOXX Europe 600 Banks-indexet, %

Källor: Euroclear Sweden, Modular Finance och VP Online

Fördelning av aktier, 31 dec 2017

Fördelning av aktier	Antal aktieägare	Aktieägare, %	Antal aktier	Aktier, %
1–1 000	344 934	76	103 400 664	3
1 001–10 000	104 321	23	261 787 302	6
10 001–100 000	6 522	1	158 154 380	4
100 001–1 000 000	879	0	285 345 519	7
1 000 001–	336	0	3 241 264 054	80
Summa	456 992		4 049 951 919	

Aktiedata för 5 år

	2017	2016	2015	2014	2013
Aktiekurs, svenska kronor	99,30	101,30	93,30	90,90	86,65
Högst/lägst, svenska kronor	115,70 / 95,90	104,40 / 66,30	115,40 / 87,00	100,00 / 84,25	86,65 / 62,10
Börsvärde, md euro	40,9	42,8	41,3	38,9	39,7
Utdelning, euro	0,68 ²	0,65	0,64	0,62	0,43
Direktavkastning ³ , (%)	6,7	6,2	7,6	5,4	4,2
Totalavkastning, (%)	3,6	16,3	8,2	9,2	44,6
STOXX Europe 600 Banks-index, %	7,5	-6,8	-3,3	-2,8	19,0
P/E (verkligt)	13,5	11,4	11,2	11,7	12,7
P/B	1,23	1,32	1,32	1,31	1,35
Eget kapital per aktie, euro	8,21	8,03	7,69	7,40	7,27
Resultat per aktie ⁴ , euro	0,75	0,93	0,91	0,83	0,77
Utestående aktier¹	4 049 951 919	4 039 029 217	4 038 273 025	4 034 032 732	4 031 635 539

1) Exklusive aktier avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen.

2) Föreslagen utdelning.

3) Direktavkastning för 2013–2016 beräknad utifrån betalningsdagens öppningskurs och för 2017 beräknad utifrån kursen den 29 december 2017.

4) Resultat per aktie, efter utspädning, total verksamhet.

Kreditbetyg

Nordeas kreditbetyg hör till de allra starkaste bland världens banker. Under 2017 bekräftades Nordeas kreditbetyg på oförändrade nivåer och Standard & Poor's ändrade sina utsikter från negativa till stabila i maj 2017.

De långfristiga kreditbetygen för Nordea Bank AB:s icke säkerställda upplåning ligger alla på AA-nivå: Moody's Aa3 (stabla utsikter), Fitch AA- (stabla utsikter) och Standard & Poor's AA- (stabla utsikter). De kortfristiga kreditbetygen ligger på högsta nivå: P-1 från Moody's, F1+ från Fitch och A-1+ från S&P.

Kreditbetygen för de bolag som utfärdar säkerställda obligationer är också oförändrade, och samtliga sådana obligationer från Nordea Hypotek AB (publ) (Sverige), Nordea Kredit Realkreditaktieselskab (Danmark), Nordea Hypoteksbank Abp (Finland) och Nordea Eiendomskreditt (Norge) har kreditbetyget Aaa/AAA.

Kreditvärderingsinstitutens analyser är i allmänhet inriktade på lönsamhet, tillgångsrisk, kapitalisering och affärsmodell samt upplåningsprofil och likviditet, där synen på Nordea har varit stabil eller stärkts under året.

Under 2017 var de särskilt intresserade av utvecklingen på den svenska och norska bostadsmarknaden, men även MREL-reglerna som nu tas fram fick stor uppmärksamhet.

Nordeas planerade flytt av huvudkontoret var också ett tema under året. Alla tre kreditvärderingsinstituten har bekräftat Nordeas kreditbetyg och utsikter efter styrelsens beslut om att inleda en flytt till Finland. Eftersom Nordeas affärsmodell och riskprofil inte skulle förändras är det kreditvärderingsinstitutens uppfattning att flytten till Finland inte påverkar kreditbetyget.

Kreditbetyg, 31 dec 2017

	Moody's Investors Service		Standard & Poor's		Fitch		DBRS	
	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig
Nordea Bank AB (publ)	P-1	Aa3	A-1+	AA-	F1+	AA-	R-1 (mid)	AA (low)
Nordea Hypotek AB (publ)		Aaa ¹		AAA ¹				
Nordea Kredit Realkreditaktieselskab		Aaa ¹		AAA ¹				
Nordea Eiendomskreditt AS		Aaa ¹						
Nordea Mortgage Bank Abp		Aaa ¹						
Kreditbetyg för AT1-lån i september 2014				BBB		BBB		
Kreditbetyg för AT1-lån i mars 2015				BBB		BBB		
Kreditbetyg för AT1-lån i november 2017				BBB		BBB		

1) Kreditbetyg för säkerställda obligationer

Det är människorna i organisationen som förändras

Under det senaste året har Nordeas transformation gått framåt med stormsteg.

Vi leder genom hjärta, syfte och värderingar

Ur ett medarbetarperspektiv har årets troligen viktigaste milstolpe varit den gemensamma formuleringen av Nordeas nya syfte och värderingar, där över 7 000 av våra medarbetare bidrog. Syftet anger riktningen och ger mening åt vårt dagliga arbete. Det ger en tydlig koppling mellan våra dagliga insatser för att hjälpa kunderna att förverkliga sina drömmar och ambitioner och vårt åtagande att arbeta för ett gemensamt bästa och vara en hållbar del av de sammanhang där vi är verksamma. Det påminner oss om att alltid relatera våra affärsbeslut till skälet varför vi finns till och till vår inre kompass, hjärtat.

Samtidigt är våra värderingar ett tydligt uttryck för den kultur vi vill bygga, där medarbetare kan känna passion för våra kunder, samarbeta tätt över hela organisationen, verkligen känna ett ägarskap över sitt arbete, och ha modet att använda sin röst och utmana varandra. Sedan lanseringen i maj har över 31 000 medarbetare anmält sig till sessioner för att diskutera syftet och värderingarna.

Vi vet att det för den typ av transformation som vi siktar på inte räcker med att bara förändra processer och system. Vi måste också förändra vår struktur och styrning, vår strategi och inriktning, våra människor och vår kultur, och vår prestation och våra belöningar om vi ska lyckas till fullo.

Högt ställda mål för transformationen

En central komponent i vår transformation är att det inte går att förändra en verksamhet utan en mänsklig transformation, och detta speglas i en ambitiös agenda när det gäller medarbetarna. Vi genomför ett enormt skifte i arbetskraften, och omformar vår organisation till att bli plattare och mer agil och mer byggd på gemensamma funktioner.

Antal anställda, per område eller funktion

	2017	2016
Personal Banking	11 093	11 480
Commercial & Business Banking	5 282	5 651
Wholesale Banking	3 727	4 059
Wealth Management	3 690	3 640
Koncernfunktioner	6 607	6 766
Summa	30 399	31 596

Samtidigt satsar vi stort på att frigöra våra ledares och medarbetares potential, så att de kan växa, bidra och ha roligt. Vi vill inspirera våra medarbetare att lyfta sig till nya nivåer för prestation och lärande, bygga de kompetenser som Nordea behöver för framtiden, och säkerställa sin anställningsbarhet på lång sikt. Vi vill belöna dem rättvist och för rätt saker. Vårt nya prestationsramverk blir avgörande för att frigöra potentialen att lära och bana väg för den organisation vi vill bli.

Kultur, ledarskap och organisationsdesign

I takt med att vi bygger upp en anpassningsbar och motståndskraftig kultur baserad på innovation, kundfokus och partnerskap behöver vi skapa en organisation som kan leverera med den transparens, enkelhet och snabbhet som våra kunder förväntar sig. Därför förändrar vi både hur vi skapar vår organisation och hur vi leder i den.

Vi vill göra alla kapabla att ta på sig ledarskap så att vi kan leda oss själva, våra kollegor och det arbete vi ansvarar för. För att stödja våra ledare att utveckla de förmågor och beteenden som möjliggör detta ska nya ledarskapsprinciper införlivas i hur vi rekryterar, utvärderar, belönar och befördrar ledare i Nordea.

Partnerskap för att prestera och lära

Vi vill att våra medarbetare ska känna sig trygga, kapabla och understödda så att de upplever ägarskap för sitt eget bidrag och sin egen förmåga att växa och trivas. Vi förväntar oss att våra ledare skapar tydlighet, samstämmighet och fokus i sina team så att de kan leverera på våra koncernövergripande mål och fortlöpande lära sig, växa och trivas, både som individer och som grupp.

Vår betoning är på att bygga starka partnerskap mellan medarbetarna och deras ledare, och introducera täta, framtidsinriktade dialoger, där de centrala inslagen är att diskutera hur var och en av oss bidrar, växer och har roligt, och fastställa och anpassa mål som harmoniserar med koncernens och teamets prioriteringar, och lära sig av erfarenheter och återkoppling.

Ständigt öppen för ny kunskap

Vi transformerar vårt sätt att se på och engagera oss i lärande för att snabbt och effektivt bygga den kompetens som behövs idag och imorgon. 2017 tog vi de första stegen mot att bli en kontinuerligt lärande organisation. En ny lärandefunktion under ledning av en ny Chief

Learning Officer skapades. Vi vill bygga ett gemensamt ramverk för lärande och göra det till en integrerad del av våra dagliga roller genom coaching och återkoppling, och genom sociala och formella möjligheter till lärande.

Belöna både vad och hur

2017 gjorde vi också en översyn av vårt belöningsystem för att göra det mer enhetligt och fokuserat, så att det kan stödja Nordeas förmåga att transformera samtidigt som vi presterar och förverkligar våra koncernomfattande strategiska mål. Belöningsystemet i Nordea har utformats för att göra det möjligt och motiverande för oss alla att bidra, växa och ha roligt, och för att premiera den prestation och det bidrag som var och en av oss lämnar till vår transformationsresa. Inte bara uppmärksamma det vi bidrar med, utan också och inte minst hur vi bidrar genom att leva upp till Nordeas syfte och värderingar.

Skifte i arbetskraften

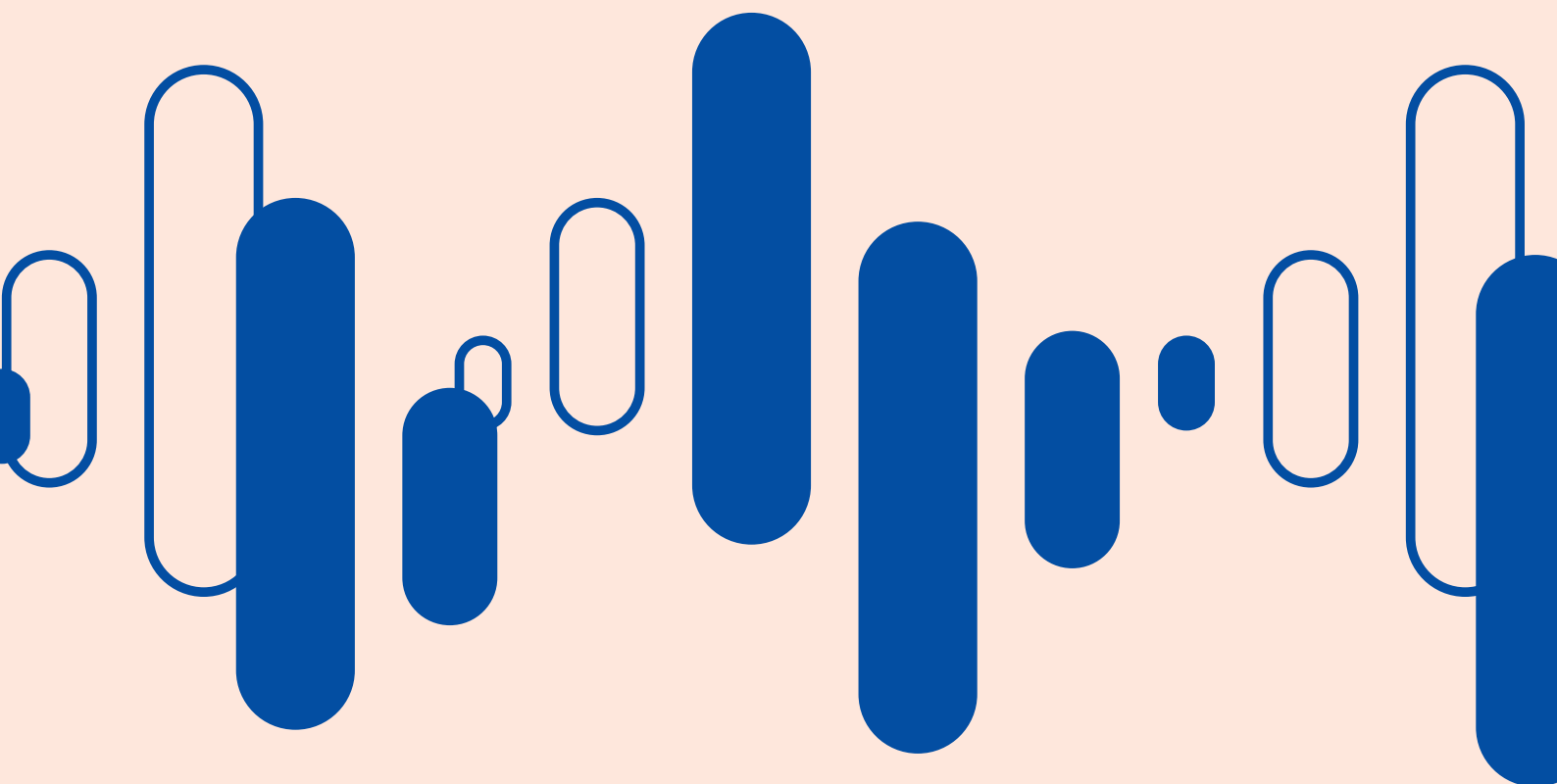
Samtidigt överför vi delar av vår verksamhet till Polen och betjänar våra kunder i allt högre grad via digitala kanaler. Det innebär ett skifte inte bara i hur vi organiserar och leder banken och vilken typ av människor och kvalifikationer vi söker nu och i framtiden, utan också i antalet medarbetare som vi kommer att ha framöver. Många av oss kommer att bygga nya kompetenser och anpassa oss till nya roller, medan vi fortsätter att investera i att bygga de förmågor vi behöver i framtiden. Vi befinner oss nu mitt i det betydande arbetskraftsskifte som vi har förberett oss för. Vi förändrar och reducerar antalet medarbetare i vår organisation för att leverera de effektiviseringar och synergier som våra satsningar på digitalisering och förenkling har banat väg för. Vi ska göra vårt yttersta för att stödja de som behöver hitta en ny väg utanför Nordea. Vi har därför etablerat ett Job Mobility Team, med uppdrag att hjälpa medarbetare som lämnar Nordea till följd av skiftet.

Karen Tobiasen,
Chief People Officer

Förvaltningsberättelse

36	Finansiell översikt 2017
40	Affärsområdesresultat
43	Risk-, likviditets- och kapitalhantering
45	Riskhantering
54	Likviditetshantering
55	Kapitalhantering
58	Nya regelverk
59	Bolagsstyrningsrapport 2017
67	Hållbarhetsrapport
69	Ersättningar
72	Förslag till vinstdisposition

Finansiell översikt 2017

- Rörelseresultat^{1,2} -8 %, -8 % i lokala valutor
- Rörelseintäkter^{1,2} -3 %, -3 % i lokala valutor
- Rörelsekostnader² +4 %, +5 % i lokala valutor
- Kreditförlustrelation³ 12 punkter (förra året 15 punkter)
- Avkastning på eget kapital^{1,2} 9,5 % (förra året 11,5 %)
- Kärnprimärkapitalrelation 19,5 % (förra året 18,4 %)
- Den sammantagna kreditkvaliteten fortsatt mycket hög
- Förvaltad kapital upp 2 % till 330,4 md euro
- Föreslagen utdelning 0,68 euro per aktie (betald utdelning i fjol: 0,65 euro per aktie)

Koncernstruktur

Den 2 januari 2017 genomfördes de gränsöverskridande fusionerna mellan Nordea Bank AB (publ) och dess dotterbanker i Danmark, Finland och Norge. Därmed överfördes dotterbankernas alla tillgångar och skulder till Nordea Bank AB (publ), och Nordea Bank Danmark A/S, Nordea Bank Finland Abp och Nordea Bank Norge ASA upplöstes. Bankverksamheten i Danmark, Finland och Norge bedrivs nu i filialer till Nordea Bank AB (publ). Den förenklade legala strukturen skapar förutsättningar för mer flexibilitet, ökad effektivitet och skal fördelar, samt stärker bolagsstyrningen.

Nordeas flytt till bankunionen

Styrelsen för Nordea Bank AB (publ) och styrelsen för det nybildade, helägda finska företaget Nordea Holding Abp har undertecknat en gemensam fusionsplan, med syftet att flytta Nordea Bank AB (publ), Nordeakoncernens moderföretag, från Sverige till Finland. Genom att flytta moderföretagets säte till ett land som är med i bankunionen kommer Nordea att omfattas av samma regelverk som bankens europeiska konkurrenter, med en mer enhetlig tillämpning och därmed rättvisare förutsättningar, vilket förväntas gynna Nordeas kunders, aktieägares och medarbetares intressen.

Den föreslagna flytten förutsätter bland annat att aktieägarna i Nordea Bank AB (publ) godkänner fusionsplanen vid en bolagsstämma, att tillsynsmyndigheterna ger de godkännanden som krävs, ett tillfredsställande resultat av diskussionerna med tillsynsmyndigheter och övriga myndigheter, samt att fusionen inte förhin-

dras, helt eller delvis, av gällande lag eller andra skäl som bedöms som betydande av styrelsen för Nordea Bank AB (publ) och Nordea Holding Abp. Fusionsplanen föreslås för godkännande av aktieägarna i Nordea Bank AB (publ) vid årsstämman den 15 mars 2018. Planen är att fusionen och flytten ska genomföras under andra halvåret 2018, med den 1 oktober 2018 som preliminärt datum.

Konjunkturutveckling

2017 präglades av accelererande global tillväxt, en måttlig ökning av inflationstakten och låg volatilitet på finansmarknaden. Kraftigt ökade tillgångspriser världen över i kombination med den lägsta volatiliteten på finansmarknaden sedan 1960-talet, trots vissa oro-väckande geopolitiska händelser, satte också sin prägel på året. Stödet från centralbankerna förblev massivt. Den amerikanska ekonomin växte starkt, och landets centralbank fortsatte att normalisera sin räntepolitik. Tillväxten i den europeiska ekonomin var den högsta sedan 2011, med draghjälp från låga räntor, sjunkande arbetslöshet och stark inhemsk efterfrågan. Farhågorna för tillväxtnäringsmarknaderna dämpades i takt med att världshandeln tog fart och råvarupriserna steg. Tillväxten i de nordiska länderna var synkroniserad för första gången på många år.

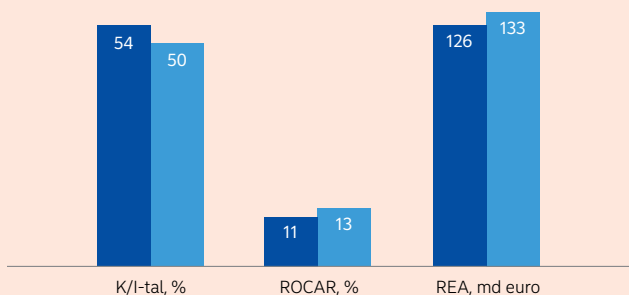
I Sverige förblev ekonomin stark: tillväxten översteg 2,5 procent och inflationen ökade till 1,8 procent. I Danmark växte ekonomin med 2 procent, trots negativ tillväxt under tredje kvartalet på grund av tillfälliga faktorer. Bilden för helåret förblev robust. Även i Norge tog tillväxten fart, med stöd från återhämtningen i oljepriset och låg arbetslöshet. I Finland växte ekonomin med över 3 procent, med stöd från både hög inhemsk efterfrågan och ökad export.

Resultatet 2017 i korthet

Intäkterna minskade under 2017 med 3 procent i lokala valutor (-3 procent i euro) jämfört med 2016, exklusive jämförelsestörande poster. Kostnaderna uppgick till förväntade 5,1 md euro, en ökning med 5 procent i lokala valutor (upp 4 procent i euro) exklusive jämförelsestörande poster, i linje med vår prognos. Vi håller fast vid vår plan för en kostnadsnivå på 4,9 md euro för 2018, inklusive en transformationskostnad på cirka 150 mn euro. Vi håller även fast vid vårt mål om totala kostnader, inkl transformationskostnader, under 4,8 md euro 2021. Kreditförlusterna minskade jämfört med föregående år till 12 punkter av utlåningen (15 punkter 2016). Rörelseresultatet minskade med 8 procent i både lokala valutor och euro, exklusive jämförelsestörande poster.

Nyckeltal⁴, Nordeakoncernen

● 2017 ● 2016

1) Exklusive jämförelsestörande poster kv2 2016: kapitalvinst från Visa Inc:s förvärv av Visa Europe på 150 mn euro efter skatt, samt kv4 2016: ytterligare 22 mn euro, före skatt, i kapitalvinst hänförlig till Visa.

2) Exklusive jämförelsestörande poster kv4 2016: en vinst på 86 mn euro före skatt till följd av ändringar i ett pensionsavtal i Norge.

3) Inklusive utlåning till allmänheten redovisat under Tillgångar som innehas för försäljning under kv3 2017.

4) Exkl jämförelsestörande poster.

Intäkter

Räntenettet minskade med 1 procent i både lokala valutor och euro jämfört med 2016. Den genomsnittliga utlåningen i affärsområdena minskade med 2 procent i lokala valutor jämfört med 2016, och inlåningen minskade med 1 procent. Utlåningsmarginalerna ökade något från förra året, främst inom bolån. Inlåningsmarginalerna ökade något under 2017, främst till följd av räntjusteringar inom inlåning från företag. Nettoräntemarginalen, Nordeakoncernens räntenetto (exklusive Treasury och Baltikum) avseende ut- och inlåning, ökade något jämfört med året innan (87 punkter). Avgifts- och provisionsnettot steg med 5 procent i lokala valutor (+4 procent i euro), främst till följd av en stark trend för sparande- och placeringsprovisioner. Nettoresultat av poster till verkligt värde minskade med 22 procent i lokala valutor (-23 procent i euro) jämfört med förra året. Fjärde kvartalet påverkades negativt av en justering till verkligt värde om 41 mn euro, främst till följd av kreditvärdighetsjusteringsrisk och verkligt värdejustering för finansieringskostnad. Intäkterna från resultatandelar i intresseföretag uppgick till 23 mn euro (112 mn euro). Övriga rörelseintäkter var 83 mn euro (135 mn euro) inklusive jämförelsestörande poster.

Kostnader

Kostnaderna ökade med 5 procent i lokala valutor (+4 procent i euro) jämfört med 2016 exklusive jämförelsestörande poster.

Personalkostnaderna ökade med 7 procent i både lokala valutor och euro, exklusive jämförelsestörande poster. Övriga kostnader minskade med 1 procent i både lokala valutor och euro, exklusive jämförelsestörande poster. Avskrivningar ökade med 18 procent i både lokala valutor och euro, exklusive jämförelsestörande poster.

Kreditförluster

Avsättningarna för kreditförluster minskade med 26 procent i både lokala valutor och euro till 369 mn euro, vilket motsvarar en kreditförlustrelation på 12 punkter (15 punkter i fjol). Kreditförlustrelationen var lägre än det 10-åriga genomsnittet.

Skatter

Den effektiva skattesatsen 2017 var 23,7 procent, att jämföra med 18,6 procent 2016.

Årets resultat och avkastning på eget kapital

Resultatet minskade med 14 procent i både lokala valutor och euro till 3 048 mn euro.

Avkastning på eget kapital uppgick till 9,5 procent exklusive jämförelsestörande poster (förra året 11,5 procent exklusive jämförelsestörande poster).

Finansiell struktur

Tillgångarna i balansräkningen minskade under året med 6 procent eller 34 md euro till 582 md euro. Skulderna minskade med 6 procent eller 35 md euro till 548 md euro. Alla balansräkningsposter i utländska valutor räknas om till euro till de kurser som gällde vid årsskiftet, när de konsolideras in i Nordeakoncernen. Se not K1 för mer information om redovisningsprinciper och avsnitt 28 om vilka valutakurser som använts.

Euron stärktes mot den svenska och norska kronan och mot den ryska rubeln under 2017. Kursen mot den danska kronan var i stort sett oförändrad. Förändringar i valutakurser ledde till en minskning av koncernens tillgångar och skulder med 18 md euro respektive 12 md euro.

Tillgångar och skulder som innehas för försäljning relaterade till försäljningen av aktierna i danska Nordea Liv & Pension redovisas på separata rader i balansräkningen, "Tillgångar som innehas för försäljning" och "Skulder som innehas för försäljning", per 31 december 2017.

Utlåning

Utlåningen minskade med 8 md euro eller 2 procent.

Värdepapper

Placeringar i räntebärande värdepapper och aktier minskade med 17 md euro exklusive tillgångar som innehas för försäljning, men var på samma nivå som förra året inklusive tillgångar som innehas för försäljning.

Inlåning

In- och upplåningen minskade med 2 md euro eller 1 procent. Emitterade värdepapper uppgick vid årsskiftet till totalt 179 md euro.

Livförsäkringsrörelsen

Skulder till försäkringstagare minskade med 22 md euro eller 53 procent exklusive tillgångar som innehas för försäljning. Skulder till försäkringstagare inklusive tillgångar som innehas för försäljning ökade med 2 md euro eller 4 procent.

Derivatinstrument

Balansräkningsposten Derivatinstrument speglar nuvärdet av derivatkontrakt fördelat på positiva och negativa verkliga värden. Positiva marknadsvärden på derivat minskade från 70 md euro till 46 md euro, och negativa marknadsvärden minskade från 69 md euro till 43 md euro. Minskningen härrörde från en ökning i de långa räntorna och förändringar i valutakurser, vilket reducerade nuvärdet av derivatkontrakt och valutawappar. För ytterligare information, se not K1 och K18.

Finansiella mål

Nordeas finansiella mål, utifrån de regelverk vi känner till idag, fram till 2021 bygger på fyra pelare: utdelningspolicy (att upprätthålla en stark kapitalposition i linje med bankens kapitalpolicy och med ambitionen att nå en årlig ökning av utdelningen per aktie), kapitalpolicy (fortsatt betydande kapitaltillväxt (kärnprimärkapital), med en kapitalbuffert på 50–150 punkter utöver myndigheternas kärnprimärkapitalkrav), avkastning på eget kapital (fortsatt förbättring av avkastningen på eget kapital, med målet att ligga över snittet för nordiska konkurrenter) och kostnader (kostnadsbas på cirka 4,9 md euro 2018, med målet om totala kostnader, inkl transformationskostnader, under 4,8 md euro 2021).

Kapitalposition och kapitalpolicy

Kärnprimärkapitalrelationen stärktes ytterligare under 2017, tack vare koncernens starka resultatutveckling och fortsatta fokus på kapitalhantering, och uppgick till 19,5 procent vid årets slut (18,4 procent). Den 21 november emitterade Nordea ett primärkapitaltillskott (AT1) om 750 mn euro med särskilda villkor för tillfällig nedskrivning. Kupongräntan blev 3,5 procent, en rekordlåg ränta för ett AT1-instrument som emitterats av en europeisk bank. Transaktionen var Nordeas första AT1 i euro och vittnar om investerarnas intresse för både tillgångslandet och Nordeas upplåning.

Nordeas kapitalpolicy fastställer målet för koncernens kapitaliseringsnivåer. Kapitalpolicyen anger att koncernen under normala affärsförhållanden ska ha en kärnprimärkapitalrelation, primärkapitalrelation och total kapitalrelation som överstiger de kapitalkrav som kommunicerats av Finansinspektionen i Sverige. Policyen anger att Nordea ska hålla en kapitalbuffert på 50–150 punkter utöver kärnprimärkapitalkravet.

Kapitalpositionen presenteras under Kapitalhantering på sidan 55–57 och i not K38.

Kreditportfölj

Utlåningen till allmänheten, exklusive omvända repor, ökade med 1 procent i lokala valutor och uppgick till 293,9 md euro (en minskning med 2 procent i euro). Företagskundernas andel av utlåningen till allmänheten, exklusive omvända repor, uppgick till 44 procent. Av koncernens samlade utlåning var 3 procent till shipping-, offshore- och energisektorn.

Den övergripande kreditkvaliteten är fortsatt stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna. De sammantagna förändringarna i kreditkvaliteten medförde en minskning av riskeponeringsbeloppet (REA) med cirka 3,1 procent under 2017. Koncernens osäkra fordringar, brutto, hade vid årsskiftet ökat till 6 068 mn euro (5 550 mn euro). 59 procent av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 41 procent är lån där kunderna ej betalar (oreglerade).

Ytterligare information om kreditportföljen finns i avsnittet Riskhantering på sidan 49, i not K46, samt i kapital- och riskhanteringsrapporten för 2016 på Nordeas hemsida.

Baltikum - Luminor

I augusti 2016 meddelade Nordea och DNB att de avser att slå samman sina verksamheter i Baltikum. I början av mars 2017 meddelades att den gemensamma baltiska banken ska heta Luminor. Slutförandet förutsatte godkännande från tillsynsmyndigheter och uppfyllandet av vissa villkor. Efter att alla nödvändiga godkännanden erhållits och alla villkor uppfyllts slutfördes affären den 1 oktober 2017.

Luminor betjänar Nordeas cirka 350 000 kunder och DNB:s 930 000 kunder i de tre länderna. Banken har cirka 3 000 medarbetare.

Luminor har en bred geografisk närvaro: Nordea är stort i Estland, DNB i Litauen och båda har ett väl utbyggt kontorsnät i Lettland. Affären innebär att både företagskunder, private banking-kunder och privatkunder får tillgång till ett kontorsnät med bättre geografisk spridning, ett större produktutbud och i slutändan en bättre produkt- och tjänsteutveckling.

De båda bankerna kompletterar varandra mycket bra i Baltikum, och Luminor blir ännu bättre rustat att klara konkurrensen

och dra nytta av skalfördelarna, med målet att bli huvudbank för fler företag, kunder och partners i Baltikum.

Nordea har inrättat ett baltiskt kontor som ska övervaka Nordeas investering i Luminor och fungera som en kontaktlänk mellan Nordea och Luminor. Kontoret i Baltikum leds av Jørgen Christian Andersen.

Med början under fjärde kvartalet 2017 tog Nordea bort alla tillgångar och skulder som innehades för försäljning från balansräkningen och redovisade en investering i Luminor. Nordea konsoliderar Luminor enligt kapitalandelsmetoden, vilket innebär att Nordea redovisar sin andel av resultatet efter skatt i Luminor i posten "Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat" i resultaträkningen.

Försäljning av Nordeas danska liv- och pensionsrörelse

Under 2016 köpte Foreningen Norliv, som representerar kunderna i Nordea Liv & Pension, 25 procent av aktiekapitalet i danska Nordea Liv & Pension, Livsforsikringsselskab A/S från Nordea Life Holding AB. Affären godkändes av den danska finansinspektionen och slutfördes den 10 januari 2017. Priset var 291 mn euro och den skattefria kapitalvinsten, som redovisades direkt under eget kapital 2017, uppgick till 122 mn euro.

Den 21 december 2017 meddelade Nordea att Foreningen Norliv köper ytterligare 45 procent av aktiekapitalet i Nordea Liv & Pension, Livsforsikringsselskab A/S. Affären förutsätter godkännande från den danska finansinspektionen och konkurrensmyndigheten som förväntas under 2018. Affären ger en kapitalvinst på 172 mn euro efter skatt, som bokförs i resultaträkningen när samtliga godkännanden har erhållits. Nordeas kvarvarande innehav i intresseföretaget (30 procent) ska omvärderas till verkligt värde och detta förväntas ge en ytterligare vinst som bokförs i resultaträkningen på 115 mn euro efter skatt för Nordeakoncernen. Nordea Life & Pensions solvenskvot ökar med 20–25 procentenheter.

Försäljning av en inkassoportfölj i Danmark

I december 2017 tecknade Nordea ett avtal om försäljning av en portfölj med oreglerade lån i Danmark. Portföljen består av cirka 40 000 fordringar på ett sammantaget kreditbelopp på cirka 500 mn euro. Försäljningen förväntas ge en kapitalvinst på cirka 50 mn euro. Om lånen inte uppfyller avtalsvillkoren kompenseras köparna för detta. Redovisningen av de ekonomiska effekterna förväntas ske i resultaträkningen i slutet av 2018, allt eftersom lånedokumenterna har överförts till köparna.

Nordeas upplåning

Under 2016 emitterade Nordea cirka 14,6 md euro i långfristiga skuldinstrument, exklusive danska säkerställda obligationer och efterställda lån. Likviditetshanteringen presenteras på sidan 54. En löptidsanalys presenteras i not K44.

Marknadsrisk

En beskrivning av marknadsrisk återfinns på sidan 50–51.

Säkringsredovisning

Nordea tillämpar säkringsredovisning för att uppnå en symmetrisk behandling av förändringarna i verkligt värde för de säkrade riskerna i de säkrade posterna och för säkringsinstrumenten, samt för att säkra sig mot risken för variationer i kassaflöden och nettoinvesteringar i utlandsverksamheten. Ytterligare information om säkrade risker finns i not K1.

Nordeaaktien

Enligt bolagsordningen kan aktier utges i två aktieslag: stamaktier och C-aktier. Det totala antalet aktier i Nordea är 4 049 951 919. Alla aktier är stamaktier. Se även Rapport över förändringar i eget kapital på sidan 78. Rösträtterna beskrivs på sidan 60. C-aktierna berättigar inte till vinstutdelning.

Därutöver finns det bestämmelser i bolagsordningen som säkerställer att de inbördes rättigheterna och skyldigheterna mellan varje aktieägare och varje aktieslag består vid nyemission av aktier, teckningsoptioner eller konvertibler. Det finns inga begränsningar

i aktiernas överlåtbarhet på grund av bestämmelse i lag eller i bolagsordningen och Nordea känner inte till några avtal mellan aktieägare i detta avseende.

Eftersom Nordea är ett kreditinstitut får emellertid ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i Nordea, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav eller en ökning av kvalificerat innehav (vilket motsvarar 10 procent eller mer av aktiekapitalet eller rösträtten), endast ske efter tillstånd av Finansinspektionen enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Vid årsskiftet var Sampo Abp den största enskilda aktieägaren med ett innehav på 21,3 procent och den enda aktieägaren med ett innehav på över 10 procent. En tabell över de största registrerade aktieägarna i Nordea vid utgången av 2017 finns på sidan 32.

Den 31 december 2017 hade de anställda ett indirekt aktieinnehav om 0,6 procent i Nordea genom Nordeas vinstandelsstiftelse och ett mindre, indirekt aktieinnehav i Nordea genom pensionsstiftelserna. Rösträtten för aktierna kan i inget fall utövas direkt av de anställda.

Innehav av egna aktier

Den 31 december 2017 uppgick Nordeas innehav av egna aktier till 13 739 009 aktier (0,3 procent av det totala antalet aktier), en minskning med 389 763 aktier jämfört med 31 december 2016. Kvotvärdet är 1 euro och anskaffningsvärdet uppgår till 45 mn euro.

Dessa aktier innehas delvis i handels syfte och delvis som säkring av villkorade rättigheter i de långsiktiga incitamentsprogrammen.

Utdelning

Styrelsen föreslår årsstämman 2018 en utdelning på 0,68 euro per aktie (0,65 euro) och att avstämningsdag blir 19 mars. Detta motsvarar en utbetalningskvot på 90 procent av årets resultat. Den föreslagna utdelningen uppgår till sammanlagt 2 747 mn euro.

Första datum för notering exklusive utdelning är 16 mars 2018. Utbetalningsdagen planeras till den 26 mars 2018.

Bemyndigande att förvärva och överlåta egna aktier

Varken årsstämman 2016 eller årsstämman 2017 gav styrelsen bemyndigande att fatta beslut om förvärv och överlåtelse av egna aktier. Styrelsen hade därmed inga sådana bemyndiganden under 2017.

Styrelsen har inte föreslagit att årsstämman 2018 ska besluta om motsvarande bemyndiganden att förvärva och överlåta egna aktier.

Bemyndigande att emittera konvertibler

Styrelsen föreslår att årsstämman 2018 bemyndigar styrelsen att fatta beslut om emission av konvertibler, med eller utan företrädesrätt för befintliga aktieägare. Bemyndigandet innebär att aktiekapitalet kan ökas med maximalt 10 procent av bolagets aktiekapital. Bemyndigandet kan utnyttjas vid ett eller flera tillfällen fram till nästa årsstämma.

Emission av konvertibler ska ske på marknadsmässiga villkor. Syftet med bemyndigandet är att möjliggöra en flexibel och effektiv anpassning av Nordeas kapitalstruktur till nya kapitaltäckningsregler.

Årsstämman 2017 gav styrelsen bemyndigande att emittera konvertibler.

Kreditbetyg

För information om kreditbetyg i Nordeakoncernen, se sidan 33.

Personal

Personalkostnader, betydande avtal med nyckelpersoner i ledande befattningar och fördelning mellan antal anställda, länder och kön presenteras i not K7. Ytterligare information finns i avsnittet Våra medarbetare på sidan 34.

Vinstandelar och aktiebaserade incitamentsprogram

För 2017 kostnadsfördes cirka 27 mn euro (inkl sociala avgifter) till Nordeas vinstandelsprogram för alla anställda och det lång-

siktiga incitamentsprogrammet som omfattar chefer och andra nyckelpersoner (35 mn euro i föl).

För 2017 kunde varje medarbetare erhålla som mest 3 200 euro baserat på i förväg fastställda prestationskriterier. Vinstandelsprogrammet och det aktiebaserade incitamentsprogrammet såväl som övriga ersättningsprinciper presenteras i avsnittet Ersättningar på sidan 69–71 och i not K7.

Pensionsförpliktelser

Det sammantagna åtagandet i Nordeas förmånsbestämda pensionsplaner ökade under 2017 från 3 434 mn euro till 3 454 mn euro. Ökningen berodde i huvudsak på omvärderingar från förändringar i finansiella antaganden, framför allt till följd av lägre diskonteringsräntor i praktiskt taget alla länder, högre inflations- och löneökningssantaganden i Sverige och en förändring av mortalitetsantagandet (demografiskt antagande) i Norge. Ökningen motverkades delvis av ett förändrat antagande om pensionsindexering (finansiellt antagande) i Norge. Utbetalda pensioner minskade pensionsförpliktelserna, men minskningen uppvägdes av intjänade pensionsrätter och diskonterings effekter. Förvaltningstillgångarnas verkliga värde uppgick till 3 423 mn euro (3 438 mn euro). Avkastning och tillskott höjde värdet på förvaltningstillgångarna, men ökningen motverkades delvis av pensionsutbetalningar. Pensionskulden, netto, uppgick till 31 mn euro (pensionstillgångarna, netto, uppgick till 4 mn euro). För ytterligare information, se not K32.

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är koncernen föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på koncernen eller dess finansiella ställning.

Ytterligare information presenteras i not K36.

Miljöhänsyn och företagets samhällsansvar

Nordea har förbundit sig att verka för en hållbar affärsverksamhet och utveckling genom att kombinera finansiellt resultat med ansvar för miljö och samhälle såväl som sund bolagsstyrning. Nordea har formulerat en hållbarhetspolicy som beskriver koncernens värderingar och åtaganden när det gäller affäretik. Policyn grundar sig på principerna i FN:s Global Compact, FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, ILO-konventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Hållbarhetspolicyen innehåller ett särskilt avsnitt om miljöfrågor och ger vägledning om hur koncernen ska hantera miljörisiker i sina affärsbeslut och i den egna verksamheten. Policyen gäller för alla medarbetare i Nordeakoncernen, inklusive alla som arbetar för Nordeas räkning.

Nordea har också utformat ett antal specifika och konkreta riktlinjer för att säkerställa att principerna följs i den dagliga verksamheten. Riktlinjerna rör exempelvis personal, korruptionsbekämpning, placeringar och kreditgivning.

Ytterligare information finns i avsnittet Hållbarhetsrapport på sidan 67–68 och i Nordeas hållbarhetsrapport på bankens hemsida.

Utländska filialer

Moderföretaget har utländska filialer i Danmark, Estland, Finland, Kina, Norge, Polen, Singapore, Storbritannien, Tyskland och USA.

Försäljning av förvaltningsrättigheter i Nordea Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (PTE)

Nordea Life & Pensions avyttrade PTE:s förvaltningsrättighet till en öppen pensionsfond till Aegon. Affären godkändes av de polska myndigheterna under tredje kvartalet 2017. Den har inte fått någon betydande inverkan på resultaträkningen. Goodwill allokerad till den berörda verksamheten om 40 mn euro togs bort från balansräkningen och det verkliga värdet av en tilläggsköpeskillning redovisades i balansräkningen. Tilläggsköpeskillningen löper på 20 år och redovisas som ett finansiellt instrument värderat till verkligt värde.

IFRS 9: Förväntad kvantitativ påverkan

IASB har slutfört den nya standarden för finansiella instrument, IFRS 9 "Finansiella instrument". IFRS 9 omfattar klassificering och värdering, nedskrivning och generell säkringsredovisning och ersätter de befintliga kraven inom dessa områden i IAS 39. IFRS 9 träder i kraft för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare. Påverkan på kärnprimärkapitalrelationen efter justering av avdrag för förväntade förlustbelopp och före övergångsreglerna förväntas bli oväsentlig. Ytterligare kvalitativa upplysningar och detaljer finns i not K1 på sidan 86–87 och i not K49 på sidan 171–175.

Försäljning av Nordeas private banking-verksamhet i Luxemburg

Den 25 januari meddelade UBS och Nordea att man tecknat avtal om att UBS förvärvar en del av Nordeas private banking-verksamhet i Luxemburg. Avtalet förväntas leda till förvärvet av en del av Nordea Bank S.A:s verksamhet och dess integrering med UBS:s rådgivningsplattform, något som innebär att kunderna får tillgång till UBS:s globala erbjudande och lokala expertis.

Beslutet följer på en djupgående strategisk översyn av Nordeas internationella private banking-verksamhet. Den strategiska översynen var ett led i Nordeas transformation, som syftar till bättre riskhantering, skärpt fokus i verksamheten och skapandet av en ännu bättre bank för kunderna. Detta ledde fram till beslutet att koncentrera Nordeas private banking-verksamhet till Norden.

Avtalet har undertecknats, men berörda tillsynsmyndigheter ska godkänna detaljerna i affären och ett antal villkor uppfyllas innan den slutförs, vilket enligt planen ska ske under andra halvåret i år.

Transaktionen får en marginellt positiv inverkan på Nordeas kärnprimärkapitalrelation. Det förvaltade kapitalet i den berörda verksamheten uppgick i slutet av 2017 till 13 md euro.

Avyttringsgruppen ingår i rörelsesegmentet Private Banking inom Wealth Management i not K2.

Affärstransformation

Nordea är nästan två år inne på sin pågående transformation. Så här långt har den inbegripit betydande investeringar inom regel efterlevnad och riskhantering, liksom även teknologi, såsom kärnbankplattformen, digitala banktjänster och anpassning av IT-system. Nu när dessa satsningar börjar ge de förväntade resultaten är det dags för nästa fas i transformationen, där Nordea räknar med att få ner de strukturella kostnaderna och öka effektiviteten. Denna fas kräver ett kompetensskifte bland Nordeas medarbetare. För att säkerställa den långsiktiga konkurrenskraften väntas dessutom att antalet medarbetare och konsulter minskar med minst 6 000, varav 2 000 är konsulter. För att uppnå de här effektivitetsvinsterna bokförde Nordea en transformationskostnad på 146 mn euro under fjärde kvartalet 2017. Ytterligare transformationskostnader tillkommer under de närmaste fyra åren, och för 2018 väntas en kostnadsbas på totalt cirka 4,9 md euro, inklusive transformationskostnader. Därefter väntas den totala kostnadsbasen minska gradvis till under 4,8 md euro 2021.

Uppföljning av försäljningen av Nordeas ryska kreditportfölj

Under 2016 sålde Nordea sin portfölj av bolån och konsumtionslån i Ryssland. Det redovisade värdet på portföljen, som bokades bort från balansräkningen 2017, uppgick till 228 mn euro. Kostnaden för avyttringen uppgick till 16 mn euro, och bokfördes 2017 under "Nettoreultat av poster till verkligt värde". Köparen var SovCombank.

Årsstämma

Årsstämman hålls torsdagen den 15 mars 2018 i Stockholm. Mer information återfinns längst bak i årsredovisningen.

Affärsområdesresultat

Personal Banking, rörelseresultat per marknad

Mn euro	Summa		Förändring		Personal Banking Danmark		Personal Banking Finland		Personal Banking Norge		Personal Banking Sverige		Personal Banking övrigt	
	2017	2016	%	Lokal val. %	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Räntenetto	2 101	1 962	7	7	582	600	391	382	363	303	729	693	36
Avgifts- och provisionsnetto	696	692	0	0	170	179	199	187	86	85	252	248	-11	-7
Nettoresultat av poster till verkligt värde	62	79	-22	-21	8	6	21	27	10	14	20	26	3	6
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	7	4	-	-	-2	-2	4	2	1	3	1	1	3	2
Summa rörelseintäkter	2 866	2 737	5	5	758	783	615	596	460	405	1 002	968	31	-15
Summa rörelsekostnader	-1 724	-1 666	3	4	-525	-548	-437	-443	-209	-215	-467	-474	-86	14
Resultat före kreditförluster	1 142	1 071	6	7	233	235	178	153	251	190	535	494	-55	-1
Kreditförluster	-40	-36	-	-	-5	0	-7	-13	-4	-4	-11	-10	-13	-9
Rörelseresultat	1 102	1 035	7	7	228	235	171	140	247	186	524	484	-68	-10
K/I-tal, %	60	61	-	-	69	70	71	74	45	53	47	49	-	-
ROCAR, %	12	13	-	-	13	13	10	10	15	13	15	17	-	-
Övrig information, md euro														
Utlåning till företag ¹	1,2	0,9	33	34	0,3	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,7	0,6	-	-
Bolån till privatkunder	124,3	125,6	-1	2	29,4	29,5	26,6	26,0	25,8	26,9	42,5	43,2	-	-
Konsumtionslån	19,5	20,4	-3	-2	8,8	9,5	5,6	5,5	1,3	1,3	3,8	4,1	-	-
Inlåning från företag ¹	2,3	2,5	-9	-9	2,1	2,0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,0	0,1	-	-
Inlåning från privatkunder	73,1	73,3	0	2	22,2	22,2	20,7	20,4	8,1	8,6	22,1	22,1	-	-

1) Personal Banking erbjuder företagsutlåning och -inlåning för vissa privatkunder.

Commercial & Business Banking, rörelseresultat per enhet

Mn euro	Summa		Förändring		Commercial Banking		Business Banking		Commercial & Business Banking övrigt	
	2017	2016	%	Lokal val. %	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Räntenetto	1 132	1 110	2	2	511	471	608	602	13
Avgifts- och provisionsnetto	432	408	6	7	225	213	258	253	-51	-58
Nettoresultat av poster till verkligt värde	240	279	-14	-13	184	211	70	72	-14	-4
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	45	34	-	-	21	9	0	0	24	25
Summa rörelseintäkter	1 849	1 831	1	1	941	904	936	927	-28	0
Summa rörelsekostnader	-1 141	-1 100	4	4	-486	-485	-569	-578	-86	-37
Resultat före kreditförluster	708	731	-3	-3	455	419	367	349	-114	-37
Kreditförluster	-87	-161	-	-	-89	-69	8	-87	-6	-5
Rörelseresultat	621	570	9	9	366	350	375	262	-120	-42
K/I-tal, %	62	60	-	-	52	54	61	62	-	-
ROCAR, %	8	7	-	-	7	7	12	8	-	-
Övrig information, md euro										
Utlåning till företag	70,8	70,3	1	3	42,4	42,3	28,4	28,0	-	-
Bolån till privatkunder ¹	7,1	7,4	-4	-3	0,2	0,2	6,9	7,2	-	-
Utlåning till privatkunder ¹	2,2	2,3	-4	-3	0,6	0,7	1,6	1,7	-	-
Inlåning från företag	35,9	36,0	0	3	16,8	17,0	19,1	19,0	-	-
Inlåning från privatkunder ¹	3,1	3,3	-6	-5	0,2	0,2	2,9	3,1	-	-

1) Commercial & Business Banking erbjuder privat ut- och inlåning för vissa företagskunder.

Affärsområdesresultat, forts.

Wholesale Banking, rörelseresultat per enhet

Mn euro	Summa		Förändring		Corporate & Institutional Banking (CIB)		Shipping, Offshore & Oil Services		Banking Ryssland		Wholesale Banking övrigt (inklusive oallokerade kapitalmarknadsintäkter)	
	2017	2016	%	Lokal val. %	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Räntenetto	739	830	-11	-11	518	519	234	252	97	173	-110
Avgifts- och provisionsnetto	572	629	-9	-8	527	574	39	57	16	14	-10	-16
Nettoresultat av poster till verkligt värde	625	803	-22	-22	305	311	-33	31	14	15	339	446
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	4	0	-	-	0	0	0	0	0	0	4	0
Summa rörelseintäkter	1 940	2 262	-14	-14	1 350	1 404	240	340	127	202	223	316
Summa rörelsekostnader	-933	-967	-4	-3	-524	-575	-62	-63	-52	-55	-295	-274
Resultat före kreditförluster	1 007	1 295	-22	-22	826	829	178	277	75	147	-72	42
Kreditförluster	-229	-279	-	-	-72	-103	-136	-147	-21	-31	0	2
Rörelseresultat	778	1 016	-23	-24	754	726	42	130	54	116	-72	44
K/I-tal, %	48	43	-	-	39	41	26	19	41	27	-	-
ROCAR, %	7	9	-	-	12	12	2	6	10	19	-	-
Övrig information, md euro												
Utlåning till företag	71,1	80,3	-12	-	36,4	37,9	9,2	12,0	2,3	3,8	23,2	26,6
Utlåning till privatkunder	0,0	0,2	-	-	-	-	-	-	0,0	0,2	-	-
Inlåning från företag	46,9	47,1	0	-	33,5	35,5	3,6	5,1	0,7	0,6	9,1	5,9
Inlåning från privatkunder	0,1	0,1	0	-	-	-	-	-	0,1	0,1	-	-

Wealth Management, rörelseresultat per enhet

Mn euro	Summa		Förändring		Asset Management		Private Banking		Life & Pensions		Wealth Management övrigt	
	2017	2016	%	Lokal val. %	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Räntenetto	105	110	-5	-4	0	0	107	109	0	0	-2
Avgifts- och provisionsnetto	1 673	1 519	10	10	972	849	325	322	373	346	3	2
Nettoresultat av poster till verkligt värde	292	353	-17	-17	0	1	62	86	229	266	1	0
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	24	23	-	-	9	6	5	12	19	18	-9	-13
Summa rörelseintäkter	2 094	2 005	4	4	981	856	499	529	621	630	-7	-10
Summa rörelsekostnader	-938	-854	10	10	-278	-254	-448	-400	-208	-198	-4	-2
Resultat före kreditförluster	1 156	1 151	0	0	703	602	51	129	413	432	-11	-12
Kreditförluster	0	0	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Rörelseresultat	1 156	1 151	0	0	703	602	51	129	413	432	-11	-12
K/I-tal, %	45	43	-	-	28	30	90	76	33	31	-	-
ROCAR, %	33	35	-	-	-	-	6	17	-	-	-	-
Övrig information, md euro												
Utlåning till privatkunder	10,0	11,5	-13	-13	-	-	10,0	11,5	-	-	-	-
Inlåning från allmänheten	12,9	13,5	-4	-4	-	-	12,9	13,5	-	-	-	-

Affärsområdesresultat, forts.

Koncernfunktioner, övriga och eliminerings, rörelseresultat

Mn euro	2017	2016
Räntenetto	589	715
Avgifts- och provisionsnetto	-4	-10
Nettoresultat av poster till verkligt värde	109	201
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	26	186
Summa rörelseintäkter	720	1 092
Summa rörelsekostnader	-366	-213
Rörelseresultat	341	853

Life & Pensions, resultatdrivande poster

Mn euro	2017	2016
Resultatdrivande poster		
Resultat traditionella produkter	90	123
Resultat marknadsräntebaserade produkter	252	231
Resultat riskprodukter	84	81
Summa produktresultat	426	435
Avkastning på eget kapital, övriga resultat och koncernjusteringar	-13	-3
Rörelseresultat	413	432
Övrig information		
Solvens som andel av krav (%)	169	159

Nordeakoncernen och affärsområden

Mn euro	Personal Banking		Commercial & Business Banking		Wholesale Banking		Wealth Management		Koncernfunktioner, övriga och eliminerings		Nordea-koncernen		Förändring	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	%	Lokal val. %
Räntenetto	2 101	1 962	1 132	1 110	739	830	105	110	589	715	4 666	4 727	-1	-1
Avgifts- och provisionsnetto	696	692	432	408	572	629	1 673	1 519	-4	-10	3 369	3 238	4	5
Nettoresultat av poster till verkligt värde	62	79	240	279	625	803	292	353	109	201	1 328	1 715	-23	-22
Resultatandelar i intresseföretag	0	0	14	14	0	0	0	0	9	98	23	112	-79	-79
Övriga rörelseintäkter	7	4	31	20	4	0	24	23	17	88	83	135	-39	-38
Summa rörelseintäkter	2 866	2 737	1 849	1 831	1 940	2 262	2 094	2 005	720	1 092	9 469	9 927	-5	-4
Summa rörelsekostnader	-1 724	-1 666	-1 141	-1 100	-933	-967	-938	-854	-366	-213	-5 102	-4 800	6	7
Kreditförluster	-40	-36	-87	-160	-229	-279	0	0	-13	-26	-369	-502	-26	-26
Rörelseresultat	1 102	1 035	621	570	778	1 016	1 156	1 151	341	853	3 998	4 625	-14	-13
K/I-tal, %	60	61	62	60	48	43	45	43	-	-	54	48	-	-
ROCAR, %	12	13	8	7	7	9	33	35	-	-	11 ¹	13 ¹	-	-
Volymer, md euro														
Utlåning till företag ²	1,2	0,9	70,8	70,3	71,1	80,3	-	-	4,0	7,1	147,1	158,6	-	-
Bolån till privatkunder ³	124,3	125,6	7,1	7,4	0,0	0,2	6,7	7,2	-	-	138,1	140,4	-	-
Konsumtionslån ³	19,5	20,4	2,2	2,3	-	-	3,3	4,3	-	-	25,0	27,0	-	-
Inlåning från företag ²	2,3	2,5	35,9	36,0	46,9	47,1	-	-	-1,9	3,0	83,2	88,6	-	-
Inlåning från privatkunder ³	73,1	73,3	3,1	3,3	0,1	0,1	12,9	13,5	-	-	89,2	90,2	-	-

1) Exklusive jämförelsestörande poster.

2) Personal Banking erbjuder företagsutlåning och -inlåning för vissa privatkunder.

3) Commercial & Business Banking erbjuder privat ut- och inlåning för vissa företagskunder.

Se kapitlet Finansiella rapporter för en femårsöversikt över koncernens resultat- och balansräkning.

Risk-, likviditets- och kapitalhantering

Att upprätthålla riskmedvetenheten i organisationen är en del i affärsstrategierna. Nordea har definierat tydliga risk-, likviditets- och kapitalhanteringsystem, med bland annat policyer och instruktioner för olika typer av risk, kapitaltäckning och kapitalstruktur.

Ledningsprinciper och kontroll Styrelsen och styrelsens riskutskott

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att besluta om Nordeas risktolerans för bankens alla risktyper, liksom för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål. Styrelsen ansvarar också för riskstrategin, och för att fastställa limiter för den övergripande risktoleransen och kontrollera att Nordea har lämpliga och effektiva styrdokument för internkontroll. Vidare beslutar styrelsen om koncerndirektiven för risk och risktolerans, liksom om den interna kapitalutvärderingen och den interna likviditetsutvärderingen. Risk mäts, hanteras och rapporteras i enlighet med gemensamma principer som också beskrivs i koncerninstruktioner som godkänts av koncernchefen.

I koncerndirektivet för risk fastställer styrelsen befogenheter för affärsområdenas viktigaste kreditkommittéer. Dessa befogenheter ser olika ut på olika beslutsnivåer, främst i fråga om limiternas storlek men också beroende på kundernas interna riskkategori.

Styrelsens riskutskott bistår styrelsen i dess tillsynsansvar avseende riskhantering, riskkontroll och styrdokument samt kontroller och processer hänförliga till Nordeas verksamhet.

Koncernchefens och koncernledningens ansvar

Koncernchefen har det övergripande ansvaret för att utveckla och underhålla effektiva principer och god kontroll inom risk-, likviditets- och kapitalhantering för Nordea.

Koncernchefen och koncernledningen granskar regelbundet rapporter om riskexponering och har bildat ett antal kommittéer för risk-, likviditets- och kapitalhantering:

Asset and Liability Committee (ALCO), där Chief Financial Officer (CFO) är ordförande, bereder viktiga frågor avseende Nordeas finansiella verksamhet och balansräkning, antingen för beslut av koncernchefen i koncernledningen eller för rekommendation av koncernchefen i koncernledningen och för beslut av styrelsen.

Riskkommittén, där Chief Risk Officer (CRO) är ordförande, övervakar hanteringen och kontrollen av Nordeas risker på aggregerad nivå och utvärderar om styrdokument, kontroller och processer för koncernens riskhantering på området är tillräckliga. Riskkommittén fastställer också allokeringen av kredit-, marknads- och likviditetsrisklimiter till de risktagande enheterna, inom ramen för beslut som tagits av styrelsen. Dessa risklimiter grundas på den risktolerans som fastställts av styrelsen. Enhetscheferna fördelar sedan risklimiterna som beslutats av Riskkommittén inom respektive enhet. De kan även införa mer detaljerade limiter och kräva andra riskbegränsande åtgärder såsom stop-loss-regler. Riskkommittén har bildat underordnade kommittéer för sitt arbete och beslutsfattande inom specifika riskområden.

CEO Credit Committee leds av koncernchefen. Sedan januari 2018 leds arbetet i Executive Credit Committee av chefen för Group Credit Risk Management (GCRM), medan Group Credit Committee Commercial & Business Banking och Group Credit Committee Wholesale Banking leds av Chief Credit Officer (CCO). Dessa kreditkommittéer godkänner större interna kreditrisklimiter, som därmed utgör den högsta tillåtna kreditrisken för kunden i fråga. Individuella kreditbeslut

inom godkända kreditrisklimiter fattas av de kundansvariga enheterna. Interna kreditrisklimiter beviljas som individuella limiter för kunder eller totalt för kundgrupper samt som branschlimiter för vissa branscher.

Styrning av riskhantering och regelefterlevnad

Group Risk Management and Control och Group Compliance utgör den andra försvarslinjen. Riskinformationen från affärsområdena och koncernfunktionerna till styrelsen går via riskkommittén och BRIC. Group Compliances rapportering sker direkt till styrelsen och diskuteras även i styrelsens drifts- och regelefterlevnadsutskott (BOCC).

Sedan januari 2018 är Group Risk Management and Control organiserat i följande divisioner: Group Credit Risk and Control, Group Market and Counterparty Credit Risk, Group Operational Risk, Balance Sheet Risk Controls, Enterprise Risk Management, Chief Operating Officer Function och CRO Office. Informationsflödet startar i divisionerna, som övervakar och analyserar informationen om respektive risktyp. Riskerna presenteras och diskuteras i riskkommittén och dess underkommittéer. Information om risk lämnas sedan till BRIC, där riskärenden diskuteras och bereds innan de presenteras för styrelsen.

Andra försvarslinjen utgörs av Group Compliance som består av centrala enheter liksom affärsområdesspecifika divisioner som främjar och övervakar effektiviteten och integriteten i Nordeas hantering av regelefterlevnadsrisk. Group Compliance tillför värde för Nordea och dess intressenter genom att göra en oberoende utvärdering av hur banken efterlever gällande regler och bestämmelser, till stor del utifrån sin övervakning av verksamheten. Vidare ger Group Compliance råd och stöd åt första försvarslinjen om olika sätt att effektivt hantera skyldigheter på regelefterlevnadsområdet.

Risktolerans

Risktolerans i Nordea definieras som den risknivå och den typ av risk som banken är villig att acceptera, inom sin kapacitet för risktagande och i linje med sin affärsmodell, för att nå sina strategiska mål. Risktoleransen omfattar de begränsningar som speglar aktieägarnas, fordringsägarnas, lagstiftningens och övriga intressenters hållning.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för Nordeas riskstrategi och styrdokumentet för risktolerans. BRIC bistår styrelsen genom rådgivning och stöd i fråga om fastställandet och kontrollen av Nordeas faktiska och framtida risktolerans och riskstrategi.

Nordeas styrdokument för risktolerans avser det övergripande förfarandet, inklusive koncerninterna regler, processer, kontroller och system, genom vilket risktoleransen fastställs, kommuniceras och följs upp. De innefattar en riskförklaring, risklimiter, och beskriver roller och ansvarsområden för dem som övervakar införandet och kontrollen av styrdokumentet för risktolerans. Riskförklaringen beskriver styrelsens godkända risktolerans och utgörs av övergripande uttalanden, med nära koppling till riskstrategin.

Utgångspunkten för att fastställa Nordeas risktolerans är att anpassa den övergripande risken till finans- och kapitalplaneringen, utifrån Nordeas riskstrategi. Risktoleransen fördelas på risktyper, inklusive limiter för de huvudsakliga riskerna som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för. Vidare fastställs trösklar för dessa huvudsakliga risktyper. De ska fungera som tidiga indikatorer för viktiga beslutsfattare om

att riskprofilen för en viss risktyp närmar sig gränsen för Nordeas risktolerans.

För finansiella risker kontrolleras och övervakas exponeringarna regelbundet i förhållande till limiterna för att säkerställa att risktagandet håller sig inom risktoleransen:

- **Grön:** Risknivå ligger inom fastställd risktolerans – ingen åtgärd krävs
- **Gul:** Inom risktoleransen, men tröskelvärde har passerats – föranleder ytterligare övervakning, utredning eller analys
- **Röd:** Utanför bankens risktolerans och åtgärder måste vidtas. Överträdelsen eskaleras och åtgärdsstatusen följs upp tills risknivån ligger inom risktoleransen.

Styrdokumenterna för risktolerans täcker in viktiga risker med relevans för Nordeas affärsverksamhet. På aggregerad nivå formuleras dessa som kreditrisk, marknadsrisk, likviditetsrisk, operativ risk, solvensrisk, regelefterlevnadsrisk och icke-för-handlingsbar risk. Mer information om styrdokumenterna för risktolerans finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Övervakning och rapportering

Koncerndirektivet "Group Board Directive on Internal Governance" är Nordeas styrdokument för internkontroll. Det har utformats för att säkerställa yttre och inre effektivitet i verksamheten, fullgod identifiering, mätning och begränsning av risker, en välbetänkt affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsrutiner, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell information som rapporteras eller lämnas (både internt och externt) samt efterlevnad av lagar, bestämmelser, myndighetskrav och Nordeas interna regler.

Den interna kontrollprocessen utförs av styrelsen, högsta ledningen, riskhanteringsfunktionerna och annan personal i Nordea, och den har fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Den interna kontrollprocessen syftar

till att skapa förutsättningar för hela organisationen att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

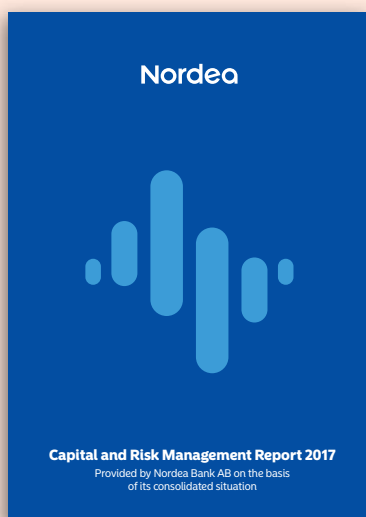
Riskhanteringen innefattar allt som syftar till att identifiera, mäta, bedöma, övervaka och kontrollera risker samt åtgärder för att begränsa riskernas konsekvenser. Riskhanteringen är förebyggande, med betoning på utbildning och riskmedvetenhet. Nordea upprätthåller en hög standard i sin riskhantering genom att använda tillgängliga tekniker och metoder. Alla i Nordea ska hantera risker, och därför har vi samlat relevanta e-kurser, policyer och riktlinjer i något som vi internt kallar för Licence to Work. Licence to Work innebär att medarbetarna måste uppfylla anpassade kunskapskrav om risk och regelefterlevnad, något som ska göras varje år.

Kontrollmiljön bygger bland annat på principerna om uppdelning av arbetsuppgifter och oberoende mellan enheter. Övervakning och rapportering av risk utförs dagligen för marknads-, motparts- och likviditetsrisk samt månads- och kvartalsvis för kreditrisk, operativ risk, IT-risk samt för den samlade kapitaltäckningen.

Detaljerade rapporter om samtliga risker och kapitaltäckningen lämnas regelbundet till riskkommittén, koncernledningen, BRIC och styrelsen. Vidare lämnas rapporter om Nordeas regelefterlevnad till koncernledningen och styrelsen. Styrelsen och verkställande direktören i de enskilda Nordeabolagen får regelbundna riskrapporter som rör lokala förhållanden.

Upplysningskrav enligt kapitaltäckningsförordningen – Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport 2017

Ytterligare upplysningar om risk- och kapitalhantering finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport för 2017 (Capital and Risk Management Report 2016), i enlighet med kapitaltäckningsförordningen (CRR), som i sin tur bygger på Basel III-reglerna, utfärdade av Baselkommittén för banktillsyn. Rapporten kan hämtas på nordea.com.

Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport för 2017 finns tillgänglig på www.nordea.com

Riskhantering

Kreditriskhantering

I fråga om kreditrisk ska alla krediter i Nordea beviljas enligt de gemensamma principer som fastställts för koncernen. Nordea strävar efter att ha en väldiversifierad kreditportfölj som anpassats till strukturen på koncernens hemmamarknader.

Huvudprinciperna för hanteringen av Nordeas kreditrisk är:

- de tre försvarslinjerna, enligt beskrivningen i Nordeas policy för intern kontroll (Policy for Internal Control in the Nordea Group)
- oberoende, det vill säga kontrollfunktionen ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet man kontrollerar
- riskbaserat förhållningssätt, det vill säga kontrollfunktionen ska vara anpassad efter verksamhetens art, omfattning och komplexitet, och därmed säkerställa att de åtgärder som vidtas står i proportion till riskerna.

Group Credit Risk Management utgör den första försvarslinjen och ansvarar för den övergripande kreditprocessen liksom för anvisningarna och standardrutinerna för operativ kreditrisk. Group Risk Management and Control utgör den andra försvarslinjen och ansvarar för styrdokumenterna som rör kreditriskhanteringen, där bland annat policyer och instruktioner ingår. Group Risk Management and Control ansvarar också för att kontrollera och övervaka kvaliteten i kreditportföljen och kreditprocessen.

Grunden för hantering av kreditrisk i Nordea är limiter till kunder och grupper av kunder som läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för löpande uppföljning. Limiter tilldelas också för koncentrationsrisk utifrån branscher, seg-

ment, produkter eller regioner, och även dessa läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för uppföljningen som ska säkerställa att limiterna inte överskrids. Varje division/enhet har huvudansvaret för hantering av kreditrisk i sin respektive verksamhet, inom tillämpliga ramar och limiter, med bland annat identifiering, kontroll och rapportering av risker.

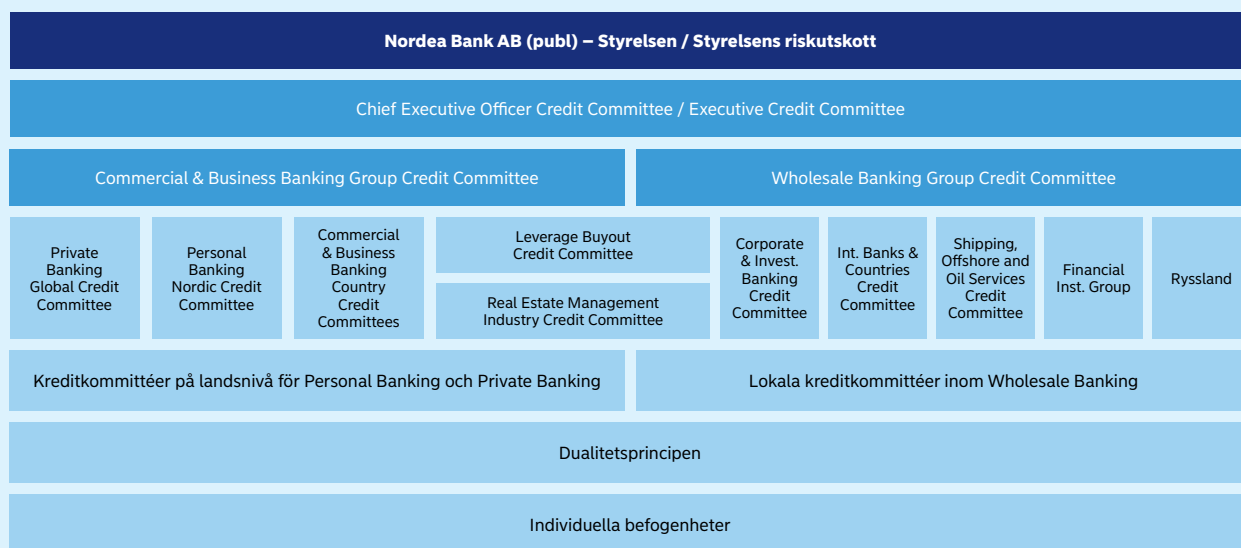
Beslutsfattande kreditinstanser på olika nivåer i organisationen fastställer interna kreditrisklimiter inom ramen för de befogenheter som styrelsen tilldelat. Dessa kreditrisklimiter motsvarar Nordeas maximala risktolerans gentemot kunden i fråga. Individuella kreditbeslut inom godkända kreditrisklimiter fattas av den kundansvariga enheten. Kundens riskkategori och samlade kredit avgör på vilken nivå beslutet tas. Ansvaret för kreditrisk ligger hos kundansvarig enhet. Kunderna riskklassas med hjälp av en rating eller scoring i enlighet med Nordeas riktlinjer på området. Riskklassningen syftar till att fastställa sannolikheten för fallissemang, vilket innebär att kunderna kategoriseras utifrån risken för fallissemang. Rating och scoring ingår i kreditriskhanteringen och beslutsprocessen. Oberoende representanter från kreditorganisationens första försvarslinje godkänner ratingen.

Definition och identifiering av kreditrisk

Kreditrisk definieras som risken för förlust om en låntagare inte kan fullgöra sina betalningsskyldigheter för ett lån i enlighet med avtalade villkor. För att minska förlustrisken används olika metoder för riskhantering. Kreditrisker uppkommer huvudsakligen genom olika typer av utlåning, men också genom garantier och rembursar. Kreditrisk innefattar motpartsrisk, transfereringsrisk och avvecklingsrisk. Nordeas kreditportfölj är också uppdelad efter segment, bransch och region. Branschspecifika policyer finns för de branscher som utgör en betydande andel av portföljen och som antingen är konjunktur känsliga eller kräver specifika branschkunskaper.

Kreditbesluten fattas efter en bedömning av kreditrisken

Kreditkommittéstruktur

som styrs av enhetliga principer för hela koncernen. Dessa principer understryker behovet av att anpassa bedömningsgrad detaljnivå och omfattning till den aktuella risken. Samma kreditriskbedömning används som underlag för den interna riskklassificeringen. Kreditbesluten i Nordea speglar koncernens syn på både kundrelationen och kreditrisken.

Alla kreditbedömningar i Nordea ska på ett korrekt sätt ta hänsyn till relevanta risker avseende miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning och överensstämna med Nordeas hållbarhetspolicy. Den samlade kreditriskbedömningen ska spegla risken gällande såväl låntagarens återbetalningskapacitet som koncernens möjligheter till återvinning. Slutsatsen ska vara tillräckligt framåtblickande i förhållande till kundens riskprofil och lånets löptid.

Förutom kreditriskbedömningen i samband med ny eller förändrad exponering gentemot en kund görs också en årsfördragning. Årsfördragningen är en viktig del av den löpande kreditanalysen.

Om en svaghet upptäcks i en kundexponering klassificeras kunden som "högriskkund" och hålls under särskild uppsikt med tätare granskning. Utöver den fortlöpande kontrollen fastställs en åtgärdsplan som anger hur den eventuella kreditförlusten ska minimeras. Om så krävs inrättas ett särskilt team som ska stödja den kundansvariga enheten.

Begränsning av kreditrisken

Begränsning av kreditrisken görs inom ramen för kreditbesluten. I varje kreditbeslut och kreditgranskning beaktas värdet av säkerheter och eventuella kovenanter samt andra riskbegränsande åtgärder. Ställande av säkerhet är den vanligaste metoden för riskbegränsning, och säkerhet begärs alltid, när så är rimligt och möjligt, i syfte att minimera risken för kreditförlust. Säkerhetens värde ska alltid beaktas i samband med kreditbeslut och årsfördragningen.

Inom företagsutlåningen utgörs säkerheterna främst av pantbrev i fastigheter, företagsinteckningar och leasingobjekt. Säkerhetstäckningen är högre för ekonomiskt svagare kunder. Limitbeslut fattas oberoende av säkerhetstäckningen. För stora krediter används huvudsakligen syndikering av lån som metod för att hantera koncentrationsrisk, medan kreditderivat endast används i väldigt begränsad omfattning. Kovenanter i kreditavtal är ett viktigt komplement till både säkrade och osäkrade krediter. De flesta krediter av betydande storlek och komplexitet omfattar lämpliga kovenanter. Finansiella kovenanter utformas så att de fångar upp tidiga signaler och följs upp noggrant.

Säkerhetens värde ska alltid baseras på marknadsvärdet. Marknadsvärdet definieras som det beräknade värdet till vilket en villig säljare skulle sälja tillgången till en villig köpare under aktuella marknadsförhållanden. Från detta marknadsvärde görs ett avdrag. Avdraget är en procentsats med vilken tillgångens marknadsvärde minskas för att ha en marginal i händelse av förlust. Marginalen speglar de justeringar som måste göras vid bedömningen av kontantersättningen i sam-

Kreditriskexponering och utlåning

(exklusive kassa och tillgodohavanden hos centralbanker samt exponering för avvecklingsrisk)

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Till centralbanker och kreditinstitut	13 388	20 261
Till allmänheten	310 158	317 689
- varav företag	147 008	152 964
- varav privatkunder	158 585	161 099
- varav offentlig sektor	4 565	3 626
Summa utlåning	323 546	337 950
Exponering för poster utanför balansräkningen ¹	74 398	77 881
Exponering för motpartsrisk	22 830	33 628
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper ²	72 043	72 700
Summa kreditriskexponering i bankverksamheten	492 817	522 159
Kreditriskexponering i livförsäkringsrörelsen	11 445	21 841
Summa kreditriskexponering, inklusive livförsäkringsrörelsen	504 262	544 000

1) Varav företagskunder cirka 90 procent.

2) Innefattar även statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper som pantsatts i återköpsavtal.

band med tvångsförsäljning av säkerheten. För varje säkerhetskategori finns en högsta säkerhetskvot.

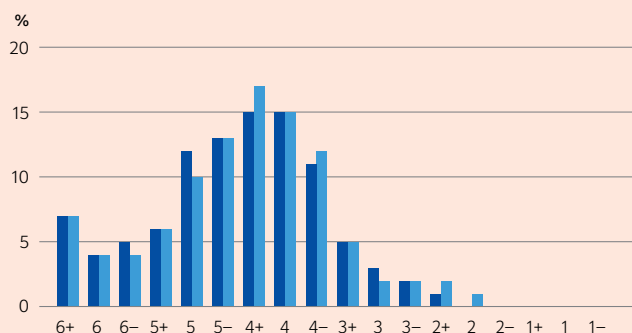
Samma beräkningsprinciper ska användas för alla krediter. För högriskkunder kan värdet av en övertagen tillgång vara ett annat än det högsta säkerhetsvärdet och ska baseras på en realistisk bedömning av tillgången i fråga vid den aktuella tidpunkten. Risköverföring till annan kreditvärdig part via garantier och försäkringar ska ske med juridiskt bindande handlingar.

Individuell och gruppvis prövning av nedskrivningsbehov

Nordea granskar kontinuerligt kreditportföljens kvalitet i syfte att identifiera och begränsa nedskrivningsbehovet. Svaga och osäkra fordringar övervakas löpande och granskas minst en gång per kvartal med avseende på aktuell finansiell ställning, framtidsutsikter, framtida återbetalningsförmåga samt eventuellt behov av reserveringar. En reservering görs om det finns objektiva belägg, i form av förlusthändelser och observerbara data, som visar att kundens framtida kassaflöde försvagas i sådan utsträckning att fullständig återbetalning, inklusive säkerhet, inte längre är sannolik. Fordringar med reserveringar betraktas som osäkra. Reserveringens storlek motsvarar den förväntade förlusten, det vill säga skillnaden mellan det redovisade värdet av den utestående fordran och

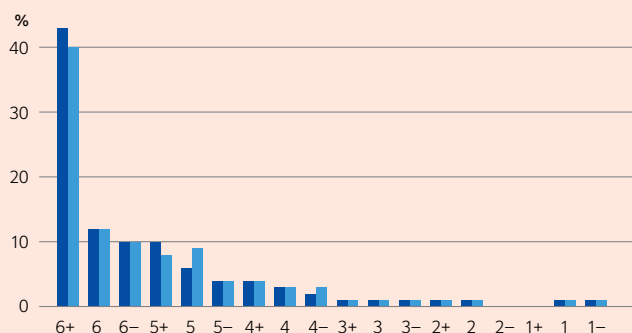
Ratingfördelning, IRK företagskunder

● 2017 ● 2016

Fördelning mellan riskklasser, IRK privatkunder

● 2017 ● 2016

Utlåning till allmänheten, per land och bransch

31 dec 2017, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Energi (olja, gas, etc)	101	52	821	303	93	496	1 867	2 678
Metaller och gruvmaterial	13	191	128	247	110	0	688	856
Papper och skogsprodukter	285	604	58	194	0	160	1 301	1 610
Övriga material (byggmaterial, etc)	346	1 317	369	1 449	466	48	3 994	4 589
Producentkapitalvaror	546	517	73	424	0	82	1 643	1 959
Producenttjänster, etc	4 585	1 102	2 208	3 063	0	231	11 189	11 738
Bygg och anläggning	953	811	2 114	900	0	9	4 788	5 158
Shipping- och offshoreverksamhet	76	180	4 841	348	0	2 933	8 377	10 494
Transport	427	962	558	1 067	192	4	3 211	3 659
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	268	373	358	911	29	48	1 987	1 611
Media och fritid	824	532	256	724	0	0	2 336	2 472
Detaljhandel	2 883	1 825	805	3 019	6	187	8 725	9 003
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	6 698	992	1 444	496	0	34	9 665	10 796
Hälsovårds- och läkemedelbolag	677	324	195	192	0	17	1 405	1 393
Finansinstitut	3 001	1 865	1 239	9 074	133	64	15 376	13 600
Fastigheter	9 490	7 690	8 750	15 851	144	30	41 954	41 142
IT-utrustning och IT-tjänster	741	410	264	492	0	38	1 946	1 634
Telekommunikationsutrustning	4	14	0	3	0	8	29	76
Teleoperatörer	77	224	245	340	0	0	886	1 044
El, vatten och gas (distribution och produktion)	949	1 749	893	1 152	136	16	4 895	5 109
Övriga, allmänhet och organisationer	3 398	88	254	716	0	0	4 457	3 167
Summa exkl. omvända repor	36 342	21 822	25 873	40 965	1 309	4 405	130 716	133 788
Omvända repor				16 292			16 292	19 176
Summa företagsutlåning	36 342	21 822	25 873	57 257	1 309	4 405	147 008	152 964
Hypotekslån till privatkunder	31 105	29 497	26 644	44 715	0	516	132 477	133 341
Konsumtionslån till privatkunder	9 862	8 678	1 641	4 997	0	930	26 107	27 759
Offentlig sektor	1 210	874	33	2 448	0	0	4 565	3 626
Summa utlåning till allmänheten	78 519	60 872	54 191	109 417	1 309	5 851	310 158	317 689
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	1 978	1 748	2 200	6 032	269	1 161	13 388	20 261
Summa utlåning	80 497	62 620	56 391	115 448	1 578	7 012	323 546	337 950

Osäkra fordringar och nyckeltal

	2017	2016
Osäkra fordringar, brutto, koncernen, mn euro	6 068	5 550
- varav reglerade	3 593	3 244
- varav oreglerade	2 475	2 306
Andel osäkra fordringar, punkter	186	163
Reserveringsgrad, punkter	72	71
Reserveringskvot, %	38	44

det diskonterade värdet av framtida kassaflöden, inklusive värdet av pantsatt egendom. Osäkra fordringar kan vara antingen reglerade eller oreglerade.

Förfallna fordringar som inte betalats inom 90 dagar betraktas per definition som fallerade och oreglerade, och huruvida de redovisas som osäkra fordringar eller inte bestäms av hur stor förlustrisken bedöms vara. Eftergifter omfattar omförhandlade villkor eller omstrukturering till följd av att låntagaren har eller är på väg att få ekonomiska svårigheter. Avsikten med eftergifter under en begränsad tidsperiod är att säkerställa full återbetalning av det utestående lånebeloppet. Exempel på omförhandlade villkor är förändringar i

Kreditförluster och nyckeltal

	2017	2016 ¹
Kreditförluster, mn euro	-369	-502
Kreditförlusterrelation, koncernen, punkter	12	15
- varav individuella	15	12
- varav gruppvisa	-3	3
Kreditförlusterrelation, Personal Banking, punkter	3	4
Kreditförlusterrelation, Commercial & Business Banking, punkter	11	20
Kreditförlusterrelation, Baltikum, punkter		25
Kreditförlusterrelation, Corporate & Institutional Banking, punkter	20	27
Kreditförlusterrelation, Shipping, Offshore & Oil Services, punkter	148	123

1) För 2016 innefattar relationstalet Utlåning till allmänheten som redovisats som tillgångar som innehas för försäljning.

Osäkra lånefordringar, brutto, och reserveringar, per land och bransch

31 dec 2017, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Koncernen	Reserveringar	Reserveringskvot
Energi (olja, gas, etc)	0	2	338	0	7	510	856	237	28 %
Metaller och gruvmaterial	0	11	28	0	0	0	39	20	52 %
Papper och skogsprodukter	5	1	0	1	0	0	7	4	55 %
Övriga material (byggmaterial, etc)	65	161	11	22	0	0	260	128	49 %
Producentkapitalvaror	21	31	0	5	0	3	60	60	100 %
Producenttjänster, etc	116	49	47	66	0	79	356	169	47 %
Bygg och anläggning	98	28	22	7	0	0	156	82	53 %
Shipping- och offshoreverksamhet	22	4	187	0	0	63	275	174	63 %
Transport	21	12	26	4	0	0	64	32	50 %
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	28	27	142	15	0	1	212	79	37 %
Media och fritid	19	9	4	0	0	0	32	22	69 %
Detaljhandel	162	61	27	67	0	0	316	157	50 %
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	689	50	1	1	0	0	740	228	31 %
Hälsovårds- och läkemedelbolag	10	4	1	0	0	0	14	6	39 %
Finansinstitut	246	6	57	41	0	0	350	127	36 %
Fastigheter	213	74	97	0	15	0	398	177	44 %
IT-utrustning och IT-tjänster	25	27	0	0	0	0	52	33	63 %
Telekommunikationsutrustning	0	1	0	0	0	0	1	1	51 %
Teleoperatörer	0	9	4	2	0	0	15	32	> 100 %
El, vatten och gas (distribution och produktion)	2	1	17	11	0	0	31	26	83 %
Övriga, allmänhet och organisationer	10	2	1	0	0	0	12	78	> 100 %
Summa osäkra lånefordringar, företag	1 753	568	1 008	242	21	655	4 247	1 870	
Osäkra lånefordringar, hypotekslån till privatkunder	458	362	115	60	0	12	1 008	124	12 %
Osäkra lånefordringar, konsumtionslån till privatkunder	405	290	24	93	0	0	813	338	42 %
Osäkra lånefordringar, offentlig sektor	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Osäkra lånefordringar, kreditinstitut		0					0	1	> 100 %
Summa osäkra lånefordringar	2 616	1 221	1 147	394	21	667	6 068		
Summa reserveringar	846	461	485	296	30	215		2 333	
Reserveringskvot	32 %	38 %	42 %	75 %	141 %	32 %			38 %

amorteringsprofil, återbetalningsplan, kundmarginal samt lättgad gällande finansiella kovenanter.

Eftergifter görs selektivt och på individuell basis, med efterföljande prövning av nedskrivningsbehovet. Reserveringar för kreditförluster görs vid behov. Lånefordringar med eftergifter men utan nedskrivningar täcks i fråga om kunder med rating i sin helhet av säkerheter och/eller nuvärdet av framtida kassaflöden.

Utöver individuell prövning av nedskrivningsbehov för fordringar av betydande värde görs en samlad så kallad kollektiv prövning av nedskrivningsbehovet för grupper av fordringar som inte bedöms vara osäkra individuellt. Syftet med gruppvisa reserveringar för kreditförluster är att ta hänsyn till värdeminskningar till följd av inträffade förlusthändelser i den betalande kreditportföljen. I Nordea beräknas gruppvisa reserveringar med hjälp av en statistisk modell som bedömer hur stor reservering som behöver göras för de delar av Nordeas kreditportföljer som inte omfattas av individuell värdering. Modellen för gruppvisa reserveringar baseras på rating- och scoringförändringar för kunderna i kreditportföljen. Den gruppvisa prövningen av nedskrivningsbehovet görs med hjälp av inträffade förlusthändelser, där kreditkvaliteten i varje exponering jämförs med den ursprungliga kreditkvaliteten. Om kreditkvalite-

ten har försämrats beräknar modellen de gruppvisa reserveringarna så att de ger en rättvisande bild av den förväntade förlusten. Vidare görs en gruppvis värdering av kunder som ställt in betalningarna och för vilka inga individuella reserveringar har gjorts. Modellens resultat kompletteras med en expertanalys för att säkerställa tillräcklig reservering. Modellen används kvartalsvis och resultaten baseras på en beräkning nerifrån och upp, med hänsyn tagen till den senaste portföljutvecklingen. Gruppvis prövning av nedskrivningsbehovet görs kvartalsvis för varje juridisk enhet. Prövningen görs både individuellt och gruppvis för att säkerställa att samtliga kreditförluster fram till och med varje balansdag redovisas.

Från 1 januari 2018 ska Nordea tillämpa IFRS 9 i fråga om nedskrivning av finansiella instrument. Nedskrivningskraven i IFRS 9 baseras på en modell för förväntade kreditförluster och ersätter modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39. Med IFRS 9 införs en modell för nedskrivning med tre kategorier, där kategori 1 är bra krediter, kategori 2 är försämrade krediter och kategori 3 är nödlidande krediter. Gruppvisa och individuella reserveringar för kreditförluster ska baseras på tre scenarier. De tre scenarierna är sannolikhetsviktade och framåtblickande.

Mer information om kreditrisk finns i not K46.

Kreditportfölj

Kreditrisken mäts, följs upp och segmenteras på olika sätt. Lånefordringar i balansräkningen utgör den största delen av kreditportföljen och bildar underlag för osäkra lånefordringar och kreditförluster. Kreditrisken i utlåningen mäts och redovisas som kapitalbeloppet av fordringar i balansräkningen, dvs utlåning till kreditinstitut och till allmänheten, och som ansvarsförbindelser och åtaganden gentemot kunder och motparter, netto efter reserveringar. Kreditriskexponeringen omfattar också risken hänförlig till derivatkontrakt och värdepappersfinansiering. Den samlade kreditriskexponeringen, inklusive poster utanför balansräkningen och exponeringar hänförliga till värdepapper och livförsäkringsrörelsen, uppgick vid årsskiftet till 504 md euro (544 md euro förra året). Den samlade kreditexponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförordningen uppgick vid årets slut, efter den så kallade kreditkonverteringsfaktorn, till 467 md euro (491 md euro). Ytterligare information om och en uppdelning av exponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförordningen finns i not K46 och i kapital- och riskhanteringsrapporten.

Nordeas utlåning till allmänheten minskade under 2017 med 2 procent, till 310 md euro (318 md euro under 2016). Utlåningen till företag minskade med omkring 4 procent och utlåningen till privatpersoner minskade med 2 procent. Den övergripande kreditkvaliteten är stabil, med starka kunder, och en förbättring märktes för portföljen som helhet. Av utlåningen till allmänheten avsåg 47 procent (48 procent) företag, 51 procent (51 procent) privatpersoner och 1 procent (1 procent) den offentliga sektorn. Shipping- och offshoresektorn utgör 2,7 procent (3,3 procent) av koncernens utlåning till allmänheten. Utlåningen till centralbanker och kreditinstitut, huvudsakligen i form av tillgodohavanden i andra banker, minskade och uppgick vid utgången av 2017 till 13 md euro (20 md euro).

Utlåning till företagskunder

Utlåningen till företagskunder uppgick vid utgången av 2017 till 147 md euro (153 md euro), en minskning med 4 procent. Den bransch som ökade mest under året var Finansinstitut, medan Shipping och Offshore minskade mest. De tre största branscherna utgör tillsammans cirka 21 procent av den samlade utlåningen. Fastigheter är fortsatt den största branschen i Nordeas kreditportfölj, med 41,9 md euro (41,1 md euro). Fastighetsportföljen domineras av relativt stora och finansiellt starka företag, med 91 procent (90 procent) av utlåningen i ratingklass 4- och högre. Utlåningen till shipping- och offshorebolag minskade till 8,3 md euro vid årets slut (10,5 md euro). Efter flera år av cyklisk svaghet i alla shippingsegment börjar de globala shippingmarknaderna kunna tjäna på avsaknaden av nybeställningar under de senaste åren, vilket väntas leda till förbättrade charterpriser och intäkter 2018–2019. Efterfrågan väntas öka snabbare än tillgången i de flesta shippingsegment under 2018, något som inte har varit fallet på tio år. Nordeas portfölj är väl diversifierad sett till fartygstyp och offshoresegment, med fokus på stora och finansiellt robusta aktörer. Risken i sektorerna oljeservice och offshore är alltså förhöjd; dock väntas den ratingförsämring som pågått bland kunderna fram tills nu plana ut under 2018. Portföljen har en genomsnittlig rating på 4. Utlåningen till företag är väl diversifierad sett till lånens storlek. Cirka 68 procent (69 procent) av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund.

Utlåning till privatkunder

Utlåningen till privatkunder minskade under 2017 med 2 procent, till 158 md euro (161 md euro). Hypotekslånen minskade något till 132 md euro (133 md euro) och konsumtionslånen minskade till 26 md euro (28 md euro). Hypotekslånens andel av utlåningen till privatkunder var oförändrad och uppgick till 83 procent.

Geografisk fördelning

Kunder i Norden och Ryssland står för 98 procent (99 procent) av Nordeas utlåning till allmänheten. Portföljen har en god geografisk fördelning, och inget land svarar för mer än 35 procent av utlåningen. Övriga EU-länder utgör den största delen av utlåningen utanför Norden. Vid utgången av 2017 uppgick utlåningen till kunder i Ryssland till 1,3 md euro (2,1 md euro).

Kundklassificering

Ett sätt att bedöma kreditkvaliteten är att analysera fördelningen mellan ratingklasserna för företagskunder och institut med rating, och mellan riskklasserna för privatkunder och små företagskunder med scoring, dvs. hushållsportföljen. Kreditkvaliteten förbättrades något under 2017 i såväl företags- som privatkundsportföljen. 24 procent (27 procent) av företagskunderna fick högre rating, medan 29 procent (20 procent) fick lägre. I fråga om exponering omfattades 23 procent (19 procent) av företagsportföljen av högre rating och 19 procent (19 procent) av lägre. 84 procent (84 procent) av utlåningen till företag låg i ratingklass 4- eller högre, med en genomsnittlig rating på 4+.

Institut och privatkunder återfinns huvudsakligen i de säkrare riskklasserna. 92 procent (91 procent) av privatkundsexponeringen återfinns i riskklass C- eller högre, där sannolikheten för fallissemang är 1 procent eller lägre. Osäkra fordringar ingår inte i rating-/scoringfördelningen. De sammantagna förändringarna i kreditkvaliteten medförde en ökning av riskexponeringsbeloppet (REA) med cirka 3,09 procent under 2017.

Osäkra fordringar

Koncernens osäkra fordringar, brutto, ökade till 6 068 mn euro (5 550 mn euro), vilket motsvarar 186 punkter av den samlade utlåningen (163 punkter). 59 procent av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 41 procent är lån där kunderna ej betalar (oreglerade). Osäkra fordringar netto, efter reserveringar för individuellt värderade osäkra fordringar, uppgick till 4 132 mn euro (3 637 mn euro) eller 127 punkter av den samlade utlåningen (107 punkter). Reserverna för individuellt värderade lånefordringar ökade något till 1 936 mn euro från 1 913 mn euro. Reserverna för gruppvis värderade lånefordringar minskade till 396 mn euro från 513 mn euro. Reserveringskvoten för individuella reserver minskade till 32 procent, och den totala reserveringskvoten var något högre och uppgick till 38 procent. Ökningen i osäkra fordringar hänförde sig främst till sektorn Energi. Sektorerna med de största osäkra fordringarna var Energi, Konsument dagligvaror samt Fastigheter. Förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) som inte är osäkra minskade för företagskunder till 747 mn euro (704 mn euro), och förfallna lånefordringar bland privatkunder minskade till 1 286 mn euro (1 410 mn euro) under 2017.

Kreditförluster

Kreditförlusterna minskade under 2017 till 369 mn euro (502 mn euro). Detta motsvarade en kreditförlustrelation på 12 punkter (15 punkter). 293 mn euro (427 mn euro) avsåg företagskunder och 48 mn euro (74 mn euro) privatkunder. Kreditförlusterna på företagsidan härrörde främst från sektorerna Energi, Producenttjänster och Detaljhandel.

Motpartskreditrisk

Motpartskreditrisken består i att Nordeas motpart i ett valuta-, ränte-, råvaru-, aktie- eller kreditderivatkontrakt fallerar före förfalldagen och att Nordea vid den tidpunkten har en fordran på motparten. Motpartskreditrisk kan också finnas i återköpsavtal och andra transaktioner avseende värdepappersfinansiering. Den aktuella nettoexponeringen (efter nettningsavtal och säkerheter) uppgår till 8,5 md euro, varav 30 procent

hänför sig till finansinstitut. Information om finansiella instrument som omfattas av ramavtal för nettning finns i not K41.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster hänförliga till Nordeas finansiella exponeringar till följd av förändringar i marknadskurser och antaganden som påverkar marknadsvärdet, till exempel förändringar i räntor, ränteskillnader, valutakurser, aktiekurser, råvarupriser och volatilitet i optioner. Nordea Markets, inom Wholesale Banking, och Group Treasury and Asset & Liability Management (Group TALM), inom Group Finance & Treasury, står för huvuddelen av Nordeakoncernens marknadsrisk. Nordea Markets ansvarar för den kunddrivna handeln, Group TALM för den lång- och kortfristiga upplåningen och investeringar för Nordeas egen räkning, förvaltningen av tillgångar och skulder, likviditetsportföljerna, pant- och säkerhetsportföljerna samt övrig bankverksamhet.

Strukturell valutarisk uppstår genom bristande överensstämmelse i valutornas sammansättning mellan tillgångar och kapital. Den bristande överensstämmelsen skapar svängningar i kärnprimärkapitalrelationen (och andra kapitalrelationer) till följd av omvärderingen av tillgångar i utländsk valuta till euro.

Intäkter och kostnader i utländsk valuta eller från utländska filialer medför en valutarisk, som i de enskilda Nordeabolagen hanteras inom ramen för respektive bolags valutaposition. Valutaomräkningsdifferenser i koncernens eget kapital utgörs normalt av skillnaden mellan eget kapital och goodwill i utländsk valuta minus nettot av investeringar i säkringar samt skatt. Utöver den omedelbara förändringen i marknadsvärdet på Nordeas tillgångar och skulder som kan uppstå vid svängningar på finansmarknaden, skulle en ränteförändring också kunna påverka räntenettet över tiden. Detta kallas för strukturell räntenettorisik (SIIR) och beskrivs närmare nedan. Marknadsrisk för Nordeas del uppstår också i samband med föränsbestämda pensioner för Nordeas medarbetare (pensionsrisk) och i samband med placeringar inom Life & Pensions.

Mätning av marknadsrisk

Nordea beräknar value-at-risk (VaR) med hjälp av historisk simulering. Den aktuella portföljen omvärderas utifrån dagliga

förändringar i marknadspriser och parametrar som observerats under de senaste 500 handelsdagarna, vilket ger ett underlag på 499 utfall baserade på empiriska data. Utifrån detta underlag används förväntad förlust-metoden för att beräkna VaR, vilket innebär att VaR-siffran baseras på genomsnittet av de mest ogynnsamma utfallen i underlaget. Den historiska observationsperioden utgår från marknadspriser som ges samma viktning. Siffran för 1-dags VaR omvandlas till 10-dagars VaR. Siffran för 10-dagars VaR används för att begränsa och mäta marknadsrisk i både handelslagret och den övriga verksamheten. Separata VaR-siffror beräknas för ränte-, ränteskillnads-, valutakurs-, aktie- och inflationsrisk. Det samlade VaR-måttet omfattar alla dessa riskkategorier, vilket medger en diversifieringseffekt mellan kategorierna. VaR-siffrorna omfattar en kombination av full omvärdering och både linjära positioner och optioner. Linjära produkter beräknas med hjälp av en linjär metod, medan optioner beräknas via full omvärdering. Vid simulering av möjliga förändringar i riskfaktorer använder Nordea relativa, absoluta eller blandade metoder, beroende på riskfaktor. Modellen har anpassats för att ta fram en 99-procentig VaR-siffran. Det bör dock betonas att även om mycket arbete ägnas åt att göra VaR-modellen så realistisk som möjligt, så baseras alla modeller på antaganden och uppskattningar som har stor inverkan på de risktal som genereras. Historisk simulering har den fördelen att den inte är beroende av specifika antaganden om utfallens fördelning, men eftersom det är historiska marknadsvariabler som används får man kanske inte en rättvisande bild av hur dessa variabler kommer att utvecklas i framtiden. Valet av tillämpad tidsperiod är också viktigt. Medan en längre tidsperiod kan förbättra modellens förutsägande egenskaper och minska konjunktoreffekterna, innebär en kortare tidsperiod att modellen reagerar snabbare på plötsliga förändringar i volatiliteten på finansmarknaden. Nordeas beslut att använda historiska data för de senaste 500 dagarna syftar till att nå en balans mellan fördelarna och nackdelarna med att använda längre eller kortare tidsserier för beräkningen av VaR.

Marknadsrisk i handelslagret, VaR¹

Mn euro	Mått	31 dec 2017	2017 högst	2017 lägst	2017 snitt	31 dec 2016
Samlad risk	VaR	11	25	7	13	16
Ränterisk	VaR	10	24	6	11	12
Aktierisk	VaR	3	8	2	3	5
Kreditspreadrisk	VaR	4	8	3	5	6
Valutarisk	VaR	5	23	2	6	4
Diversifieringseffekt	VaR	50 %	66 %	27 %	49 %	42 %

1) Nordeas VaR-modell beskrivs i avsnittet Mätning av marknadsrisk (nedan).

Marknadsrisk i övrig verksamhet, VaR¹

Mn euro	Mått	31 dec 2017	2017 högst	2017 lägst	2017 snitt	31 dec 2016
Samlad risk	VaR	46	68	38	51	59
Ränterisk	VaR	47	68	40	51	58
Aktierisk	VaR	3	6	1	3	1
Kreditspreadrisk	VaR	1	2	1	1	2
Valutarisk	VaR	3	3	1	2	5
Inflationsrisk	VaR	0	0	0	0	0
Diversifieringseffekt	VaR	15 %	20 %	5 %	12 %	10 %

1) Nordeas VaR-modell beskrivs i avsnittet Mätning av marknadsrisk (nedan).

De fem största valutapositionerna, valutarelaterad VaR¹

Mn euro	2017	2016
SEK	77	134
NOK	39	30
DKK	31	-845
GBP	26	20
USD	13	28

1) De redovisade valutapositionerna är hänförliga till finansiella instrument i handelslagret och i den övriga verksamheten. Derivat är inkluderade med sina deltagvärden. Strukturell valutarisik, hänförlig till exempelvis investeringar i dotterföretag och intresseföretag eller intäkter och kostnader i utländsk valuta, är inte inkluderad.

Marknadsriskanalys

Marknadsrisken i Nordeas handelslager redovisas i tabellerna ovan. Det samlade VaR-måttet uppgick vid utgången av 2017 till 11 mn euro (16 mn euro). Ränterelaterat VaR uppgick till 10 mn euro (12 mn euro). Marknadsrisken i övrig verksamhet i Nordea redovisas i tabellerna ovan. Det samlade VaR-måttet uppgick vid utgången av 2017 till 46 mn euro (59 mn euro). Ränterelaterat VaR uppgick till 47 mn euro (58 mn euro). Det verkliga värdet på portföljen av mindre likvida alternativa investeringar uppgick vid utgången av 2017 till 554 mn euro (517 mn euro), varav riskkapitalfonder 265 mn euro, hedgefonder 11 mn euro, kreditfonder 202 mn euro och "seed-money" 76 mn euro. Alla fyra typerna av investeringar har fördelats på ett antal olika fonder.

Strukturell räntenetterisk

Strukturell räntenetterisk (SIIR) motsvarar det värde med vilket Nordeas ackumulerade räntenetto skulle förändras under kommande tolv månader vid en förändring av samtliga räntor med 50 punkter. Jämförelseräntorna i scenarierna kan som lägst vara noll. SIIR speglar de skillnader som uppstår i balansräkningen och i poster utanför balansräkningen till följd av skillnader i räntebindningstiderna, volymerna eller jämförelseräntorna för tillgångar, skulder och derivatinstrument. Nordeas SIIR-hantering bygger på fastställda riktlinjer som i sin tur resulterar i olika åtgärder och rutiner för SIIR.

Riktlinjerna handlar om optimering av finansiell struktur, balanserat risktagande och tillförlitlig resultatutveckling, identifiering av alla väsentliga källor till SIIR, mätning under pressade marknadsförhållanden samt korrekt information till allmänheten.

Mätmetoder för SIIR

Nordeas SIIR mäts med hjälp av dynamiska simuleringar genom att beräkna flera räntenettoscenarier och sedan jämföra skillnaderna mellan dessa och det normalt förväntade räntenettet. Flera räntescenarier tillämpas, men de grundläggande måtten för SIIR som utgör styrelsens limit utgår från två scenarier för parallellförskjutning av räntekurvan: stigande räntor och sjunkande räntor. Dessa scenarier mäter effekten på Nordeas räntenetto för en 12-månadersperiod vid 50 punkters ökning respektive minskning av samtliga räntor, med antagandet att balansräkningen är konstant. Hänsyn tas till huvuddragen i kundernas beteende och beslutsprocessen avseende Nordeas egna räntor.

SIIR-analys

Vid årets slut uppgick SIIR för en marknadsränteuppgång på 1 procent till 810 mn euro (822 mn euro) och SIIR för en marknadsräntenedgång på 1 procent till -716 mn euro (-762 mn euro). Dessa siffror visar att räntenettet skulle öka om räntorna steg. Räntenettots känslighet är asymmetrisk på grund av räntegolv, vilket innebär att sjunkande räntor får en mindre effekt än stigande räntor.

Operativ risk

Operativ risk definieras i Nordea som risken för förlust till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, eller till människor, system eller externa händelser, och innefattar legal risk. Risken för förlust omfattar direkta eller indirekta ekonomiska förluster, liksom följder av straffavgifter från myndigheter, rättslig exponering, skadat anseende och allvarliga störningar i verksamheten.

Operativa risker finns i all verksamhet i Nordea. Det innebär att chefer i hela Nordea ansvarar för de operativa riskerna inom sina respektive ansvarsområden, och för att hantera dem inom de limiter och den risktolerans som anges i styrdokumentet för hantering av operativ risk. Dessa styrdokument utvecklas och uppdateras av Group Operational Risk (GOR), som utgör den andra försvarslinjen för operativ risk. GOR övervakar och kontrollerar att de operativa riskerna identifieras och begränsas på lämpligt sätt, jämför risknivån mot risktoleransen samt bedömer lämpligheten och effektiviteten i styrdokumentet för hantering av operativ risk. Fokusområdena för det kontrollarbete som GOR utför beslutas i den årliga planeringen och omfattar flera dimensioner: affärsområden, viktiga riskområden och operativa riskprocesser. GOR ansvarar för rapporteringen av operativ risk till CRO, som i sin tur rapporterar regelbundet till koncernchefen och styrelsen.

Nordeas styrdokument för risktolerans, som även innefattar riskförklaringar, godkänns varje år av styrelsen. Riskförklaringarna för operativ risk omfattar: (a) hantering av viktiga risker, (b) totalt förlustbelopp för incidenter liksom hantering av incidenter, och (c) hantering av KRI:er (viktiga riskindikatorer).

Hantering av operativ risk

Nordeas koncerndirektiv om risker och internstyrning, som fastställs av styrelsen, anger de generella principerna för riskhantering i Nordea. Utifrån dessa principer har sedan koncerninstruktioner och riktlinjer fastställts, och dessa utgör tillsammans styrdokumentet för hantering av operativ risk. Hanteringen av operativa risker innefattar allt som syftar till att upptäcka, bedöma, begränsa, övervaka och rapportera risker. Riskerna regleras av limiter som fastställts inom ramen för Nordeas risktolerans.

Riskhanteringen innefattar processer för identifiering och bedömning av operativa risker. Operativa risker identifieras via olika processer. Nedan beskrivs några exempel såsom rapportering av incidenter, godkännande av förändringar samt ordinarie riskbedömning. Riskernas sannolikhet och konsekvenser utvärderas och lämpliga åtgärder fastställs utifrån hur allvarlig risken är. När dessa åtgärder fastställs ska kostnaderna för att minska risken vara rimliga i förhållande till den effekt som åtgärderna förväntas få. Övervakning och kontroll är viktigt. Övervakning och kontroll är viktigt, och ska exempelvis säkerställa att risker identifieras och begränsas på lämpligt sätt, att riskexponeringar hålls inom givna limiter, att riskhanteringsrutinerna är effektiva samt att såväl interna som externa regler följs.

Operativa risker och regelefterlevnadsrisker hanteras förebyggande, med tonvikt på utbildning och ökad riskmedvetenhet. För att säkerställa en enhetlig syn på utbildning och kommunikation om risk och regelefterlevnad har ett team för risk- och regelefterlevnadsutbildning inrättats. Vidare har ett styrningsorgan bildats som ska fastställa utbildningsbehovet för nyanställda och fortbildningen för alla medarbetare.

Viktiga riskhanteringsprocesser

Utvärdering av risken i verksamheten och oberoende utvärdering av regelefterlevnadsrisken

Varje år görs en utvärdering av risken i den egna verksamheten (Risk and Control Self-Assessment, RCSA). Den omfattar både regelefterlevnadsrisk och operativ risk, och görs i hela Nordeakoncernen. Den utförs i varje affärsområde och koncernfunktion på åtminstone divisionsnivå. För de risker som

identifieras bedöms risknivån och de kontroller som finns för att begränsa riskerna. Om ytterligare åtgärder behövs för att minska risken ska dessa fastställas och vidtas. Baserat på denna RCSA gör Operational Risk Officers en oberoende uppföljning där de prövar de identifierade riskerna och hanteringen av dem.

Scenarieanalys

De koncernövergripande scenarieanalyserna är inriktade på operativa risker med låg sannolikhet, men med konsekvenser som skulle kunna bli allvarliga, det vill säga risker med extrema utfall. Målet är att ytterligare stärka förståelsen av Nordeas operativa risker genom att rikta in sig på att identifiera risker som skulle kunna orsaka allvarliga ekonomiska förluster eller få andra betydande konsekvenser för Nordea. Scenarieanalysen bidrar till en djupare förståelse av extrema utfall och brister i de befintliga kontrollerna, och gör det möjligt att föreslå förändringar i de befintliga kontrollerna, ta fram nya kontroller och diskutera viktiga risker som sträcker sig bortom alla de händelser som är typiska för verksamheten.

Riskhantering och godkännande vid förändringar

En viktig del av hanteringen av operativa risker görs i samband med planering och genomförande av förändringar. Med förändring avses här alla nya eller ändrade produkter, tjänster, marknader, processer eller IT-system, eller omfattande förändringar i verksamheten eller organisationen, inklusive ovanliga transaktioner och avvecklingsprojekt.

Processen för riskhantering och godkännande vid förändringar (Change Risk Management and Approval, CRMA) innefattar en inledande väsentlighetsbedömning och efterföljande identifiering, bedömning och begränsning av risker. Ämnesexperter involveras i den utsträckning som krävs utifrån hur väsentlig förändringen anses vara. Både obligatoriska experter och ämnesexperter deltar för att säkerställa noggrann och korrekt identifiering, bedömning och hantering av riskerna innan förändringen genomförs.

Incidentrapportering

Incidenter och säkerhetsbrister hanteras omedelbart för att minimera skadan. När en incident rapporterats har incidenthanteringen högsta prioritet. Åtgärder för att begränsa följderna ska vidtas utan dröjsmål och långsiktiga åtgärder ska planeras och vidtas för att förhindra eller mildra följderna av framtida incidenter. Enhetscheferna ansvarar för korrekt hantering, dokumentation och rapportering av incidenter. Incidentrapportering görs i hela koncernen och alla uppgifter sparas i en databas.

Kontinuitetsplanering och krishantering

Kontinuitetsplanering och krishantering syftar till att skapa och upprätthålla lämplig motståndskraft och beredskap för ett stort antal väntade och oväntade operativa och finansiella riskhändelser i syfte att minimera konsekvenserna av störningar i verksamheten. Med hjälp av kontinuitetsplanering kan en organisation dokumentera vad den behöver göra för att skydda sina resurser (till exempel medarbetare, lokaler, teknik och information), leverantörskedja, intressenter och anseende, innan en avbrotts händelse inträffar. Eftersom de flesta tjänsterna är beroende av IT-system är katastrofberedskap för den tekniska infrastrukturen och IT-systemen en viktig del i Nordeas kontinuitetsplanering.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet definieras som skydd av informationens konfidentialitet, integritet och tillgänglighet. Nordea har styrdokument för informationssäkerhet i form av instruktioner, anvisningar, standarder och rutiner som ska stödja och göra det möjligt för organisationen att skydda uppgifter så att de inte oavsiktligt eller uppsåtligt röjs, ändras eller förstörs,

samt att hålla dem tillgängliga. Informationssäkerhetsarbetet inom koncernen leds och samordnas av en Group Chief Information Security Officer. Denne ansvarar för Nordeas informationssäkerhetssystem som säkerställer att arbetet utförs på ett strukturerat och metodiskt sätt.

Hantering av tredjepartsrisker

Även om Nordea kan lägga ut delar av sin dagliga verksamhet på externa parter är det fortfarande Nordea som ansvarar för att upprätthålla en effektiv kontroll och styrning av den verksamhet som omfattas av uppdragsavtal jämte relationen till de externa parterna.

Nordeas styrdokument säkerställer riskhantering, bakgrundskontroller och uppföljning av externa parter under uppdragsavtalets hela löptid. Tredjepartsrisker ska beaktas innan avtal tecknas med externa parter för att skydda Nordea i samband med valet av lämpliga leverantörer och kunna förstå och kontrollera riskerna med affärsrelationen, i enlighet med Nordeas risktolerans.

Anseenderisk

Anseenderisk definieras i Nordea som risken för skadat förtroende för Nordea hos kunder, medarbetare, myndigheter, investerare, partner och allmänhet, som i förlängningen kan få negativa ekonomiska konsekvenser.

Anseenderisk härrör ofta från, eller är källan till, andra typer av risker i verksamheten, exempelvis kredit-, likviditets- och marknadsrisk, operativ risk, regelefterlevnadsrisk och legal risk.

Nordea har tagit fram styrdokument för anseenderisk som innehåller bärande principer för hanteringen av den här typen av risk. Styrdokumentet har en stark koppling till dem som avser hanteringen av operativ risk, men innehåller också särskilda processer avsedda för just anseenderisk eller skada på anseendet.

Regelefterlevnadsrisk

Nordea definierar regelefterlevnadsrisk som risken att inte lyckas efterleva lagar, förordningar, regler, föreskriven praxis och etiska standarder som reglerar Nordeas verksamhet i ett land, och där detta skulle kunna resultera i att koncernen drabbas av betydande ekonomiska förluster, skadat anseende eller anmärkningar/straffavgifter från myndigheterna.

Huvudprincipen för hanteringen av regelefterlevnadsrisk i Nordea är de tre försvarslinjerna. Första försvarslinjen utgörs av affärsområdena och koncernfunktionerna som äger risken och ansvarar för sin egen riskhantering i den dagliga verksamheten liksom för kontrollen av regelefterlevnadsrisker. Ledningen på samtliga nivåer ansvarar för att verksamheten bedrivs inom fastställda risklimiten och i enlighet med Nordeas direktiv, instruktioner och riskhanteringsprocesser.

Group Compliance är den andra försvarslinjen. Enheten samordnar, främjar och övervakar effektiviteten och integriteten i koncernens hantering av regelefterlevnadsrisk. Group Compliance gör en oberoende utvärdering av hur banken efterlever gällande regler och bestämmelser, och tillhandahåller även råd, stöd och utbildning åt första försvarslinjen om olika sätt att effektivt hantera skyldigheter på regelefterlevnadsområdet. Varje kvartal rapporterar Group Compliance alla betydande regelefterlevnadsrisker till högsta ledningen och styrelsen för att informera om Nordeas aktuella risknivå i förhållande till den fastställda risktoleransen.

Group Internal Audit, som är den tredje försvarslinjen, genomför revisioner och avger en förklaring till Nordeas intressenter om tillförlitligheten i bankens interna kontroller och riskhanteringsprocesser.

I april 2016 inledde koncernchefen en intern utredning för att utvärdera om affärsaktiviteterna i vår Private Banking-verksamhet är i linje med interna policyer såväl som externa skatteregler och regler för bekämpning av penningtvätt.

Utredningen omfattade Panama-relaterade offshorebolag i Nordea Bank S.A. i Luxemburg (NBSA) samt Nordic Private Banking. Utredningen fann inga belägg för att medarbetare skulle ha initierat bildandet av offshorebolag, och inte heller att de proaktivt skulle ha bistått kunder att undgå eventuell skatt. Däremot slog utredningen fast att många av de granskade kundkännedomshandlingarna inte alls når upp till den standard som anges i koncernens policy. Detta avser främst rutinen för så kallad utökad kundkännedom, som krävs för högrisk kunder. Ett antal initiativ har startats för att åtgärda bristerna.

I juni 2016 genomförde danska finansinspektionen en granskning av hur Nordea Bank Danmark A/S följt reglerna för bekämpning av penningtvätt. Slutrapporten resulterade i kritik och ärendet överlämnades i juni 2016, i enlighet med dansk administrativ praxis, till polisen för ytterligare utredning och eventuella sanktioner. I augusti 2017 inledde polisen en utredning av ärendet. Nordea i Danmark samarbetar med polisen.

För att komma till rätta med de brister som finansinspektionerna i Sverige och Danmark påpekade, startade Nordea ett särskilt program, Financial Crime Change Programme, med syftet att utveckla gedigna, koncernövergripande styrdokument, policyer, standarder och processer. Koncernen fortsätter att investera för att förbättra sin kapacitet att hantera ekobrottsrisk och gör stora framsteg i införandet av globala policyer och standarder, liksom i förbättringen av kontrollsystemet.

Tillsynsmyndigheterna har granskat Nordeas regelefterlevnad på flera områden, bland annat bekämpning av penningtvätt, skatteregler, konkurrens samt styrning och kontroll. Nordea har också blivit ombedd att svara på frågor från statliga myndigheter i USA om vår tidigare efterlevnad av USA:s ekonomiska sanktioner under åren 2008–2013. Resultatet av vissa granskningar har ännu inte meddelats och det kan inte uteslutas att granskningarna leder till kritik eller anmärkningar. Kritik från finska finansinspektionen gällande Nordeas verksamhet i Finland resulterade i böter på 1 mn euro 2017.

Nordea införde 2017 ett nytt syfte och nya värderingar i hela koncernen via ett kulturtransformeringsprogram. Värderingarna gäller för alla Nordeamedarbetare tillsammans med de etiska principerna, och ska utgöra en stark grund för en sund företagskultur. För att stärka det personliga ansvaret

och motverka tjänstefel inrättades under första kvartalet 2017 en särskild kommitté, Consequence Management Committee.

Dessutom fortsätter banken att investera i förbättrade standarder och processer för regelefterlevnad, och satsa tillräckliga resurser på regelefterlevnad.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk inom Life & Pensions

Nordea Life & Pensions (NLP) har ett brett utbud av liv- och sjukförsäkringsprodukter, från kapitalförsäkringar med en löptid på några få år till mycket långfristiga pensionssparavtal där löptiden kan vara längre än 40 år. Det sker en strategisk förskjutning från traditionella försäkringar, där försäkringstagarna får en garanterad avkastning, till marknadsrätbaserade produkter, där försäkringstagarna tar en större del av placeringsrisken men också gynnas om avkastningen skulle bli högre. De två största riskerna inom livförsäkringsverksamheten är marknadsrisk samt liv- och sjukförsäkringsrisk.

I NLP härrör marknadsrisk huvudsakligen från känsligheten för värdeförändringar i tillgångar och skulder till följd av förändringar i nivån på eller svängningarna i marknadskurser eller räntor. Marknadsrisken i NLP utgörs huvudsakligen av aktie-, ränteskillnads-, ränte- och fastighetsrisk.

NLP kontrollerar regelbundet marknadsrisken genom att utföra stresstester och makroekonomiska scenarieanalyser som speglar marknadsläget. Resultaten från stresstesterna och scenarieanalyserna kontrolleras mot limiter och mål i de interna riktlinjerna. Marknadsrisken begränsas genom aktiv investeringsstyrning, där detta är lämpligt, i syfte att minska värdeskillnaden mellan tillgångar och skulder, och samtidigt generera en avkastning som gör att NLP kan fullgöra lämnade garantier och därmed infria kundernas förväntningar.

Liv- och sjukförsäkringsrisk är risken för oväntade förluster till följd av förändringar i nivån, trenden eller svängningarna för mortalitet, förväntad livslängd, invaliditet samt återköps-/annullationstal. Risken bedöms normalt genom att mäta exponeringen, analysera de erfarenhetsmässiga riskerna avseende mortalitet, morbiditet, annullation och kostnader, samt genomföra olika känslighets- och stresstester.

Liv- och sjukförsäkringsrisken kontrolleras huvudsakligen med hjälp av aktuariemetoder, det vill säga genom prissättning, kundurvalsregler, återförsäkring, stresstester samt tillräckliga riskreserveringar.

Likviditetshantering

Nordea fortsatte under 2017 att dra nytta av sin konservativa likviditetsriskhantering. Genom sin diversifierade och starka finansieringsbas hade koncernen tillgång till alla relevanta finansmarknader och kunde aktivt utnyttja alla sina upplåningsprogram. Nordea emitterade cirka 14,6 md euro i långfristiga skuldinstrument (exklusive förlagslån och säkerställda obligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab), varav cirka 6,2 md euro avsåg säkerställda obligationer emitterade i Sverige, Finland och Norge. Nordea uppfyllde under hela 2017 Finansinspektionens krav gällande likviditetstäckningsgraden (LCR) i alla valutor tillsammans och separat i dollar och euro, liksom LCR-kravet enligt EBA:s delegerade akt.

Definition och identifiering av likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att Nordea inte kan fullgöra sina kassaflödesåtaganden vid förfall, eller inte kan fullgöra dem utan avsevärt högre finansieringskostnad. Nordea är exponerad för likviditetsrisk i sin verksamhet avseende utlåning, placeringar, upplåning, åtaganden utanför balansräkningen och annan verksamhet som ger underskott i kassaflödet. Underskott i kassaflödet kan uppstå vid dagens slut eller under dagen.

Ledningsprinciper och kontroll

Likviditetsrisk i Nordea hanteras utifrån tre försvarslinjer:

Första försvarslinjen utgörs av Group Treasury & Asset Liability Management (TALM) och affärsområdena. TALM ansvarar för den dagliga hanteringen av koncernens likviditetspositioner, inklusive likviditetsreserver, extern och intern finansiering, med bland annat förflyttning av kontanta medel inom koncernen, samt internprissättning.

Den andra försvarslinjen, där Group Risk Management and Control (GRMC) och Group Compliance ingår, ansvarar för oberoende kontroll och prövning av den första försvarslinjen.

Den tredje försvarslinjen utgörs av Group Internal Audit (GIA), som har ett oberoende kontrollansvar för första och andra försvarslinjen.

Styrelsen definierar risktoleransen på likviditetsområdet genom att fastställa gränsvärden för olika likviditetsmått. Det viktigaste måttet är den interna överlevnadshorisonten, som anger risktoleransen genom att fastställa en minsta överlevnadsperiod på tre månader under Nordeaspecifika och marknadsomfattande stressscenarier, och med definierade riskbegränsande åtgärder.

Nordea har styrdokument med limiter och kontrollmått för att säkerställa att banken håller sig inom olika riskparametrar, bland annat risktoleransen.

Det finns också ett system för internprissättning som tar hänsyn till att likviditet är en knapp och dyrbar resurs. Likviditeten och finansieringskostnaderna (och -fördelarna) kvantifieras och allokeras till respektive affärsområde på ett sätt som främjar korrekt agerande och korrekta strategiska beslut.

Strategi för hantering av likviditetsrisk

Nordeas likviditetsriskhanteringsstrategi bygger på fastställda riktlinjer som i sin tur resulterar i olika åtgärder, limiter och rutiner för likviditetsrisk.

Riktlinjerna anger att Nordeas likviditetshantering ska präglas av en konservativ hållning till likviditetsrisk. Nordea strävar efter diversifierad finansiering och försöker bygga upp och underhålla relationer med investerare för att säkerställa tillgång till marknaden. Nordeas breda och diversifierade finansieringsbas speglar koncernens starka närvaro på de fyra hemmamarknaderna, med en stark och stabil kundbas i bankrörelsen och en mängd olika finansieringsprogram. Finansieringsprogrammen är både kortfristiga (amerikanska och europeiska företagscertifikat, andra företagscertifikat,

bankcertifikat) och långfristiga (säkerställda obligationer, European Medium Term Notes, Medium Term Notes) och omfattar flera olika valutor.

Förtroende är oerhört viktigt på upplåningsmarknaden, och därför publicerar Nordea fortlöpande information om koncernens likviditetssituation. Vidare genomför Nordea regelbundna stresstester på likviditetspositionen och har tagit fram beredningsplaner för hantering av likviditetskriser.

Mätning av likviditetsrisk

Nordea har en likviditetsbuffert för att säkerställa finansiering i situationer där koncernen är i tvingande behov av kontanta medel och de normala finansieringskällorna inte räcker till. Likviditetsbufferten utgörs av högljikvida värdepapper av god kreditkvalitet som centralbankerna godtar som säkerhet liksom av tillgodohavanden hos centralbanker. Dessa tillgångar kan snabbt säljas eller användas som säkerhet vid finansiering.

Riskhanteringen är inriktad på både kortsiktig och strukturell långsiktig likviditetsrisk. Likviditetsrisken begränsas av styrelsen via interna mått för likviditetstäckning och överlevnadshorisont som anger att likviditetsbufferten ska vara tillräcklig för att täcka stora utflöden vid finansiell stress under de första tre månaderna om Nordea utsätts för en marknadsomfattande stress liknande den som många banker genomgick 2007–08; och en Nordeaspecifk stress motsvarande en sänkning av kreditbetyget med tre steg. Dessa mått bildar underlag för Nordeas risktolerans med avseende på likviditet, och de granskas och godkänns av styrelsen minst en gång om året.

Dessutom mäts den kortfristiga finansieringsrisken med hjälp av likviditetstäckningsgraden (LCR) och ett mått för finansieringsbehovet. Finansieringsbehovet motsvarar det maximalt förväntade behovet av likvida medel under de närmaste 30 dagarna. Kassaflöden från både balansposter och poster utanför balansräkningen ingår. Finansieringsbehovet mäts och begränsas för varje enskild valuta och för alla valutor sammanlagt.

Den strukturella likviditetsrisken i Nordea mäts med hjälp av många olika mått, varav två väldigt viktiga är den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR) och nettobalansen av stabil upplåning (NBSF). Dessutom följs kvoten för utlåning/inlåning upp noga, tillsammans med Nordeas upplåningsprofil och externa kreditbetyg.

Analys av likviditetsrisk

Nordea fortsätter att ha en stark och konservativ likviditetsriskprofil, med en stark upplåningsbas. Vid utgången av 2017 uppgick utnyttjad volym i de kortfristiga programmen till 35,2 md euro (36,9 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 0,2 år (0,3 år). Volymen i de långfristiga programmen uppgick till 152,9 md euro (154,9 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 6,2 år (6,0 år). Nordeas finansieringskällor framgår av tabellen nedan.

Likviditetsriskpositionen förblev låg under hela 2017. Den interna överlevnadshorisonten uppgick till 8,2 månader i slutet av 2017, med ett årsgenomsnitt på 9,8 månader. Koncernens gräns är ej under 3 månader.

Årsgenomsnittet för finansieringsbehovet uppgick till +22,5 md euro (+21,6 md euro under 2016), att jämföra med gränsen på –15 md euro. Nordeas likviditetsbuffert uppgick under 2017 till mellan 102,2 och 133,7 md euro (99,4 och 126,2 md euro), med ett genomsnitt på 116,4 md euro (113,3 md euro). Både nettofinansieringskvoten (NSFR) och nettobalansen av stabil upplåning (NBSF) låg gott och väl över 100 procent under hela 2017.

Den kombinerade likviditetstäckningsgraden (LCR), som mäter likviditetsrisken enligt svenska regler, uppgick till 147 procent för koncernen vid utgången av 2017 (159 procent) och årsgenomsnittet uppgick till 149 procent (158 procent). Vid utgången av 2017 uppgick LCR i euro till 257 procent (334 procent) och i dollar till 170 procent (221 procent),

båda enligt svenska regler. Årsgenomsnittet uppgick till 244 respektive 189 procent. LCR enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade akt uppgick till 152 procent vid årets slut (165 procent). Årsgenomsnittet uppgick till 168 procent (153 procent).

Nettobalans av stabil upplåning, 31 december 2017

Md euro	
Stabila skulder och eget kapital	
Primärkapital och supplementärt kapital	33,3
Säkerställd/icke-säkerställd upplåning >1 år	124,3
Stabil inlåning från privatkunder	65,1
Mindre stabil inlåning från privatkunder	15,8
Inlåning från företag <1 år	72,9
Summa stabila skulder	311,5
Stabila tillgångar	
Utlåning till företag och privatkunder >1 år	232,9
Långfr. utlåning till banker och finansiella företag	1,8
Övriga illikvida tillgångar	4,2
Summa stabila tillgångar	239,0
Poster utanför balansräkningen	2,1
Nettobalans av stabil upplåning	70,4

Finansieringskällor, 31 december 2017

Typ av skuld, mn euro	Räntebas	Snitt-löptid (år)	Belopp
Skulder till kreditinstitut			
Kortare än 3 månader	Euribor etc.	0,0	35 589
Längre än 3 månader	Euribor etc.	2,3	4 394
In- och upplåning från allmänheten			
Avistainlåning	Administrativ	0,0	140 873
Övrig inlåning	Euribor etc.	0,1	31 561
Emitterade värdepapper			
Bankcertifikat	Euribor etc.	0,3	10 743
Företagscertifikat	Euribor etc.	0,2	24 441
Säkerställda bostadsobligationer	Fast ränta, marknadsbaserad	7,3	106 714
Övriga obligationslån	Fast ränta, marknadsbaserad	3,0	37 216
Derivatinstrument			42 713
Övriga ej räntebärande skulder			85 654
Efterställda skulder			
Daterade förlagslån	Fast ränta, marknadsbaserad	4,9	5 942
Eviga och övriga förlagslån	Fast ränta, marknadsbaserad		3 045
Eget kapital			33 316
Summa			562 201
Skulder till försäkringstagare			19 412
Summa, inklusive livförsäkringsrörelsen			581 612

Information om fördelning av löptider finns i not K44.

Kapitalhantering

Nordea strävar efter en effektiv kapitalanvändning och är därför aktiv i förvaltningen av olika tillgångar, skulder och risker i balansräkningen. Målet är att öka avkastningen till aktieägarna och samtidigt upprätthålla en väl avvägd kapitalstruktur. Styrelsen är ytterst ansvarig för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål, kapitalpolicy och övergripande styrdokument för kapitalhantering. Förmågan att nå målen och uppfylla minimikraven för kapitaltäckning granskas regelbundet inom Asset and Liability Committee (ALCO) och riskkommittén.

Kapitalkrav

Kapitalkravet och kapitalbasen som beskrivs i detta avsnitt utgår från reglerna i kapitaltäckningsförordningen (CRR) och inte redovisningsstandarderna (se not K38 för ytterligare information). Kapitalkravet och kapitalbasen avser därför endast Nordea Bank AB (publ) i dess konsoliderade situation, och där ingår inte försäkringsbolagen.

Kapitalpolicy

Nordeas nuvarande kapitalpolicy anger att koncernen under normala affärsförhållanden ska ha miniminivåer för kärnprimärkapitalrelationen, primärkapitalrelationen och den totala kapitalrelationen som överstiger de kapitalkrav som stipuleras av Finansinspektionen i Sverige. Dessutom kommer Nordea att hålla en kapitalbuffert på 50–150 punkter över myndigheternas kärnprimärkapitalkrav.

Minimikrav för kapitaltäckning

Risikexponeringsbelopp beräknas i enlighet med kraven i CRR. Vid utgången av 2017 beräknades 86 procent av Nordeas risikexponeringsbelopp för kreditrisk med metoden för intern riskklassificering (IRK). Nordea har tillstånd att använda interna Value-at-Risk-modeller (VaR) för att beräkna kapitalkravet för huvuddelen av marknadsrisken i handelslagret. Schablonmetoden används för operativ risk.

Internt kapitalkrav

Nordeas interna kapitalkrav uppgick vid årets slut till 13,3 md euro. Det interna kapitalkravet ska jämföras med kapitalbasen som vid samma tidpunkt uppgick till 31,7 md euro. Det interna kapitalkravet beräknas enligt kraven i pelare 1 och pelare 2, och innefattar en buffert för ekonomisk stress. Därutöver kräver tillsynsmyndigheterna att Nordea ska hålla kapital för andra typer av risker som identifierats i samband med den årliga översyns- och utvärderingsprocessen (SREP). Enligt utfallet av SREP för 2017 uppgick kärnprimärkapitalkravet till 17,4 procent från tredje kvartalet 2017. Vid utgången av 2017 bedöms kärnprimärkapitalkravet vara 17,6 procent. Den svenska finansinspektionen väntas tillkännage det slutgiltiga kapitalkravet för 2017 den 23 februari 2018. Det samlade buffertkravet utgörs av en systemriskbuffert på 3 procent, en kapitalkonserveringsbuffert på 2,5 procent och en kontracyklisk buffert på cirka 0,8 procent. Övriga delar i pelare 2 utgörs av Finansinspektionens benchmark-modeller för kreditrisk samt pelare 2-påslag som en följd av SREP.

Pelare 2-påslagen, inklusive riskviktsgolven, påverkar inte nivån på det högsta utdelningsbara beloppet, där automatiska restriktioner för utdelning kopplade till det kombinerade buffertkravet skulle träda in, såvida inte ett formellt beslut om pelare 2 har fattats. Något formellt beslut om pelare 2 har inte fattats. Under tredje kvartalet 2017 uppgick det högsta utdelningsbara beloppet till 10,6 procent, men bedöms uppgå till 10,8 procent för fjärde kvartalet 2017, efter höjningen av det kontracykliska buffertkravet i Norge. För mer information, se Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Kapitalkrav och riskexponeringsbelopp (REA)

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016
	Minimikapitalkrav	REA	REA
Kreditrisk	8 219	102 743	107 512
- varav motparts kreditrisk	488	6 096	9 489
IRK-metoden	7 104	88 808	93 958
- stater	149	1 869	
- företag	4 560	57 004	62 212
- avancerade	3 774	47 173	48 585
- grundläggande	786	9 831	13 627
- institut	493	6 163	7 144
- privatkunder	1 671	20 888	21 933
- med säkerhet i fast egendom	934	11 678	12 505
- övrigt privatkunder	737	9 210	9 428
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	68	850	828
- övrigt	163	2 034	1 841
Schablonmetoden	1 115	13 935	13 554
- stater och centralbanker	22	281	320
- kommuner eller lokala myndigheter	1	7	266
- offentlig sektor	0	3	39
- multilaterala utvecklingsbanker			32
- internationella organisationer			-
- institut	14	171	498
- företag	261	3 264	2 159
- privatkunder	258	3 225	3 223
- exponeringar med säkerhet i fastigheter	197	2 458	2 863
- fallerade	47	592	114
- förenade med särskilt hög risk	60	754	701
- säkerställda obligationer			-
- institut och företag med kortfristigt kreditbetyg			-
- fondföretag			-
- aktier	208	2 598	2 760
- övrigt	47	582	579
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjusteringar	96	1 207	1 798
Marknadsrisk	282	3 520	4 474
- handelslager, intern modell	196	2 444	2 942
- handelslager, schablonmetoden	86	1 076	928
- övrig verksamhet, schablonmetoden			604
Operativ risk	1 345	16 809	16 873
Schablonmetoden	1 345	16 809	16 873
Ytterligare riskexponeringsbelopp, artikel 3 CRR	120	1 500	2 500
Delsumma	10 062	125 779	133 157
Justering för Basel I-golv			
Ytterligare kapitalkrav enligt Basel I-golv	6 132	76 645	82 655
Summa	16 194	202 424	215 812

Ekonomiskt kapital (EC)

Ekonomiskt kapital är ett sätt att allokera kostnaden för att hålla kapital i samband med risktagande. Allokeringen av kostnader inom EC-modellen grundas på samma riskkomponenter som IKU, men tar dessutom hänsyn till risker i livförsäkringsrörelsen. EC beräknas för koncernen, medan IKU, som styrs av CRD, omfattar Nordea Bank AB (publ) i dess konsoliderade situation. EC har anpassats till kraven på kärnprimärkapital enligt CRR. Ekonomiskt kapital (EC inklusive

Nordea Life & Pensions) uppgick vid utgången av 2017 till 26,7 md euro (26,3 md euro 2016).

Kapitalbas

Kapitalbas är summan av primärkapital och supplementärt kapital. Primärkapitalet utgörs av både kärnprimärkapital och övrigt primärkapital. Kärnprimärkapital är kapital av högsta kvalitet, med bästa förlustabsorberande förmåga, och utgörs huvudsakligen av inbetalt kapital och balanserade vinstme-

del. Årets resultat får endast medräknas efter godkännande från Finansinspektionen och efter avdrag för föreslagen utdelning. Övrigt primärkapital och supplementärt kapital utgörs främst av eviga respektive daterade förlagslån. Innehav av andra finansiella företags förlagslån räknas av från motsvarande kapitaltyp.

Värdepapperisering

Nordea har ingått avtal med ett begränsat antal investerare om risköverföring avseende bankens kreditportfölj genom en syntetisk värdepapperisering. Den utvalda portföljen omfattar totalt 8,4 md euro i krediter till drygt 3 000 både stora och små företag i Sverige och Danmark, fördelade på ett stort antal branscher och tillgångslag. Affären var inte inriktad på någon specifik sektor. Enligt avtalet köper investerarna värdepapper kopplade till de i kreditportföljen ingående lånen. Till skillnad från en ren försäljning av låneportföljer kommer inga tillgångar att avföras från Nordeas balansräkning, och Nordea fortsätter att hantera lånen. Nordea behåller därmed alla sina kundrelationer. Affären har bokförts som ett derivat, och priset motsvarar en attraktiv kapitalkostnad för Nordea, vilket speglar Nordeas starka ställning och försiktiga linje inom kreditgivning.

Kapitalsituation för det finansiella konglomeratet

Sampokoncernens innehav i Nordea Bank AB (publ) uppgår till 21,3 procent. Nordea ingår därmed i finanskonglomeratet Sampo, i enlighet med Lag om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (2004/699) i Finland, som bygger på direktiv 2002/87/EG.

Ytterligare information

Mer upplysningar om kapitalhantering och kapitaltäckning finns i not K38, Kapitaltäckning, och i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport på nordea.com.

Sammanfattning av poster som ingår i kapitalbasen

Mn euro	31 dec 2017 ³	31 dec 2016 ³
Beräkning av kapitalbas		
Eget kapital i konsoliderad situation	31 799	31 533
Föreslagen/verkställd utdelning	-2 747	-2 625
Kärnprimärkapital före avdrag enligt CRR	29 052	28 908
Uppskjutna skattefordringar	-0	-
Immateriella tillgångar	-3 835	-3 435
IRK-reserveringar underskott (-)	-291	-212
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50%)	-	-
Pensionstillgångar utöver relaterade förpliktelser ¹	-152	-240
Övriga poster, netto	-259	-483
Summa avdrag från kärnprimärkapitalet enligt CRR	-4 537	-4 370
Kärnprimärkapital (netto efter avdrag)	24 515	24 538
Övrigt primärkapital före avdrag enligt CRR	3 514	3 042
Summa avdrag från övrigt primärkapital enligt CRR	-21	-25
Övrigt primärkapital	3 493	3 017
Primärkapital (netto efter avdrag)	28 008	27 555
Supplementärt kapital före avdrag enligt CRR	4 903	6 541
IRK-reserveringar överskott (+)	95	78
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50%)	-	-
Avdrag för investeringar i försäkringsföretag	-1 205	-1 205
Pensionstillgångar utöver relaterade förpliktelser	-	-

Sammanfattning av poster som ingår i kapitalbasen, forts.

Mn euro	31 dec 2017 ³	31 dec 2016 ³
Övriga poster, netto	-54	-65
Summa avdrag från supplementärt kapital enligt CRR	-1 164	-1 192
Supplementärt kapital	3 739	5 349
Kapitalbas (netto efter avdrag)²	31 747	32 904

1) Baserat på villkorat godkännande av Finansinspektionen.

2) Kapitalbas justerad för IRK-reservering, dvs. justerad kapitalbas, uppgick den 31 dec 2017 till 31 943 mn euro.

3) Inklusive årets resultat

Kapitaltäckning, nyckeltal

	2017	2016
Kärnprimärkapitalrelation exkl Basel I-golv (%)	19,5	18,4
Primärkapitalrelation exkl Basel I-golv (%)	22,3	20,7
Total kapitalrelation exkl Basel I-golv (%)	25,2	24,7
Kapitaltäckningskvot (kapitalbas/kapitalkrav exkl Basel I-golv)	3,2	3,1
Kapitaltäckningskvot (kapitalbas/kapitalkrav inkl Basel I-golv)	2,0	1,9

Life & Pensions – solvensposition 30 nov 2017

Mn euro	NLP
Solvenskapitalkrav	2 674
Kapitalbas	4 516
Solvensmarginal	1 842
Solvenskvot*	169 %

* Solvenskvoten per den 30 november 2017 inkluderar inte en förväntad utdelning på 300 mn euro. Utdelningen godkändes av styrelsen för Nordea Life Holding den 18 december 2017, och kommer att redovisas i årsboksutlåt.

Life & Pensions – solvenskänslighet 30 nov 2017

Procent	NLP
Solvenskvot*	169 %
Börsnedgång 12%	174 %
Räntor ner 50 punkter	169 %
Räntor upp 50 punkter	173 %

* Solvenskvoten per den 30 november 2017 inkluderar inte en förväntad utdelning på 300 mn euro. Utdelningen godkändes av styrelsen för Nordea Life Holding den 18 december 2017, och kommer att redovisas i årsboksutlåt.

Nya regelverk

Kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och kapitaltäckningsförordningen (CRR) trädde ikraft den 1 januari 2014 och följdes av krishanteringsdirektivet (BRRD) den 15 maj 2014. CRR blev direkt tillämplig i samtliga EU-länder från 1 januari 2014, medan CRD IV och BRRD införlivades i respektive lands nationella lagstiftning från 2014.

Finansinspektionen i Sverige har, utöver kraven i CRR, infört ett krav på likviditetstäckningsgrad (Liquidity Coverage Ratio, LCR) enligt vilket stora svenska banker ska uppfylla kravet även för euro och dollar. Det här kravet försvinner från den 1 januari 2018 när CRR-kravet för LCR omfattar samtliga valutor totalt. Finansinspektionen i Sverige föreslår emellertid också att LCR-kravet för specifika valutor ersätts av ett pelare 2-krav.

I december 2017 fattade Riksgälden formellt beslut om planer för hur banker ska hanteras i en kris och fastställde även minimikraven på deras nedskrivningsbara skulder (MREL) som börjar tillämpas den 1 januari 2018.

Som meddelades i september 2017 har Nordea inlett en flytt av moderföretagets säte till Finland. En sådan flytt innebär att Nordea kommer att omfattas av finsk lag, med Europeiska centralbanken som tillsynsmyndighet. En sådan flytt innebär också att det är Gemensamma resolutionsnämnden (SRB) som fastställer MREL-kravet för Nordea. I december 2017 publicerade SRB en uppdaterad policy om MREL-kravet som blir utgångspunkten när MREL-målen för banker som lyder under SRB ska fastställas.

Den finska kreditinstitutslagen har ändrats för att ge finska Finansinspektionen mandat att tillämpa systemriskbufferten från 1 januari 2019. Ett beslut har också fattats i Finland om att införa ett riskviktsgolvet för bostadslån på 15 procent för kreditinstitut som tillämpar interna modeller för beräkning av kreditrisker (IRK). De nya reglerna börjar gälla från 1 januari 2018 och är förenliga med artikel 458 i CRR som tillåter myndigheter att rikta in sig på bostadsbubblor genom att höja riskvikterna inom pelare 1.

Sedan införandet av Basel II 2007 har banker som använder intern riskklassificering varit tvungna att beräkna kapitalkraven enligt Basel I-golvet som gällde före 2007. Sedan 2009 har golvet varit 80 procent av Basel 1-reglerna. Enligt CRR får Basel 1-golvet inte längre användas från 1 januari 2018.

Revideringsförslag för CRR, CRD IV och BRRD

I november 2016 publicerade EU-kommissionen ett förslag om revideringar av BRRD, CRD IV och CRR. Ändringarna i CRR, som är en förordning, blir direkt tillämpliga i alla EU-länder så snart de träder i kraft, medan ändringarna i CRD IV och BRRD, som är direktiv, först måste införlivas i nationell lagstiftning. Förslaget innehåller bland annat reviderade minimikrav på nedskrivningsbara skulder (MREL), reviderade krav för hantering av marknadsrisk (grundläggande översyn av handelslagret, FRTB), införande av ett bruttosoliditetskrav på 3 procent av primärkapitalet och ändringar i pelare 2-reglerna. Förhandlingarna inom EU pågår ännu, och rådet och Europaparlamentet förbereder sina respektive motförslag. De nya reglerna väntas börja gälla tidigast under 2019, med en infasning för vissa delar.

I november 2017 enades man om vissa av förslagen via en så kallad snabbhandling. Det första avsåg ändringen i BRRD om rangordningen av skuldinstrument utan säkerhet vid insolvensförfaranden (rangordning av bankkreditgivare). Ändringen gör det möjligt för banker att emittera den nya typen av efterställda skuldinstrument för att uppfylla MREL-

kravet. Det andra avsåg ändringen i CRR, med övergångslösningar för att fasa in effekten på kapitalbasen från införandet av IFRS 9. Här tillåts banker att under en femårig övergångsperiod inkludera en del av de ökade avsättningarna för förväntade kreditförluster i kärnprimärkapitalet. Enligt CRR-överenskommelsen blir det också möjligt att under en treårsperiod fasa ut ett undantag från gränsen för stora exponeringar med avseende på bankers utlåning till offentlig sektor, i en annan medlemsstats valuta. Dessa direktiv träder i kraft den 1 januari 2018.

De slutliga Basel III-reglerna (Basel IV)

Basel III är ett globalt regelverk om kapitaltäckning, stresstester och likviditetsrisk i banksektorn. I december 2017 publicerades de sista delarna i Basel III-reglerna, som ibland kallas Basel IV-paketet. Basel IV-paketet kommer att införas 2022 och innehåller revideringar av kreditrisk, operativ risk, risk avseende kreditvärdighetsjusteringar (CVA), bruttosoliditet, samt inför också ett nytt kapitalgolvet. Dessutom ska de revideringar av marknadsrisk som man enades om 2016 (den så kallade grundläggande översynen av handelslagret) införas tillsammans med Basel IV-paketet.

I fråga om kreditrisk innehåller paketet revideringar av både IRK, där begränsningar för användning införs för vissa exponeringar, och schablonmetoden. För operativ risk ersätts de tre metoder som finns idag av en schablonmetod som ska användas av alla banker. När det gäller kreditvärdighetsjusteringsrisk tas den interna modellen bort och schablonmetoden revideras. Paketet innefattar också minimikrav för bankers bruttosoliditet på 3 procent av primärkapitalet, med ett högre krav på bruttosoliditeten i globalt systemviktiga banker (G-SIB) motsvarande bankens halva buffertkrav. Ändringarna i bruttosoliditet omfattar också en reviderad definition av bruttosoliditetsexponering som avser derivat och reserver hos centralbanken.

Kapitalgolvet ska fastställas till 72,5 procent av schablonmetoderna på aggregerad nivå, vilket innebär att kapitalkravet enligt golvet blir 72,5 procent av det samlade riskexponeringsbeloppet (REA) enligt pelare 1, beräknat med schablonmetoderna för kreditrisk, marknadsrisk och operativ risk. Golvet fasis in med 50 procent från 2022 och ska vara helt infört från 1 januari 2027.

Innan Basel IV-paketet börjar gälla för Nordea måste det införas i EU:s direktiv, vilket innebär förhandlingar mellan EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet som kan resultera i förändringar av innehållet och eventuellt även av tidplanen.

Bolagsstyrningsrapport 2017

God bolagsstyrning handlar om att ha enkla och systematiska beslutsprocesser med tydliga ansvarsområden, utan intressekonflikter och med tillfredsställande intern kontroll, riskhantering och öppenhet. Engagemang i Nordeas mission och vision kräver att goda bolagsstyrningsprocesser integreras i den vanliga affärsverksamheten för att säkerställa såväl god styrning som god ledning av bolaget.

Denna bolagsstyrningsrapport är framställd i enlighet med kraven i årsredovisningslagen samt i Svensk kod för bolagsstyrning (koden).

Koden återfinns på www.bolagsstyrning.se.

Huvudvikten ligger på styrelsen i dess roll som huvudansvarigt beslutsorgan i Nordeas bolagsstyrningsstruktur och samspelet med övriga organ för att säkerställa god bolagsstyrning. Nordeas system för intern kontroll och riskhantering avseende finansiell rapportering täcks också.

Bolagsstyrning i Nordea

Nordea Bank AB (publ) ("Bolaget") är ett svenskt publikt aktiebolag som är noterat på NASDAQs börser i Stockholm, Helsingfors och Köpenhamn. Bolagsstyrningen i Nordea följer allmänt vedertagna principer. Det externa ramverket som reglerar arbetet med bolagsstyrning innefattar aktiebolagslagen och lagen om bank- och finansieringsrörelse, årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, EU-regler för den finansiella marknaden, föreskrifter utfärdade av berörda tillsynsmyndigheter, NASDAQs regler för respektive börs samt reglerna och principerna i koden. Nordea följer koden och har inga avvikelser att redovisa för 2017.

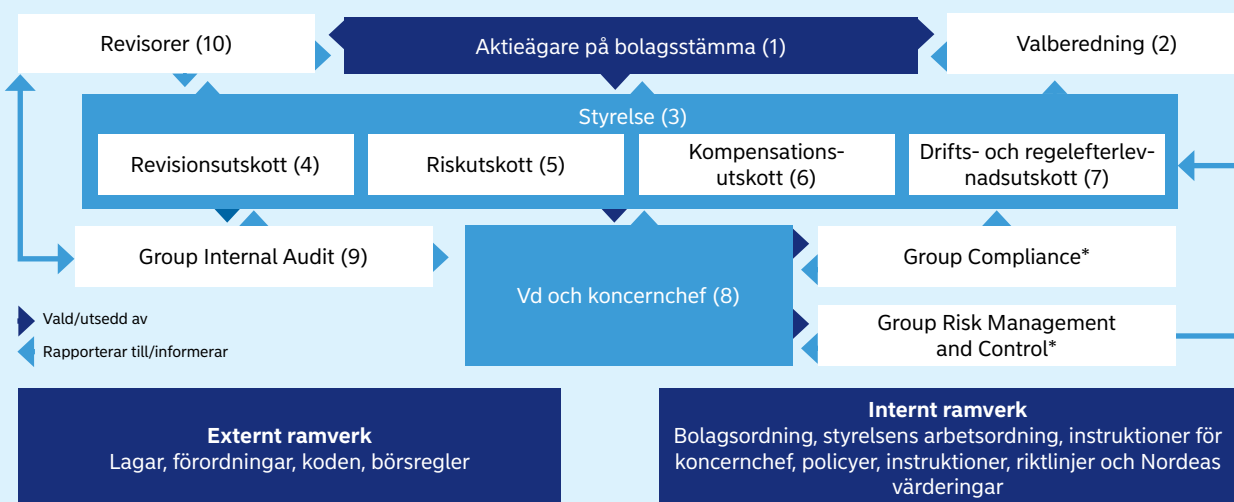
Bolaget hade under 2017 varken några överträdelse av tillämpliga börsregler eller av god sed på aktiemarknaden enligt beslut av respektive börs disciplinnämnd eller uttalande av Aktiemarknadsnämnden.

Såsom kommunicerades den 6 september 2017 har styrelsen beslutat att initiera en process för att flytta Bolagets säte till Finland, som är medlem i bankunionen. Den 25 oktober 2017 undertecknade styrelsen i Bolaget och styrelsen i det helägda dotterbolaget Nordea Holding Abp ("Nordea Finland"), ett publikt aktiebolag inkorporerat enligt finsk lag, en fusionsplan enligt vilken Bolaget ska fusioneras in i Nordea Finland genom en omvänd gränsöverskridande fusion genom absorption ("Fusionen"). Verkställandet av Fusionen förutsätter bland annat godkännande från berörda tillsynsmyndigheter samt godkännande av två tredjedelar av närvarande och avgivna röster vid Bolagets årsstämma 2018. Planen är att verkställa Fusionen, och därmed även flytten, under andra halvåret 2018, preliminärt den 1 oktober 2018. Efter Fusionen kommer Nordea Finland att följa vedertagna principer för bolagsstyrning i Finland. Det externa ramverket som kommer att reglera bolagsstyrningen i Finland omfattar den finska koden för bolagsstyrning, den finska aktiebolagslagen, den finska kreditinstitutslagen, den finska värdepappersmarknadslagen, den finska revisionslagen, NASDAQ:s regler, regler utfärdade av berörda tillsynsmyndigheter för finansiell verksamhet, samt EU:s regler för den finansiella marknaden inklusive de nya riktlinjerna från Europeiska Bankmyndigheten, vilka träder i kraft den 30 juni 2018.

Fördelning av befogenheter och ansvar

Styrning och kontroll av Bolaget fördelas mellan aktieägarna (på bolagsstämman), styrelsen och verkställande direktören tillika koncernchefen i enlighet med reglerna i det externa ramverket, bolagsordningen och de interna regler som fastställts av styrelsen.

Struktur för bolagsstyrning

Siffrorna inom parentes är hänvisningar till olika textavsnitt i Bolagsstyrningsrapporten 2017

* Group Risk Management and Control samt Group Compliance beskrivs i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering" på sidan 43.

Bolagsstämma (1)

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ på vilken aktieägarna utövar sin rösträtt. Bolagsstämman beslutar bland annat om årsredovisningen, utdelning, val av styrelse och revisorer, ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Bolagsstämmor hålls i Stockholm. Protokollet från årsstämman 2017 återfinns på nordea.com.

Årsstämman 2018 hålls torsdagen den 15 mars 2018.

Rösträtt

Enligt bolagsordningen kan aktier utges i två aktieslag: stamaktier och C-aktier. Samtliga aktier i Nordea har rösträtt, varvid varje stamaktie har en röst och varje C-aktie en tiondels röst vid bolagsstämma. Vid stämman får varje aktieägare rösta för det fulla antalet aktier som han eller hon äger eller företräder. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier på bolagsstämmor. Ytterligare information om Nordeaaktien finns i avsnittet "Nordeaaktien och kreditbetyg" på sidorna 31–33 och "Finansiell översikt 2017" på sidan 36.

Bolagsordning

Bolagsordningen återfinns på nordea.com. Ändringar av bolagsordningen beslutas av bolagsstämma i enlighet med svensk lag och ändringarna måste godkännas av Finansinspektionen.

Bemyndigande att förvärva och överlåta egna aktier

Varken årsstämman 2016 eller årsstämman 2017 beslutade om bemyndigande att förvärva och överlåta egna aktier. Följaktligen har styrelsen inte haft sådana bemyndiganden under 2017.

Bemyndigande att emittera konvertibler

Information om bemyndigandet att emittera konvertibler presenteras i avsnittet "Finansiell översikt 2017" på sidan 36.

Nomineringsprocess (2)

Årsstämman 2017 beslutade att inrätta en valberedning med uppgift att lägga fram förslag till beslut om val av styrelseledamöter och styrelseordförande samt revisorer liksom ersättning till styrelseledamöter och revisorer inför årsstämman 2018.

Valberedningen ska bestå av styrelsens ordförande (Björn Wahlroos) samt fyra ledamöter utsedda av de fyra röstmäsigt största aktieägarna per den 31 augusti 2017, som önskar delta i valberedningen.

Valberedningens sammansättning offentliggjordes den 12 september 2017. Sampo Abp hade utsett Torbjörn Magnusson, Nordea-fonden hade utsett Mogens Hugo, Alecta hade utsett Katarina Thorslund samt AMF och AMF Fonder hade utsett Anders Oscarsson. Torbjörn Magnusson hade utsetts till valberedningens ordförande. Vid datumet för inrättandet representerade valberedningen 30,0 procent av aktieägarnas röster.

Valberedningens förslag presenteras i kallelsen till årsstämman 2018 och på nordea.com.

Nordeas styrelse (3)

Styrelsens sammansättning

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av minst sex och högst femton ledamöter valda av aktieägarna på bolagsstämman. Mandatperioden för styrelseledamöter är ett år. Nordea har ingen fastställd pensionsålder för styrelseledamöter och inte heller någon tidsgräns för hur länge en styrelseledamot

kan sitta i styrelsen. Det finns inga sådana bestämmelser i det externa ramverket.

Enligt bolagsordningen ska vid val av styrelse eftersträvas att styrelsen som helhet besitter för styrelsearbetet erforderligt kunnande om och erfarenhet av de samhälls-, affärs- och kulturförhållanden som råder i de regioner och på de marknadsområden där Nordeakoncernens huvudsakliga verksamhet bedrivs. Vidare, enligt koden ska styrelsen ha en med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende de bolagsstämموvalda ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund. Enligt koden ska bolaget eftersträva en jämn könsfördelning.

Enligt Bolagets mångfaldspolicy grundas alla styrelseuppdrag i Bolaget på förtjänst varvid det främsta syftet är att vidmakthålla och förbättra styrelsens effektivitet totalt sett. För att uppfylla detta eftersträvas en bred uppsättning egenskaper och kompetenser och det är uttalat att mångfald, avseende bl.a. ålder, kön, geografisk härkomst, utbildning och yrkesmässig bakgrund, är en viktig omständighet att beakta. Under valberedningens arbete inför årsstämman 2017 informerade styrelseordföranden valberedningen om de krav på kompetens och färdigheter som ställs på styrelsen i sin helhet samt på enskilda styrelseledamöter enligt Bolagets lämplighetspolicy och Bolagets mångfaldspolicy. Såsom även anges i valberedningens Motiverat yttrande beträffande förslag till styrelse beaktade valberedningen därefter en bred uppsättning egenskaper och kunskaper för att säkerställa tillräcklig expertis och oberoende samt eftersträvade den att styrelsen ska ha en jämn könsfördelning.

Styrelsen består av tio ledamöter, fem män och fem kvinnor, valda av bolagsstämman. De är Björn Wahlroos (ordförande), Lars G Nordström (vice ordförande sedan årsstämman 2017), Pernille Erenbjerg (sedan årsstämman 2017), Robin Lawther, Sarah Russell, Silvija Seres, Kari Stadigh, Birger Steen, Maria Varsellona (sedan årsstämman 2017) och Lars Wollung (sedan årsstämman 2017). Marie Ehrling var styrelseledamot och vice ordförande fram till årsstämman 2017 och Tom Knutzen var styrelseledamot fram till årsstämman 2017.

Därutöver är tre ledamöter och en suppleant utsedda av de anställda – Hans Christian Riise, Toni H. Madsen, Kari Ahola och Gerhard Olsson (för närvarande suppleant). Anställda har rätt enligt svensk lag att vara representerade i styrelsen. Nordeas koncernchef är inte ledamot i styrelsen. Styrelsens sammansättning framgår av tabellen på sidan 62 och ytterligare information om styrelsens ledamöter valda vid årsstämman 2017 finns i avsnittet "Styrelse" på sidorna 236–237.

Styrelsens oberoende

Nordea följer tillämpliga regler avseende styrelsens oberoende. Valberedningen konstaterar att samtliga styrelseledamöter valda av aktieägarna är oberoende i förhållande till bolaget och dess ledning.

Samtliga styrelseledamöter valda av aktieägarna är oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare, med undantag för Björn Wahlroos och Kari Stadigh. Björn Wahlroos är styrelseordförande i Sampo Abp och Kari Stadigh är verkställande direktör och koncernchef i Sampo Abp som äger mer än tio procent av samtliga aktier och röster i Nordea.

Därmed överstiger antalet styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen, samt även är oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare, minimikravet.

Ingen stämموvald styrelseledamot är anställd av eller

arbetar i en operativ funktion i bolaget. Styrelseledamöterna och styrelsesuppleanten som har utsetts av arbetstagarna är anställda i Nordeakoncernen och är därmed inte oberoende i förhållande till bolaget. De enskilda styrelseledamöternas oberoende visas också i tabellen på sidan 62.

Styrelsens arbete

Styrelsen fastställer årligen sin arbetsplan, i vilken lednings- och riskrapporteringen till styrelsen också fastställs. Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2017 valdes vice ordföranden samt utsågs ledamöterna i styrelsens utskott. Styrelsen har fastställt en skriftlig arbetsordning för styrelsen (the Charter) och separata arbetsordningar för arbetet som utförs i vart och ett av styrelseutskotten (the Committee Charters). The Charter omfattar bland annat regler avseende styrelsens och ordförandens ansvarsområden, dokumentation av möten, beslutförhet samt hur ofta styrelsen ska ha möten. Den innehåller också regler beträffande intressekonflikter och konfidentialitet. Styrelsen har vidare antagit en instruktion för koncernchefen, som anger dennes ansvarsområden, samt ytterligare charters, policyer, och instruktioner för koncernens verksamhet. Dessa tillsammans med bolagsordningen, the Charter, the Committee Charters och Nordeas värderingar utgör det interna ramverket som reglerar bolagsstyrning i Nordea.

Styrelsen ansvarar för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter samt den övergripande förvaltningen av Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med det externa och interna ramverket. Styrelsen ska vidare tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen är ytterst ansvarig för att säkerställa att ett fullgott och effektivt system för intern kontroll upprättas och underhålls. Varje år förser Group Internal Audit (GIA) styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i Nordeas bolagsstyrning och styrdokumentet för risk och kontroll, tillsammans med en analys av teman och trender som framkommit under arbetet med internrevisionen och deras inverkan på organisationens riskprofil. Mer information om intern kontroll inom Nordea finns på sidan 63 under rubriken "Ramverk för intern kontroll" nedan.

Styrelsen träffar minst en gång per år bolagets externa revisor utan att koncernchefen eller annan person från koncernledningen är närvarande. Därutöver träffar huvudansvarig revisor på egen hand dels styrelsens ordförande, dels revisionsutskottets ordförande.

Under 2017 hölls 16 styrelsemöten. 11 möten hölls i Stockholm och ett i Köpenhamn medan fyra möten hölls per capsulam. Vid några av mötena var det möjligt att delta per telefon. För ytterligare information se tabellen på sidan 62. Styrelsen följer regelbundet upp strategin, Nordeas affärsutveckling och finansiella ställning samt utvecklingen på finansmarknaden. Vidare uppdaterar styrelsen regelbundet sina policyer och interna regler för styrning och kontroll. Styrelsen granskar också risktoleransen samt följer regelbundet upp utvecklingen av risker, kapital och likviditet. Den interna kapitalvärderingen, organisationsförändringar och olika transaktioner av väsentlig betydelse är andra ärenden som hanterats av styrelsen. Arbetet i styrelsens utskott har rapporterats till styrelsen. Under 2017 hanterade styrelsen även bland annat flytten av säte, koncernens förenklingsprogram, digitalisering, HR-frågor samt rapporter om och frågor avseende internkontroll och regelefterlevnad, penningtvättsbekämpning och andra åtgärds- och implementeringsprogram.

Styrelsens sekreterare är Lena Eriksson, chef för Group Legal.

Ordföranden

Styrelseordföranden väljs av aktieägarna på årsstämman. Enligt the Charter ska ordföranden tillse att styrelsearbetet utförs på ett effektivt sätt och att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska organisera och leda styrelsearbetet, ha regelbunden kontakt med koncernchefen, tillse att styrelsen erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag och svara för att styrelsen årligen genomför en utvärdering av det egna arbetet samt att valberedningen informeras om resultatet av utvärderingen.

Utvärdering av styrelsen

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av det egna arbetet, där man utvärderar styrelsens arbete och arbetsprestation med syftet att löpande förbättra arbetet. Utvärderingen baserar sig på en metod som innefattar frågeformulär som utvärderar styrelsen som helhet, ordföranden och de enskilda styrelseledamöterna. Utvärderingsprocessens resultat diskuteras av styrelsen och presenteras för valberedningen av styrelseordföranden.

I enlighet med europeiska regelkrav har det etablerats en intern process för bedömning av både styrelseledamöternas individuella lämplighet och styrelsens kollektiva lämplighet. Denna bedömning görs när nya ledamöter ska anmälas till Finansinspektionen och när det i övrigt är lämpligt.

Styrelsens utskott

I enlighet med det externa ramverket och i syfte att öka effektiviteten på styrelsearbetet har styrelsen inrättat särskilda arbetsutskott som ska bistå styrelsen genom att förbereda frågor som hör till styrelsens befogenhet och besluta i frågor som delegerats av styrelsen. Styrelseutskottens arbetsuppgifter och arbetsordning fastställs i the Committee Charters. Varje utskott rapporterar regelbundet sitt arbete till styrelsen.

Revisionsutskottet (4)

Revisionsutskottet biträder styrelsen i dess tillsynsarbete genom att bland annat övervaka Nordeakoncernens finansiella rapporteringsprocess samt lämna rekommendationer eller förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet, övervaka GIA:s effektivitet, hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, samt granska och övervaka den externa revisorns opartiskhet och självständighet.

Ledamöter i revisionsutskottet är Sarah Russell (ordförande sedan årsstämman 2017) och Pernille Erenbjerg (sedan årsstämman 2017). Silvija Seres är utsedd att, på utskottets ordförandes begäran i extraordinära situationer när utskottet annars inte skulle vara beslutfört, delta i möten som särskild suppleant. Utskottets ledamöter utgjordes av Tom Knutzen (ordförande), Sarah Russell och Silvija Seres fram till årsstämman 2017. Koncernrevisionschefen (CAE), och koncernfinanschefen (CFO) samt Bolagets externa revisor är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut.

Majoriteten av utskottets ledamöter ska vara oberoende i förhållande till Nordeakoncernen och dess ledning. Minst en av de ledamöter som är oberoende i förhållande till Nordeakoncernen och dess ledning ska även vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare samt ha redovisnings- eller revisionskompetens. Ingen av ledamöterna i revisionsutskottet får vara anställd i Nordeakoncernen. Ordföranden i

Styrelseledamöternas närvaro och oberoende

	Styrelse	Revisions- utskott	Riskutskott	Kompensa- tionsutskott	Drifts- och regel- efterlevnads- utskott	Oberoende i förhållande till bolaget ¹	Oberoende i förhållande till stora aktieägare ¹
Antal möten (varav per capsulam)	16(4)	11(1)	8(1)	9(1)	5(0)		
Valda vid årsstämman							
Björn Wahlroos ²	15	–	–	9	–	Ja	Nej
Marie Ehrling ³	4	–	–	3	–	Ja	Ja
Lars G Nordström ⁴	16	–	8	–	–	Ja	Ja
Pernille Erenbjerg ⁵	11	6	–	–	–	Ja	Ja
Tom Knutzen ⁶	4	3	–	–	–	Ja	Ja
Robin Lawther	16	–	2	6	–	Ja	Ja
Sarah Russell	16	10	–	–	–	Ja	Ja
Silvija Seres	16	3	6	–	–	Ja	Ja
Kari Stadigh	15	–	8	–	–	Ja	Nej
Birger Steen	16	–	2	–	5	Ja	Ja
Maria Varsellona ⁷	12	–	–	–	5	Ja	Ja
Lars Wollung ⁸	11	–	–	–	5	Ja	Ja
Utsedda av medarbetarna							
Toni H Madsen	16	–	–	–	–	Nej	Ja
Kari Ahola (suppleant 1 nov 2016–30 apr 2017)	15	–	–	–	–	Nej	Ja
Hans Christian Riise (suppleant 1 maj 2017–31 okt 2017)	16	–	–	–	–	Nej	Ja
Gerhard Olsson (suppleant 1 nov 2017–30 apr 2018)	16	–	–	–	–	Nej	Ja

1) För ytterligare information, se avsnitt "Styrelsens oberoende" på sidan 60.

2) Ordförande sedan årsstämman 2011.

3) Styrelseledamot, vice ordförande och utskottsledamot fram till årsstämman 2017.

4) Vice ordförande sedan årsstämman 2017.

5) Styrelse- och utskottsledamot sedan årsstämman 2017.

6) Styrelse- och utskottsledamot fram till årsstämman 2017.

7) Styrelse- och utskottsledamot sedan årsstämman 2017.

8) Styrelse- och utskottsledamot sedan årsstämman 2017.

revisionsutskottet ska utses av utskottets ledamöter och ska vara oberoende i förhållande till Nordeakoncernen, dess ledning och bolagets större aktieägare samt får inte vara ordförande i styrelsen eller något av styrelseutskotten. Nordea följer både lagkravet och koden. För ytterligare information, se tabellen ovan.

Riskutskottet (5)

Riskutskottet biträder styrelsen i dess tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker och risksystem samt kontroller och processer avseende koncernens verksamhet, inklusive kredit-, marknads-, likviditets-, affärs- och livförsäkringsrisk samt operativ risk.

Utskottet ska bland annat granska utvecklingen av koncernens övergripande ramverk för riskhantering och kontroll liksom koncernens riskprofil och viktiga riskfrågor. Därtill granskar utskottet och ger rekommendationer om koncernens riskvillighet och limiter för marknads- och likviditetsrisk. Utskottet granskar vidare utlånande enheters beslut om krediter eller limiter över vissa belopp liksom strategiska kreditpolicyfrågor och utvecklingen av kreditportföljen.

Ledamöter i riskutskottet är Kari Stadigh (ordförande), Lars G Nordström och Silvija Seres (sedan årsstämman 2017). Robin Lawther och Birger Steen var ledamöter fram till årsstämman 2017. Koncernriskchefen (CRO) och, när det bedöms viktigt och i den utsträckning det är möjligt, koncernchefen och Koncernrevisionschefen (CAE) är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Ytterligare information avseende kreditbeslutsstrukturen för

huvudverksamheten inom Nordea finns i avsnittet "Riskhantering", på sidan 45.

Enligt föreskrifter utfärdade av Finansinspektionen ska medlemmarna i riskutskottet vara styrelseledamöter som inte har någon verkställande funktion i koncernen. Bolaget följer dessa regler. För ytterligare information se tabellen ovan.

Möten, närvaro och oberoende

Tabellen ovan visar antalet sammanträden som hölls av styrelsen och dess utskott liksom de enskilda ledamöternas närvaro. Den visar också de enskilda styrelseledamöternas oberoende i förhållande till bolaget samt dess större aktieägare.

Kompensationsutskottet (6)

Kompensationsutskottet ansvarar för att bereda och presentera förslag om ersättningsfrågor för styrelsen. Detta inkluderar förslag om Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner, riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som ska godkännas av årsstämman. Utskottet ansvarar vidare för förslag om ersättning till koncernchefen, Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchefen, andra koncernledningsmedlemmar samt koncernrevisionschefen.

Minst en gång om året följer utskottet upp hur Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner tillämpas via en oberoende översyn som görs av Group Internal Audit samt gör en utvärdering av Nordeas ersättningspolicy och ersättningssystem med deltagande av lämpliga kontrollfunktioner. Utskottet har också i uppdrag att årligen övervaka,

utvärdera och till styrelsen rapportera om programmen för rörlig ersättning till koncernledningen och tillämpningen av riktlinjerna för ersättning till ledande befattningshavare. På begäran av styrelsen förbereder utskottet även principfrågor för behandling av styrelsen.

Ledamöter i kompensationsutskottet är Robin Lawther (ledamot och ordförande sedan årsstämman 2017) och Björn Wahlroos. Marie Ehrling var ledamot och ordförande fram till årsstämman 2017. Chief People Officer och, när det bedöms viktigt och i den utsträckning det är möjligt, koncernchefen är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Varken Chief People Officer eller koncernchefen deltar vid överläggningar rörande sina egna anställningsvillkor.

Enligt koden ska ledamöterna i kompensationsutskottet vara styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till koncernen och dess ledning samt inte är anställda av koncernen. Nordea följer denna regel.

Ytterligare information om ersättningar inom Nordea finns i avsnittet "Ersättningar" på sidorna 69–71 och i not K7, på sidan 111.

Drifts- och regelefterlevnadsutskottet (7)

Drifts- och regelefterlevnadsutskottet, som är ett nytt utskott sedan den 16 mars 2017, biträder, utan inverkan på de övriga styrelseutskottens uppgifter, styrelsen i dess tillsyn över uppförande, hållbarhet, regelefterlevnad och drift/system, samt därtill kopplade ramverk och processer. Utskottets ansvarsområden omfattar rådgivning till styrelsen angående koncernens övergripande strategi när det gäller de nämnda områdena, samt biträde av styrelsen i övervakningen av ledningens implementering av denna strategi.

Ledamöter i Drifts- och regelefterlevnadsutskottet är Birger Steen (ordförande), Maria Varsellona och Lars Wollung. Group Compliance Officer, den operativa chefen och, i den utsträckning det är möjligt, koncernrevisionschefen är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Dessutom deltar koncernriskchefen och andra ledningsfunktioner i möten när det bedöms vara relevant.

Drifts- och regelefterlevnadsutskottet ska bestå av styrelseledamöter som inte har någon verkställande funktion i koncernen. Bolaget följer dessa regler.

Koncernchefen och koncernledningen (8)

Nordeas verkställande direktör och koncernchef har att sköta den löpande förvaltningen av Nordea Bank AB:s och Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med det externa och interna ramverket. Det interna ramverket reglerar ansvarsfördelningen och samspelet mellan koncernchefen och styrelsen. Koncernchefen har ett nära samarbete med styrelsens ordförande avseende planering av styrelsemöten.

Koncernchefen ansvarar inför styrelsen för ledningen av Nordeakoncernens verksamhet. Han ansvarar också för att utveckla och underhålla effektiva system för intern kontroll inom koncernen. Ytterligare information om kontrollmiljön för riskexponering finns i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering" på sidan 43. Koncernchefen arbetar i koncernledningen tillsammans med vissa ledande befattningshavare inom koncernen. För närvarande består koncernledningen av nio medlemmar och koncernchefen. Koncernledningen träffas regelbundet och närhelst det behövs på begäran av koncernchefen. Dessa möten leds av koncernchefen, som fattar beslut efter samråd med övriga medlemmar i koncernledningen. Det förs mötesprotokoll som justeras av koncernchefen. Ytterligare information om koncernchefen och koncernledningen finns i avsnittet "Koncernledning" på sidan 238.

Ramverk för intern kontroll

Styrelsen har ansvar för att fastställa och övervaka ett tillräckligt och effektivt ramverk för intern kontroll. Ramverket för intern kontroll omfattar kontrollfunktioner och ramverket för riskhantering samt tillämpas på hela koncernen.

Ramverket för intern kontroll är utformat för att säkerställa effektivitet i verksamheten, tillfredsställande identifikation, bedömning och begränsning av risker, väl avvägd affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsprocedurer, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell rapportering (både internt och externt) samt efterlevnad av lagar, föreskrifter, krav från tillsynsmyndigheter och Nordeas interna regler.

Den interna kontrollprocessen utförs av styrelsen, ledning, riskhanteringsfunktionen och annan personal inom Nordea samt baseras på fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Den interna kontrollprocessen är avsedd att göra det möjligt för hela organisationen att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

Roller och ansvarsområden avseende intern kontroll och riskhantering är uppdelade i tre försvarslinjer. I första försvarslinjen är det affärsorganisationen och koncernfunktioner som är riskägare och således ansvarar för att verksamheten sköts inom ramen för fastställd riskexponering och risktolerans och i enlighet med ramverket för intern kontroll.

Som andra försvarslinje är funktionerna för riskkontroll ansvariga för upprätthållandet av ramverket för intern kontroll samt för övervakning av genomförandet av policyer och procedurer inom ramverket. Group Risk Management and Control (GRMC) är ansvarigt för identifiering, bedömning, övervakning och rapportering av samtliga risker. Group Compliance är ansvarigt för säkerställande och övervakning av efterlevnaden av interna och externa regler samt för etablerande av policyer och processer för hantering av efterlevnadsrisker och säkerställande av efterlevnad.

GIA, som är den tredje försvarslinjen, genomför revisioner och förser styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i processerna för bolagsstyrning och styrdokumentet för risk och kontroll, tillsammans med en analys av teman och trender som framkommit under arbetet med interrevisionen och deras inverkan på organisationens riskprofil.

Internrevision (GIA) (9)

GIA är en oberoende funktion som arbetar på uppdrag av styrelsen. Revisionsutskottet ansvarar för anvisningar för och utvärdering av GIA inom Nordeakoncernen. Koncernrevisionschefen har det övergripande ansvaret för GIA. Koncernrevisionschefen rapporterar funktionellt till styrelsen och revisionsutskottet, och administrativt till koncernchefen. Styrelsen godkänner utnämning och uppsägning av koncernrevisionschefen samt beslutar, på förslag från kompensationsutskottet, om lön och andra anställningsvillkor för koncernrevisionschefen.

Syftet med GIA är att utgöra stöd för styrelsen och ledningen när det gäller att skydda organisationens tillgångar, anseende och hållbarhet. GIA gör detta genom att bedöma om samtliga väsentliga risker är identifierade och tillfredsställande rapporterade av koncernens ledning och riskfunktioner till styrelsen, styrelseutskottet och ledningen; genom att bedöma om samtliga väsentliga risker är tillräckligt kontrollerade; och genom att utmana ledningen att förbättra effektiviteten av bolagsstyrning, riskhantering och internkontroll.

GIA bedriver ingen rådgivning annat än på revisionsutskottets begäran.

All verksamhet och alla enheter inom koncernen faller inom GIA:s behörighetsområde. GIA avgör genom riskbaserade beslut vad inom behörighetsområdet som bör omfattas av den revisionsplan som godkänns av styrelsen.

GIA ska självständigt fastställa internrevisionens omfattning, hur arbetet ska genomföras och hur resultatet ska presenteras. Det innebär exempelvis att GIA, genom koncernrevisionschefen, utan godkännande kan informera tillsynsmyndigheterna om vilka frågor som helst. Koncernrevisionschefen har obegränsad tillgång till koncernchefen och till ordföranden i revisionsutskottet, samt bör träffa ordföranden i revisionsutskottet informellt och formellt under året, även i koncernledningens frånvaro. GIA har behörighet att genomföra alla typer av undersökningar och erhålla all information som behövs för utförandet av sina uppgifter. GIA har därmed rätt till åtkomst till organisationens samtliga arkiv, system, lokaler och medarbetare närhelst de så begär. GIA har rätt att delta i och observera styrelsens utskott, koncernledningen, andra kommittéer och sammankomster i koncernen samt andra viktiga beslutsinstanser när det är relevant och nödvändigt.

Externrevision (10)

Enligt bolagsordningen ska en eller två revisorer väljas av bolagsstämman för en period om ett år. Vid årsstämman 2017 omvaldes Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB till revisor för perioden fram till och med årsstämman 2018. Peter Clemedson är huvudansvarig revisor.

Rapport om intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen

Systemen för intern kontroll och riskhantering avseende finansiell rapportering är utformade för att uppnå rimlig säkerhet avseende tillförlitligheten i den externa finansiella rapporteringen och säkerställa att de finansiella rapporterna är framtagna i överensstämmelse med god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav på noterade bolag. De interna kontroll- och riskhanteringsaktiviteterna ingår i Nordeas planerings- och resursallokeringsprocesser. Intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen i Nordea kan beskrivas i enlighet med COSO-ramverket såsom framgår nedan.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön utgör basen för Nordeas interna kontroll och omfattar huvudsakligen den kultur och de värderingar som etableras av styrelsen och koncernledningen, samt den organisatoriska strukturen med tydliga roller och ansvar.

En tydlig och transparent organisationsstruktur är viktig för kontrollmiljön. Nordeas affärsstruktur syftar till att stödja den övergripande strategin, för att säkerställa en stark affärsutveckling och uppfylla skärpta krav på kapital och likviditet. Verksamheten liksom organisationen är under ständig utveckling.

Tydliga roller och ansvarsområden är avgörande i styrningen av intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen när riskägare i affärsområdena och Group Finance & Treasury är ansvariga för riskhanteringen. En riskhanteringsfunktion stödjer CFO när det gäller att, i linje med ramverket för risker, vidmakthålla koncernomfattande kontroller (i Nordea definierade som Accounting Key Control (AKC)), däribland riskkontrollen och riskidentifieringsprocessen som i hög grad baseras på befintliga affärs- och bokslutsprocesser. En självständig funktion för riskkontroll som är ansvarig för att identifiera, kontrollera och rapportera risker avseende den finansiella rapporteringen har etablerats i Group Risk Management and Control (GRMC). I tillägg till detta förser funktionen för internrevision styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i processerna för styrning, riskhantering och kontroll.

Riskbedömning

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att begränsa och övervaka Nordeas riskexponering. Riskhantering är en integrerad del av affärsverksamheten och huvudansvaret för att utföra riskbedömningar avseende den finansiella rapporteringen ligger hos affärslinjen. När riskbedömningar utförs nära affärsverksamheten blir det lättare att identifiera de mest relevanta riskerna. I kvalitetssyfte föreskriver kontrollfunktioner i styrdokument när och hur dessa bedömningar ska utföras. Exempel på riskbedömningar som utförs minst årligen är kvalitets- och riskanalyser för ändringar (Quality & Risk Analysis) och utvärdering av risker och kontroll i den egna verksamheten (Risk and Control Self Assessments).

Riskbedömning i fråga om tillförlitlig finansiell rapportering innefattar identifiering och analys av riskerna för väsentliga felaktigheter. Riskkontrollen för den finansiella rapporteringen i Nordea fokuserar på risker och processer som kan leda till väsentliga felaktigheter, dvs. om felets omfattning, mot bakgrund av relevanta omständigheter, är av sådan natur att en bedömning gjord av en förnuftig person som förlitat sig på rapporten sannolikt skulle ha ändrats eller påverkats om felet hade inkluderats eller korrigerats. Genom strukturerade rutiner för riskbedömning fastställs hos vilka avdelningar, platser och/eller processer det finns risk för väsentliga felaktigheter, och vilka som därför behöver övervakas enligt ramverket för AKC för att i rimligaste mån säkerställa en tillförlitlig extern finansiell rapportering.

Kontrollaktiviteter

Det är i första hand respektive enhetschef som ansvarar för hanteringen av risker som är knutna till den egna enhetens verksamhet och finansiella rapporteringsprocesser. Som stöd finns bland annat koncernens redovisningshandbok, principer för finansiell kontroll och flera olika kontrollorgan, som till exempel Group Valuation Committee. Koncernens redovisningshandbok innehåller bland annat ett standardiserat rapporteringspaket som används av alla enheter för att säkerställa en konsekvent tillämpning av Nordeas principer och en samordnad finansiell rapportering. Till Nordeas grundläggande interna kontrollprinciper hör uppdelning av arbetsuppgifter och dualitetsprincipen i samband med godkännande av bland annat transaktioner och bemyndiganden.

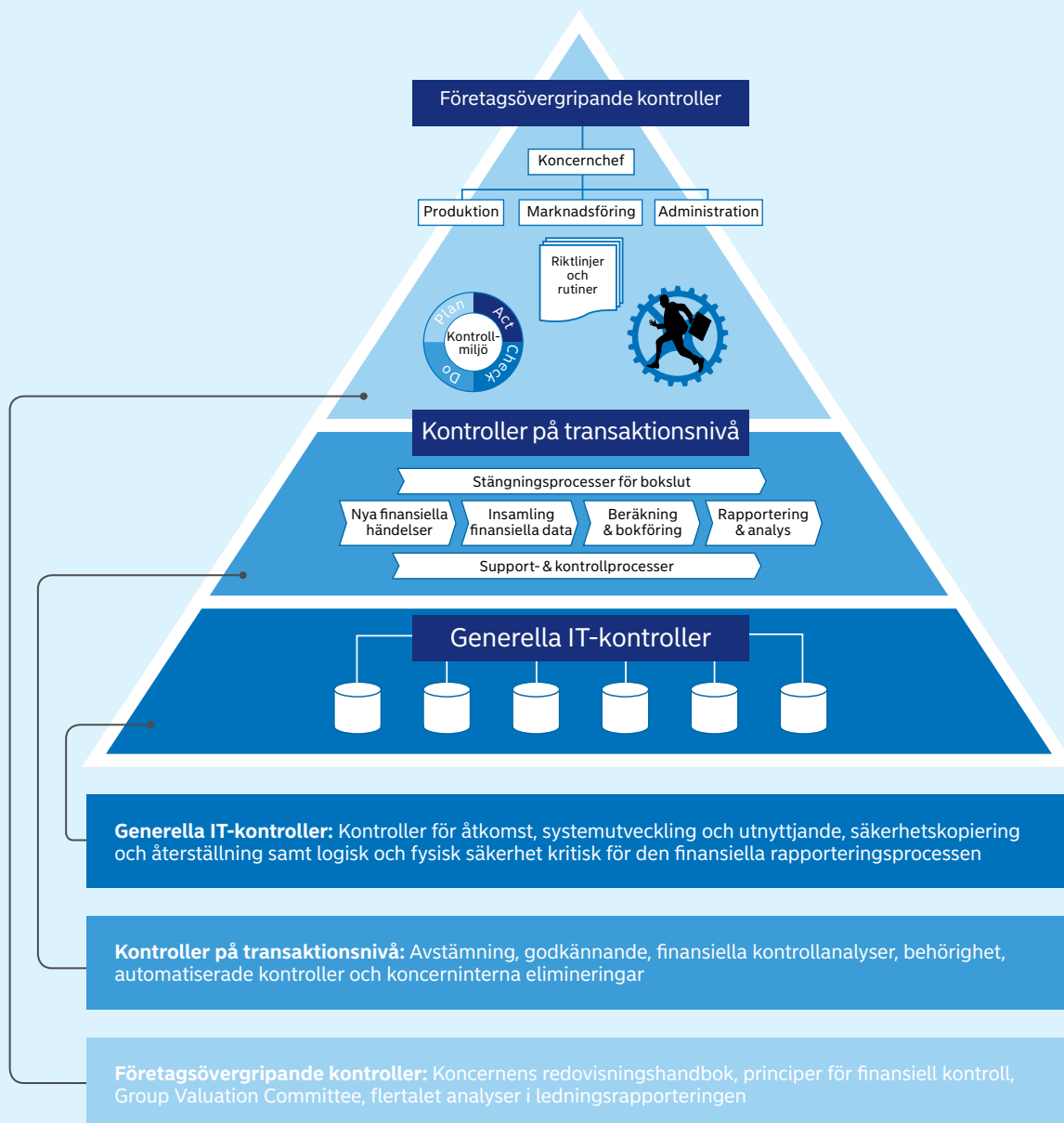
Kontrollstrukturen i AKC baseras på en analys av riskerna i processen varpå specifika kontroller kopplas till dessa risker på transaktionsnivå. Efter beslut om vilka kontroller på transaktionsnivå som ska göras, avgör man vilka system och/eller applikationer som kan komma i fråga för Accounting Key-kontroller där särskilda generella IT-kontroller är reglerade. Analysen syftar till att identifiera de viktiga system i vilka data som inte upptäcks i kontrollerna på transaktionsnivå, riskerar att korrumpas.

Kvalitetssäkringen enligt ledningsrapporteringsprocessen, där det finansiella resultatet analyseras i detalj, utgör en av de viktigaste kontrollmekanismerna i samband med rapporteringen. Avstämningar är en annan viktig form av kontroller, där Nordea fortlöpande arbetar för att ytterligare förbättra kvaliteten.

Information och kommunikation

Group Finance & Treasury säkerställer att koncernens redovisningshandbok och principer för finansiell kontroll är uppdaterade och att ändringar delges de ansvariga enheterna. Dessa styrdokument bryts sedan ned till riktlinjer och standardiserade arbetsrutiner inom respektive enhet. Rapporteringsspecialister inom Group Finance & Treasury ser till att redovisningspersonal och controllers hålls löpande informerade om gällande och uppdaterade regler och förordningar av betydelse för Nordea.

Kontrollaktiviteter

De nyckelkriterier som tillämpas när finansiell information kommuniceras med marknaden är "korrekt, relevant, konsekvent, tillförlitlig och i tid". Informationen ska tillkännas på ett sådant sätt att den görs tillgänglig för allmänheten på ett snabbt och icke-diskriminerande sätt.

Nordea interagerar med relevanta experter för att säkerställa uppnåendet av de finansiella rapporteringsmålen. Nordea deltar aktivt i relevanta nationella forum, som till

exempel forum inrättade av finansinspektioner, centralbanker eller sammanslutningar för finansiella institut.

Rapporteringsprocedurerna för AKC förser ledningen på olika nivåer i organisationen med information med anknytning till utförande och bedömning av identifierade Accounting Key-kontroller i form av processägarrapporter och management-rapporter med en sammanfattande bedömning av resultatet och eventuella högriskområden.

Uppföljning

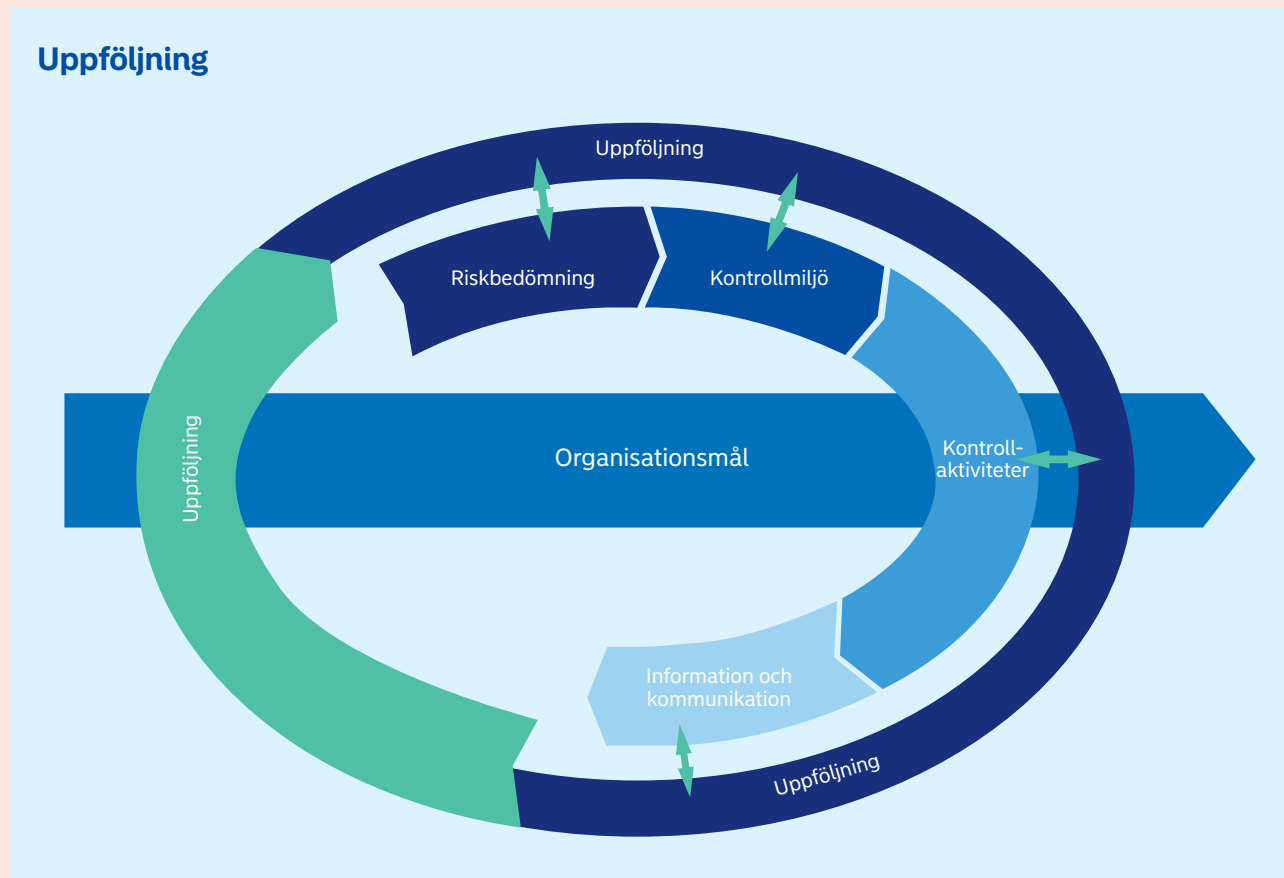
Nordea har fastställt en process för att säkerställa en god uppföljning av kvaliteten i den finansiella rapporteringen, och uppföljning av eventuella brister. Denna interaktiva process är inriktad på att täcka in alla COSO-komponenter i ramverket, och beskrivs i illustrationen nedan.

Utvärderingen av risker och kontroll i den egna verksamheten, som genomförs i varje affärsområde och i koncernfunktionerna, omfattar utvärdering av riskerna och kvaliteten i den interna kontrollen med avseende på den finansiella rapporteringen.

Styrelsen, styrelsens revisionsutskott, riskutskott och drift- och regelefterlevnadsutskott samt internrevisionen har vik-

tiga uppdrag vad gäller tillsynen och uppföljningen av den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen i Nordeakoncernen. För ytterligare information, se Styrelsens arbete (3), Revisionsutskottet (4), Riskutskottet (5), Drift- och regelefterlevnadsutskottet (7), och Internrevisionen (9) ovan.

Group Finance & Treasury har även infört kvartalsvis rapportering till Group CFO med avseende på den interna kontrollen över den finansiella rapporteringen. Den omfattar riskhantering och högriskområden. Den oberoende riskkontrollfunktionen inom GRMC förser kvartalsvis revisionsutskottet och koncernchefen i koncernledningen med en särskild rapport avseende finansiella rapporteringsrisker.

Hållbarhetsrapport

Det här är Nordeas lagstadgade hållbarhetsrapport för räkenskapsåret 2017. Rapporten omfattar moderföretaget Nordea Bank AB och dess dotterföretag.

Vår verksamhet

Nordea är en fullservicebank. Vi finns i 20 länder, däribland våra fyra nordiska hemmamarknader Danmark, Finland, Norge och Sverige. Via våra fyra affärsområden erbjuder vi ett brett sortiment med produkter och tjänster. Personal Banking erbjuder vardagstjänster till privatkunder. Commercial and Business Banking hjälper våra företagskunder med exempelvis finansiell rådgivning och transaktionstjänster som betalningar och kort. Wholesale Banking erbjuder stora företag och institutionella kunder finansiella lösningar, till exempel finansiering, cash management och kapitalmarknadsprodukter. Wealth Management erbjuder spar-, placerings- och liv- och pensionsprodukter till privatkunder och institutionella investerare.

Policyer och riktlinjer

Som en del i vårt åtagande att bidra till en hållbar utveckling har vi undertecknat flera frivilliga internationella avtal. Nordeas etiska riktlinjer (Code of Conduct) grundar sig på FN:s Global Compact. Riktlinjerna beskriver de högt ställda etiska principer som styr hur vi bedriver vår verksamhet och innefattar aspekter som rör miljöhänsyn, arbetstagarnas rättigheter, kundbemötande, mänskliga rättigheter, rätten till integritet samt bekämpning av mutor och korruption. Nordeas hållbarhetspolicy beskriver koncernens värderingar och åtaganden om en etisk verksamhet. Den uppdaterades 2017 med särskilda avsnitt om hållbarhet i fråga om finansiering, placeringar och rådgivning. Båda dessa dokument gäller för samtliga medarbetare och alla som arbetar på uppdrag av Nordea, och de stöds av riktlinjer för att säkerställa efterlevnad i den dagliga verksamheten. Medarbetarna får regelbunden fortbildning om dessa riktlinjer. 2016 slutförde 93 procent av alla medarbetare den obligatoriska utbildningen Licence to Work. Den omfattar de etiska riktlinjerna, mutor och korruption samt riskmedvetenhet och regelefterlevnad. Utbildningen lanserades igen i slutet av 2017 och ska vara genomförd i februari 2018.

Hållbarhetsstyrning

Vi har under de två senaste åren infört en ny struktur för hållbarhetsstyrning. Styrelsen beslutar om Nordeas etiska riktlinjer och hållbarhetspolicy samt godkänner denna hållbarhetsrapport. Ett särskilt styrelseutskott bistår styrelsen i dess tillsynsansvar avseende etik, hållbarhet, regelefterlevnad och drift/system, liksom tillhörande styrdokument och processer. Koncernchefen i koncernledningen beslutar om hållbarhetsstrategin, inklusive planer, mål och resultatindikatorer. Beslutsfattande instans för hållbarhetsfrågor är kommittén för affäretik och värderingar, Business Ethics and Values Committee (BEVC), där koncernchefen är ordförande. BEVC beslutar om Nordeas värderingar och etiska aspekter som ska beaktas i affärsbeslut och hållbarhetsfrågor. Varje affärsområde liksom relevanta koncernfunktioner har en representant i Nordeas hållbarhetskommitté. Kommittén bereder hållbarhetsfrågor som rör policyer, riktlinjer och strategi inför godkännande av BEVC. Affärsområdena och koncernfunktionerna ansvarar för införandet av hållbarhetsrelaterade policyer, produkter och riskhanteringsprocesser.

Hållbarhetsrelaterade risker

Hållbarhetsaspekten kan ingå i alla våra riskkategorier. Styrelsen har det yttersta ansvaret för att begränsa och följa upp våra risker. Huvudprincipen för vår riskhantering är de tre försvarslinjerna, där affärsområdena utgör den första försvarslinjen, Group Compliance och Group Risk Management & Control den andra försvarslinjen och Group Internal Audit den tredje försvarslinjen. Risken att vi inte lyckas infria våra intressenters förväntningar i fråga om vårt agerande som ett hållbart företag på finansmarknaden är en risk som kan påverka vårt anseende, och som kan få ekonomiska konsekvenser. Här ingår risken att investera i företag, samarbeta med leverantörer eller göra affärer med kunder som har en betydande negativ inverkan på miljön eller samhället, eller som bryter mot mänskliga rättigheter. Risken att vi inte lever upp till kraven i lagar, bestämmelser och etiska standarder, vilket skulle kunna resultera i omfattande ekonomiska förluster, skadat anseende eller anmärkningar/straffavgifter från myndigheter, utgör en regelefterlevnadsrisk.

Fokus på väsentliga aspekter

Den väsentlighetsanalys som vi genomförde 2016 visar att vårt största bidrag till en hållbar utveckling finns i de tjänster som vi erbjuder. När vi fattar våra affärsbeslut, framför allt om investeringar och finansiering, tar vi hänsyn till aspekter som rör miljö, arbetstagarnas rättigheter, socialt ansvar, mänskliga rättigheter, åtgärder mot korruption samt bolagsstyrning. Vi ska också säkerställa att våra leverantörer lever upp till samma höga hållbarhetskrav som vi. Vi får heller inte bortse från den negativa inverkan som vår direkta verksamhet har på miljön. Vår fortsatta framgång är beroende av en mångfald kompetenta och nöjda medarbetare som agerar i enlighet med etiska standarder och våra egna etiska riktlinjer.

Ansvarsfulla investeringar

Inom vår förmögenhetsförvaltning följer vi internationella principer för ansvarsfulla investeringar och aktivt ägande. Våra riktlinjer säkerställer att de företag som vi investerar i uppfyller olika kriterier som rör miljöhänsyn, socialt ansvar och bolagsstyrning (ESG). Vi granskar våra aktivt förvaltade fonder för att kontrollera att de inte investerar i företag som har brutit mot internationella normer om miljöskydd, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor eller affäretik. Under 2017 omfattades 86 procent av det förvaltade kapitalet av negativ ESG-screening och 2,2 procent av Asset Managements förvaltade kapital omfattades av positiv ESG-screening. Vi för också aktivt diskussioner med företag i syfte att förändra deras agerande till det bättre. Vidare använder vi ett självvärderingsformulär för att utvärdera externa kapitalförvaltare och få fram ett ESG-betyg som används i samband med urval och uppföljning.

1) Negativ ESG-screening är analys som syftar till att identifiera företag som är inblandade i kontroversiell verksamhet, och/eller verkar i kontroversiella branscher, och/eller bryter mot internationella normer.

2) Positiv ESG-screening är analys som syftar till att identifiera företag som hanterar risker och möjligheter på ESG-området på ett bra sätt. Ambitionen är att skapa aktieägarvärde genom att identifiera företag som har god förmåga att integrera ESG-parametrar i sina affärsbeslut.

ESG-utvärdering av kunder

För att införliva de etiska riktlinjerna och hållbarhetspolicyn i verksamheten har vi integrerat utvärderingen av ESG-risker i det interna beslutsfattandet inom Wholesale Banking. Utvärderingen görs med hjälp av ett ESG-verktyg som innehåller branschspecifika och kontroversiella frågor. ESG-riskkategorin finns med i det kredit-PM som upprättas. Mer än 70 procent av Wholesale Bankings riskexponering, exklusive finansinstitut och de flesta rederier, utvärderades 2017 och kunderna delades in i fem ESG-riskkategorier. Finansinstitut och resterande rederier ska utvärderas under 2018. Vi märkte under 2017 av ett ökat intresse för hållbar finansiering bland våra kunder, och ett bevis på detta var emissionen av vår första gröna obligation – en 5-årig obligation på 500 mn euro. Ett annat sätt att främja hållbarhet är analyser som resulterar i fakta i form av empiriska data. Nordea Markets har publicerat en studie som visar på sambandet mellan en effektiv verksamhet och ESG-resultat, och innehåller tydliga bevis på att ESG är viktigt, för både verksamheten i sig och aktiekursens utveckling.

Hållbara inköp

Under 2017 gjorde Nordea affärer med fler än 19 000 leverantörer. I syfte att minska leverantörsrisken är Nordeas hållbarhetspolicy för leverantörer, som utgår från de tio principerna i FN:s Global Compact, obligatorisk i samband med avtal med alla större leverantörer, det vill säga leverantörer med ett avtalsvärde på 250 000 euro om året eller mer. Policyn gäller oavsett vad det är vi köper. Om vi under avtalets löptid upptäcker att leverantören löper risk att bryta mot vår hållbarhetspolicy för leverantörer genomförs en utredning och en eventuell åtgärdsplan tas fram. I sista hand sägs avtalet upp. Under 2017 förde vi diskussioner med ett fåtal leverantörer om untertecknandet av vår hållbarhetspolicy för leverantörer. Diskussionerna var konstruktiva och relationerna upprätthölls. Inga avtal blev heller föremål för uppsägning under året till följd av avvikelser från vår hållbarhetspolicy.

Ansvarstagande skattebetalare

Nordea är en betydande skattebetalare i bankens huvudsakliga verksamhetsländer – Danmark, Finland, Norge och Sverige – och vi betalar även sociala avgifter och bankskatter i alla länder där vi har verksamhet. Bolagsskatten i respektive land kommer inte att påverkas av flytten av vårt huvudkontor till Finland. Vi strävar efter att skapa positiva kundupplevelser och förtroende genom att agera med integritet. Det innebär bland annat att följa Nordeas etiska riktlinjer, policy för skatterådgivning och hållbarhetspolicy i samband med rådgivning till kunder om skattekonsekvenserna med olika produkter. Vi är också noga med att följa externa regelverk om korrekt informationsgivning och inte vilseleda kunderna i deras beslut.

Klimatneutral verksamhet

För att minska vår egen miljöpåverkan, inklusive den från förvaltningsfastigheter som ägs av Nordea Liv & Pension, strävar vi efter att minska koldioxidutsläppen från vår direkta verksamhet, och vi säkerställer att all energi som används i våra byggnader är förnybar. För de utsläpp som inte kan undvikas fortsätter vi med de kompenserande åtgärder som vi gjort sedan 2015. Kombinationen av åtgärder säkerställer att Nordea har ett program för certifiering som koldioxidneutralt företag i enlighet med CarbonNeutral Protocol. Under 2017 var våra samlade koldioxidutsläpp (scope 1–3 enligt GHG-protokollet) 22 738 ton. Här ingår utsläpp från energiförbrukning för alla verksamheter utom internationella kontor, utsläpp från flygresor för verksamheterna i Danmark, Finland, Norge och Sverige samt tågresor för verksamheten i Sverige.

Värna om våra medarbetare

Vi tillkännagav 2017 att vi kommer att bli betydligt färre medarbetare under de kommande åren. Vi ska göra vårt yttersta för att stödja de som behöver hitta en ny väg utanför Nordea. Vi har därför etablerat ett Job Mobility-team, med uppdrag att hjälpa medarbetare som lämnar Nordea. Som en ansvarstagande arbetsgivare verkar Nordea aktivt för mångfald och jämställdhet. Vi fortsatte under 2017 att öka medvetenheten, säkerställa att vi följer vår policy för chefsrekrytering och åtgärda bristen på kvinnor i ledande befattningar genom planering av ledarbehov och identifiering av talanger. Andelen kvinnor i ledande befattning ligger för 2017 kvar på 40 procent av alla ledare i Nordea. En hållbar balans mellan arbete och fritid är en förutsättning för goda prestationer. Som en ansvarstagande arbetsgivare är det viktigt för oss att erbjuda en inkluderande och hälsosam arbetsmiljö som skapar de bästa förutsättningarna för varje individ. Vår sjukfrånvaro för 2017 (3,38 procent) låg på samma nivå som för året före (3,65 procent). Vi lanserade under året en ny enkät: Wellbeing at Work. Den ger oss värdefull information om hur våra medarbetare upplever sin arbetssituation. Enligt resultaten från den första undersökningen upplever 78 procent av våra medarbetare (av de 69 procent som besvarade enkäten) ett inkluderande klimat där alla – oavsett kön, ålder, anställningstid och utbildning – kan bidra till vår utveckling. Undersökningen visar också att 4 procent av de som besvarat enkäten har upplevt någon form av diskriminering. Mångfald och inkludering är och förblir två centrala inslag i vår kulturtransformation, och vi skapar fortlöpande nya och agila metoder för att nå och mäta resultaten av detta arbete.

Rapportera misstänkta förseelser

Vi har en koncernfunktion för visselblåsning – Raise Your Concern (RYC) – som uppmanar medarbetare att rapportera om de misstänker tjänstefel eller oegentligheter. Det kan till exempel röra sig om något som strider mot lagar och regler eller mot Nordeas interna riktlinjer, instruktioner eller anvisningar. RYC strävar efter att säkerställa att vi följer internationella och nationella regelverk och anvisningar, liksom våra egna etiska riktlinjer. Detta innefattar även sådant som kan skada Nordeas verksamhet eller anseende, eller äventyra våra medarbetares och kunders hälsa och säkerhet. Under 2017 förbättrades möjligheterna att rapportera, både internt och externt, genom det nya elektroniska rapporteringsverktyget WhistleB. Antalet rapporterade fall 2017 uppgick till 221, varav 48 resulterade i åtgärder som muntlig varning, skriftlig varning eller uppsägning. Sex av fallen avsåg hållbarhet, varav tre bedrägerifall och tre penningtvättsfall.

3) Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol) är en allmänt vedertagen redovisningsstandard för utsläpp av växthusgaser. Scope 1-utsläpp kommer från källor (fysiska enheter eller processer som släpper ut växthusgaser i atmosfären) som ägs eller kontrolleras av organisationen. Scope 2-utsläpp är indirekta utsläpp från produktion av el, uppvärmning, kyla och ånga som organisationen köper från andra organisationer för egen förbrukning. Scope 3-utsläpp är andra indirekta utsläpp till följd av organisationens aktiviteter i efterföljande eller föregående led, till exempel affärsresor, avfall och användning av sålda produkter.

Ersättningar

Nordea har en tydlig policy liksom instruktioner och processer för ersättningar som säkerställer en sund ersättningsstruktur i hela koncernen.

Styrelsens kompensationsutskott tar fram förslag till ersättningspolicy, utifrån en analys av de risker som policyn medför. Förslaget godkänns sedan av styrelsen som säkerställer att ersättningspolicyn tillämpas och följs upp.

Nordeas ersättningspolicy ska

- stärka Nordeas möjligheter att rekrytera, utveckla och behålla motiverade, kompetenta och resultatnriktade medarbetare och därmed stödja People-strategin.
- vara en drivkraft, tillsammans med bra ledarskap och utmanande uppgifter, som bidrar till ett starkt engagemang bland medarbetare och ett "great Nordea".
- säkerställa att ersättningarna i Nordea överensstämmer med effektiv riskhantering och Nordeas värderingar.

Nordea erbjuder konkurrenskraftiga ersättningar, utan att vara marknadsledande. Nordea ser ersättningar utifrån ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till vikten av dels välbalanserade men differentierade ersättningar utifrån verksamhetens behov och den lokala marknaden, och dels ersättningsystem som överensstämmer med och stödjer en sund och effektiv riskhantering. Ersättningar ska inte uppmuntra överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Nordeas ersättningar – syfte och berättigande

Ersättningar i Nordea utgörs av fast och rörlig ersättning.

Den fasta ersättningen består av nedanstående delar.

Fast grundlön är ersättning till medarbetare för roll och befattning, och påverkas av: ansvar och komplexitet i befattningen, prestation samt lokala marknadsvillkor.

Lönertillegg är en i förväg bestämd fast ersättning. Den fasta grundlönen utgör dock grunden för all fast ersättning. Lönetilllegg kan användas som ett komplement till den fasta grundlönen i form av rollbaserat lönetilllegg eller förmåntilllegg, och ska inte vara kopplat till prestation eller på annat sätt uppmuntra risktagande.

Pensioner och försäkringar syftar till att ge medarbetarna en godtagbar levnadsstandard efter pensionering samt försäkringskydd under anställningstiden. Pensioner och försäkringar erbjuds enligt nationella lagar, bestämmelser och marknadspraxis i form av antingen kollektivavtalade eller företagsspecifika planer, eller enligt en kombination av dessa två. Nordea erbjuder avgiftsbestämda pensionsplaner för nya medarbetare. Det förekommer ännu förmånsbestämda pensionsplaner, men inga nya avtal tecknas.

Förmåner i Nordea ges för att främja prestationer och stimulera välbefinnande. Förmåner avtalas antingen enskilt eller utifrån nationella lagar, kollektivavtal och företagsspecifik praxis.

Den rörliga ersättningen består av nedanstående delar. En medarbetare kan normalt endast delta i ett program för rörlig ersättning.

GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP) erbjuds för att rekrytera, motivera och behålla ledande befattningshavare till koncernledningen (10 deltagare), och syftar till att belöna starka prestationer. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella prestations-

kriterier, inklusive kriterier på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå (i förekommande fall) och enhets-/individnivå.

Executive Incentive Programme (EIP) erbjuds för att rekrytera, motivera och behålla utvalda chefer och nyckelpersoner (upp till 400 deltagare), och syftar till att belöna starka prestationer. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella prestationskriterier, inklusive kriterier på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktions-/divisionsnivå och enhets-/individnivå.

Rörlig lönedel erbjuds utvalda chefer och specialister för att belöna en stark prestation. Individuella prestationer bedöms utifrån i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella prestationskriterier, inklusive koncerngemensamma mål.

Bonusprogram erbjuds endast utvalda grupper av medarbetare inom specifika affärsområden eller enheter. Målet är att säkerställa en stark prestation och upprätthålla kostnadsflexibilitet för Nordea. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella prestationskriterier, inklusive koncerngemensamma mål.

Vinstandelsprogrammet erbjuds till alla medarbetare i Nordea-koncernen, förutom särskilt reglerad personal som omfattas av GEM EIP, EIP, bonusprogram eller rörlig lönedel. Vinstandelsprogrammet erbjuds likt oavsett befattning och lön, och syftar till att stimulera värdeskapande för kunder och aktieägare. Prestationskriterierna för programmet 2017 är avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR), utvecklingen för avkastning på eget kapital (ROE) i förhållande till en jämförelsegrupp av nordiska banker, samt Customer Engagement Index (både absolut och i jämförelse med övriga nordiska banker).

Engångstilllegg kan användas för att belöna medarbetare för särskilda prestationer som går utöver de krav eller förväntningar som finns, eller i samband med tillfälligt projektarbete. Målet är att belöna extraordinära prestationer och upprätthålla kostnadsflexibilitet för Nordea. Medarbetare som omfattas av bonusprogram, GEM EIP, EIP eller rörlig lönedel kan inte få engångstilllegg.

Ytterligare information om vinstandelsprogrammet, rörlig lönedel, bonusprogram och EIP återfinns nedan.

För ytterligare information om GEM EIP, se avsnittet nedan om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Andra rörliga ersättningsdelar är:

Garanterad rörlig ersättning (rekryteringsbonus) kan endast erbjudas i undantagsfall i samband med anställning av ny personal, och ska då vara begränsad till det första anställningsåret och endast om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Kompensation för avtal från tidigare anställning (utköp) kan endast erbjudas i undantagsfall i samband med anställning av ny personal, och ska då vara begränsad till det första anställningsåret och endast om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Kvarhållandebonus kan endast erbjudas i undantagsfall när Nordea har ett genuint intresse av att behålla medarbetare under en i förväg fastställd tidsperiod eller tills en viss händelse inträffar.

far, och endast om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Risakanalys

Nordeas ersättningar utvärderas årligen för att säkerställa överensstämmelse med både internationella och nationella riktlinjer för ersättningar. Förutom utvärderingen av Nordeas olika ersättningskomponenter uppdaterades i mars 2017 riskanalysen som ligger till grund för Nordeas ersättningspolicy. Analysen omfattar ersättningsprogrammets struktur och styrningen av dem, målfästelse och resultatmätning, samt risken för bedrägeri och risken att Nordeas anseende skadas. Tyngdpunkten i analysen har legat på de rörliga delar som kan resultera i höga ersättningar.

Nordea begränsar dessa risker genom att regelbundet se över ersättningsprogrammets struktur, bland annat med avseende på programmets deltagare och möjliga utfall, och genom att offentliggöra relevant information. Dessutom har Nordea etablerade processer för att fastställa mål utifrån koncernens strategi och beslutade tillväxt- och utvecklingsinitiativ. Resultatmätningen sker på liknande sätt som Nordeas övergripande resultatmätning, och beslut om utbetalning fattas i separata processer och enligt den så kallade farfarsprincipen (godkännande av chefschef). Dessutom begränsar Nordea relevanta risker genom sin internkontroll som baseras på befintlig kontrollkultur. Denna kultur innefattar värderingar, ledningskultur, målorientering, uppföljningsmetodik, en tydlig och genomlyst organisationsstruktur, ansvarsfördelning, dualitetsprincipen, högklassig och effektiv internkommunikation samt en oberoende utvärdering.

Delar av den prestationsbaserade ersättningen för 2017 till de medarbetare som i riskanalysen definierats som särskilt reglerad personal utbetalas inte under 2018, utan skjuts upp i enlighet med internationella riktlinjer och nationella regelverk. De uppskjutna beloppen och information om dessa publiceras på nordea.com en vecka före den ordinarie årsstämman den 15 mars 2018.

Revision av ersättningspolicyns tillämpning

Minst en gång om året följer styrelsens kompensationsutskott upp hur Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner tillämpas, via en oberoende översyn som görs av Group Internal Audit.

Ersättning till styrelsen

Ersättningen till styrelsen fastställs varje år av årsstämman. Ytterligare information finns i not K7 på sidan 111.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen

Styrelsen tar fram det förslag till riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som årligen ska fastställas av årsstämman. Enligt dessa riktlinjer beslutar styrelsen om den faktiska ersättningen till koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen, efter förslag från styrelsens kompensationsutskott. Ytterligare information om styrelsens kompensationsutskott finns i avsnittet "Bolagsstyrningsrapport" på sidan 62.

De externa revisorerna lämnade till årsstämman 2017 en rapport som visar att styrelsen och koncernchefen under 2016 följde de riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som godkändes av årsstämmorna 2015 och 2016.

Ytterligare information om ersättningar finns i not K7 på sidan 111.

Godkända riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare 2017

Årsstämman 2017 godkände följande riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare:

Nordea ska ha de ersättningsnivåer och anställningsvillkor som erfordras för att rekrytera och behålla ledande befattningshavare med kompetens och kapacitet att genomföra strategin och nå de uppsatta målen så att Nordea kan bli en "great European bank".

Med ledande befattningshavare förstås i detta sammanhang koncernchef och ställföreträdande koncernchef i Nordea Bank AB

(publ) och övriga medlemmar i koncernledningen (Group Executive Management).

Ersättning till ledande befattningshavare kommer att beslutas av styrelsen i enlighet med Nordeas interna riktlinjer och rutiner vilka baseras på den svenska Finansinspektionens (FI) föreskrifter om ersättningsystem, den svenska koden för bolagsstyrning, nationell implementering av EU:s direktiv om kapitalkrav för banker liksom internationell praxis för en sund ersättningsstruktur.

Marknadsmässighet ska vara den övergripande principen för lön och annan ersättning till ledande befattningshavare inom Nordea. Ersättning till ledande befattningshavare ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Årlig ersättning består av fast lön och rörlig lön.

De ledande befattningshavarna kommer att erbjudas rörlig lön i form av ett Executive Incentive Programme 2017 (GEM EIP 2017) med i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från GEM EIP 2017 kommer att baseras på styrelsens bedömning av utfallet av de i förväg överenskomna målen. Utfallet från GEM EIP 2017 betalas över en femårsperiod i form av kontant ersättning och är föremål för justering av uppskjuten ersättning, indexering till Nordeas totalavkastning TSR (exklusive utdelning under uppskjutandeperioden) samt förfoganderestriktioner enligt FI:s föreskrifter om ersättningsystem, med beaktande av lokala regler och förhållanden när detta är relevant. GEM EIP 2017 har en resultatmättningsperiod om ett år och utfallet ska inte överstiga den fasta lönen. De ledande befattningshavarna har erbjudits liknande program sedan 2013.

I enlighet med FI:s föreskrifter om ersättningsystem ska garanterad rörlig lön utgöra undantag och vara tillåten endast i samband med anställning av ny ledande befattningshavare och då begränsas till det första anställningsåret.

Icke-monetära förmåner ska underlätta de ledande befattningshavarnas arbetsutförande och motsvara vad som kan anses rimligt i förhållande till praxis på marknaden. De ledande befattningshavarna ska erbjudas pensionsvillkor som är marknadsmässiga i förhållande till situationen i det land där befattningshavarna stadigvarande är bosatta. Fast lön under uppsägningstiden och avgångsvederlag för de ledande befattningshavarna ska sammantaget inte överstiga 24 fasta månadslöner.

Styrelsen får frånga dessa riktlinjer om det är nödvändigt till följd av nya ersättningsregler eller om det i ett enskilt fall finns andra särskilda skäl för det.

Förslag till riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare 2018

Styrelsen i Nordea Bank AB (publ) föreslår att årsstämman den 15 mars 2018 beslutar om följande riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare:

Nordea ska ha de ersättningsnivåer och anställningsvillkor som erfordras för att rekrytera och behålla ledande befattningshavare med kompetens och kapacitet att genomföra strategin och nå de uppsatta målen så att Nordea kan bli en "great European bank".

Med ledande befattningshavare förstås i detta sammanhang koncernchef och ställföreträdande koncernchef i Nordea Bank AB (publ) och övriga medlemmar i koncernledningen (Group Executive Management).

Ersättning till ledande befattningshavare kommer att beslutas av styrelsen i enlighet med Nordeas interna riktlinjer och rutiner vilka baseras på den svenska Finansinspektionens (FI) föreskrifter om ersättningsystem, den svenska koden för bolagsstyrning, nationell implementering av EU:s direktiv om kapitalkrav för banker liksom internationell praxis för en sund ersättningsstruktur.

Marknadsmässighet ska vara den övergripande principen för lön och annan ersättning till ledande befattningshavare inom Nordea. Ersättning till ledande befattningshavare ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte

uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Årlig ersättning består av fast lön och rörlig lön.

De ledande befattningshavarna kommer att erbjudas rörlig lön i form av ett Executive Incentive Programme 2018 (GEM EIP 2018) med i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från GEM EIP 2018 baseras på styrelsens bedömning av utfallet av de i förväg överenskomna målen. Utfallet från GEM EIP 2018 betalas över en femårsperiod i form av kontant ersättning och är föremål för justering av uppskjuten ersättning, indexering till Nordeas totalavkastning (TSR) (exklusive utdelning under uppskjutandeperioden) samt förfoganderestriktioner enligt FI:s föreskrifter om ersättningsystem, med beaktande av lokala regler och förhållanden när detta är relevant. GEM EIP 2018 har en resultatmättningsperiod om ett år och utfallet ska inte överstiga den fasta lönen. De ledande befattningshavarna har erbjudits liknande program sedan 2013.

I enlighet med FI:s föreskrifter om ersättningsystem ska garanterad rörlig lön utgöra undantag och vara tillåten endast i samband med anställning av ny ledande befattningshavare och då begränsas till det första anställningsåret.

Icke-monetära förmåner ska underlätta de ledande befattningshavarnas arbetsutförande och motsvara vad som kan anses rimligt i förhållande till praxis på marknaden. De ledande befattningshavarna ska erbjudas pensionsvillkor som är marknadsmässiga i förhållande till situationen i det land där befattningshavarna stadigvarande är bosatta. Fast lön under uppsägningstiden och avgångsvederlag för de ledande befattningshavarna ska sammantaget inte överstiga 24 fasta månadslöner.

Styrelsen får frågå dessa riktlinjer om det är nödvändigt till följd av nya ersättningsregler eller om det i ett enskilt fall finns andra särskilda skäl för det.

Information som fogas till styrelsens förslag till riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare Avvikelse från godkända riktlinjer 2017:

Det finns inga avvikelser från de godkända riktlinjerna för 2017.

Kostnad för rörliga ersättningar till ledande befattningshavare (exklusive sociala avgifter):

Den faktiska kostnaden för GEM EIP 2017 uppgår till 5,2 mn euro och utbetalas under en femårsperiod.

Den beräknade maximala kostnaden för GEM EIP 2018 uppgår till 6,9 mn euro, och den beräknade kostnaden förutsatt 65-procentig uppfyllelse av prestationskriterierna uppgår till 4,5 mn euro.

Ytterligare information om rörliga ersättningar Kostnad för rörliga ersättningar till personer utanför koncernledningen (exklusive sociala avgifter):

Kostnaden för EIP 2017 uppgår till 44 mn euro och utbetalas under en period om tre till fem år.

Kostnaden för bonus 2017 uppgår till 181 mn euro och utbetalas under en period om tre till fem år.

Kostnaden för rörlig lönedel 2017 uppgår till 59 mn euro och utbetalas under en period om tre till fem år.

Vinstandelsprogrammet

Vinstandelsprogrammet har ett tak och baseras inte på Nordeas aktiekurs. Programmet är en förmån som innebär att medarbetarna får en del av vinsten. Detta ska uppmuntra goda insatser och främja det interna samarbetet, något som i sin tur ska leda till bättre lönsamhet och göra Nordea till en attraktivare arbetsgivare.

Under 2017 avsattes totalt 27 mn euro till Nordeas vinstandelsprogram för alla anställda. För 2017 kunde varje medarbetare erhålla som mest 3 200 euro baserat på i förväg fastställda prestationskriterier. Om alla prestationskriterier hade uppfyllts skulle kostnaden för programmet maximalt ha uppgått till cirka 99 mn euro.

Rörlig lönedel

Nordea erbjuder utvalda chefer och specialister en rörlig lönedel för att belöna starka prestationer och för att kunna rekrytera, motivera och behålla högpresterande medarbetare i Nordeakoncernen. Den rörliga lönedelen måste vara transparent och baseras på i förväg fastställda prestationskriterier med tydliga vikter. Prestationskriterierna ska innefatta såväl finansiella som icke-finansiella kriterier som baseras på Nordeakoncernens kriterier, vilka årligen fastställs av koncernchefen. Vid svagt eller negativt resultat för Nordeakoncernen kan den rörliga lönedelen sänkas enligt koncernchefens beslut.

Den rörliga lönedelen uppgår till högst 25 procent av den fasta årslönen, med undantag för ett fåtal chefer och viktiga specialister inom särskilda områden, där beloppet som högst kan uppgå till 100 procent av den fasta årslönen.

Nordea tillämpar den så kallade farfarsprincipen när medarbetare erbjuds rörlig lönedel och när utfallet ska godkännas. Nordea tillämpar regler för uppskjuten utbetalning för medarbetare som i riskanalysen definierats som särskilt reglerad personal.

Bonusprogram

Bonusprogram erbjuds enbart utvalda grupper av medarbetare inom specifika affärsområden eller enheter som godkänts av styrelsen. Nordea betalar bonus kopplad till prestation, där både bonuspooler per enhet och individuella allokeringar baseras på i förväg fastställda prestationsmått. Finansiellt resultat per enhet mäts som riskjusterat resultat, med hänsyn tagen till kapital- och finansieringskostnader och justerat för historiska intäktseffekter, liksom minimikrav på resultatet. Vid svagt eller negativt resultat för Nordeakoncernen kan bonuspoolerna sänkas enligt styrelsens beslut. Individuell ersättning fastställs utifrån detaljerade prestationsbedömningar som omfattar en rad finansiella och icke-finansiella faktorer.

För att förhindra betalning av oskäliga individuella bonusar finns en maxkvot både för andelen riskjusterat resultat som kan utbetalas och för nivån på bonus till individen. Nordea tillämpar regler för uppskjuten utbetalning för medarbetare som i riskanalysen definierats som särskilt reglerad personal.

Styrelsen beslutar om nya eller ändrade bonusprogram och storleken på enheternas bonuspooler, efter förslag från styrelsens kompensationsutskott. Koncernledningen ansvarar för genomförandet av beslutade bonusprogram. Nordea har också en strikt process för att säkerställa att ersättningen till enskilda medarbetare inte uppmuntrar till överdrivet risktagande. Som komplement till bedömningen på enhetsnivå finns en godkännandeprocess för betydande bonusar till enskilda medarbetare.

Incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner

Nordeas incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner, Executive Incentive Programme 2017 (EIP 2017), syftar till att stärka Nordeas möjligheter att behålla och rekrytera de bästa talangerna. Målet är vidare att stimulera de chefer och nyckelpersoner vilkas insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdeskapande. 2018 kommer Nordea att erbjuda EIP 2018, med liknande mål och struktur som i EIP 2017.

EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncern-, affärsenhets- och individnivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen.

EIP ska betalas i form av kontant ersättning och vara föremål för indexering till Nordeas aktiekurs, uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Huvuddelen av EIP 2017 omfattas av en treårig uppskjutandeperiod.

Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen, exklusive koncernledningen, kommer att erbjudas att delta i programmet. EIP har sedan 2013 erbjudits berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram och rörlig lönedel.

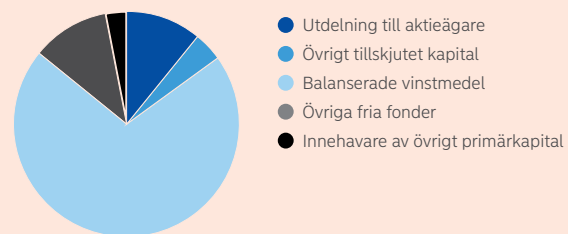
Förslag till vinstdisposition

Enligt moderbolagets balansräkning står följande vinstmedel till årsstämman förfogande:

Euro	
Övrigt tillskjutet kapital	1 079 925 521
Balanserade vinstmedel	17 180 228 052
Övriga fria fonder	2 762 284 828
Årets resultat	3 510 086 789
Innehavare av övrigt primärkapital	750 000 000
Summa	25 282 525 190

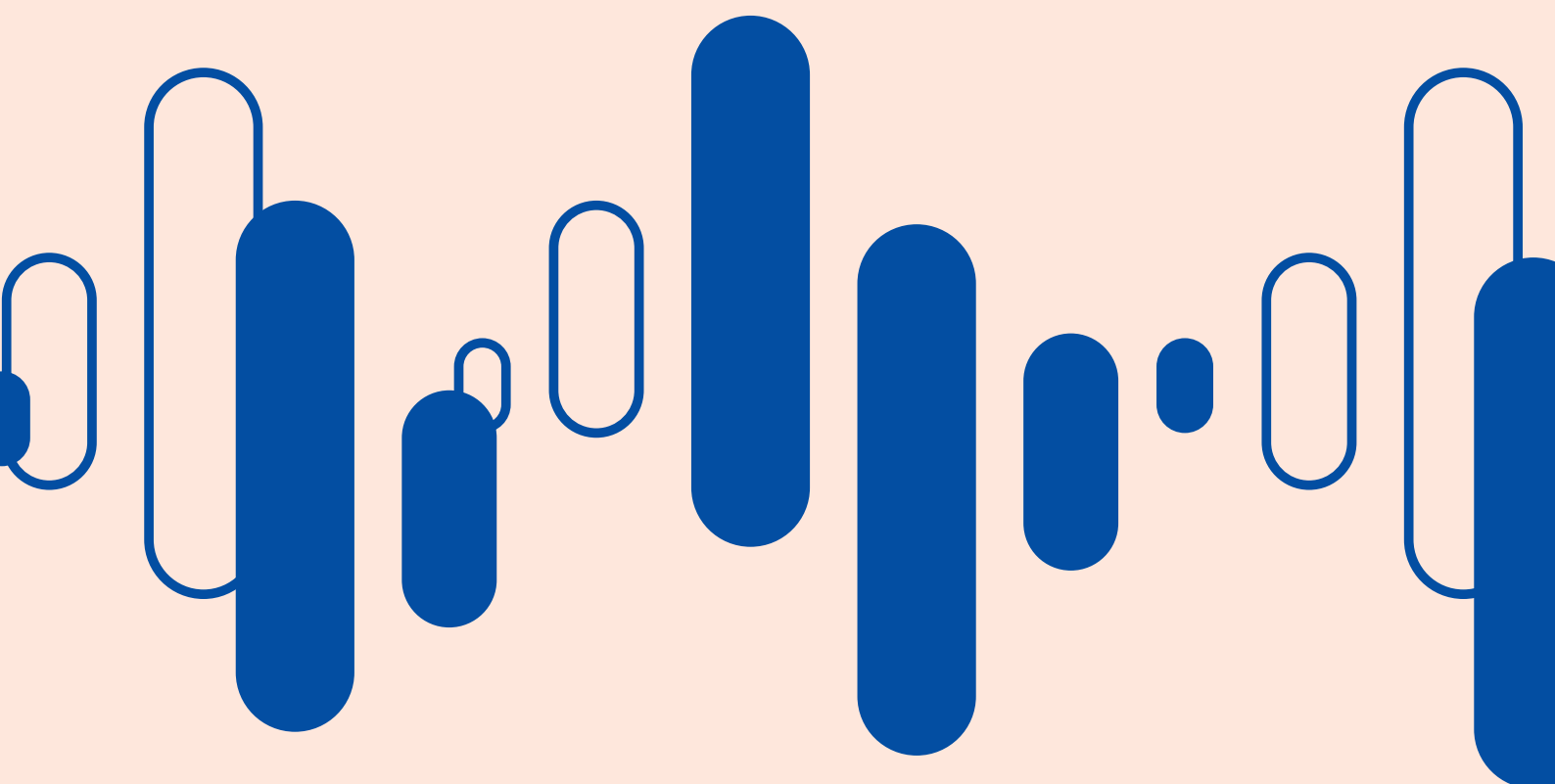
Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Euro	
Utdelning till aktieägare	2 747 028 225
Övrigt tillskjutet kapital	1 079 925 521
Balanserade vinstmedel	17 943 286 616
Övriga fria fonder	2 762 284 828
Innehavare av övrigt primärkapital	750 000 000
Summa	25 282 525 190

Det är styrelsens bedömning att den föreslagna utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Finansiella rapporter, Koncernen

Finansiella rapporter, innehåll

Finansiella rapporter

Resultaträkning	75
Rapport över totalresultat	76
Balansräkning	77
Rapport över förändringar i eget kapital	78
Kassaflödesanalys	80
Kvartalsvis utveckling	82
Femårsöversikt, koncernen	83
Nyckeltal	84
Ordlista	85

Noter till finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

K1 Redovisningsprinciper	86
--------------------------------	----

Noter till resultaträkningen

K2 Segmentrapportering	105
K3 Räntenetto	109
K4 Avgifts och provisionsnetto	110
K5 Nettoresultat av poster till verkligt värde	110
K6 Övriga rörelseintäkter	110
K7 Personalkostnader	111
K8 Övriga administrationskostnader	116
K9 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	116
K10 Kreditförluster, netto	116
K11 Skatter	116
K12 Resultat per aktie	117

Noter till balansräkningen och poster inom linjen

K13 Utlåning och osäkra lånefordringar	118
K14 Räntebärande värdepapper	119
K15 Pantsatta finansiella instrument	119
K16 Aktier och andelar	119
K17 Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	119
K18 Derivatinstrument och säkringsredovisning	120
K19 Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	122
K20 Immateriella tillgångar	123
K21 Leasing	124
K22 Förvaltningsfastigheter	125
K23 Övriga tillgångar	125
K24 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter ..	125
K25 Skulder till kreditinstitut	125
K26 In- och upplåning från allmänheten	125
K27 Skulder till försäkringstagare	125
K28 Emitterade värdepapper	127
K29 Övriga skulder	127
K30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter ..	127
K31 Avsättningar	127
K32 Pensionsförpliktelser	128
K33 Efterställda skulder	132
K34 För egna skulder ställda säkerheter	132
K35 Övriga ställda säkerheter	132
K36 Eventualförpliktelser	133
K37 Åtaganden	133

Övriga noter

K38 Kapitaltäckning	134
K39 Klassificering av finansiella instrument	146
K40 Tillgångar och skulder till verkligt värde	148
K41 Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal	159
K42 Avyttringsgrupper som innehas för försäljning ..	160
K43 Överförda tillgångar och erhållna säkerheter ..	160
K44 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	161
K45 Transaktioner med närstående	163
K46 Upplysningar om kreditrisk	163
K47 Andelar i strukturerade företag	169
K48 Rapportering per land	170
K49 IFRS9	171

Resultaträkning

Mn euro	Not	2017	2016
Rörelseintäkter			
Ränteintäkter		7 575	7 747
Räntekostnader		-2 909	-3 020
Räntenetto	K3	4 666	4 727
Avgifts- och provisionsintäkter		4 232	4 098
Avgifts- och provisionskostnader		-863	-860
Avgifts- och provisionsnetto	K4	3 369	3 238
Nettoresultat av poster till verkligt värde	K5	1 328	1 715
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	K19	23	112
Övriga rörelseintäkter	K6	83	135
Summa rörelseintäkter		9 469	9 927
Rörelsekostnader			
<i>Allmänna administrationskostnader:</i>			
Personalkostnader	K7	-3 212	-2 926
Övriga administrationskostnader	K8	-1 622	-1 646
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	K9	-268	-228
Summa rörelsekostnader		-5 102	-4 800
Resultat före kreditförluster		4 367	5 127
Kreditförluster, netto	K10	-369	-502
Rörelseresultat		3 998	4 625
Skatt	K11	-950	-859
Årets resultat		3 048	3 766
Hänförligt till:			
Aktieägare i Nordea Bank AB (publ)		3 031	3 766
Minoritetsintressen		17	-
Summa		3 048	3 766
Resultat per aktie före utspädning, euro	K12	0,75	0,93
Resultat per aktie efter utspädning, euro	K12	0,75	0,93

Rapport över totalresultat

Mn euro	2017	2016
Årets resultat	3 048	3 766
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen		
Valutakursdifferenser under året	-511	438
Skatt på valutakursdifferenser under året	3	-
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>		
Värdeförändringar under året	175	-219
Skatt på värdeförändringar under året	-37	48
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas¹:</i>		
Värdeförändringar under året	31	186
Skatt på värdeförändringar under året	-8	-42
Omklassificerat till resultaträkningen under året	0	-69
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	0	15
<i>Kassaflödessäkringar:</i>		
Värdeförändringar under året	-150	-569
Skatt på värdeförändringar under året	43	147
Omklassificerat till resultaträkningen under året	43	525
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-19	-137
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen		
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>		
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-115	-205
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	25	47
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	-520	165
Totalresultat	2 528	3 931
Hänförligt till:		
Aktieägare i Nordea Bank AB (publ)	2 511	3 931
Minoritetsintressen	17	-
Summa	2 528	3 931

1) Resultat från omvärderingar relaterade till säkrade risker i verkligt värde säkringar redovisas direkt i resultaträkningen.

Balansräkning

Mn euro	Not	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		43 081	32 099
Utlåning till centralbanker	K13	4 796	11 235
Utlåning till kreditinstitut	K13	8 592	9 026
Utlåning till allmänheten	K13	310 158	317 689
Räntebärande värdepapper	K14	75 294	87 701
Pantsatta finansiella instrument	K15	6 489	5 108
Aktier och andelar	K16	17 180	21 524
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	25 879	23 102
Derivatinstrument	K18	46 111	69 959
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		163	178
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	K19	1 235	588
Immateriella tillgångar	K20	3 983	3 792
Materiella tillgångar		624	566
Förvaltningsfastigheter	K22	1 448	3 119
Uppskjutna skattefordringar	K11	118	60
Aktuella skattefordringar		121	288
Pensionstillgångar	K32	250	306
Övriga tillgångar	K23	12 441	18 973
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	K24	1 463	1 449
Tillgångar som innehas för försäljning	K42	22 186	8 897
Summa tillgångar		581 612	615 659
Skulder			
Skulder till kreditinstitut	K25	39 983	38 136
In- och upplåning från allmänheten	K26	172 434	174 028
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	26 333	23 580
Skulder till försäkringstagare	K27	19 412	41 210
Emitterade värdepapper	K28	179 114	191 750
Derivatinstrument	K18	42 713	68 636
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		1 450	2 466
Aktuella skatteskulder		389	487
Övriga skulder	K29	28 515	24 413
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	K30	1 603	1 758
Uppskjutna skatteskulder	K11	722	830
Avsättningar	K31	329	306
Pensionsförpliktelser	K32	281	302
Efterställda skulder	K33	8 987	10 459
Skulder som innehas för försäljning	K42	26 031	4 888
Summa skulder		548 296	583 249
Eget kapital			
Innehavare av övrigt primärkapital		750	–
Minoritetsintressen		168	1
Aktiekapital		4 050	4 050
Överkursfond		1 080	1 080
Övriga reserver		–1 543	–1 023
Balanserade vinstmedel		28 811	28 302
Summa eget kapital		33 316	32 410
Summa skulder och eget kapital		581 612	615 659
För egna skulder ställda säkerheter	K34	198 973	189 441
Övriga ställda säkerheter	K35	4 943	8 330
Eventualförpliktelser	K36	19 020	23 089
Åtaganden	K37	77 032	79 434

Rapport över förändringar i eget kapital

2017

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ) ²										
	Aktiekapital ¹	Överkursfond	Övriga reserver:				Balanserade vinstmedel	Summa	Innehavare av övrigt primärkapital	Minoritetsintressen	Summa eget kapital
			Omräkning utländsk verksamhet	Kassaflödes-säkringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmånsbestämda pensionsplaner					
Ingående balans per 1 jan 2017	4 050	1 080	-1 350	37	80	210	28 302	32 409	-	1	32 410
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	3 031	3 031	-	17	3 048
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen											
Valutakursdifferenser under året	-	-	-511	-	-	-	-	-511	-	-	-511
Skatt på valutakursdifferenser under året	-	-	3	-	-	-	-	3	-	-	3
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	175	-	-	-	-	175	-	-	175
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-37	-	-	-	-	-37	-	-	-37
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-	-	31	-	-	31	-	-	31
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	-	-8	-	-	-8	-	-	-8
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0
<i>Kassaflödessäkringar:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-	-150	-	-	-	-150	-	-	-150
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	43	-	-	-	43	-	-	43
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	43	-	-	-	43	-	-	43
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-19	-	-	-	-19	-	-	-19
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen											
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>											
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	-	-	-	-	-	-115	-	-115	-	-	-115
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	-	-	-	-	-	25	-	25	-	-	25
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	-	-	-370	-83	23	-90	-	-520	-	-	-520
Totalresultat	-	-	-370	-83	23	-90	3 031	2 511	-	17	2 528
Emittering av övrigt primärkapital	-	-	-	-	-	-	-6	-6	750	-	744
Utdelning för 2016	-	-	-	-	-	-	-2 625	-2 625	-	-	-2 625
Köp av egna aktier ³	-	-	-	-	-	-	-12	-12	-	-	-12
Förändring i minoritetsintressen ⁴	-	-	-	-	-	-	121	121	-	150	271
Utgående balans per 31 dec 2017	4 050	1 080	-1 720	-46	103	120	28 811	32 398	750	168	33 316

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner.

2) Bundet eget kapital uppgick den 31 dec 2017 till 5 454 mn euro, varav aktiekapital 4 050 mn euro, kapitalandelsfond 169 mn euro och fond för utvecklingsutgifter 1 235 mn euro. Kapitalandelsfond och fond för utvecklingsutgifter redovisas som balanserade vinstmedel. Fritt eget kapital uppgick den 31 dec 2017 till 26 944 mn euro.

3) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 13,7 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 10,2 miljoner.

4) Hänför sig till försäljningen av 25% av Nordea Liv & Pension, Livförsäkringssekskab A/S i Danmark.

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2016

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ) ²										
	Aktie- kapital ¹	Över- kursfond	Övriga reserver:					Balanserade vinstmedel	Summa	Minoritets- intressen	Summa eget kapital
			Omräkning utländsk verksamhet	Kassa- flödes- säkringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmåns- bestämda pensions- planer					
Ingående balans per 1 jan 2016	4 050	1 080	-1 617	71	-10	368	27 089	31 031	1	31 032	
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	3 766	3 766	-	3 766	
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen											
Valutakursdifferenser under året	-	-	438	-	-	-	-	438	-	438	
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-219	-	-	-	-	-219	-	-219	
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	48	-	-	-	-	48	-	48	
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-	-	186	-	-	186	-	186	
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	-	-42	-	-	-42	-	-42	
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	-69	-	-	-69	-	-69	
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	15	-	-	15	-	15	
<i>Kassaflödessäkringar:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-	-569	-	-	-	-569	-	-569	
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	147	-	-	-	147	-	147	
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	525	-	-	-	525	-	525	
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-137	-	-	-	-137	-	-137	
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen											
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>											
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	-	-	-	-	-	-205	-	-205	-	-205	
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	-	-	-	-	-	47	-	47	-	47	
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	-	-	267	-34	90	-158	-	165	-	165	
Totalresultat	-	-	267	-34	90	-158	3 766	3 931	-	3 931	
Utdelning för 2015	-	-	-	-	-	-	-2 584	-2 584	-	-2 584	
Försäljning av egna aktier ³	-	-	-	-	-	-	31	31	-	31	
Utgående balans per 31 dec 2016	4 050	1 080	-1 350	37	80	210	28 302	32 409	1	32 410	

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner.

2) Bundet eget kapital uppgick den 31 dec 2016 till 4 889 mn euro, varav aktiekapital 4 050 mn euro, kapitalandelsfond 240 mn euro och fond för utvecklingsutgifter 599 mn euro. Kapitalandelsfond och fond för utvecklingsutgifter redovisas som balanserade vinstmedel. Fritt eget kapital uppgick den 31 dec 2016 till 27 520 mn euro.

3) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP), tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 13,3 miljoner. Totalt antal egna aktier relaterade till LTIP var 10,9 miljoner.

Kassaflödesanalys

Mn euro	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	3 998	4 625
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	3 514	3 892
Betalda inkomstskatter	-950	-952
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	6 562	7 565
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar		
Förändring av utlåning till centralbanker	-190	7 824
Förändring av utlåning till kreditinstitut	136	689
Förändring av utlåning till allmänheten	7 541	14 357
Förändring av räntebärande värdepapper	4 305	-154
Förändring av pantsatta finansiella instrument	-2 915	3 233
Förändring av aktier och andelar	-5 801	488
Förändring av derivatinstrument, netto	-4 816	-751
Förändring av förvaltningsfastigheter	-171	-174
Förändring av övriga tillgångar	2 890	-3 217
Förändring av den löpande verksamhetens skulder		
Förändring av skulder till kreditinstitut	9 423	-6 482
Förändring av in- och upplåning från allmänheten	-1 681	-9 686
Förändring av skulder till försäkringstagare	2 163	2 602
Förändring av emitterade värdepapper	-8 373	-7 357
Förändring av övriga skulder	3 201	-5 657
Kassaflöde från den löpande verksamheten	12 274	3 280
Investeringsverksamheten		
Avyttring av rörelser	228	-
Investeringar i intresseföretag och joint ventures	-957	-5
Avyttring av intresseföretag	20	134
Förvärv av materiella tillgångar	-129	-124
Avyttring av materiella tillgångar	11	20
Förvärv av immateriella tillgångar	-685	-658
Avyttring av immateriella tillgångar	42	1
Nettoinvestering av värdepapper, som hålles till förfall	-8	-360
Förvärv/avyttring av övriga finansiella tillgångar	-21	58
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 499	-934
Finansieringsverksamheten		
Emission av efterställda skulder	-	1 000
Emittering av övrigt primärkapital	750	-
Amortering av efterställda skulder	-750	-
Försäljning/återköp av egna aktier, inklusive förändringar i tradingportföljen	-12	31
Utbetald utdelning	-2 625	-2 584
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 637	-1 553
Årets kassaflöde	8 138	793
Likvida medel vid årets början	41 860	40 200
Omräkningsdifferens	-3 785	867
Likvida medel vid årets slut	46 213	41 860
Förändring	8 138	793

Kassaflödesanalys, forts.

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året för den totala verksamheten. Nordeas kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktsbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	2017	2016
Avskrivningar	263	221
Nedskrivningar	5	7
Kreditförluster	422	560
Orealiserade värdeförändringar	2 387	-2
Realisationsvinster / -förluster, netto	-47	-72
Förändring av upplupna kostnader / intäkter och avsättningar	-182	126
Omräkningsdifferenser	-625	919
Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring	58	-115
Förändring av tekniska reserver, livförsäkring	2 056	2 491
Förändringar av verkligt värde av den säkrade posten, tillgångar/skulder (netto)	-957	-92
Övrigt	134	-151
Summa	3 514	3 892

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	2017	2016
Erhållen ränta	7 748	7 649
Betald ränta	-3 475	-3 198

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	32 099
Utlåning till centralbanker, betalbar vid anfordran	2 004	8 538
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	779	1 093
Skulder som innehas för försäljning	349	130
Summa	46 213	41 860

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper. Utlåning till centralbanker, betalbara vid anfordran inkluderar instrument som Nordea omedelbart har rätt att sälja tillbaka.

Avstämning av skulder hänförliga till finansieringsverksamheten

Den ingående balansen på efterställda skulder var 10 459 miljoner euro. Kassaströmmarna relaterade till skulderna uppgick till -750 miljoner euro och de icke kassaflödespåverkande effekterna av valutakursdifferenser och övrigt uppgick till -722 miljoner euro varmed den utgående balansen var 8 987 miljoner euro.

Kvartalsvis utveckling

Mn euro	Kv4 2017	Kv3 2017	Kv2 2017	Kv1 2017	Kv4 2016	Kv3 2016	Kv2 2016	Kv1 2016	2017	2016
Räntenetto	1 109	1 185	1 175	1 197	1 209	1 178	1 172	1 168	4 666	4 727
Avgifts- och provisionsnetto	839	814	850	866	867	795	804	772	3 369	3 238
Nettoresultat av poster till verkligt värde	235	357	361	375	498	480	405	332	1 328	1 715
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	16	3	0	4	4	-2	101	9	23	112
Övriga rörelseintäkter	29	14	21	19	32	15	74	14	83	135
Summa rörelseintäkter	2 228	2 373	2 407	2 461	2 610	2 466	2 556	2 295	9 469	9 927
Allmänna administrationskostnader:										
Personalkostnader	-861	-757	-795	-799	-687	-743	-756	-740	-3 212	-2 926
Övriga administrationskostnader	-425	-377	-433	-387	-475	-389	-396	-386	-1 622	-1 646
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-75	-70	-63	-60	-71	-51	-54	-52	-268	-228
Summa rörelsekostnader	-1 361	-1 204	-1 291	-1 246	-1 233	-1 183	-1 206	-1 178	-5 102	-4 800
Resultat före kreditförluster	867	1 169	1 116	1 215	1 377	1 283	1 350	1 117	4 367	5 127
Kreditförluster, netto	-71	-79	-106	-113	-129	-135	-127	-111	-369	-502
Rörelseresultat	796	1 090	1 010	1 102	1 248	1 148	1 223	1 006	3 998	4 625
Skatt	-167	-258	-267	-258	-148	-260	-227	-224	-950	-859
Årets resultat	629	832	743	844	1 100	888	996	782	3 048	3 766
Resultat per aktie efter utspädning (DEPS), euro	0,15	0,21	0,18	0,21	0,27	0,22	0,25	0,19	0,75	0,93
DEPS, rullande 12 månader till periodens slut, euro	0,75	0,87	0,88	0,95	0,93	0,87	0,84	0,83	0,75	0,93

Femårsöversikt

Resultaträkning

Mn euro	2017	2016	2015	2014	2013
Räntenetto	4 666	4 727	4 963	5 349	5 525
Avgifts- och provisionsnetto	3 369	3 238	3 230	3 017	2 642
Nettoresultat av poster till verkligt värde	1 328	1 715	1 645	1 383	1 539
Andelar i intresseföretags resultat och joint ventures resultat	23	112	39	18	79
Övriga rörelseintäkter	83	135	263	474	106
Summa rörelseintäkter	9 469	9 927	10 140	10 241	9 891
Allmänna administrationskostnader:					
Personalkostnader	-3 212	-2 926	-3 263	-3 159	-2 978
Övriga administrationskostnader	-1 622	-1 646	-1 485	-1 656	-1 835
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-268	-228	-209	-585	-227
Summa rörelsekostnader	-5 102	-4 800	-4 957	-5 400	-5 040
Resultat före kreditförluster	4 367	5 127	5 183	4 841	4 851
Kreditförluster, netto	-369	-502	-479	-534	-735
Rörelseresultat	3 998	4 625	4 704	4 307	4 116
Skatt	-950	-859	-1 042	-950	-1 009
Årets resultat från kvarvarande verksamheter	3 048	3 766	3 662	3 357	3 107
Årets resultat från avvecklade verksamheter, efter skatt	-	-	-	-25	9
Årets resultat	3 048	3 766	3 662	3 332	3 116

Balansräkning

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2014	31 dec 2013
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	32 099	35 500	31 067	33 529
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	13 388	20 261	23 986	19 054	22 512
Utlåning till allmänheten	310 158	317 689	340 920	348 085	342 451
Räntebärande värdepapper	81 783	92 809	94 876	97 817	96 889
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	25 879	23 102	20 434	17 442	-
Derivatinstrument	46 111	69 959	80 741	105 119	70 992
Övriga tillgångar	39 026	50 843	50 411	50 758	55 166
Tillgångar som innehas för försäljning	22 186	8 897	-	-	8 895
Tillgångar	581 612	615 659	646 868	669 342	630 434
Skulder till kreditinstitut	39 983	38 136	44 209	56 322	59 090
In- och upplåning från allmänheten	172 434	174 028	189 049	192 967	200 743
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	26 333	23 580	21 088	18 099	-
Skulder till försäkringstagare	19 412	41 210	38 707	38 031	47 226
Emitterade värdepapper	179 114	191 750	201 937	194 274	185 602
Derivatinstrument	42 713	68 636	79 505	97 340	65 924
Efterställda skulder	8 987	10 459	9 200	7 942	6 545
Övriga skulder	33 289	30 562	32 141	34 530	31 897
Skulder som innehas för försäljning	26 031	4 888	-	-	4 198
Eget kapital	33 316	32 410	31 032	29 837	29 209
Skulder och eget kapital	581 612	615 659	646 868	669 342	630 434

Nyckeltal¹

	2017	2016	2015	2014	2013
Resultat per aktie före utspädning, euro	0,75	0,93	0,91	0,83	0,77
Resultat per aktie efter utspädning, euro	0,75	0,93	0,91	0,83	0,77
Aktiekurs ² , euro	10,09	10,60	10,15	9,68	9,78
Totalavkastning, %	3,6	16,3	8,2	9,2	44,6
Föreslagen/verkställd utdelning per aktie, euro	0,68	0,65	0,64	0,62	0,43
Eget kapital per aktie ² , euro	8,21	8,03	7,69	7,40	7,27
Potentiellt antal utestående aktier ² , miljoner	4 050	4 050	4 050	4 050	4 050
Vägt genomsnittligt antal aktier efter utspädning, miljoner	4 039	4 037	4 031	4 031	4 020
Avkastning på eget kapital, %	9,5	12,3	12,2	11,4	11,0
Kapital under förvaltning ² , md euro	330,4	322,7	288,2	262,2	232,1
K/I-tal ³ , %	54	50	47	49	51
Kreditförluster på årsbasis, punkter ⁴	12	15	14	15	21
Kärnprimärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6} , %	19,5	18,4	16,5	15,7	14,9
Primärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6} , %	22,3	20,7	18,5	17,6	15,7
Total kapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6} , %	25,2	24,7	21,6	20,6	18,1
Primärkapital ^{2,5,6} , mn euro	28,0	27,6	26,5	25,6	24,4
Riskenxponeringsbelopp, inkl Basel I golv ^{2,5,6} , md euro	126	133	143	146	155
Antal anställda (omräknat till heltidstjänster) ²	30 399	31 596	29 815	29 643	29 429
Economic capital ^{2,5} , md euro	26,7	26,3	25,0	24,3	23,5
ROCAR ³ , %	11,1	13,4	14,8	14,0	13,7

1) För mer detaljerad information avseende nyckeltal som definierats som Alternativa nyckeltal, se <http://www.nordea.com/en/investor-relations/>. Alla nyckeltal speglar Nordeas kvarvarande verksamhet.

2) Vid årets slut.

3) Exklusive jämförelsestörande poster 2016, 2015 och 2014.

4) 2016 inkluderar nyckeltalet även Lån till allmänheten som rapporterats under Innehav till försäljning.

5) Nyckeltalen rapporteras sedan 2014 enligt Basel III-reglerna (CRR/CRDIV).

6) Inklusive resultatet för perioden.

Ordlista

Andel osäkra lånefordringar, brutto

Individuellt värderade osäkra lånefordringar före reserver dividerade med totala lånefordringar före reserver.

Andel osäkra lånefordringar, netto

Individuellt värderade osäkra lånefordringar efter reserver dividerade med totala lånefordringar före reserver.

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital under året. Övrigt primärkapital, som redovisas under eget kapital, har vid beräkningen klassificerats som en finansiell skuld. Årets resultat är exklusive minoritetsintressen och räntekostnader för övrigt primärkapital (upplupen skönmässig ränta). I genomsnittligt eget kapital ingår årets resultat och ej utbetald utdelning. Minoritetsintressen och övrigt primärkapital ingår ej.

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster som en andel av ekonomiskt kapital. Affärsområdena beräknar avkastning på ekonomiskt kapital som rörelseresultat efter schablonskatt som en andel av ekonomiskt kapital.

Avkastning på totalt kapital

Årets resultat som andel av balansslutningen vid årets slut.

Eget kapital per aktie

Eget kapital efter utspädning och exklusive minoritetsintressen dividerat med antalet aktier efter utspädning.

Ekonomiskt kapital

Ekonomiskt kapital är Nordeas interna mått på det kapital som krävs för att med viss sannolikhet täcka oväntade förluster i verksamheten. Ekonomiskt kapital beräknas med avancerade interna modeller för att ge ett konsekvent mått avseende kredit- och marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och livförsäkringsrisk inom Nordeas olika affärsområden.

När alla risker i koncernen aggregeras uppstår diversifieringseffekter, till följd av skillnader i verksamheternas risk samt att det är osannolikt att oväntade förluster uppstår samtidigt.

Kapitalbas

Kapitalbasen är summan av primärkapital och supplementärkapital (förlagslån), efter avdrag för det redovisade värdet av aktier i helägda försäkringsbolag och eventuellt underskott i kreditriskjusteringar.

Kreditförluster på årsbasis

Kreditförluster, netto (på årsbasis), dividerade med utgående balans för utlåning till allmänheten (utlåning).

K/I-tal

Rörelsekostnader dividerat med rörelseintäkter.

Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra

Förfallna lånefordringar som inte är osäkra med hänsyn till framtida kassaflöden (ingår i Lånefordringar som inte är osäkra).

Primärkapital

Primärkapitalet består av kärnprimärkapitalet och övrigt primärkapital. I primärkapitalet ingår konsoliderat eget kapital exklusive investeringar i försäkringsbolag, föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar, immateriella tillgångar i bankverksamheten, hela avdraget avseende förväntat "underskott" (den negativa skillnaden mellan förväntade kreditförluster och gjorda reserveringar) och slutligen övriga avdrag såsom kassaflödessäkringar.

Primärkapitalrelation

Primärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet. Kärnprimärkapitalrelationen beräknas som kärnprimärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet.

P/B

Nordeas aktiekurs dividerat med bokfört värde per aktie.

Reserver i relation till osäkra lånefordringar

Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar dividerade med individuellt värderade osäkra lånefordringar före reserver.

Reserver i relation till osäkra lånefordringar (reserveringskvot)

Totala reserver dividerade med lånefordringar före reserver.

Resultat per aktie efter utspädning

Årets resultat dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier efter utspädning, exklusive minoritetsintressen.

Resultat per aktie före utspädning

Årets resultat dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier, exklusive minoritetsintressen.

Riskexponeringsbelopp

Balansomslutningen och poster utanför balansräkningen som värderas utifrån kreditrisken, marknadsrisken och den operativa risken i koncernföretagen enligt gällande kapitaltäckningsregler, exklusive tillgångar i försäkringsbolag, redovisat värde på aktier som avräknats från kapitalbasen och immateriella tillgångar.

Totalavkastning (TSR)

Totalavkastning mätt som värdetillväxt i ett aktieinnehav under året, under antagande om att utdelningen återinvesteras i nya aktier vid utbetalningstidpunkten.

Total kapitalrelation

Kapitalbas i procent av riskexponeringsbeloppet.

Total reserveringsgrad

Totala reserver dividerade med totala lånefordringar före reserver.

K1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning för Not K1

1. Grunder för presentationen	86
2. Förändrade redovisningsprinciper och presentation	86
3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats	86
4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar	88
5. Principer för konsolidering	90
6. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar	91
7. Intäktsredovisning livförsäkring	93
8. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen	94
9. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta	94
10. Säkringsredovisning	94
11. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument	95
12. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	96
13. Finansiella instrument	96
14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut	98
15. Leasing	99
16. Immateriella tillgångar	100
17. Materiella tillgångar	100
18. Förvaltningsfastigheter	101
19. Skulder till försäkringstagare	101
20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	102
21. Skatter	102
22. Resultat per aktie	102
23. Ersättningar till anställda	102
24. Eget kapital	103
25. Finansiella garantiavtal och kreditlöften	103
26. Aktierelaterade ersättningar	104
27. Transaktioner med närstående	104
28. Presentation av avyttringsgrupper som innehas för försäljning	104
29. Valutakurser	104

1. Grunder för presentationen

Nordeas koncernredovisning har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkänts av EU-kommissionen. Vidare har vissa kompletterande regler i enlighet med Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL), Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:25, inklusive tillägg) och Kompletterande redovisningsregler för koncerner (RFR 1) från Rådet för finansiell rapportering tillämpats.

De tilläggsupplysningar som krävs enligt ovan nämnda standarder, rekommendationer och lagstiftning har inkluderats i noterna, i kapitlet "Risk, likviditets- och kapitalhantering" samt i andra delar av de "Finansiella rapporterna".

Den 6 februari 2018 godkände styrelsen årsredovisningen, som slutligt ska godkännas av årsstämman den 15 mars 2018.

2. Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation

I allt väsentligt är redovisningsprinciperna, beräkningsgrunderna och presentationen oförändrade jämfört med årsredovisningen 2016. De nya redovisningskrav som infördes under 2017 och deras inverkan på Nordeas redovisning beskrivs nedan.

Följande nya och omarbetade standarder och tolkningar implementerades av Nordea den 1 januari 2017, men har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

- Ändringar i IAS 12: "Redovisning av uppskjutna skattetilgångar avseende realiserade förluster".
- Ändringar i IAS 7: "Upplysningsinitiativ".

Dessutom har ändringar gjorts i Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL). Ändringarna började tillämpas av Nordea den 1 januari 2017, men har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

Rådet för finansiell rapportering har gjort ändringar i redovisningsrekommendationen för koncerner genom att ge ut "RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner – januari 2017". Dessa ändringar började tillämpas av Nordea den 1 januari 2017, men har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats IFRS 9 "Finansiella instrument"

IASB har slutfört den nya standarden för finansiella instrument, IFRS 9 "Finansiella instrument". IFRS 9 omfattar klassificering och värdering, nedskrivning och generell säkringsredovisning och ersätter de befintliga kraven inom dessa områden i IAS 39. IFRS 9 träder i kraft för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare. Standarden har godkänts av EU-kommissionen. Tidigare tillämpning är tillåten, men Nordea har inte tillämpat standarden i förtid. Nordea avser inte heller att räkna om jämförelsetalen för 2017 i årsredovisningen 2018 på grund av IFRS 9.

Se not K49 "IFRS 9" för ytterligare information om inverkan av IFRS 9.

Klassificering och värdering

Enligt klassificerings- och värderingskraven i IFRS 9 ska finansiella tillgångar klassificeras som och värderas till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via resultaträkningen eller verkligt värde via övrigt totalresultat. Klassificeringen av ett finansiellt instrument bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsmål. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Nordea har analyserat kassaflödena från de finansiella tillgångarna per den 31 december 2017 för att fastställa om de endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta. Detta har gjorts genom att gruppera avtal som är homogena ur ett kassaflödesperspektiv, och slutsatserna har dragits för samtliga avtal i den gruppen.

Bedömningen av affärsmodell och analysen av huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta, enligt beskrivningen ovan, har inte resulterat i några betydande förändringar jämfört med hur de finansiella instru-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

menten värderas enligt IAS 39. De nya kraven kommer inte att ha någon betydande inverkan på Nordeas kapitaltäckning, stora exponeringar, riskhantering eller alternativa resultatmått för den första tillämpningsperioden.

Nedskrivning

Nedskrivningskraven i IFRS 9 baseras på en modell för förväntade kreditförluster till skillnad från den nuvarande modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39. Dessutom är nedskrivningskraven i IFRS 9 mer omfattande än de i IAS 39. IFRS 9 anger att alla tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat, liksom åtaganden utanför balansräkningen, inklusive garantier och kreditåtaganden, ska omfattas av prövningen av nedskrivningsbehovet. För närvarande beräknar inte Nordea gruppvisa reserveringar för poster utanför balansräkningen eller för finansiella instrument som klassificerats som tillhörande värderingskategorin Finansiella tillgångar som kan säljas.

De tillgångar vars nedskrivningsbehov ska prövas delas in i tre kategorier, beroende på graden av kreditförsämring. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3 omfattar fallerade tillgångar. Tillgångar av betydande värde i kategori 3 prövas för nedskrivning på individuell nivå, medan det för tillgångar av obetydligt värde görs en gruppvis bedömning. I kategori 1 ska reserveringarna motsvara förväntade kreditförluster under kommande 12 månader. I kategori 2 och 3 ska reserveringarna motsvara förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden.

En viktig del som påverkar storleken på avsättningarna enligt IFRS 9 är den utlösande faktorn för överföring av en tillgång från kategori 1 till kategori 2. För tillgångar som innehåller vid övergången har Nordea beslutat att använda förändring i interna rating- och scoringuppgifter för att fastställa om det skett en väsentlig ökning i kreditrisk eller inte. För tillgångar som tillkommer efter övergången kommer förändringar i sannolikheten för fallissemang (PD) för den återstående löptiden att användas som den utlösande faktorn. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivningen för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden har Nordea beslutat att använda en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen. Dessutom kommer kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar också att överföras till kategori 2.

I Nordeas befintliga modell för beräkning av gruppvisa reserveringar definieras en förlusthändelse som ett stegs försämring i låntagarens rating/scoring medan den utlösande händelse som flyttar en post från kategori 1 till kategori 2 enligt IFRS 9 kommer kräva flera stegs försämring.

Reserveringarna enligt IFRS 9 kommer att beräknas som exponeringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 baseras på tillgångens förväntade löptid.

För tillgångar där det har skett en väsentlig ökning av kreditrisken har Nordea i dagsläget reserveringar motsvarande de förluster som beräknas uppkomma under perioden mellan dagen för förlusthändelsen och dagen då den identifieras individuellt, den så kallade uppkomstperioden, medan IFRS 9 kommer att kräva reserveringar motsvarande förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden.

Vid beräkningen av förluster under den återstående löpti-

den enligt IFRS 9, inklusive kategoriindelningen, ska beräkningen baseras på sannolikhetsviktad, framåtblickande information. Nordea har beslutat att använda tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som reserveringar.

Den kvantitativa effekten av de nya nedskrivningskraven på summa reserver och avsättningar för poster i och utanför balansräkningen, inklusive skuldinstrument redovisade till verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI), är en ökning med 203 mn euro. Eget kapital reduceras med 183 mn euro inklusive den förväntade effekten från enheter som redovisas enligt kapitalandels-metoden. Påverkan på kärnprimärkapitalrelationen efter justering av avdrag för förväntade förlustbetyg och före övergångsreglerna, är oväsentlig. Nordea kommer inte tillämpa de övergångsregler som EU gett ut och som tillåter en infasning av effekten på kärnprimärkapitalrelationen. Stora exponeringar påverkas inte materiellt.

Beräkningen av nedskrivningsbehovet enligt IFRS 9 kommer att kräva mer erfarenhetsmässiga kreditbedömningar av de rapporterade enheterna än vad som krävs enligt IAS 39 idag, vilket innebär en högre grad av subjektiv bedömning. Användandet av framåtblickande information ökar komplexiteten och gör reserveringar mer beroende av ledningens syn på de ekonomiska utsikterna. Beräkningen av nedskrivningsbehovet enligt IFRS 9 förväntas bli mer volatil och mer konjunkturkänslig jämfört med beräkningen enligt IAS 39, främst till följd av den höga graden av subjektiv bedömning i framtidsscenarierna.

Säkringsredovisning

Den största förändringen av kraven avseende generell säkringsredovisning är att standarden gör säkringsredovisningen mer anpassad till riskhanteringen. Eftersom Nordea i allmänhet använder portföljsäkring bedömer Nordea att de nya kraven inte får någon betydande inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning, stora exponeringar, riskhantering eller alternativa resultatmått för den första tillämpningsperioden. Nordea kommer att fortsätta tillämpa kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 även efter införandet av IFRS 9.

IFRS 15 "Intäkter från avtal med kunder"

IASB publicerade 2014 den nya standarden IFRS 15 "Intäkter från avtal med kunder". Förtydliganden av den här standarden publicerades i april 2016. Den nya standarden beskriver en enda heltäckande redovisningsmodell för intäkter från kundkontrakt och ersätter nuvarande standarder och tolkningar för intäktsredovisning i IFRS, till exempel IAS 18 "Intäkter". Standarden gäller inte för finansiella instrument, försäkringsavtal eller leasingavtal. Den nya standarden ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare, men får tillämpas tidigare. Standarden och dess förtydliganden har godkänts av EU-kommissionen. Nordea har inte tillämpat standarden i förtid.

Standarden införs med begränsad retroaktiv tillämpning, vilket innebär att den ackumulerade effekten av förändringen redovisas som en justering av det egna kapitalet i den ingående balansen för 2018. Jämförelsesiffrorna för 2017 räknas inte om.

Den nya standarden kommer att påverka Nordeas redovisningsprinciper avseende uppläggningsavgifter för lån eftersom dessa avgifter kommer ingå i den effektiva räntan i större utsträckning än i dag. Vid övergången den 1 januari 2018 görs en justering av den ingående balansen om -79 mn euro före skatt, som redovisas direkt under eget kapital (efter skatt). Standarden kommer således inte att få någon betydande

K1. Redovisningsprinciper, forts.

inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar när den tillämpas första gången.

Ändringar i IFRS 10 och IAS 28 "Försäljning eller överföring av tillgångar mellan en ägare och dess intresseföretag eller joint venture"

IASB har ändrat kraven i IFRS 10 och IAS 28 avseende försäljning och överföring av tillgångar mellan en ägare och dess intresseföretag eller joint venture, till följd av inkonsekvent hantering av vinster och förluster från sådana transaktioner enligt dessa standarder. IASB har därefter föreslagit att skjuta upp ikraftträdandetidpunkten och tillåta en tidigare tillämpning. Ändringarna har ännu inte godkänts av EU-kommissionen. För närvarande avser Nordea inte att tillämpa ändringarna i förtid. De nya kraven väntas inte få någon inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden, eftersom de är i linje med Nordeas nuvarande redovisningsprinciper.

IFRS 16 "Leasing"

IASB har publicerat den nya standarden IFRS 16 "Leasing". Den nya standarden förändrar redovisningskraven för lease-tagare. Alla leasingkontrakt (med undantag för kortfristiga och mindre leasingkontrakt) ska redovisas som en tillgång med nyttjanderätt och som en skuld i leasetagarens balansräkning och leasingbetalningarna ska redovisas som amortering och räntekostnad. Redovisningskraven för leasegivare är oförändrade. Även ytterligare upplysningar krävs. Den nya standarden träder i kraft för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2019 eller senare och tidigare tillämpning är tillåten. Standarden godkändes av EU-kommissionen 2017. Nordea avser inte att tillämpa ändringarna i förtid.

Den huvudsakliga påverkan på Nordeas redovisning förväntas härröra från redovisningen av fastighetsleasing. Sådana leasingkontrakt ska redovisas i balansräkningen i större utsträckning än idag. Ingen betydande påverkan förväntas i dagsläget på resultaträkningen eller eget kapital även om presentationen förväntas förändras i resultaträkningen. Det är för tidigt att upplysa om påverkan på stora exponeringar och kapitaltäckningen eftersom relevanta regler ännu inte är slutgiltiga.

IFRS 17 "Försäkringsavtal"

IASB har publicerat den nya standarden IFRS 17 "Försäkringsavtal". Den nya standarden ändrar kraven för redovisning, värdering och presentation av samt upplysning om försäkringsavtal.

Icke enhetliga värderingsprinciper som bygger på livsförsäkringsdotterföretagens lokala redovisningsprinciper ersätts av enhetliga värderingsprinciper som bygger på tre värderingsmodeller: byggstensmodellen (building block approach), den rörliga avgiftsmodellen (variable fee approach) och premieallokeringsmodellen (premium allocation approach). Valet av modell beror på villkoren i avtalen (långfristiga, vinstutdelande eller kortfristiga). I de tre värderingsmodellerna definieras avtalsenliga kassaflöden, riskjusterad marginal och diskontering på samma sätt. Dessa definitioner bygger på liknande principer som värderingsprinciperna för försäkringstekniska avsättningar i Solvens II-direktivet. Ännu inte intjänade framtida premier redovisas som en avsättning i balansräkningen och intäktsförs när försäkringstjänsten utförs. Olönsamma avtal redovisas i resultaträkningen när avtalet undertecknas och godkänns.

Den nya standarden träder i kraft för räkenskapsåret som börjar den 1 januari 2021 eller senare, och tidigare tillämpning är tillåten. Standarden har ännu inte godkänts av EU-kommissionen. För närvarande avser Nordea inte att tillämpa standarden i förtid. Nordeas nuvarande bedömning är att den nya standarden inte förväntas få någon betydande inverkan på Nordeas kapitaltäckning eller stora exponeringar för den för-

sta tillämpningsperioden. Det är ännu inte möjligt att säga hur den kommer att inverka på Nordeas redovisning.

Övriga förändringar i IFRS

IASB har publicerat följande nya eller omarbetade standarder som inte bedöms få någon betydande inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden:

- Ändringar i IFRS 4 "Tillämpningen av IFRS 9 Finansiella instrument med IFRS 4 Försäkringsavtal"
- Ändringar i IFRS 2: "Klassificering och värdering av aktiebaserade ersättningstransaktioner"
- Ändringar i IAS 40: Överföring av förvaltningsfastigheter"
- Ändringar i IFRS 9: "Förtidsinlösen med negativ ersättning"
- Ändringar i IAS 28: "Långsiktiga innehav i intresseföretag och joint venture"
- Årliga förbättringar av IFRS, 2014–2016
- Årliga förbättringar av IFRS, 2015–2017

4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisningssed måste ledningen i vissa fall använda sig av bedömningar och uppskattningar. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. I det här avsnittet beskrivs:

- källorna till osäkerhet i uppskattningar vid rapportperiodens slut, som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår, och
- bedömningarna som vid tillämpningen av redovisningsprinciper (utöver de som gäller uppskattningar) har störst inverkan på de redovisade beloppen i de finansiella rapporterna.

Kritiska bedömningar och uppskattningar är främst hänförliga till:

- värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- prövning av nedskrivningsbehovet för:
 - goodwill och
 - utlåning till allmänheten/kreditinstitut
- effektivitetstest av kassaflödessäkringar
- aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda
- aktuariella beräkningar av försäkringsavtal
- värdering av förvaltningsfastigheter
- klassificering av leasingavtal
- klassificering av primärkapitaltillskott
- bedömning av bestämmande inflytande i samband med konsolidering
- omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta
- värdering av uppskjutna skattefordringar
- krav i civilrättsliga processer.

Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument

Nordeas redovisningsprincip för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument beskrivs i avsnitt 11 "Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument" och i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde". Kritiska bedömningar med betydande inverkan på redovisade belopp för finansiella instrument görs i samband med fastställande av verkligt värde för OTC-derivat och andra finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadspriser. Dessa bedömningar omfattar följande:

- Val av värderingsmetoder.
- Bedömning av när noterade priser inte motsvarar verkligt värde (bland annat bedömning av om marknaden är aktiv).
- Val av metod för justeringar till verkligt värde för att beakta

K1. Redovisningsprinciper, forts.

relevanta riskfaktorer såsom kreditrisk, modellrisk och likviditetsrisk.

- Bedömning av vilka marknadsparametrar som kan observeras.

De kritiska bedömningar som krävs vid fastställandet av verkligt värde på finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerbara marknadskurser innebär också en hög grad av osäkerhet i uppskattningarna.

I alla dessa fall baseras besluten på en professionell bedömning i enlighet med Nordeas redovisnings- och värderingsprinciper. Det verkliga värdet på finansiella tillgångar och skulder, värderade med hjälp av en värderingsmetod, nivå 2 och 3 i värderingshierarkin, uppgick till 189 157 mn euro (208 371 mn euro) respektive 141 819 mn euro (129 441 mn euro) vid årets slut.

Upplysningar om känslighetsanalysen för verkliga värden på finansiella instrument med betydande icke-observerbara indata finns i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Osäkerhet i uppskattningar uppstår även vid värderingen vid anskaffningstillfället av finansiella instrument som utgör en del av större strukturella transaktioner. Även om den efterföljande värderingen inte är till verkligt värde redovisas dessa instrument vid anskaffningstillfället till verkligt värde och då det normalt inte finns något separat transaktionspris eller någon aktiv marknad för dylika individuella instrument måste det verkliga värdet estimeras.

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill

Nordeas redovisningsprincip för goodwill beskrivs i avsnitt 16 "Immateriella tillgångar". I not K20 "Immateriella tillgångar" listas de kassagenererande enheter till vilka goodwill har allokerats. Nordeas samlade goodwill uppgick till 1 994 mn euro (2 247 mn euro) vid årets slut.

Uppskattningen av framtida kassaflöden och beräkningen av diskonteringsräntan för dessa kassaflöden är förenade med osäkerhet i uppskattningarna. Uppskattningen av framtida kassaflöden påverkas mycket av kassaflödesprognoserna för de närmaste åren (normalt 3–5 år) och av tillväxttakten för sektorn efter 3–5 år. Tillväxttakten baseras på historiska data som uppdateras för att spegla den aktuella situationen, vilket ger upphov till osäkerhet i uppskattningarna.

Diskonteringsräntan för förväntat kassaflöde baseras på den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie (efter skatt). Riskpremien baseras på extern information om riskpremier generellt i relevanta länder.

För information om känsligheten för förändringar i olika parametrar, se not K20 "Immateriella tillgångar".

Prövning av nedskrivningsbehov för utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Nordeas redovisningsprincip för prövning av nedskrivningsbehov för lånefordringar beskrivs i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Ledningen måste göra kritiska bedömningar och uppskattningar vid beräkningen av reserveringar för osäkra lånefordringar, för såväl individuellt som kollektivt värderade lånefordringar. Nordeas samlade utlåning, före reserveringar för osäkra lånefordringar, uppgick till 325 879 mn euro (340 376 mn euro) vid årets slut. För ytterligare information, se not K13 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

Det område som ställer högst krav på bedömningar är beräkningen av gruppvisa reserveringar för osäkra lånefordringar. Vid kollektiv prövning av nedskrivningsbehovet för en grupp av lånefordringar måste bedömningar göras för att identifiera de händelser och/eller observerbara data som har gett upphov till kreditförluster inom gruppen av lånefordringar. Nordea bevakar kreditportföljen via ratingändringar, och

en förlusthändelse är en händelse som leder till försämrad rating. Bedömningen av nuvärdet av de kassaflöden som kunderna i gruppen av lånefordringar genererar är också förenad med osäkerhet i uppskattningarna. Bland annat används historiska data för sannolikheten för fallissemang och förlust vid fallissemang, kompletterat med erfarenhetsmässig justering av dessa data till den aktuella situationen.

Effektivitetstest av kassaflödessäkringar

Nordeas redovisningsprinciper för kassaflödessäkringar beskrivs i avsnitt 10 "Säkringsredovisning".

En viktig bedömning i samband med redovisning av kassaflödessäkringar är valet av metod för att testa effektiviteten.

De säkringsinstrument som används när Nordea tillämpar kassaflödessäkring är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verklig värdesäkring av ränterisk. Vid mätningen av effektiviteten i dessa kassaflödessäkringar används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden för den säkrade transaktionen (valutakomponenten). Fastställandet av egenskaper för den perfekta hypotetiska swappen kräver kritiska bedömningar.

Aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda

Nordeas redovisningsprincip för ersättning efter avslutad anställning beskrivs i avsnitt 23 "Ersättningar till anställda".

Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner framräknas för de större pensionsplanerna av externa aktuarier med hjälp av demografiska antaganden baserade på aktuella befolkningsdata. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella parametrar.

Uppskattningen av diskonteringsräntan är förenad med osäkerhet om huruvida marknaden för företagsobligationer är tillräckligt djup, av hög kvalitet och i samband med extrapoleringen av räntekurvor för relevanta löptider. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypotekobligationer och i Finland på företagsobligationer. Andra parametrar, såsom antaganden om löneökningar och inflation, baseras på den förväntade långsiktiga utvecklingen för dessa parametrar och är också förenade med osäkerhet i uppskattningarna. De viktigaste parametrarna som användes vid årsskiftet redovisas i not K32 "Pensionsförpliktelser" tillsammans med en beskrivning av känsligheten för förändringar i antagandena. Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner uppgick vid årets slut till 3 454 mn euro (3 434 mn euro).

Aktuariella beräkningar av försäkringsavtal

Nordeas redovisningsprincip för försäkringsavtal beskrivs i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare".

Vid värderingen av försäkringsskulder används både finansiella och aktuariella uppskattningar och antaganden. Ett viktigt finansiellt antagande är den ränta som används för att diskontera framtida kassaflöden. Viktiga aktuariella antaganden är de om dödlighet och invaliditet, som påverkar storleken på och tidpunkten för de framtida kassaflödena. De finansiella och aktuariella antagandena är till stor del föreskrivna i ländernas lagstiftning och kan inte påverkas av Nordea. Även antaganden om framtida förvaltnings- och skattekostnader påverkar beräkningen av skulder till försäkringstagare.

Försäkringsskulder uppgick vid årets slut till 15 931 mn euro (37 682 mn euro). Det redovisade värdets känslighet för olika antaganden anges i not K27 "Skulder till försäkringstagare".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Värdering av förvaltningsfastigheter

Nordeas redovisningsprinciper för förvaltningsfastigheter beskrivs i avsnitt 18 "Förvaltningsfastigheter".

Förvaltningsfastigheter värderas till verkligt värde. Eftersom det normalt inte finns några aktiva marknader för förvaltningsfastigheter estimeras verkligt värde med hjälp av modeller baserade på diskonterade kassaflöden. Dessa modeller bygger på antaganden om framtida hyror, beläggning, drifts- och underhållskostnader, avkastningskrav och räntenivåer.

Det redovisade värdet på förvaltningsfastigheter uppgick vid årets slut till 1 448 mn euro (3 119 mn euro). Se not K22 "Förvaltningsfastigheter" för ytterligare information om belopp och parametrar som används i dessa modeller.

Klassificering av leasingavtal

Nordeas redovisningsprinciper för leasingavtal beskrivs i avsnitt 15 "Leasing".

Klassificeringen av leasingavtal innefattar kritiska bedömningar. Ett leasingavtal klassificeras som finansiell leasing om avtalet innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs. Ett leasingavtal klassificeras som operationellt om avtalet inte innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs.

De centralt belägna fastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Leasingavtalen tecknades på 3–25 år, med option på förlängning. Leasingavtalen omfattar inte någon övergång av äganderätten till fastigheterna vid löptidens slut och innehåller inte heller någon ekonomisk fördel avseende värdestegring på de lease fastigheterna. Dessutom omfattar inte leasingperioden större delen av fastigheternas ekonomiska livslängd. Nordea har därför klassificerat dessa leasingavtal som operationell leasing. Denna bedömning är en kritisk bedömning som har betydande inverkan på det redovisade värdet i de finansiella rapporterna. Det redovisade värdet på dessa fastigheter uppgick vid avyttrandet till 1,5 md euro.

Ytterligare information om leasingavtal finns i not K21 "Leasing".

Klassificering av primärkapitaltillskott

Nordea har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea och inte ackumuleras. Dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och innehavarnas kontroll. Nordea klassificerar instrumenten som finansiella skulder.

Bedömning av bestämmande inflytande i samband med konsolidering

En avgörande faktor vid bedömningen av om Nordea utövar ett bestämmande inflytande över ett annat företag är huruvida Nordea är exponerat för volatilitet i avkastningen från investeringen. För strukturerade företag där rösträtten inte är den avgörande faktorn vid bestämning av bestämmande inflytande, måste kritiska bedömningar göras för att fastställa när Nordea är exponerat för betydande volatilitet i avkastningen. Nordeas kritiska bedömning är att Nordea normalt är exponerat för volatilitet i avkastningen när Nordea erhåller mer än 30 procent av den avkastning som det strukturerade företaget genererar. Detta gäller endast strukturerade företag där Nordea också är kapitalförvaltare och därmed har inflytande över den avkastning som genereras av det strukturerade företaget.

En annan bedömning avseende bestämmande inflytande

är om Nordea är en agent eller huvudman. För fondförsäkringar och andra kontrakt där försäkringstagaren/insättaren bestämmer både belopp och vilka tillgångar som Nordea ska investera i anses Nordea vara agent och därmed inte ha bestämmande inflytande.

En kritisk bedömning måste även göras i samband med bedömningen av om ett signifikant innehav, som dock är mindre än ett majoritetsinnehav, av rösträtterna i ett bolag ger Nordea så kallad faktisk (de facto) kontroll. En bedömning måste även göras av i vilka fall potentiella rösträtter ska tas i beaktande i bedömningen. Nordeas nuvarande bedömning är att Nordea ej kontrollerar några enheter där rösträtterna understiger 50 procent.

Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta

Nordeas redovisningsprinciper för omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta beskrivs i avsnitt 9 "Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta".

Moderföretaget Nordea Bank AB (publ) har bedömts ha två funktionella valutor i sin koncernredovisning, svenska kronor och euro, beroende på vilken affärsverksamhet som avses. Den funktionella valutan i den normala bankverksamheten är svenska kronor och den funktionella valutan i den enhet som innehar eget kapital, andelar i koncernföretag, samt finansieringen av sådana andelar, är euro. Det är Nordeas bedömning att en juridisk person kan bestå av flera enheter med olika funktionella valutor.

Värdering av uppskjutna skattefordringar

Nordeas redovisningsprincip för redovisning av uppskjutna skattefordringar beskrivs i avsnitt 20 "Skatter" och i not K11 "Skatter".

Värderingen av uppskjutna skattefordringar påverkas av ledningens bedömning av Nordeas framtida resultat och tillräckligheten av framtida beskattningsbara vinster och framtida återföringar av befintliga beskattningsbara temporära skillnader. Dessa bedömningar uppdateras och ses över vid varje bokslutstillfälle, och justeras om så behövs för att avspegla den nuvarande situationen.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar uppgick vid årets slut till 118 mn euro (60 mn euro).

Krav i civilrättsliga processer

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Se även not K31 "Avsättningar" och not K36 "Eventualförpliktelser".

5. Principer för konsolidering

Konsoliderade företag

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget Nordea Bank AB (publ) samt de företag som moderföretaget har ett bestämmande inflytande över. Bestämmande inflytande föreligger när Nordea är exponerat för volatilitet i avkastningen från sina investeringar i ett annat företag och kan påverka avkastningen genom sitt inflytande över det andra företaget. Bestämmande inflytande uppnås i regel om moderföretaget, direkt eller indirekt genom koncernföretag, innehar mer än 50 procent av aktiernas röstvärde. För företag där aktiernas rösträtt inte är det som avgör om bestämmande inflytande föreligger, se avsnittet "Strukturerade företag" nedan.

Alla koncernföretag konsolideras i enlighet med förvärvsmetoden, förutom vid bildandet av Nordea 1997–98, då innehavet i Nordea Bank Finland Abp konsoliderades med poolingmetoden. Enligt förvärvsmetoden betraktas köpet som en transaktion där moderföretaget indirekt förvärvar koncernfö-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

retagets tillgångar och övertar dess skulder och eventualförpliktelser. Koncernens anskaffningsvärde beräknas med hjälp av en förvärvsanalys. Vid analysen fastställs anskaffningsvärdet till summan på överlåtelsedagen av verkligt värde på överlåtna tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt av förvärvaren emitterade eget kapital-instrument, i utbyte mot de förvärvade identifierbara nettotillgångarna. Kostnader som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet kostnadsförs.

På förvärvsdagen redovisar Nordea de förvärvade identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna till verkligt värde per förvärvsdagen.

För varje rörelseförvärv värderar Nordea minoritetsintressena i den förvärvade rörelsen antingen till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar.

Om summan av den ersättning som betalas vid ett rörelseförvärv och det belopp som redovisas som minoritetsintresse överstiger det verkliga nettovärdet på identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser redovisas skillnaden som goodwill. Om skillnaden är negativ redovisas den direkt i resultaträkningen.

Eget kapital och resultat hänförliga till minoritetsintressen redovisas på separata rader i balans- och resultaträkningen samt i rapport över totalresultat.

Koncerninterna transaktioner samt fordringar och skulder mellan koncernföretagen elimineras.

Koncernföretagen ingår i koncernredovisningen från den dag det bestämmande inflytandet över företaget övergår till Nordea. Konsolideringen upphör när bestämmande inflytande inte längre existerar.

I samband med konsolideringen anpassas koncernföretagens redovisning för att uppnå överensstämmelse med de IFRS-principer som Nordea tillämpar.

I not M20 "Aktier och andelar i koncernföretag" listas alla större koncernföretag i Nordeakoncernen.

Aktier i intresseföretag och joint ventures

Kapitalandelsmetoden tillämpas för intresseföretag, där rösträttsandelen uppgår till mellan 20 och 50 procent och/eller där Nordea har betydande inflytande. Betydande inflytande är rätten att delta i beslut som rör företagets finansiella och operativa strategier, men ger inte ett bestämmande inflytande eller gemensamt bestämmande inflytande över dessa.

Kapitalandelsmetoden tillämpas även för joint ventures där Nordea har gemensamt bestämmande inflytande. Med gemensamt bestämmande inflytande avses att två eller flera parter i avtal reglerat att gemensamt utöva det bestämmande inflytande över en ekonomisk verksamhet.

Investeringar inom ramen för Nordeas investeringsverksamhet, som klassificeras som en riskkapitalorganisation inom Nordea, värderas till verkligt värde i enlighet med reglerna i IAS 28 och IAS 39. Ytterligare information om kapitalandelsmetoden finns i avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar".

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat redovisas i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnad hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

Nordea genomför i regel inga transaktioner med intresseföretag och joint ventures som omfattar försäljning eller överföring av tillgångar. Övriga transaktioner mellan Nordea och dess intresseföretag och joint ventures elimineras inte.

I not K19 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures" listas alla större intresseföretag och joint ventures i Nordeakoncernen.

Strukturerade företag

Ett strukturerat företag är ett företag som bildats för att uppnå ett begränsat och väldefinierat syfte, där rösträtten

inte är den avgörande faktorn för att avgöra om bestämmande inflytande föreligger. Ofta finns juridiska arrangemang som innebär strikta begränsningar för ledningens beslutanderätt i fråga om den löpande verksamheten i ett strukturerat företag. Samma konsolideringskrav gäller för dessa företag, men eftersom aktiernas rösträtt inte är det som avgör om bestämmande inflytande föreligger, används andra faktorer för att avgöra detta.

Inflytande kan föreligga till följd av avtal eller andra typer av inflytande över ett strukturerat företag. Nordea har i regel inflytande över företag som Nordea gett stöd till eller har bildat. Nordea har bildat ett antal strukturerade företag som erbjuder kunder att investera i tillgångar som förvärvats av dessa strukturerade företag. Några strukturerade företag har investerat i omsättningsbara finansiella instrument som aktier och obligationer (värdepappersfonder). Strukturerade företag kan också investera i strukturerade kreditprodukter eller förvärva tillgångar från Nordeas kunder. I dagsläget finns emellertid bara ett sådant strukturerat företag. Nordea är normalt kapitalförvaltare och fattar efter eget gottfinnande beslut om investeringar och andra administrativa frågor. Därmed föreligger ett inflytande över dessa företag.

Vanligtvis erhåller Nordea service- och provisionsavgifter i samband med bildandet av dessa strukturerade företag eller för sin roll som kapitalförvaltare, förvaringsinstitut eller annan funktion. Sådana intäkter är i regel inte tillräckligt stora för att exponera Nordea för volatilitet i avkastningen och föranleder därför inte konsolidering. Nordea har i vissa strukturerade företag svarat för en stor del av finansieringen i form av fondandelar, lån eller kreditlöften. I dessa fall är Nordea exponerat för volatilitet i avkastningen, och eftersom inflytandet över företagen påverkar avkastningen ska dessa strukturerade företag konsolideras. Nordea bedömer normalt att en andel uppgående till 30 procent av avkastningen i ett strukturerat företag ger upphov till volatilitet i avkastningen och därmed bestämmande inflytande. Volatilitet i avkastningen beräknas som summan av de avgifter som erhålls och omvärdering av de tillgångar som innehas. För fondförsäkringar och andra kontrakt där försäkringstagaren/insättaren bestämmer både belopp och vilka tillgångar som Nordea ska investera i anses Nordea vara agent och därmed inte ha bestämmande inflytande.

Ytterligare information om konsoliderade och icke konsoliderade strukturerade företag finns i not K47 "Andelar i strukturerade företag".

Valutaomräkning av utländska enheter

Koncernredovisningen upprättas i euro (EUR), rapporteringsvalutan för moderföretaget Nordea Bank AB (publ). Dagskursmetoden tillämpas vid omräkning av utländska enheters finansiella rapporter, från deras funktionella valutor till euro. De utländska enheternas tillgångar och skulder har omräknats till balansdagens kurs, medan poster i resultaträkningen och i rapport över totalresultat omräknats till årets genomsnittskurs. Genomsnittskurserna beräknas utifrån dagliga växelkurser dividerat med antalet bankdagar under perioden. Omräkningsdifferenser redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för omräkning av utländsk verksamhet under eget kapital.

Goodwill och justeringar till verkligt värde från förvärv av koncernföretag hanteras som poster i samma funktionella valuta som den kassagenererande enheten till vilken de hör, och omräknas också till balansdagens kurs.

Information om de viktigaste valutakurserna finns i avsnitt 29 "Valutakurser".

6. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses

K1. Redovisningsprinciper, forts.

lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Effektivräntan innefattar avgifter som anses vara en integrerad del av effektivräntan för ett finansiellt instrument (vanligen avgifter erhållna som kompensation för risk). Effektivräntan motsvarar den ränta som används för att diskontera förväntade framtida kassaflöden till redovisat värde på den finansiella tillgången eller skulden.

Ränteintäkter och räntekostnader från finansiella instrument klassificeras, med nedanstående undantag, som "Räntenetto".

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Räntekomponenten i valutawappar, och räntan som betalats och erhållits i ränteswappar samt förändringar i upplupen ränta, klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde", med undantag för derivat som innehas i säkringssyfte, samt ekonomiska säkringar av Nordeas upplåning, där sådana komponenter klassificeras som "Räntenetto".

Avgifts och provisionsnetto

Nordea har provisionsintäkter från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut. Avgifter intäktsredovisas antingen i takt med att tjänsterna tillhandahålls eller i samband med genomförandet av en betydande aktivitet. Avgifter som debiteras löpande redovisas som intäkt i den period då tjänsten tillhandahålls. En syndikeringsavgift som debiteras för att arrangera ett lån, liksom andra avgifter som debiteras för väsentliga aktiviteter, intäktsredovisas när aktiviteten har genomförts, dvs. när syndikeringsprocessen har avslutats.

Provisionskostnader är normalt transaktionsbaserade och redovisas i den period då tjänsterna erhålls.

Intäkter för utställda finansiella garantier samt kostnader för köpta finansiella garantier fördelas över instrumentets löptid och klassificeras som "Avgifts- och provisionsintäkter" respektive "Avgifts- och provisionskostnader".

Nettoresultat av poster till verkligt värde

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på finansiella instrument och förvaltningsfastigheter värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster härstammar från:

- Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument
- Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument
- Övriga finansiella instrument, inklusive kreditderivat och råvaruinstrument/råvaruderivat
- Valutakursförändringar
- Förvaltningsfastigheter, inklusive realiserade och orealiserade intäkter, exempelvis omvärderingsvinster/-förluster. Posten innehåller också realiserade resultat från avyttringar liksom den löpande avkastningen från innehavet av förvaltningsfastigheter.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Även den ineffektiva delen av säkringar av kassaflöden och

nettoinvesteringar liksom omklassificerade vinster och förluster på finansiella instrument som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas redovisas under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Den här posten innefattar också realiserade vinster och förluster på finansiella instrument som värderats till upplupet anskaffningsvärde, till exempel erhållen ränteskilnadsersättning och realiserade vinster/förluster på återköp av egna skulder.

"Nettoresultat av poster till verkligt värde" innefattar också förluster från motpartsrisk i instrument som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen samt nedskrivningar av finansiella instrument som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas. Justeringar av verkligt värde för kreditrisk på lån som beviljats i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering (se avsnitt 13 "Finansiella instrument" och not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde") redovisas däremot under "Kreditförluster, netto". Nedskrivningar avseende instrument i andra kategorier redovisas i posten "Kreditförluster, netto" eller i "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar" (se även avsnitten "Kreditförluster, netto" och "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar" nedan).

Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och klassificeras i noten som "Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Intäktsredovisningen och beteckningarna till de poster som avser livförsäkringsverksamheten beskrivs i avsnitt 7 "Intäktsredovisning livförsäkring" nedan.

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat definieras som värdeförändringen, efter anskaffningsdagen, av Nordeas andel av intresseföretagets och joint venture-företagets nettotillgångar. Nordeas andel av poster redovisade i intresseföretagens och joint venture-företagens övriga totalresultat redovisas i övrigt totalresultat i Nordea. Som framgår av avsnitt 5 "Principer för konsolidering" redovisas andelar i intresseföretags och joint venture-företagets resultat i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnaden hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

I samband med förvärv allokeras verkliga värden till intresseföretagens och joint venture-företagens identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser. En eventuell skillnad mellan Nordeas andel av de verkliga värdena på de förvärvade identifierbara nettotillgångarna och köpeskillingen är goodwill eller negativ goodwill. Goodwill inkluderar i intresseföretagens och joint venture-företagens redovisade värden. I efterföljande perioder ökar/minskar det redovisade värdet med Nordeas andel av förändringar i intresseföretagens och joint venture-företagens nettotillgångar efter förvärvet och minskar med erhållna utdelningar och nedskrivningar. Nedskrivningar kan återföras i efterföljande perioder.

Värdeförändringen i Nordeas andel av nettotillgångarna baseras vanligen på månadsvis rapportering från intresseföretag och joint venture-företagen. För vissa intresseföretag och joint ventures som inte är enskilt betydande baseras förändringar i Nordeas andel av nettotillgångarna på intresseföretagens externa rapportering och påverkar Nordeas finansiella rapporter i den period då informationen blir tillgänglig. Rapporteringen från intresseföretagen och joint venture-företagen anpassas, där det är tillämpligt, till Nordeas redovisningsprinciper.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Övriga rörelseintäkter

Nettoresultat från avyttring av aktier i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, nettoresultat från avyttring av materiella tillgångar liksom övriga rörelseintäkter som inte kan hänföras till någon annan intäktspost redovisas normalt när det är sannolikt att de förmåner som är kopplade till transaktionen tillfaller Nordea, och om de betydande riskerna och förmånerna har överförts till köparen (vanligtvis när transaktionerna har slutförts).

Kreditförluster

Nedskrivningar avseende finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar (se avsnitt 13 "Finansiella instrument") på balansraderna "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" redovisas som "Kreditförluster, netto", tillsammans med förluster från finansiella garantier. Även justeringar av verkligt värde för kreditrisk på lån som beviljats i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering (se avsnitt 13 "Finansiella instrument" och not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde") redovisas under "Kreditförluster, netto". Förlusterna redovisas med avdrag för eventuella säkerheter eller andra kreditförstärkningar. Nordreas redovisningsprinciper för beräkningen av nedskrivning av lån finns i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Motparts förluster hänförliga till finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, inklusive kreditderivat, men exklusive lån som redovisas till verkligt värde enligt beskrivningen ovan, samt nedskrivningar hänförliga till finansiella tillgångar klassificerade som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas, redovisas under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar

Nedskrivningar av investeringar i räntebärande värdepapper, klassificerade som tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar eller Investeringar som hålles till förfall, och av investeringar i intresseföretag och joint ventures, klassificeras i resultaträkningen som "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar". Principerna för nedskrivningar av finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorierna Lånefordringar och kundfordringar och Investeringar som hålles till förfall redovisas i avsnitt 13 "Finansiella instrument" och 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Om det finns indikationer på nedskrivningsbehov (förlusthändelser) genomförs nedskrivningsprövningar för att bedöma om det finns objektiva belägg för nedskrivning. Det redovisade värdet på investeringen i intresseföretag och joint ventures jämförs med återvinningsvärdet (det högre av nyttjandevärdet och verkligt värde minus försäljningskostnader) och det redovisade värdet skrivs om erforderligt ner till återvinningsvärdet.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats i första läget.

7. Intäktsredovisning livförsäkring

Erhållna premier och återbetalningar till försäkringstagare hänförliga till sparanddelen i livförsäkringsavtal redovisas som en ökning eller minskning av skulden till försäkringstagarna. Mer information finns i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare".

Intäkterna från livförsäkringsverksamheten utgörs huvudsakligen av:

- Kostnadsresultat
- Resultat av försäkringsrisker
- Vinstdelning på risk- och avkastningsresultat
- Avkastning på ytterligare kapital i livförsäkringsverksamheten

Resultatet från dessa komponenter, med undantag för kostnadsresultat och vinstdelning på risk- och avkastningsresultat för fondförsäkringsavtal och finansiella avtal, ingår i "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kostnadsresultatet utgörs av ett avgiftsuttag från försäkringstagarna och ingår i posten "Avgifts- och provisionsintäkter", tillsammans med vinstdelningen på risk- och avkastningsresultat för fondförsäkringsavtal och finansiella avtal. Motsvarande kostnader ingår i posterna "Avgifts- och provisionskostnader" och "Rörelsekostnader". Försäkringstagarens andel av ett positivt eller negativt kostnadsresultat (vinstdelning) ingår i posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Resultatet av försäkringsrisker utgörs av intäkter från enskilda riskprodukter och från försäkringsdelen i enskilda livförsäkringsavtal samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Riskpremierna fördelas över försäkringsperioden och avsättningarna minskar i takt med att försäkringsrisken avtar. En stor del av riskresultatet från traditionella livförsäkringsavtal omfattas av vinstdelning, vilket innebär att försäkringstagarna erhåller en del av nettointäkterna eller nettounderskottet. Riskintäkterna och riskkostnaderna bruttoredovisas i posterna "Intäkter försäkringsrisk, livförsäkring" och "Kostnader försäkringsrisk, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Försäkringstagarnas andel av resultatet redovisas i posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i samma not.

Vinster och förluster från placeringar inom livförsäkringsverksamheten fördelas på respektive poster i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde", precis som för andra placeringar i Nordea. Posterna omfattar avkastning på tillgångar som ska täcka skulderna till försäkringstagarna och avkastning på ytterligare kapital som allokerats till livförsäkringsverksamheten (eget kapital i livförsäkringskoncernen).

Posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde" innefattar:

- Avkastning på tillgångar som hålls för att täcka skulder till försäkringstagarna (inklusive skulder från traditionella livförsäkringsavtal, fondförsäkringsavtal och finansiella avtal), som överförs individuellt till försäkringstagarnas konton i enlighet med avtalen.
- Ytterligare återbäring (diskretionär del) till försäkringstagarna avseende traditionella livförsäkringsavtal eller andra överföringar till försäkringstagarna för att täcka tillfälliga underskott mellan placeringsresultat och eventuell avtalad minimiförmån.
- Vinstdelning på risk- och avkastningsresultat för traditionella livförsäkringsprodukter i enlighet med lokala fördelningsregler i respektive livförsäkringsenhet och gällande avtal med försäkringstagarna. Redovisningen av vinstdelningen i resultaträkningen förutsätter framför allt ett positivt resultat för traditionella livförsäkringsavtal. Vinstdelning som inte kan redovisas under innevarande period till följd av svaga placeringsresultat kan i vissa länder, helt eller delvis, senareläggas till år med högre avkastning.
- Försäkringstagarnas andel av kostnads- och riskresultatet för traditionella livförsäkringsavtal eller fondförsäkringsavtal.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Posten "Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde" avser endast traditionella livförsäkringsavtal. Posten omfattar försäkrings-tagarnas andel av avkastning som ännu inte har fördelats till individuella försäkringstagare. Även återbäringsmedel ingår (diskretionär del), liksom belopp som behövs för att täcka tillfälliga underskott mellan placeringsresultat och eventuell minimiförmån till försäkringstagarna.

8. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen

Affärsdagsredovisning tillämpas vid redovisning och bortbokning av derivatinstrument, börsnoterade värdepapper och avistatransaktioner i utländsk valuta (och en tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen under "Övriga tillgångar" eller "Övriga skulder" mellan affärsdagen och likviddagen). Övriga finansiella instrument redovisas i balansräkningen på likviddagen.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärsdagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet genom att t ex beta-lå tillbaka ett lån till Nordea, dvs. på likviddagen.

Lån där kassaflödena har justerats och lån som ingår i en rekonstruktion bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Normalt brukar detta ske om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, skiljer sig mer än 10 procent från nuvärdet av det återstående förväntade kassaflödet från det gamla lånet. Samma principer gäller för finansiella skulder.

I vissa fall genomförs transaktioner där Nordea överför tillgångar som redovisas i balansräkningen, men samtidigt behåller antingen hela eller delar av riskerna och rättigheterna förknippade med de överförda tillgångarna. Om alla eller i stort sett alla risker och rättigheter behålls, bokas inte de överförda tillgångarna bort från balansräkningen. Om Nordeas motpart kan sälja eller pantsätta de överförda tillgångarna på nytt, omklassificeras tillgångarna i balansräkningen till "Pantsatta finansiella instrument". Överföring av tillgångar med bibehållande av alla eller i stort sett alla risker och rättigheter omfattar bl a avtal om värdepapperslån och återköpsavtal.

Finansiella skulder bokas bort från balansräkningen när de upphör. Normalt sker detta när Nordea fullgör sin del av avtalet, till exempel när Nordea återbetalar inlåning till motparten, dvs. på likviddagen. Finansiella skulder där affärsdagsredovisning tillämpas bokas normalt bort och en skuld redovisas under "Övriga skulder" i balansräkningen på affärsdagen.

För ytterligare information, se avsnitt 13 "Finansiella instrument" ("Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper" samt "Återköpsavtal och omvända återköpsavtal") och not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

9. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta

En enhets (koncernföretag eller filial) funktionella valuta fastställs utifrån den ekonomiska miljön i vilken enheten primärt bedriver sin verksamhet. Moderföretaget Nordea Bank AB (publ) använder sig av två funktionella valutor (utöver filialernas funktionella valutor), svenska kronor och euro, för rapportering i koncernredovisningen, beroende på vilken underliggande affärsverksamhet som avses.

Utländsk valuta definieras som annan valuta än enhetens funktionella valuta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering av

transaktioner till kurser som avviker från dem på transaktionsdagen, liksom orealiserade omräkningsdifferenser på ej reglerade monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Omräkningsdifferenser på finansiella instrument som används som säkringsinstrument i en säkring av nettoinvestering i ett koncernföretag redovisas, i den mån säkringen är effektiv, under övrigt totalresultat. Detta för att neutralisera de omräkningsdifferenser som påverkar övrigt totalresultat när koncernföretagen konsolideras. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

10. Säkringsredovisning

Nordea tillämpar EU:s "carve out"-version av IAS 39 för portföljsäkringar av både tillgångar och skulder. EU:s "carve out" avseende makrosäkring möjliggör att en grupp av derivat (eller andelar därav) kan kombineras och användas som säkringsinstrument. Den eliminerar också några av begränsningarna med säkring av verkligt värde avseende säkring av inlåning och strategier för undersäkringar.

Nordea tillämpar säkringsredovisning för att uppnå en symmetrisk behandling av förändringarna i verkligt värde för den säkrade posten och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumentet, samt för att risksäkra exponeringen för variationer i framtida kassaflöden och exponeringen för nettoinvesteringar i utlandsverksamheten.

Det finns det tre typer av säkringsredovisning:

- Säkring av verkligt värde
- Kassaflödessäkring
- Säkring av nettoinvesteringar

Säkring av verkligt värde

Säkring av verkligt värde tillämpas när derivat används för att risksäkra förändringar i verkligt värde på en redovisad tillgång eller skuld hänförlig till en specifik risk. Risken för förändringar i verkligt värde på tillgångar och skulder i Nordeas finansiella rapporter härrör huvudsakligen från lån, värdepapper och inlåning med fast ränta, vilket ger upphov till ränterisk. Förändringar i verkligt värde på derivat liksom förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till de risker som säkras, redovisas separat i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Om säkringen är effektiv tar de båda förändringarna i verkligt värde i stort ut varandra, vilket innebär att nettoresultatet i det närmaste är noll. Förändringarna i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till riskerna säkrade med derivatinstrumentet, avspeglas i en justering av den säkrade postens redovisade värde som också redovisas i resultaträkningen. Förändringen i verkligt värde på de räntesäkrade posterna i en säkringsportfölj redovisas, i det fall de redovisas till upplupet anskaffningsvärde, i balansräkningen separerat från portföljen under posten "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer".

I Nordea tillämpas säkring av verkligt värde huvudsakligen på portföljbasis. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Säkrade poster

En säkrad post i en säkring av verkligt värde kan vara en redovisad enskild tillgång eller skuld, ett oredovisat fast åtagande eller en del därav. Den säkrade posten kan också vara en grupp av tillgångar, skulder eller fasta åtaganden med likartade riskegenskaper. Säkrade poster utgörs i Nordea av både enskilda tillgångar eller skulder och portföljer av tillgångar och/eller skulder.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Upplåning i utländsk valuta används endast som säkringsinstrument vid säkring av valutarisk.

Kassaflödessäkring

Kassaflödessäkring kan tillämpas för säkring av exponering för variationer i framtida räntebetalningar på instrument med rörlig ränta och för säkring av valutaexponeringar. Den del av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet som bedöms vara en effektiv säkring redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet omklassificeras till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Vinster eller förluster på säkringsinstrument som redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat omklassificeras och redovisas i resultaträkningen i samma period som den säkrade posten påverkar resultaträkningen, normalt i den period när räntetäkten eller räntekostnaden redovisas.

Säkrade poster

En säkrad post i en kassaflödessäkring kan vara högst sannolika kassaflöden från redovisade, eller framtida, tillgångar eller skulder som löper med rörlig ränta. Nordea tillämpar kassaflödessäkring vid säkring av valutarisk i framtida betalningar av ränta och kapitalbelopp i utländsk valuta och vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde, där valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en säkring av verkligt värde av ränterisk. Vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta använder Nordea ränteswappar som säkringsinstrument, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkring av nettoinvesteringar

Se avsnitt 9 "Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta".

Säkringens effektivitet

För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingången och under säkringens hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, med avseende på den säkrade risken, väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent. Vid bedömning i efterhand av säkringens effektivitet värderar Nordea säkringsinstrumentet till verkligt värde och jämför förändringen av detta värde med förändringen av verkligt värde på den säkrade posten. Mätning av effektiviteten görs på kumulativ basis. Vid mätningen av effektiviteten i kassaflödessäkringar används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden från den säkrade transaktionen (valutakomponenten).

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven upphör säkringsredovisningen. För säkringar av verkligt värde omklassificeras säkringsinstrumentet till ett handelsderivat och förändringen i verkligt värde på den säkrade posten, fram till den tidpunkt då säkringsförhållandet avslutas, resultatförs linjärt över den säkrade postens återstående löptid.

För kassaflödessäkringar redovisas förändringar i det orealiserade värdet på säkringsinstrumentet i resultaträkningen från

och med det senaste tillfället då säkringen bedömdes vara effektiv. Den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat, omklassificeras från eget kapital till "Nettoresultat av poster till verkligt värde" i resultaträkningen om den förväntade transaktionen inte längre väntas inträffa. Om den förväntade transaktionen inte längre är högst sannolik, men ändå förväntas inträffa, så kvarstår den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats under övrigt totalresultat, i övrigt totalresultat till dess transaktionen inte längre förväntas inträffa.

11. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Finansiella tillgångar och skulder som klassificeras som tillhörande kategorierna Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen (inklusive derivatinstrument) redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Förändringarna i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Verkligt värde definieras som det pris som vid värderings-tidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld i en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer under aktuella marknadsförhållanden på tillgångens eller skuldens huvudmarknad, eller, om en huvudmarknad saknas, på tillgångens eller skuldens mest fördelaktiga marknad.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Den absoluta nivån av likviditet och volym som krävs för att marknaden ska anses vara aktiv varierar med klasserna av instrument. För vissa klasser föreligger låg prisvolatilitet, även för de instrument inom de klasser där handelsfrekvensen är hög. För instrument i sådana klasser är likviditetskraven lägre och därmed är åldersgränsen för priserna som används för att fastställa verkligt värde högre.

Handelsfrekvensen och volymen övervakas regelbundet för att bedöma om marknaderna är aktiva eller inte. Nordea använder främst publicerade prisnoteringar för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper
- Aktier och andelar (noterade)
- Derivatinstrument (noterade)
- Emitterade värdepapper (emitterade bostadsobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab)

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknads-transaktioner, eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsmetod. Värderingsmetodens lämplighet, inklusive en bedömning av om noterade priser eller teoretiska priser ska användas, övervakas regelbundet.

Värderingsmetoderna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmodeller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Värderingsteknikens lämplighet bedöms genom att mäta dess förmåga att träffa marknadspriser. Detta görs genom att

K1. Redovisningsprinciper, forts.

jämföra beräknade priser med relevant jämförelsedata, t ex börskurser, motpartens värderingar eller konsensuspriser.

Nordea använder främst värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Utlåning till allmänheten (hypotekslån i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab)
- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Derivatinstrument (OTC-derivat)

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsmetod undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen till övervägande del baserats på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser Nordea data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data, som har en betydande inverkan på värderingen, kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värde som beräknats via värderingsmetoden, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över instrumentets löptid. De initiala vinsterna redovisas därefter direkt i resultaträkningen i det fall ej observerbara data blir observerbara.

I not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde" återfinns en uppdelning av det verkliga värdet för finansiella instrument som tagits fram med hjälp av:

- instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1),
- värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2), och
- värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3).

Värderingsmodellerna som Nordea använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

Varje ny värderingsmodell godkänns av modellriskkommittén (Model Risk Committee) och alla modeller granskas regelbundet.

Mer information finns i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

12. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiro i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- Centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- Tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst

13. Finansiella instrument

Klassificering av finansiella instrument

Varje finansiellt instrument har klassificerats som tillhörande en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Innehas för handel
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)
- Lånefordringar och kundfordringar

- Investeringar som hålles till förfall
- Finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiella skulder:

- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Innehas för handel
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)
- Övriga finansiella skulder

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument som tillhörande olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument efterföljande värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde redovisas. I not K39 "Klassificering av finansiella instrument" presenteras vilka olika kategorier de finansiella instrumenten i Nordeas balansräkning tillhör.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kategorin består av två underkategorier: Innehas för handel och Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Innehas för handel omfattar främst derivatinstrument som innehas i handelssyfte, räntebärande värdepapper och aktier inom Markets och Treasury. Den omfattar också tradingrelaterade skulder såsom blankningspositioner och Markets utlåning i omvända återköpsavtal och inlåning i återköpsavtal.

Huvuddelen av de finansiella tillgångar och skulder som klassificerats som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen utgörs av hypotekslån och tillhörande emitterade obligationer i det danska koncernföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt räntebärande värdepapper, aktier och finansiella avtal inom Nordea Life & Pensions.

Tillgångar och skulder i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen. När Nordea beviljar bolån till kunder i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt obligationer med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Kunderna kan återbetala sina lån genom att antingen återbetala skuldbeloppet eller köpa de emitterade obligationerna och återlämna dessa till Nordea som reglering av fordran. Obligationerna är en viktig komponent på den danska penningmarknaden och Nordea köper och säljer följaktligen egna obligationer på marknaden. Om lånen och obligationerna värderades till anskaffningsvärde skulle sådana återköp av obligationer ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen, eftersom eventuella vinster eller förluster måste redovisas direkt i resultaträkningen. Om sådana obligationer därefter säljs på marknaden skulle eventuella över- eller undervärden periodiseras över förväntad återstående löptid, vilket också skulle ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. I syfte att undvika sådan bristande överensstämmelse värderar Nordea både lånen och obligationerna till verkligt värde via resultaträkningen.

Räntebärande värdepapper, aktier och finansiella avtal (definieras i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare") inom

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Nordea Life & Pensions klassificeras normalt också som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, i syfte att eliminera eller avsevärt minska den bristande överensstämelsen i redovisningen. Finansiella avtal (fondförsäkringar) som i balansräkningen redovisas som "Skulder till försäkringstagare" hanteras på basis av verkligt värde och klassificeras följaktligen som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Detsamma gäller försäkringsavtalens underliggande tillgångar (definieras i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare"), som klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, för att minska den bristande överensstämelsen med de skulder till försäkringstagare som normalt värderas till aktuellt värde.

Även tillgångar i så kallade placeringsportföljer, en produkt som påminner om fondförsäkringar, klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, för att undvika bristande överensstämmelse med tillhörande inlåning som hanteras på basis av verkligt värde och följaktligen också återfinns i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Nordea tillämpar också verkligt värde-alternativet på vissa finansiella tillgångar och skulder hänförliga till Markets. Klassificeringen grundar sig på att Markets förvaltar och värderar sina finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde. Följaktligen klassificeras huvuddelen av de finansiella tillgångarna och skulderna inom Markets som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Vidare tillämpar Nordea verkligt värde-alternativet på emitterade strukturerade obligationer inom Markets eftersom dessa instrument innehåller inbäddade derivat som inte är nära förknippade med värdavtalet.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar utgör finansiella tillgångar, som inte är derivat med fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Dessa tillgångar jämte osäkra lånefordringar beskrivs närmare i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/ kreditinstitut".

Investeringar som hålles till förfall

Finansiella tillgångar som Nordea valt att klassificera som tillhörande kategorin Investeringar som hålles till förfall är finansiella tillgångar, som inte är derivat, med fastställda eller fastställbara betalningar och fastställd löptid som Nordea har avsikt och förmåga att hålla till förfall. Finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Investeringar som hålles till förfall redovisas initialt i balansräkningen till anskaffningsvärdet, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och inlösenvärdet över den återstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden.

Om mer än ett oväsentligt belopp i kategorin Investeringar som hålles till förfall säljs eller omklassificeras så påverkas hela portföljen, förutom om förfall är nära, om Nordea har erhållit i stort sett hela det ursprungliga nominella beloppet, eller om försäljningen eller omklassificeringen sker på grund av en isolerad händelse utanför Nordeas kontroll.

Nordea genomför vid varje rapporteringstillfälle en bedömning av huruvida det finns några objektiva belägg för nedskrivningsbehov. I det fall sådana belägg finns redovisas en nedskrivning. Nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan det redovisade värdet och nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden och redovisas i resultaträkningen som "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar". Se avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut" för

mer information om identifiering och beräkning av objektiva belägg för nedskrivningsbehov, vilken är applicerbar även för räntebärande värdepapper som klassificerats som tillhörande kategorin Investeringar som hålles till förfall.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurseffekter och nedskrivningar, redovisas mot verkligt värdereserven under eget kapital via övrigt totalresultat. Ränta redovisas i resultaträkningen i posten "Räntointäkter", och valutakurseffekter och nedskrivningar i posten "Nettoreultat av poster till verkligt värde".

Vid avyttring av ett instrument som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas, omklassificeras ackumulerade förändringar i verkligt värde, som tidigare har redovisats i verkligt värdereserven (för Finansiella tillgångar som kan säljas) under övrigt totalresultat, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoreultat av poster till verkligt värde".

Finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas utvärderas för att fastställa eventuellt nedskrivningsbehov. Om det finns objektiva belägg för nedskrivning flyttas den ackumulerade förlusten, som tidigare har redovisats direkt under övrigt totalresultat, från eget kapital och redovisas istället i resultaträkningen i posten "Nettoreultat av poster till verkligt värde". Den ackumulerade förlust som omklassificeras från eget kapital motsvarar skillnaden mellan tillgångens anskaffningsvärde och aktuellt verkligt värde. För eget kapital-instrument är en utdragen eller betydande minskning av det verkliga värdet, jämfört med anskaffningsvärdet, att betrakta som ett objektiva belägg för nedskrivning. Objektiva belägg för nedskrivning av skuldinstrument är framförallt kopplade till en förlusthändelse, såsom en emittents finansiella svårigheter.

Övriga finansiella skulder

Finansiella skulder som inte har klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen, värderas till upplupet anskaffningsvärde. Räntor från Övriga finansiella skulder redovisas i resultaträkningen under posten "Räntekostnader".

Sammansatta finansiella instrument

Sammansatta finansiella instrument är avtal som omfattar ett värdavtal och ett inbäddat derivat. Sådana kombinationer uppstår huvudsakligen i samband med emissioner av strukturerade skuldinstrument, såsom emitterade indexobligationer.

Indexobligationer som har emitterats av Group Treasury anses utgöra en del av finansieringsverksamheten. Nollkupongsobligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde. Inbäddade derivat i sådana instrument särskiljs från värdavtalet och redovisas separat som derivat till verkligt värde om de ekonomiska egenskaperna och riskerna inte är nära förknippade med värdavtalets ekonomiska egenskaper och risker samt om det inbäddade derivatet uppfyller definitionen på ett derivat. Förändringar i verkligt värde på inbäddade derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoreultat av poster till verkligt värde".

För indexobligationer som har emitterats av Markets tillämpar Nordea verkligt värde-alternativet, och hela det sammansatta instrumentet, värdavtalet och det inbäddade derivatet värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoreultat av poster till verkligt värde" och i balansräkningen under "Emitterade värdepapper".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper

Transaktioner avseende in- och utlåning av värdepapper innebär i allmänhet ställande av säkerhet. Om inte riskerna och rättigheterna förknippade med ägandet överförs, beaktas inte överföringen av värdepapper i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, omklassificeras dessa till posten "Pantsatta finansiella instrument" i balansräkningen.

Utlånade värdepapper redovisas också under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Säkerheter i form av likvida medel (inlåning av värdepapper) som har lämnats till motparter redovisas i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten". Säkerheter i form av likvida medel (utlåning av värdepapper) som har erhållits från motparter redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten".

Återköpsavtal och omvända återköpsavtal

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal och värdepapper som mottagits enligt omvända återköpsavtal bokas inte bort från respektive redovisas inte i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, omklassificeras dessa till posten "Pantsatta finansiella instrument" i balansräkningen.

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal redovisas också under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Likvida medel som har erhållits enligt återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten". Likvida medel som har lämnats enligt omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten".

Vidare innebär försäljning av värdepapper som mottagits i omvända återköpsavtal redovisning av en tradingrelaterad skuld (blankning).

Derivatinstrument

Samtliga derivat redovisas i balansräkningen och värderas till verkligt värde. Derivat med positiva verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på tillgångssidan under posten "Derivatinstrument". Derivat med negativa verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på skuldsidan under posten "Derivatinstrument".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Nordea kvittar finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen om en legal rätt till kvittning föreligger, i den löpande verksamheten och i händelse av konkurs, och om avsikten är att nettoreglera posterna eller avyttra tillgången samtidigt som skulden regleras. Detta uppnås vanligen genom de centrala motparter för clearing som Nordea har avtal med.

Börsnoterade derivat bokas bort från balansräkningen på daglig basis när likvid betalas eller erhålls och instrumentet justeras till rådande marknadsvillkor. Derivat tillgångar och derivat skulder gentemot centrala motparter för clearing kvittas, som nämnts ovan, normalt i balansräkningen men erhållna eller betalda kontantsäkerheter, netto, redovisas vanligen separat som betalda kontantsäkerheter (tillgång) eller erhållna kontantsäkerheter (skuld). Detsamma gäller betalda eller erhållna kontantsäkerheter i bilaterala transaktioner med OTC-derivat. Betalda eller erhållna kontantsäkerheter i bilaterala transaktioner med OTC-derivat kvittas därmed inte mot de verkliga värdena på derivaten.

Emitterade skuld- och eget kapital-instrument

Ett finansiellt instrument emitterat av Nordea klassificeras antingen som en finansiell skuld eller som eget kapital. Emitterade finansiella instrument klassificeras som en finansiell skuld om avtalsförhållandena innebär att Nordea har en befintlig förpliktelse att antingen erlägga kontanter eller annan finansiell tillgång, eller ett variabelt antal egna kapital-instrument, till innehavaren av instrumentet. Om så inte är fallet är instrumentet vanligtvis ett eget kapital-instrument och klassificeras som eget kapital, med avdrag för transaktionskostnader. För finansiella instrument som innehåller både en skuld- och en eget kapital-del, redovisas dessa delar separat.

14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Finansiella instrument som klassificeras som "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut" (inklusive utlåning till centralbanker) och som tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde (se även avsnitt 8 "Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen" och not K39 "Klassificering av finansiella instrument").

Nordea bevakar utlåningen på det sätt som beskrivs i kapitlet Risk-, likviditets- och kapitalhantering. Lån hänförliga till enskilda kunder eller grupper av kunder identifieras som osäkra om objektiva belägg vid en prövning av nedskrivningsbehovet tyder på förlust.

Även räntebärande värdepapper klassificerade som tillhörande kategorierna Lånefordringar och kundfordringar och investeringar som hålles till förfall värderas till upplupet anskaffningsvärde. Beskrivningen nedan gäller även i fråga om identifiering och värdering av nedskrivningar för dessa tillgångar. Eventuella nedskrivningar av räntebärande värdepapper klassificerade som tillhörande kategorierna Lånefordringar och kundfordringar och investeringar som hålles till förfall redovisas i resultaträkningen under posten "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar".

Prövning av nedskrivningsbehov för individuellt värderade lån

Nordea prövar nedskrivningsbehovet för alla lånefordringar individuellt. Syftet med dessa prövningar är att ta reda på om det finns ett nedskrivningsbehov. Som ett första steg kontrollerar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov (förlusthändelse) och om dessa förlusthändelser i så fall kan betraktas som objektiva belägg för nedskrivningsbehov. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering".

Lånefordringar som individuellt inte bedöms ha något nedskrivningsbehov överförs till en grupp av lånefordringar med likartade riskegenskaper för en kollektiv prövning av nedskrivningsbehovet.

Prövning av nedskrivningsbehov för kollektivt värderade lån

För lån som inte är individuellt nedskrivna görs en kollektiv bedömning av nedskrivningsbehovet.

Dessa lån grupperas utifrån likartade riskegenskaper som är indikativa för låntagarnas förmåga att återbeta utestående fordringar i enlighet med avtalsvillkoren. Nordea bevakar kreditportföljen via ratingändringar, kreditprocessen och årsfördragningar samt genom kvartalsvisa riskgranskningar. Genom dessa processer identifierar Nordea förlusthändelser som kan ha gett upphov till kreditförluster inom gruppen av lånefordringar. En förlusthändelse är en händelse som leder till en försämring i förväntat framtida kassaflöde. Endast förlusthändelser som inträffat fram till rapporteringsdagen ingår i bedömningen av nedskrivningsbehovet för gruppen av lånefordringar.

Målet med den gruppvisa bedömningen är att pröva om en

K1. Redovisningsprinciper, forts.

avsättning måste göras till följd av en inträffad förlusthändelse som ännu inte identifierats på individuell nivå. Perioden mellan dagen för förlusthändelsen och dagen då den identifieras individuellt kallas för uppkomstperiod (emergence period). Nedskrivningsbehovet är kopplat till gruppen av lånefordringar tills kreditförlusterna har identifierats individuellt. Identifieringen sker genom att kunden faktisk fallerar eller genom andra indikatorer.

För företagskunder och banker använder Nordea det befintliga ratingsystemet som grund för bedömning av kreditrisk. Risken för att kunder ska falla i en ratingklass beräknas med hjälp av historiska data för denna sannolikhet. Dessa lånefordringar bedöms och grupperas huvudsakligen utifrån typ av bransch och/eller känslighet för vissa makroekonomiska parametrar, t ex oljeprisberoende.

Individer och mindre företag följs upp genom att använda scoring-modeller. Dessa baseras primärt på historiska data, såsom falleringsnivåer och förluster i samband med att en kund fallerar, samt ledningens erfarenhet. Rating- och scoring-modeller beskrivs mer i detalj i det separata avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering.

Kreditförluster

Om redovisat värde på lånen är högre än summan av nuvärdet av beräknade kassaflöden (diskonterade med den ursprungliga effektiva räntan), inklusive verkligt värde för säkerheter och andra kreditförstärkningar, utgör skillnaden ett nedskrivningsbehov.

För lånefordringar med betydande värde där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet på individuell nivå.

För lånefordringar som inte är betydande där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats och för lånefordringar där något sådant behov inte har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet utifrån en portföljbaserad bedömning av förväntade framtida kassaflöden.

Om nedskrivningen inte anses vara definitiv redovisas den på ett reserveringskonto som visar de ackumulerade nedskrivningarna. Förändringar i kreditrisken och de ackumulerade nedskrivningarna redovisas som förändringar på reserveringskontot och som "Kreditförluster, netto" i resultaträkningen (se även avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar").

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförfarandet, eller när Nordea efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund eller, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar. Om så anses lämpligt kan diskonteringsräntan beräknas med en metod som resulterar i en nedskrivning som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Omstrukturerade lånefordringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där Nordea har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes försämrade finansiella situation och där dessa eftergifter har gett upphov till en kreditförlust för Nordea. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanli-

gen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. Eftergifter som har beviljats i samband med omstruktureringen betraktas som kreditförluster såvida inte Nordea har behållit rätten att återvinna de uppkomna kreditförlusterna. I det fall en återvinning sker redovisas betalningen som en återvinning av kreditförluster.

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över tillgångar som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. En tillgång övertagen för skyddande av fordran redovisas i balansräkningen tillsammans med liknande tillgångar som redan innehas av Nordea. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter.

Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde och eventuell skillnad mellan lånets redovisade värde och det verkliga värdet för den övertagna tillgången redovisas under posten "Kreditförluster, netto". Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget. Förvaltningsfastigheter värderas då till verkligt värde. Övertagna finansiella tillgångar klassificeras generellt som tillhörande kategorierna Finansiella tillgångar som kan säljas eller Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen) (se avsnitt 13 "Finansiella instrument") och värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas under övrigt totalresultat för tillgångar klassificerade som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas. För tillgångar klassificerade som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas värdeförändringar i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Eventuella värdeförändringar, efter den övertagna egendomens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med koncernens principer för presentation av tillgångsslaget. Posten "Kreditförluster, netto" i resultaträkningen påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna egendomen efter första redovisningstillfället.

15. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordeas leasingverksamhet omfattar huvudsakligen finansiell leasing. Ett finansiellt leasingavtal redovisas som fordran på leasetagaren under balansposten "Utlåning till allmänheten" till ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingbetalningen, exklusive kostnad för service, redovisas som återbetalning av fordran och som ränteintäkt. Intäkten fördelas så att en jämn förräntning erhålls på under varje period redovisad nettoinvestering.

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing fördelas i balansräkningen på slag av tillgång, vanligen materiella tillgångar. Leasingintäkter intäktsredovisas linjärt under leasingavtalets löptid och klassificeras som "Räntenetto". Avskrivning på leasingobjekt beräknas enligt de principer för avskrivningar som Nordea använder för liknande tillgångar och redovisas i resultaträkningen som "Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Nordea som leasetagare

Finansiell leasing

Finansiell leasing redovisas som tillgångar och skulder i balansräkningen till ett belopp motsvarande de leasade tillgångarnas verkliga värde eller, om detta belopp är lägre, nuvärdet av framtida minimileaseavgifter vid leasingavtalets början. Tillgångarna fördelas på olika tillgångsslag i de finansiella rapporterna. Leasingbetalningarna fördelas mellan ränta och amortering av utestående skuld. Räntan fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Finansiell leasing ger också upphov till en avskrivningskostnad för den leasade tillgången. Principen för avskrivning är densamma som för motsvarande egna tillgångar. Prövning av nedskrivningsbehov på leasade tillgångar görs enligt samma regler som för egna tillgångar.

Operationell leasing

Operationell leasing redovisas inte i Nordeas balansräkning. Vid operationell leasing redovisas leasingavgifterna som kostnader i resultaträkningen linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden. De ursprungliga leasingperioderna är normalt på mellan 3 och 25 år.

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

De centralt belägna fastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Leasingavtalen tecknades på 3–25 år, med option på förlängning. Leasingavtalen omfattar inte någon övergång av äganderätten till fastigheterna vid löptidens slut och innehåller inte heller någon ekonomisk fördel avseende värdestegring på de leasade fastigheterna. Dessutom omfattar inte leasingperioden större delen av fastigheternas ekonomiska livslängd. Avtalen klassificeras därför som operationell leasing. Hyreskostnaden för dessa fastigheter resultatförs med hjälp av effektivräntemetoden, vilket inte är en linjär fördelning, utan istället något som mer liknar ett traditionellt hyresavtal.

Avtal som innehåller leasingavtal

Avtal kan omfatta rätten att använda en tillgång i utbyte mot en eller flera betalningar, även om avtalet inte har leasingavtalets juridiska form. I förekommande fall separeras dessa tillgångar från avtalet och redovisas som leasade tillgångar.

16. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar som saknar fysisk beskaffenhet. Tillgångarna står under Nordeas kontroll, vilket innebär att Nordea har möjlighet och rätt att erhålla de framtida ekonomiska fördelarna hänförliga till den underliggande tillgången. Nordeas immateriella tillgångar utgörs främst av goodwill, IT-utvecklingsprojekt/programvaror och kundrelaterade immateriella tillgångar.

Goodwill

Goodwill utgör skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på Nordeas andel av identifierbara nettotillgångar i förvärvade koncernföretag/intresseföretag/joint ventures vid förvärvstidpunkten. Goodwill som uppkommit vid förvärv av koncernföretag redovisas som "Immateriella tillgångar". Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag och joint ventures redovisas inte som en separat tillgång utan som "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures". Goodwill prövas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser eller ändrade förutsättningar tyder på att nedskrivningsbehov finns. Goodwill redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade nedskrivningar. Nedskrivning av goodwill kan inte återföras i

senare perioder. Goodwill hänförlig till intresseföretag och joint ventures prövas inte separat för nedskrivningsbehov utan inkluderas i det redovisade värdet på intresseföretaget och joint venture-företaget. Principerna för nedskrivningsprövning av intresseföretag och joint ventures beskrivs i avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar".

IT-utvecklingsprojekt/programvaror

Kostnader hänförliga till underhåll av programvaror kostnadsförs löpande. Utgifter direkt hänförliga till större investeringar i utveckling av programvara redovisas som immateriella tillgångar om de förväntas generera framtida ekonomiska fördelar. Dessa utgifter omfattar personalkostnader för programutveckling och indirekta kostnader för att färdigställa tillgången för avsedd användning. Programkostnader omfattar också förvärvade programlicenser som inte är hänförliga till funktionen hos en materiell tillgång.

Avskrivningen beräknas linjärt över programvarans nyttjandeperiod, som vanligen är 3 till 10 år.

Kundrelaterade immateriella tillgångar

I samband med rörelseförvärv allokeras normalt sett en del av köpeskillingen till kundrelaterade immateriella tillgångar, under förutsättning att tillgången är identifierbar och under Nordeas kontroll. En immateriell tillgång är identifierbar om den uppstår till följd av avtalsmässiga eller lagliga rättigheter, eller om den kan separeras från företaget och säljas, överförs, licensieras, uthyras eller bytas. Tillgången skrivs av över nyttjandeperioden, som vanligen är mer än 10 år.

Nedskrivning

Goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk skrivs inte av, men prövas årligen med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov. Prövningen görs oftare om något tyder på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningskostnaden beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde.

Alla immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod, inklusive IT-utvecklingsprojekt som har tagits i bruk, prövas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de immateriella tillgångarnas redovisade värde är fullt återvinningsbart.

Återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten. Kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som ger upphov till kassaflöden som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar. För goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk, motsvaras de kassagenererande enheterna av rörelsesegmenten. Nyttjandevärdet är nuvärdet av de kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten förväntas ge upphov till. Kassaflödet bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens nuvarande skick och diskonteras med en diskonteringsränta motsvarande den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie (efter skatt). Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde görs en nedskrivning. Se även not K20 "Immateriella tillgångar" för mer information om nedskrivningsprövningar.

17. Materiella tillgångar

Materiella tillgångar omfattar fastigheter för egen användning, förbättringsutgifter på annans fastighet, IT-utrustning, möbler och annan utrustning. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade av- och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet för en materiell tillgång utgörs av dess inköpspris samt eventuella kostnader direkt

K1. Redovisningsprinciper, forts.

hänförliga till att sätta tillgången i brukbart skick för avsedd användning. Om olika delar av samma materiella tillgång har olika nyttjandeperioder redovisas de som separata poster.

Materiella tillgångar skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för olika materiella tillgångar uppdateras årligen. Nedan följer de nuvarande avskrivningstiderna:

Byggnader	30–75 år
Inventarier	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	För förändringar inom byggnader det kortare av 10 år och återstående hyresperiod. För nybyggnation det kortare av redovisningsprinciperna för ägda byggnader och återstående hyresperiod. För fast inredning i leasade fastigheter gäller det kortare av 10–20 år och återstående hyresperiod.

Varje balansdag prövar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov för en materiell tillgång. Om sådana indikationer finns görs en bedömning av tillgångens återvinningsvärde och eventuell nedskrivning görs.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats i första läget.

18. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är huvudsakligen fastigheter som innehåller i syfte att generera hyresinkomster och/eller värdestegring. Huvuddelen av Nordeas förvaltningsfastigheter är hänförliga till Nordea Life & Pensions. Nordea använder verkligt värde modellen för värdering av förvaltningsfastigheter. Bästa beviset på verkligt värde är normalt noterade priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter med samma läge och i samma skick. Då noterade priser på en aktiv marknad oftast saknas, används även modeller baserade på diskonterade kassaflödesprognoser som bygger på tillförlitliga uppskattningar av framtida kassaflöden.

Driftsnetto, reavinst och reaförluster liksom justeringar till verkligt värde redovisas direkt i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

19. Skulder till försäkringstagare

Skulder till försäkringstagare omfattar åtaganden enligt försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare i alla bolag inom Nordea Life & Pensions, inklusive bolag i Sverige, Norge, Finland och Danmark.

Ett försäkringsavtal definieras som "ett avtal enligt vilket en part (försäkringsgivaren) accepterar en betydande försäkringsrisk från en annan part (försäkringstagaren) genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en angiven ovis framtida händelse (den försäkrade händelsen) har en negativ inverkan på försäkringstagaren".

Finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som har försäkringsavtalets juridiska form, men för vilka försäkringsrisken bedöms vara obetydlig.

Försäkringsrisken beräknas vanligen som risksumman i procent av den reserv som täcker avtalet vid avtalsperiodens början.

Avtalen kan delas in i följande klasser:

- Försäkringsavtal:
 - Traditionella livförsäkringsavtal med eller utan diskretionär del
 - Fondförsäkringsavtal med betydande försäkringsrisk
 - Sjuk- och olycksfallsförsäkringar

- Finansiella avtal:
 - Finansiella avtal med diskretionär del
 - Finansiella avtal utan diskretionär del

Försäkringsavtal

Värderingsprinciperna enligt nationell redovisningsstandard har bibehållits, vilket följaktligen resulterar i icke enhetliga redovisningsprinciper vid konsolidering.

Värderingen av försäkringstekniska avsättningar för traditionell livförsäkring i Danmark och Finland fastställs genom beräkning av nuvärdet av de framtida förmåner som försäkringstagarna har rätt till. Beräkningen baseras på antaganden om marknadsmässiga diskonteringsräntor liksom om kostnader och livförsäkringsrisk. Diskonteringsräntan är baserad på skuldernas aktuella löptid. I Danmark omfattar avsättningen dessutom återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier.

I Norge beräknas avsättningarna för traditionell livförsäkring i huvudsak enligt en prospektiv metod. Den diskonteringsränta som används motsvarar den ursprungliga räntan justerad med hänsyn till antaganden om kostnader och risk.

Redovisningsprinciperna för varje företag grundar sig på den lokala verksamhetens struktur och är kopplade till solvensreglerna och nationella bestämmelser avseende vinstdelning och andra krav avseende fond för kollektivt utfördelad bonus (ofördelade avsättningar som skyddar försäkringstagarna).

Fondförsäkringsavtal omfattar försäkringstekniska avsättningar hänförliga till fondförsäkringar som har tecknats antingen med eller utan utdelningsgaranti. Fondförsäkringsavtal som klassificeras som försäkringsavtal innehåller samma försäkringsrelaterade riskelement som traditionella försäkringsavtal. Dessa avtal redovisas och värderas huvudsakligen till verkligt värde baserat på:

- det verkliga värdet på tillgångar hänförliga till fondförsäkringsavtalen och
- det beräknade nuvärdet för försäkringsrisken, som framräknas på samma sätt som för traditionella försäkringsavtal med beaktande av effekten på varje riskelement som ingår i kassaflödet.

Avsättningar avseende sjuk- och olycksfallsförsäkringar omfattar premiereserver och utestående ersättningskrav. Denna post redovisas och värderas på upplupen basis, enligt samma princip som för skadeförsäkringsavtal.

Finansiella avtal

Avtal som klassificeras som finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal och som innehåller en garanti eller en diskretionär del.

Finansiella avtal med diskretionär del redovisas, i enlighet med IFRS 4, som försäkringsavtal med tillämpning av nationella redovisningsprinciper. Nordea Life & Pensions har endast ett fåtal sådana avtal.

Finansiella avtal utan diskretionär del redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med IAS 39 "Finansiella instrument: Redovisning och värdering", och motsvaras av verkligt värde på tillgångarna hänförliga till dessa avtal. Dessa tillgångar klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen.

Avtal med diskretionär del (DPF)

Enligt vissa traditionella livförsäkringsavtal och finansiella avtal har försäkringstagaren rätt till betydande förmåner utöver de garanterade. Det är Nordea som avgör om dessa ytterligare förmåner ska utbetalas som bonus på riskresultat, kost-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

nadsresultat eller ränta. Dessa avtal med diskretionär del (Fond för kollektivt utfördelad bonus) klassificeras som skulder i balansräkningen.

Fond för kollektivt utfördelad bonus omfattar belopp som allokerats till men inte gottskrivits försäkringstagaren. I Finland omfattar fonden försäkringstagarens andel av samtliga realiserade vinster på placeringstillgångar och återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier (skillnaden mellan retroaktiva och marknadsmässiga prospektiva värderingsprinciper för försäkringsavtal). I Norge omfattar den försäkringstagarens andel av både samtliga realiserade vinster på placeringstillgångar och ytterligare reserver. I Sverige och Danmark är huvudprincipen för värdering verkligt värde (försäkringsavtal). Försäkringstagarens andel av både realiserade och realiserade vinster upptas därför i balansräkningen som antingen "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" och/eller "Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring", beroende på om placeringsresultatet allokteras eller inte. Båda dessa ingår i balansposten "Skulder till försäkringstagare".

Prövning av försäkringsskuld

Vid varje rapporteringsdatum görs en prövning för att säkerställa att försäkringsavsättningarna är tillräckliga. Vid prövningen säkerställs att skuldernas redovisade värde är högre än den bästa uppskattningen av framtida kassaflöde diskonterat med aktuell ränta. Vid behov görs ytterligare avsättningar som redovisas i resultaträkningen.

20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av kunderna och försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna.

Fondförsäkringsavtal inkluderar finansiella avtal utan garantier och som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal.

Tillgångar och inlåning i dessa avtal redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med avsnitt 13 "Finansiella instrument" ovan.

21. Skatter

Posten "Skatt" i resultaträkningen omfattar aktuell och uppskjuten inkomstskatt. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs mot övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital. I dessa fall förs även skatten mot övrigt totalresultat respektive eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder redovisas, i enlighet med balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan redovisade respektive skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Uppskjutna skattefordringar redovisas för utnyttjade skattemässiga förluster och skatteavdrag. Uppskjuten skatt redovisas inte för temporära skillnader som uppstår vid första redovisningen av tillgångar eller skulder i en transaktion som inte är ett företagsförvärv och varken påverkar redovisat eller beskattningsbart resultat. Uppskjuten skatt redovisas inte heller för skillnader hänförliga till aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, i den mån det är sannolikt att en reglering eller realisering inte kommer att ske inom överskådlig tid. Inte heller redovisas uppskjuten skatt för skattepliktiga temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill.

Uppskjuten skatt beräknas enligt de skattesatser som vän-

tas gälla för de temporära skillnaderna när de återförs, med utgångspunkt från antagna eller i praktiken antagna lagar per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder diskonteras inte. Uppskjutna skattefordringar redovisas endast i den utsträckning det är sannolikt att framtida beskattningsbar vinst kommer att finnas tillgänglig, mot vilken temporära skillnader, underskottsavdrag och utnyttjade skatteavdrag kan utnyttjas. Uppskjutna skattefordringar granskas varje balansdag, och minskas i den mån det inte längre är sannolikt att avdragsrätten kan utnyttjas.

Aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder kvittas när en legal rätt till kvittning föreligger, och Nordea avser att antingen nettoreglera dessa skatteposter eller återvinna skattefordran samtidigt som skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder kvittas generellt i den mån det är legalt tillåtet att kvitta aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder.

22. Resultat per aktie

Resultat per aktie före utspädning beräknas som årets resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ) dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier under perioden.

Resultat per aktie efter utspädning fastställs genom att justera det vägda genomsnittliga antalet utestående stamaktier med den potentiella utspädningseffekt som rätten till prestationsaktier enligt de långsiktiga incitamentsprogrammen innebär.

Potentiella stamaktier anses endast medföra en utspädningseffekt på balansdagen om samtliga prestationsvillkor har uppfyllts och om en konvertering till stamaktier skulle minska vinsten per aktie. Vidare anses rättigheterna endast medföra en utspädningseffekt om lösenpriset, med tillägg för framtida tjänster, är lägre än periodens genomsnittliga aktiekurs.

23. Ersättningar till anställda

All form av ersättning till anställda som kompensation för utförda tjänster utgör ersättning till anställda. Kortfristiga ersättningar till anställda ska regleras inom tolv månader efter utgången av den rapportperioden då tjänsterna utförts. Ersättningar efter avslutad anställning är ersättningar som kommer att betalas ut efter anställningens upphörande. Ersättningar efter avslutad anställning i Nordea omfattar endast pensioner. Avgångsvederlag blir normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång.

Kortfristiga ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar till anställda består främst av fast och rörlig lön. Både fast och rörlig lön kostnadsförs i den period då de anställda utfört tjänster till Nordea. Nordea har även ställt ut aktierelaterade incitamentsprogram, vilka beskrivs vidare i avsnitt 26 "Aktierelaterade ersättningar".

För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

Ersättningar efter avslutad anställning

Pensionsplaner

Företagen inom Nordea har olika pensionsplaner, både förmånsbestämda och avgiftsbestämda, i enlighet med nationell praxis och de villkor som gäller i de länder där Nordea verkar. Förmånsbestämda pensionsplaner används huvudsakligen i Sverige, Norge och Finland. De större förmånsbestämda pensionsplanerna är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser. Om verkligt värde på förvaltningstillgångar hänförliga till en specifik pensionsplan är lägre än nuvärdet, brutto, av den förmånsbestämda förpliktelserna fastställd enligt Projected Unit Credit Method, redovisas

K1. Redovisningsprinciper, forts.

nettobeloppet som en skuld ("Pensionsförpliktelser"). I det omvända fallet redovisas nettobeloppet som en tillgång ("Pensionstillgångar"). Icke-fonderade pensionsplaner redovisas som "Pensionsförpliktelser".

De flesta pensioner i Danmark, men även i andra länder, baseras på avgiftsbestämda pensionsplaner som inte medför något pensionsåtagande för Nordea. Samtliga förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare. Nordea bidrar också till offentliga pensionssystem.

Pensionskostnader

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa tjänster förfaller till betalning. Nordeas nettoförpliktelse för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Aktuariella beräkningar inkluderande Projected Unit Credit Method används för att fastställa nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser och kostnader hänförliga till dessa. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella antaganden (se not K32 "Pensionsförpliktelser").

Vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde och eventuella förvaltningstillgångars verkliga värde kan omvärderingseffekter uppstå, till följd av ändrade aktuariella antaganden och erfarenhetsmässiga avvikelser (verkligt utfall jämfört med antaganden). Dessa omvärderingseffekter redovisas direkt mot eget kapital via övrigt totalresultat.

När beräkningen resulterar i ett överskott begränsas det redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida återbetalningar från eller minskade inbetalningar till planen.

Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter beräknas och redovisas baserat på redovisat nettoöverskott eller nettounderskott per plan och ingår i balansräkningen som "Pensionsförpliktelser" eller "Pensionstillgångar".

Diskonteringsränta i förmånsbestämda planer

Diskonteringsräntan baseras på företagsobligationer med höga kreditbetyg, där en tillräckligt djup marknad existerar för sådana obligationer. Säkerställda hypoteksobligationer anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. I länder där en dylik marknad inte existerar baseras diskonteringsräntan på statsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsoptioner. I Sverige, Norge och Danmark härleds spreaden på säkerställda hypoteksobligationer över swapkurvan från de mest likvida obligationerna med längre löptid och extrapoleras till samma duration som pensionskulden med hjälp av relevanta swapkurvor. I Finland extrapoleras spreaden i företagsoptioner över statsobligationer till samma duration som pensionskulden med hjälp av statsobligationskurvan.

Avgångsvederlag

Som ovan nämnts blir avgångsvederlag normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång. Avgångsvederlag utgår inte om medarbetaren ska fortsätta utföra sina tjänster och betalningen kan anses utgöra normal ersättning för dessa tjänster.

Avgångsvederlag kostnadsförs när Nordea har en skyldighet att göra betalningen. En skyldighet uppstår när det finns en formell plan som beslutats på lämplig organisatorisk nivå och när det inte finns en realistisk möjlighet för Nordea att dra sig ur, vilket normalt anses uppfyllt när planen har kommunicerats till berörda medarbetare eller deras representanter.

Avgångsvederlag kan innefatta både kortfristiga ersättningar, till exempel ett antal månadslöner, och ersättningar efter avslutad anställning, normalt i form av förtidspensionering. I not K7 "Personalkostnader" klassificeras kortfristiga ersättningar som "Löner och arvoden" och ersättningar efter avslutad anställning som "Pensionskostnader".

24. Eget kapital Minoritetsintressen

Minoritetsintressen omfattar den del av koncernföretags nettotillgångar som inte ägs direkt eller indirekt av Nordea Bank AB (publ).

För varje rörelseförvärv värderar Nordea minoritetsintressena i den förvärvade rörelsen antingen till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar.

Överkursfond

Överkursfonden utgörs av skillnaden mellan teckningskursen och kvotvärdet på Nordeas aktier vid Nordeas nyemission. Avdrag görs för transaktionskostnaderna i samband med nyemissionen.

Övriga reserver

Övriga reserver utgörs av intäkter och kostnader, netto efter skatteeffekter, som redovisas under eget kapital via övrigt totalresultat. Dessa reserver omfattar verkligt värdereserver för kassaflödessäkringar, finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas och ackumulerade omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner, samt en reserv för omräkningsdifferenser.

Balanserade vinstmedel

Med undantag för ej utdelade vinstmedel från tidigare år, omfattar balanserade vinstmedel eget kapitaldelen av obeskattade reserver. Obeskattade reserver enligt nationella bestämmelser, redovisas som eget kapital efter beaktande av uppskjuten skatt enligt gällande skattesatser i respektive land.

Även Nordeas andel av ej utdelade vinstmedel från intresseföretag och joint ventures intjänade efter förvärvsdagen, ingår i balanserade vinstmedel.

Egna aktier

Egna aktier redovisas inte som tillgångar. Förvärv av egna aktier klassificeras i balansräkningen som en minskning av "Balanserade vinstmedel". Även egna aktier i tradingportföljer klassificeras som egna aktier. Försäljning av egna aktier redovisas som en ökning av "Balanserade vinstmedel".

Kontrakt på Nordeaaktier som kan kontantavräknas är finansiella tillgångar eller finansiella skulder.

25. Finansiella garantiavtal och kreditlöften

Erhållna premier i emitterade finansiella garantiavtal och kreditlöften redovisas vid första redovisningstillfället som förutbetalda intäkter i balansräkningen. Därefter värderas garantierna och de oåterkalleliga kreditlöften och redovisas i balansräkningen som en avsättning, till det högre av erhållen avgift minus avskrivning och ett belopp motsvarande den diskonterade bästa möjliga uppskattningen av det som krävs för att reglera aktuellt åtagande. Förändringar i avsättningar redovisas i resultaträkningen under posten "Kreditförluster, netto".

Som framgår av avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar" fördelas erhållna premier för finansiella garantiavtal över garantiperioden och redovisas i resultaträkningen som "Avgifts- och provisionsintäkter". Erhållna premier för kreditlöften fördelas normalt över åtagandeperioden. Garanti- och löftesbeloppen redovisas utanför balansräkning-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

en, finansiella garantier under posten "Eventualförpliktelser" och oåterkalleliga kreditlöften under posten "Åtaganden".

26. Aktierelaterade ersättningar

Program som regleras med eget kapital-instrument

Nordea har årligen ställt ut långsiktiga incitamentsprogram 2007 till 2012. Anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med eget kapital-instrument, dvs. rättigheter att vederlagsfritt erhålla aktier eller att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Värdet av sådana rättigheter kostnadsförs. Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet för dessa rättigheter fastställs utifrån koncernens uppskattning av antalet rättigheter som slutligen kommer att intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag. Det verkliga värdet kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Förändrade marknadsvillkor för Prestationsaktie II återspeglas i form av en sannolikhetsjustering av den ursprungliga beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering (trueup) görs för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden, i enlighet med UFR 7 från Rådet för finansiell rapportering: "IFRS 2 och sociala avgifter för noterade företag". Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje balansdag för att säkerställa att den baseras på rättigheternas verkliga värde på balansdagen.

För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

Kontantreglerade program

Enligt tillsynsmyndigheternas bestämmelser och allmänna riktlinjer i Norden måste Nordea skjuta upp betalningar av rörliga ersättningar, och detta gäller Nordeas incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner (Executive Incentive Programme, EIP). De uppskjutna beloppen är i viss utsträckning beroende av Nordeas totalavkastning (Total Shareholders' Return, TSR) och dessa "program" klassificeras som aktierelaterade ersättningar som regleras med kontanter. Programmen är fullt intjänade när betalningarna av de rörliga ersättningarna för första gången redovisas som uppskjutna, och det verkliga värdet på förpliktelsen omvärderas kontinuerligt. Omvärderingarna redovisas, tillsammans med tillhörande sociala avgifter, i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

27. Transaktioner med närstående

Nordea definierar närstående parter enligt följande:

- Aktieägare med betydande inflytande
- Koncernföretag
- Intresseföretag och joint ventures
- Nyckelpersoner i ledande positioner
- Övriga närstående parter

Alla transaktioner med närstående är gjorda i enlighet med armlängdsprincipen, förutom utlåning till anställda, se not K7 "Personalkostnader".

Aktieägare med betydande inflytande

Aktieägare med betydande inflytande är aktieägare som har rätt att delta i beslut som rör Nordeas finansiella och operativa strategier, men som inte har ett bestämmande inflytande över dessa.

Koncernföretag

En definition av begreppet koncernföretag finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering". Ytterligare information om företag som ingår i Nordeakoncernen finns i not M20 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Koncerninterna transaktioner mellan juridiska enheter sker baserat på armlängdsprincipen i enlighet med OECD:s krav. Dessa transaktioner elimineras i koncernredovisningen.

Intresseföretag och joint ventures

En definition av termen intresseföretag och joint venture finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering".

Ytterligare information om intresseföretag och joint ventures som ingår i Nordeakoncernen finns i not K19 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nyckelpersoner i ledande positioner omfattar följande:

- Styrelsen
- Koncernchefen
- Koncernledningen

För information om ersättningar och pensioner till, samt övriga transaktioner med, dessa befattningshavare, se not K7 "Personalkostnader".

Övriga närstående parter

Övriga närstående parter utgörs av nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner. Övriga närstående parter utgörs också av företag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen liksom företag som står under betydande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare. Dessutom omfattar Övriga närstående parter Nordeas pensionsstiftelser.

Information om transaktioner mellan Nordea och övriga närstående parter återfinns i not K45 "Transaktioner med närstående".

28. Presentation av avyttringsgrupper som innehas för försäljning

Tillgångar och skulder i avyttringsgrupper redovisas på separata rader i balansräkningen, "Tillgångar som innehas för försäljning" respektive "Skulder som innehas för försäljning", från klassificeringsdagen. Finansiella instrument värderas även fortsättningsvis enligt reglerna i IAS 39, medan icke-finansiella tillgångar redovisas till det lägre av redovisat värde och verkligt värde. Jämförelsetalen har inte räknats om.

29. Valutakurser

	Jan–dec 2017	Jan–dec 2016
EUR 1 = SEK		
Resultaträkning (genomsnitt)	9,6378	9,4675
Balansräkning (vid årets slut)	9,8438	9,5525
EUR 1 = DKK		
Resultaträkning (genomsnitt)	7,4387	7,4453
Balansräkning (vid årets slut)	7,4449	7,4344
EUR 1 = NOK		
Resultaträkning (genomsnitt)	9,3317	9,2943
Balansräkning (vid årets slut)	9,8403	9,0863
EUR 1 = RUB		
Resultaträkning (genomsnitt)	65,9190	74,1913
Balansräkning (vid årets slut)	69,3920	64,3000

K2. Segmentrapportering

Rörelsesegment

Värdering av rörelsesegmentens prestation

Värderingsprinciper och allokeringar mellan rörelsesegmenten följer, i enlighet med IFRS 8, den information som rapporteras till den högsta verkställande beslutsfattaren. I Nordea har Group Executive Management identifierats som den högsta verkställande beslutsfattaren. De huvudsakliga skillnaderna jämfört med affärsområdesrapporteringen är att information till den högsta verkställande beslutsfattaren upprättas med användande av budgetkurser och att olika allokeringsprinciper mellan rörelsesegmenten har använts.

Identifiering av rörelsesegment

Jämfört med årsredovisningen 2016 har rörelsesegmenten förändrats till följd av beslutet att lyfta ut den baltiska verksamheten från Personal Banking och lyfta ut Treasury från Group Corporate Centre. Den baltiska verksamheten rapporteras från och med fjärde kvartalet under Övriga rörelsesegment, och Group finance & Treasury rapporteras som ett separat rörelsesegment istället för Group Corporate Centre. Från och med fjärde kvartalet inkluderas de nya affärsområdena i rapporteringen till den högsta verkställande beslutsfattaren och är till följd av detta en del av rörelsesegmenten i not K2. Jämförelsesiffror har omarbetats på motsvarande sätt.

Finansiellt resultat presenteras för de huvudsakliga affärsområdena Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking och Wealth Management, med ytterligare nedbrytning på rörelsesegment, samt för rörelsesegmentet Group Finance & Treasury. Övriga rörelsesegment som understiger de kvantitativa gränsvärdena i IFRS 8 inkluderas i Övriga rörelsesegment. Koncernfunktioner, elimineringsringar och resultat som inte i sin helhet allokeras till något av rörelsesegmenten visas separat som avstämningsposter.

Rapporterbara rörelsesegment

Personal Banking hjälper Nordeas privatkunder via olika kanaler och erbjuder dem ett heltäckande utbud av finansiella tjänster och lösningar. Affärsområdet innefattar rådgivning, kundservice, olika kundkanaler, produktenheter, back-office och IT, och har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader.

Commercial Banking inriktar sig på de stora företagskunderna, och Business Banking på de små och medelstora företagskunderna. Commercial & Business Banking arbetar med en relationsbaserad servicemodell med ett kundcentrerat värdeerbjudande till våra företagskunder. Commercial & Business

Banking omfattar även Transaction Banking, som inriktar sig på både privat- och företagskunder i alla delar av koncernen. Enheter omfattar Cards, Trade Finance, Nordea Finance och Cash Management. Wholesale Banking erbjuder banktjänster och andra finansiella lösningar till stora privata och offentliga företag och institutioner i och utanför Norden. Kundenheten Corporate & Institutional Banking betjänar Nordeas största globala företagskunder. Enheten är även ansvarig för Nordeas kunder inom den finansiella sektorn, och erbjuder enskilda produkter såsom fonder och finansiella instrument samt rådgivande tjänster inom fondförsäljning och placering av tillgångar. Kundenheten Shipping, Oil Services & International är ansvarigt för Nordeas kunder inom shipping, offshore och oljeservice och erbjuder skraddarsydda lösningar och syndikerade lånetransaktioner. Nordea Bank Russia erbjuder banktjänster till företags- och privatkunder i Ryssland. Capital Markets oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena. Wealth Management erbjuder högklassiga placerings-, spar- och riskhanteringsprodukter. Affärsområdet förvaltar också kundernas tillgångar och ger finansiell rådgivning till förmögna privatpersoner och institutionell investerare. Divisionen Private Banking erbjuder heltäckande rådgivning om placeringar, förmögenhetsplanering, krediter och fastigheter till förmögna privatpersoner, företag och deras ägare, samt stiftelser. Divisionen Asset Management ansvarar för alla aktivt förvaltade investeringsprodukter, inklusive internt förvaltade fonder och mandat såväl som vissa utvalda fonder under extern förvaltning, samt för tjänster till institutionella kapitalförvaltningskunder. Life & Pensions erbjuder Nordeas retail-, private banking- och företagskunder ett komplett utbud pensions- och kapitalförsäkringar och riskprodukter samt skraddarsydd rådgivning för bankdistribution. Life & Pensions oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena. Group Finance & Treasury huvudsakliga syfte är att hantera koncernens finansiering samt stödja ledningen och kontrollen av Nordeakoncernen. Den största inkomstkällan inom Group Finance & Treasury är Group Treasury & ALM.

K2. Segmentrapportering, forts.

Resultaträkning 2017

Mn euro	Personal Banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Wealth Management	Group Finance & Treasury	Övriga rörelse-segment	Summa rörelse-segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	2 100	1 137	749	106	476	130	4 698	-32	4 666
Avgifts- och provisionsnetto	1 198	549	575	1 679	-10	28	4 019	-650	3 369
Nettoresultat av poster till verkligt värde	65	241	625	301	84	11	1 327	1	1 328
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	1	13	0	0	0	1	15	8	23
Övriga rörelseintäkter	7	32	5	18	1	6	69	14	83
Summa rörelseintäkter	3 371	1 972	1 954	2 104	551	176	10 128	-659	9 469
- varav interna transaktioner ¹	-640	-373	-438	-29	1 489	-9	0	-	-
Personalkostnader	-812	-516	-620	-523	-100	-47	-2 618	-594	-3 212
Övriga administrationskostnader	-926	-651	-292	-398	-44	-100	-2 411	789	-1 622
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-112	-14	-22	-19	0	0	-167	-101	-268
Summa rörelsekostnader	-1 850	-1 181	-934	-940	-144	-147	-5 196	94	-5 102
Resultat före kreditförluster	1 521	791	1 020	1 164	407	29	4 932	-565	4 367
Kreditförluster, netto	-39	-88	-235	1	0	-11	-372	3	-369
Rörelseresultat	1 482	703	785	1 165	407	18	4 560	-562	3 998
Skatt	-356	-169	-189	-280	-97	-4	-1 095	145	-950
Årets resultat	1 126	534	596	885	310	14	3 465	-417	3 048

Balansräkning 31 dec 2017, Md euro

Utlåning till allmänheten ²	141	81	50	10	-	2	284	26	310
In- och upplåning från allmänheten ²	68	39	41	12	-	2	162	10	172

Resultaträkning 2016

Mn euro	Personal Banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Wealth Management	Group Finance & Treasury	Övriga rörelse-segment	Summa rörelse-segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	1 955	1 115	846	110	504	164	4 694	33	4 727
Avgifts- och provisionsnetto	1 143	503	624	1 516	-16	37	3 807	-569	3 238
Nettoresultat av poster till verkligt värde	77	278	806	363	227	17	1 768	-53	1 715
Andelar i intresseföretags resultat	0	13	0	0	-2	97	108	4	112
Övriga rörelseintäkter	4	20	1	13	1	89	128	7	135
Summa rörelseintäkter	3 179	1 929	2 277	2 002	714	404	10 505	-578	9 927
- varav interna transaktioner ¹	-722	-405	-395	-28	1 550	0	0	-	-
Personalkostnader	-804	-472	-622	-502	-101	55	-2 446	-480	-2 926
Övriga administrationskostnader	-881	-634	-320	-330	-36	-128	-2 329	683	-1 646
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-87	-20	-20	-19	0	-2	-148	-80	-228
Summa rörelsekostnader	-1 772	-1 126	-962	-851	-137	-75	-4 923	123	-4 800
Resultat före kreditförluster	1 407	803	1 315	1 151	577	329	5 582	-455	5 127
Kreditförluster, netto	-38	-163	-281	0	0	-21	-503	1	-502
Rörelseresultat	1 369	640	1 034	1 151	577	308	5 079	-454	4 625
Skatt	-315	-147	-238	-265	-169	-71	-1 205	346	-859
Årets resultat	1 054	493	796	886	408	237	3 874	-108	3 766

Balansräkning 31 dec 2016, Md euro

Utlåning till allmänheten ²	139	79	54	11	-	13	296	22	318
In- och upplåning från allmänheten ²	67	39	42	13	-	13	174	0	174

1) IFRS 8 kräver information om intäkter från transaktioner med andra rörelsesegment. Nordea har definierat segmentinterna intäkter som interna ränteintäkter och räntekostnader relaterade till rörelsesegmentens finansiering genom internbanken inom Group Corporate Centre.

2) Volymerna inkluderas endast separat för rörelsesegment om de rapporteras separat till den högsta verkställande beslutsfattaren.

K2. Segmentrapportering, forts.

Nedbrytning av Personal Banking

Resultaträkning, Mn euro	Personal Banking Danmark		Personal Banking Finland		Personal Banking Norge		Personal Banking Sverige		Personal Banking Övrigt ¹		Summa Personal Banking	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	615	632	389	384	379	319	730	682	-13	-62	2 100	1 955
Avgifts- och provisionsnetto	491	463	396	375	134	127	475	443	-298	-265	1 198	1 143
Nettoresultat av poster till verkligt värde	17	16	21	27	12	14	26	35	-11	-15	65	77
Andelar i intresseföretags resultat	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Övriga rörelseintäkter	-2	-2	4	0	1	2	1	1	3	3	7	4
Summa rörelseintäkter	1 121	1 109	810	786	526	462	1 232	1 161	-318	-339	3 371	3 179
- varav interna transaktioner	-132	-129	-98	-101	-218	-233	-153	-174	-39	-85	-640	-722
Personalkostnader	-202	-209	-152	-145	-85	-86	-165	-166	-208	-198	-812	-804
Övriga administrationskostnader	-467	-471	-307	-316	-166	-168	-404	-394	418	468	-926	-881
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-14	-12	-7	-8	-3	-4	-5	-8	-83	-55	-112	-87
Summa rörelsekostnader	-683	-692	-466	-469	-254	-258	-574	-568	127	215	-1 850	-1 772
Resultat före kreditförluster	438	417	344	317	272	204	658	593	-191	-124	1 521	1 407
Kreditförluster, netto	-4	-1	-7	-13	-4	-5	-11	-9	-13	-10	-39	-38
Rörelseresultat	434	416	337	304	268	199	647	584	-204	-134	1 482	1 369
Skatt	-104	-96	-81	-70	-64	-46	-155	-135	48	32	-356	-315
Årets resultat	330	320	256	234	204	153	492	449	-156	-102	1 126	1 054
Balansräkning 31 dec, Md euro												
Utlåning till allmänheten	39	39	32	31	30	29	45	45	-5	-5	141	139
In- och upplåning från allmänheten	19	19	21	21	9	9	23	22	-4	-4	68	67

1) Personal Banking Övrigt inkluderar områdena COO, Products och HR.

Nedbrytning av Commercial & Business Banking

Resultaträkning, Mn euro	Business Banking		Commercial Banking		Commercial & Business Banking Övrigt ¹		Summa Commercial & Business Banking	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	621	613	527	488	-11	14	1 137	1 115
Avgifts- och provisionsnetto	417	393	323	295	-191	-185	549	503
Nettoresultat av poster till verkligt värde	78	83	203	232	-40	-37	241	278
Andelar i intresseföretags resultat	0	0	9	8	4	5	13	13
Övriga rörelseintäkter	0	0	11	1	21	19	32	20
Summa rörelseintäkter	1 116	1 089	1 073	1 024	-217	-184	1 972	1 929
- varav interna transaktioner	-109	-121	-280	-305	16	21	-373	-405
Personalkostnader	-156	-157	-97	-107	-263	-208	-516	-472
Övriga administrationskostnader	-493	-483	-454	-426	296	275	-651	-634
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-5	-2	-3	-8	-12	-14	-20
Summa rörelsekostnader	-653	-645	-553	-536	25	55	-1 181	-1 126
Resultat före kreditförluster	463	444	520	488	-192	-129	791	803
Kreditförluster, netto	8	-87	-90	-71	-6	-5	-88	-163
Rörelseresultat	471	357	430	417	-198	-134	703	640
Skatt	-113	-82	-103	-96	47	31	-169	-147
Årets resultat	358	275	327	321	-151	-103	534	493
Balansräkning 31 dec, Md euro								
Utlåning till allmänheten	37	37	45	44	-1	-2	81	79
In- och upplåning från allmänheten	23	23	19	19	-3	-3	39	39

1) Commercial & Business Banking Övrigt inkluderar områdena COO, Transaction Banking, Digital Banking och HR.

K2. Segmentrapportering, forts.

Nedbrytning av Wholesale Banking

Resultaträkning, Mn euro	Corporate & Institutional Banking		Shipping, Offshore & Oil Services		Banking Ryssland		Capital Markets unallocated		Wholesale Banking Övrigt ¹		Summa Wholesale Banking	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	520	517	243	256	93	185	-28	-8	-79	-104	749	846
Avgifts- och provisionsnetto	529	571	41	59	16	14	-61	-56	50	36	575	624
Nettoresultat av poster till verkligt värde	305	310	-34	31	14	17	346	429	-6	19	625	806
Övriga rörelseintäkter	0	0	0	0	0	0	1	0	4	1	5	1
Summa rörelseintäkter	1 354	1 398	250	346	123	216	258	365	-31	-48	1 954	2 277
- varav interna transaktioner	-180	-200	-159	-134	-70	-73	55	111	-84	-99	-438	-395
Personalkostnader	-27	-27	-13	-15	-32	-38	-268	-283	-280	-259	-620	-622
Övriga administrationskostnader	-499	-545	-51	-50	-16	-19	116	137	158	157	-292	-320
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	-3	-4	0	0	-19	-16	-22	-20
Summa rörelsekostnader	-526	-572	-64	-65	-51	-61	-152	-146	-141	-118	-934	-962
Resultat före kreditförluster	828	826	186	281	72	155	106	219	-172	-166	1 020	1 315
Kreditförluster, netto	-72	-101	-142	-150	-20	-32	0	0	-1	2	-235	-281
Rörelseresultat	756	725	44	131	52	123	106	219	-173	-164	785	1 034
Skatt	-182	-167	-10	-30	-13	-28	-25	-50	41	37	-189	-238
Årets resultat	574	558	34	101	39	95	81	169	-132	-127	596	796

Balansräkning 31 dec, Md euro

Utlåning till allmänheten	37	38	10	12	3	4	-	-	-	-	50	54
In- och upplåning från allmänheten	36	36	4	5	1	1	-	-	-	-	41	42

1) Wholesale Banking Övrigt inkluderar områdena International Divisions, COO och HR.

Nedbrytning av Wealth Management

Resultaträkning, Mn euro	Private Banking		Asset Management		Life & Pensions oallokerat		Wealth Management Övrigt ¹		Summa Wealth Management	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	107	110	0	0	0	0	-1	0	106	110
Avgifts- och provisionsnetto	683	627	975	849	374	347	-353	-307	1 679	1 516
Nettoresultat av poster till verkligt värde	63	86	0	1	238	276	0	0	301	363
Övriga rörelseintäkter	5	11	10	7	12	7	-9	-12	18	13
Summa rörelseintäkter	858	834	985	857	624	630	-363	-319	2 104	2 002
- varav interna transaktioner	-31	-30	2	1	0	0	0	1	-29	-28
Personalkostnader	-165	-162	-166	-146	-120	-115	-72	-79	-523	-502
Övriga administrationskostnader	-352	-284	-113	-108	-85	-76	152	138	-398	-330
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-9	-9	0	0	-4	-7	-6	-3	-19	-19
Summa rörelsekostnader	-526	-455	-279	-254	-209	-198	74	56	-940	-851
Resultat före kreditförluster	332	379	706	603	415	432	-289	-263	1 164	1 151
Kreditförluster, netto	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Rörelseresultat	333	379	706	603	415	432	-289	-263	1 165	1 151
Skatt	-80	-87	-169	-139	-100	-99	69	60	-280	-265
Årets resultat	253	292	537	464	315	333	-220	-203	885	886

Balansräkning 31 dec, md euro

Utlåning till allmänheten	10	11	-	-	-	-	-	-	10	11
In- och upplåning från allmänheten	12	13	-	-	-	-	-	-	12	13

1) Wealth Management Övrigt inkluderar områdena Savings, COO och HR.

K2. Segmentrapportering, forts.

Avstämning mellan summa rörelsesegment och finansiella rapporter

	Summa rörelseintäkter, Mn euro		Rörelseresultat, Mn euro		Utlåning till allmänheten, Md euro		In- och upplåning från all- mänheten, Md euro	
	2017	2016	2017	2016	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Summa rörelsesegment	10 128	10 505	4 560	5 079	284	296	162	174
Koncernfunktioner ¹	24	20	-140	-12	-	-	-	-
Oallokerade poster	21	4	87	10	32	20	14	-1
Elimineringar	-13	-18	-	-	-	-	-	-
Skilnader i redovisningsprinciper ²	-691	-584	-509	-452	-6	2	-4	1
Summa	9 469	9 927	3 998	4 625	310	318	172	174

1) Består av Group Risk Management, Group Internal Audit, Chief of staff office, Group Corporate Centre och Group Compliance.

2) Effekt från skillnad i klassificeringen av tillgångar/skulder som innehas för försäljning, användning av budgetvalutakurser och interna allokeringar/principer i segmentrapporteringen.

Rörelseintäkter fördelade på produktgrupper

Mn euro	2017	2016
Banking produkter	5 742	5 996
Kapitalmarknadsprodukter	1 354	1 731
Sparprodukter & Kapitalförvaltning	1 542	1 369
Liv & Pension	622	631
Övriga	209	200
Summa	9 469	9 927

Banking produkter består av tre olika produkttyper. Kontopro-
dukter inkluderar kontobaserade produkter såsom lån, inlåning,
kort och nätbankstjänster. Transaktionsprodukter består av kon-
tanthantering, handel och projektfinansiering. Finansieringspro-
dukter inkluderar tillgångsbaserad finansiering genom leasing,
hyrköp och factoring och erbjuder även försäljning till finansiella
partners såsom försäljare, återförsäljare och butiker.

Kapitalmarknadsprodukter innefattar finansiella instrument,
eller uppsättning av finansiella instrument, som är tillgängliga
på den finansiella marknaden, såsom valutor, råvaror, aktier,
obligationer etc. Sparprodukter & Kapitalförvaltning inkluderar
investeringsfonder, diskretioner förvaltning, portföljrådgivning,
aktiehandel och pensioner. Investeringsfonder är en kombinerad
produkt där fondbolaget investerar i aktier, fonder, derivat eller
andra standardiserade produkter på uppdrag av fondens ägare.

Diskretioner förvaltning är en tjänst som tillhandahåller, på
uppdrag av kunden, förvaltning av en investeringsportfölj. Port-
följrådgivning är en tjänst som erbjuds för att stödja kunders
investeringsbeslut. Liv & Pension består av produkter och tjäns-
ter inom försäkring och pension.

Geografisk information

	Summa rörelseintäkter, Mn euro		Tillgångar, Md euro	
	2017	2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Sverige	2 062	2 487	167	168
Finland	1 963	1 855	104	92
Norge	1 688	1 582	103	87
Danmark	2 789	2 839	174	217
Baltikum	177	336	0	3
Luxemburg	385	280	2	10
Ryssland	98	158	1	2
Övriga	307	390	30	37
Summa	9 469	9 927	581	616

Nordeas huvudsakliga geografiska marknad utgörs av de
nordiska länderna, de baltiska länderna, Luxemburg och
Ryssland. Intäkter och tillgångar fördelas på geografiska
områden baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna.
Goodwill fördelas på länder utifrån var affärsverksamheten i
de förvärvade enheterna bedrivs.

K3. Räntenetto

Ränteintäkter

Mn euro	2017	2016
Utlåning till kreditinstitut	303	56
Utlåning till allmänheten	6 230	6 630
Räntebärande värdepapper	418	433
Övriga ränteintäkter	624	628
Summa ränteintäkter¹	7 575	7 747

1) Varav variabla leasingintäkter 65 mn euro (83 mn euro). Variabla leasingintäkter
består av rörliga räntor exklusive den fasta marginalen. Om den variabla leasingin-
täkten minskar motverkas detta av lägre upplåningskostnader.

Räntekostnader

Mn euro	2017	2016
Skulder till kreditinstitut	-182	-87
In- och upplåning från allmänheten	-367	-414
Emitterade värdepapper	-2 583	-3 014
Efterställda skulder	-337	-372
Övriga räntekostnader ¹	560	867
Summa räntekostnader	-2 909	-3 020
Räntenetto	4 666	4 727

1) Räntenettet från derivatinstrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade
till Nordea's upplåning. Det kan ha både positiv och negativ påverkan på övriga rän-
tekostnader, för mer information se not K1 "redovisningsprinciper".

Ränteintäkter från finansiella instrument som inte värderas till
verkligt värde via resultaträkningen uppgår till 5 835 mn euro
(5 927 mn euro). Räntekostnader från finansiella instrument
som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen
uppgår till -2 859 mn euro (-3 056 mn euro).

Ränta på osäkra lånefordringar utgjorde en obetydlig
andel av ränteintäkter.

K4. Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	2017	2016
Provisioner från kapitalförvaltning	1 543	1 369
- varav intäkter	1 883	1 681
- varav kostnader	-340	-312
Livförsäkring & Pensioner	313	306
- varav intäkter	372	371
- varav kostnader	-59	-65
Inlåningsprodukter	27	30
- varav intäkter	27	30
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	224	226
- varav intäkter	292	298
- varav kostnader	-68	-72
Depå- och emissionstjänster	59	59
- varav intäkter	101	100
- varav kostnader	-42	-41
Betalningar	307	297
- varav intäkter	434	413
- varav kostnader	-127	-116
Kort	228	226
- varav intäkter	363	360
- varav kostnader	-135	-134
Utlåningsprodukter	465	531
- varav intäkter	487	552
- varav kostnader	-22	-21
Garantier och dokumentbetalningar	143	161
- varav intäkter	150	168
- varav kostnader	-7	-7
Övrigt	60	33
- varav intäkter	123	126
- varav kostnader	-63	-93
Total	3 369	3 238

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 450 mn euro (510 mn euro).

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 2 547 mn euro (2 349 mn euro). Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är -59 mn euro (-65 mn euro).

K5. Nettoresultat av poster till verkligt värde

Mn euro	2017	2016
Aktierelaterade instrument	370	-141
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	712	1 833
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	20	-251
Förvaltningsfastigheter	-3	-1
Livförsäkring ¹	229	275
Summa	1 328	1 715

1) Interna transaktioner har ej eliminerats mot andra rader i noten. Raden Livförsäkring ger således den verkliga effekten från livförsäkringsverksamheten.

K5. Nettoresultat av poster till verkligt värde, forts.

Utbrötning av livförsäkring

Mn euro	2017	2016
Aktierelaterade instrument	1 344	1 338
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	715	970
Övriga finansiella instrument	4	-
Förvaltningsfastigheter	195	221
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	-2 056	-2 491
Förändring av återbäringsmedel	7	177
Intäkter försäkringsrisk	177	168
Kostnader försäkringsrisk	-157	-108
Summa	229	275

Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument¹

Mn euro	2017	2016
Finansiella tillgångar som kan säljas, realiserade	0	69
Finansiella instrument redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	33	26
Finansiella instrument som innehas för handel ²	434	249
Finansiella instrument under säkringsredovisning	43	-11
- varav nettoresultat från säkringsinstrument	-906	-106
- varav nettoresultat från säkrade poster	949	95
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde ³	-2	18
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-39	-28
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	635	1 069
Övrigt	-5	48
Intäkter finansiell risk, netto, livförsäkring ⁴	209	215
Intäkter försäkringsrisk, netto, livförsäkring	20	60
Summa	1 328	1 715

1) Beloppen för Life (intäkter finansiell risk och intäkter försäkringsrisk) redovisas brutto, dvs före eliminerings av interna transaktioner.

2) Varav periodiserade dag 1-resultat uppgår till 54 mn euro (30 mn euro).

3) Varav -2 mn euro (18 mn euro) avser instrument klassificerade in i kategorin "Lånefordringar och kundfordringar" och - mn euro (0 mn euro) relaterade till instrument klassificerade in i kategorin "Investeringar som hålles till förfall".

4) Premieintäkter uppgår till 2 833 mn euro (2 571 mn euro).

K6. Övriga rörelseintäkter

Mn euro	2017	2016
Avyttring av aktier och andelar	7	-
Intäkter från fastigheter	2	2
Avyttring av materiella och immateriella tillgångar	9	10
Övrigt ¹	65	123
Summa	83	135

1) Kapitalvinst från Visa Inc:s förvärv av Visa Europe om 76 mn under 2016.

K7. Personalkostnader

Mn euro	2017	2016
Löner och arvoden (specifikation nedan) ¹	-2 508	-2 352
Pensionskostnader (specifikation nedan)	-302	-197
Sociala avgifter	-496	-427
Övriga personalkostnader ²	94	50
Summa	-3 212	-2 926
Löner och arvoden:		
Till ledande befattningshavare ³		
- Fast ersättning och förmåner	-24	-24
- Prestationsbaserad ersättning	-11	-8
- Avsättning för vinstandel	0	0
Summa	-35	-32
Till övriga anställda	-2 473	-2 320
Summa	-2 508	-2 352

1) Avsättning för vinstandel 2017 uppgår till 27 mn euro (33 mn euro) varav 29 mn euro (35 mn euro) är en ny avsättning och -2 mn euro (-2 mn euro) är en justering relaterad till tidigare år.

2) Inkluderat kapitalisering av IT-projekt med 211 mn euro (164 mn euro).

3) Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderföretaget, samt styrelsen (inklusive suppleanter), verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer i rörelsedrivande dotterbolag. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer, i moderbolaget och i rörelsedrivande dotterbolag, är också inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 150 (189) individer.

Pensionskostnader¹

Mn euro	2017	2016
Förmånsbestämda pensionsplaner (not K32) ²	-44	31
Avgiftsbestämda pensionsplaner	-258	-228
Summa	-302	-197

1) Pensionskostnader avseende samtliga ledande befattningshavare, definierade i fotnot 3 ovan, uppgår till 3 mn euro (4 mn euro) och pensionsförpliktelser till 14 mn euro (18 mn euro).

2) Exklusive sociala avgifter. Belopp inklusive sociala avgifter uppgår till 51 mn euro (31 mn euro).

Ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning Styrelsearvode

Årsstämman 2017 beslutade att höja styrelsearvodet. Arvodet fastställdes till: ordföranden 294 600 euro, vice ordföranden 141 300 euro och övriga ledamöter 91 950 euro.

För arbete i styrelsens drift- och regelefterlevnadsutskott, revisionsutskott och riskutskott fastställdes årsarvodet till 48 650 euro för utskottets ordförande och 29 600 euro för övriga ledamöter.

För styrelsens kompensationsutskott fastställdes arvodet till 36 050 euro för utskottets ordförande och 25 750 euro för övriga ledamöter.

Styrelseledamöter som är anställda i Nordea erhåller inte särskild ersättning för sitt arbete i styrelsen.

Det föreligger inga åtaganden om avgångsvederlag, pensioner eller dylikt till styrelsens ledamöter, med undantag för en pensionsförpliktelse till en styrelseledamot som tidigare varit anställd i Nordea.

Löner och ersättningar Koncernchefen

Casper von Koskull utsågs till koncernchef 1 november 2015. Koncernchefens ersättning utgörs av tre komponenter: Fast lön, GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP) och förmåner.

Den årliga fasta grundlönen som koncernchef fastställdes till 13 054 000 svenska kronor (1 354 462 euro).

K7. Personalkostnader, forts.

Ersättning till styrelsen¹

Euro	2017	2016
Styrelseordförande:		
Björn Wahlroos	320 009	311 056
Vice styrelseordförande:		
Marie Ehrling ³	42 682	171 395
Lars G Nordström	157 742	113 837
Övriga styrelseledamöter²:		
Tom Knutzen ³	30 896	124 068
Robin Lawther	125 264	113 837
Sarah Russell	134 804	113 837
Silvija Seres	120 379	113 837
Kari Stadigh	137 351	124 068
Birger Steen	134 804	107 689
Pernille Erenbjerg ⁴	93 965	-
Lars Wollung ⁴	92 031	-
Maria Varsellona ⁴	93 965	-
Summa	1 483 892	1 293 624

1) Styrelsearvodet utgörs av ett fast årligt arvode samt ett fast årligt arvode för utskottsarbete. Arvodena fastställs i euro och utbetalas kvartalsvis med fyra lika stora belopp omräknade till svenska kronor. I redovisningssyfte omräknas betalningarna till euro igen, till årets genomsnittskurs.

2) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

3) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2017.

4) Ny styrelseledamot sedan årsstämman 2017.

GEM EIP 2017 baseras på särskilt fastställda mål och kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. För 2017 blev utfallet från GEM EIP 735 925 euro.

I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om ersättningar utbetalas 40 procent av GEM EIP 2017 under 2018, medan 30 procent skjuts upp till 2021 och 30 procent till 2023.

Förmånerna för 2017 uppgick till 24 744 euro och utgörs huvudsakligen av bilförmån och skatterådgivning.

Den intjänade ersättningen för 2017, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 2 115 131 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen deltog i de tidigare LTIP-programmen. Ytterligare information om LTIP finns i det särskilda avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen samt nedan.

Koncernchefens fasta lön, GEM EIP och anställningsvillkor i övrigt föreslås av styrelsens kompensationsutskott och fastställs av styrelsen, i enlighet med Nordeas ersättningsriktlinjer som godkändes av årsstämman 2017.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef

Torsten Hagen Jørgensen utsågs till Group COO och ställföreträdande koncernchef 1 november 2015. Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgörs av tre komponenter: Fast lön, GEM EIP och förmåner.

Den årliga fasta grundlönen som Group COO och ställföreträdande koncernchef fastställdes till 8 560 000 danska kronor (1 150 746 euro).

GEM EIP 2017 baseras på särskilt fastställda mål och kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. För 2017 blev utfallet från GEM EIP 818 181 euro.

I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om ersättningar utbetalas 40 procent av GEM EIP 2017 under 2018, medan 30 procent skjuts upp till 2021 och 30 procent till 2023.

Förmånerna för 2017 uppgick till 16 387 euro och utgörs huvudsakligen av bostadsförmån.

K7. Personalkostnader, forts.

Den intjänade ersättningen för 2017, som Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 2 063 139 euro (exklusive pensionsförmån).

Group COO och ställföreträdande koncernchefen deltog i de tidigare LTIP-programmen. Ytterligare information om LTIP finns i det särskilda avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen samt nedan.

Styrelsens kompensationsutskott förbereder ändringar i ersättningsnivåerna och utfallet av GEM EIP, liksom andra ändringar i ersättningsavtalen för Group COO och ställföreträdande koncernchefen, för beslut av styrelsen.

Koncernledningen

Styrelsens kompensationsutskott förbereder ändringar i ersättningsnivåerna och utfallet av GEM EIP, liksom andra ändringar i ersättningsavtalen för medlemmar i koncernledningen, för beslut av styrelsen. GEM EIP 2017, som baseras på särskilt fastställda mål, kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen.

Förmånerna utgörs huvudsakligen av bil- och/eller bostadsförmån. Precis som koncernchefen och Group COO och ställföreträdande koncernchefen, deltog vissa medlemmar i koncernledningen i de tidigare LTIP-programmen.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen (exklusive LTIP)

Euro	Fast lön ¹		GEM Executive Incentive Programme ²		Förmåner ¹		Summa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Koncernchef:								
Casper von Koskull ³	1 354 462	1 292 312	735 925	749 204	24 744	29 499	2 115 131	2 071 015
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:								
Torsten Hagen Jørgensen ⁴	1 228 571	1 158 389	818 181	624 715	16 387	13 264	2 063 139	1 796 368
Koncernledningen:								
8 (8) personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef ⁵	5 273 893	4 554 196	3 625 087	2 443 852	99 802	60 690	8 998 782	7 058 738
Summa	7 856 926	7 004 897	5 179 193	3 817 771	140 933	103 453	13 177 052	10 926 121
Tidigare koncernchef:								
Christian Clausen ⁶	–	1 230 216	–	–	–	7 327	–	1 237 543
Summa	7 856 926	8 235 113	5 179 193	3 817 771	140 933	110 780	13 177 052	12 163 664

1) Fast lön betalas i lokala valutor och omräknas till euro till årets genomsnittskurs. Den fasta lönen innefattar också semesterersättning och biltillägg, i förekommande fall. Förmåner har medräknats till det skattepliktiga värdet efter eventuellt löneavdrag.

2) Koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen erbjuds fram till utgången av 2012 en rörlig lönedel och ett aktiebaserat långsiktigt incitamentsprogram (LTIP). I syfte att minska komplexiteten beslutade styrelsen 2013 att istället för dessa båda program erbjuda ett GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP). Utfallet från GEM EIP 2017 har kostnadsförts i sin helhet under 2017, men utbetalas under en femårsperiod, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter. GEM EIP 2017 indexeras med Nordeas totalavkastning (TSR), exklusive utdelning, under uppskjutandeperioden. GEM EIP beskrivs ytterligare i det särskilda avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen samt nedan.

3) Koncernchefens fasta grundlön 2017 uppgick till 13 054 000 svenska kronor (1 354 462 euro).

4) Group COO och ställföreträdande koncernchefens fasta grundlön 2017 uppgick till 8 560 000 danska kronor (1 150 746 euro), exklusive bil- och bostadsförmån som var 77 825 euro.

5) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Under 2017 lämnade en medlem i koncernledningen in sin avskedsansökan och avgår 2018. En ny medlem i koncernledningen utsågs den 1 januari 2017.

6) Ersättningen som tidigare koncernchef och senior rådgivare ingår för perioden 1 januari till 31 december 2016. Den tidigare koncernchefen var under 2016 strategisk partner och rådgivare åt koncernchefen och koncernledningen.

Långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) 2010–2012

	Antal utestående aktier ¹			
	LTIP 2012	LTIP 2011	LTIP 2010	Summa
Koncernchef:				
Casper von Koskull	26 853	13 908	2 699	43 460
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:				
Torsten Hagen Jørgensen	24 912	12 446	2 121	39 479
Koncernledningen:				
8 (8) personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef	4 089	–	–	4 089
Summa	55 854	26 354	4 820	87 028
Tidigare koncernchef:				
Christian Clausen	38 119	19 210	2 679	60 008
Summa	93 973	45 564	7 499	147 036

1) LTIP-programmen hade i maj 2015 kostnadsförts i sin helhet. Samtliga aktier enligt LTIP-programmen är fullt intjänade och därmed inte villkorade. 60 procent av de intjänade aktierna omfattas av uppskjutanderegler, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter, och tilldelas under en femårsperiod – för LTIP 2010 med start i maj 2013, för LTIP 2011 med start i maj

2014 och för LTIP 2012 med start i maj 2015. För ytterligare information, se även avsnittet Ersättningar på sidan 69 samt nedan. Antalet utestående aktier redovisas per 31 december 2017.

K7. Personalkostnader, forts.

Pensioner

Koncernchefen

Koncernchefen har en avgiftsbestämd pensionsplan i enlighet med det svenska kollektivavtalet (BTP1), med en kompletterande avgiftsbestämd pensionsplan utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgår sammantaget till 30 procent av den fasta lönen.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen

Group COO och ställföreträdande koncernchefen har en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgår till 30 procent av den fasta lönen.

Koncernledningen

Pensionsplanerna ser olika ut beroende på de nationella förhållandena.

Pensionsplanerna är avgiftsbestämda eller en kombination av avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner.

Tre medlemmar har pensionsplaner i enlighet med svenska kollektivavtal, en i BTP1 (avgiftsbestämd pension) och två i BTP2 (förmånsbestämd pension), med kompletterande avgiftsbestämda pensionsplaner utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgår sammantaget till 30 procent av den

fasta lönen. Två medlemmar har pensionsplaner i enlighet med det lagstadgade finska pensionssystemet. Två medlemmar har avgiftsbestämda pensionsplaner i enlighet med dansk praxis. Pensionspremierna uppgår sammantaget till maximalt 30 procent av den fasta lönen. En medlem saknar pensionsavtal med Nordea.

Den fasta lönen utgör pensionsgrundande lön för alla medlemmar i koncernledningen, och för två medlemmar ingår även en del av GEM EIP i den pensionsgrundande lönen, i enlighet med lagstadgade pensionsregler.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

I enlighet med anställningsavtalet har koncernchefen en uppsägningstid på 12 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Koncernchefen har ett avgångsvederlag på 12 månadslöner, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen och åtta medlemmar av koncernledningen har en uppsägningstid på 6 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Generellt lämnas avgångsvederlag på 12 månader vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Pensionskostnader och pensionsförpliktelser

Euro	2017		2016	
	Pensionskostnad ¹	Pensionsförpliktelser ²	Pensionskostnad ¹	Pensionsförpliktelser ²
Styrelseledamöter³:				
Lars G Nordström	–	324 843	–	330 380
Koncernchef:				
Casper von Koskull ⁴	406 339	336 341	386 513	306 358
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:				
Torsten Hagen Jørgensen ⁵	345 224	–	322 351	–
Koncernledningen:				
8 (8) personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef ⁶	870 088	649 295	1 188 910	3 922 800
Summa	1 621 651	1 310 479	1 897 774	4 559 538
Tidigare styrelseordförande och koncernchefer:				
Vesa Vainio ⁷	–	5 215 266	–	5 375 054
Christian Clausen ⁸	–	–	338 280	–
Summa	1 621 651	6 525 745	2 236 054	9 934 592

1) Pensionskostnader utgörs av under året betalda pensionspremier i avgiftsbestämda pensionsplaner och under året intjänade pensionsrätter i förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år och kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19). Av de totala pensionskostnaderna avser 1 593 736 euro (1 868 269 euro) avgiftsbestämda pensionsplaner.

2) Pensionsförpliktelser beräknas i enlighet med IAS 19. Dessa förpliktelser påverkas av förändringar i aktuariella antaganden, och skillnaden mellan åren kan vara betydande. IAS 19 innehåller ett antagande om framtida löneökningar, vilket innebär att redovisade pensionsförpliktelser motsvarar intjänade pensionsrätter beräknade med hjälp av förväntade lönenivåer vid pensionering. Pensionsplanerna är fonderade, vilket innebär att förpliktelserna täcks av förvaltningstillgångar vars verkliga värde i huvudsak motsvarar värdet av förpliktelserna.

3) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter. För en svensk styrelseledamot är pensionsförpliktelserna i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänad under anställningstiden.

4) Pensionsavtalet är en avgiftsbestämd pensionsplan. Premien uppgår till 30 procent av den fasta lönen och utgörs av dels BTP1 enligt kollektivavtal, dels en kompletterande premie. Pensionsförpliktelserna är i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänad som medlem i koncernledningen.

5) Group COO och ställföreträdande koncernchefens pensionsavtal är en avgiftsbestämd pensionsplan och premien uppgår till 30 procent av den fasta lönen.

6) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Pensionsförpliktelser är förpliktelser gentemot medlemmarna i koncernledningen den 31 december.

7) Pensionsförpliktelserna gentemot Vesa Vainio härrör främst från pensionsrätter intjänade i, och finansierade av, de banker som bildat Nordea. Minskningen av pensionsförpliktelserna beror huvudsakligen på pensionsutbetalningar 2017.

8) Pensionskostnaden för tidigare koncernchefen motsvarar 30 procent av den fasta lönen under perioden 1 januari till 31 december 2016 när han var strategisk partner och rådgivare.

K7. Personalkostnader, forts.

Ytterligare information om ersättningar

Förvaltningsberättelsen innehåller ett separat avsnitt om ersättningar, sidan 69.

Ytterligare information om samtliga Nordeamedarbetare publiceras i en separat rapport på nordea.com senast en vecka för årsstämman den 15 mars 2018, i enlighet med artikel 450 i förordning (EU) 575/2013 (CRR), med tillägget Riktlinjer för en sund ersättningspolicy EBA/GL/2015/22.

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner, beskrivet i not K1 avsnitt 27 uppgår till 4 mn euro (5 mn euro). Ränterintäkter på dessa lån uppgår till 0 mn euro (0 mn euro).

Nyckelpersoner i ledande positioner som är anställda av Nordea erhåller samma kreditvillkor som övriga anställda, förutom nyckelpersoner i ledande positioner i Danmark vars kreditvillkor är desamma som normala marknadsvillkor för Guld-kunder. I Norge är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2017 till 1,8 procent för lån upp till 5 mn NOK och till 2,15 procent för lån över 5 mn NOK. I Finland motsvarar personalräntan på lån upp till 0,4 mn euro Nordeas inlåningskostnad med en marginal på 0,40 procentenheter. På den del som överstiger 0,4 mn euro har man en marginal på 0,60 procentenheter. I Sverige är personalräntan på lån med fast eller rörlig ränta 2,15 procentenheter lägre än motsvarande ränta för externa kunder (med en nedre gräns på 50 baspunkter). Per

idag finns en begränsning på 57 svenska prisbasbelopp, både för lån med fast ränta och för lån med rörlig ränta. Lån överstigande de fastslagna begränsningarna ges till marknadsvillkor. Lån till familjemedlemmar till nyckelpersoner i ledande positioner och till nyckelpersoner i ledande positioner som ej är anställda av Nordea ges till normala marknadsvillkor.

Aktierelaterad ersättning som regleras med kontanter

Nordea tillämpar uppskjuten aktierelaterad ersättning på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Som index används Nordeas totalavkastning (TSR) och ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter tre år, eller i lika delar årligen under, den tre- till femåriga uppskjutandeperioden.

Sedan 2011 tillämpar Nordea också TSR-relaterad ersättning med förfoganderestriktioner på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Eftersom beslut om fördelningen av rörlig ersättning inte fattas under innevarande räkenskapsår avser uppskjuten ersättning i nedanstående tabell under året rörlig ersättning intjänad under föregående år.

Dessutom införde Nordea under 2013 ett incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner, Executive Incentive Programme (EIP), som syftar till att stärka Nordeas möjligheter att behålla och rekrytera de bästa talangerna. Målet är vidare att stimulera de chefer och nyckelpersoner vilkas

Långsiktiga incitamentsprogram

	2017			2016		
	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II
Villkorade rättigheter LTIP 2012						
Utestående vid årets början	221 561	664 683	221 561	280 628	841 884	280 628
Tilldelade ¹	13 209	39 627	13 209	20 363	61 089	20 363
Förverkade	-4 521	-13 563	-4 521	-	-	-
Erhållna	-82 998	-248 994	-82 998	-79 430	-238 290	-79 430
Utestående vid årets slut²	147 251	441 753	147 251	221 561	664 683	221 561
- varav inlösningsbara	-	-	-	-	-	-
Rättigheter LTIP 2011						
Utestående vid årets början	151 138	252 526	68 011	212 541	355 118	95 641
Tilldelade ¹	8 923	14 909	4 015	15 422	25 768	6 940
Förverkade	-4 517	-7 548	-2 033	-	-	-
Erhållna	-79 902	-133 502	-35 955	-76 825	-128 360	-34 570
Utestående vid årets slut²	75 642	126 385	34 038	151 138	252 526	68 011
- varav inlösningsbara	-	-	-	-	-	-
Rättigheter LTIP 2010						
Utestående vid årets början	41 311	43 640	18 585	86 955	91 858	39 119
Förverkade	-2 926	-3 091	-1 317	-	-	-
Erhållna	-19 192	-20 274	-8 634	-45 644	-48 218	-20 534
Utestående vid årets slut²	19 193	20 275	8 634	41 311	43 640	18 585
- varav inlösningsbara	-	-	-	-	-	-

1) Tilldelade rättigheter är kompensation för utdelning på den underliggande Nordeaaktien under året.

2) Tilldelade rättigheter är uppskjutna till följd av uppskjutande- och förfoganderestriktioner under de nordiska finansinspektionerna regleringar. De uppskjutna rättigheterna har inte något lösenpris.

K7. Personalkostnader, forts.

insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdetillväxt. EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsenhetsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen. EIP ska betalas i form av kontant ersättning och vara föremål för indexering till Nordeas totalavkastning, uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Huvuddelen av EIP 2016 betalas ut tidigast hösten 2020. Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen erbjöds att delta i programmet.

Dock omfattades inte koncernledningen, som istället erbjöds GEM EIP (ytterligare information om GEM EIP finns i avsnittet Ersättningar i förvaltningsberättelsen). EIP erbjöds berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) och rörlig lönedel. Tilldelningen enligt EIP 2017 beslutas under våren 2018, och en avsättning på 36 mn euro, exkl. sociala avgifter, har gjorts för 2017. 80 procent av det tilldelade beloppet är föremål för indexering med Nordeas totalavkastning.

Tabellen nedan omfattar endast uppskjuten ersättning som indexerats med Nordeas TSR. EIP inkluderas från och med 2014, då uppskjuten. Ytterligare information om samtliga uppskjutna belopp finns i den separata rapport om ersättningar som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com).

Mn euro	Uppskjuten aktie-relaterad ersättning	
	2017	2016
Vid årets början	110	67
Omklassificeringar ¹	-1	-1
Uppskjuten/intjänad under året	49	50
TSR-indexering under året	1	19
Utbetalningar under året	-48	-25
Omräkningsdifferenser	-2	0
Vid årets slut	109	110

1) Omklassificering till skulder som innehas för försäljning.

Fördelning efter kön, ledande befattningshavare

I moderföretagets styrelse var 50 procent (56 procent) män och 50 procent (44 procent) kvinnor. I styrelserna för Nordeakoncernens bolag var 73 procent (77 procent) män och 27 procent (23 procent) kvinnor. Motsvarande siffror för Övriga ledande befattningshavare var 73 procent (76 procent) män och 27 procent (24 procent) kvinnor. Interna styrelser utgörs främst av ledningen inom Nordea, arbetstagarrepresentanter är exkluderade.

Medeltal anställda

	Summa		Män		Kvinnor	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Danmark	9 136	8 717	5 417	4 789	3 719	3 928
Sverige	7 462	7 276	3 851	3 502	3 611	3 774
Finland	7 032	7 104	2 622	2 329	4 410	4 775
Norge	3 127	3 140	1 758	1 692	1 369	1 448
Polen	2 060	1 571	1 044	765	1 016	806
Ryssland	606	829	207	261	399	568
Estland	502	559	116	121	386	438
Lettland	364	457	161	141	203	316
Luxemburg	451	426	254	265	197	161
Litauen	305	378	117	147	188	231
USA	123	120	61	61	62	59
Singapore	81	85	37	38	44	47
Storbritanien	68	77	39	48	29	29
Tyskland	43	55	23	31	20	24
Kina	31	30	13	12	18	18
Schweitz	22	29	14	20	8	9
Italien	9	7	6	6	3	1
Spanien	7	5	5	3	2	2
Brasilien	5	5	5	5	0	0
Frankrike	3	3	3	3	0	0
Summa genomsnitt	31 437	30 873	15 753	14 239	15 684	16 634
Totalt antal anställda (omräknat till heltidstjänster), vid årets slut	30 399	31 596				

K8. Övriga administrationskostnader

Mn euro	2017	2016
Informationsteknologi	-565	-573
Marknadsföring och representation	-66	-79
Porto-, transport-, telefon- och kontorskostnader	-101	-125
Hyses-, lokal- och fastighetskostnader	-309	-309
Övrigt	-581	-560
Summa	-1 622	-1 646

Revisionsarvoden

Mn euro	2017	2016
PricewaterhouseCoopers¹		
Revisionsuppdrag	-7	-7
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-1	-1
Skatterådgivning	-1	-1
Övriga uppdrag	-2	-5
Summa	-11	-14

1) Vilka avser Skatterådgivning 0,1 mn euro och Övriga uppdrag 0,4 mn euro för Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB.

K9. Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Mn euro	2017	2016
Avskrivningar		
Materiella tillgångar	-106	-106
Immateriella tillgångar	-157	-115
Summa	-263	-221
Nedskrivningar		
Immateriella tillgångar	-5	-7
Summa	-5	-7
Summa	-268	-228

K10. Kreditförluster, netto

Mn euro	2017	2016
Kreditförluster fördelade per kategori		
Avsättningar	-1	-1
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	1	1
Utlåning till kreditinstitut¹	0	0
Konstaterade kreditförluster	-426	-600
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	300	474
Återvinningar av tidigare konstaterade kreditförluster	54	57
Avsättningar	-908	-1 056
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	642	639
Utlåning till allmänheten¹	-338	-486
Konstaterade kreditförluster	-9	-9
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	9	9
Avsättningar	-92	-96
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	61	80
Poster utanför balansräkningen²	-31	-16
Kreditförluster, netto	-369	-502

1) Se not K13 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

2) Inkluderade i not K31 "Avsättningar" som "Garantier/åtaganden".

K11. Skatter

Skattekostnad

Mn euro	2017	2016
Aktuell skatt	-1 022	-1 015
Uppskjuten skatt	72	156
Summa	-950	-859

För aktuell och uppskjuten skatt redovisad under Övrigt totalresultat, se Rapport över totalresultat.

Skatten på koncernens rörelseresultat skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Sverige:

Mn euro	2017	2016
Resultat före skatt	3 998	4 625
Skatt beräknad med en skattesats om 22,0 procent	-880	-1 017
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	-23	-7
Ränta på efterställda lån	-55	-
Resultat från intresseföretag	0	21
Ej skattepliktiga intäkter	21	132
Ej skattemässigt avdragsgilla kostnader	-3	-19
Justeringar avseende tidigare år	-12	32
Utnyttjande av ej tidigare redovisade underskottsavdrag	2	1
Ändrad skattesats	-	3
Ej avräkningsbara utländska skatter	-	-5
Skattekostnad	-950	-859
Genomsnittlig effektiv skattesats	24%	19%

K11. Skatter, forts.**Uppskjuten skatt**

Mn euro	Uppskjutna skattefordringar		Uppskjutna skatteskulder	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt relaterad till:				
Skattemässiga underskott	11	93	–	–
Utlåning till allmänheten	29	28	367	397
Derivatinstrument	16	17	238	285
Immateriella tillgångar	5	5	37	50
Förvaltningsfastigheter	0	0	91	132
Pensionstillgångar/ förpliktelser	22	45	43	77
Skulder/avsättningar	83	72	24	58
Avräkningsbar utländsk skatt	61	–	–	–
Övrigt	4	3	35	34
Kvittning av uppskjutna skattefordringar och skulder	–113	–203	–113	–203
Summa	118	60	722	830

Mn euro	2017	2016
Ej redovisade uppskjutna skattefordringar		
Outnyttjade skattemässiga underskott utan förfalltidpunkt	44	43
Summa	44	43

K12. Resultat per aktie

	2017	2016
Resultat:		
Resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ) (mn euro)	3 031	3 766
Antal aktier (miljoner):		
Antal utestående aktier vid årets början	4 050	4 050
Genomsnittligt antal egna aktier	–12	–15
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning	4 038	4 035
Justering för vägt genomsnittligt antal ytterligare utestående stamaktier efter utspädning ¹	1	2
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning	4 039	4 037
Resultat per aktie före utspädning, euro	0,75	0,93
Resultat per aktie efter utspädning, euro	0,75	0,93

1) Avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen. För ytterligare information om dessa program, se not K1 "Redovisningsprinciper" avsnitt 22.

K13. Utlåning och osäkra lånefordringar

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut		Allmänheten ¹		Summa	
	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Lånefordringar som inte är osäkra	13 389	20 254	306 422	314 572	319 811	334 826
Osäkra lånefordringar	0	9	6 068	5 541	6 068	5 550
- varav reglerade	0	9	3 593	3 235	3 593	3 244
- varav oreglerade	-	-	2 475	2 306	2 475	2 306
Lånefordringar före reserver	13 389	20 263	312 490	320 113	325 879	340 376
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar	0	0	-1 936	-1 913	-1 936	-1 913
- varav reglerade	0	0	-1 103	-1 054	-1 103	-1 054
- varav oreglerade	-	-	-833	-859	-833	-859
Reserver för gruppvis värderade osäkra lånefordringar	-1	-2	-396	-511	-397	-513
Reserver	-1	-2	-2 332	-2 424	-2 333	-2 426
Lånefordringar, redovisat värde	13 388	20 261	310 158	317 689	323 546	337 950

1) Finansiell leasing där Nordea är leasegivare ingår i Utlåning till allmänheten. Se not K21 "Leasing".

Förändringar av reserver för osäkra lånefordringar

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut			Allmänheten			Summa		
	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa
Ingående balans per 1 jan 2017	0	-2	-2	-1 913	-511	-2 424	-1 913	-513	-2 426
Avsättningar	-	-1	-1	-751	-157	-908	-751	-158	-909
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	-	1	1	385	257	642	385	258	643
Förändringar redovisade i resultaträkningen	-	0	0	-366	100	-266	-366	100	-266
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	-	-	-	300	-	300	300	-	300
Omklassificeringar	-	-	-	11	2	13	11	2	13
Valutakursdifferenser	0	2	2	32	12	44	32	14	46
Utgående balans per 31 dec 2017	0	0	0	-1 936	-397	-2 333	-1 936	-397	-2 333
Ingående balans per 1 jan 2016	0	-2	-2	-2 213	-449	-2 662	-2 213	-451	-2 664
Avsättningar	0	-1	-1	-729	-327	-1 056	-729	-328	-1 057
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	0	1	1	408	231	639	408	232	640
Förändringar redovisade i resultaträkningen	0	0	0	-321	-96	-417	-321	-96	-417
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	-	-	-	474	-	474	474	-	474
Omklassificeringar	-	-	-	151	42	193	151	42	193
Valutakursdifferenser	0	0	0	-4	-8	-12	-4	-8	-12
Utgående balans per 31 dec 2016	0	-2	-2	-1 913	-511	-2 424	-1 913	-513	-2 426

Reserver och avsättningar¹

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut		Allmänheten		Summa	
	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Reserver för poster i balansräkningen	-1	-2	-2 332	-2 424	-2 333	-2 426
Avsättningar för poster utanför balansräkningen	-	-	-91	-71	-91	-71
Summa reserver och avsättningar	-1	-2	-2 423	-2 495	-2 424	-2 497

1) Inkluderade i not K31 "Avsättningar" som "Transfereringsrisker" och "Garantier/åtaganden".

K13. Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Nyckeltal¹

	31 dec 2017	31 dec 2016
Andel osäkra lånefordringar, brutto, punkter	186	163
Andel osäkra lånefordringar, netto, punkter	127	107
Total reserveringsgrad, punkter	72	71
Reserver i relation till osäkra lånefordringar, %	32	34
Totala reserver i relation till osäkra lånefordringar, %	38	44
Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra, mn euro	253	248

1) För definitioner, se "Ordlista" på sid 85.

K14. Räntebärande värdepapper

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Stater, kommuner och andra myndigheter	16 833	26 603
Hypoteksinstitut	27 214	25 893
Övriga kreditinstitut	26 107	28 474
Företag	5 140	4 667
Övriga	–	2 064
Summa	75 294	87 701

K15. Pantsatta finansiella instrument

Pantsatta finansiella instrument

Vid återköpsransaktioner och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Räntebärande värdepapper	6 489	5 108
Summa	6 489	5 108

För information om överförda tillgångar och omvända återköpsavtal, se not K41 "Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal".

K16. Aktier och andelar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Aktier	8 599	9 598
Fondandelar, aktierelaterade	5 954	9 090
Fondandelar, ränterelaterade	2 627	2 836
Summa	17 180	21 524
- varav Pantsatta finansiella instrument (not K15)	–	–
Summa	17 180	21 524

K17. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar		
Räntebärande värdepapper	1 705	1 674
Aktier och fondandelar	23 639	21 019
Fastigheter	151	139
Övriga tillgångar	384	270
Summa	25 879	23 102
Skulder		
Placeringsportföljer	4 317	4 340
Fondförsäkringsavtal	22 016	19 240
Summa	26 333	23 580

I balansräkningen för livförsäkringsverksamheten och för Nordea Danmark, filial till Nordea Bank AB, ingår tillgångar och skulder för vilka kunderna bär risken. Eftersom tillgångarna och skulderna juridiskt sett tillhör företagen, upptas tillgångarna och skulderna i koncernens balansräkning.

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning

Derivatinstrument för handel

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt			
Ränteswappar	23 589	19 804	4 827 481
FRA	39	18	984 287
Ränteterminer	32	48	148 995
Optioner	6 421	6 285	324 604
Övriga	4	2	4 009
Summa	30 085	26 157	6 289 376
Aktierelaterade kontrakt			
Aktieswappar	113	150	11 301
Terminkontrakt	3	6	1 147
Optioner	355	642	13 845
Summa	471	798	26 293
Valutarelaterade kontrakt			
Ränte- och valutaswappar	6 203	7 816	352 287
Valuteterminer	5 465	4 748	605 787
Optioner	150	107	23 485
Summa	11 818	12 671	981 559
Övriga kontrakt			
Credit Default Swaps (CDS)	2 009	1 975	78 650
Råvarurelaterade kontrakt	3	3	235
Övriga kontrakt	29	3	324
Summa	2 041	1 981	79 209
Summa derivatinstrument för handel	44 415	41 607	7 376 437

Derivatinstrument för säkringsredovisning

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt	828	472	89 349
Valutarelaterade kontrakt	868	634	29 574
Summa derivatinstrument för säkringsredovisning	1 696	1 106	118 923
- varav kassaflödessäkring	670	595	20 355 ¹
- varav säkring av verkligt värde	973	478	89 349 ¹
- varav säkring av nettoinvestering	53	33	9 219
Samtliga kontrakt	46 111	42 713	7 495 360

1) Vissa valutaränteswappar och ränteswappar används både som säkring av verkligt värde och kassaflödessäkringar och de nominella värdena rapporteras då på bägge raderna.

Perioder under vilka de säkrade kassaflödena väntas uppkomma och när de väntas påverka resultaträkningen

31 dec 2017, Mn euro	<1 år	1–3 år	3–5 år	5–10 år	över 10 år
Kassainflöde (tillgångar)	–	–	–	–	–
Kassautflöde (skulder)	1 433	8 194	5 099	2 437	794
Netto kassautflöde	1 433	8 194	5 099	2 437	794

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.**Derivatinstrument för handel**

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt			
Ränteswappar	37 392	32 707	5 055 477
FRA	69	85	776 539
Ränteterminer	28	27	121 618
Optioner	10 223	9 323	370 301
Övriga	51	246	707
Summa	47 763	42 388	6 324 642
Aktierelaterade kontrakt			
Aktieswappar	83	105	5 574
Termiskontrakt	5	2	875
Optioner	317	623	18 242
Summa	405	730	24 691
Valutarelaterade kontrakt			
Ränte- och valutaswappar	16 244	21 209	942 503
Valuteterminer	954	659	70 464
Optioner	428	324	42 357
Övriga	10	9	4 162
Summa	17 636	22 201	1 059 486
Övriga kontrakt			
Credit Default Swaps (CDS)	1 599	1 647	75 316
Råvarurelaterade kontrakt	6	4	313
Total rate of return swaps (TRS)	29	25	3 482
Summa	1 634	1 676	79 111
Summa derivatinstrument för handel	67 438	66 995	7 487 930

Derivatinstrument för säkringsredovisning

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt	1 461	638	92 479
Valutarelaterade kontrakt	1 060	992	32 237
Övriga kontrakt	–	11	1 830
Summa derivatinstrument för säkringsredovisning	2 521	1 641	126 546
- varav kassaflödessäkring	804	886	18 290 ¹
- varav säkring av verkligt värde	1 660	648	96 944 ¹
- varav säkring av nettoinvestering	57	107	15 766
Samtliga kontrakt	69 959	68 636	7 614 476

1) Vissa valutaränteswappar och ränteswappar används både som säkring av verkligt värde och kassaflödessäkringar och de nominella värdena rapporteras då på bägge raderna.

Perioder under vilka de säkrade kassaflödena väntas uppkomma och när de väntas påverka resultaträkningen

31 dec 2016, Mn euro	<1 år	1–3 år	3–5 år	5–10 år	över 10 år
Kassainflöde (tillgångar)	–	–	–	–	–
Kassautflöde (skulder)	4 741	4 053	4 560	2 262	643 ¹
Netto kassautflöde	4 741	4 053	4 560	2 262	643

1) Jämförelsesiffran har omräknats.

K19. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Anskaffningsvärde vid årets början	590	517
Årets inköp	972	5
Årets försäljningar	-9	-145
Årets resultatandelar ¹	61	120
Erhållen utdelning	-93	-32
Omklassificeringar	-267	114
Omräkningsdifferenser	-17	11
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 237	590
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-2	-2
Omräkningsdifferenser	0	0
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	-2	-2
Redovisat värde	1 235	588

1) Se tabell Årets resultatandelar.

Årets resultatandelar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Andelar i intresseföretags resultat ¹	23	112
Portföljsäkring, Eksportfinans ASA	-3	-4
Intresseföretag inom livförsäkringsverksamheten, redovisade som Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	41	12
Årets resultatandelar	61	120

1) Vinsten från Visa Inc:s förvärv av Visa Europe uppgick 2016 till 97 mn euro efter skatt.

Nordeas andel av intresseföretagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Summa tillgångar	2 226	3 252
Årets resultat	3	96
Övrigt totalresultat	0	-
Totalresultat	3	96

Nordeas andel av ansvarsförbindelser till förmån för intresseföretag uppgår till 1 mn euro (175 mn euro).

Intresseföretag

31 dec 2017	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde 2017, mn euro	Redovisat värde 2016, mn euro	Röstandel %
Eksportfinans ASA	816521432	Oslo	172	191	23
Ejendomspartnerskabet af 1/7 2003 ¹	27134971	Ballerup	-	206	49
Suomen Luotto-osuuskunta	0201646-0	Helsingfors	2	12	27
LR Realkredit A/S	26045304	Köpenhamn	9	6	39
Samajet Nymøllevej 59-91 ¹	24247961	Ballerup	-	20	25
E-nettet Holding A/S	28308019	Köpenhamn	3	2	20
Hovedbanegårdens Forretningscenter K/S ¹	16301671	Ballerup	-	2	50
Ejendomsselskabet Axelborg I/S	79334413	Köpenhamn	-	8	33
Automatia Pankkiautomaatit Oy	0974651-1	Helsingfors	8	9	33
Samejet Lautruphøj I/S ¹	50857859	Ballerup	-	6	50
NF Techfleet AB	556967-5423	Stockholm	2	2	20
NF Fleet Oy	2006935-5	Esbo	9	8	20
NF Fleet AB	556692-3271	Stockholm	5	5	20
NF Fleet A/S	29185263	Köpenhamn	5	4	20
NF Fleet AS	988906808	Oslo	2	2	20
Upplyningscentralen UC AB	556137-5113	Stockholm	3	3	26
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm	8	8	20
Visa Sweden	801020-5097	Stockholm	29	88	-
Övriga			5	1	-
Summa			262	583	

1) Omklassificerat till Tillgångar som innehas för försäljning.

Nordeas andel av joint ventures företagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Summa tillgångar	8 488	537
Årets resultat	2	24
Övrigt totalresultat	1	-
Totalresultat	3	24

K19. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures, forts.**Joint ventures**

31 dec 2017	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde 2017, mn euro	Redovisat värde 2016, mn euro	Röstandel %
Dansk ejendoms Fond I ¹	12601840	Ballerup	–	0	56
Ejendomsselskabet af 1. marts 2006 P/S ¹	29405069	Ballerup	–	0	50
DNP Ejendomme P/S ¹	28865147	Ballerup	–	0	50
Luminor Group AB	559072-8316	Stockholm	973	5	50
Relacom Management AB	556746-3103	Stockholm	–	–	61
Summa			973	5	
Summa intresseföretag och joint ventures			1 235	588	

1) Omklassificerat till Tillgångar som innehas för försäljning.

K20. Immateriella tillgångar

Goodwill fördelat på kassagenererande enheter ¹		
Personal Banking Norge	263	283
Personal Banking Danmark	448	449
Personal Banking Sverige	128	131
Corporate & Business Banking Norge	466	501
Corporate & Business Banking Danmark	141	142
Corporate & Business Banking Sverige	85	87
Life & Pensions, Danmark	–	128
Life & Pensions, Norge	128	128
Life & Pensions, Polen	–	40
Banking Ryssland	161	174
Shipping, Offshore & Oil services	174	184
Summa goodwill	1 994	2 247
Programvara	1 917	1 447
Övriga immateriella tillgångar	72	98
Summa immateriella tillgångar	3 983	3 792
Förändringar av goodwill		
Anskaffningsvärde vid årets början	2 248	2 171
Årets överföringar/omklassificeringar	–169	–
Omräkningsdifferenser	–84	77
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 995	2 248
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–1	–1
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1	–1
Redovisat värde	1 994	2 247
Förändringar av programvara		
Årets försäljningar/utrangeringar	1 802	1 200
Årets inköp	645	617
Årets överföringar/omklassificeringar	–23	–
Omräkningsdifferenser	–47	–15
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 377	1 802
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–315	–229
Årets avskrivningar enligt plan	–123	–85
Årets överföringar/omklassificeringar	8	–
Omräkningsdifferenser	13	–1
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–417	–315
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–40	–33

K20. Immateriella tillgångar, forts.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Nedskrivningar under året	–5	–7
Omräkningsdifferenser	2	0
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–43	–40
Redovisat värde	1 917	1 447

1) Exklusive goodwill i intresseföretag.

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill och programvara

En kassagenererande enhet, definierat som rörelsesegment, utgör grunden för prövningen av nedskrivningsbehov. För Life & Pensions, utgörs de kassagenererande enheterna som goodwill prövas för, verksamheten i respektive land. Nedskrivningsprövningen genomförs för varje kassagenererande enhet genom att jämföra det redovisade värdet på nettotillgångarna, inklusive goodwill, med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är nyttjandevärdet och beräknas på basis av diskonterade kassaflöden. Då investeringarna är av en sådan långsiktig karaktär har eviga kassaflödena använts vid beräkningen. Kassaföden för de närmaste tre åren baseras på finansiella prognoser. Prognoserna baseras på Nordeas makro-ekonomiska outlook som inkluderar information om BNP-tillväxt, inflation och referensräntor för relevanta länder. Baserat på dessa prognoser för makro-variabler uppskattar affärsområdena hur marginaler, volymer, försäljning och kostnader kommer utvecklas under de kommande åren. Kreditförluster beräknas utifrån det långsiktiga genomsnittet för olika affärsområden. Detta resulterar i en resultaträkning för varje år. Det estimateade kassaflödet för respektive år är det prognosticerade nettoresultatet i dessa resultaträkningar, reducerat med det kapital som krävs för att verksamheten ska kunna växa i enlighet med tillväxtantagandena. Prognoserna tar även hänsyn till de större projekt som Nordea initierat, t ex flytten av huvudkontoret och transformationsprogrammet. Centrala kostnader har allokerats till affärsområdena för att säkerställa att kassaflödena i de kassagenererande enheterna även innehåller alla indirekta kostnader. Skattekostnader har beräknats baserat på schablonskattesatser. Kassaflöden för perioden efter prognosperioden baseras på uppskattningar av sektorbaserade tillväxtttal. Tillväxttakten är baserad på historiska data, vilka uppdaterats för att spegla den aktuella situationen. Framräknade kassaflöden diskonteras med en ränta baserad på den lånfristiga riskfria räntan plus en riskpremie. Följande tillväxttakter och diskonteringsräntor har använts:

K20. Immateriella tillgångar, forts.

Mn euro	Diskonteringsränta ¹		Tillväxttakt	
	2017	2016	2017	2016
Sverige	7,1	7,0	1,8	1,3
Danmark	6,6	7,0	1,3	1,3
Finland	6,6	7,0	1,3	1,3
Norge	7,1	7,5	1,8	1,8
Ryssland	9,5	11,0	0,0	1,3
Polen	E.T.	8,4	E.T.	1,3

1) Efter skatt.

De prövningar av nedskrivningsbehovet som gjordes 2017 påvisade inte något behov av en nedskrivning av goodwill. Se not K1 "Redovisningsprinciper" avsnitt 4 för mer information.

En ökning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet eller en minskning av den framtida tillväxttakten med 1 procentenhet är rimliga tänkbara ändringar i viktiga antaganden. En sådan ändring skulle leda till följande nedskrivningar för de nedanstående kassagenererande enheterna:

Mn euro	Tillväxttakt	-1%	Diskonteringsränta +1%
Life & Pensions, Norge		58	73

För Life & Pensions, Norge är brytpunkten för nedskrivning en minskning av tillväxttakten med 0,5 procentenheter eller en ökning av diskonteringsräntan med 0,5 procentenheter.

K21. Leasing

Nordea som leasegivare Finansiell leasing

Nordea äger tillgångar som leasas ut till kunder genom finansiella leasingavtal. Finansiella leasingavtal redovisas som en fordran på leasetagaren och ingår i "Utlåning till allmänheten" (se not K13) med ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingobjekten utgörs främst av fordon, maskiner och annan utrustning.

Avstämning mellan bruttoinvestering och nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter:

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Bruttoinvestering	6 547	6 306
Avgår ej intjänade finansiella intäkter	-815	-407
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	5 732	5 899
Avgår ej garanterade restvärden som tillfaller leasegivaren	-14	-16
Nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	5 718	5 883
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	3	7

K21. Leasing, forts.

Per 31 december 2017 var bruttoinvesteringen och nettoinvesteringen fördelad efter återstående löptid, följande:

Mn euro	31 dec 2017	
	Bruttoinvestering	Nettoinvestering
2018	1 465	1 201
2019	1 593	1 335
2020	1 432	1 255
2021	750	697
2022	663	625
Senare år	644	619
Summa	6 547	5 732

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing utgörs främst av fordon, flygplan och annan utrustning. Dessa tillgångar redovisas i balansräkningen som materiella tillgångar.

För icke uppsägningsbara operationella leasingavtal var fördelningen av framtida minimileaseavgifter följande:

Mn euro	31 dec 2017
2018	2
2019	1
2020	1
2021	1
2022	0
Senare år	0
Summa	5

Nordea som leasetagare Finansiell leasing

Nordea har endast i begränsad utsträckning ingått avtal om finansiell leasing.

Operationell leasing

Nordea har ingått avtal om operationell leasing avseende lokaler och kontorsutrustning.

Årets leasingkostnader

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Årets leasingkostnader	-204	-207
- varav minimileaseavgifter	-197	-206
- varav variabla avgifter	-7	-1
Årets leasingintäkter avseende leasingobjekt som vidareuthyrs	4	4

K21. Leasing, forts.

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara operationella leasingavtal uppgår till och fördelas enligt följande:

Mn euro	31 dec 2017
2018	163
2019	135
2020	121
2021	104
2022	94
Senare år	361
Summa	978

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara avtal avseende objekt som vidareuthyrs uppgår till 13 mn euro.

K22. Förvaltningsfastigheter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Redovisat värde vid årets början	3 119	3 054
Årets inköp	425	376
Årets försäljningar	-179	-248
Justeringar till verkligt värde	39	55
Årets överföringar/omklassificeringar	-2 043	-159
Omräkningsdifferenser	87	41
Redovisat värde vid årets slut	1 448	3 119

Belopp redovisade i resultaträkningen¹

Mn euro	2017	2016
Justeringar till verkligt värde	72	87
Hyresintäkter	159	157
Direkta rörelsekostnader som genererat hyresintäkter	-29	-16
Direkta rörelsekostnader som inte genererat hyresintäkter	-10	-8
Summa	192	220

1) Ingår i Nettoresultat av poster till verkligt värde

Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är avkastningsmetoden, baserad på interna modeller. Som ett komplement till dessa värden, har värderingar även erhållits från oberoende värderingsmän på delar av förvaltningsfastigheterna.

Ca 75% av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av interna modeller baserade på avkastningsmetoden. De resterande 25% av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av externa oberoende värderingsmän. För ytterligare information om förvaltningsfastigheter, se not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

K23. Övriga tillgångar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Fondlikvidfordringar	924	1 944
Ställda marginalsäkerheter	9 007	15 154
Övriga	2 510	1 875
Summa	12 441	18 973

K24. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Upplupna ränteintäkter	297	313
Övriga upplupna intäkter	464	483
Förutbetalda kostnader	702	653
Summa	1 463	1 449

K25. Skulder till kreditinstitut

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Centralbanker	13 751	10 006
Banker	18 401	14 454
Övriga kreditinstitut	7 831	13 676
Summa	39 983	38 136

K26. In- och upplåning från allmänheten

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Inlåning ¹	165 418	170 030
Återköpsavtal	7 016	3 998
Summa	172 434	174 028

1) Inlåning avseende individuellt pensionssparande (IPS) ingår också.

K27. Skulder till försäkringstagare

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Försäkringstekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	6 264	19 124
- varav garanterade avsättningar	6 178	19 023
- varav icke garanterade avsättningar	86	101
Fond för kollektivt utfördelad bonus	2 249	3 606
Försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	6 922	14 240
- varav garanterade avsättningar	0	0
- varav icke garanterade avsättningar	6 922	14 240
Avsättningar för ersättningskrav	422	460
Avsättningar för sjuk- och olycksfallsförsäkring	74	252
Summa försäkringsavtal	15 931	37 682
Finansiella avtal	3 481	3 528
- varav garanterade avsättningar	3 481	3 528
- varav icke garanterade avsättningar	-	-
Summa	19 412	41 210

Skulder till försäkringstagare är förpliktade och relateras till försäkringsavtal. Dessa avtal har delats upp på avtal med försäkringsrisk och avtal utan försäkringsrisk. Den sistnämnda är ett rent finansiellt avtal.

Försäkringsavtal omfattar avsättningar avseende livförsäkringsverksamheten liksom andra försäkringsrelaterade poster.

Livförsäkringsavtal värderas och redovisas i enlighet med IFRS 4, vilket innebär att värderings- och redovisningsprinciperna under tidigare regelverk har fortsatt gälla resulterande i icke enhetliga redovisningsprinciper på konsoliderad nivå. Varje dotterföretag, verksamt på nordisk och europeisk marknad, värderar och redovisar sina försäkringsavtal enligt lokala redovisningsprinciper.

K27. Skulder till försäkringstagare, forts.

	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Försäkrings- tekniska avsättningar, fond- försäkring	Avsättningar för ersättnings- krav	Avsättningar för sjuk- och olycksfalls- försäkring	Finansiella avtal	Summa
31 dec 2017, Mn euro							
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets början	19 124	3 606	14 240	460	252	3 528	41 210
Bruttopremieinkomst	612	–	2 591	–	–	137	3 340
Överföringar/Omklassificeringar ¹	–12 299	–1 179	–9 637	–44	–173	5	–23 327
Tillägg för ränta/kapitalavkastning	517	–	1 072	–	–	284	1 873
Försäkringsersättningar	–1 262	–	–1 241	–16	–7	–271	–2 797
Intäktsförd ersättning, inklusive tillägg för bonus	–91	–	–95	–	–	–31	–217
Förändring för avsättning/kollektivt utfördelad bonus	42	–121	79	26	6	–	32
Övrigt	20	–	–47	–	–	–25	–52
Omräkningsdifferenser	–399	–57	–40	–4	–4	–146	–650
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets slut	6 264	2 249	6 922	422	74	3 481	19 412
Avsättningar hänförliga till bonussystem/avtal med diskretionär del:	99%				72%		

1) 23 316 mn euro avser en omklassificering till "Tillgångar som innehas för försäljning". Se not K42 för mer information.

	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Försäkrings- tekniska avsättningar, fond- försäkring	Avsättningar för ersättnings- krav	Avsättningar för sjuk- och olycksfalls- försäkring	Finansiella avtal	Summa
31 dec 2016, Mn euro							
Avsättningar/ utfördelad bonus vid årets början	19 081	12 236	395	249	3 517	3 229	38 707
Bruttopremieinkomst	681	2 265	–	–	147	–	3 093
Överföringar	–152	111	–	–	0	–	–41
Tillägg för ränta/ kapitalavkastning	415	386	–	–	119	–	920
Försäkringsersättningar	–1 368	–1 081	63	3	–282	–	–2 665
Intäktsförd ersättning, inklusive tillägg för bonus	–96	–90	–	–	–31	–	–217
Förändring för avsättning/ kollektivt utfördelad bonus	–152	–242	–	–2	0	404	8
Övrigt	406	611	–	–	120	–	1 137
Omräkningsdifferenser	309	44	2	2	–62	–27	268
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets slut	19 124	14 240	460	252	3 528	3 606	41 210
Avsättningar hänförliga till bonussystem/avtal med diskretionär del:	95%				75%		

Försäkringsrisker

Försäkringsrisker beskrivs i avsnittet "Riskhantering" i Förvaltningsberättelsen. Ytterligare kvantitativ information redovisas nedan.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk i livförsäkringsrörelsen

Känslighetsanalys, Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Effekt på försäkrings- tagare ¹	Effekt på Noerdeas eget kapital ²	Effekt på försäkrings- tagare ¹	Effekt på Noerdeas eget kapital ²
Mortalitet - ökad livslängd med 1 år	23,4	–18,7	28,0	–21,5
Mortalitet - minskad livslängd med 1 år	–0,5	0,4	–5,8	4,5
Invaliditet - ökning 10 procent	9,4	–7,5	12,3	–9,5
Invaliditet - minskning 10 procent	–6,4	5,1	–8,5	6,5
Ränteuppgång 50 punkter	–266,1	–2,9	–713,3	–3,2
Räntenedgång 50 punkter	266,9	2,9	701,6	2,7
Nedgång samtliga aktiekurser 12 procent	–724,1	–1,3	–1 274,5	–2,6
Nedgång fastighetsvärden 8 procent	–106,3	–0,6	–204,6	–1,1
Motparter - förlust 8 procent	–4,7	0,0	–7,5	0,0

1) + (plus) indikerar att skulder till försäkringstagare ökar.

2) – (minus) indikerar att eget kapital minskar.

K27. Skulder till försäkringstagare, forts.

Skulder till försäkringstagare uppdelat på garantinivåer (försäkringsteknisk ränta)

31 dec 2017, Mn euro	Inga	0%	0–2 %	2–3%	3–4%	över 4 %	Summa skulder
Försäkringstekniska avsättningar	7 006	1 502	2 924	2 185	2 225	825	16 667
31 dec 2016, Mn euro	Inga	0%	0–2 %	2–3%	3–4%	över 4 %	Summa skulder
Försäkringstekniska avsättningar	14 341	2 373	8 966	3 518	4 041	3 653	36 892

Riskprofiler på försäkring

Produkt	Risktyper	Väsentlig effekt
Traditionell	– Mortalitet	Ja
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Ja
Fondförsäkring	– Mortalitet	Ja
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Nej
Sjuk- och olycksfallsförsäkringar	– Mortalitet	Nej
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Nej
Finansiella avtal	– Mortalitet	Nej
	– Invaliditet	Nej
	– Avkastningsgarantier	Ja

K28. Emitterade värdepapper

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Bankcertifikat	10 743	19 089
Företagscertifikat	24 441	17 805
Säkerställda obligationer	111 701	109 477
Övriga obligationer	32 186	45 319
Övriga	43	60
Summa	179 114	191 750

K29. Övriga skulder

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Fondlikvidskulder	3 055	2 127
Sålda ej innehavda värdepapper	13 400	8 024
Leverantörsskulder	161	195
Erhållna marginalsäkerheter	8 857	9 697
Övriga	3 042	4 370
Summa	28 515	24 413

K30. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Upplupna kostnadsräntor	8	7
Övriga upplupna kostnader	1 357	1 468
Förutbetalda intäkter	238	283
Summa	1 603	1 758

K31. Avsättningar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Omstruktureringskostnader	225	223
Garantier/åtaganden	91	71
Övriga	13	12
Summa	329	306

Avsättningar för omstruktureringskostnader har utnyttjats med 92 mn euro under 2017. Merparten av den återstående omstruktureringsreserven redovisades under fjärdre kvartalet 2017, och avser bankens transformation (77 mn euro kvarstår från öppningsbalansen). För ytterligare information se Förvaltningsberättelsen. Reserven förväntas till stor del bli utnyttjad under 2018. Som för alla reserver finns en osäkerhet kring timing och belopp, men denna osäkerhet förväntas minska allt eftersom planen exekveras.

Nedskrivningar av individuellt värderade garantier och andra åtaganden uppgår till 91 mn euro.

Övriga avsättningar uppgår till 13 mn euro (11 mn euro väntas regleras under 2018).

Mn euro	Omstruktureringskostnader	Garantier/åtaganden	Övriga	Summa
Vid årets början	223	71	12	306
Nya avsättningar	148	92	7	247
Utnyttjat	–92	–9	–4	–105
Återfört	–56	–61	0	–117
Omklassificeringar	7	–	0	7
Omräkningsdifferenser	–5	–2	–2	–9
Vid årets slut	225	91	13	329

K32. Pensionsförpliktelser

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Pensionstillgångar	250	306
Pensionsskulder	281	302
Nettoskuld(-)/tillgång(+)	-31	4

Nordea har både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner. IAS 19 säkerställer att pensionsförpliktelserna, minskat med värdet av de förvaltningstillgångar som täcker dessa förpliktelser, redovisas i koncernens balansräkning. De större pensionsplanerna i respektive land är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser.

Pensionsplanerna är uppbyggda i enlighet med nationella lagar och bestämmelser, nationell praxis och, i tillämpliga fall, kollektivavtal. Nordeas största förmånsbestämda pensionsplaner i Sverige, Norge och Finland grundas alla på slutlön och tjänsteår och ger pensionsförmåner utöver lagstadgade system. Samtliga förmånsbestämda planer är finansierade av arbetsgivaren och stängda för nya deltagare. Dessa erbjuds istället avgiftsbestämda pensionsplaner. De förmånsbestämda planerna i Sverige erbjuds huvudsakligen i enlighet med kollektivavtal och följer bestämmelserna i Tryggandelagen. Förvaltningstillgångarna förvaltas i en fristående pensionsstiftelse. De förmånsbestämda planerna i Norge erbjuds i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Norge och följer Foretakspensionsloven (norsk tjänstepensionslag). Även i Norge förvaltas förvaltningstillgångarna i en fristående pensionskassa. I Finland erbjuder Nordea extra pensionsförmåner utöver det lagstadgade systemet i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Finland, och den följer bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare. Förvaltningstillgångarna förvaltas normalt i en fristående pensionsstiftelse. Lägsta fonderingskrav varierar för olika planer, men när kraven baseras på kollektivavtal eller interna riktlinjer gäller normalt att pensionsförpliktelserna, beräknade enligt nationella krav, ska vara helt täckta av förvaltningstillgångar eller av nationellt reglerade fonderingskrav/kapitalkrav. Vissa pensionsplaner omfattas inte av fonderingskrav och är vanligtvis ofonderade. Varje kvartal görs beräkningar för att säkerställa rätt nivå på framtida tillskott.

Förmånsbestämda planer kan påverka Nordea via förändringar i nuvärdet av nettoförpliktelserna och/eller förändringar i marknadsvärdet på förvaltningstillgångarna. Förändringar i förpliktelserna drivs huvudsakligen av förändrade antaganden gällande diskonteringsränta (räntor och kreditspreadar), löneökningar, personalomsättning och livslängd, samt relevanta erfarenhetsbaserade justeringar där faktiskt utfall avviker från antaganden. Tillgångarna investeras i diversifierade portföljer enligt nedan, med innehav i obligationer som begränsar ränterisken i förpliktelserna och en rimlig andel realltillgångar (inflationsskyddade) för att minska den långsiktiga inflationsrisken i skulderna.

Till följd av vissa ändringar i den norska lagen om social- och pensionsförsäkring som nyligen trädde i kraft beslöt Nordea den 25 oktober att ändra pensionsavtalet med alla medarbetare i Norge födda 1958 eller senare från en förmånsbestämd pensionsplan till en avgiftsbestämd pensionsplan. Då antagandet om framtida löneökningar tagits bort, leder förändringen till en minskad pensionsförpliktelse. Detta medförde en engångsvinst 2016 om 86 mn euro, inklusive sociala avgifter.

Pensionsberäkningar och antaganden enligt IAS 19

Beräkningar för större planer utförs av externa aktuarier och baseras på olika aktuariella antaganden.

Antaganden¹

	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
2017					
Diskonteringsränta ²	2,49%	2,60%	1,41%	1,70%	2,31%
Löneökning	2,75%	2,75%	1,75%	2,25% ³	–
Inflation	1,75%	1,75%	1,25%	– ³	2,50%
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/ S2PFA ⁴
2016					
Diskonteringsränta ²	2,67%	2,75%	1,50%	1,92%	2,14%
Löneökning	2,25%	2,75%	1,75%	2,25% ³	–
Inflation	1,25%	1,75%	1,25%	– ³	2,50%
Dödlighet	DUS14	GAP07/I73	Gompertz	FSA	S2PMA-L/ S2PFA ⁴

1) Antagandena som anges för 2017 har en inverkan på skuldberäkningen vid slutet av 2017, medan antagandena som anges för 2016 används för beräkning av pensionskostnaden 2017.

2) Mer information om diskonteringsränta finns i not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 22. Känsligheten för förändringar i diskonteringsräntan anges nedan.

3) Alla pensioner i Danmark är löneindexerade. Inflationen har därav ingen inverkan på pensionsförpliktelserna.

4) Med CMI_2016 projektioner i 2017 och med CMI_2015 projektioner i 2016.

Känsligheter - inverkan på pensionsförpliktelse, %

%	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta - ökning 50 pkt	-8,2%	-7,1%	-6,3%	-5,1%	-11,1%
Diskonteringsränta - minskning 50 pkt	9,5%	8,0%	7,1%	5,6%	12,8%
Löneökning - ökning 50 pkt	3,2%	0,6%	0,4%	5,0%	–
Löneökning - minskning 50 pkt	-2,2%	-0,5%	-0,4%	-4,7%	–
Inflation - ökning 50 pkt	8,1%	7,7%	6,4%	–	2,1%
Inflation - minskning 50 pkt	-7,2%	-6,9%	-5,8%	–	-1,9%
Dödlighet - ökning 1 år	3,6%	1,2%	4,4%	5,4%	4,6%
Dödlighet - minskning 1 år	-3,6%	-1,2%	-4,3%	-5,3%	-4,5%

Känslighetsanalysen utförs genom att ett aktuariellt antagande ändras medan de andra antagandena hålls oförändrade. Detta är en förenklad princip då de aktuariella antagandena vanligtvis är korrelerade. Dock möjliggör den att man kan isolera en effekt från en annan. Metoden som använts för att beräkna effekten på pensionsförpliktelserna är densamma som den som använts för beräkning av den redovisade pensionsförpliktelserna. Jämfört med årsredovisningen 2016 har det inte gjorts några förändringar i metoden för beräkning av känsligheterna.

Då alla pensioner i Danmark är löneindexerade har inflationen ingen inverkan på pensionsförpliktelserna i Danmark.

K32. Pensionsförpliktelser, forts.**Nettoskuld/tillgång**

Mn euro	Sve 2017	Nor 2017	Fin 2017	Dan 2017	Eng 2017	Summa 2017	Summa 2016
Pensionsförpliktelser	1 704	764	776	101	109	3 454	3 434
Förvaltningstillgångar	1 634	666	865	127	131	3 423	3 438
Nettoskuld(-)/tillgång (+)	-70	-98	89	26	22	-31	4
- varav pensionsskulder	128	149	3	1	-	281	302
- varav pensionstillgångar	58	51	92	27	22	250	306

Förändringar i förpliktelserna

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
2017						
Ingående balans	1 524	869	800	103	138	3 434
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	25	6	3	-	-	34
Räntekostnader	41	22	12	2	3	80
Utbetalda pensioner	-70	-35	-40	-6	-17	-168
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	14	-5	0	-	-	9
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	-	45	-	-	-5	40
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	194	-70	10	4	-6	132
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	8	-9	-1	-	1
Omräkningsdifferenser	-52	-66	-	-1	-4	-123
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	25	-10	-	-	0	15
Utgående balans	1 704	764	776	101	109	3 454
- varav hänförlig till aktiva deltagare	27%	14%	15%	-	-	20%
2016						
Ingående balans	1 421	843	764	100	143	3 271
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	23	16	3	-	-	42
Räntekostnader	43	24	16	3	3	89
Utbetalda pensioner	-71	-35	-38	-6	-5	-155
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar ¹	3	-84	-2	-	-	-83
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	54	-	-	-	-	54
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	93	41	69	7	18	228
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	1	15	-12	-1	-	3
Omräkningsdifferenser	-56	48	-	0	-21	-29
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	13	1	-	-	-	14
Utgående balans	1 524	869	800	103	138	3 434
- varav hänförlig till aktiva deltagare	27%	35%	14%	-	-	25%

1) Inkluderar vinst i Norge från förändring i pensionavtalet.

2) Avser förändring i avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige och Norge.

Förpliktelsernas genomsnittliga löptid är 18 (16) år i Sverige, 15 (15) år i Norge, 15 (13) år i Finland, 11 (11) år i Danmark och 24 (23) år i England, baserat på diskonterade kassaflöden. Det faktum att alla förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare ger en lägre duration. Ökningen under året i genomsnittlig löptid beror på förändrade antaganden.

K32. Pensionsförpliktelser, forts.**Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde**

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
2017						
Ingående balans	1 591	703	861	131	152	3 438
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	42	18	13	3	3	79
Utbetalda pensioner	–	–20	–40	–6	–17	–83
Återbetalning till arbetsgivare	–	7	0	3	–	10
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	49	15	31	–4	–3	88
Omräkningsdifferenser	–48	–57	–	0	–4	–109
Utgående balans	1 634	666	865	127	131	3 423
2016						
Ingående balans	1 554	644	843	129	149	3 319
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	46	19	17	3	4	89
Utbetalda pensioner	–	–17	–38	–6	–5	–66
Regleringar	–	–10	–	–	–	–10
Tillskott av arbetsgivare	6	24	1	–	2	33
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	44	7	38	5	25	119
Omräkningsdifferenser	–59	36	–	0	–23	–46
Utgående balans	1 591	703	861	131	152	3 438

Tillgångsfördelning

Under 2017 blev avkastningen på tillgångarna sammantaget 4,9 procent (6,3 procent). Samtliga tillgångsklasser genererade en positiv avkastning, där aktier bidrog mest.

Vid årets slut utgjorde aktieinnehaven 28 procent (27 pro-

cent) av tillgångarna i Nordeas pensionskassor/pensionsstiftelser.

Koncernen räknar med att betala 8 mn euro till sina förmånsbestämda pensionsplaner under 2018.

Tillgångsfördelning i fonderade planer, %

%	Sve 2017	Nor 2017	Fin 2017	Dan 2017	Eng 2017	Summa 2017	Summa 2016
Obligationer	69%	52%	55%	86%	81%	63%	64%
- statsobligationer	34%	31%	29%	35%	81%	34%	38%
- säkerställda obligationer	17%	9%	5%	50%	–	13%	10%
- företagsobligationer	15%	10%	21%	–	–	15%	15%
- utgivna av Nordeablag	2%	1%	–	–	–	1%	1%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	69%	52%	55%	86%	81%	63%	64%
Aktier	29%	31%	29%	13%	19%	28%	27%
- inhemska	7%	7%	7%	13%	6%	7%	7%
- europeiska	8%	10%	7%	–	6%	8%	7%
- amerikanska	8%	9%	8%	–	6%	8%	8%
- tillväxtmarknader	5%	6%	6%	–	1%	5%	5%
- Nordeaaktier	1%	–	0%	–	–	0%	0%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	29%	31%	29%	13%	19%	28%	27%
Fastigheter¹	–	15%	14%	–	–	7%	6%
- nyttjade av Nordea	–	–	4%	–	–	1%	1%
Likvida medel	2%	2%	2%	1%	–	2%	3%

1) Fastigheternas geografiska läge är kopplat till pensionsplanerna i respektive land.

K32. Pensionsförpliktelser, forts.

Kostnader för förmånsbestämda pensionsplaner

Årets pensionskostnad, netto, hänförlig till förmånsbestämda pensionsplaner, uppgick i koncernens resultaträkning (inkluderad i personalkostnader) till 51 mn euro (–31 mn euro).

Totala pensionskostnader utgörs av kostnader för förmåns-

bestämda pensioner liksom kostnader hänförliga till avgiftsbestämda pensioner (se specifikation i not K7 "Personalkostnader").

Redovisat i resultaträkningen

2017, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	25	6	3	–	–	34
Räntenetto	–1	4	–1	–1	0	1
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	14	–5	0	–	–	9
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	7	0	–	–	–	7
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	45	5	2	–1	0	51

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

2016, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	23	16	3	–	–	42
Räntenetto	–3	5	–2	0	0	0
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar ¹	3	–74	–2	–	–	–73
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	7	–7	–	–	–	0
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	30	–60	–1	0	0	–31

1) Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år inkluderar vinst i Norge från förändring i pensionsavtalet.

2) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Jämfört med pensionskostnaden 2016, exkluderat kostnad avseende tjänstgöring tidigare år inklusive relaterad särskild löneskatt och socialförsäkringsavgift, har kostnaden för förmånsbestämda pensionsplaner minskat under 2017. Främst med anledning av förändring i pensionsavtalet i Norge samt förändrade aktuariella antaganden i slutet av 2016.

Redovisat i övrigt totalresultat

2017, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	45	–	–	–5	40
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	194	–70	10	4	–6	132
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	8	–9	–1	–	1
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	–49	–15	–31	4	3	–88
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	36	–6	–	–	–	30
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	184	–38	–30	7	–8	115

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

2016, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	54	–	–	–	–	54
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	93	41	69	7	18	228
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	1	15	–12	–1	–	3
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	–44	–7	–39	–5	–24	–119
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	25	14	–	–	–	39
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	129	63	18	1	–6	205

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge. Inkluderar effekt från förändrat antagande om socialförsäkringsavgifter i Norge, vilket har ökat från 14,1% till 19,1%.

Planer som omfattar flera arbetsgivare

2010 beslutade norska parlamentet att revidera AFP (Avtalefestet Pensjon) i Norge från 2011. Förändringen gav upphov till en ny förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Då Nordeas andel av skulderna och pensionskostnaderna i planen inte är tillgängliga från Fellesordningen (administratören) kan inte planen beräknas som en förmånsbestämd plan. Det innebär att den nya AFP-planen måste

redovisas som en avgiftsbestämd plan i enlighet med IAS 19. Information om över- eller undervärden i planen finns inte tillgänglig.

Den nya AFP-planen ger berörda medarbetare ett livslångt tillägg till den normala pensionen från 62 års ålder. Enligt den nya planen har medarbetarna också rätt att fortsätta arbeta samtidigt som de erhåller AFP, utan att detta påverkar deras

K32. Pensionsförpliktelser, forts.

pensionsrätter. Planen bygger på ett trepartssamarbete mellan arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och norska staten. Staten täcker en tredjedel av pensionskostnaderna i AFP-planen, medan medlemsföretagen gemensamt täcker de återstående två tredjedelarna. Den premie som medlemsföretagen betalar till planen fastställs så att den täcker aktuella pensionskostnader och samtidigt bidrar till att bygga upp en pensionsfond. Syftet med pensionsfonden är att säkerställa förmågan att täcka förväntade framtida pensionsförpliktelser.

Premien för 2017 var 7,0 procent av de anställdas löner under 7,1 genomsnittliga basbelopp och 18,0% av de anställdas löner över 7,1 genomsnittliga basbelopp. Genomsnittligt basbelopp definieras i den norska lagen om folketrygd. Premien baseras på genomsnittliga löner och basbelopp från föregående år. Anställda över 61 år omfattas inte. För 2017 uppgick betalda premier till 15 mn euro. Betalningarna till planen omfattade 2 475 medarbetare. Premien för 2018 kommer att vara på samma nivå som den för 2017. Premierna för 2018 förväntas uppgå till 18 mn euro.

De anställda som uppfyller kraven för AFP är garanterade AFP-betalningar, oavsett arbetsgivarens betalningsförmåga. Detta innebär att de deltagande arbetsgivarna har gemensamt ansvar för två tredjedelar av pensionerna till de arbetstagarare som vid var tidpunkt uppfyller kraven för AFP. Eventuellt underskott eller överskott vid avvecklingen av planen eller företags utträde ur planen har inte någon inverkan på Nordea.

Nyckelpersoner i ledande positioner

Koncernens samlade pensionsförpliktelser gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick vid årets slut till 7 mn euro (10 mn euro). Dessa åtaganden täcks till stor del av förvaltningstillgångar. Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år, kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19) gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick 2017 till 2 mn euro (2 mn euro). Utförlig information om nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K7 "Personalkostnader".

K33. Efterställda skulder

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Daterade förlagslån	5 947	6 997
Odaterade förlagslån	242	272
Hybridkapitallån	2 798	3 190
Summa	8 987	10 459

Förlagslån är efterställda i förhållande till övriga skulder. Daterade förlagslån berättigar innehavaren till betalning före innehavare av odaterade förlagslån och hybridkapitallån. Inom respektive grupp gäller lånen med lika rätt.

K34. För egna skulder ställda säkerheter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
För egna skulder ställda säkerheter		
Värdepapper	25 881	16 416
Utlåning till allmänheten	138 882	138 613
Övriga ställda säkerheter	34 210	34 412
Summa	198 973	189 441
Ovanstående säkerheter avser följande skulder		
Skulder till kreditinstitut	14 575	5 822
In- och upplåning från allmänheten	5 646	7 047
Derivat	8 978	13 928
Emitterade värdepapper	106 379	108 717
Övriga skulder	24 408	22 436
Summa	159 986	157 950

1) Avser endast värdepapper som är redovisade i balansräkningen. Inlånade värdepapper och värdepapper förvärvade med återköpsklausuler redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna. Upplysningar om sådana transaktioner finns i not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader.

Värdepapper i försäkringsverksamheten har ställts som säkerhet för motsvarande skulder till försäkringstagare.

Utlåning till allmänheten har ställts som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och bostadsobligationer i enlighet med lokala lagar och regler. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av obligationerna förmånsrätt i de tillgångar som är registrerade som säkerhetsmassa.

Resterande del av övriga ställda säkerheter avser ett bankcertifikat som pantsatts av Nordea i enlighet med myndighetskrav.

K35. Övriga ställda säkerheter

Övriga ställda säkerheter avser huvudsakligen värdepapper, däribland räntebärande värdepapper pantsatta för betalningsreglering gentemot centralbanker och clearinginstitut. Värdet på dessa uppgick till 4 923 mn euro (8 310 mn euro). Enligt villkoren krävs dagliga säkerheter som avser intradagslikviditeten. Ställda säkerheter för andra poster än bolagets egna skulder, till exempel för tredje mans räkning eller för bolagets egna eventalförpliktelser, redovisas också under denna post.

K36. Eventualförpliktelser

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
<i>Garantier</i>		
- Kreditgarantier	4 443	5 018
- Övriga garantier	12 892	16 016
Rebursar	1 639	1 937
Övriga eventualförpliktelser	46	118
Summa	19 020	23 089

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för Nordeas kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende förskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier. Eventualförpliktelser omfattar också outnyttjade oåterkalleliga importrembursar och bekräftade exportrembursar. Dessa transaktioner ingår i Nordeas tjänster och är till stöd för bankens kunder. Garantier och rebursar är poster utanför balansräkningen, såvida det inte föreligger behov av reservering för att täcka en sannolik kreditförlust som uppstår på grund av att bedömningen är att gottgörelse ej kommer att erhållas. I tabellen ovan inkluderas alla garantier, även sådana där sannolikheten för ett utflöde av resurser är ytterst liten.

Nordea erhöll under året en utdelning på 64 mn euro från Visa Sweden Ekonomisk Förening. Betalningen redovisades som en minskning av posten "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures" i balansräkningen. Nordea kan, om Visa Sweden Ekonomisk Förening så kräver, tvingas betala tillbaka hela beloppet, som då omallokeras mellan ägarna till Visa Sweden Ekonomisk Förening, med en efterföljande omdistribution till Nordea. Det är Nordeas bedömning att en sådan omallokering inte skulle ha någon betydande inverkan på Nordea.

Nordea Bank AB (publ) har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalningsskyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenskap av verkställande direktörer eller styrelseledamöter i dotterbolag till Nordea Bank AB (publ), under förutsättning att sådan skyldighet uppstått före 31 mars 2017.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsvederlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare upplysningar, se not K7 "Personalkostnader".

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning.

K37. Åtaganden

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Outnyttjad räkningskredit	29 956	30 703
Kreditlöften	44 589	47 302
Åtagande om framtida betalningar	1 441	1 107
Övriga åtaganden	1 046	322
Summa	77 032	79 434

Omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen på likviddagen. Nordea har per 31 december 2017 tecknat omvända återköpsavtal som ännu inte har likvidavräknats och som därmed inte redovisas i balansräkningen. På likviddagen kommer dessa omvända återköpsavtal till största delen ersätta existerande omvända återköpsavtal som ännu inte bokats bort från balansräkningen per 31 december 2017. Nettoeffekten i balansräkningen är begränsad. Dessa instrument har inte redovisats som åtaganden.

För ytterligare information, se not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 25 om kreditåtaganden, not K18 "Derivatinstrument och säkringsredovisning" om derivatinstrument, not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter" om omvända repor.

K38. Kapitäläckning

Kapitäläckning är ett mått på den finansiella styrkan i en bank, och uttrycks vanligen som förhållandet mellan kapital och tillgångar. Det finns en internationell kapitäläckningsstandard (Basel III) som tagits fram av Baselkommittén för banktillsyn. Inom EU anges kapitäläckningskraven i kapitäläckningsdirektivet (CRD IV) och kapitäläckningsförordningen (CRR).

CRD IV införlivades under 2014 i nationell lagstiftning i samtliga EU-länder, medan förordningen trädde i kraft i samma länder den 1 januari 2014.

Basel III-reglerna utgår från tre pelare:

- **Pelare I** – krav på beräkning av riskexponeringsbelopp och kapital
- **Pelare II** – regler för tillsynsprocessen, bland annat den interna kapitalutvärderingen
- **Pelare III** – regler för upplysningar om risk och kapitalhantering, bland annat kapitäläckning

Nordea genomför regelbundet en så kallad intern kapitalutvärdering (IKU). Syftet är att granska koncernens hantering, begränsning och mätning av väsentliga risker för att bedöma om kapitaliseringen är tillräcklig och fastställa ett internt kapitalkrav som avspeglar institutets risker.

IKU är en kontinuerlig process som ökar medvetenheten om kapitalkrav och exponeringar mot väsentliga risker i hela organisationen, på både affärsområdes- och företagsnivå. Stresstester är ett viktigt redskap för riskmedvetenhet. Här prövas regelbundet kapital och risk över hela koncernen eller, på ad hoc-basis, i specifika områden eller segment. Processen omfattar en regelbunden dialog med tillsynsmyndigheter, kreditvärderingsinstitut och andra externa intressenter om de tekniker som används för kapitalhantering, mätning och nyttjade begränsningstekniker.

Nordea har alltså ett tillräckligt kapital i förhållande till risknivån och klarar både de interna och externa kraven. Nordea kommer under 2018 att noga följa utvecklingen av de nya kapitäläckningskraven och föra en öppen dialog med berörda tillsynsmyndigheter.

Upplysningarna i denna not täcker Nordeas företagsgrupp, vilken definieras på sidan 144.

Kapitalbas

Kapitalbas är summan av primärkapital och supplementärt kapital. Primärkapitalet utgörs av både kärnprimärkapital och övrigt primärkapital.

Primärkapital

Primärkapitalet utgörs av kärnprimärkapital och övrigt primärkapital. Kärnprimärkapital är kapital av högsta kvalitet, med bästa förlustabsorberande förmåga, och utgörs huvudsakligen av inbetalt kapital och balanserade vinstmedel. Årets resultat får endast medräknas efter godkännande från Finansinspektionen och efter avdrag för föreslagen utdelning. Övrigt primärkapital består av primärkapitaltillskott och överkursfond.

Primärkapitaltillskott

Primärkapitaltillskott utgörs av förlagslån som endast har högre prioritet än aktiekapitalet. CRR anger vilka villkor som måste uppfyllas för att ett förlagslån ska få räknas som primärkapitaltillskott. Förlagslån ska kunna absorbera förluster löpande. Räntebetalningar kan ställas in när som helst genom ett ensidigt beslut av emittenten och kapitalbeloppet skrivs ned om kärnprimärkapitalrelationen hamnar under en fördefinierad nivå. Förlagslånen är eviga och får endast återköpas om Finansinspektionen medgett detta och tidigast fem år efter det att ett tillskott emitterats. Primärkapitaltillskott som uppfyller kraven i CRR ingår fullt ut, medan återstående instrument fasas ut enligt övergångsreglerna. Under 2017 emitterade Nordea ett primärkapitaltillskott på 750 mn euro. Vid utgången av 2017 hade Nordea 3,5 md euro i eviga förlagslån.

Supplementärt kapital

Supplementärt kapital måste vara efterställt bankens inlåning från kunder och skulder till oprioriterade fordringsägare. Det kan inte omfattas av säkerheter eller garantier från emittenten eller närstående och inte innefatta andra arrangemang som juridiskt eller ekonomiskt förbättrar fordringens prioritet i förhållande till inlånade medel från kunder och skulder till oprioriterade fordringsägare.

Supplementärkapitalinstrument

Supplementärkapitalinstrument utgörs av förlagslån. Grundprincipen för förlagslån i kapitalbasen är prioritetsordningen i händelse av fallissemang eller konkurs.

I ett sådant fall skulle förlagslån återbetalas efter övriga skulder, men före skulden till aktieägare. Supplementärkapitalinstrument har en ursprunglig löptid på minst fem år. Enligt regelverken ingår supplementärkapitalinstrument som uppfyller kraven i CRD IV fullt ut, medan återstående instrument fasas ut enligt övergångsreglerna.

Möjligheten att medräkna utestående lånebelopp i det supplementära kapitalet reduceras om den återstående löptiden är mindre än fem år. Vid utgången av 2017 hade Nordea 4,7 md euro i daterade förlagslån och 0,2 md euro i eviga förlagslån.

Tabellerna nedan visar de huvudsakliga beståndsdelarna i Nordeas utestående kärnprimärkapital, övriga primärkapital och supplementära kapital.

K38. Kapitaltäckning, forts.**Kärnprimärkapital: instrument och reserver**

	(A) Belopp på upplivningsdagen mn euro	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (EU) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordningen (EU) nr 575/2013
1 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	5 130	–
varav: aktiekapital	4 050	–
2 Ej utdelade vinstmedel	23 625	–
3 Ackumulerat övrigt totalresultat (och andra reserver, för att inkludera orealiserade vinster och förluster enligt tillämpliga redovisningsstandarder)	–319	–
5 Minoritetsintressen (tillåtet belopp i koncernens kärnprimärkapital)	–	–
5a Delårsresultat netto efter avdrag för förutsebara kostnader och utdelningar som har verifierats av personer som har en oberoende ställning	661	–
6 Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar¹	29 097	–

Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar

7 Ytterligare värdejusteringar (negativt belopp)	–244	–
8 Immateriella tillgångar (netto efter minskning för tillhörande skatteskulder) (negativt belopp)	–3 835	–
10 Uppskjutna skattefordringar som är beroende av framtida lönsamhet, utom sådana som uppstår till följd av tillfälliga skillnader (netto efter minskning för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)	–0	–
11 Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	46	–
12 Negativa belopp som uppstår vid beräkning av förväntade förlustbelopp	–291	–
14 Vinster eller förluster på skulder som värderas till verkligt värde och som beror på ändringar av institutets egen kreditstatus	–73	–
15 Förmånsbestämda pensionsplaner (negativt belopp)	–152	–
16 Direkta och indirekta innehav av egna kärnprimärkapitalinstrument (negativt belopp)	–32	–
25 varav: uppskjutna skattefordringar hänförliga till tillfälliga skillnader	–	–
25b förutsebara skatter som är relaterade till kärnprimärkapitalposter (negativt belopp)	–	–
26a Lagstiftningsjusteringar avseende orealiserade vinster och förluster i enlighet med artiklarna 467 och 468	–	217
varav: ... filter för orealiserad förlust	–	39
varav: ... filter för orealiserad vinst	–	177
28 Sammanställda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	–4 581	–
29 Kärnprimärkapital	24 515	–

Primärkapitaltillskott: instrument

30 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	2 806	–
33 Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.4 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från primärkapitalöverskottet	722	–
36 Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	3 528	–

Primärkapitaltillskott: lagstiftningsjusteringar

37 Institutets direkta och indirekta innehav av egna primärkapitaltillskottsinstrument (negativt belopp)	–35	–
41a Restvärden som dras av från primärkapitaltillskott med avseende på avdrag från kärnprimärkapital under övergångsperioden i enlighet med artikel 472 i förordning (EU) nr 575/2013	–	–
varav: underskott	–	–
43 Summa lagstiftningsjusteringar av primärkapitaltillskott	–35	–
44 Primärkapitaltillskott	3 493	–
45 Primärkapital (primärkapital = kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	28 008	–

Supplementärkapital: instrument och avsättningar

46 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	4 669	–
47 Mängd kvalificerade poster som avses i artikel 484.5 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från supplementärkapitalet	241	–
48 Kvalificerade kapitalbasinstrument som ingår i konsoliderat supplementärkapital (inbegripet minoritetsintressen och primärkapitaltillskottsinstrument som inte tas med i raderna 5 eller 34) som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part	–	–

K38. Kapitaltäckning, forts.**Kärnprimärkapital: instrument och reserver, forts.**

	(A) Belopp på upplivningsdagen mn euro	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (EU) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordningen (EU) nr 575/2013
49 varav: instrument utgivna av dotterföretag som omfattas av utfasning	–	–
50 Kreditriskjusteringar	95	–
51 Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar ¹	5 005	–
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar		
52 Institutets direkta och indirekta innehav av egna supplementärkapitalinstrument och efterställda lån (negativt belopp)	–61	–
55 Institutets direkta eller indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)	–1 205	–
56a Restvärden som dras av från supplementärkapital med avseende på avdrag från kärnprimärkapital under övergångsperioden i enlighet med artikel 472 i förordning (EU) nr 575/2013	–	–
varav: underskott	–	–
57 Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	–1 266	–
58 Supplementärkapital	3 739	–
59 Totalt kapital (totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)	31 747	–
60 Totala riskvägda tillgångar	125 779	–
Kapitalrelationer och buffertar		
61 Kärnprimärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	19,5%	–
62 Primärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	22,3%	–
63 Totalt kapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	25,2%	–
64 Institutspecifika buffertkrav (krav på kärnprimärkapital i enlighet med artikel 92.1 a plus krav på kapitalkonserveringsbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert, plus systemriskbuffert, plus buffert för systemviktiga institut (buffert för globala systemviktiga institut eller andra systemviktiga institut) uttryckt som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	6,3%	–
65 varav: krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5%	–
66 varav: krav på kontracyklisk kapitalbuffert	0,8%	–
67 varav: krav på systemriskbuffert	3,0%	–
67a varav: buffert för globalt systemviktigt institut eller för annat systemviktigt institut	2,0%	–
68 Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	15,0%	–
Belopp under tröskelvärdena för avdrag (före fastställande av riskvikt)		
72 Direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)	211	–
73 Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)	946	–
75 Uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter minskning för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda)	–	–
Tak som ska tillämpas på inkludering av avsättningar i supplementärkapitalet		
78 Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av internmetoden (före tillämpningen av taket)	95	–
79 Tak för inkludering av kreditriskjusteringar i supplementärkapitalet enligt internmetoden	533	–
Kapitalinstrument under förutsättning att avveckla arrangemang (gäller endast mellan 1 Jan 2013 och 1 Jan 2022)		
82 Nuvarande tak för primärkapitaltillskottsinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	788	–
83 Belopp som utesluts från primärkapitaltillskott på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)	–	–
84 Nuvarande tak för supplementärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	443	–
85 Belopp som utesluts från supplementärkapital på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)	–	–

1) Före avdrag för direkta innehav.

K38. Kapitaltäckning, forts.**Minimikrav på kapitaltäckning och riskexponeringsbelopp**

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponeringsbelopp	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponeringsbelopp
Kreditrisk	8 219	102 743	8 601	107 512
- motpartsrisk	488	6 096	759	9 489
IRK-metoden	7 104	88 808	7 517	93 958
- suveräna exponeringar	149	1 869	–	–
- företag	4 560	57 004	4 977	62 212
- med den avancerade IRK-metoden	3 774	47 173	3 887	48 585
- med den grundläggande IRK-metoden	786	9 831	1 090	13 627
- institut	493	6 163	572	7 144
- hushållsexponeringar	1 671	20 888	1 755	21 933
- med säkerhet i fastighet	934	11 678	1 001	12 505
- övriga	737	9 210	754	9 428
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	68	850	66	828
- övriga	163	2 034	147	1 841
Schablonmetoden	1 115	13 935	1 084	13 554
- stater eller centralbanker	22	281	26	320
- kommuner eller lokala myndigheter	1	7	21	266
- offentlig sektor	0	3	3	39
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–	2	32
- internationella organisationer	–	–	–	–
- institut	14	171	40	498
- företag	261	3 264	173	2 159
- hushåll	258	3 225	258	3 223
- exponeringar med säkerhet i fastighet	197	2 458	229	2 863
- fallerande	47	592	9	114
- förenade med särskilt hög risk	60	754	56	701
- säkerställda obligationer	–	–	–	–
- institut och företag med kortfristigt kreditbetyg	–	–	–	–
- fondföretag	–	–	–	–
- aktier	208	2 598	221	2 760
- övriga	47	582	46	579
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjustering	96	1 207	144	1 798
Marknadsrisk	282	3 520	358	4 474
- handelslager, interna modeller	196	2 444	236	2 942
- handelslager, schablonmetoden	86	1 076	74	928
- övrig verksamhet, schablonmetoden	–	–	48	604
Operativ risk	1 345	16 809	1 350	16 873
Schablonmetoden	1 345	16 809	1 350	16 873
Ytterligare riskexponeringsbelopp enligt Artikel 3 CRR	120	1 500	200	2 500
Delsumma	10 062	125 779	10 653	133 157
Justering för Basel I-golv				
Ytterligare kapitalkrav enligt övergångsregler	6 132	76 645	6 612	82 655
Summa	16 194	202 424	17 265	215 812

K38. Kapitaltäckning, forts.**Bruttosoliditetsgraden**

	31 dec 2017	31 dec 2016
Primärkapital, definition inklusive enl. övergångsregler ¹ , mn euro	28 008	27 555
Totalt exponeringsmått, mn euro	538 338	555 688
Bruttosoliditetsgraden, procent	5,2	5,0

1) Inklusive periodens resultat

Kapitalkrav för marknadsrisk

Mn euro	Handelslager, interna modeller		Handelslager, schablonmetoden		Övrig verksamhet, schablonmetoden		Summa	
	Riskenponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskenponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskenponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskenponeringsbelopp	Kapitalkrav
Ränterisk och övriga	557	45	918	73	–	–	1 475	118
Aktierisk	150	12	109	9	–	–	259	21
Valutarisk	281	23	–	–	–	–	281	23
Råvarurisk	–	–	49	4	–	–	49	4
Avvecklingsrisk	–	–	0	0	–	–	0	0
Diversifieringseffekt	–475	–38	–	–	–	–	–475	–38
Stresstest av Value-at-Risk	1 043	83	–	–	–	–	1 043	83
IRM - Tillkommande fallissemangs- och migrationsrisker	477	38	–	–	–	–	477	38
CRM - Kapitalkrav för korrelations-handelsportföljen	411	33	–	–	–	–	411	33
Summa	2 444	196	1 076	86	–	–	3 520	282

1) Ränterisken i handelslager med interna modell inkluderar både generell och specifik ränterisk, vilket i övriga sammanhang kallas ränterisk VaR och kreditspread VaR.

Nordeakoncernen kan överföra kapital inom sina juridiska personer utan några väsentliga restriktioner enligt de allmänna villkoren för juridiska personer som anses vara solventa och som uppfyller minimikraven vad gäller kapitaltäckning. Internationella överföringar av kapital mellan juridiska personer medges normalt av tillsynsmyndigheten i det aktuella landet och är viktiga för att styra kapitalpositionen i Nordeas juridiska personer.

Sådana tillstånd måste inhämtas från och godkännas av landets tillsynsmyndighet för interna förlagslån enligt artikel 77 i kapitalkravsförordningen. Tabell A3-A5 innehåller upplysningar om de viktigaste delarna i kapitalinstrumenten i enlighet med 6 kap. paragraf 4 i FFFSS 2014:18 och med tillämpning av mallen i bilaga II enligt artikel 3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013. Endast de poster i mallen som är tillämpliga har tagits med.

Tabell A3 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Kärnprimärkapitalinstrument

Kärnprimärkapitalinstrument		
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	SE0000427361
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Svensk lag
Rättslig behandling		
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Kärnprimärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Kärnprimärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps) nivå	Individuell & gruppnivå
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Aktiekapital i enlighet med artikel 28 i (EU) förordningen nr 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	4 050 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	4 049 951 919 euro
10	Redovisningsklassificering	Eget kapital
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Nej
Kuponger/utdelningar		
20a	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönsmässigt
20b	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Helt skönsmässigt
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Primärkapitaltillskott
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej

K38. Kapitaltäckning, forts.

Tabell A4 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Primärkapitaltillskott

Primärkapitaltillskott										
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS0200688256	W5795#AA7	W5795#AB5	US65557CAM55/ US65557DAM39	US65557CAN39/ US65557DAL55	XS1202091325	XS1202091671	XS1202090947	XS1425580465
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag)
Rättslig behandling										
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravförordningen	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
5	Bestämmelser enligt kapitalkravförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Ej godtagbart	Ej godtagbart	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergruppsnivå)	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Övrigt primärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.4 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.4 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.4 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagsgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	500 mn euro	148 mn euro	74 mn euro	831 mn euro	414 mn euro	228 mn euro	127 mn euro	457 mn euro	EUR 750m
9	Instrumentets nominella belopp	500 mn euro	20 000 mn yen / 148 mn euro	10 000 mn yen / 74 mn euro	1 000 mn dollar / 834 mn euro	500 mn dollar / 417mn euro	2 250 mkr / 229 mn euro	1 250 mn norska kronor / 127 mn euro	550 mn dollar / 459 mn euro	750mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassifisering	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Eget kapital
11	Ursprungligt emissionsdatum	2004-09-17	2005-03-04	2005-10-12	2014-09-23	2014-09-23	2015-03-12	2015-03-12	2015-03-12	2017-11-28
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt
13	Ursprunglig förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösen datum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2009-09-17 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2035-03-04 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2035-10-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2019-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2024-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2021-09-13 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2025-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp

K38. Kapitaltäckning, forts.

Tabell A4 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Primärkapitaltillskott, forts.

Primärkapitaltillskott										
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	17 mar och 17 sept varje år efter första inlösendagen	4 mar och 4 sept varje år efter första inlösendagen	12 apr och 12 okt varje år efter första inlösendagen	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	13 sep varje år efter första inlösendagen	12 mar varje år efter första inlösendagen
Kuponger/utdelningar										
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast till rörlig	Fast till rörlig	Fast	Fast	Rörlig	Rörlig	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 10-årig CMS +0,05 procent per år, med ett tak på 8 procent	Fast ränta på 3,75 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,22 procent per år	Fast ränta på 3,84 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,40 procent per år	Fast ränta på 5,50 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,563 procent per år	Fast ränta på 6,125 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,388 procent per år	Rörlig 3 månaders STIBOR +3,10 procent per år	Rörlig 3 månaders NIBOR +3,10 procent per år	Fast ränta på 5,25 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,244 procent per år	Fast ränta på 3,5 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,003 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Delvis skönmässigt Utdelningsstopp	Delvis skönmässigt Utdelningsstopp	Delvis skönmässigt Utdelningsstopp	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
31	Om nedskrivning, ange nedskrivningstrigger (s)	För att undvika likvidation	För att undvika likvidation	För att undvika likvidation	Koncernens kärnprimär-kapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimär-kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimär-kapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimär-kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimär-kapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimär-kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimär-kapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimär-kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimär-kapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimär-kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimär-kapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimär-kapitalrelation 5,125 procent
32	Om nedskrivning, fullständig eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis
33	Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär
34	Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskrivningsmekanismen	Stämmobeslut om återkonvertering och återställande med medel från disponibla vinstmedel	Stämmobeslut om återkonvertering och återställande med medel från disponibla vinstmedel	Stämmobeslut om återkonvertering och återställande med medel från disponibla vinstmedel	Helt skönmässigt, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässigt, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässigt, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässigt, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässigt, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässigt, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	Ingen angiven trigger, utdelningsstopp	Ingen angiven trigger, utdelningsstopp	Ingen angiven trigger, utdelningsstopp	E/T	E/T	E/T	E/T	E/T	E/T

K38. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument**

Supplementärkapitalinstrument							
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	
2	Unik identifieringskod (t. ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	GB0001961928	E/T	XS0497179035	XS0544654162	US65557FAA49/ US65557HAA05	US65557FAD87/ US65557HAD44
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av norsk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).
Rättslig behandling							
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravs-förordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravs-förordningen efter övergångsperioden	Ej godtagbar	Ej godtagbar	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.5 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.5 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	167 mn euro	74 mn euro	446 mn euro (44,6 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	485 mn euro (64,7 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	699 mn euro (67,1 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	783 mn euro (93,9 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)
9	Instrumentets nominella belopp	200 mn dollar / 167 mn euro	10 000 mn yen / 74 mn euro	1 000 mn euro	750 mn euro	1 250 mn dollar / 1 042 mn euro	1 000 mn dollar / 834 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	99,810 procent	99,699 procent	99,508 procent	99,364 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet ansaffningsvärde	Skuld - upplupet ansaffningsvärde	Skuld - upplupet ansaffningsvärde	Skuld - upplupet ansaffningsvärde	Skuld - upplupet ansaffningsvärde	Skuld - upplupet ansaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	1986-11-04	2001-08-22	2010-03-26	2010-09-29	2011-05-13	2012-09-21
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	2020-03-26	2021-03-29	2021-05-13	2022-09-21
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

K38. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument, forts.**

Supplementärkapitalinstrument						
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS1292434146	XS1292433767	E/T	XS1317439559	XS1486520403
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställning villkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställning villkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställning villkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställning villkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställning villkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).
Rättslig behandling						
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/ individuell och grupp (undergrupps) nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje juridiction)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	173 mn euro	233 mn euro	111 mn euro	746 mn euro	993 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1 700 mkr / 173 mn euro	2 300 mkr / 234 mn euro	15 000 mn yen / 111 mn euro	750 mn euro	1 000 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent	99,434 procent	99,391 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2015-09-17	2015-09-17	2015-10-06	2015-11-10	2016-09-07
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2025-09-17	2025-09-17	2025-10-06	2025-11-10	2026-09-07
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

K38. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument, forts.**

Supplementärkapitalinstrument							
Kuponger/utdelningar							
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	1991-11-18 Dessutom inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	2029-02-26 Dessutom inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	18 mar och 18 nov varje år efter första inlösendagen	26 feb och 26 aug varje år efter första inlösendagen	E/T	E/T	E/T	E/T
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast och rörlig	Fast	Fast	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 6-månaders ränta i dollar +0,1875 procent per år	Fast ränta på 4,51 procent per år i dollar till inlösendagen, därefter rörlig ränta som motsvarar 6-månaders japansk inlåningsränta +2,00 procent per år	4,50%	4,00%	4,875%	4,25%
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Delvis skönsmässigt Utdelningstvång	Delvis skönsmässigt Utdelningstvång	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Delvis skönsmässigt	Delvis skönsmässigt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Kumulativa	Kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	Ingen explicit referens till att tillsynsmyndigheten ska godkänna inlösen av lånet	Step-up	E/T	E/T	E/T	E/T

K38. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument, forts.**

Supplementärkapitalinstrument						
Kuponger/utdelningar						
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-11-10 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-09-07 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	17 mar, 17 jun, 17 sep och 17 dec varje år efter första inlösendagen	17 sep varje år efter första inlösendagen	E/T	10 nov varje år efter första inlösendagen	7 sep varje år efter första inlösendagen
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast	Fast	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 3 månaders STI-BOR +1,5 procent per år	Fast ränta på 1,935 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,5 procent per år	1,16%	Fast ränta på 1,875 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,7 procent per år	Fast ränta på 1,00 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,25 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	E/T	E/T	E/T	E/T	E/T

Specifikation över koncernföretag, 31 december 2017

Nordea Bank AB (publ)	Nordea Finance Finland Ltd	100	Finland	Förvärvsmetoden
	Nordea Mortgage Bank Plc	100	Finland	Förvärvsmetoden
	Nordea Funds Ltd	100	Finland	Förvärvsmetoden
	Automatia Pankkiautomaatit Oy	33	Finland	Kapitalandelsmetoden
Nordea Finance Finland Ltd	Tukirahoitus Oy	100	Finland	Förvärvsmetoden
Nordea Bank AB (publ)	Nordea Eiendomskreditt AS	100	Norge	Förvärvsmetoden
	Nordea Finans Norge AS	100	Norge	Förvärvsmetoden
	Eksportfinans ASA	23	Norge	Kapitalandelsmetoden
	Nordea Utvikling AS	100	Norge	Förvärvsmetoden
Nordea Utvikling AS	Tomteutvikling Norge AS	100	Norge	Förvärvsmetoden
Nordea Bank AB (publ)	Nordea Finans Danmark A/S	100	Denmark	Förvärvsmetoden
	Nordea Kredit Realkreditaktieselskab	100	Denmark	Förvärvsmetoden

K38. Kapitaltäckning, forts.

Ägare	Företagsnamn	Röstandel, %	Säte	Konsolideringsmetod
	LR-Realkredit A/S	39	Danmark	Kapitalandelsmetoden
	Fionia Asset Company A/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
Nordea Finans Danmark A/S	BH Finance K/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
	NAMIT 10 K/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
	UL Transfer Aps	100	Danmark	Förvärvsmetoden
	DT Finance K/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
	Tide Leasing 2012 K/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
	BAAS 2012 K/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
Fiona Asset Company A/S	Ejendomsselskabet Vestre Stationsvej 7, Odense A/S	100	Danmark	Förvärvsmetoden
Nordea Bank AB (publ)	LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon	100	Ryssland	Förvärvsmetoden
Promyshlennaya Kompaniya Vestkon / Nordea Bank AB (publ)	Join Stock Company Nordea Bank	100	Ryssland	Förvärvsmetoden
Join Stock Company Nordea Bank	Nordea Leasing LLC	100	Ryssland	Förvärvsmetoden
Nordea Bank AB (publ)	Nordea Hypotek AB (publ)	100	Sverige	Förvärvsmetoden
	Nordea Finans Sverige AB (publ)	100	Sverige	Förvärvsmetoden
	Nordea Asset Management Holding AB	100	Sverige	Förvärvsmetoden
	Bankomat AB	20	Sverige	Kapitalandelsmetoden
	Getswish AB	20	Sverige	Kapitalandelsmetoden
	Luminor Group AB	49,9	Sverige	Kapitalandelsmetoden
Nordea Asset Management Holding AB	Nordea Investment Management AB	100	Sverige	Förvärvsmetoden
	Nordea Investment Funds S.A.	100	Luxemburg	Förvärvsmetoden
Nordea Investment Management AB	Nordea Investment Management North America Inc	100	USA	Förvärvsmetoden
	Nordea Investment Management AG	100	Tyskland	Förvärvsmetoden
Nordea Finans Sweden, Finland, Norway and Denmark	NF Techfleet AB	20	Sverige	Kapitalandelsmetoden
Nordea Bank AB (publ) / Nordea Investment Management AB	Nordea Bank S.A.	100	Luxemburg	Förvärvsmetoden

K39. Klassificering av finansiella instrument

Tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen								Summa
	Lånefordringar och kundfordringar	Investeringar som hålls till förfall	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivatinstrument för säkring	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar och intressebolag	Tillgångar som innehas för försäljning	
31 dec 2017, Mn euro									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	–	–	–	–	–	–	–	43 081
Utlåning till centralbanker	4 487	–	309	–	–	–	–	–	4 796
Utlåning till kreditinstitut	6 768	–	1 824	–	–	–	–	–	8 592
Utlåning till allmänheten	235 525	–	21 852	52 781	–	–	–	–	310 158
Räntebärande värdepapper	–	3 093	27 825	8 034	–	36 342	–	–	75 294
Pantsatta finansiella instrument	–	–	6 489	–	–	–	–	–	6 489
Aktier och andelar	–	–	5 254	11 926	–	–	–	–	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	–	25 728	–	–	151	–	25 879
Derivatinstrument	–	–	44 415	–	1 696	–	–	–	46 111
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	163	–	–	–	–	–	–	–	163
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	–	1 235	–	1 235
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	–	3 983	–	3 983
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	–	624	–	624
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	–	1 448	–	1 448
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	–	118	–	118
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	–	121	–	121
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	–	250	–	250
Övriga tillgångar	1 523	–	10 272	–	–	–	646	–	12 441
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	999	–	–	–	–	–	464	–	1 463
Tillgångar som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	–	22 186	22 186
Summa	292 546	3 093	118 240	98 469	1 696	36 342	9 040	22 186	581 612

Skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Skulder som innehas för försäljning	Summa
	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivatinstrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder			
31 dec 2017, Mn euro								
Skulder till kreditinstitut	5 905	–	–	34 078	–	–	39 983	
In- och upplåning från allmänheten	9 075	29	–	163 330	–	–	172 434	
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	26 333	–	–	–	–	26 333	
Skulder till försäkringstagare	–	3 486	–	–	15 926	–	19 412	
Emitterade värdepapper ¹	–	56 603	–	122 511	–	–	179 114	
Derivatinstrument ¹	41 607	–	1 106	–	–	–	42 713	
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	–	–	–	1 450	–	–	1 450	
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	389	–	389	
Övriga skulder	24 421	–	–	2 833	1 261	–	28 515	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	–	246	1 357	–	1 603	
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	722	–	722	
Avsättningar	–	–	–	–	329	–	329	
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	281	–	281	
Efterställda skulder	–	–	–	8 987	–	–	8 987	
Skulder som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	26 031	26 031	
Total	81 008	86 451	1 106	333 435	20 265	26 031	548 296	

1) Nordea har under året omklassificerat emitterade strukturerade obligationer under balansposten "Emitterade värdepapper" till ett värde av 4 986 mn euro, från kategorin Innehas för handel till kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, båda inom Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Omklassificeringen har gjorts för att bättre spegla syftet med instrumenten. Värderingen är oförändrad. Från 2017 redovisas inbäddade derivat tillsammans med värdkontrakten (obligationerna) under posten "Emitterade värdepapper".

K39. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen								Summa
	Lånefordringar och kundfordringar	Investeringar som hålles till förfall	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivatinstrument för säkring	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar och intressebolog	Tillgångar som innehas för försäljning	
31 dec 2016, Mn euro									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	32 099	–	–	–	–	–	–	–	32 099
Utlåning till centralbanker	11 135	–	100	–	–	–	–	–	11 235
Utlåning till kreditinstitut	6 371	–	2 655	–	–	–	–	–	9 026
Utlåning till allmänheten	241 341	–	23 712	52 636	–	–	–	–	317 689
Räntebärande värdepapper	–	3 095	34 842	17 469	–	32 295	–	–	87 701
Pantsatta finansiella instrument	–	–	5 108	–	–	–	–	–	5 108
Aktier och andelar	–	–	1 904	19 620	–	–	–	–	21 524
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	–	22 963	–	–	139	–	23 102
Derivatinstrument	–	–	67 438	–	2 521	–	–	–	69 959
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	178	–	–	–	–	–	–	–	178
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	–	588	–	588
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	–	3 792	–	3 792
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	–	566	–	566
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	–	3 119	–	3 119
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	–	60	–	60
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	–	288	–	288
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	–	306	–	306
Övriga tillgångar	2 833	–	15 153	–	–	–	987	–	18 973
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	966	–	–	–	–	–	483	–	1 449
Tillgångar som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	–	8 897	8 897
Summa	294 923	3 095	150 912	112 688	2 521	32 295	10 328	8 897	615 659

Skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen							Summa
	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivatinstrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Skulder som innehas för försäljning		
31 dec 2016, Mn euro								
Skulder till kreditinstitut	8 145	53	–	29 938	–	–	38 136	
In- och upplåning från allmänheten	5 985	2 022	–	166 021	–	–	174 028	
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	23 580	–	–	–	–	23 580	
Skulder till försäkringstagare	–	3 527	–	–	37 683	–	41 210	
Emitterade värdepapper	6 340	48 849	–	136 561	–	–	191 750	
Derivatinstrument	66 995	–	1 641	–	–	–	68 636	
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	–	–	–	2 466	–	–	2 466	
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	487	–	487	
Övriga skulder	17 721	–	–	4 678	2 014	–	24 413	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	–	290	1 468	–	1 758	
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	830	–	830	
Avsättningar	–	–	–	–	306	–	306	
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	302	–	302	
Efterställda skulder	–	–	–	10 459	–	–	10 459	
Skulder som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	4 888	4 888	
Total	105 186	78 031	1 641	350 413	43 090	4 888	583 249	

K39. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Utlåning redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Redovisat värde	52 781	52 636
Maximal exponering för kreditrisk	52 781	52 636
Redovisat värde på kreditderivat som används för att begränsa kreditrisken	–	–

Finansiella tillgångar och skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen Förändringar av verkligt värde för finansiella skulder till följd av förändrad kreditrisk

De finansiella skulder som från början värderats till verkligt värde via resultaträkningen och som påverkats av förändrad kreditrisk utgörs av emitterade hypoteksobligationer i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, 51 616 mn euro (48 849 mn euro), finansieringen av Markets verksamhet, 5 016 mn euro (2 075 mn euro), inlåning med avkastning baserad på separata tillgångar, 4 317 mn euro (4 340 mn euro) och finansiella avtal i livförsäkringsrörelsen och placeringsportföljer, 25 502 mn euro (22 767 mn euro). Finansieringen av Markets verksamhet är normalt av så kortfristig karaktär att effekten av förändring i egen kreditrisk är obetydlig. Värdet av de finansiella avtalen i livförsäkringsverksamheten och inlåning med tillgångslänkad avkastning är direkt länkade till tillgångarna i dessa kontrakt och det uppstår därmed ingen effekt av förändringar i egen kreditrisk i dessa kontrakt.

Verkligt värde för bostadsobligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab ökade med 78 mn euro (minskade med 119 mn euro) under 2017 till följd av förändring i egen kreditrisk. Den ackumulerade förändringen sedan klassificeringen skedde är en minskning med 496 mn euro (minskning med 574 mn euro). Metoden som tillämpats för att beräkna förändringen i verkligt värde tar hänsyn till förändringar i verkligt värde som är hänförliga till förändringar i marknadsvillkoren utifrån relevanta jämförelseräntor, vilket är den genomsnittliga avkastningen på danska och tyska (euro) statsobligationer. Förändrad kreditrisk och pris på den emitterade bostadsobligationen kommer att ha motsvarande effekt på lånets värde. Anledningen är att en förändring av priset på obligationerna kompenseras av en motsatt förändring i värdet på lånets option att betala i förtid.

Förändringar i verkligt värde för finansiella tillgångar till följd av förändrad kreditrisk

Den utlåning som från början värderats till verkligt värde via resultaträkningen och som påverkats av förändrad kreditrisk utgörs av utlåning i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, 52 641 mn euro (52 501 mn euro) och utlåning inom Markets verksamhet, 140 mn euro (135 mn euro). Verkligt värde på utlåningen i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab ökade under 2017 med 22 mn euro (minskade med 24 mn euro) till följd av förändrad kreditrisk. Den ackumulerade förändringen sedan klassificeringen är en minskning med 125 mn euro (minskning med 148 mn euro). Den metod som tillämpats för att beräkna förändringen i verkligt värde till följd av förändrad kreditrisk liknar den nedskrivningsmodell som används för tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde enligt IAS 39. Utlåningen inom Markets är normalt så kortfristig (huvudsakligen över natten inlåning) att effekten av förändrad kreditrisk är obetydlig. Även instrument klassificerade som "Övriga tillgångar" och "Förtutbetalda kostnader och upplupna intäkter" är så kortfristiga att effekten av förändrad kreditrisk är obetydlig.

Jämförelse av redovisat värde och avtalsenligt belopp att betala vid förfall

Mn euro	Redovisat värde	Belopp att betala vid förfall
2017		
Finansiella skulder från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	86 451	99 567
2016		
Finansiella skulder från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	78 031	76 699

Skulder till försäkringstagare har ingen fast löptid och inget fastsatt belopp att betala vid förfall. Belopp att betala till förfall har därför bedömts uppgå till det redovisade värdet.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	43 081	32 099	32 099
Utlåning	323 709	325 372	338 128	337 442
Räntebärande värdepapper	75 294	75 473	87 701	87 892
Pantsatta finansiella instrument	6 489	6 489	5 108	5 108
Aktier och andelar	17 180	17 180	21 524	21 524
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	25 728	25 728	22 963	22 963
Derivatinstrument	46 111	46 111	69 959	69 959
Övriga tillgångar	11 795	11 795	17 986	17 986
Förtutbetalda kostnader och upplupna intäkter	999	999	966	966
Summa	550 386	552 228	596 434	595 939
Finansiella skulder				
Inlåning och skuldinstrument	401 968	403 488	416 839	417 528
Skulder till försäkringstagare	26 333	26 333	3 527	3 527
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	3 486	3 486	23 580	23 580
Derivatinstrument	42 713	42 713	68 636	68 636
Övriga skulder	27 254	27 254	22 399	22 399
Upplupna kostnader och förtutbetalda intäkter	246	246	290	290
Summa	502 000	503 520	535 271	535 960

För information om värdering av poster redovisade till verkligt värde i balansräkningen, se not K1 och avsnittet "Fastställelse av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen" nedan. För information om värdering av poster som inte redovisats till verkligt värde i balansräkningen, se avsnittet "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" nedan.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen
Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2017, Mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Varav Life	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹							
Utlåning till centralbanker	–	–	309	–	–	–	309
Utlåning till kreditinstitut	–	–	1 824	–	–	–	1 824
Utlåning till allmänheten	–	–	74 633	–	–	–	74 633
Räntebärande värdepapper ²	27 889	3 469	50 633	4 555	168	5	78 690
Aktier och andelar	13 629	8 986	1 967	1 965	1 584	927	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	24 016	20 120	1 521	1 521	342	342	25 879
Derivatinstrument	56	–	44 544	242	1 511	–	46 111
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	1 448	1 437	1 448
Övriga tillgångar	–	–	10 272	–	–	–	10 272
Summa	65 590	32 575	185 703	8 283	5 053	2 711	256 346
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹							
Skulder till kreditinstitut	–	–	5 905	14	–	–	5 905
In- och upplåning från allmänheten	–	–	9 104	–	–	–	9 104
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	26 333	22 016	–	–	26 333
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 486	3 486	–	–	3 486
Emitterade värdepapper	18 004	–	34 590	–	4 009	–	56 603
Derivatinstrument	41	–	41 614	3	1 058	–	42 713
Övriga skulder	8 701	–	15 720	–	–	–	24 421
Summa	26 746	–	136 752	25 519	5 067	–	168 565

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 6 489 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2016, Mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på ej observerbara marknadsdata (nivå 3)	Varav Life	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹							
Utlåning till centralbanker	–	–	100	–	–	–	100
Utlåning till kreditinstitut	–	–	2 655	–	–	–	2 655
Utlåning till allmänheten	–	–	76 348	–	–	–	76 348
Räntebärande värdepapper ²	51 384	12 376	38 120	6 231	210	38	89 714
Aktier och andelar	17 278	15 904	461	431	3 785	3 185	21 524
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	21 314	17 409	1 633	1 633	155	155	23 102
Derivatinstrument	69	–	68 207	807	1 683	–	69 959
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	3 119	3 104	3 119
Övriga tillgångar	–	–	15 153	83	–	–	15 153
Summa	90 045	45 689	202 677	9 185	8 952	6 482	301 674
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹							
Skulder till kreditinstitut	–	–	8 198	996	–	–	8 198
In- och upplåning från allmänheten	–	–	8 007	–	–	–	8 007
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	23 580	19 240	–	–	23 580
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 527	3 527	–	–	3 527
Emitterade värdepapper ³	48 849	–	6 340	–	–	–	55 189
Derivatinstrument ³	95	8	67 258	805	1 283	–	68 636
Övriga skulder	6 473	–	11 248	83	–	–	17 721
Summa	55 417	8	128 158	24 651	1 283	–	184 858

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 5 108 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

3) För strukturerade obligationer redovisas värdavtalet och det inbäddade derivatet separat. Värdavtalet redovisas som Emitterade värdepapper i balansräkningen och det inbäddade derivatet som Derivatinstrument i balansräkningen. Det totala verkliga värdet på de strukturerade obligationerna uppgick till 6 371 mn euro, varav 6 404 mn euro har hänförs till nivå 2 och ett netto negativt verkligt värde på 33 mn euro till nivå 3 i hierarkin i verkligt värde.

Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen

För tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde sker en uppdelning på de tre nivåerna i IFRS hierarki för verkligt värde. Hierarkin ger högst prioritet till noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder (nivå 1) och lägsta prioritet till ej observerbara indata (nivå 3). Klassificeringen av dessa instrument baseras på den lägsta nivå indata som är väsentlig för verkligt värde värderingen i sin helhet.

I nivå 1 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som värderats med hjälp av ojusterade noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Denna kategori omfattar noterade derivat, noterade aktier, statsobligationer i utvecklade länder och de mest likvida bostadsobligationerna och företagsobligationerna som har direkta prisnoteringar för handel.

I nivå 2 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som inte har noterade marknadspriser direkt tillgängliga från aktiva marknader. Verkligt värde baseras på noterade priser för liknande tillgångar eller skulder på aktiva marknader, eller noterade priser på identiska eller liknande tillgångar eller skulder på marknader som inte är aktiva. Verkligt värde kan också beräknas med hjälp av värderingsmeto-

der eller värderingsmodeller som baseras på marknadsdata på balansdagen, om eventuella ej observerbara marknadsdata har haft en obetydlig inverkan på de verkliga värdena. Bland dessa instrument återfinns huvuddelen av Nordeas OTC-derivat, köpta/sålda värdepapper enligt återförsäljnings-/återköpsavtal, lånade/utlånade värdepapper och andra instrument där indata i värderingsmetoden eller värderingsmodellen baseras på uppgifter från en aktiv marknad.

I nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns de tillgångar och skulder för vilka verkliga värde inte kan erhållas direkt från noterade marknadspriser eller indirekt via värderingsmetoder eller värderingsmodeller som bygger på observerbara marknadsdata. Hit hör vanligen investeringar i onoterade värdepapper, private equity-fonder, hedgefonder, förvaltningsfastigheter, mer komplexa OTC-derivat där ej observerbara marknadsdata har en betydande inverkan på de verkliga värdena, vissa komplexa eller strukturerade instrument och illikvida räntebärande värdepapper. Komplicerade värderingsmodeller kännetecknas ofta av att de bygger på modellspecifika och ej observerbara parametrar.

Alla värderingsmodeller, både komplexa och enkla, använder sig av marknadsdata, bland annat räntor, volatilitet och korrelation. Vissa marknadsdata är observerbara, medan andra inte är det. För de flesta vanliga valutor är räntorna observerbara, och volatilitets- och korrelationstalen för dessa valutor och räntor är observerbara upp till en viss löptid. Volatilitets- och korrelationstal är också observerbara för de mest

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

likvida aktieinstrumenten på kort sikt. För mindre likvida aktieinstrument är optionsmarknaden tämligen illikvid, och därför är volatilitets- och korrelationstalen inte observerbara. För varje instrument mäts känsligheten för ej observerbara data. Om ej observerbara data har en betydande inverkan på värderingen klassificeras instrumentet som tillhörande nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För räntebärande värdepapper görs uppdelningen i de tre nivåerna med hjälp av en intern prissättningsmetod. Dessa värdepapper kan antingen vara noterade på en aktiv marknad (nivå 1) eller värderade med hjälp av en metod där priset baseras på observerbara marknadsdata (nivå 2). Nivå 3-obligationer kännetecknas av låg likviditet.

För OTC-derivat används värderingsmodeller för att fastställa verkligt värde. För enklare derivat används standardmodeller för värderingen, till exempel Black-Scholes. För mer exotiska OTC-derivat används mer komplexa värderingsmodeller. Modellerna har vanligtvis utvecklats internt och baseras på antaganden om beteenden hos de underliggande tillgångarna och statistiska scenarionalyser. De flesta OTC-derivat hänförs till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde, vilket betyder att alla väsentliga modellparametrar kan observeras på aktiva marknader.

Värderingen av private equity-fonder och onoterade aktier är till sin karaktär mer osäker än värdering av mer aktivt handlade aktieinstrument. Nordea lägger vikt vid ett konsekvent tillvägagångssätt både när det gäller olika tillgångar och över tiden. Metoderna som tillämpas följer anvisningarna i "International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines", som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Dessa anvisningar används som bästa praxis i private equity-branschen. För USA-baserade fonder används liknande metoder.

Nordea har också lån och emitterade skuldebrev i dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, värderade till verkligt värde. När Nordea beviljar bolån till låntagare i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt skuldebrev med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Verkligt värde för emitterade skuldebrev baseras på noterade priser. Eftersom låntagarna har rätt att köpa skuldebrev som emitterats av Nordea på marknaden och återlämna dessa som betalning för sina lån, är det verkliga värdet på lånen samma som det verkliga värdet på de emitterade skuldebrev (till följd av att omvärderingen av återbetalningsoptionen finns inbäddad i lånet), justerat för förändringar i kreditrisken hos låntagaren. Kreditriskjusteringen beräknas med hjälp av en nedskrivningsmodell som bygger på inträffade förlusthändelser.

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder beräknas vanligen som det teoretiska nuvärdet av de enskilda instrumenten, baserat på marknadsparametrar från oberoende källor enligt ovan, och under antagandet att inga risker och ingen osäkerhet föreligger. Denna beräkning kompletteras med en justering på portföljnivå.

Vid värderingen av derivat till verkligt värde gör Nordea justeringar i form av så kallade credit value adjustments (CVA) och debt value adjustments (DVA). CVA och DVA speglar hur motpartens kreditrisk respektive Nordeas egen kreditvärdighet påverkar derivatets verkliga värde. Beräkningarna baseras på uppskattningar av exponering vid fallissemang, sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad, för varje enskild motpart.

För CVA och DVA baseras exponering vid fallissemang vanligen på förväntad exponering och fastställs genom simulering av underliggande riskfaktorer. När så är möjligt hämtas information om sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad från CDS-marknaden. För motparter där sådan

information inte är direkt tillgänglig fastställs sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad med hjälp av en representativ metod, där de illikvida motparterna kopplas till jämförbara likvida CDS-namn.

Effekten av upplåningskostnader och upplåningskostnadsminskningar på värderingen av derivatinstrument utan säkerhet eller med obalanserad säkerhet redovisas som en verkligt värdejustering för finansieringskostnad (funding fair value adjustment, FFVA). Vid beräkning av FFVA använder Nordea en estimerad finansieringskurva som speglar marknadskostnaden för finansiering.

En annan viktig del av justeringen på portföljnivå syftar till att justera nettoexponeringarna mot marknadsrisk från ett genomsnitt av köp- och säljpriser till antingen köp- eller säljpris (beroende av nettopositionen). Exponeringarna aggregeras och nettoredo visas för olika riskkategorier i enlighet med interna riktlinjer och aggregerad marknadsprisinformation om köp- och säljpriser som används i beräkningen. Köp- och säljpriser uppdateras löpande.

De största betydande förändringarna av värderingsmodellerna som gjordes under året avsåg dels modellen för kreditvärdighetsjusteringar (CVA) och debetvärdejusteringar (DVA), där beräkningen av sammanvägd sannolikhet för fallissemang hos motparter med hög samvariation ändrades, och dels beräkningen av gällande verkligt värdejustering för finansieringskostnad som vidareutvecklades för att ge en rättvisare bild av upplåningens marknadspris.

Värderingen till verkligt värde av förvaltningsfastigheter tar hänsyn till en marknadsaktörs förmåga att generera ekonomiska fördelar genom att använda förvaltningsfastigheterna på maximala och bästa sätt, det vill säga tar hänsyn till den användning av förvaltningsfastigheterna som är fysiskt möjligt, lagligen tillåten och finansiellt genomförbart. I dagsläget används förvaltningsfastigheterna i Nordea på det maximala och bästa sätt. Vid värderingen av förvaltningsfastigheterna tas också hänsyn till fastighetens syfte och art genom att tillämpa den lämpligaste värderingsmetoden. Den vanligaste värderingsmetoden är en diskonterad kassaflödesmodell som använder aktuella kassaflöden, marknadsräntor och aktuell avkastning.

Överföringar mellan nivå 1 och nivå 2

Nordea har under året överfört emitterande värdepapper till ett värde av 33 613 mn euro och räntebärande värdepapper till ett värde av 1 046 mn euro från nivå 1 till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde. Orsaken till omklassificeringen är en harmonisering av klassificeringsprocesserna för statsobligationer och bostadsobligationer mellan olika affärsområden inom Nordea.

Nordea har under året också överfört räntebärande värdepapper (inklusive pantsatta finansiella instrument) till ett värde av 2 129 mn euro (674 mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 1 937 mn euro (191 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Nordea har också överfört derivattillgångar till ett värde av 24 mn euro (36 mn euro) och derivat skulder till ett värde av 14 mn euro (44 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Orsaken till dessa överföringar från nivå 1 till nivå 2 var att instrumenten upphörde att handlas aktivt under året och verkligt värde har nu beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbara marknadsdata. Orsaken till överföringarna från nivå 2 till nivå 1 var att instrumenten handlades aktivt under året och tillförlitliga prisnoteringar fanns tillgängliga på marknaden. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Förändringar i nivå 3

2017, Mn euro	1 jan 2017	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året		Redovisat i övrigt totalresultat	Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omklassificering	Omräkningsdifferenser	31 dec 2017
		Realiserade	Orealiserade									
Räntebärande värdepapper	210	1	7	–	28	–24	–1	–	–32	–20	–1	168
- varav Life	38	–	–	–	20	–	–	–	–32	–20	–1	5
Aktier och andelar	3 785	9	–78	2	878	–692	–39	243	–47	–2 449	–28	1 584
- varav Life	3 185	7	–141	–	711	–521	–38	243	–47	–2 449	–23	927
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	155	–	6	–	37	–2	–2	152	–4	–	–	342
- varav Life	155	–	6	–	37	–2	–2	152	–4	–	–	342
Derivatinstrument (netto)	400	–152	–45	–	–	–	152	98	–1	–	1	453
Förvaltningsfastigheter	3 119	–4	–7	–	425	–148	–	–	–6	–1 879	–52	1 448
- varav Life	3 104	–	–6	–	420	–145	–	–	–6	–1 879	–51	1 437
Emitterade värdepapper	–	–	–	–	–	–	–	4 009	–	–	–	4 009

Orealiserade vinster och förluster avser de tillgångar och skulder som innehas vid årets slut. Orsaken till överföringen från nivå 3 var att observerbara marknadsdata blev tillgängliga. Orsaken till överföringen till nivå 3 var att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Överföringar från en nivå till en annan anses ha skett i slutet av året. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under året ingår i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" (se not K5). Tillgångar och skulder avseende derivatinstrument

redovisas netto. Från 2017 redovisas inbäddade derivat i emitterade strukturerade obligationer tillsammans med värdepapperet under posten "Emitterade värdepapper". De kombinerade instrumenten klassificeras normalt som nivå 3. Fram till och med 2016 redovisades värdepapperet och inbäddade derivat separat i balansräkningen, med värdepapperet (obligationerna) i nivå 2 enligt verkligt värde-hierarkin och de inbäddade derivaten normalt i nivå 3. Förändringen i klassificering av värdepapperet redovisas som en överföring till nivå 3.

2016, Mn euro	1 jan 2017	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året		Redovisat i övrigt totalresultat	Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omklassificering	Omräkningsdifferenser	31 dec 2017
		Realiserade	Orealiserade									
Räntebärande värdepapper	250	1	–18	–	4	–5	–1	1	–21	–	–1	210
- varav Life	45	–	–2	–	–	–3	–	–	–	–	–2	38
Aktier och andelar	4 854	67	–52	–	2 799	–1 793	–80	541	–2 565	–	14	3 785
- varav Life	4 188	9	–54	–	2 703	–1 573	–78	541	–2 565	–	14	3 185
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	135	–	21	–	6	–7	–	–	–	–	–	155
- varav Life	135	–	21	–	6	–7	–	–	–	–	–	155
Derivatinstrument (netto)	131	32	133	–	–	–	–32	8	127	–	1	400
Förvaltningsfastigheter	3 054	0	60	–	378	–350	–	–	1	–64	40	3 119
- varav Life	2 974	–	60	–	365	–336	–	–	1	–	40	3 104

Processen för värdering till verkligt värde Finansiella instrument

Värderingsprocessen i Nordea utgörs av flera steg. Första steget är att ta fram medelpriset vid dagens slut. Det är affärsområdena som ansvarar för att fastställa korrekta priser för värderingsprocessen. Dessa priser är antingen internt fastställda av en tradingenhet eller inhämtade från externa källor. Värderingskurserna och värderingsmetoderna kontrolleras och testas därefter av separata kontrollenheter. Allra viktigast i kontrollprocessen är den oberoende kontrollen av

priser. Här kontrolleras riktigheten i värderingarna med hjälp av data från oberoende källor som bäst speglar marknaden. Slutligen analyseras resultatet av värderingskontrollen och värderingarna, och eventuella noteringar eskaleras, med Group Valuation Committee som beslutsinstans.

Kontrollen av riktigheten i priser och andra parametrar utförs för de flesta produkter dagligen. Information från tredje man, såsom prisnoteringar och annan prisinformation från mäklare, används som jämförelseuppgifter vid kontrollen. Jämförelseuppgifternas kvalitet bedöms regelbundet. Denna

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

kvalitetsbedömning används i samband med mätningen av osäkerhet i värderingen.

Justeringar till verkligt värde och uppskjutna dag 1-resultat från nivå 3-transaktioner beräknas och rapporteras månadsvis. Den faktiska bedömningen av instrument i hierarkin för verkligt värde utförs kontinuerligt.

Specialiserade team inom enheten Balance Sheet Risk Control (BSRC) är ansvariga för att se över och oberoende bedömma de värderingar som utförs av affärsområdena. Dessa team är ansvariga för översyn av värderingar inom den andra försvarslinjen, med oberoende rapporteringsansvar till CRO och BAC.

Förvaltningsfastigheter

Huvuddelen av förvaltningsfastigheterna i Nordea innehas av Nordea Liv och Pension (NLP). Förvaltningsfastigheterna i NLP värderas en gång i kvartalet av fastighetsavdelningarna i respektive bolag inom NLP, och arbetet utförs helt eller delvis av externa värderare. De avdelningar som använder sig av sina egna metoder jämför fastigheternas värdeförändringar

med värderingar gjorda för liknande fastigheter av externa värderare. Värderingen presenteras för, och godkänns av, ledningen i respektive bolag. Finansdirektören i vart och ett av bolagen inom NLP godkänner de tillämpade metoderna och ansvarar för de värden som används. Principerna som tillämpas i samtliga bolag överensstämmer med de nationella tillsynsmyndigheternas bestämmelser, som i sin tur överensstämmer med internationella värderingsprinciper och IFRS.

Dessutom finns en Investment Operation Committee (IOC), som är ett gemensamt forum för frågor som rör värdering och redovisning av i NLP:s investeringsverksamhet. Bolagen inom NLP rapporterar regelbundet till IOC, och IOC rapporterar kvartalsvis till Nordeakoncernens Group Valuation Committee.

Förvaltningsfastigheterna i NLP fungerar som skuldtäckning gentemot försäkringstagarna i liv- och fondförsäkringsavtal samt i finansiella avtal, vilket innebär att effekten på Nordeas resultaträkning och eget kapital beror på återbäringsmedlen och återbäringsavtalen i det bolag som äger fastigheten.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde	Varav Life ¹	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper					
Bolåneinstitut och andra kreditinstitut ²	162	–	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–1/1
Företag	6	5	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	168	5			–1/1
Aktier och andelar					
Private equity-fonder	714	450	Andelsvärde ³		–80/80
Hedgefonder	118	88	Andelsvärde ³		–10/10
Kreditfonder	405	202	Andelsvärde/analytikerkonsensus ³		–28/28
Övriga fonder	245	152	Andelsvärde/fondkurser ³		–21/21
Övrigt ⁴	293	226	–		–13/13
Summa	1 775	1 118			–152/152
Derivatinstrument					
Räntederivat	332	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–13/14
Aktiederivat	76	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet Utdelning	–14/7
Valutaderivat	–2	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Kreditderivat	25	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–14/12
Övrigt	22	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Summa	453	–			–41/33
Emitterade värdepapper					
Emitterade strukturerade obligationer	4 009	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–20/20
Total	4 009	–			–20/20

1) Innehav i finansiella instrument utgör en stor del av livförsäkringsrörelsen, i syfte att fullgöra åtaganden i försäkringsavtal och finansiella avtal. Vinster och förluster hänförliga till dessa instrument allokteras nästan uteslutande till försäkringstagarna och påverkar därmed inte Nordeas eget kapital.

2) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

3) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande

tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Ungefär 40 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 31 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

4) Varav 191 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.

Tabellerna ovan visar, för varje tillgångs- och skuldclass som hänförs till nivå 3, det verkliga värdet, värderingsmetoderna som använts för beräkning av verkligt värde, väsentliga ej observerbara data som använts i värderingsmodellerna samt, för finansiella tillgångar och skulder, det verkliga värdets känslighet för förändringar i viktiga antaganden.

Kolumnen "intervall för verkligt värde" i tabellen ovan visar känsligheten i verkligt värde för nivå 3-instrument vid förändringar i viktiga antaganden. När exponeringen för en ej observerbar parameter kvittas mellan olika instrument redovisas endast nettoeffekten i tabellen. Redovisat intervall är sannolikt större än den faktiska osäkerheten i verkligt värde för dessa instrument, eftersom det i praktiken är osannolikt att

alla ej observerbara parametrar samtidigt skulle vara i utkan- ten av sina intervall för rimligt möjliga alternativ. Redovis- ningen är varken förutsäggande eller indikativ för framtida för- ändringar i verkligt värde.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för derivat tillämpas en rad olika modeller för att fastställa ett osäkerhetsintervall kring det redovisade verkliga värdet. De olika modellerna är inriktade på olika aspekter av prissätt- ningen av derivat. Två gemensamma komponenter i model- lerna för derivatvärdering är volatiliteten i underliggande riskfaktorer och korrelationen mellan de relevanta riskfakto- rerna. Hänsyn tas till båda dessa genom att olika antaganden om indata och/eller valet av modell tillämpas. Förutom dessa

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde	Varav Life ¹	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper					
Bolåneinstitut och andra kreditinstitut ²	171	–	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–2/2
Företag	39	38	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–2/2
Summa	210	38			–4/4
Aktier och andelar					
Private equity-fonder	1 955	1 729	Andelsvärde ³		–230/230
Hedgefonder	390	311	Andelsvärde ³		–32/32
Kreditfonder	1 224	1 047	Andelsvärde/analytikerkonsensus ³		–77/77
Övriga fonder	99	64	Andelsvärde/fondkurser ³		–13/13
Övrigt ⁴	133	50	–		–11/11
Summa	3 801	3 201			–363/363
Derivatinstrument					
Räntederivat	332	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–20/17
Aktiederivat	74	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet Utdelning	–18/11
Valutaderivat	–6	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	+/–0
Kreditderivat	–32	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–13/10
Övrigt	32	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	+/–0
Summa	400				–51/38

1) Innehav i finansiella instrument utgör en stor del av livförsäkringsrörelsen, i syfte att fullgöra åtaganden i försäkringsavtal och finansiella avtal. Vinster och förluster hänförliga till dessa instrument allokeras nästan uteslutande till försäkringstagarna och påverkar därmed inte Nordeas eget kapital.

2) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

3) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos

leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Mindre än 15 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 36 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

4) Varav 16 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.

gemensamma faktorer omfattar analysen även ett antal faktorer som är specifika för tillgångsklassen, bland annat förväntad aktieutdelning, återvinningsantaganden för kreditderivat och inflationsförväntningar. Det verkliga värdet på derivat redovisas som nettot av tillgångar och skulder.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för aktier och andelar och räntebärande värdepapper ökades och minskades det verkliga värdet med 2–10 procentenheter, beroende på osäkerheten i värderingen och underliggande antaganden. Större intervall tillämpas på instrument med större osäkerhet i värderingen jämfört med aktivt handlade instrument och underliggande osäkerheter i individuella antaganden.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Förvaltningsfastigheter**

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde ¹	Varav Life	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för ej observerbara data	Vägt genomsnitt för ej observerbara data				
Norge	530	530	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra						
				Kommersiella	273 EUR/m ²	273 EUR/m ²				
				Kontor	194–737 EUR/m ²	283 EUR/m ²				
				Lägenheter	206 EUR/m ²	206 EUR/m ²				
				Övriga	128 EUR/m ²	128 EUR/m ²				
				Avkastingskrav						
				Kommersiella	5,7% – 5,7%	5,7%				
				Kontor	3,9% – 6,4%	5,1%				
				Lägenheter	4,5% – 4,5%	4,5%				
				Övriga	6,0% – 9,5%	7,0%				
				Finland ³	839	839	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
								Kommersiella	150–240 EUR/m ²	195 EUR/m ²
								Kontor	98–300 EUR/m ²	199 EUR/m ²
Lägenheter	189–297 EUR/m ²	243 EUR/m ²								
Övriga	225–279 EUR/m ²	252 EUR/m ²								
Avkastingskrav										
Kommersiella	5,8% – 7,0%	6,4%								
Kontor	4,5% – 8,3%	6,4%								
Lägenheter	3,3% – 4,8%	4,0%								
Övriga	4,5% – 6,3%	5,4%								
Sverige	219	219	Diskonterade kassaflöden ²					Marknadshyra		
								Kommersiella	114–213 EUR/m ²	149 EUR/m ²
								Kontor	238–239 EUR/m ²	239 EUR/m ²
				Lägenheter	167–172 EUR/m ²	169 EUR/m ²				
				Övriga	67–82 EUR/m ²	69 EUR/m ²				
				Avkastingskrav						
				Kommersiella	5,5% – 6,5%	6,0%				
				Kontor	4,8% – 5,1%	4,9%				
				Lägenheter	3,8% – 4,8%	4,3%				
				Övriga	5,8% – 7,3%	6,1%				
				Övriga	11		Diskonterade kassaflöden	–	–	–
				Summa	1 599	1 588				

1) Fördelning baserad på de värderingsmetoder som används i olika länder.

2) Verkligt värde beräknas av externa värderare.

3) Varav 151 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Förvaltningsfastigheter**

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde ¹	Varav Life	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för ej observerbara data	Vägt genomsnitt för ej observerbara data				
Danmark	1 761	1 751	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra						
				Kommersiella	75–320 EUR/m ²	179 EUR/m ²				
				Kontor	32–332 EUR/m ²	111 EUR/m ²				
				Lägenheter	88–250 EUR/m ²	174 EUR/m ²				
				Avkastingskrav						
				Kommersiella	4,9% – 9,5%	7,5%				
				Kontor	3,9% – 9,3%	6,0%				
				Lägenheter	3,5% – 6,0%	4,2%				
				Norge	568	567	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra		
								Kommersiella	47–294 EUR/m ²	163 EUR/m ²
Kontor	156–792 EUR/m ²	293 EUR/m ²								
Lägenheter	187 EUR/m ²	187 EUR/m ²								
Övriga	29–190 EUR/m ²	122 EUR/m ²								
Avkastingskrav										
Kommersiella	5,6% – 6,0%	5,8%								
Kontor	4,0% – 7,5%	5,3%								
Lägenheter	4,6% – 4,6%	4,6%								
Övriga	5,3% – 8,5%	7,3%								
Finland ³	725	725	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra						
				Kommersiella	136–324 EUR/m ²	210 EUR/m ²				
				Kontor	126–300 EUR/m ²	187 EUR/m ²				
				Lägenheter	182–300 EUR/m ²	240 EUR/m ²				
				Övriga	94–117 EUR/m ²	97 EUR/m ²				
				Avkastingskrav						
				Kommersiella	4,8% – 6,9%	5,8%				
				Kontor	4,8% – 8,0%	6,4%				
				Lägenheter	3,5% – 5,0%	4,3%				
				Övriga	6,2% – 8,0%	7,1%				
Sverige	200	200	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra						
				Kommersiella	112–190 EUR/m ²	157 EUR/m ²				
				Kontor	237 EUR/m ²	237 EUR/m ²				
				Lägenheter	144–169 EUR/m ²	151 EUR/m ²				
				Övriga	69 EUR/m ²	69 EUR/m ²				
				Avkastingskrav						
				Kommersiella	5,7% – 6,8%	6,0%				
				Kontor	4,9% – 5,0%	4,9%				
				Lägenheter	3,2% – 4,0%	3,5%				
				Övriga	7,0% – 7,3%	7,1%				
Övriga	4	–	Diskonterade kassaflöden	–	–	–				
Summa	3 258	3 243								

1) Fördelning baserad på de värderingsmetoder som används i olika länder.

2) Verkligt värde beräknas av externa värderare.

3) Varav 139 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life.

De väsentliga ej observerbara indata som används när förvaltningsfastigheterna värderas till verkligt värde är marknadshyra och avkastningskrav. Betydande höjningar (sänkningar) av marknadshyran eller avkastningskravet skulle, isolerat, resultera i en betydligt lägre (högre) verkligt värde.

Förändringar i uppskjutna dag 1-resultat

Transaktionspriset för finansiella instrument överensstämmer i vissa fall inte med verkligt värde vid första redovisningstillfället (enligt använd värderingsmodell). Skälet är huvudsakligen att transaktionspriset inte har kunnat fastställas på en aktiv marknad. Om väsentliga ej observerbara data används i värderingsmetoden (nivå 3) redovisas det finansiella instru-

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

mentet till transaktionspriset, och den eventuella skillnaden mellan transaktionspriset och det verkliga värdet vid första redovisningstillfället, enligt använd värderingsmodell (dag 1-resultat), skjuts upp. För ytterligare information, se not K1 "Redovisningsprinciper". Tabellen nedan visar den totala skillnaden som kvarstår att periodisera i resultaträkningen vid periodens början och slut, samt en avstämning av hur detta skillnadsbelopp har förändrats under året (förändring i uppskjutna dag 1-resultat).

Uppskjutna dag 1-resultat – derivat, netto, mn euro

Mn euro	2017	2016
Belopp vid årets början	23	34
Uppskjutna resultat från nya transaktioner	89	19
Redovisat i resultaträkningen under året ¹	-54	-30
Belopp vid årets slut	58	23

1) Varav -2 mn euro (-14 mn euro) relateras till överföring av derivatinstrument från nivå 3 till nivå 2.

Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016		Nivå i hierarkin för verkligt värde
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	
Tillgångar som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	43 081	32 099	32 099	3
Utlåning	246 943	248 606	259 025	258 339	3
Räntebärande värdepapper	3 093	3 272	3 095	3 286	1, 2
Övriga tillgångar	1 523	1 523	2 833	2 833	3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	999	999	966	966	3
Summa	295 639	297 481	298 018	297 523	
Skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Inlåning och skuldinstrument	330 356	331 876	345 445	346 134	3
Övriga skulder	2 833	2 833	4 678	4 678	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	246	246	290	290	3
Summa	333 435	334 955	350 413	351 102	

Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker

Verkligt värde på "Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker" antas, till följd av dess kortfristiga natur, vara samma som det redovisade värdet och hänförs därför till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Utlåning

Det verkliga värdet på "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" har beräknats genom att diskontera de förväntade framtida kassaflödena med en antagen kundränta som skulle ha använts på marknaden om lånen hade emitterats vid värderingstidpunkten. Den antagna kundräntan beräknas som referensräntan plus den genomsnittliga marginalen på nyutlåning i Personal Banking, Commercial & Business Banking respektive Wholesale Banking.

Värderingen till verkligt värde har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Räntebärande värdepapper

Det verkliga värdet uppgår till 3 272 mn euro (3 286 mn euro), varav 92 mn euro (0 mn euro) har hänförs till nivå 1 och 3 180 mn euro (3 286 mn euro) till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde. Värderingsprinciperna är desamma som för liknande instrument som redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

Övriga tillgångar samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Balansposterna "Övriga tillgångar" och "Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter" utgörs av kortfristiga fordringar, huvudsakligen upplupna ränteintäkter. Det verkliga värdet

anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Inlåning och skuldinstrument

Det verkliga värdet på "Skulder till kreditinstitut", "In- och upplåning från allmänheten", "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder" har beräknats som det redovisade värdet justerat för förändringar i verkligt värde gällande ränterisk och egen kreditrisk. Det verkliga värdet har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till ränterisk baseras på förändringar i berörda räntor jämfört med motsvarande nominell ränta i portföljerna. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till kreditrisk beräknas som skillnaden mellan kreditspreaden i de nominella räntorna och aktuell kreditspread på marknaden. Beräkningen utförs på aggregerad nivå för all långfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder". Eftersom den avtalade löptiden är kort för "Skulder till kreditinstitut" och "In- och upplåning från allmänheten" antas förändringarna i Nordeas egen kreditrisk hänförliga till dessa poster vara obetydliga. Detsamma gäller kortfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder".

Övriga skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Balansposterna "Övriga skulder" och "Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter" utgörs av kortfristiga skulder, huvudsakligen fondlikvidskulder. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

K41. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 dec 2017, Mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Tillgångar							
Derivatinstrument	171 059	-125 509	45 550	-29 391	-	-8 868	7 291
Omvända återköpsavtal	28 926	-10 107	18 819	-	-18 819	-	-
Avtal om inlåning av värdepapper	5 781	-	5 781	-	-5 781	-	-
Summa	205 766	-135 616	70 150	-29 391	-24 600	-8 868	7 291

31 dec 2017, Mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument	167 406	-125 509	41 897	-29 391	-	-9 611	2 895
Återköpsavtal	23 075	-10 107	12 968	-	-12 968	-	-
Avtal om utlåning av värdepapper	3 917	-	3 917	-	-3 917	-	-
Summa	194 398	-135 616	58 782	-29 391	-16 885	-9 611	2 895

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Återköpsavtal och avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

31 dec 2016, Mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Tillgångar							
Derivatinstrument	242 279	-172 626	69 653	-49 528	-	-7 547	12 578
Omvända återköpsavtal	31 772	-9 991	21 781	-	-21 781	-	-
Avtal om inlåning av värdepapper	4 547	-	4 547	-	-4 547	-	-
Summa	278 598	-182 617	95 981	-49 528	-26 328	-7 547	12 578

31 dec 2016, Mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument	239 120	-172 626	66 494	-49 528	-	-8 031	8 935
Återköpsavtal	21 838	-9 991	11 847	-	-11 847	-	-
Avtal om utlåning av värdepapper	2 245	-	2 245	-	-2 245	-	-
Summa	263 203	-182 617	80 586	-49 528	-14 092	-8 031	8 935

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Återköpsavtal och avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

K41. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal, forts.

Rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal

Finansiella instrument bruttoredovisas i balansräkningen med det innebär inte att dessa instrument inte omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal. Normalt omfattas finansiella instrument (derivat, repor och värdepapperslån) av ramavtal för nettningsavtal, och Nordea skulle därmed tillåtas använda nettningsavtal i händelse av fallissemang och i beräkningen av motpartsrisik.

En närmare beskrivning av motpartsrisik finns i förvaltningsberättelsen, i avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering.

K42. Avyttringsgrupper som innehas för försäljning

Balansräkning – sammandrag¹

Mn euro	2017	2016
Tillgångar		
Utlåning till kreditinstitut	394	34
Utlåning till allmänheten	–	8 556
Räntebärande värdepapper	6 051	58
Pantsatta finansiella instrument	1 477	–
Aktier och andelar	10 361	0
Derivatinstrument	1 184	2
Aktier och andelar i intressebolag och joint ventures	267	5
Förvaltningsfastigheter	1 879	44
Övriga tillgångar	573	198
Summa tillgångar som innehas för försäljning	22 186	8 897
Skulder		
Skulder till kreditinstitut	643	22
In- och upplåning från allmänheten	–	4 776
Skulder till försäkringstagare	23 316	–
Derivatinstrument	810	1
Aktuella skatteskulder	921	12
Övriga skulder	341	77
Summa skulder som innehas för försäljning	26 031	4 888

1) Innefattar de externa tillgångar och skulder som innehas för försäljning.

Tillgångar och skulder som innehas för försäljning per 31 december 2017 avser Nordeas tidigare meddelade beslut att sälja ytterligare 45 procent av innehavet i danska Nordea Liv & Pension, livsförsäkringsföretag A/S. Försäljningen förutsätter godkännande från berörda myndigheter som väntas under första kvartalet 2018. De individuella tillgångarna och skulderna kommer att bokas bort från Nordeas balansräkning och ersättas av ett innehav i intresseföretag när alla godkännanden har erhållits och affären slutförts. Avvecklingsgruppen ingår i "Life & Pensions oallokerat" i not K2 "Segmentrapportering".

Tillgångar och skulder som innehades för försäljning per den 31 december 2016 avsåg Nordeas beslut att slå samman sin baltiska verksamhet med motsvarande verksamhet i DNB. De individuella tillgångarna och skulderna bokades bort från Nordeas balansräkning och ersattes av ett innehav i intresseföretag. Avvecklingsgruppen ingår i "Övriga rörelsesegment" i not K2 "Segmentrapportering".

Den 25 januari tillkännagav Nordea sina planer på att avyttra en del av sin privata banking-verksamhet i Luxemburg. Affären väntas vara slutförd under andra halvåret 2018 och förutsätter godkännande av berörda myndigheter liksom uppfyllelse av ett antal villkor. Avyttringsgruppen omklassificerades inte till "Tillgångar/skulder som innehas för försäljning" under 2017, eftersom affären vid utgången av 2017 inte ansågs vara mycket sannolik. Avyttringsgruppen utgörs av Utlåning till allmänheten om 1,3 md euro och In- och upplåning från allmänheten om 2,6 md euro. Avyttringsgruppen ingår i rörelsesegmentet Private Banking inom Wealth Management i not K2."

K43. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter

Överförda tillgångar som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder

Alla tillgångar som överförts redovisas fortsatt i balansräkningen om Nordeas exponering för förändringar i verkligt värde för tillgången kvarstår. Så är fallet vid återköpsavtal och värdepapperslån.

Återköpsavtal är en form av inlåning mot säkerhet där Nordea säljer värdepapper med ett avtal om att till ett fast pris återköpa dessa vid ett senare datum. Likvida medel som erhållits redovisas som inlåning (skuld). Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal bokas inte bort från balansräkningen.

Utlåning av värdepapper är transaktioner där Nordea lånar ut innehavda värdepapper till en motpart och erhåller en avgift.

Eftersom både återköpsavtal och värdepapperslån innebär att värdepappren återlämnas till Nordea, kvarstår alla risker och rättigheter förknippade med de överförda instrumenten hos Nordea, även om de inte är tillgängliga för Nordea under den period då de är överförda. Motparten i transaktionen innehar värdepappren som säkerhet, men har inte någon rätt till andra tillgångar i Nordea.

De värdepapper som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder värderas till verkligt värde.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Återköpsavtal		
Räntebärande värdepapper	6 489	5 108
Avtal om utlåning av värdepapper		
Aktier och andelar	–	–
Summa	6 489	5 108

Skulder hänförliga till tillgångarna

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Återköpsavtal		
Skulder till kreditinstitut	3 670	2 475
In- och upplåning från allmänheten	2 896	2 491
Avtal om utlåning av värdepapper		
Skulder till kreditinstitut	–	–
Summa	6 566	4 966
Netto	-77	142

K43. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter, forts.

Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån, vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Vanligtvis så kräver avtalen ytterligare säkerheter om värdet på värdepapper sjunker under en förutbestämd nivå. Enligt standardavtalen för de flesta återköpsavtal så har mottagaren av säkerheten ovillkorlig rätt att sälja eller återpantsätta säkerheten förutsatt att likvärdiga värdepapper överförs vid likvidtillfället. Det verkliga värdet på erhållna säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån upplyses om nedan.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Omvända återköpsavtal		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	28 706	30 002
- varav sålda eller pantsatta på nytt	16 263	16 129
Avtal om värdepapperslån		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	7 138	4 552
- varav sålda eller pantsatta på nytt	–	47
Summa	35 844	34 554

K44. Löptidsanalys för tillgångar och skulder

Förväntad löptid

Mn euro	Not	31 dec 2017			31 dec 2016		
		Förväntas återvinnas eller regleras:			Förväntas återvinnas eller regleras:		
		Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		43 081	–	43 081	32 099	–	32 099
Utlåning till centralbanker	K13	4 796	–	4 796	11 235	–	11 235
Utlåning till kreditinstitut	K13	7 143	1 449	8 592	4 236	4 790	9 026
Utlåning till allmänheten	K13	85 059	225 099	310 158	71 245	246 444	317 689
Räntebärande värdepapper	K14	22 594	52 700	75 294	19 131	68 570	87 701
Pantsatta finansiella instrument	K15	3 496	2 993	6 489	1 194	3 914	5 108
Aktier och andelar	K16	6 680	10 500	17 180	1 410	20 114	21 524
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	16 832	9 047	25 879	7 775	15 327	23 102
Derivatinstrument	K18	8 674	37 437	46 111	12 764	57 195	69 959
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		13	150	163	31	147	178
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	K19	–	1 235	1 235	0	588	588
Immateriella tillgångar	K20	89	3 894	3 983	102	3 690	3 792
Materiella tillgångar		81	543	624	6	560	566
Förvaltningsfastigheter	K22	8	1 440	1 448	3	3 116	3 119
Uppskjutna skattefordringar	K11	54	64	118	30	30	60
Aktuella skattefordringar		121	–	121	288	–	288
Pensionstillgångar	K32	0	250	250	2	304	306
Övriga tillgångar	K23	12 391	50	12 441	18 914	59	18 973
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	K24	1 121	342	1 463	1 098	351	1 449
Tillgångar som innehas för försäljning	K42	22 186	–	22 186	8 897	–	8 897
Summa tillgångar		234 419	347 193	581 612	190 460	425 199	615 659
Skulder till kreditinstitut	K25	35 438	4 545	39 983	35 750	2 386	38 136
In- och upplåning från allmänheten	K26	148 706	23 728	172 434	169 982	4 046	174 028
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	5 632	20 701	26 333	9 327	14 253	23 580
Skulder till försäkringstagare	K27	2 086	17 326	19 412	2 274	38 936	41 210
Emitterade värdepapper	K28	64 930	114 184	179 114	64 406	127 344	191 750
Derivatinstrument	K18	7 462	35 251	42 713	14 243	54 393	68 636
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		571	879	1 450	1 168	1 298	2 466
Aktuella skatteskulder		389	–	389	487	–	487
Övriga skulder	K29	28 290	225	28 515	24 271	142	24 413

K44. Löptidsanalys för tillgångar och skulder, forts.**Förväntad löptid, forts.**

Mn euro	Not	31 dec 2017 Förväntas återvinnas eller regleras:			31 dec 2016 Förväntas återvinnas eller regleras:		
		Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa
		Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	K30	1 547	56	1 603	1 718
Uppskjutna skatteskulder	K11	94	628	722	75	755	830
Avsättningar	K31	289	40	329	209	97	306
Pensionsskulder	K32	11	270	281	5	297	302
Efterställda skulder	K33	943	8 044	8 987	1 590	8 869	10 459
Skulder som innehas för försäljning	K42	26 031	–	26 031	4 888	–	4 888
Summa skulder		322 419	225 877	548 296	330 393	252 856	583 249

Avtalsenliga odiskonterade kassaflöden

31 dec 2017, Mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Räntebärande finansiella tillgångar	55 643	75 852	47 530	145 601	222 431	547 057
Ej räntebärande finansiella tillgångar	–	–	–	–	87 092	87 092
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	–	9 040	9 040
Summa tillgångar	55 643	75 852	47 530	145 601	318 563	643 189
Räntebärande finansiella skulder	142 574	95 830	42 631	103 679	41 550	426 264
Ej räntebärande finansiella skulder	–	–	–	–	138 692	138 692
Icke finansiella skulder och eget kapital	–	–	–	–	53 581	53 581
Räntebärande finansiella skulder	142 574	95 830	42 631	103 679	233 823	618 537
Ej räntebärande finansiella skulder	–	551 182	142 235	241 873	15 695	950 985
Derivatinstrument kassautflöde	–	547 892	139 470	246 203	16 221	949 786
Nettoexponering	–	3 290	2 765	–4 330	–526	1 199
Exponering	–86 931	–16 688	7 664	37 592	84 214	25 851
Kumulativ exponering	–86 931	–103 619	–95 955	–58 363	25 851	–

31 dec 2016, Mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Räntebärande finansiella tillgångar	53 094	76 815	43 924	159 816	240 561	574 210
Ej räntebärande finansiella tillgångar	–	–	–	–	74 321	74 321
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	–	10 328	10 328
Summa finansiella tillgångar	53 094	76 815	43 924	159 816	325 210	658 859
Räntebärande finansiella skulder	150 378	94 422	48 371	106 640	48 356	448 167
Ej räntebärande finansiella skulder	–	–	–	–	127 851	127 851
Icke finansiella skulder och eget kapital	–	–	–	–	75 500	75 500
Summa finansiella skulder och eget kapital	150 378	94 422	48 371	106 640	251 707	651 518
Derivatinstrument, kassainflöde	–	576 857	155 966	229 126	29 417	991 366
Derivatinstrument, kassautflöde	–	574 442	158 633	229 672	28 899	991 646
Nettoexponering	–	2 415	–2 667	–546	518	–280
Exponering	–97 284	–15 192	–7 114	52 630	74 021	7 061
Kumulativ exponering	–97 284	–112 476	–119 590	–66 960	7 061	–

Tabellen är baserad på avtalsenliga löptider för posterna i balansräkningen. För derivat har förväntade in- och utflöden av kontanter redovisats för både derivattillgångar och derivatsskulder eftersom derivat hanteras netto. Utöver posterna i balansräkningen har Nordea utställda kreditlöften om 74 545 mn euro (78 005 mn euro), vilka kan utnyttjas när som helst.

Nordea har också ställt ut garantier om 17 335 mn euro (21 034 mn euro) som kan komma att leda till ett utflöde av kontanter om särskilda händelser inträffar.

För ytterligare information om återstående löptider, se avsnittet om "risk-, likviditets- och kapitalhantering".

K45. Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordeas perspektiv, dvs den visar hur Nordeas siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter.

Mn euro	Intresseföretag och joint ventures		Övriga närstående parter ¹	
	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar				
Utlåning	170	438	–	–
Räntebärande värdepapper	0	24	–	–
Derivatinstrument	2	46	–	–
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	1 235	588	–	–
Summa tillgångar	1 407	1 096	–	–
Skulder				
In- och upplåning	17	65	77	36
Derivatinstrument	0	26	–	–
Summa skulder	17	91	77	36
Poster utanför balansräkningen²	2 075	3 428	–	–

Mn euro	Intresseföretag och joint ventures		Övriga närstående parter ¹	
	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	1	1	–	–
Avgifts- och provisionsnetto	3	3	–	–
Nettoresultat av poster till verkligt värde	0	51	–	–
Resultat före kreditförluster	4	55	–	–

1) Aktieägare med väsentligt inflytande och nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen, samt bolag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen eller av nära anhöriga till dessa nyckelpersoner räknas som närstående parter till Nordea. Inkluderat i denna grupp av närstående parter är Sampo Oyj och Aegon Asset Management. Om transaktioner med dessa närstående parter görs som ett led i Nordeas och de närstående parternas normala affärsverksamhet och på samma kriterier och villkor som jämförbara transaktioner med parter med liknande kundrelation till Nordea samt om de ej innebär mer än normalt risktagande, redovisas de ej i tabellen. Nordea har således inte upplyst om några transaktioner med aktieägare med betydande inflytande.

2) Inklusive nominella belopp på derivatinstrument.

Ersättningar samt utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Information om ersättningar och utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K7 "Personalkostnader".

Övriga transaktioner med närstående parter

Från och med mars 2008 ingår Nordea i ett garantikonstium som har bildats avseende norska Eksportfinans ASA:s värdepappersportfölj. Nordea äger 23 procent av bolaget. Övriga ägare är den norska staten samt andra nordiska banker. Nordeas andel av garantins negativa verkliga värde per balansdagen uppgår till 23 mn euro. Avtalet löper ut samtidigt som de obligationer som är inkluderade i garantin. Sista förfallodagen är 31 december 2023. Det här avtalet sades upp 31 december 2017, och slutbetalningen av portföljutvecklingsbeloppet betalades den 15 januari 2018, inklusive uppsägningsavgift.

K46. Upplysningar om kreditrisk

Nordeas hantering och analys av kreditrisk beskrivs i förvaltningsberättelsen, i avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering. Ytterligare information om kreditrisk finns också i Capital and Risk management Report (Pillar III) 2017, som kan hämtas på www.nordea.com. Informationen i denna not har till stor del hämtats från Pelare III-rapporten i syfte att tillgodose upplysningskraven för kreditrisk i årsredovisningen. Pelare III-rapporten innehåller de upplysningar som krävs enligt kapitaltäckningsdirektivet (CRD), som grundas på Basel II. Pelare III-upplysningarna har anpassats efter hur Nordea hanterar kreditrisk, och bedöms vara det bästa sättet att tydliggöra Nordeas exponering för kreditrisk. Kreditriskexponeringar uppträder i olika form och delas in i följande typer:

Exponeringstyper¹

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Exponeringar inom balansräkningen	404 263	411 692
Exponeringar utanför balansräkningen	48 515	53 849
Värdepappersiseringar	5 310	4 388
Derivat	17 520	29 240
Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	475 608	499 169

1) Exponeringar i värdepappersiseringar är inkluderade i tabellen.

De tabeller som redovisas i denna not och som innehåller upplysningar om exponeringar presenterar dessa i form av exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD). EAD motsvarar exponering efter tillämpning av konverteringsfaktorer för kreditrisk.

Avstämning av exponeringstyper mot balansräkningen

Detta avsnitt beskriver kopplingen mellan kreditportföljen, definierad i enlighet med redovisningsstandarder, och exponeringen, definierad i enlighet med CRD. De huvudsakliga skillnaderna beskrivs här för att belysa kopplingen mellan de olika redovisningsmetoderna. Ursprunglig exponering är exponeringen före beaktande av substitutionseffekter hänförliga till begränsning av kreditrisken, kreditkonverteringsfaktorer för exponeringar utanför balansräkningen och reserveringar inom ramen för schablonmetoden. I den här noten definieras emellertid exponering som exponering vid fallissemang (EAD) för IRK-exponeringar och exponeringsvärde för schablonmetodsexponeringar, om inget annat anges. I enlighet med CRD har den kreditriskexponering som redovisas i Pelare III-rapporten delats in i olika exponeringsklasser, där varje klass i sin tur delas in i exponeringstyper:

- poster i balansräkningen
- ansvarsförbindelser (t ex garantier och outnyttjad del av beviljade krediter)
- värdepappersfinansiering (t ex omvända repor och värdepapperslån)
- derivat

De poster som redovisas i årsredovisningen har delats in enligt följande (i enlighet med redovisningsstandarderna):

- poster i balansräkningen (t ex utlåning till centralbanker och kreditinstitut, utlåning till allmänheten, omvända repor, positivt verkligt värde för derivat och räntebärande värdepapper).
- ansvarsförbindelser (t ex garantier och outnyttjad del av beviljade krediter).

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Tabellen nedan visar kopplingen mellan kreditriskexponering enligt CRD och poster som ingår i årsredovisningen.

Poster i balansräkningen

Som framgår av tabellen nedan har följande poster lyfts ut från balansräkningen vid beräkningen av exponering i balansräkningen enligt CRR:

- Ej CRD-relaterade poster. Poster som inte ingår i den konsoliderade situationen enligt CRD, till exempel livförsäkringsrörelsen (solvensregler).
- Marknadsriskrelaterade poster i handelslaget, såsom vissa räntebärande värdepapper och pantsatta instrument.
- Repor, derivat och värdepapperslån. Dessa transaktioner ingår antingen i beräkningen av marknadsrisk i handelslaget eller redovisas som separata exponeringstyper (derivat eller värdepappersfinansiering).
- Övrigt, huvudsakligen reserveringar och immateriella tillgångar.

Poster utanför balansräkningen

Följande ansvarsförbindelser som angetts i årsredovisningen ingår inte när exponeringen för ansvarsförbindelser beräknas i enlighet med CRD:

- Ej CRD-relaterade poster som inte ingår i den konsoliderade situationen enligt CRD, till exempel livförsäkringsrörelsen (solvensregler).
- För egna skulder ställda säkerheter och Övriga ställda säkerheter (förutom leasing). Dessa transaktioner redovisas som värdepappersfinansiering (dvs. en separat exponeringstyp).
- Derivat.

Derivat och värdepappersfinansiering

Derivat redovisas till verkligt värde i balansräkningen i enlighet med gällande redovisningsstandarder. Enligt CRD redovisas däremot derivat och värdepappersfinansiering som separata exponeringstyper. Vidare grundas beräkningen av repor och in- och utlåning av värdepapper i balansräkningen på nominellt värde. I CRD-beräkningarna fastställs dessa exponeringstyper med avdrag för värdet på säkerheterna.

Exponeringar inom balansräkningen¹

Mn euro	Ursprunglig exponering	Tillgångar relaterade till marknadsrisk	Repor, derivat och värdepappersfinansieringar	Ej CRD-relaterade poster	Övrigt	Balansräkning
31 dec 2017						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	44 503	–	–	0	–1 422	43 081
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	9 396	2	3 951	218	–179	13 388
Utlåning till allmänheten	293 240	–2	23 084	–3 059	–3 105	310 158
Räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument	52 482	18 272	–	11 028	–	81 782
Derivatinstrument ¹	0	–	47 370	–1 259	–	46 111
Immateriella tillgångar	–	–	–	153	3 829	3 983
Övriga tillgångar och förutbetalda kostnader	5 831	20 691	–	55 968	620	83 109
Summa tillgångar	405 452	38 963	74 405	63 049	–257	581 612
Exponeringsbelopp vid fallissemang²	404 263					
31 dec 2016						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	32 192	–	–	–93	–	32 099
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	17 178	0	2 755	343	–16	20 260
Utlåning till allmänheten	303 662	0	26 590	–13 031	468	317 689
Räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument	54 156	17 345	–	21 308	–	92 809
Derivatinstrument ¹	–	–	71 147	–1 188	–	69 959
Immateriella tillgångar	0	–	–	357	3 435	3 792
Övriga tillgångar och förutbetalda kostnader	5 440	23 375	–	49 428	808	79 051
Summa tillgångar	412 628	40 720	100 492	57 124	4 695	615 659
Exponeringsbelopp vid fallissemang²	411 692					

1) Exponeringar i värdepappersfinansiering är inkluderade i tabellen.

2) Derivat inkluderades i "banking book" och "trading book", men inte till redovisade värden. Motpartsrisk i tradingderivat inkluderades i kreditriskberäkningarna.

3) Balansräkningsexponeringen har en konverteringsfaktor på 100% men kan ändå ha ett lägre exponeringsbelopp vid fallissemang på grund av avsättningar i standardmetoden, vilka avräknas från den ursprungliga exponeringen när exponeringsbeloppet vid fallissemang beräknas.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.**Exponeringar utanför balansräkningen¹**

31 dec 2017, Mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Poster exkluderade från konsolidering enligt CRD	Inkluderat i derivat och värdepappersiseringar	Exponeringar utanför balansräkningen
Ansvarsförbindelser	18 978	42	–	19 020
Kreditlöften och övriga åtaganden	75 553	1 479	–	77 032
Summa exponeringar utanför balansräkningen	94 531	1 521	–	96 052

31 dec 2017, Mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Exponeringar utanför redovisningen	Ursprunglig exponering	Genomsnittlig konverteringsfaktor	Exponeringsbelopp vid fallissemang
Kreditfaciliteter	39 725	4 231	43 956	51%	22 426
Checkräkningskredit	19 333	48	19 381	53%	10 189
Lånelöften	16 485	1 064	17 549	52%	9 167
Garantier	17 783	–	17 783	36%	6 361
Övrigt	1 205	–	1 205	31%	372
Summa	94 531	5 343	99 874		48 515

31 dec 2016, Mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Poster exkluderade från konsolidering enligt CRD	Inkluderat i derivat och värdepappersiseringar	Exponeringar utanför balansräkningen
Ansvarsförbindelser	23 051	38	–	23 089
Kreditlöften och övriga åtaganden	78 271	1 163	–	79 434
Summa exponeringar utanför balansräkningen	101 322	1 201	–	102 523

31 dec 2016, Mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Exponeringar utanför redovisningen	Ursprunglig exponering	Genomsnittlig konverteringsfaktor	Exponeringsbelopp vid fallissemang
Kreditfaciliteter	48 900	1 277	50 177	53%	26 365
Checkräkningskredit	16 204	3 913	20 117	54%	10 883
Lånelöften	13 089	2 507	15 596	47%	7 291
Garantier	21 566	–	21 566	41%	8 778
Övrigt	1 563	14	1 577	34%	532
Summa	101 322	7 711	109 033		53 849

1) Exponeringar i värdepappersiseringar är inkluderade i tabellen.

Vid årsskiftet beräknades 95 procent av de totala ursprungliga kreditexponeringarna i enlighet med IRK-metoden att jämföra med 79 procent vid årsskiftet 2016. Den samlade IRK-exponeringen består till största del av portföljer inom företag och hushåll. De största förändringarna under 2017 var imple-

menteringen av IRK modellen för utlåning till stater som skedde under andra kvartalet. Detta motverkades delvis av överföringen av exponeringarna i Baltikum till Luminor Bank som tillämpar standardmetoden och som Nordea konsoliderar enligt den proportionella metoden.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.**Exponeringsklasser uppdelade per exponeringstyp**

31 dec 2017, Mn euro	Exponeringar inom balansräkningen	Exponeringar utanför balansräkningen	Värdepapperiseringar	Derivat	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	78 068	1 053	1 662	3 975	84 758
Institut	33 719	817	2 475	5 422	42 433
Företag	109 735	27 969	1 168	8 031	146 903
Hushåll ¹	167 876	17 051	2	79	185 008
Värdepapperisering	6 813	1 586	–	–	8 399
Övrigt	8 052	39	3	13	8 107
Summa exponering	404 263	48 515	5 310	17 520	475 608

31 dec 2016, Mn euro	Exponeringar inom balansräkningen	Exponeringar utanför balansräkningen	Värdepapperiseringar	Derivat	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	78 537	898	810	4 967	85 212
Institut	30 766	962	2 014	10 272	44 014
Företag	115 663	34 914	1 275	13 492	165 344
Hushåll ¹	171 122	15 368	2	198	186 690
Securitisering	6 907	1 493	–	–	8 400
Övrigt	8 697	214	287	311	9 509
Summa exponering	411 692	53 849	4 388	29 240	499 169

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

Exponeringar uppdelade geografiskt och per exponeringsklass

31 dec 2017, Mn euro	Norden	- varav Danmark	- varav Finland	- varav Norge	- varav Sverige	Baltikum	Ryssland	USA	Övriga	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	44 074	6 877	24 091	3 494	9 612	1 603	211	28 343	10 527	84 758
Institut	32 515	14 795	184	6 261	11 275	48	128	525	9 217	42 433
Företag	120 309	37 717	25 023	26 604	30 965	4 482	1 990	1 848	18 274	146 903
Hushåll ¹	180 117	52 072	41 651	30 566	55 828	1 322	14	213	3 342	185 008
Övrigt	3 948	976	415	875	1 682	3 244	48	356	511	8 107
Summa exponering²	380 963	112 437	91 364	67 800	109 362	10 699	2 391	31 285	41 871	467 209

31 dec 2016, Mn euro	Norden	- varav Danmark	- varav Finland	- varav Norge	- varav Sverige	Baltikum	Ryssland	USA	Övriga	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	41 183	15 196	10 588	4 165	11 234	276	157	35 292	8 304	85 212
Institut	26 855	11 693	133	5 008	10 021	8	245	685	16 221	44 014
Företag	130 745	40 484	27 621	29 104	33 536	5 407	2 340	2 301	24 551	165 344
Hushåll ¹	180 536	52 401	40 129	31 530	56 476	3 476	240	4	2 434	186 690
Övrigt	5 352	1 049	1 355	1 015	1 933	176	90	145	3 746	9 509
Summa exponering²	384 671	120 823	79 826	70 822	113 200	9 343	3 072	38 427	55 256	490 769

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

2) Exponeringar i värdepapperiseringar är inte inkluderade i tabellen.

I tabellen nedan har exponeringen fördelats per bransch. Branschindelningen följer i huvudsak den internationella standarden Global Industries Classification Standard (GICS) och bygger på NACE-koder (statistisk klassificering av ekonomiska aktiviteter i EU). Företagsportföljen har en god spridning mellan olika branscher. Fastighetsförvaltning är den bransch som har den största andelen av exponeringarna i företagssektorn. Tillsammans med den näst största branschen, Övriga finansinstitut, svarar de för 41 procent av den samlade IRK-exponeringen mot företag. Hushållsportföljen utgörs huvudsakligen av hypotekslån som kategoriseras som

Övriga, allmänhet och organisationer, vilken svarar för 98 procent den totala IRK-exponeringen mot hushåll. Mellan 2016 och 2017 minskade företagsportföljen mest i kategorin Sjöfart och offshoreverksamhet. I portföljen IRK hushåll står motparter som kategoriseras som Övriga, allmänhet och organisationer fortsatt för den största exponeringen och det är även denna kategori som ökar.

Inom ramen för schablonmetoden, exklusivt Luminor, förklaras minskningen främst av att exponeringarna mot stater numer beräknas enligt IRK-metoden.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Exponeringar uppdelade per kundkategori¹

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Bygg och anläggning	6 136	6 399
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	2 945	3 184
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	11 570	12 271
Energi (olja, gas etc)	2 923	4 202
Hälsovård och läkemedel	1 425	1 623
Producentkapitalvaror	3 871	4 589
Producenttjänster	15 276	14 342
IT mjukvara, maskinvara och tjänster	1 826	1 811
Media och fritid	2 403	2 644
Metaller och gruvmaterial	997	1 160
Övriga finansiella företag	60 322	65 060
Övriga material (byggmaterial etc)	5 336	6 303
Övriga, allmänhet och organisationer	273 007	278 222
Papper och skogsprodukter	1 559	2 542
Fastighetsförvaltning	44 964	45 534
Detaljhandel	10 960	12 788
Sjöfart och offshoreverksamhet	9 500	12 595
Teleutrustning	209	255
Teleoperatörer	1 452	1 727
Transport	4 279	4 583
El, gas och vatten (distribution och produktion)	6 249	8 935
Summa exponering	467 209	490 769

1) Exponeringar i värdepappersiseringar är inte inkluderade i tabellen.

I slutet av 2017 var cirka 44 procent (44 procent) av den samlade exponeringen täckt av godtagbara säkerheter. Motsvarande siffra för IRK-portföljen var 45 procent (56 procent). Minskningen beror främst på att exponeringar mot stater inkluderats i IRK-metoden. Dessa utnyttjar relativt sett mindre säkerheter än hushåll och företag. Cirka 3 procent (3 procent) av den samlade exponeringen var täckt av garantier och kreditderivat.

Exponeringar täckta av ställda säkerheter, garantier och kreditderivat

31 dec 2017, Mn euro	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	- varav täckta av garantier och kreditderivat	- varav täckta av ställda säkerheter
Stater, kommuner och centralbanker	86 588	84 758	522	893
Institut	45 094	42 433	205	196
Företag	184 070	146 903	10 849	60 677
Hushåll ¹	194 360	185 008	2 286	143 992
Övrigt	8 570	8 107	41	52
Summa exponering²	518 682	467 209	13 903	205 810

31 dec 2016, Mn euro	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	- varav täckta av garantier och kreditderivat	- varav täckta av ställda säkerheter
Stater, kommuner och centralbanker	85 311	85 212	631	0
Institut	45 816	44 014	121	403
Företag	205 698	165 344	10 969	69 018
Hushåll ¹	198 957	186 690	1 859	148 278
Övrigt	10 087	9 509	21	60
Summa exponering²	545 869	490 769	13 601	217 759

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

2) Exponeringar i värdepappersiseringar är inte inkluderade i tabellen.

Fördelning av säkerheter

Tabellen visar fördelningen av säkerheter som används i beräkningen av kapitaltäckning. Bostadsfastigheter utgör 74 procent (72 procent) av de godtagbara säkerheterna och denna siffra är stabil. Affärsfastigheter minskade något till 17 procent (18 procent). De övriga kategoriernas andel av de samlade godtagbara säkerheterna var relativt stabila under 2017.

	31 dec 2017	31 dec 2016
Finansiella säkerheter	1,2%	1,4%
Fordringar	0,9%	1,0%
Bostadsfastigheter	73,7%	71,9%
Affärsfastigheter	16,6%	17,8%
Övriga fysiska säkerheter	7,6%	7,9%
Total	100,0%	100,0%

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Belåningsgrad

Belåningsgraden anses vara ett bra mått på värdet av en säkerhet. Belåningsgraden beräknas genom att dividera kreditexponeringen med säkerhetens marknadsvärde. I tabellen nedan har hypoteksexponeringarna fördelats utifrån olika intervall av belåningsgrad. Under 2017 ökade andelen med en belåningsgrad under 50 procent något, vilket motverkades till viss del av en liten ökning för andelen som har en belåningsgrad mellan 80 procent och 90 procent.

Belåningsgrad

	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Md euro	%	Md euro	%
<50%	110,3	80	110,3	79
50–70%	20,2	15	20,8	15
70–80%	4,6	3	4,9	4
80–90%	1,4	1	1,9	1
>90%	0,7	1	0,9	1
Summa	137,2	100	138,8	100

Collateralised Debt Obligations (CDO)

Nordea agerar som förmedlare av kreditderivat, särskilt i nordiska namn. Nordea använder även kreditderivat för egen räkning för att reducera risken i positioner i företagsobligationer och syntetiska CDO (Collateralised Debt Obligations). När Nordea säljer skydd i en CDO-transaktion bär Nordea risken för förluster i referensportföljen om en kredithändelse inträffar. När Nordea köper skydd i en CDO-transaktion är det säljaren av skyddet som bär risken för förluster i referensportföljen om en kredithändelse inträffar.

Kreditderivat skapar motpartsrisiker på liknade sätt som andra derivattransaktioner. Parter i denna typ av transaktioner har typiskt sett avtal om ställande av säkerheter, där exponeringen täcks av dagliga marginalsäkerheter.

Lån med förmildrande åtgärder

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Lån med förmildrande åtgärder	5 357	6 063
- varav fallerade	2 896	2 696
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar och lån med förmildrande åtgärder	802	887
- varav fallerade	802	887

Nyckeltal

%	31 dec 2017	31 dec 2016
Andel lån med förmildrande åtgärder ¹	1,7%	1,8%
Täckningsgrad för lån med förmildrande åtgärder ²	15%	15%
- varav fallerade	28%	33%

1) Lån med förmildrande åtgärder / Lån före reserveringar.

2) Individuella reserver / Lån med förmildrande åtgärder.

Egendom övertagen för skyddande av fordran¹

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Omsättningstillgångar, redovisat värde:		
Mark och byggnader	9	9
Aktier och övriga andelar	1	1
Övriga tillgångar	2	3
Summa	12	13

1) I enlighet med Nordeas riktlinjer för egendom övertagen för skyddande av fordran, som följer bankrörelselagen i de länder där Nordea verkar. Tillgångar som används som säkerhet för lånet övertas normalt när kunden inte längre kan fullgöra sina skyldigheter gentemot Nordea. Övertagna tillgångar avyttras senast när full återvinning har uppnåtts.

Förfallna lån som inte är osäkra

Tabellen nedan visar förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) som inte bedöms vara osäkra, uppdelade på företags- och privatkunder. En förfallen lånefordran uppstår när borgenären inte erhåller återbetalning på ett lån på förfallodagen. Förfallna lånefordringar på företagssidan, som inte bedöms vara osäkra, uppgick vid årsskiftet till 747 mn euro, upp från 704 mn euro från året innan, medan förfallna lånefordringar på privatsidan minskade till 1 286 mn euro (1 410 mn euro).

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Företagskunder	Privatkunder	Företagskunder	Privatkunder
6–30 dagar	374	802	376	939
31–60 dagar	133	233	134	239
61–90 dagar	84	84	73	94
>90 dagar	156	167	121	138
Summa	747	1 286	704	1 410
Förfallna lån som inte är osäkra dividerat med utlåning till allmänheten efter reserver, %	0,51	0,81	0,46	0,88

Utlåning till företagskunder, efter lånets storlek

Som framgår av tabellen nedan är utlåningen till företag väl diversifierad sett till lånens storlek. Cirka 68 procent (69 procent) av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund.

Storlek i mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Utlåning Md euro	%	Utlåning Md euro	%
0–10	64,2	44	68,3	45
10–50	35,8	24	37,3	24
50–100	19,5	13	19,9	13
100–250	17,0	12	17,7	12
250–500	5,9	4	4,7	3
500–	4,6	3	5,1	3
Summa	147,0	100	153,0	100

Räntebärande värdepapper

För ytterligare information om kreditrisk avseende räntebärande värdepapper, se not K14 "Räntebärande värdepapper" där redovisat värde på räntebärande värdepapper har fördelats på olika typer av motparter.

K47. Andelar i strukturerade företag

Strukturerade företag är företag utformade så att rösträtt eller liknande rättigheter inte är den avgörande faktorn som bestämmer vem som kontrollerar företaget. Företagets verksamhet är normalt begränsad, med ett snävt och väldefinierat ändamål. Om Nordea kontrollerar ett sådant företag konsolideras det.

Konsoliderade strukturerade företag

Viking ABCP Conduit (Viking) har bildats med syftet att hantera fordringar och skulder i samband med värdepapperisering gentemot nordiska kunder. Viking handlar med fordringar från godkända säljare och finansierar köpen genom att antingen utfärda företagscertifikat via det etablerade programmet för värdepapperiserade företagscertifikat eller belasta tillgängliga likviditetsfaciliteter. Nordea tillhandahåller likviditetsfaciliteter om maximalt 1 060 mn euro (1 330 mn euro) varav 895 mn euro (861 mn euro) var utnyttjat vid årsskiftet. Tillgångarna i Viking uppgick vid årsskiftet till 923 mn euro (919 mn euro). Viking konsolideras eftersom det är nära sammankopplat med Nordeas verksamhet. Dessutom är Nordea exponerat för kreditrisk via likviditetsfaciliteten. Det finns inga betydande restriktioner för återbetalning av lån från Viking, förutom att betalningarna är beroende av i vilken takt Viking realiserar sina tillgångar.

Kalmar Structured Finance A/S etablerades för att kunna erbjuda kunder investeringsmöjligheter i strukturerade produkter på den globala kreditmarknaden. Detta SPE köper Credit Default Swaps (CDS) och förvärvar därmed en kreditrisk i en underliggande portfölj bestående av namn (såsom bolagsnamn). Samtidigt emitterar Kalmar Structured Finance A/S kreditlänkade obligationer med en liknande risk som reflekterar villkoren i CDS:erna. Nordea är motpart i derivattransaktionerna. Vid årsskiftet uppgick totalt nominellt belopp på utestående kreditlänkade obligationer till 1 mn euro (1 mn euro). Nordea innehar kreditlänkade obligationer som ett led i att erbjuda en andrahandsmarknad för obligationerna. Vid årsskiftet uppgick investeringen till 1 mn euro (1 mn euro).

AR Finance investerar i värdepapper säkerställda av kundfordringar. Nordea tillhandahåller likviditetsfaciliteter om maximalt 125 mn euro (125 mn euro), varav 113 mn euro (108 mn euro) var utnyttjat per årsskiftet. Företaget har tillgångar om 125 mn euro (110 mn euro) per årsskiftet.

Icke konsoliderade strukturerade företag

För strukturerade företag där Nordea har andelar men saknar bestämmande inflytande lämnas upplysningar. För att anses ha intressen i ett sådant företag måste Nordea vara exponerat för volatilitet i avkastningen från innehavet i det strukturerade företaget. Värdepappersfonder är för närvarande de enda icke konsoliderade strukturerade företag som Nordea har intressen i. Volatiliteten i avkastningen bedöms utifrån både erhållna avgifter och omvärdering av innehaven i fonderna.

Det finns flera sammanhang där Nordea investerar i värdepappersfonder:

- för försäkringstagares räkning i Nordea Life & Pensions
- för sparares räkning, där avkastningen är baserad på placeringen
- risksäkringar avseende exponeringar i strukturerade produkter till kunder
- illikvida investeringar i private equity- och kreditfonder.

Nordeas exponering för volatilitet i avkastningen redovisas brutto, men nettoexponeringen är betydligt mindre. Värdeförändringar i fondandelar förvärvade för fondförsäkringstagares och sparares räkning återspeglas i värdet på tillhörande skulder, och högsta nettoexponering för förluster är noll. Värdeförändringar i fondandelar som innehas för livförsäkringstagares räkning (traditionella livförsäkringsavtal) överförs till stor del till försäkringstagarna, men eftersom Nordea har lämnat garantier för vissa av dessa produkter är Nordea exponerat för värdeförändringarna.

Fondandelar förvärvade för att risksäkra exponeringar i strukturerade produkter ska minska exponeringarna, och i den mån säkringarna är effektiva, är Nordea inte exponerat för värdeförändringar. Den maximala förlusten i dessa fonder beräknas uppgå till 6 mn euro (5 mn euro), efter risksäkring.

Investeringar i illikvida private equity- och kreditfonder är en naturlig del i hanteringen av risker i Nordeas balansräkning. Den maximala förlusten i dessa fonder beräknas uppgå till 469 mn euro (429 mn euro), vilket motsvarar värdet av investeringarna i fonderna.

Nordeas intressen i icke konsoliderade strukturerade företag och eventuella tillhörande skulder framgår av tabellen nedan.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar, redovisat värde:		
Andelar	9 306	16 952
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	21 630	18 151
Tillgångar som innehas för försäljning	8 389	–
Summa tillgångar	39 325	35 103
Skulder, redovisat värde:		
In- och upplåning från allmänheten	787	1 054
Skulder till försäkringstagare	29 937	33 682
Derivatinstrument	0	198
Skulder som innehas för försäljning	8 389	–
Summa skulder	39 113	34 934
Poster utanför balansräkningen, nominellt belopp:		
Kreditåtaganden	0	22

Nordea har andelar i cirka 2 500 olika fonder som klassificeras som icke konsoliderade strukturerade företag, varav omkring 400 förvaltas av Nordea. Dessa har olika investeringsmandat och riskprofiler, allt från statsobligationsfonder med låg risk till aktiefonder med hävstång där risken är hög. Tillgångarna i fonder förvaltade av Nordea uppgår till 165 mdr euro (157 mdr euro). Alla fondinnehav finansieras genom insättningar från fondandelsägarna. Information om tillgångarna i fonder som inte förvaltas av Nordea anses inte vara relevant för förståelsen av de aktuella riskerna och redovisas därför inte.

Nordea har inte gett stöd till något icke konsoliderat strukturerat företag där Nordea för närvarande saknar intressen.

K48. Rapportering per land

I enlighet med kraven i FFFS 2008:25, visar tabellen nedan för varje land där Nordea är etablerat, dvs där Nordea har en fysisk närvaro, information om verksamhetens art, geografiskt område, medeltalet anställda, rörelseintäkter, rörelseresultat

och skatt på resultatet. Nordea anses ha fysisk närvaro i ett land om Nordea har ett dotterföretag, intresseföretag eller filial i det landet. Nordea har inte erhållit några väsentliga statliga subventioner.

Land	Verksamhet ¹	Geografiskt område	2017				2016			
			Medeltalet anställda	Summa rörelseintäkter ² , Mn euro	Rörelseresultat, Mn euro	Skatt, Mn euro	Medeltalet anställda	Summa rörelseintäkter ² , Mn euro	Rörelseresultat, Mn euro	Skatt, Mn euro
Danmark	RB, WB, AM, LP	Danmark	9 136	2 929	1 099	-227	8 717	2 988	1 258	-265
Finland	RB, WB, AM, LP	Finland	7 032	1 986	976	-211	7 104	1 918	978	-178
Sverige	RB, WB, AM, LP	Sverige	7 462	2 647	541	-183	7 276	3 021	961	-182
Norge	RB, WB, AM, LP	Norge	3 127	1 698	921	-211	3 140	1 595	895	-96
Ryssland	WB	Ryssland	606	98	34	-8	829	158	85	-19
Polen	Other	Polen	2 060	75	1	0	1 571	65	9	0
Estland	RB, WB, LP	Estland	502	82	41	-7	559	105	51	-9
Lettland	RB, WB	Lettland	364	57	29	-6	457	84	46	-7
Luxemburg	AM, LP	Luxemburg	451	386	226	-65	426	339	223	-65
Litauen	RB, WB, LP	Litauen	305	42	24	-3	378	55	26	-4
USA	RB, WB, AM, LP	New York	123	111	71	-21	120	145	83	-26
Storbritanien	RB, WB, AM, LP	London	68	110	-3	0	77	129	-3	-3
Singapore	WB	Singapore	81	40	31	-4	85	47	0	0
Tyskland	WB, AM	Frankfurt	43	25	14	-4	55	33	10	-6
Schweiz	AM	Zürich	22	7	-6	0	29	11	2	0
Kina	WB	Shanghai	31	7	-1	0	30	6	0	1
Italien	AM	Rom	9	5	0	0	7	4	1	0
Spanien	AM	Madrid	7	2	0	0	5	2	0	0
Brasilien	WB	Sao Paolo	5	2	0	0	5	2	0	0
Frankrike	AM	Paris	3	2	0	0	3	1	0	0
Elimineringar ³			-	-842	-	-	-	-781	-	-
Summa			31 437	9 469	3 998	-950	30 873	9 927	4 625	-859

1) RB= Retail banking, WB=Wholesale banking, AM=Asset mangament, LP=Life and Pension.

2) Summa rörelseintäkter i denna tabell är fördelade per land baserat på var Nordea har sin fysiska närvaro, dvs där Nordea har ett dotterföretag, intresseföretag eller filial, medan summa rörelseintäkter i not K2 fördelas per land baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna.

3) Elimineringar av interna transaktioner avser huvudsakligen intern IT-service.

I enlighet med kraven i FFFS 2008:25 presenterar Nordea också för varje land där Nordea är etablerad, namnen på dotterföretagen, intresseföretagen och filialerna. Dessa upplysningar framgår av tabellen nedan, tabellen "Specifikation över koncernföretag" i not K38 och i den sista tabellen i not K19 "Aktier och andelar i intresseföretag och Joint ventures".

Danmark

Nordea Liv & Pension, Livförsäkringselskab A/S
Nordea Investment Management AB, Denmark, filial af Nordea Investment Management AB, Sverige
Nordea Fund Management, filial af Nordea funds Oy, Finland
Nordea Danmark, filial af Nordea Bank AB (publ), Sverige

Finland

Nordea Life Assurance Finland Ltd
Nordea Investment Management AB, Finnish Branch
Nordea Bank AB (publ) Finnish Branch
Nordea Holding Abp

Sverige

Nordea Life Holding AB
Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)
Nordea Funds Ab, Swedish Branch

Norge

Livförsäkringselskapet Nordea Liv Norge AS
Nordea Investment Management AB, Norwegian Branch
Nordea Funds Ltd, Norway Branch
Nordea Bank AB (publ), Norwegian Branch

Estland

Nordea Bank AB Estonia Branch

Frankrike

Nordea Investment Funds S.A., French Branch

Italien

Nordea Investments Funds S.A., Italian Branch

Lettland

Nordea Bank AB Latvia Branch

Litauen

Nordea Bank AB Lithuania Branch

Tyskland

Nordea Bank AB Frankfurt Branch
Nordea Funds Services GmbH (Germany)

Kina

Nordea Bank AB Shanghai Branch

Polen

Nordea Bank AB Spółka Akcyjna Oddział w Polesce

Singapore

Nordea Bank AB, Singapore Branch
Nordea Bank S.A., Singapore Branch

Schweiz

Nordea Bank S.A., Luxembourg
Zwiegniederlassung Zürich

Storbritannien

Nordea Bank AB, London Branch

USA

Nordea Bank AB (publ), New York Branch

Spanien

Nordea Investment Funds S.A.
Suvursal en España

K49. IFRS 9

Klassificering av tillgångar och skulder enligt IFRS 9

Tillgångar

1 jan 2018, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)							Tillgångar som innehas för försäljning	Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värdeoptionen)	Derivat-instrument för säkring	Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intressebolag/joint ventures			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	–	–	–	–	–	–	–	43 081
Utlåning	246 966	76 427	–	–	–	–	–	–	323 393
Räntebärande värdepapper	3 093	28 027	7 832	–	36 342	–	–	–	75 294
Pantsatta finansiella instrument	–	6 489	–	–	–	–	–	–	6 489
Aktier och andelar	–	17 180	–	–	–	–	–	–	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	25 229	499	–	–	151	–	–	25 879
Derivatinstrument	–	44 415	–	1 696	–	–	–	–	46 111
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	163	–	–	–	–	–	–	–	163
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	1 207	–	–	1 207
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	3 983	–	–	3 983
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	624	–	–	624
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	1 448	–	–	1 448
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	118	–	–	118
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	121	–	–	121
Pensionstillgångar	–	–	–	–	–	250	–	–	250
Övriga tillgångar	1 523	10 272	–	–	–	646	–	–	12 441
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	999	–	–	–	–	464	–	–	1 463
Tillgångar som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	22 186	–	22 186
Summa tillgångar	295 825	208 039	8 331	1 696	36 342	9 012	22 186	–	581 431

Skulder

1 jan 2018, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)						Skulder som innehas för försäljning	Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värdeoptionen)	Derivat-instrument för säkring	Icke finansiella skulder			
Skulder till kreditinstitut	34 078	5 905	–	–	–	–	–	39 983
In- och upplåning från allmänheten	163 330	9 075	29	–	–	–	–	172 434
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	26 333	–	–	–	–	26 333
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 486	–	15 926	–	–	19 412
Emitterade värdepapper	122 511	–	56 603	–	–	–	–	179 114
Derivatinstrument	–	41 607	–	1 106	–	–	–	42 713
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	1 450	–	–	–	–	–	–	1 450
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	389	–	–	389
Övriga skulder	2 833	24 421	–	–	1 261	–	–	28 515
Uppskjutna kostnader och förutbetalda intäkter	246	–	–	–	1 357	–	–	1 603
Uppskjutna skatteskulder ¹	–	–	–	–	676	–	–	676
Avsättningar	–	–	–	–	377	–	–	377
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	281	–	–	281
Efterställda skulder	8 987	–	–	–	–	–	–	8 987
Skulder som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	26 031	26 031
Summa skulder	333 435	81 008	86 451	1 106	20 267	–	26 031	548 298

1) Minskning av netto skatteskuld 46 mn euro. Klassificeringen av minskningen av netto skatteskulder på tillgångar och skulder kvarstår att fastställa.

K49. IFRS 9, forts.**Omklassificering av tillgångar och skulder vid övergången**

Tillgångar, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)							Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intressebolag/joint ventures	Tillgångar som innehas för försäljning	
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	295 639	118 240	98 469	1 696	36 342	9 040	22 186	581 612
Obligatorisk omklassificering från Verkligt värde-optionen till AC ¹	234	–	–234	–	–	–	–	–
Obligatorisk omklassificering från Verkligt värde-optionen till FVPL obligatorisk ²	–	89 904	–89 904	–	–	–	–	–
Obligatorisk omklassificering från AC till FVPL obligatorisk ¹	–23	23	–	–	–	–	–	–
Omklassificering av reserver för lån redovisade till verkligt värde	128	–128	–	–	–	–	–	–
Påverkan från företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden	–	–	–	–	–	–28	–	–28
Omvärdering ³	–153	–	–	–	–	–	–	–153
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	295 825	208 039	8 331	1 696	36 342	9 012	22 186	581 431

Skulder, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)							Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Icke finansiella skulder	Skulder som innehas för försäljning		
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	333 435	81 008	86 451	1 106	20 265	26 031	548 296	
Omvärdering ⁴	–	–	–	–	2	–	2	
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	333 435	81 008	86 451	1 106	20 267	26 031	548 298	

1) Omklassificeringen är hänförlig till Utlåning.

2) Räntebärande värdepapper till ett värde av 202 mn euro, aktier och andelar till ett värde av 11 926 mn euro, utlåning till ett värde av 52 547 mn euro och tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal till ett värde av 25 229 mn euro har omklassificerats från Verkligt värde-optionen till Verkligt värde via resultaträkningen, obligatorisk till följd av nödvändig klassificering enligt klassificeringskriterierna.

3) FVOCI kategorin består av nya reserver om 2 mn euro och en motsvarande men motsatt verkligt värde effekt.

4) Ökning av avsättningar för poster utanför balansräkningen 48 mn euro, minskat med en ökning av netto skatteskuld 46 mn euro. Klassificeringen av minskningen av netto skatteskulder på tillgångar och skulder kvarstår att fastställa.

Påverkan på eget kapital (balanserade vinstmedel) vid övergången

Den totala negativa påverkan på eget kapital från IFRS 9 vid övergången uppgår till 183 mn euro efter skatt, inklusive den i dagsläget bästa uppskattningen av påverkan från företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Omklassificering av reserver vid övergången

Mn euro	Investeringar som hålles till förfall	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Poster utanför balansräkningen	Summa
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	–	2 333	–	–	–	91	2 424
Omklassificering till AC	–	–2 156	2 156	–	–	–	–
Omklassificering till FVPL	–	–177	–	–	–	–	–177
Omvärdering enligt IFRS 9, gruppvisa reserver	–	–	143	–	2	48	193
Omvärdering enligt IFRS 9, individuella reserver	–	–	10	–	–	–	10
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	–	–	2 309	–	2	139	2 450

K49. IFRS 9, forts.

Exponeringar värderade till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat, före reserver

%	
Kategori 1	93,6
Kategori 2	4,9
Kategori 3	1,5
Summa	100,0

Redovisningsprinciper enligt IFRS 9 Klassificering av finansiella instrument enligt IFRS 9

Varje finansiellt instrument har klassificerats som tillhörande en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella skulder:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)

Klassificeringen av en finansiell tillgång bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

Finansiella tillgångar med kassaflöden som inte uteslutande utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Alla övriga tillgångar klassificeras utifrån affärsmodellen. Portföljinstrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är att behålla instrumenten och ta emot avtalade kassaflöden värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är både att behålla instrumenten för att samla in avtalade kassaflöden och att sälja instrumenten värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Finansiella tillgångar som omfattas av annan affärsmodell värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsområde. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument som tillhörande olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument efterföljande värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde redovisas. I tabellen "Klassificering av tillgångar och skulder enligt IFRS 9" ovan, presenteras i vilka olika kategorier de finansiella instrumenten i Nordeas balansräkning har klassificerats enligt IFRS 9.

Reserver för kreditförluster

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Utlåning	133	360	1 816	2 309
Räntebärande värdepapper	2	0	0	2
Poster utanför balansräkningen	14	34	91	139
Summa	149	394	1 907	2 450

Upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas initialt i balansräkningen till verkligt värde, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och inlösenvärdet över den återstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden. Upplupet anskaffningsvärde definieras som det belopp till vilket den finansiella tillgången eller skulden värderas vid första redovisningstillfället, minus avbetalningar av kapitalbelopp, plus eller minus ackumulerade avskrivningar med tillämpning av effektivräntemetoden på eventuell skillnad mellan det ursprungliga beloppet och beloppet på förfallodagen och, för finansiella tillgångar, justerat för eventuell förlustreserv. För ytterligare information om effektivräntemetoden, se not K1, avsnitt 6 "Räntenetto". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnittet Nedskrivningar nedan.

Ränta på tillgångar och skulder i kategorin värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter" respektive "Räntekostnader".

Den här kategorin omfattar huvudsakligen all utlåning och inlåning till centralbanker, kreditinstitut och allmänheten, med undantag av omvända repor/repor och avtal om värdepapperslån inom Markets och hypotekslån i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab. Kategorin omfattar också räntebärande värdepapper som huvudsakligen härrör från en portfölj av räntebärande värdepapper inom Life & Pensions i Norge, efterställda skulder med undantag för obligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab och emitterade strukturerade obligationer i Markets.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Den här kategorin har två underkategorier: Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen och Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen innehåller huvudsakligen alla tillgångar inom Markets, tradingrelaterade skulder inom Markets, räntebärande värdepapper i likviditetsreserven, derivatinstrument, aktier, hypotekslån i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt finansiella tillgångar under "Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal". Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna.

Huvuddelen av de finansiella tillgångar och skulder som klassificerats som tillhörande kategorin Från början värderade

K49. IFRS 9, forts.

till verkligt värde via resultaträkningen utgörs av emitterade obligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt tillgångar och skulder inom Nordea Life & Pensions.

Skulder i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen. När Nordea beviljar bolån till kunder i enlighet med dansk lag om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt obligationer med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Kunderna kan återbetala sina lån genom att antingen återbetala skuldbeloppet eller köpa de emitterade obligationerna och återlämna dessa till Nordea som reglering av fordran. Obligationerna är en viktig komponent på den danska penningmarknaden och Nordea köper och säljer följaktligen egna obligationer på marknaden. Lånen värderas till verkligt värde via resultaträkningen och om obligationerna värderades till upplupet anskaffningsvärde skulle detta ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. För att undvika detta värderar Nordea obligationerna till verkligt värde, med alla förändringar i verkligt värde inklusive förändringar i kreditrisk redovisade i reseräkningen.

Alla underliggande tillgångar i finansiella avtal inom Nordea Life & Pensions klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska den bristande överensstämmelsen i redovisningen med de skulder till försäkringstagare som värderas till verkligt värde. Finansiella avtal (fondförsäkringar) som i balansräkningen redovisas som "Skulder till försäkringstagare" hanteras på basis av verkligt värde och klassificeras följaktligen som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i den egna kreditrisken redovisas i resultaträkningen, eftersom en redovisning av sådana förändringar i övrigt totalresultat skulle ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. Försäkringsavtalens underliggande tillgångar (definieras i not K1, avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare"), med undantag för en portfölj av räntebärande värdepapper i Norge, klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, för att minska den bristande överensstämmelsen i redovisningen med de skulder till försäkringstagare som normalt värderas till aktuellt värde.

Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal som inte obligatoriskt värderas till verkligt värde via resultaträkningen klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att undvika bristande överensstämmelse i redovisningen med motsvarande inlåning. Inlåningen i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal hanteras på basis av verkligt värde, och klassificeras också följaktligen i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på denna inlåning är direkt kopplad till avtalens underliggande tillgångar, och förändringar får därmed ingen inverkan på den egna kreditrisken i dessa avtal.

Nordea tillämpar också verkligt värde-optionen på emitterade strukturerade obligationer inom Markets eftersom dessa instrument innehåller inbäddade derivat som inte är nära förknippade med värdavtalet. Förändringen i verkligt värde på dessa emitterade strukturerade obligationer redovisas i resultaträkningen, med undantag för förändringar i kreditrisken som redovisas i övrigt totalresultat.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde via resultaträkningen inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat värderas till verkligt värde med tillägg för transak-

tionskostnader. Den här kategorin omfattar huvudsakligen de räntebärande värdepapperen i likviditetsreserven. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurseffekter och nedskrivningar, redovisas mot verkligt värdereserven under eget kapital via övrigt totalresultat. Ränta redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter", och valutakurseffekter och nedskrivningar i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". I samband med avyttring av ett instrument omklassificeras de ackumulerade förändringarna i verkligt värde, som tidigare har redovisats i verkligt värdereserven under övrigt totalresultat, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnittet Nedskrivningar nedan.

Nedskrivning av finansiella instrument enligt IFRS 9 Tillämpningsområde

Nedskrivning till följd av kreditrisk ska tillämpas för finansiella instrument som klassificerats i kategorin "Upplupet anskaffningsvärde" eller Verkligt värde via övrigt totalresultat. Här ingår tillgångar som redovisats i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" samt "Räntebärande värdepapper". Dessa balansposter innefattar också tillgångar klassificerade som Verkligt värde via resultaträkningen, vilka inte omfattas av någon prövning av nedskrivningsbehovet. Se avsnittet om klassificering ovan för ytterligare information om klassificeringen av finansiella instrument.

Åtaganden utanför balansräkningen, eventalförpliktelser och kreditåtaganden ska också provas för nedskrivningsbehov.

Redovisning och presentation

Tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas brutto, med en separat reservering för förväntade kreditförluster om förlusten inte betraktas som slutgiltigt. Reserverna presenteras netto i balansräkningen, men presenteras separat i noterna. Förändringar av reserveringar redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Kreditförluster, netto".

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och det redovisade värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförandet, eller när Nordea efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Avsättningar för poster utanför balansräkningen klassificeras som "Avsättningar" i balansräkningen, med förändringar i avsättningar klassificerade som "Kreditförluster, netto".

Tillgångar klassificerade som Verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Nedskrivningar beräknade i enlighet med IFRS 9 redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Eventuella justeringar till verkligt värde redovisas i "Övrigt totalresultat".

Prövning av nedskrivningsbehov för individuellt värderade lån

Nordea prövar nedskrivningsbehovet för alla lånefordringar individuellt. Syftet med dessa prövningar är att ta reda på om det föreligger ett nedskrivningsbehov för fordringarna (kategori 3). Nordea följer upp om det finns indikationer på kreditförsämring genom att identifiera händelser med negativ inverkan på beräknade framtida kassaflöden (förlusthändelse). Nordea tillämpar samma definition på fallissemang som i kapitaltäckningsförrordningen. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering". Lånefordringar som inte bedömts vara kreditför-

K49. IFRS 9, forts.

sämrade i den individuella prövningen ingår i prövningen av nedskrivningsbehovet för kollektivt värderade lån.

För lånefordringar med betydande värde där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet på individuell nivå. Det redovisade värdet på lånefordringarna jämförs med den nuvärdesberäknade summan av förväntade framtida kassaflöden. Om det redovisade värdet är högre redovisas skillnaden som en nedskrivningsförlust. De förväntade kassaflödena diskonteras med den ursprungliga effektiva räntan och innefattar verkligt värde för säkerheter och andra kreditförstärkningar. Nuvärdesberäkningen baseras på tre olika framåtblickande scenarier som är sannolikhetsviktade.

För lånefordringar som inte är betydande där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet utifrån den kollektiva modell som beskrivs nedan, men med hänsyn till att lånefordringarna redan är fallerade.

Prövning av nedskrivningsbehov för kollektivt värderade lån

För lånefordringar där inget nedskrivningsbehov identifierades i den individuella prövningen används en kollektiv modell för beräkning av nedskrivningsbehov. Reserveringarna beräknas som lånefordringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 baseras på tillgångens förväntade löptid.

Reserveringarna för lånefordringar där det inte skett någon betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället baseras på förväntade kreditförluster under kommande 12 månader (kategori 1). Reserveringar för lånefordringar där det har skett en betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, men där ingen nedskrivning har gjorts, baseras på förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden (kategori 2).

Nordea använder två olika modeller för att fastställa om det har skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. För tillgångar som innehades vid övergången den 1 januari 2018 används förändringen i interna rating- och scoringuppgifter för att fastställa om det skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Interna rating-/scoringuppgifter används för att bedöma risken hos kunderna, och en försämrad rating/scoring för en kund tyder på att kreditrisken har ökat. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att vid kreditgivningen beräkna sannolikheten för fallissemang (PD) för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. Förändringar i PD för den återstående löptiden används som utlösande faktor för tillgångar redovisade efter övergången.

För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden använder Nordea en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen. Tillgångar där den relativa ökningen i PD för den återstående löptiden överstiger 250 procent bedöms medföra en betydande ökning av kreditrisken, eller om den absoluta ökningen i PD för den återstående löptiden överstiger 150 punkter. För tillgångar där rating- och scoringmodeller används kalibreras rating-/scoringförändringen för att matcha den betydande ökningen av kreditrisken utifrån PD för den återstående löptiden. Dessutom överförs kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2, såvida inte ett nedskrivningsbehov redan har identifierats (kategori 3). Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med sina betalningar klassificeras normalt i kategori 3, men denna klassificeringen ändras om det finns bevis för att kunden inte har ställt in betalningarna. Sådana lånefordringar klassificeras i kategori 2.

Nordea använder sig inte av undantaget "Låg kreditrisk" i

bankverksamheten, men däremot för en mindre portfölj av räntebärande värdepapper i försäkringsrörelsen.

Vid beräkningen av reserveringar, inklusive kategoriindelningen, används sannolikhetsviktad, framåtblickande information. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som reserveringar.

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund eller, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar. Om så anses lämpligt kan diskonteringsräntan beräknas med en metod som resulterar i en nedskrivning som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Omstrukturerade lånefordringar och modifieringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där Nordea har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes försämrade finansiella situation och där dessa eftergifter har gett upphov till en kreditförlust för Nordea. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanligen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. I det fall en återvinning sker redovisas betalningen som en återvinning av kreditförluster.

Modifiering av de avtalsmässiga kassaflödena för lån till kunder i ekonomiska svårigheter (förmildrande åtgärder) minskar det redovisade lånebeloppet, brutto. Normalt är den här minskningen mindre än den befintliga reserveringen, och ingen förlust redovisas i resultaträkningen till följd av modifiering. Om de är betydande, minskas bruttobeloppen (lån och reservering).

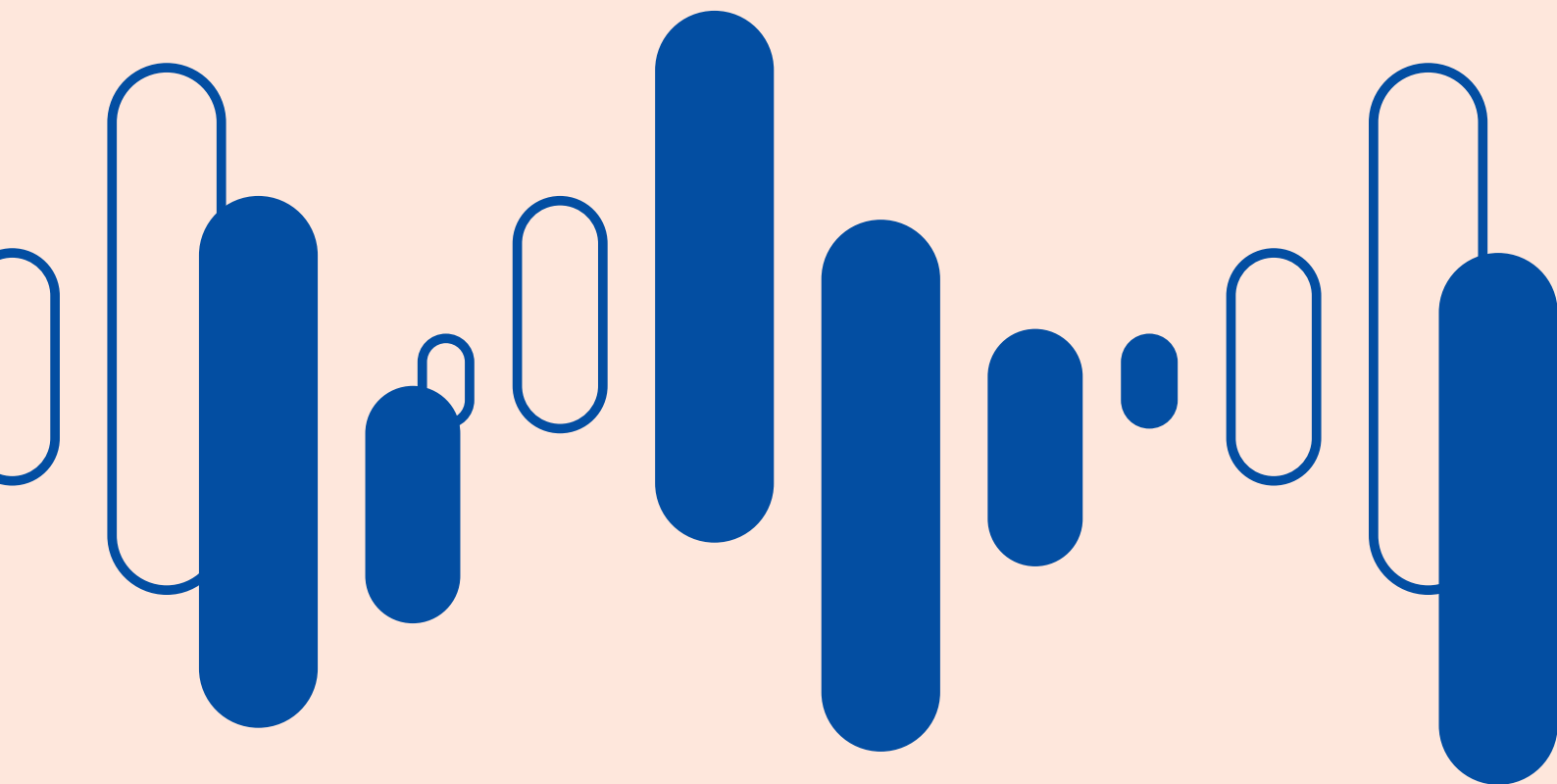
Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långgivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över tillgångar som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. En tillgång övertagen för skyddande av fordran redovisas i balansräkningen tillsammans med liknande tillgångar som redan innehas av Nordea. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter.

Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde och eventuell skillnad mellan lånets redovisade värde och det verkliga värdet för den övertagna tillgången redovisas under posten "Kreditförluster, netto". Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget. Förvaltningsfastigheter värderas då till verkligt värde. Övertagna finansiella tillgångar klassificeras generellt som tillhörande kategorin Verkligt värde via resultaträkningen och värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoreultat av poster till verkligt värde".

Eventuella värdeförändringar, efter den övertagna tillgångens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med koncernens principer för presentation av tillgångsslaget. Posten "Kreditförluster, netto" i resultaträkningen påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna tillgången efter första redovisningstillfället.

Finansiella rapporter, Moderföretaget

Innehåll

Finansiella rapporter

Resultaträkning	178
Rapport över totalresultat	179
Balansräkning	180
Rapport över förändringar i eget kapital	181
Kassaflödesanalys	183
Femårsöversikt	185
Nyckeltal 185	186

Noter till finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

M1 Redovisningsprinciper	187
--------------------------------	-----

Noter till resultaträkningen

M2 Segmentrapportering	188
M3 Räntenetto	188
M4 Avgifts och provisionsnetto	189
M5 Nettoresultat av poster till verkligt värde	189
M6 Utdelningar	189
M7 Övriga rörelseintäkter	190
M8 Personalkostnader	190
M9 Övriga administrationskostnader	191
M10 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	191
M11 Kreditförluster, netto	191
M12 Bokslutsdispositioner	191
M13 Skatter	192

Noter till balansräkningen och poster inom linjen

M14 Statskuldsförbindelser	192
M15 Utlåning och osäkra lånefordringar	193
M16 Räntebärande värdepapper	194
M17 Pantsatta finansiella instrument	194
M18 Aktier och andelar	194
M19 Derivatinstrument och säkringsredovisning	194
M20 Aktier och andelar i koncernföretag	195
M21 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	197
M22 Immateriella tillgångar	197
M23 Materiella tillgångar	198
M24 Övriga tillgångar	198
M25 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	198
M26 Skulder till kreditinstitut	198
M27 In- och upplåning från allmänheten	198
M28 Emitterade värdepapper	198
M29 Övriga skulder	199
M30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	199
M31 Avsättningar	199
M32 Pensionsförpliktelser	199
M33 Efterställda skulder	202
M34 Obeskattade reserver	202

Övriga noter

M35 För egna skulder ställda säkerheter	202
M36 Övriga ställda säkerheter	203
M37 Eventualförpliktelser	203
M38 Åtaganden	203
M39 Kapitaltäckning	204
M40 Klassificering av finansiella instrument	214
M41 Tillgångar och skulder till verkligt värde	216
M42 Finansiella instrument som kvittats i balans- räkningen eller omfattas av nettningsavtal	221
M43 Avyttringsgrupper som innehas för försäljning	222
M44 Tillgångar och skulder i utländsk valuta	222
M45 Överförda tillgångar och erhållna säkerheter	223
M46 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	224
M47 Transaktioner med närstående	226
M48 IFRS 9	227
M49 Förslag till vinstdisposition	229

Resultaträkning

Den 2 januari 2017 slogs Nordea Bank AB (NBAB) samman med Nordea Bank Finland Abp (NBF), Nordea Bank Norge ASA (NBN) och Nordea Bank Danmark A/S (NBD). Från och med den 1 januari 2017 ingår de tidigare dotterföretagens resultat- och balansräkningar i NBAB:s redovisning, eftersom dotterföretagen har upplösts och istället blivit filialer till NBAB. För mer information se Årsredovisning 2016, not M20 "Aktier och andelar i koncernföretag som ska fusioneras".

Mn euro	Not	2017	2016
Rörelseintäkter			
Ränteintäkter		4 155	1 403
Räntekostnader		-1 824	-939
Räntenetto	M3	2 331	464
Avgifts- och provisionsintäkter		2 409	978
Avgifts- och provisionskostnader		-407	-138
Avgifts- och provisionsnetto	M4	2 002	840
Nettoresultat av poster till verkligt värde	M5	1 104	216
Utdelningar	M6	3 344	3 210
Övriga rörelseintäkter	M7	476	712
Summa rörelseintäkter		9 257	5 442
Rörelsekostnader			
Allmänna administrationskostnader:			
- Personalkostnader	M8	-2 768	-1 113
- Övriga administrationskostnader	M9	-1 469	-1 008
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	M10, M22, M23	-277	-172
Summa rörelsekostnader		-4 514	-2 293
Resultat före kreditförluster		4 743	3 149
Kreditförluster, netto	M11	-299	-193
Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar	M20	-385	-6
Rörelseresultat		4 059	2 950
Bokslutsdispositioner	M12	2	1
Skatt	M13	-551	-51
Årets resultat		3 510	2 900

Rapport över totalresultat

Mn euro	2017	2016
Årets resultat	3 510	2 900
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen		
Valutakursdifferenser under året	4	-7
Skatt på valutakursdifferenser under året	3	-
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:</i>		
Värdeförändringar under året	3	-
Skatt på värdeförändringar under året	1	-
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas¹:</i>		
Värdeförändringar under året	33	45
Skatt på värdeförändringar under året	-15	-10
Omklassificerat till resultaträkningen under året	0	-4
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	7	1
<i>Kassaflödessäkringar:</i>		
Värdeförändringar under året	109	103
Skatt på värdeförändringar under året	-33	-23
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-146	-122
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	42	27
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen		
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>		
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	62	3
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-8	-1
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	62	12
Totalresultat	3 572	2 912

1) Resultat från omvärderingar relaterade till säkrade risker i verkligt värde säkringar redovisas direkt i resultaträkningen.

Balansräkning

Mn euro	Not	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		42 637	101
Statsskuldförbindelser	M14	13 493	6 583
Utlåning till kreditinstitut	M15	59 765	88 375
Utlåning till allmänheten	M15	152 739	43 726
Räntebärande värdepapper	M16	47 950	10 359
Pantsatta finansiella instrument	M17	12 430	–
Aktier och andelar	M18	7 883	130
Derivatinstrument	M19	47 688	4 668
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		85	0
Aktier och andelar i koncernföretag	M20	12 532	5 733
Aktier och andelar i koncernföretag som ska fusioneras		–	14 368
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	M21	1 036	12
Ägarintressen i övriga företag		23	1
Immateriella tillgångar	M22	2 114	1 539
Materiella tillgångar	M23	385	132
Uppskjutna skattefordringar	M13	84	22
Aktuella skattefordringar		58	204
Pensionstillgångar	M32	196	–
Övriga tillgångar	M24	15 316	4 560
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	M25	1 128	749
Summa tillgångar		417 542	181 262
Skulder			
Skulder till kreditinstitut	M26	51 735	20 374
In- och upplåning från allmänheten	M27	176 231	58 183
Emitterade värdepapper	M28	72 460	63 162
Derivatinstrument	M19	46 118	3 612
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		552	1 008
Aktuella skatteskulder		158	0
Övriga skulder	M29	28 720	3 279
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	M30	1 195	670
Uppskjutna skatteskulder	M13	174	0
Avsättningar	M31	412	307
Pensionsförpliktelser	M32	262	169
Efterställda skulder	M33	8 987	10 086
Summa skulder		387 004	160 850
Obeskattade reserver	M34	–	2
Eget kapital			
Innehavare av hybridkapitalinstrument		750	–
Aktiekapital		4 050	4 050
Fond för utvecklingsutgifter		1 205	569
Överkursfond		1 080	1 080
Övriga reserver		166	–2
Balanserade vinstmedel		23 287	14 713
Summa eget kapital		30 538	20 410
Summa skulder och eget kapital		417 542	181 262

Rapport över förändringar i eget kapital

2017

Mn euro	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital ¹							Summa eget kapital
	Aktiekapital ¹	Fond för utvecklingsutgifter	Överkursfond	Övriga reserver:				Balanserade vinstmedel	Summa	Innehavare av övrigt primärkapital	
				Omräkning utländsk verksamhet	Kassaflödes-säkringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmånsbestämda pensionsplaner				
Ingående balans per 1 jan 2017	4 050	569	1 080	–	–31	27	2	14 713	20 410	–	20 410
Genom fusion	–	–	–	–	17	51	57	8 348	8 473	–	8 473
Förändring av redovisningsprincip	–	–	–	–19	–	–	–	23	4	–	4
Årets resultat	–	–	–	–	–	–	–	3 510	3 510	–	3 510
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen											
Valutakursdifferenser under året	–	–	–	7	–	–	–	–	7	–	7
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>											
Värdeförändringar under året	–	–	–	3	–	–	–	–	3	–	3
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	1	–	–	–	–	1	–	1
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:</i>											
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	33	–	–	33	–	33
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–15	–	–	–15	–	–15
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	–	0	–	–	0	–	0
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	–	7	–	–	7	–	7
<i>Kassaflödessäkringar:</i>											
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	109	–	–	–	109	–	109
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–33	–	–	–	–33	–	–33
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	–146	–	–	–	–146	–	–146
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	42	–	–	–	42	–	42
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen											
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>											
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–	62	–	62	–	62
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–	–8	–	–8	–	–8
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	–	–	–	11	–28	25	54	–	62	–	62
Totalresultat	–	–	–	11	–28	25	54	3 510	3 572	–	3 572
Emittering av övrigt primärkapital	–	–	–	–	–	–	–	–6	–6	750	744
Utdelning för 2016	–	–	–	–	–	–	–	–2 625	–2 625	–	–2 625
Försäljning/Köp av egna aktier ²	–	–	–	–	–	–	–	–40	–40	–	–40
Fond för utvecklingsutgifter	–	636	–	–	–	–	–	–636	0	–	0
Utgående balans per 31 dec 2017	4 050	1 205	1 080	–8	–42	103	113	23 287	29 788	750	30 538

1) En fri fond uppgående till 2 762 mn euro redovisas som balanserade vinstmedel.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet och tradingportföljen och Nordea aktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 13,7 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 10,2 miljoner.

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2016

Mn euro	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital ¹				Summa eget kapital
	Aktie- kapital	Fond för utvecklings- utgifter	Överkurs- fond	Övriga reserver			Balanse- rade vinstmedel	
				Kassa- flödes- säkringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmåns- bestämda pensions- planer		
Ingående balans per 1 jan 2016	4 050	–	1 080	–16	–5	0	14 969	20 078
Årets resultat	–	–	–	–	–	–	2 900	2 900
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen								
Valutakursdifferenser under året	–	–	–	–	–	–	–7	–7
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:</i>								
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	45	–	–	45
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–10	–	–	–10
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	–4	–	–	–4
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	1	–	–	1
<i>Kassaflödessakringar:</i>								
Värdeförändringar under året	–	–	–	103	–	–	–	103
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–23	–	–	–	–23
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–122	–	–	–	–122
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	27	–	–	–	27
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen								
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>								
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	3	–	3
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–1	–	–1
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	–	–	–	–15	32	2	–7	12
Totalresultat	–	–	–	–15	32	2	2 893	2 912
Utdelning för 2015	–	–	–	–	–	–	–2 584	–2 584
Försäljning av egna aktier ²	–	–	–	–	–	–	0	0
Fond för utvecklingsutgifter	–	569	–	–	–	–	–569	0
Fusionsdifferens	–	–	–	–	–	–	4	4
Utgående balans per 31 dec 2016	4 050	569	1 080	–31	27	2	14 713	20 410

1) En fri fond uppgående till 2 762 mn euro redovisas som balanserade vinstmedel.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet och tradingportföljen. Antalet egna aktier var 10,9 miljoner.

En beskrivning av posterna i eget kapital återfinns i not K1 "Redovisningsprinciper".

Aktiekapital

	Kvotvärde per aktie, euro	Totalt antal aktier	Aktiekapital, euro
Utgående balans per 31 dec 2016	1,0	4 049 951 919	4 049 951 919
Utgående balans per 31 dec 2017	1,0	4 049 951 919	4 049 951 919

Utdelning per aktie

Slutgiltiga utdelningar redovisas inte förrän dessa har fastställts vid ordinarie bolagsstämma. Vid stämman den 15 mars 2018 föreslås en utdelning för 2017 om 0,68 euro per aktie (verkställd utdelning för 2016 uppgick till 0,65 euro per aktie), vilket motsvarar totalt 2 747 028 225 euro (verkställd för 2016

totalt 2 625 368 991 euro). Årsredovisningen för räkenskapsåret 2017 avspeglar inte detta beslut, som under räkenskapsåret 2018 kommer att redovisas under eget kapital som en disposition av balanserade vinstmedel.

Kassaflödesanalys

Mn euro	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	4 059	2 950
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	-1 265	-2 085
Betalda inkomstskatter	-612	-278
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	2 182	587
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar		
Förändring av statskuldförbindelser	1 781	305
Förändring av utlåning till kreditinstitut	-7 076	2 846
Förändring av utlåning till allmänheten	12 180	1 893
Förändring av räntebärande värdepapper	2 912	1 829
Förändring av pantsatta finansiella instrument	-4 194	-
Förändring av aktier och andelar	-3 120	2 232
Förändring av derivatinstrument, netto	-4 229	-693
Förändring av övriga tillgångar	7 465	2 485
Förändring av den löpande verksamhetens skulder		
Förändring av skulder till kreditinstitut	7 885	1 305
Förändring av in- och upplåning från allmänheten	-1 430	-2 874
Förändring av emitterade värdepapper	-7 195	-5 763
Förändring av övriga skulder	6 676	-253
Kassaflöde från den löpande verksamheten	13 837	3 899
Investeringsverksamheten		
Investeringar i koncernföretag	-303	-523
Avyttring av koncernföretag	240	-
Investeringar i intresseföretag och joint ventures	-957	-5
Avyttring av intresseföretag	14	-
Förvärv av materiella tillgångar	-125	-25
Avyttring av materiella tillgångar	0	1
Förvärv av immateriella tillgångar	-656	-594
Avyttring av övriga finansiella tillgångar	249	69
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 538	-1 077
Finansieringsverksamheten		
Emission av efterställda skulder	-750	1 000
Försäljning/återköp av egna aktier, inklusive förändringar i tradingportföljen	-40	-
Utbetald utdelning	-2 625	-2 584
Emittering av övrigt primärkapital	750	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 665	-1 584
Årets kassaflöde	9 634	1 238
Likvida medel vid årets början	4 581	3 343
Likvida medel vid årets början genom fusion	-45 917	-
Omräkningsdifferens	3 716	-
Likvida medel vid årets slut	47 254	4 581
Förändring	9 634	1 238

Kassaflödesanalys, forts.

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året för den totala verksamheten. Nordeas kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktsbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	2017	2016
Avskrivningar	277	164
Nedskrivningar	385	14
Kreditförluster	336	200
Orealiserade värdeförändringar	1 908	499
Realisationsvinster/-förluster, netto	-7	-68
Förändring av upplupna kostnader/intäkter och avsättningar	-378	-50
Anteciperade utdelningar	-1 684	-1 964
Koncernbidrag	-873	-695
Omräkningsdifferenser	-642	-47
Förändringar av verkligt värde av den säkrade posten, tillgångar/skulder (netto)	-476	-149
Övrigt	-111	11
Summa	-1 265	-2 085

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	2017	2016
Erhållen ränta	4 192	1 393
Betald ränta	-1 944	-966

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 637	101
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	4 617	4 480
Summa	47 254	4 581

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat,
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Femårsöversikt

Resultaträkning¹

Mn euro	2017	2016	2015	2014 ²	2013
Räntenetto	2 331	464	511	649	641
Avgifts- och provisionsnetto	2 002	840	886	820	1 009
Nettoresultat av poster till verkligt värde	1 104	216	136	186	131
Utdelningar	3 344	3 210	2 176	2 333	1 827
Övriga rörelseintäkter	476	712	833	975	674
Summa rörelseintäkter	9 257	5 442	4 542	4 963	4 282
Allmänna administrationskostnader:					
- Personalkostnader	-2 768	-1 113	-1 196	-1 070	-982
- Övriga administrationskostnader	-1 469	-1 008	-851	-904	-1 018
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-277	-172	-140	-261	-109
Summa rörelsekostnader	-4 514	-2 293	-2 187	-2 235	-2 109
Resultat före kreditförluster	4 743	3 149	2 355	2 728	2 173
Kreditförluster, netto	-299	-193	-143	-98	-124
Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar	-385	-6	-9	-15	-4
Rörelseresultat	4 059	2 950	2 203	2 615	2 045
Bokslutsdispositioner	2	1	2	-1	102
Skatt	-551	-51	-285	-189	-192
Årets resultat	3 510	2 900	1 920	2 425	1 955

Balansräkning

Balansräkning	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2014	31 dec 2013
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 637	101	75	931	45
Statsskuldförbindelser, räntebärande värdepapper och pantsatta instrument	73 873	16 942	19 068	16 399	16 817
Utlåning till kreditinstitut	59 765	88 375	90 009	86 704	80 918
Utlåning till allmänheten	152 739	43 726	45 820	39 809	34 155
Aktier och andelar i koncernföretag	12 532	20 101	19 394	16 986	17 723
Derivatinstrument	47 688	4 668	5 011	5 981	4 219
Övriga tillgångar	28 308	7 349	8 796	11 621	10 046
Tillgångar	417 542	181 262	188 173	178 431	163 923
Skulder till kreditinstitut	51 735	20 374	19 069	27 452	17 500
In- och upplåning från allmänheten	176 231	58 183	61 043	49 367	47 531
Emitterade värdepapper	72 460	63 162	68 908	63 280	62 961
Derivatinstrument	46 118	3 612	4 180	4 653	3 627
Efterställda skulder	8 987	10 086	8 951	7 728	5 971
Övriga skulder/obeskattade reserver	31 473	5 435	5 944	5 290	6 412
Eget kapital	30 538	20 410	20 078	20 661	19 921
Skulder och eget kapital	417 542	181 262	188 173	178 431	163 923

1) Jämförelsetalen för 2015 har omräknats

2) Vid årets slut.

Nyckeltal⁴

	2017	2016	2015	2014 ¹	2013
Avkastning på eget kapital, %	12,7	15,6	10,1	12,6	10,5
Avkastning på tillgångar, %	0,8	1,6	1,0	1,4	1,2
K/I-tal, %	48,8	42,1	48,2	45,0	49,3
Kreditförluster på årsbasis, punkter	20	44	31	25	36
Kärnprimärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{1,2,3} , %	18,6	18,6	18,8	21,8	20,8
Primärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{1,3} , %	21,3	22,0	22,2	25,3	23,1
Total kapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{1,3} , %	24,1	27,9	27,1	30,6	28,0
Primärkapital ^{1,2,3} , mn euro	27 809	19 167	19 314	19 932	19 300
Riskexponeringsbelopp, exklusive Basel I golv ^{1,3} , md euro	131	87	87	79	83

1) Vid årets slut.

2) Inklusivt årets resultat

3) Nyckeltalen för 2013 rapporteras enligt Basel II regelverket, och nyckeltalen för 2014, 2015, 2016 och 2017 rapporteras enligt Basel III (CRR/CRDIV) regelverket.

4) För mer detaljerad information avseende nyckeltal som definierats som Alternativa nyckeltal, se <http://www.nordea.com/en/investor-relations/>.

M1. Redovisningsprinciper

1. Grunder för presentationen

Årsredovisningen för moderföretaget, Nordea Bank AB (publ), upprättas i enlighet med Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:25 med tillägg) samt redovisningsrekommendationen "RFR 2 Redovisning för juridiska personer" från Rådet för finansiell rapportering. Detta innebär att moderföretaget tillämpar International Financial Reporting Standards (IFRS), godkänd av EU-kommissionen, i den mån detta är möjligt inom ramen för svensk redovisningslagstiftning, och med beaktande av den nära kopplingen mellan finansiell rapportering och beskattning.

Koncernens redovisningsprinciper, vilka beskrivs i not K1 "Redovisningsprinciper", är tillämpliga även för moderföretaget med hänsyn tagen till den information som följer nedan.

2. Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation

I allt väsentligt är redovisningsprinciperna, beräkningsgrunderna och presentationen oförändrade jämfört med årsredovisningen 2016.

Nya redovisningskrav som började tillämpas under 2017 och deras inverkan på moderföretagets redovisning beskrivs nedan.

Ändringar har gjorts i Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL). Dessa ändringar började tillämpas den 1 januari 2017, men har inte haft någon betydande inverkan på redovisningen.

Rådet för finansiell rapportering har gjort ändringar i redovisningsrekommendationen för juridiska personer genom att ge ut "RFR 2 Redovisning för juridiska personer – januari 2017". Dessa ändringar började tillämpas den 1 januari 2017, men har inte haft någon betydande inverkan på redovisningen.

Andra förändringar som infördes av moderföretaget den 1 januari 2017 beskrivs i avsnittet "Förändrade redovisningsprinciper" i not K1 "Redovisningsprinciper". Slutsatserna i detta avsnitt gäller, i tillämpliga fall, även moderföretaget.

3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats

Kommande förändringar i IFRS, som moderföretaget ännu inte har börjat tillämpa, återfinns i avsnitt 3 "Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpas" i not K1 "Redovisningsprinciper". Slutsatserna i detta avsnitt gäller, i tillämpliga fall, även moderföretaget.

4. Redovisningsprinciper som endast avser moderföretaget

Innehav i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures

Moderföretagets aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures redovisas till anskaffningsvärde. Varje balansdag prövas alla innehav i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures med avseende på indikationer om nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida det redovisade värdet för varje aktieinnehav är fullt återvinningsbart. Återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde, efter avdrag för försäljningskostnader, och nyttjandevärde. Eventuell nedskrivnings-

kostnad beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde och klassificeras i resultaträkningen som "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar".

Moderföretaget tillämpar säkringsredovisning till verkligt värde för valutakursrisken i investeringar i koncernföretag. Aktierna i koncernföretag omvärderas med hänsyn till den säkrade risken, och motsvarande förändring redovisas i "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Förändringen i verkligt värde av säkringsinstrumentet redovisas också i resultaträkningen i "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Utdelning

Utdelningar till aktieägarna i Nordea Bank AB (publ) redovisas som en skuld efter godkännande av ordinarie årsstämma.

Utdelningar som lämnas av koncernföretag till moderföretaget anteciperas om moderföretaget självt kan bestämma utdelningens storlek och om formellt beslut har fattats innan årsredovisningen publiceras. Utdelningar från koncern- och intresseföretag redovisas under intäktsposten "Utdelningar".

Goodwillavskrivning

Goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod skrivs inte av i koncernredovisningen. I moderföretagets redovisning görs avskrivning för goodwill vanligtvis under en period av fem år såvida inte, i undantagsfall, en längre avskrivningsperiod är befogad.

Funktionell valuta

Moderföretagets redovisningsvaluta är euro. Alla transaktioner i andra valutor omräknas till euro i enlighet med riktlinjerna i avsnitt 9 "Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta" i not K1 "Redovisningsprinciper". Eventuellt kvarstående eget kapital i utländska filialer omräknas till balansdagens kurs, och omräkningsdifferenser redovisas under övrigt totalresultat.

Pensioner

Redovisningsprinciperna för förmånsbestämda pensionsförpliktelser i Sverige följer svensk lagstiftning (Tryggandelagen) och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skatteavdrag. De stora skillnaderna jämfört med IAS 19 avser främst hur diskonteringsräntan fastställs och att beräkningen av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen baseras på aktuell lönenivå, utan antaganden om framtida löneökningar.

I Sverige garanteras förmånsbestämda pensionsförpliktelser genom en pensionsstiftelse eller redovisas som en skuld. Inga pensionstillgångar redovisas i dessa förmånsbestämda planer. Pensionskostnaderna i moderföretaget, vilka klassificeras som "Personalkostnader" i resultaträkningen, utgörs av förändringar i redovisade pensionsavsättningar (inklusive särskild löneskatt) för aktiva anställda, utbetalda pensioner, avsättningar till/gottgörelse från pensionsstiftelse och tillhörande särskild löneskatt.

Pensionsförpliktelserna i de utländska filialerna beräknas i enlighet med IAS 19.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

Koncernbidrag

Lämnade koncernbidrag redovisas som en ökning av värdet på aktier och andelar i koncernföretag, efter avdrag för skatt. Erhållna koncernbidrag från koncernföretag redovisas som utdelning. Eventuella skatteeffekter från erhållna koncernbidrag klassificeras i resultaträkningen som "Skatt".

Obeskattade reserver

Moderföretaget redovisar obeskattade reserver, som utgörs av överavskrivningar enligt gällande skattelagstiftning. I koncernredovisningen har obeskattade reserver i balansräkning-

en fördelats på posterna "Balanserade vinstmedel" och "Uppskjutna skatteskulder".

Presentation av avyttringsgrupp som innehas för försäljning

Tillgångar och skulder hänförliga till den avyttringsgrupp som innehas för försäljning presenteras i not M43 "Avyttringsgrupper som innehas för försäljning". Till skillnad från presentationen för koncernen redovisas inte tillgångar och skulder hänförliga till avyttringsgruppen som separata poster i balansräkning. Dessa tillgångar och skulder redovisas istället på relevant balanspost utifrån typ av tillgång och skuld.

M2. Segmentrapportering

Geografisk information

Mn euro	Sverige		Finland		Norge		Danmark		Övriga		Summa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	44	464	450	–	850	–	700	–	287	–	2 331	464
Avgifts- och provisionsnetto	472	840	573	–	261	–	613	–	83	–	2 002	840
Nettoreultat av poster till verkligt värde	309	216	137	–	133	–	476	–	49	–	1 104	216
Utdelningar ¹	3 327	3 210	12	–	–	–	5	–	–	–	3 344	3 210
Övriga rörelseintäkter	–35	–53	118	241	93	95	228	429	72	–	476	712
Summa rörelseintäkter	4 117	4 677	1 290	241	1 337	95	2 022	429	491	–	9 257	5 442

1) Avser utdelning från koncernföretag.

M3. Räntenetto

Mn euro	2017	2016
Ränteintäkter		
Utlåning till kreditinstitut	245	380
Utlåning till allmänheten	3 350	837
Räntebärande värdepapper	383	126
Övriga ränteintäkter	177	60
Summa ränteintäkter	4 155	1 403
Räntekostnader		
Skulder till kreditinstitut	–170	–20
In- och upplåning från allmänheten	–344	–32
Emitterade värdepapper	–976	–923
Efterställda skulder	–336	–368
Övriga räntekostnader ¹	2	404
Summa räntekostnader	–1 824	–939
Räntenetto	2 331	464

1) Räntenettet från derivatinstrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade till Nordea's upplåning. Det kan ha både positiv och negativ påverkan på övriga räntekostnader, för mer information se not K1 "Redovisningsprinciper".

Ränteintäkter från finansiella instrument som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen uppgår till 3 769 mn euro (1 274 mn euro). Räntekostnader från finansiella instrument som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen uppgår till –2 060 mn euro (–1 401 mn euro).

Ränta på osäkra lånefordringar utgjorde en obetydlig andel av ränteintäkter.

M4. Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	2017	2016
Provisioner från kapitalförvaltning	450	148
- varav intäkt	458	148
- varav kostnad	-8	-
Livförsäkring & Pensioner	23	1
- varav intäkt	23	1
- varav kostnad	-	-
Inlåningsprodukter	26	18
- varav intäkt	26	18
- varav kostnad	-	-
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	205	187
- varav intäkt	269	211
- varav kostnad	-64	-24
Depå- och emissionstjänster	56	7
- varav intäkt	95	19
- varav kostnad	-39	-12
Betalningar	317	72
- varav intäkt	439	102
- varav kostnad	-122	-30
Kort	196	77
- varav intäkt	326	127
- varav kostnad	-130	-50
Utlåningsprodukter	371	154
- varav intäkt	376	155
- varav kostnad	-5	-1
Garantier och dokumentbetalningar	294	153
- varav intäkt	294	153
- varav kostnad	0	0
Övrigt	64	23
- varav intäkt	104	44
- varav kostnad	-40	-21
Summa	2 002	840

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 401 mn euro (173 mn euro).

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 750 mn euro (360 mn euro). Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är -110 mn euro (-36 mn euro).

M5. Nettoresultat av poster till verkligt värde

Mn euro	2017	2016
Aktierelaterade instrument	368	-332
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	718	547
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	18	1
Summa¹	1 104	216

1) Varav 53 mn euro (0 mn euro) är utdelning från aktier.

M5. Nettoresultat av poster till verkligt värde, forts.

Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	2017	2016
Finansiella tillgångar som kan säljas, realiserade	0	4
Finansiella instrument redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	17	18
Finansiella instrument som innehas för handel ²	472	-386
Finansiella instrument under säkringsredovisning	46	-10
- varav nettoresultat på säkringsinstrument	-355	-166
- varav nettoresultat på säkrade poster	401	156
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde ³	4	1
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	570	529
Övrigt	-5	60
Summa	1 104	216

2) Varav periodiserade dag 1-resultat uppgår till -53 mn euro (0 mn euro).

3) Varav 4 mn euro (1 mn euro) avser instrument klassificerade in i kategorin "Lånefordringar och kundfordringar" och - mn euro (- mn euro) relaterade till instrument klassificerade in i kategorin "Investeringar som hålles till förfall".

M6. Utdelningar

Mn euro	2017	2016
Utdelningar från koncernföretag		
Nordea Bank Finland Abp	-	900
Nordea Bank Denmark A/S	-	417
LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon	93	82
JSC Nordea Bank	7	6
Nordea Mortgage Bank Plc	102	-
Nordea Kredit Realkreditaktieselskab	402	-
Nordea Finance Finland Ltd	342	-
Nordea Finans Danmark A/S	45	-
Nordea Finans Norge AS	21	-
Nordea Life Holding AB	707	700
Nordea Funds Ltd	154	130
Nordea Bank S.A.	70	155
Nordea Investment Management AB	-	115
Nordea Asset Management Holding AB	386	-
Nordea Eiendoms kreditt AS	45	-
Nordea Ejendomsinvestering A/S	10	9
Nordea Utvikling A/S	4	-
Nordea Privatmegleren AS	1	-
Utdelningar från intresseföretag och gemensamt styrda företag		
Upplysningscentralen (UC) AB	1	1
Visa Sweden	64	-
Suomen Luotto-osuuskunta	10	-
Automatia Pankkiautomaatit Oy	2	-
LR-Realkredit A/S	5	-
Koncernbidrag		
Nordea Hypotek AB	716	562
Nordea Investment Management AB	-	6
Nordea Finans AB	157	127
Summa	3 344	3 210

M7. Övriga rörelseintäkter

Mn euro	2017	2016
Avyttring av aktier och andelar	6	0
Rörelseintäkter från koncernföretag	466	710
Intäkter från fastigheter	2	–
Övrigt	2	2
Summa	476	712

M8. Personalkostnader

Mn euro	2017	2016
Löner och arvoden (specifikation nedan) ¹	–2 139	–825
Pensionskostnader (specifikation nedan)	–292	–165
Sociala avgifter	–444	–240
Övriga personalkostnader	107	117
Summa	–2 768	–1 113

Löner och arvoden

Till ledande befattningshavare ²		
- Fast ersättning och förmåner	–9	–9
- Prestationsbaserad ersättning	–5	–4
- Avsättning till vinstandelsstiftelse	0	0
Summa	–14	–13
Till övriga anställda	–2 125	–812
Summa	–2 139	–825

1) Avsättning till vinstandelsstiftelse 2017 uppgår till 28 mn euro (11 mn euro), varav 25 mn euro (11 mn euro) är ny avsättning och 3 mn euro (0 mn euro) är en justering relaterad till tidigare år.

2) Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderföretaget. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer är inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 20 (19) individer.

Pensionskostnader¹

Mn euro	2017	2016
Förmånsbestämda pensionsplaner	–63	–85
Avgiftsbestämda pensionsplaner	–229	–80
Summa	–292	–165

1) Se not K7 "Personalkostnader" för information kring pensionskostnader avseende ledande befattningshavare..

Svenska Finansinspektionernas föreskrifter och allmänna råd om ersättningspolicyer

De kvalitativa upplysningarna i enlighet med dessa föreskrifter redovisas i det separata avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen. De kvantitativa upplysningarna kommer att redovisas i en separat rapport som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com) senast en vecka före årsstämman den 15 mars 2018.

Ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning

För information om löner och arvoden till styrelse, koncernchef och koncernledning, se not K7 "Personalkostnader".

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner uppgår till 0 mn euro (0 mn euro). Ränteutgifter på dessa lån uppgår till 0 mn euro (0 mn euro). För information om lånevillkor, se not K7 "Personalkostnader".

M8. Personalkostnader, forts.

Långsiktiga incitamentsprogram

För information om antalet utestående rättigheter i LTIP-programmen, se not K7 "Personalkostnader". Alla rättigheter i LTIP-programmen, både till anställda i moderföretaget likväl som anställda i koncernföretagen, är utställda av Nordea Bank AB (publ).

Aktierelaterad ersättning som regleras med kontanter

Nordea tillämpar uppskjuten aktierelaterad ersättning på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Som index används Nordeas totalavkastning (TSR) och ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter tre år, eller i lika delar årligen under, den tre- till femåriga uppskjutandeperioden.

Sedan 2011 tillämpar Nordea också TSR-relaterad ersättning med förfoganderestriktioner på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Eftersom beslut om fördelningen av rörlig ersättning inte fattas under innevarande räkenskapsår avser uppskjuten ersättning i nedanstående tabell under året rörlig ersättning intjänad under föregående år.

Dessutom införde Nordea under 2013 ett incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner, Executive Incentive Programme (EIP, som syftar till att stärka Nordeas möjligheter att behålla och rekrytera de bästa talangerna. Målet är vidare att stimulera de chefer och nyckelpersoner vilkas insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdetillväxt. EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsniveå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen. EIP ska betalas i form av kontant ersättning och vara föremål för indexering till Nordeas totalavkastning, uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Huvuddelen av EIP 2017 betalas ut tidigast hösten 2021. Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen erbjöds att delta i programmet. Dock omfattades inte koncernledningen, som istället erbjöds GEM EIP (ytterligare information om GEM EIP finns i avsnittet Ersättningar i förvaltningsberättelsen). EIP erbjöds berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) och rörlig lönedel. Tilldelningen enligt EIP 2017 beslutas under våren 2018, och en avsättning på 34 mn euro, exkl. sociala avgifter, har gjorts för 2017. 80 procent av det tilldelade beloppet är föremål för indexering med Nordeas totalavkastning.

Tabellen nedan omfattar endast uppskjuten ersättning som indexerats med Nordeas TSR. EIP inkluderas från och med 2014, då uppskjuten. Ytterligare information om samtliga uppskjutna belopp finns i den separata rapport om ersättningar som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com).

Uppskjuten aktierelaterad ersättning

Mn euro	2017	2016
Vid årets början	39	22
Genom fusion	60	–
Uppskjuten/intjänad under året	40	17
TSR-indexering under året	1	6
Utbetalningar under året	–42	–6
Omräkningsdifferenser	–3	0
Vid årets slut	95	39

M8. Personalkostnader, forts.

Medelantal anställda

	Summa		Män		Kvinnor	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Omräknat till heltidstjänster						
Sverige	6 912	6 778	3 400	3 257	3 512	3 521
Danmark	7 965	1 460	4 469	1 116	3 496	344
Finland	6 434	663	2 267	420	4 167	243
Norge	2 680	185	1 469	152	1 211	33
Polen	2 060	1 426	1 044	719	1 016	707
Övriga länder	1 356	1 384	447	436	909	948
Summa genomsnitt	27 407	11 896	13 096	6 100	14 311	5 796

Fördelning efter kön, ledande befattningshavare

Procent	2017	2016
Nordea Bank AB (publ)		
Styrelse - män	50	56
Styrelse - kvinnor	50	44
Övriga ledande befattningshavare - män	80	90
Övriga ledande befattningshavare - kvinnor	20	10

M9. Övriga administrationskostnader

Mn euro	2017	2016
Informationsteknologi	-554	-548
Marknadsföring och representation	-55	-27
Porto-, transport-, telefon- och kontorskostnader	-84	-39
Hyses-, lokal- och fastighetskostnader	-304	-121
Övrigt ¹	-472	-273
Summa	-1 469	-1 008

1) Inkluderar arvoden och ersättning till revisorer enligt nedanstående fördelning.

Revisionsarvoden

Mn euro	2017	2016
PricewaterhouseCoopers		
Revisionsuppdrag	-4	-3
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-1	-1
Skatterådgivning	-1	0
Övriga uppdrag	-1	-4
Summa	-7	-8

M10. Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Avskrivningar

Mn euro	2017	2016
Materiella tillgångar (not M23)		
Inventarier	-64	-25
Immateriella tillgångar (not M22)		
Goodwill	-68	-55
Programvara	-110	-63
Övriga immateriella tillgångar	-30	-21
Summa	-272	-164

Nedskrivningar/återförda nedskrivningar

Mn euro	2017	2016
Immateriella tillgångar (not M22)		
Programvara	-5	-8
Övriga immateriella tillgångar	-	0
Summa	-5	-8
Summa av- och nedskrivningar	-277	-172

M11. Kreditförluster, netto

Mn euro	2017	2016
Kreditförluster fördelade per kategori		
Konstaterade kreditförluster	0	0
Avsättningar	-1	-1
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	1	1
Utlåning till kreditinstitut¹	0	0
Konstaterade kreditförluster	-344	-119
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	259	80
Återvinningar av tidigare konstaterade kreditförluster	36	7
Avsättningar	-787	-228
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	546	90
Utlåning till allmänheten¹	-290	-170
Konstaterade kreditförluster	-9	-3
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	9	4
Avsättningar	-102	-39
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	93	15
Poster utanför balansräkningen²	-9	-23
Kreditförluster, netto	-299	-193

1) Se not M15 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

2) Inkluderade i note M31 "Avsättningar" som "Garantier".

M12. Bokslutsdispositioner

Mn euro	2017	2016
Förändring av avskrivningar utöver plan, inventarier	2	1
Summa	2	1

M13. Skatter

Skattekostnad

Mn euro	2017	2016
Aktuell skatt	-626	-43
Uppskjuten skatt	75	-8
Summa	-551	-51

För aktuell och uppskjuten skatt redovisad under Övrigt totalresultat, se Rapport över totalresultat.

Skatten på rörelseresultatet skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Sverige:

Mn euro	2017	2016
Resultat före skatt	4 061	2 951
Skatt beräknad med en skattesats om 22,0 procent	-893	-649
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	-20	-
Ej skattepliktiga intäkter	560	616
Ränta på efterställda lån	-54	-
Övriga ej avdragsgilla kostnader	-144	-15
Justeringar avseende tidigare år	4	-3
Övrigt	-4	0
Skattekostnad	-551	-51
Genomsnittlig effektiv skattesats	14%	2%

Uppskjuten skatt

Mn euro	Uppskjutna skattefordringar		Uppskjutna skatteskulder	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt relaterad till:				
Derivatinstrument	1	9	193	-
Utlåning till allmänheten	9	-	6	-
Materiella tillgångar	4	-	28	15
Immateriella tillgångar	-	-	17	-
Säkring av nettoinvesteringar i utländska dotterbolag	12	-	-	-
Pensionstillgångar/förpliktelser	16	7	23	1
Skulder/avsättningar	77	22	-	-
Avräkningsbar utländsk skatt	61	0	-	-
Övrigt	0	0	3	0
Kvittning av uppskjutna skattefordringar och skulder	-96	-16	-96	-16
Summa	84	22	174	-

M14. Statsskuldsoförbindelser

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Stater	10 406	6 009
Kommuner och andra myndigheter ¹	3 087	574
Summa	13 493	6 583

1) Varav 0 mn euro (30 mn euro) redovisade till upplupet anskaffningsvärde med ett nominellt värde av 0 mn euro (30 mn euro).

M15. Utlåning och osäkra lånefordringar

Mn euro	Kreditinstitut		Allmänheten		Summa	
	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Lånefordringar som inte är osäkra	59 765	88 377	150 487	43 347	210 252	131 724
Osäkra lånefordringar	0	–	4 268	820	4 268	820
- varav reglerade	0	–	2 552	562	2 552	562
- varav oreglerade	–	–	1 716	258	1 716	258
Lånefordringar före reserver	59 765	88 377	154 755	44 167	214 520	132 544
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar	0	–	–1 752	–344	–1 752	–344
- varav reglerade	0	–	–987	–217	–987	–217
- varav oreglerade	–	–	–765	–127	–765	–127
Reserver för gruppvis värderade osäkra lånefordringar	0	–2	–264	–97	–264	–99
Reserver	0	–2	–2 016	–441	–2 016	–443
Lånefordringar, redovisat värde	59 765	88 375	152 739	43 726	212 504	132 101

Förändringar av reserver för osäkra lånefordringar

Mn euro	Kreditinstitut			Allmänheten			Summa		
	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa
Ingående balans per 1 jan 2017	–	–2	–2	–344	–97	–441	–344	–99	–443
Avsättningar	–	–1	–1	–660	–127	–787	–660	–128	–788
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	–	1	1	318	228	546	318	229	547
Förändringar redovisade i resultaträkningen	–	0	0	–342	101	–241	–342	101	–241
Genom fusion	0	–	0	–1 369	–283	–1 652	–1 369	–283	–1 652
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	–	–	259	–	259	259	–	259
Omklassificeringar	–	–	0	18	3	21	18	3	21
Valutakursdifferenser	–	2	2	27	11	38	27	13	40
Utgående balans per 31 dec 2017	0	0	0	–1 751	–265	–2 016	–1 751	–265	–2 016
Ingående balans per 1 jan 2016	–	–2	–2	–314	–86	–400	–314	–88	–402
Avsättningar	–	–1	–1	–175	–53	–228	–175	–54	–229
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	–	1	1	53	37	90	53	38	91
Förändringar redovisade i resultaträkningen	–	0	0	–122	–16	–138	–122	–16	–138
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	–	–	80	–	80	80	–	80
Valutakursdifferenser	–	0	0	12	5	17	12	5	17
Utgående balans per 31 dec 2016	–	–2	–2	–344	–97	–441	–344	–99	–443

Reserver och avsättningar¹

Mn euro	Kreditinstitut		Allmänheten		Summa	
	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Reserver för poster i balansräkningen	–1	–2	–2 016	–441	–2 017	–443
Avsättningar för poster utanför balansräkningen	–	–204	–188	–2	–188	–206
Summa reserver och avsättningar	–1	–206	–2 204	–443	–2 205	–649

1) Inkluderade i not M31 "Avsättningar" som "Garantier".

M15. Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Nyckeltal¹

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Andel osäkra lånefordringar, brutto, punkter	199	62
Andel osäkra lånefordringar, netto, punkter	117	36
Total reserveringsgrad, punkter	94	33
Reserver i relation till osäkra lånefordringar, %	41	42
Totala reserver i relation till osäkra lånefordringar, %	47	54
Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra, mn euro	104	23

1) För definitioner, se "Definitioner och begrepp" på sid 84.

M16. Räntebärande värdepapper

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Emitterade av offentliga organ	0	35
Emitterade av andra låntagare ¹	47 950	10 324
Summa	47 950	10 359
Noterade värdepapper	14 176	10 204
Onoterade värdepapper	33 774	155
Summa	47 950	10 359

1) Varav 0 mn euro (26 mn euro) redovisade till upplupet anskaffningsvärde med ett nominellt värde av 0 mn euro (26 mn euro).

M17. Pantsatta finansiella instrument

Pantsatta finansiella instrument

Vid återköpstransaktioner och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Statsskuldssförbindelser	2 948	–
Räntebärande värdepapper	9 482	–
Aktier och andelar	–	–
Summa	12 430	–

För mer information om överförda tillgångar och omvända återköpsavtal, se not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

M18. Aktier och andelar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Aktier	7 883	130
Aktier övertagna för skyddande av fordran	0	0
Summa	7 883	130
Noterade aktier	7 256	130
Onoterade aktier	627	–
Summa	7 883	130

M19. Derivatinstrument och säkringsredovisning

Derivatinstrument för handel

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt			
Ränteswappar	25 116	22 478	4 952 569
FRA	39	18	984 287
Ränteterminer	35	50	152 387
Optioner	6 537	6 926	348 251
Övriga	10	33	10 778
Summa	31 737	29 505	6 448 272

Aktierelaterade kontrakt

Aktieswappar	108	145	11 113
Terminkontrakt	3	6	1 147
Optioner	355	642	13 845
Summa	466	793	26 105

Valutarelaterade kontrakt

Ränte- och valutaswappar	6 175	7 958	361 965
Valutaterminer	5 475	4 796	609 636
Optioner	150	107	23 572
Summa	11 800	12 861	995 173

Kreditrelaterade kontrakt	2 009	1 975	78 650
Råvarurelaterade kontrakt	3	3	236
Övriga derivat	29	3	324
Summa derivatinstrument för handel	46 044	45 140	7 548 760

Derivatinstrument för säkringsredovisning

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt	829	377	74 736
Valutarelaterade kontrakt	815	601	20 355
Summa derivatinstrument för säkringsredovisning	1 644	978	95 091
- varav säkring av verkligt värde ¹	974	382	74 736 ¹
- varav kassaflödessäkring ¹	670	595	20 355 ¹
Samtliga kontrakt	47 688	46 118	7 643 851

1) Vissa valutaränteswappar och ränteswappar används både som säkring av verkligt värde och kassaflödessäkringar och de nominella värdena rapporteras då på bägge raderna.

Perioder under vilka de säkrade kassaflödena väntas uppkomma och när de väntas påverka resultaträkningen

31 dec 2017, Mn euro	<1 år	1–3 år	3–5 år	5–10 år	10 år
Kassainflöde (tillgångar)	–	–	–	–	–
Kassautflöde (skulder)	1 424	7 479	4 952	2 433	691
Netto kassautflöde	1 424	7 479	4 952	2 433	691

M19. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Derivatinstrument för handel

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt			
Ränteswappar	1 785	1 813	239 297
FRA	8	3	25 617
Ränteterminer	–	0	4 000
Optioner	1	1	98
Övriga	12	12	10 241
Summa	1 806	1 829	279 253
Aktierelaterade kontrakt			
Aktieswappar	35	58	96
Optioner	17	6	996
Summa	52	64	1 092
Valutarelaterade kontrakt			
Ränte- och valutaswappar	718	643	40 600
Valuteterminer	6	2	12 355
Optioner	9	8	1 217
Summa	733	653	54 172
Kreditrelaterade kontrakt	7	5	840
Övriga derivat	4	0	1 763
Summa derivatinstrument för handel	2 602	2 551	337 120

Derivatinstrument för säkringsredovisning

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Ränterelaterade kontrakt	1 236	200	50 345
Valutarelaterade kontrakt	830	861	12 367
Summa derivatinstrument för säkringsredovisning	2 066	1 061	62 712
- varav säkring av verkligt värde ¹	1 236	200	50 345
- varav kassaflödessäkring ¹	830	861	12 367
Samtliga kontrakt	4 668	3 612	399 832

1) Vissa valutaränteswappar och ränteswappar används både som säkring av verkligt värde och kassaflödessäkringar och de nominella värdena rapporteras då på bägge raderna.

Perioder under vilka de säkrade kassaflödena väntas uppkomma och när de väntas påverka resultaträkningen

31 dec 2016, Mn euro	<1 år	1–3 år	3–5 år	5–10 år	10 år
Kassainflöde (tillgångar)	–	–	–	–	–
Kassautflöde (skulder)	3 933	3 290	2 986	2 235	360
Netto kassautflöde	3 933	3 290	2 986	2 235	360

M20. Aktier och andelar i koncernföretag

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016 ¹
Anskaffningsvärde vid årets början	20 741	20 028
Inflöde genom fusion	7 293	–
Årets inköp/kapitaltillskott	303	523
Omvärdeing vid säkringsredovisning	246	220
Utflöde genom fusion	–14 786	–
Försäljning under året	–240	–30
Anskaffningsvärde vid årets slut	13 557	20 741
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	–640	–634
Nedskrivningar under året	–385	–6
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1 025	–640
Redovisat värde	12 532	20 101
- varav noterade aktier	–	–

1) Inklusive Aktier och andelar i koncernföretag som ska fusioneras, med ett redovisat värde på 14 368 mn euro per den 31 december 2016 (not M20 – Årsredovisning 2016).

M20. Aktier och andelar i koncernföretag, forts.**Specifikation**

Denna specifikation omfattar alla direktägda koncernföretag samt större koncernföretag till dessa.

31 dec 2017	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier	Redovisat värde 2017, mn euro	Redovisat värde 2016, mn euro	Röstandel, %
Nordea Kredit RealKreditaktieselskab	15134275	Köpenhamn	17 172 500	2 953	–	100,0
Nordea Hypotek AB (publ) ²	556091-5448	Stockholm	100 000	2 301	2 335	100,0
Nordea Eiendomskreditt AS	971227222	Oslo	15 336 269	1 260	–	100,0
Fionia Asset Company A/S	31934745	Köpenhamn	148 742 586	1 190	–	100,0
Nordea Finance Finland Ltd	0112305-3	Helsingfors	1 000 000	1 066	–	100,0
Nordea Mortgage Bank Plc	2743219-6	Helsingfors	257 700 000	731	731	100,0
Nordea Life Holding AB	556742-3305	Stockholm	1 000	719	719	100,0
LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon	1027700034185	Moskva	4 601 942 680 ¹	353	676	100,0
JSC Nordea Bank	1027739436955	Moskva				100,0
Nordea Bank S.A.	B-14157	Luxemburg	1 000 000	455	455	100,0
Nordea Finans Norge AS	924507500	Oslo	63 000	435	–	100,0
Nordea Funds Ltd	1737785-9	Helsingfors	3 350	385	385	100,0
Nordea Asset Management Holding AB	559104-3301	Stockholm	500	246	–	100,0
Nordea Finans Danmark A/S	89805910	Høje Taastrup	20 006	188	–	100,0
Nordea Finans Sverige AB (publ) ²	556021-1475	Stockholm	1 000 000	112	86	100,0
Nordea Essendropsgate Eiendomsforvaltning AS	986610472	Oslo	7 500	41	–	100,0
Nordea Ejendomsinvestering A/S	26640172	Köpenhamn	1 000	29	29	100,0
Nordea Markets Holding Company LLC	36-468-1723	Delaware	-	22	22	100,0
Nordic Baltic Holding (NBH) AB	556592-7950	Stockholm	1 000	22	22	100,0
Privatmegleren	986386661	Oslo	12 000 000	11	–	100,0
Nordea Utvikling AS	999222862	Oslo	300	6	–	100,0
Nordea Holding Abp	2858394-9	Helsingfors	1	5	–	100,0
Danbolig A/S	13186502	Köpenhamn	1	1	–	100,0
Structured Finance Servicer A/S	24606910	Köpenhamn	2	1	–	100,0
Nordea Hästen Fastighetsförvaltning AB	556653-6800	Stockholm	1 000	0	0	100,0
Nordea Putten Fastighetsförvaltning AB	556653-5257	Stockholm	1 000	0	0	100,0
Nordea do Brasil Representações Ltda	51.696.268/0001-40	Sao Paulo, Brasilien	1 162 149	0	0	100,0
First Card AS	963215371	Oslo	200	0	–	100,0
Nordea Bank Finland Abp	168235-8	Helsingfors	1 030 800 000	–	7 231	100,0
Nordea Bank Danmark A/S	13522197	Oslo	50 000 000	–	4 037	100,0
Nordea Bank Norge ASA	911044110	Stockholm	551 358 576	–	3 100	100,0
Nordea Investment Management AB	556060-2301	Tallinn, Estland	12 600	–	227	100,0
Promano Est OÜ	11681888	Vilnius, Litauen	1	–	10	100,0
Promano Lit UAB	302423219	Riga, Lettland	34 528	–	10	100,0
SIA Promano Lat	40103235197	Riga, Lettland	21 084	–	10	100,0
SIA Realm	50103278681	Vilnius, Litauen	7 030	–	7	100,0
UAB Recurso	302784511	Riga, Lettland	15 000	–	5	100,0
SIA Trioleta	40103565264	Tallinn, Estland	2 786	–	4	99,9
Uus-Sadama 11 OÜ	11954914	Riga, Lettland	1	–	0	100,0
SIA Lidosta RE	40103424424	Riga, Latvia	2	–	0	100,0
Summa				12 532	20 101	

1) Nominellt värde uttryckt i rubel, vilket representerar Nordeas andel i Vestkon. Kombinerat ägarskap, Nordea Bank AB direkt (7,2%) och indirekt (92,8%) genom LLC Promyshlennaya Kompaniya VESTKON.

2) Kreditinstitut enligt definitionen i Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRK).

M21. Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Anskaffningsvärde vid årets början	12	7
Genom fusion	69	–
Årets inköp	968	5
Årets försäljningar	–8	0
Omräkningsdifferenser	–5	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 036	12
- varav noterade aktier	–	–

M22. Immateriella tillgångar

Goodwill fördelat på kassagenererande enheter

Personal Banking	160	137
Commercial and Business Banking	99	92
Summa goodwill	259	229
Programvara	1 801	1 272
Övriga immateriella tillgångar	54	38
Summa immateriella tillgångar	2 114	1 539

Förändringar av goodwill

Anskaffningsvärde vid årets början	1 094	1 094
Genom fusion	178	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 272	1 094
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–865	–810
Genom fusion	–80	–
Årets avskrivningar enligt plan	–68	–55
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1 013	–865
Redovisat värde	259	229

Förändringar av programvara

Anskaffningsvärde vid årets början	1 431	861
Genom fusion	157	–
Årets inköp	628	576
Årets försäljningar/utrangeringar	–2	–7
Omklassificeringar	–1	1
Omräkningsdifferenser	–37	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 176	1 431
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–151	–88
Genom fusion	–102	–
Årets avskrivningar enligt plan	–110	–63
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	1	0
Omräkningsdifferenser	8	–
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–354	–151
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–8	–7

M22. Immateriella tillgångar, forts.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Genom fusion	–7	–
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	–1	7
Nedskrivningar under året	–5	–8
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–21	–8
Redovisat värde	1 801	1 272
Förändringar av övriga immateriella tillgångar		
Anskaffningsvärde vid årets början	121	106
Genom fusion	72	–
Årets inköp	28	17
Årets utrangeringar	–	–2
Omräkningsdifferenser	–4	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	217	121
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–83	–62
Genom fusion	–53	–
Årets avskrivningar enligt plan	–30	–21
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som utrangerats under året	–	0
Omräkningsdifferenser	3	–
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–163	–83
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	0	–3
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som utrangerats under året	0	3
Nedskrivningar under året	0	0
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	0	0
Redovisat värde	54	38

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill

En kassagenererande enhet, definierat som rörelsessegment, utgör grunden för prövningen av nedskrivningsbehov avseende goodwill. Se not K20 "Immateriella tillgångar" och K1 "Redovisningsprinciper" avsnitt 4 för mer information.

M23. Materiella tillgångar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Materiella tillgångar	385	132
- varav egenutnyttjade fastigheter	3	0
- varav investeringsfastigheter	2	-
Summa	385	132
Förändringar av inventarier		
Anskaffningsvärde vid årets början	324	307
Årets inköp	125	25
Genom fusion	565	8
Årets försäljningar/utrangeringar	-24	-15
Omklassificeringar	0	-1
Omräkningsdifferenser	-17	-
Anskaffningsvärde vid årets slut	973	324
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-192	-169
Ackumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	24	12
Årets avskrivningar enligt plan	-64	-25
Genom fusion	-370	-6
Omklassificeringar	0	-4
Omräkningsdifferenser	14	-
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-588	-192
Redovisat värde	385	132

Operationell leasing

Nordea har ingått avtal om operationell leasing avseende lokaler och kontorsutrustning, se även not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 15.

Årets leasingkostnader

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Årets leasingkostnader	-256	-121
- varav minimileaseavgifter	-256	-120
- varav variabla avgifter	-	-1
Årets leasingintäkter avseende leasingobjekt som vidareuthyrs	23	16

Framtida minimileaseavgifter för icke-uppsägningsbara operationella leasingavtal uppgår till och fördelas enligt följande:

Mn euro	31 dec 2017
2018	211
2019	179
2020	159
2021	134
2022	115
Senare år	480
Summa	1 278

Framtida minimileaseavgifter för icke-uppsägbara avtal avseende objekt som vidareuthyrs uppgår till 196 mn euro. Av dessa avser 184 mn euro vidareuthyrning till koncernföretag.

M24. Övriga tillgångar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Fondlikvidfordringar	2 162	39
Ställda marginalsäkerheter	9 640	1 286
Anticiperade utdelningar från koncernföretag	1 684	1 964
Koncernbidrag	873	695
Övriga	957	576
Summa	15 316	4 560

M25. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Upplupna ränteintäkter	204	95
Övriga upplupna intäkter	236	84
Förutbetalda kostnader	688	570
Summa	1 128	749

M26. Skulder till kreditinstitut

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Centralbanker	13 751	1 919
Banker	20 749	17 391
Övriga kreditinstitut	17 235	1 064
Summa	51 735	20 374

M27. In- och upplåning från allmänheten

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Inlåning ¹	169 216	58 129
Återköpsavtal	7 015	-
Upplåning	-	54
Summa	176 231	58 183

1) Inlåning avseende individuellt pensionssparande (IPS) ingår också.

Med inlåning från allmänheten avses medel på inlåningsräkningar som omfattas av den statliga insättargarantin men utan hänsyn till individuella beloppsbegränsningar.

M28. Emitterade värdepapper

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Bankcertifikat	10 743	7 248
Företagscertifikat	24 441	17 805
Säkerställda obligationer	5 033	0
Obligationslån	32 201	38 052
Övriga	42	57
Summa	72 460	63 162

M29. Övriga skulder

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Fondlikvidskulder	3 010	106
Sålda ej innehavda värdepapper	13 875	242
Erhållna marginalsäkerheter	8 869	1 930
Leverantörsskulder	85	22
Övriga	2 881	979
Summa	28 720	3 279

M30. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Upplupna kostnadsräntor	10	5
Övriga upplupna kostnader	1 015	458
Förutbetalda intäkter	170	207
Summa	1 195	670

M31. Avsättningar

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Omstruktureringskostnader	216	99
Garantier/ åtaganden	188	206
Övriga	8	2
Summa	412	307

Mn euro	Omstruktureringskostnader	Garantier/åtaganden	Övriga	Summa
Vid årets början	99	206	2	307
Nya avsättningar	148	102	3	253
Utnyttjat	-84	-9	-1	-94
Återfört	-54	-298	-	-352
Omklassificeringar	111	189	4	304
Omräkningsdifferenser	-4	-2	0	-6
Vid årets slut	216	188	8	412

Nya avsättningar för omstruktureringskostnader uppgick till 148 mn euro. Omstruktureringsaktiviteterna avser transformeringen till en fullt ut digital bank. Reserven väntas till största delen utnyttjas under 2018. Som för alla reserver finns en osäkerhet kring tidpunkter och belopp, men denna osäkerhet förväntas minska i takt med att planen genomförs.

Reserven för omstruktureringskostnader uppgår till 216 mn euro och avser huvudsakligen avgångsvederlag.

M32. Pensionsförpliktelser

Nordea har både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner. De större pensionsplanerna i respektive land

är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser.

	Resultaträkning 2017		Balansräkning (netto) 2017	
	IAS 19	Lokala redovisningsregler ¹	IAS 19	Lokala redovisningsregler ¹
Sverige	-43	-58	-57	-126
Norge	-4	-4	-79	-79
Finland	-2	-2	113	113
Danmark	1	1	26	26
Summa	-48	-63	3	-66
			Nettoskuld (-)/tillgång (+)	

1) Pensionsförpliktelserna i de utländska filialerna beräknas i enlighet med IAS 19.

Pensionsberäkningar och antaganden enligt IAS 19

Nedanstående siffror baseras på beräkningar i enlighet med IAS 19. Eftersom Nordea Bank AB (publ) redovisar pensionsförpliktelserna enligt lokala redovisningsregler kan nedanstående siffror inte återfinnas i balans- och resultaträkningen.

För allmän information om större förmånsbestämda pensionsplaner i Nordea, antaganden enligt IAS 19 samt känsligheter, se not K32 "Pensionsförpliktelser".

Nettoskuld/tillgång

Mn euro	Sve 2017	Nor 2017	Fin 2017	Dan 2017	Summa 2017	Summa 2016
Pensionsförpliktelser	1 580	704	862	101	3 247	1 654
Förvaltningstillgångar	1 523	625	975	127	3 250	1 690
Nettoskuld(-)/tillgång (+)	-57	-79	113	26	3	36
- varav pensionsskulder	119	132	3	0	254	162
- varav pensionstillgångar	62	53	116	26	257	198

M32. Pensionsförpliktelser, forts.**Förändringar i förpliktelserna**

2017, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Summa
Ingående balans	1 422	62	170	–	1 654
Genom fusion	–	746	744	103	1 593
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	23	5	3	–	31
Räntekostnader	38	20	14	2	74
Utbetalda pensioner	–67	–34	–56	–6	–163
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	14	–5	0	–	9
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	44	–5	0	39
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	177	–65	3	4	119
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	1	6	–7	–1	–1
Omräkningsdifferenser	–50	–65	–4	–1	–120
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	22	–10	–	–	12
Utgående balans	1 580	704	862	101	3 247
- varav hänförlig till aktiva deltagare (%)	26%	13%	13%	–	19%

1) Avser förändring i avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige och Norge.

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

2017, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Summa
Ingående balans	1 484	27	179	–	1 690
Genom fusion	–	633	816	132	1 581
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	39	18	16	2	75
Utbetalda pensioner	–	–19	–56	–6	–81
Regleringar	–	–	–	–	0
Tillskott av arbetsgivare	–	6	–	3	9
Tillskott av deltagare	–	–	–	–	0
Återbetalning till arbetsgivare	–	–	–	–	0
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	46	12	26	–4	80
Omräkningsdifferenser	–46	–52	–6	0	–104
Utgående balans	1 523	625	975	127	3 250

Tillgångsfördelning

Under 2017 blev avkastningen på tillgångarna sammantaget 4,7 procent. Kapitalavkastningen härrörde från en positivt utveckling i samtliga tillgångsklasser.

2017	Sve	Nor	Fin	Dan	Summa
Obligationer	69%	52%	57%	86%	63%
- statsobligationer	34%	31%	36%	35%	34%
- säkerställda obligationer	17%	9%	4%	50%	13%
- företagsobligationer	15%	10%	17%	0%	15%
- underställda Nordea	2%	1%	0%	0%	1%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	69%	52%	57%	86%	63%
Aktier	29%	31%	27%	13%	28%
- inhemska	7%	7%	7%	13%	7%
- europeiska	8%	10%	7%	0%	8%
- amerikanska	8%	9%	8%	0%	8%
- tillväxtmarknader	5%	6%	5%	0%	5%
- Nordeaaktier	1%	0%	0%	0%	0%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	29%	31%	27%	13%	28%
Fastigheter¹	0%	15%	12%	0%	7%
- nyttjade av Nordea	0%	0%	4%	0%	1%
Likvida medel	2%	2%	4%	1%	2%

1) Fastigheternas geografiska läge är kopplat till pensionsplanerna i respektive land.

M32. Pensionsförpliktelser, forts.

Mn euro	31 dec 2017
Aktier	924
Räntebärande värdepapper	2 040
Övriga tillgångar	286
Summa	3 250

Redovisat i resultaträkningen

2017, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	23	5	3	–	31
Räntenetto	–1	3	–1	–1	0
Redovisade kostnader avseende tjänstgöring tidigare år	14	–5	0	–	9
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	7	1	0	–	8
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+ / intäkter-)	43	4	2	–1	48

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Redovisat i övrigt totalresultat

2017, Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	44	–5	0	39
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	177	–65	3	4	119
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	1	6	–7	–1	–1
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	–46	–12	–26	4	–80
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	32	–7	–	–	25
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+ / intäkter-)	164	–34	–35	7	102

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

För information om pensionsplaner i Norge som omfattar flera arbetsgivare, se not K32 "Pensionsförpliktelser".

För allmän information om större förmånsbestämda pensionsplaner i Nordea, antaganden enligt IAS 19 samt känsligheter, se not K32 "Pensionsförpliktelser".

Pensionsberäkningar och antaganden enligt lokala redovisningsregler

Siffrorna nedan baseras på beräkningar i enlighet med svenska bestämmelser ("Tryggandelagen").

Pensionsförpliktelserna i de utländska filialerna beräknas i enlighet med IAS 19.

Av avsättningarna omfattas 126mn euro (142mn euro) av Tryggandelagen.

Huvudsakliga antaganden för förmånsbestämda pensionsplaner

Mn euro	2017	2016
Diskonteringsränta	0,6%	0,7%
Beräkningarna bygger på löne- och pensionsnivå på balansdagen	Ja	Ja

Specifikation av belopp som redovisas i balansräkningen

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Förpliktelseernas nuvärde avseende helt eller delvis fonderade pensionsplaner ¹	–1 468	–1 469
Verkligt värde vid utgången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar ¹	1 524	1 469
Överskott i pensionsstiftelse	56	0
Förpliktelseernas nuvärde avseende ofonderade pensionsplaner ¹	–126	–142
Ej redovisat överskott i pensionsstiftelse ¹	–56	0
Nettoskuld(-)/tillgång(+) i de utländska filialerna i enlighet med IAS 19	60	–27
Nettoskuld i balansräkningen	–66	–169

1) Enligt svenska redovisningsregler, "Tryggandelagen".

Verkligt värde för tillgångar i den svenska pensionsstiftelsen

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Aktier	389	386
Räntebärande värdepapper	1 022	1 039
Övriga tillgångar	113	44
Summa	1 524	1 469

M32. Pensionsförpliktelser, forts.

Förändringar av den nettoskuld som redovisas i balansräkningen avseende pensionsförpliktelser¹

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Nettoskuld vid årets början avseende pensionsåtaganden	-169	-159
Genom fusion	-5	-
I resultaträkningen redovisad kostnad för pensionering avseende tidigare anställda i Postgirot Bank	7	7
Kalkylmässig kostnad för intjänande av pensioner via resultaträkningen	-1	-20
Redovisat i övrigt totalresultat	62	3
Pensionsbetalningar och tillskott via balansräkningen ²	28	3
Omräkningsdifferenser	12	-3
Nettoskuld (-)/tillgång (+)	-66	-169
- varav pensionsskulder	262	169
- varav pensionstillgångar	196	-

- 1) Pensionsförpliktelserna i de utländska filialerna beräknas i enlighet med IAS 19.
2) Inklusive kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge

Specifikation av periodens kostnader och intäkter avseende pensioner

Mn euro	2017	2016
Kostnad för pensionering avseende tidigare anställda i Postgirot Bank ¹	-7	-7
Kostnad för pensionering tryggad i den svenska pensionsstiftelsen ¹	-62	-65
Avsättning till den svenska pensionsstiftelsen ¹	8	-8
Kalkylmässig kostnad för intjänande av pensioner ¹	3	-9
Pensionskostnader i enlighet med IAS 19	-5	4
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner	-63	-85
Avgiftsbestämda pensionsplaner	-229	-80
Pensionskostnader²	-292	-165

- 1) Enligt svenska redovisningsregler, "Tryggandelagen".
2) Se not M8, "Personalkostnader".

M33. Efterställda skulder

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Daterade förlagslån	5 947	7 007
Odaterade förlagslån	242	-
Hybridkapitallån	2 798	3 079
Summa	8 987	10 086

Förlagslån är efterställda i förhållande till övriga skulder. Daterade förlagslån berättigar innehavaren till betalning före innehavare av hybridkapitallån. Inom respektive grupp gäller lånen med lika rätt.

Redovisat värde vid årets slut avseende förändringar i verkligt värde för den säkrade delen i efterställda skulder inkluderas i "Förändringar i verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen" under "Skulder" och uppgår till 189 mn euro (339 mn euro).

Per 31 december 2017 var det sex lån - med nedan angivna villkor - som översteg 10 procent av total utestående volym för daterade förlagslån.

M33. Efterställda skulder, forts.

Mn euro	Nominellt värde	Redovisat värde	Ränta (kupong)
Daterat lån ¹	1 250	1 038	Fast
Daterat lån ²	1 000	999	Fast
Daterat lån ³	750	748	Fast
Daterat lån ⁴	1 000	829	Fast
Daterat lån ⁵	750	746	Fast
Daterat lån ⁶	1 000	993	Fast

- 1) Förfall 13 maj 2021.
2) Förfall 26 mars 2020.
3) Förfall 29 mars 2021.
4) Förfall 21 september 2022.
5) Möjlig förtidsinlösen 10 november 2020, förfall 10 november 2025.
6) Möjlig förtidsinlösen 7 september 2021, förfall 7 september 2026.

M34. Obeskattade reserver

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Akkumulerade överavskrivningar, inventarier	-	2

M35. För egna skulder ställda säkerheter

För egna skulder ställda säkerheter

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Värdepapper m m ¹	25 030	1 080
Övriga ställda säkerheter	10 970	-
Summa	36 000	1 080

Ovanstående säkerheter avser följande skulder

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Skulder till kreditinstitut	15 467	255
In- och upplåning från allmänheten	5 646	913
Derivat	9 611	-
Övriga skulder	291	-
Summa	31 015	1 168

- 1) Avser endast värdepapper som är redovisade i balansräkningen. Inlånade värdepapper och värdepapper förvärvade med återköpsklausuler redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna. Upplysningar om sådana transaktioner finns i not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader.

M36. Övriga ställda säkerheter

Övriga ställda säkerheter avser huvudsakligen värdepapper, däribland räntebärande värdepapper pantsatta för betalningsreglering gentemot centralbanker och clearinginstitut. Värdet på dessa uppgick till 4 943 mn euro (11 750 mn euro). Enligt villkoren krävs dagliga säkerheter som avser intradagslikviditeten. Ställda säkerheter för andra poster än bolagets egna skulder, till exempel för tredje mans räkning eller för bolagets egna eventalförpliktelser, redovisas också under denna post.

M37. Eventalförpliktelser

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Garantier		
- Kreditgarantier	39 416	67 928
- Övriga garantier	13 142	3 682
Remburs	1 568	304
Övriga eventalförpliktelser	4	51
Summa	54 130	71 965

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för bankens kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende förskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier.

Nordea Bank AB (publ) har utfärdat en garanti till fördel för sitt ryska dotterföretag JSC Nordea Bank där Nordea Bank AB (publ) garanterar specifika exponeringen i JSC Nordea Bank. Per den 31 december 2017 täcker garantin exponeringar uppgående till 1 md euro.

Nordea Bank AB (publ) har utfärdat en garanti till fördel för innehavarna av Nordea Mortgage Banks säkerställda obligationer. Per den 31 december 2017 täcker garantin exponeringar uppgående till 13 md euro.

Nordea Danmark, filial till Nordea Bank AB (publ), tillhandahåller på löpande basis garantier till fördel för Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, huvudsakligen för att täcka de första 25% av förlusterna på de utbetalda hypotekslånen. Detta garantiåtagande är beräknat på basis av den utestående betalningsbalansen per den 31 december 2017 och uppgår till 14 md euro.

Den garanti som Nordea Bank AB (publ) utfärdade till fördel för Nordea Bank Finland Abp (60 md euro för 2016) där Nordea Bank AB (publ) garanterade majoriteten av exponeringarna i exponeringsklassen IRB företag har upphört genom fusionen av Nordea Bank Finland Abp.

Garantin är prissatt genom armlängdsprincipen. Alla interna transaktioner relaterat till garantin är eliminerade i koncernredovisningen.

Nordea Bank AB (publ) har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalningsskyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenkap av verkställande direktörer eller styrelseledamöter i koncernföretag till Nordea Bank AB (publ), under förutsättning att en sådan skyldighet har uppstått före 31 mars 2017.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsverderlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

Nordea erhöll under året en utdelning på 64 mn euro från Visa Sweden Ekonomisk Förening. Betalningen redovisades som en minskning av posten "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures" i balansräkningen. Nordea kan, om Visa Sweden Ekonomisk Förening så kräver, tvingas betala

M37. Eventalförpliktelser, forts.

tillbaka hela beloppet, som då omallokeras mellan ägarna till Visa Sweden Ekonomisk Förening, med en efterföljande omdistribution till Nordea. Det är Nordeas bedömning att en sådan omallokering inte skulle ha någon betydande inverkan på Nordea.

Twister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är banken föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning.

M38. Åtaganden

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Kreditlöften	43 145	10 972
Outnyttjad räkningskredit	34 725	15 890
Övriga åtaganden	–	131
Summa	77 870	26 993

För information om derivatinstrument, se not M19 "Derivatinstrument och säkringsredovisning".

Nordea Bank AB (publ) har ställt ut en likviditetsgaranti till förmån för Nordea Hypotek AB. Garantin täcker det belopp som är nödvändigt för att säkerställa betalningsflödet för alla räntor och amorteringar som förfaller planenligt utifrån befintliga och framtida löptider för säkerställda obligationer utställda av Nordea Hypotek AB. Garantin ingår i tabellen ovan med 508 mn euro.

Omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen på likviddagen. Nordea har per 31 december 2017 tecknat omvända återköpsavtal som ännu inte har likvidavräknats och som därmed inte redovisas i balansräkningen. På likviddagen kommer dessa omvända återköpsavtal till största delen ersätta existerande omvända återköpsavtal som ännu inte bokats bort från balansräkningen per 31 december 2017. Nettoeffekten i balansräkningen är begränsad. Dessa instrument har inte redovisats som åtaganden.

För ytterligare information om kreditåtaganden, not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 25.

M39. Kapitaltäckning

Tabell A2 Upplysningar om kapitalbas under övergångsperioden

För information om kapitaltäckningsreglerna, se not K38 "Kapitaltäckning".

Kärnprimärkapital: Instrument och reserver

	(A) Belopp på upplysningsdagen, mn euro	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (eu) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordning (eu) nr 575/2013
1 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	5 130	–
varav: Aktiekapital	4 050	–
2 Ej utdelade vinstmedel	21 020	–
3 Ackumulerat annat totalresultat (och andra reserver, för att inkludera orealiserade vinster och förluster enligt tillämpliga redovisningsstandarder)	173	–
5 Minoritetsintressen (tillåtet belopp i konsoliderat kärnprimärkapital)	–	–
5a Delårsresultat netto efter avdrag för förutsebara kostnader och utdelningar som har verifierats av personer som har oberoende ställning	763	–
6 Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	27 086	–
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar		
7 Ytterligare värdejusteringar (negativt belopp)	–242	–
8 Immateriella tillgångar (netto efter minskning för tillhörande skatteskulder) (negativt belopp)	–2 114	–
10 Uppskjutna skattefordringar som är beroende av framtida lönsamhet, utom sådana som uppstår till följd av temporära skillnader (netto efter minskning för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)	–	–
11 Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	42	–
12 Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	–210	–
14 Vinster eller förluster på skulder som värderas till verkligt värde och som beror på ändringar av institutets egen kreditstatus	–62	–
15 Förmånsbestämda pensionsplaner (negativt belopp)	–151	–
16 Ett instituts direkta eller indirekta innehav av egna kärnprimärkapitalinstrument (negativt belopp)	–32	–
25 Varav: uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader	–	–
25b förutsebara skatter som är relaterade till kärnprimärkapitalposter (negativt belopp)	–	–
26a Lagstiftningsjusteringar som avser orealiserade vinster och förluster i enlighet med artiklarna 467 och 468	–	217
varav: ... filter för orealiserad förlust 1	–	39
varav: ... filter för orealiserad vinst 1	–	177
28 Sammanlagda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	–2 770	–
29 Kärnprimärkapital	24 316	–
Primärkapitaltillskott: instrument		
30 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	2 806	–
33 Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.4 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från primärkapitaltillskottet	722	–
36 Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	3 528	–
Primärkapitaltillskott: lagstiftningsjusteringar		
37 Ett instituts direkta eller indirekta innehav av primärkapitaltillskottsinstrument (negativt belopp)	–35	–
41a Restvärden som dras av från primärkapitaltillskott med avseende på avdrag från kärnprimärkapital under övergångsperioden i enlighet med artikel 472 i förordning (EU) nr 575/2013	–	–
varav: underskott	–	–
43 Summa lagstiftningsjusteringar av primärkapitaltillskott	–35	–
44 Primärkapitaltillskott	3 493	–
45 Primärkapital (primärkapital= kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	27 809	–

M39. Kapitaltäckning, forts.

	(A) Belopp på upplivningsdagen, mn euro	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (eu) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordning (eu) nr 575/2013
Supplementärkapital: instrument och avsättningar		
46 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	4 669	–
47 Belopp för kvalificerande poster som avses i artikel 484.5 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från supplementärkapitalet	241	–
50 Kreditriskjusteringar	58	–
51 Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	4 968	–
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar		
52 Ett instituts direkta eller indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån (negativt belopp)	–61	–
55 Institutets direkta eller indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)	–1 205	–
57 Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	–1 266	–
58 Supplementärkapital	3 702	–
59 Totalt kapital (Totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)	31 511	–
60 Totala riskvägda tillgångar	130 630	–
Kapitalrelationer och buffertar		
61 Kärnprimärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	18,6%	–
62 Primärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	21,3%	–
63 Totalt kapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	24,1%	–
64 Institutsspecifika buffertkrav (krav på kärnprimärkapital i enlighet med artikel 92,1 a plus krav på kapitalkonserveringsbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert, plus systemriskbuffert, plus buffert för systemviktiga institut (buffert för globala systemviktiga institut eller andra systemviktiga institut) uttryckt som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	3,3%	–
65 Varav: krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5%	–
66 Varav: krav på kontracyklisk kapitalbuffert	0,8%	–
67 Varav: krav på systemriskbuffert	–	–
67a Varav: buffert för globalt systemviktigt institut eller för annat systemviktigt institut	–	–
68 Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	14,1%	–
Belopp under tröskelvärdena för avdrag (före fastställande av riskvikt)		
72 Direkta eller indirekta innehav i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10% netto efter godtagbara korta positioner)	153	–
73 Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner)	785	–
75 Uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader (belopp under tröskelvärdet på 10%, netto efter minskning för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda)	–	–
Tak som ska tillämpas på inkludering av avsättningar i supplementärkapitalet		
78 Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av internmetoden (före tillämpningen av taket)	58	–
79 Tak för inkludering av kreditriskjusteringar i supplementärkapitalet enligt internmetoden	441	–
Kapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang (får endast tillämpas mellan den 1 januari 2013 och den 1 januari 2022)		
82 Nuvarande tak för primärkapitaltillskottsinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	788	–
83 Belopp som utesluts från primärkapitaltillskott på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)	–	–
84 Nuvarande tak för supplementärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	443	–
85 Belopp som utesluts från supplementärkapital på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)	–	–

1) Före avdrag av direkta innehav.

M39. Kapitaltäckning, forts.**Minimikrav på kapitaltäckning och riskexponeringsbelopp**

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponeringsbelopp	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponeringsbelopp
Kreditrisk	8 292	103 656	6 120	76 502
- motpartsrisk	477	5 963	266	3 329
IRK-metoden	5 884	73 553	2 485	31 061
- suveräna exponeringar	141	1 759	–	–
- företag	4 170	52 127	2 062	25 772
- med den avancerade IRK-metoden	3 785	47 318	1 393	17 408
- med den grundläggande IRK-metoden	385	4 809	669	8 364
- institut	510	6 379	244	3 054
- hushållsexponeringar	955	11 942	121	1 512
- med säkerhet i fastighet	245	3 065	6	73
- övriga	710	8 877	115	1 439
- övriga	108	1 346	58	723
Schablonmetoden	2 408	30 103	3 635	45 441
- stater eller centralbanker	17	209	5	56
- kommuner eller lokala myndigheter	–	–	2	23
- offentlig sektor	–	–	–	–
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–	0	6
- internationella organisationer	–	–	–	–
- institut	581	7 259	1 251	15 641
- företag	323	4 035	137	1 707
- hushåll	3	42	18	231
- exponeringar med säkerhet i fastighet	114	1 420	210	2 626
- fallerande	–	–	3	38
- förenade med särskilt hög risk	58	728	–	–
- säkerställda obligationer	56	705	–	–
- institut och företag med kortfristigt kreditbetyg	–	–	–	–
- fondföretag	–	–	–	–
- aktier	1 255	15 687	2 007	25 089
- övriga	1	18	2	24
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjustering	94	1 182	16	195
Marknadsrisk	947	11 831	450	5 628
- handelslager, interna modeller	196	2 444	13	165
- handelslager, schablonmetoden	94	1 179	–	–
- övrig verksamhet, schablonmetoden	657	8 208	437	5 463
Operativ risk	1 117	13 961	369	4 614
Schablonmetoden	1 117	13 961	369	4 614
Ytterligare riskexponeringsbelopp enligt Artikel 3 CRR	–	–	8	102
Delsumma	10 450	130 630	6 963	87 041
Justering för Basel I-golv				
Ytterligare kapitalkrav enligt övergångsregler	538	6 720	–	–
Summa	10 988	137 350	6 963	87 041

M39. Kapitältäckning, forts.**Bruttosoliditetsgraden**

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Primärkapital, inklusive övergångsregler ¹ , mn euro	27 809	19 167
Bruttosoliditet, mn euro	463 779	216 455
Bruttosoliditet, procent	6,0	8,9

1) Inklusive periodens resultat

Ytterligare information om kapitältäckningen för Nordeakoncernen finns i avsnitt "Risk-, likviditets- och kapitalplanering".

Tabell A3 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Kärnprimärkapitalinstrument

Kärnprimärkapitalinstrument		
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	SE0000427361
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Svensk lag
Rättslig behandling		
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Kärnprimärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Kärnprimärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell & gruppnivå
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Aktiekapital i enlighet med artikel 28 i (EU) förordningen nr 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	4 050 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	4 049 951 919 euro
10	Redovisningsklassifisering	Eget kapital
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Nej
Kuponger/utdelningar		
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönmässigt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Helt skönmässigt
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Primärkapitaltillskott
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej

M39. Kapitaltäckning, forts.

Tabell A4 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument– Primärkapitaltillskott

Primärkapitaltillskott										
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS0200688256	W5795#AA7	W5795#AB5	US65557CAM55/ US65557DAM39	US65557CAN39/ US65557DAL55	XS1202091325	XS1202091671	XS1202090947	XS1425580465
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).
Rättslig behandling										
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravförordningen	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
5	Bestämmelser enligt kapitalkravförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Ej godtagbart	Ej godtagbart	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergruppsnivå)	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Övrigt primärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.4 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.4 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.4 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	500 mn euro	148 mn euro	74 mn euro	831 mn euro	414 mn euro	228 mn euro	127 mn euro	457 mn euro	EUR 750m
9	Instrumentets nominella belopp	500 mn euro	20 000 mn yen / 148 mn euro	10 000 mn yen / 74 mn euro	1 000 mn dollar / 834 mn euro	500 mn dollar / 417mn euro	2 250 mkr / 229 mn euro	1 250 mn norska kronor / 127 mn euro	550 mn dollar / 459 mn euro	EUR 750m
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassifisering	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Skuldupplupet anskaffningsvärde	Eget kapital
11	Ursprungligt emissionsdatum	2004-09-17	2005-03-04	2005-10-12	2014-09-23	2014-09-23	2015-03-12	2015-03-12	2015-03-12	2017-11-28
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösen-datum, villkorade inlösenrätt och inlösenbelopp	2009-09-17 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2035-03-04 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2035-10-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2019-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2024-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2021-09-13 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2025-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp

M39. Kapitaltäckning, forts.

Tabell A4 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument– Primärkapitaltillskott

Primärkapitaltillskott										
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	17 mar och 17 sept varje år efter första inlösendagen	4 mar och 4 sept varje år efter första inlösendagen	12 apr och 12 okt varje år efter första inlösendagen	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	13 sep varje år efter första inlösendagen	12 mar varje år efter första inlösendagen
Kuponger/utdelningar										
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast till rörlig	Fast till rörlig	Fast	Fast	Rörlig	Rörlig	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 10-årig CMS +0,05 procent per år, med ett tak på 8 procent	Fast ränta på 3,75 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,22 procent per år	Fast ränta på 3,84 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,40 procent per år	Fast ränta på 5,50 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,563 procent per år	Fast ränta på 6,125 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,388 procent per år	Rörlig 3 månaders STIBOR +3,10 procent per år	Rörlig 3 månaders NIBOR +3,10 procent per år	Fast ränta på 5,25 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,244 procent per år	Fast ränta på 3,5 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,003 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt	Helt skönmässigt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
31	Om nedskrivning, ange nedskrivningstrigger (s)	För att undvika likvidation	För att undvika likvidation	För att undvika likvidation	Koncernens kärnprimärkapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimärkapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimärkapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimärkapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimärkapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimärkapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalrelation 8 procent Emittentens kärnprimärkapitalrelation 5,125 procent
32	Om nedskrivning, fullständig eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis
33	Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär
34	Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskrivningsmekanismen	Stämmobeslut om återkonvertering och återställande med medel från disponibla vinstmedel	Stämmobeslut om återkonvertering och återställande med medel från disponibla vinstmedel	Stämmobeslut om återkonvertering och återställande med medel från disponibla vinstmedel	Helt skönmässig, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässig, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässig, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässig, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässig, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat	Helt skönmässig, om både emittenten och koncernen redovisar positivt resultat
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	Ingen angiven trigger, utdelningsstopp	Ingen angiven trigger, step-up, utdelningsstopp	Ingen angiven trigger, step-up, utdelningsstopp	E/T	E/T	E/T	E/T	E/T	E/T

M39. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument**

Supplementärkapitalinstrument							
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	
2	Unik identifieringskod (t. ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	GB0001961928	E/T	XS0497179035	XS0544654162	US65557FAA49/ US65557HAA05	US65557FAD87/ US65557HAD44
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av norsk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av svensk lag	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).
Rättslig behandling							
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravs-förordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravs-förordningen efter övergångsperioden	Ej godtagbar	Ej godtagbar	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/ individuell och grupp (undergrupps) nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.5 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital (enligt äldre regler) enligt artikel 484.5 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	167 mn euro	74 mn euro	446 mn euro (44.6 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	485 mn euro (64.7 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	699 mn euro (67.1 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	783 mn euro (93.9 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)
9	Instrumentets nominella belopp	200 mn dollar / 167 mn euro	10 000 mn yen / 74 mn euro	1 000 mn euro	750 mn euro	1 250 mn dollar / 1 042 mn euro	1 000 mn dollar / 834 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	99,810 procent	99,699 procent	99,508 procent	99,364 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisnings-klassifisering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	1986-11-04	2001-08-22	2010-03-26	2010-09-29	2011-05-13	2012-09-21
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	2020-03-26	2021-03-29	2021-05-13	2022-09-21
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

M39. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument, forts.**

Supplementärkapitalinstrument						
1	Emittent	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)	Nordea Bank AB (publ)
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS1292434146	XS1292433767	E/T	XS1317439559	XS1486520403
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (svensk lag).
Rättslig behandling						
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravs-förordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravs-förordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/ individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	173 mn euro	233 mn euro	111 mn euro	746 mn euro	993 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1 700 mkr / 173 mn euro	2 300 mkr / 234 mn euro	15 000 mn yen / 111 mn euro	750 mn euro	1 000 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent	99,434 procent	99,391 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2015-09-17	2015-09-17	2015-10-06	2015-11-10	2016-09-07
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfalldag	2025-09-17	2025-09-17	2025-10-06	2025-11-10	2026-09-07
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

M39. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument, forts.**

Supplementärkapitalinstrument							
Kuponger/utdelningar							
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	1991-11-18 Dessutom inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	2029-02-26 Dessutom inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	18 mar och 18 nov varje år efter första inlösendagen	26 feb och 26 aug varje år efter första inlösendagen	E/T	E/T	E/T	E/T
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast och rörlig	Fast	Fast	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 6-månaders ränta i dollar +0,1875 procent per år	Fast ränta på 4,51 procent per år i dollar till inlösendagen, därefter rörlig ränta som motsvarar 6-månaders japansk inlåningsränta +2,00 procent per år	4,50%	4,00%	4,875%	4,25%
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Delvis skönsmässigt Utdelningstvång	Delvis skönsmässigt Utdelningstvång	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Delvis skönsmässigt	Delvis skönsmässigt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Kumulativa	Kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	No	No	No	No	No	No
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	Ingen explicit referens till att tillsynsmyndigheten ska godkänna inlösen av lånet	Step-up	E/T	E/T	E/T	E/T

M39. Kapitaltäckning, forts.**Tabell A5 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument – Supplementärkapitalinstrument, forts.**

Supplementärkapitalinstrument						
Kuponger/utdelningar						
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-11-10 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-09-07 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	17 mar, 17 jun, 17 sep och 17 dec varje år efter första inlösendagen	17 sep varje år efter första inlösendagen	E/T	10 nov varje år efter första inlösendagen	7 sep varje år efter första inlösendagen
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast	Fast	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 3 månaders STIBOR +1,5 procent per år	Fast ränta på 1,935 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,5 procent per år	1,16%	Fast ränta på 1,875 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,7 procent per år	Fast ränta på 1,00 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,25 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar					
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld	Icke-efterställd skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	E/T	E/T	E/T	E/T	E/T

M40. Klassificering av finansiella instrument

Tillgångar

31 dec 2017, Mn euro	Lånefordringar och kundfordringar	Investeringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat-instrument för säkring	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar, koncern-/intressebolag och gemensamt styrda företag	Summa
			Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 637	–	–	–	–	–	–	42 637
Statsskuldförbindelser	–	92	6 535	–	–	6 866	–	13 493
Utlåning till kreditinstitut	57 749	–	2 014	2	–	–	–	59 765
Utlåning till allmänheten	129 343	–	23 164	232	–	–	–	152 739
Räntebärande värdepapper	–	1	16 925	1 548	–	29 476	–	47 950
Pantsatta finansiella instrument	–	–	12 430	–	–	–	–	12 430
Aktier och andelar	–	–	5 235	2 648	–	–	–	7 883
Derivatinstrument	–	–	46 044	–	1 644	–	–	47 688
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	85	–	–	–	–	–	–	85
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	–	–	–	–	12 532	12 532
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	–	–	–	–	–	–	1 036	1 036
Ägarintressen i övriga företag	–	–	23	–	–	–	–	23
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	–	2 114	2 114
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	–	385	385
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	–	84	84
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	–	58	58
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	–	196	196
Övriga tillgångar	1 363	–	10 905	4	–	–	3 044	15 316
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	892	–	–	–	–	–	236	1 128
Summa	232 069	93	123 275	4 434	1 644	36 342	19 685	417 542

Skulder

31 dec 2017, Mn euro	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					Summa
	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat-instrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	
Skulder till kreditinstitut	5 891	–	–	45 844	–	51 735
In- och upplåning från allmänheten	9 075	4 346	–	162 810	–	176 231
Emitterade värdepapper ¹	–	5 033	–	67 427	–	72 460
Derivatinstrument	45 140	–	978	–	–	46 118
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	–	–	–	552	–	552
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	158	158
Övriga skulder	24 908	–	–	2 902	910	28 720
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	–	181	1 014	1 195
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	174	174
Avsättningar	–	–	–	–	412	412
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	262	262
Efterställda skulder	–	–	–	8 987	–	8 987
Summa	85 014	9 379	978	288 703	2 930	387 004

1) Nordea har under året omklassificerat emitterade strukturerade obligationer under balansposten "Emitterade värdepapper" till ett värde av 4 986 mn euro, från kategorin Innehas för handel till kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, båda inom Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Omklassificeringen har gjorts för att bättre spegla syftet med instrumenten. Värderingen är oförändrad. Från 2017 redovisas inbäddade derivat tillsammans med värdkontrakten (obligationerna) under posten "Emitterade värdepapper"

M40. Klassificering av finansiella instrument, forts.**Tillgångar**

31 dec 2016, Mn euro	Lånefordringar och kundfordringar	Investeringar som hålles till förfall	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat-instrument för säkring	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar, koncern-/intressebolag och gemensamt styrda företag	Summa
			Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	101	–	–	–	–	–	–	101
Statsskuldförbindelser	30	–	3 873	–	–	2 680	–	6 583
Utlåning till kreditinstitut	88 375	–	0	–	–	–	–	88 375
Utlåning till allmänheten	39 220	–	4 506	–	–	–	–	43 726
Räntebärande värdepapper	26	2	3 058	–	–	7 273	–	10 359
Aktier och andelar	–	–	129	1	–	–	–	130
Derivatinstrument	–	–	2 602	–	2 066	–	–	4 668
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	0	–	–	–	–	–	–	0
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	–	–	–	–	5 733	5 733
Aktier och andelar i koncernföretag som ska fusioneras	–	–	–	–	–	–	14 368	14 368
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	–	–	–	–	–	–	12	12
Ägarintressen i övriga företag	–	–	–	1	–	–	–	1
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	–	1 539	1 539
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	–	132	132
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	–	22	22
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	–	204	204
Övriga tillgångar	199	–	1 286	–	–	–	3 075	4 560
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	665	–	–	–	–	–	84	749
Summa	128 616	2	15 454	2	2 066	9 953	25 169	181 262

Skulder

31 dec 2016, Mn euro	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Summa
	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat-instrument för säkring	Övriga finansiella skulder			
Skulder till kreditinstitut	256	–	–	20 118	–	–	20 374
In- och upplåning från allmänheten	1 988	–	–	56 195	–	–	58 183
Emitterade värdepapper	–	–	–	63 162	–	–	63 162
Derivatinstrument	2 551	–	1 061	–	–	–	3 612
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	–	–	–	1 008	–	–	1 008
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	–	–	0
Övriga skulder	2 172	–	–	319	788	–	3 279
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	–	212	458	–	670
Avsättningar	–	–	–	–	307	–	307
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	169	–	169
Efterställda skulder	–	–	–	10 086	–	–	10 086
Summa	6 967	–	1 061	151 100	1 722	–	160 850

M40. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Utlåning redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Redovisat värde	234	–
Maximal exponering för kreditrisk	234	–

Finansiella tillgångar och skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Förändringar av verkligt värde för finansiella skulder till följd av förändrad kreditrisk

Finansieringen av Markets verksamhet är värderad till verkligt värde och klassificerad i kategorin "Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen". Finansieringen av Markets verksamhet är normalt av så kortfristig karaktär att effekten av förändring i egen kreditrisk är obetydlig.

Förändringar i verkligt värde för finansiella tillgångar till följd av förändrad kreditrisk

Utlåningen inom Markets är normalt så kortfristig (huvudsakligen över natten inlåning) att effekten av förändrad kreditrisk är obetydlig.

Jämförelse av redovisat värde och avtalsenligt belopp att betala vid förfall

Mn euro	Redovisat värde	Belopp att betala vid förfall
2017		
Finansiella skulder från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	9 379	9 393
2016		
Finansiella skulder från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	–	–

M41. Tillgångar och skulder till verkligt värde

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 637	42 637	101	101
Statsskuldssförbindelser	13 493	13 493	6 583	6 583
Utlåning	212 589	213 045	132 101	132 178
Räntebärande värdepapper	47 950	47 950	10 359	10 359
Pantsatta finansiella instrument	12 430	12 430	–	–
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag	7 906	7 906	131	131
Derivatinstrument	47 688	47 688	4 668	4 668
Övriga tillgångar	12 272	12 272	1 485	1 485
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	892	892	665	665
Summa	397 857	398 313	156 093	156 170
Finansiella skulder				
Inlåning och skuldinstrument	309 965	310 611	152 813	153 112
Derivatinstrument	46 118	46 118	3 612	3 612
Övriga skulder	27 810	27 810	2 491	2 491
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	181	181	212	212
Summa	384 074	384 720	159 128	159 427

För information om värdering av poster redovisade till verkligt värde i balansräkningen, se not K1 "Redovisningsprinciper" och avsnittet "Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen" i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde". För information om värdering av poster som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen, se avsnittet "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" i not K40.

M41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2017, Mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹				
Statsskuldsförbindelser	7 163	6 238	–	13 401
Utlåning till kreditinstitut	–	2 016	–	2 016
Utlåning till allmänheten	–	23 396	–	23 396
Räntebärande värdepapper ²	19 996	40 220	163	60 379
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag	7 244	5	657	7 906
Derivatinstrument	56	46 110	1 522	47 688
Övriga tillgångar	558	10 344	7	10 909
Summa	35 017	128 329	2 349	165 695
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹				
Skulder till kreditinstitut	–	5 891	–	5 891
In- och upplåning från allmänheten	4 317	9 104	–	13 421
Emitterade värdepapper	–	1 024	4 009	5 033
Derivatinstrument	42	44 990	1 086	46 118
Övriga skulder	9 906	15 002	0	24 908
Summa	14 265	76 011	5 095	95 371

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 12 430 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

31 dec 2016, Mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹				
Statsskuldsförbindelser	5 208	1 345	–	6 553
Utlåning till kreditinstitut	–	0	–	0
Utlåning till allmänheten	–	4 506	–	4 506
Räntebärande värdepapper ²	6 072	4 104	155	10 331
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag	130	–	1	131
Derivatinstrument	2	4 653	13	4 668
Övriga tillgångar	–	1 286	–	1 286
Summa	11 412	15 894	169	27 475
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹				
Skulder till kreditinstitut	–	256	–	256
In- och upplåning från allmänheten	–	1 988	–	1 988
Derivatinstrument	1	3 585	26	3 612
Övriga skulder	–	2 172	0	2 172
Summa	1	8 001	26	8 028

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 0mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen

För fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen se not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Överföringar mellan nivå 1 och nivå 2

Nordea har under året överfört räntebärande värdepapper (inklusive pantsatta finansiella instrument) till ett värde av 2 129 mn euro (– mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 1 964 mn euro (– mn euro) från nivå 2 till nivå 1 i hierarkin för verkligt värde. Nordea har också överfört derivattillgångar till ett

värde av 24 mn euro (– mn euro) och derivatsskulder till ett värde av 14 mn euro (– mn euro) från nivå 2 till nivå 1.

Orsaken till överföringen från nivå 1 till nivå 2 var att instrumenten upphörde att handlas aktivt under året och verkligt värde har nu beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbara marknadsdata. Orsaken till överföringarna från nivå 2 till nivå 1 var att instrumenten handlades aktivt under perioden och tillförlitliga prisnoteringar fanns tillgängliga på marknaden. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut.

M41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Förändringar i nivå 3**

31 dec 2017, Mn euro	1 jan 2017	Genom fusion	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året		Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omräkningsdifferenser	31 dec 2017
			Realiserade	Orealiserade							
Räntebärande värdepapper	155	17	1	7	8	-24	-1	-	0	0	163
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag	1	601	2	63	167	-172	-1	-	-	-4	657
Derivatinstrument (netto)	-13	390	-152	-39	-	-	152	98	-1	1	436
Övriga tillgångar	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	7
Emitterade värdepapper	-	-	-	-	-	-	-	4 009	-	-	4 009

Under året har Nordea Bank AB överfört (netto) 4 114 mn euro till nivå 3 och 1 mn euro från nivå 3. Orsaken till överföringen till nivå 3 är att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Orsaken till överföringen från nivå 3 är att marknadsdata fanns tillgängliga. Överföringarna mellan

nivåerna anses ha skett vid årets slut. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under året ingår i Not M5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Tillgångar och skulder avseende derivatinstrument redovisas netto.

31 dec 2016, Mn euro	1 jan 2016	Köp	Överföringar från nivå 3	31 dec 2016
Räntebärande värdepapper	155	-	-	155
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag	29	-28	-	1
Derivatinstrument (netto)	1	-	-14	-13

Under året har Nordea Bank AB överfört (netto) -14 mn euro till nivå 3. Orsaken till överföringen till nivå 3 är att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under året ingår i Not M5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Tillgångar och skulder avseende derivatinstrument redovisas netto.

Processen för värdering till verkligt värde i nivå 3 Finansiella instrument

För mer information om värderingsprocessen, se not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

M41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2017, Mn euro	Verkligt värde	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper				
Kreditinstitut ¹	161	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	-1/+1
Företag	2	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	+/-0
Summa	163			-1/+1
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag				
Private equity-fonder	264	Andelsvärde ²		-26/26
Hedgefonder	30	Andelsvärde ²		-2/2
Kreditfonder	203	Andelsvärde ²		-16/16
Övriga fonder	93	Andelsvärde ²		-9/9
Övrigt	67	-		-5/5
Summa	657			-58/58
Derivatinstrument				
Räntederivat	315	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	-15/16
Aktiederivat	76	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet, Utdelning	-14/7
Valutaderivat	-2	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	+/-0
Kreditderivat	25	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	-14/12
Övrigt	22	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	+/-0
Summa	436			-43/35
Övriga tillgångar				
Kreditinstitut	7		Kreditspread	+/-0
Summa	7			+/-0
Emitterade värdepapper				
Emitterade värdepapper	4 009	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	-20/20
Summa	4 009			-20/20

1) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

2) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Samtliga innehav i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån International Private Equity and Venture Capital Valuation, IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 31 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

För mer information om värderingen av verkligt värde i tabellen ovan, se avsnitt "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

31 dec 2016, Mn euro	Verkligt värde	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper				
Kreditinstitut ¹	155	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	+/-0
Summa	155			+/-0
Aktier och andelar inklusive ägarintressen i övriga företag				
Övrigt	1	Andelsvärde	-	+/-0
Summa	1			+/-0
Derivatinstrument				
Räntederivat	-13	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	-3/+3
Summa	-13			-3/+3

1) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

För mer information om värderingen av verkligt värde i tabellen ovan, se avsnitt "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

M41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Uppskjutna dag 1-resultat - derivat, netto**

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Belopp vid årets början	-	-
Genom fusion	23	-
Uppskjutna resultat från nya transaktioner	89	-
Redovisat i resultaträkningen under året ¹	-53	-
Belopp vid årets slut	59	-

1) Varav -2 mn euro (0 mn euro) relateras till överföringar av derivatinstrument från nivå 3 till nivå 2.

För mer information om värderingen av verkligt värde i tabellen ovan, se avsnitt "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen

Mn euro	31 dec 2017		31 dec 2016		Nivå i hierarkin för verkligt värde
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	
Tillgångar som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 637	42 637	101	101	3
Statsskuldssförbindelser ^{1,2}	92	92	30	30	1,3
Utlåning	187 177	187 633	127 595	127 672	3
Räntebärande värdepapper ²	1	1	28	28	1,2,3
Övriga tillgångar	1 363	1 363	199	199	3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	892	892	665	665	3
Summa	232 162	232 618	128 618	128 695	
Skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Inlåning och skuldinstrument	285 620	286 266	150 569	150 868	3
Övriga skulder	2 902	2 902	319	319	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	181	181	212	212	3
Summa	288 703	289 349	151 100	151 399	

1) Värderingsprinciperna är detsamma som för liknande instrument som redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

2) Det verkliga värdet av statsskuldssförbindelser och räntebärande värdepapper uppgår till 93 mn euro (58 mn euro), varav 92 mn euro (2 mn euro) har hänförs till nivå 1 och 1 mn euro (0 mn euro) till nivå 2 och 0 mn euro (56 mn euro) till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För mer information om värderingen av verkligt värde i tabellen ovan, se avsnitt "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

M42. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 dec 2017, Mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredo-visat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Tillgångar							
Derivatinstrument	171 299	-125 507	45 792	-29 502	-	-8 869	7 421
Omvända återköpsavtal	29 578	-10 107	19 471	-	-19 471	-	-
Avtal om inlåning av värdepapper	5 781	-	5 781	-	-5 781	-	-
Summa	206 658	-135 614	71 044	-29 502	-25 252	-8 869	7 421

31 dec 2017, Mn euro	Redovisade finansiella skulder ¹ , brutto	Redovisade finansiella tillgångar, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredo-visat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument	168 661	-125 507	43 154	-29 502	-	-9 611	4 041
Återköpsavtal	28 197	-10 107	18 090	-	-18 090	-	-
Avtal om utlåning av värdepapper	3 917	-	3 917	-	-3 917	-	-
Summa	200 775	-135 614	65 161	-29 502	-22 007	-9 611	4 041

31 dec 2016, Mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredo-visat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Tillgångar							
Derivatinstrument	9 289	-4 666	4 623	-1 486	-	-1 790	1 347
Avtal om inlåning av värdepapper	4 505	-	4 505	-	-4 505	-	-
Summa	13 794	-4 666	9 128	-1 486	-4 505	-1 790	1 347

31 dec 2016, Mn euro	Redovisade finansiella skulder ¹ , brutto	Redovisade finansiella tillgångar, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredo-visat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument	8 214	-4 666	3 548	-1 486	-	-94	1 968
Avtal om utlåning av värdepapper	2 244	-	2 244	-	-2 244	-	-
Summa	10 458	-4 666	5 792	-1 486	-2 244	-94	1 968

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

För mer information om ramavtal för nettnings och liknande avtal se avsnittet "Rättsligt bindande ramavtal om nettnings eller liknande avtal" i not K41 "Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal".

M43. Avyttringsgrupp som innehas för försäljning

Balansräkning – sammandrag¹

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar		
Utlåning till kreditinstitut	–	818
Utlåning till allmänheten	–	6 589
Övriga tillgångar	–	295
Summa tillgångar som innehas för försäljning	–	7 702
Skulder		
Skulder till kreditinstitut	–	4 308
In- och upplåning från allmänheten	–	4 783
Övriga skulder	–	121
Summa skulder som innehas för försäljning	–	9 212

1) Innefattar externa tillgångar och skulder som innehas för försäljning. Den externa finansieringen av den kvarvarande baltiska verksamheten efter slutförd affär ingår ej.

Tillgångar och skulder som innehas för försäljning avser Nordeas beslut 2016 att slå samman sin baltiska verksamhet med motsvarande verksamhet i DNB. De individuella tillgångarna och skulderna bokades bort från Nordeas balansräkning och i stället redovisades innehav i ett intresseföretag. Slutförandet av affären förutsatte bland annat godkännande från finanstillsynsmyndigheter, EU-kommissionen och Europeiska centralbanken. Efter alla nödvändiga godkännanden slutfördes affären den 1 oktober 2017 och de två bankerna slog samman sina affärsverksamheter.

M44. Tillgångar och skulder i utländsk valuta

31 dec 2017, Md euro	EUR	SEK	DKK	NOK	USD	Övriga	Summa
Summa tillgångar	157,7	82,2	64,6	48,2	58,1	6,7	417,5
Summa skulder	139,8	68,8	57,0	29,4	68,3	23,7	387,0
<hr/>							
31 dec 2016, Md euro	EUR	SEK	DKK	NOK	USD	Övriga	Summa
Summa tillgångar	65,7	56,5	2,6	2,0	32,1	22,4	181,3
Summa skulder	44,4	53,3	4,0	1,7	35,0	22,4	160,8

M45. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter

Överförda tillgångar som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder

Alla tillgångar som överförts redovisas fortsatt i balansräkningen om Nordeas exponering för förändringar i verkligt värde för tillgången kvarstår. Så är fallet vid återköpsavtal och värdepapperslån.

Återköpsavtal är en form av inlåning mot säkerhet där Nordea säljer värdepapper med ett avtal om att till ett fast pris återköpa dessa vid ett senare datum. Likvida medel som erhållits redovisas som inlåning (skuld). Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal bokas inte bort från balansräkningen.

Utlåning av värdepapper är transaktioner där Nordea lånar ut innehavda värdepapper till en motpart och erhåller en avgift.

Eftersom både återköpsavtal och värdepapperslån innebär att värdepappren återlämnas till Nordea, kvarstår alla risker och rättigheter förknippade med de överförda instrumenten hos Nordea, även om de inte är tillgängliga för Nordea under den period då de är överförda. Motparten i transaktionen innehar värdepappren som säkerhet, men har inte någon rätt till andra tillgångar i Nordea.

De värdepapper som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder värderas till verkligt värde.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Återköpsavtal		
Statsskuldsförbindelser	2 948	–
Räntebärande värdepapper	9 482	–
Summa	12 430	–

Skulder hänförliga till tillgångarna

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Återköpsavtal		
Skulder till kreditinstitut	9 189	–
In- och upplåning från allmänheten	2 896	–
Summa	12 085	–
Netto	345	–

Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån, vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Vanligtvis så kräver avtalen ytterligare säkerheter om värdet på värdepapper sjunker under en förutbestämd nivå. Enligt standardavtalen för de flesta återköpsavtal så har mottagaren av säkerheten ovillkorlig rätt att sälja eller återpantsätta säkerheten förutsatt att likvärdiga värdepapper överförs vid likvidtillfället. Det verkliga värdet på erhållna säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån upplyses om nedan.

Mn euro	31 dec 2017	31 dec 2016
Omvända återköpsavtal		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	31 488	–
- varav sålda eller pantsatta på nytt	17 282	–
Avtal om värdepapperslån		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	7 138	4 505
- varav sålda eller pantsatta på nytt	–	4 505
Summa	38 626	4 505

M46. Löptidsanalys för tillgångar och skulder

Förväntad löptid

Mn euro	Not	31 dec 2017			31 dec 2016		
		Förväntas återvinnas eller regleras:			Förväntas återvinnas eller regleras:		
		Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		42 637	–	42 637	101	–	101
Statsskuldförbindelser	M14	7 579	5 914	13 493	3 438	3 145	6 583
Utlåning till kreditinstitut	M15	46 973	12 792	59 765	61 362	27 013	88 375
Utlåning till allmänheten	M15	72 817	79 922	152 739	13 973	29 753	43 726
Räntebärande värdepapper	M16	12 995	34 955	47 950	1 339	9 020	10 359
Pantsatta finansiella instrument	M17	3 719	8 711	12 430	–	–	–
Aktier och andelar	M18	7 410	473	7 883	1	129	130
Derivatinstrument	M19	8 488	39 200	47 688	804	3 864	4 668
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		12	73	85	0	–	0
Aktier och andelar i koncernföretag	M20	–	12 532	12 532	–	5 733	5 733
Aktier och andelar i koncernföretag som ska fusioneras	M20	–	–	–	14 368	–	14 368
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	M21	–	1 036	1 036	–	12	12
Ägarintressen i övriga företag		–	23	23	–	1	1
Immateriella tillgångar	M22	17	2 097	2 114	–	1 539	1 539
Materiella tillgångar	M23	77	308	385	–	132	132
Uppskjutna skattefordringar	M13	32	52	84	4	18	22
Aktuella skattefordringar		58	–	58	204	–	204
Pensionstillgångar	M32	–	196	196	–	–	–
Övriga tillgångar	M24	15 303	13	15 316	4 560	–	4 560
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	M25	809	319	1 128	404	345	749
Summa tillgångar		218 926	198 616	417 542	100 558	80 704	181 262
Skulder till kreditinstitut	M26	47 063	4 672	51 735	13 240	7 134	20 374
In- och upplåning från allmänheten	M27	152 504	23 727	176 231	58 099	84	58 183
Emitterade värdepapper	M28	41 915	30 545	72 460	34 450	28 712	63 162
Derivatinstrument	M19	7 622	38 496	46 118	1 154	2 458	3 612
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		522	30	552	1 008	–	1 008
Aktuella skatteskulder		158	–	158	–	0	0
Övriga skulder	M29	28 713	7	28 720	3 113	166	3 279
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	M30	1 146	49	1 195	670	–	670
Uppskjutna skatteskulder	M13	–	174	174	–	–	–
Avsättningar	M31	227	185	412	295	12	307
Pensionsförpliktelser	M32	6	256	262	6	163	169
Efterställda skulder	M33	943	8 044	8 987	1 590	8 496	10 086
Summa skulder		280 819	106 185	387 004	113 625	47 225	160 850

M46. Löptidsanalys för tillgångar och skulder, forts.**Avtalsenliga odiskonterade kassaflöden**

31 dec 2017, Mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Statsskuldsförbindelser	–	7 790	268	3 798	2 979	14 835
Utlåning till kreditinstitut	46 120	39 374	5 815	16 112	639	108 060
Utlåning till allmänheten	7 852	55 239	19 005	51 170	45 469	178 735
Räntebärande värdepapper	–	5 162	13 233	37 491	4 156	60 042
Övriga	–	2 884	21 456	857	16 338	41 535
Summa finansiella tillgångar	53 972	110 449	59 777	109 428	69 581	403 207
Skulder till kreditinstitut	8 771	42 077	1 139	4 029	653	56 669
In- och upplåning från allmänheten	138 098	30 991	4 578	1 393	3 342	178 402
- varav inlåning	138 098	22 694	4 578	1 393	3 342	170 105
- varav upplåning	–	8 297	–	–	–	8 297
Emitterade värdepapper	–	26 749	16 958	33 661	7 428	84 796
- varav emitterade värdepapper	–	26 160	16 543	25 521	6 467	74 691
- varav övriga	–	589	415	8 140	961	10 105
Övriga	–	20 353	10 406	445	256	31 460
Summa finansiella skulder	146 869	120 170	33 081	39 528	11 679	351 327
Derivatinstrument, kassainflöde	–	31 559	5 693	27 595	8 153	73 001
Derivatinstrument, kassautflöde	–	30 236	5 656	5 656	5 656	47 204
Nettoexponering	–	1 323	37	21 939	2 497	25 797
Exponering	–92 897	–8 398	26 733	91 839	60 399	77 676
Kumulativ exponering	–92 897	–101 295	–74 562	17 277	77 676	–

31 dec 2016, Mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Statsskuldsförbindelser	–	3 058	430	2 966	269	6 723
Utlåning till kreditinstitut	4 490	52 181	11 389	18 616	2 427	89 103
Utlåning till allmänheten	975	12 271	5 951	22 542	5 170	46 909
Räntebärande värdepapper	–	360	1 330	9 092	1 003	11 785
Övriga	–	5 163	–	–	22 466	27 629
Summa finansiella tillgångar	5 465	73 033	19 100	53 216	31 335	182 149
Skulder till kreditinstitut	4 113	6 870	2 409	6 684	379	20 455
In- och upplåning från allmänheten	51 280	5 544	1 278	86	–	58 188
- varav inlåning	51 280	4 632	1 278	86	–	57 276
- varav upplåning	–	912	–	–	–	912
Emitterade värdepapper	–	23 493	12 791	31 713	9 362	77 359
- varav emitterade värdepapper	–	22 556	12 604	23 672	6 760	65 592
- varav övriga	–	937	187	8 041	2 602	11 767
Övriga	–	5 235	–	–	216	5 451
Summa finansiella skulder	55 393	41 142	16 478	38 483	9 957	161 453
Derivatinstrument, kassainflöde	–	74 164	10 408	13 892	5 357	103 821
Derivatinstrument, kassautflöde	–	73 505	10 254	10 790	4 700	99 249
Nettoexponering	–	659	154	3 102	657	4 572
Exponering	–49 928	32 550	2 776	17 835	22 035	25 268
Kumulativ exponering	–49 928	–17 378	–14 602	3 233	25 268	–

Tabellen är baserad på avtalsenliga löptider för finansiella instrument i balansräkningen. För derivat har förväntade inflöden och utflöden av kontanter redovisats för både derivattillgångar och derivat skulder eftersom derivat hanteras netto. Utöver instrument i balansräkningen och derivatinstrument, har Nordea utställda kreditlöften om 77 870 mn euro

(26 993 mn euro), vilka kan utnyttjas när som helst. Nordea har också ställt ut garantier om 54 130 mn euro (71 965 mn euro) som kan leda till ett utflöde av kontanter om särskilda händelser inträffar.

För ytterligare information om återstående löptider, se avsnittet om "Risk-, likviditets- och kapitalhantering".

M47. Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordeas perspektiv, d.v.s. den visar hur Nordeas siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter. För mer information om definitioner, se not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 26 och not K45 "Transaktioner med närstående".

Mn euro	Koncernföretag		Intresseföretag		Övriga närstående parter	
	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2016
Tillgångar						
Utlåning	53 745	86 819	144	317	–	–
Räntebärande värdepapper	933	–	–	–	–	–
Derivatinstrument	1 830	1 577	2	4	–	–
Aktier och andelar i koncernföretag	12 532	20 101	–	–	–	–
Övriga tillgångar	1 691	704	8	–	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	456	509	–	–	–	–
Summa tillgångar	71 187	109 710	154	321	–	–
Skulder						
In- och upplåning	14 926	14 790	17	2	77	8
Emitterade värdepapper	61	54	–	–	–	–
Derivatinstrument	3 438	2 433	–	–	–	–
Övriga skulder	645	0	–	–	–	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	11	23	–	–	–	–
Efterställda skulder	–	19	–	–	–	–
Summa skulder	19 081	17 319	17	2	77	8
Poster utanför balansräkningen¹	52 171	68 197	2 077	1 763	–	–

1) Innehåller nominella belopp på derivatinstrument avseende intresseföretag. För 2016 inkluderas garantier till Nordea Bank Finland Abp, se not M37 "Eventualförpliktelser".

Mn euro	Koncernföretag		Intresseföretag		Övriga närstående parter	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Räntenetto	564	–168	2	1	0	0
Avgifts- och provisionsnetto	–543	396	1	1	0	–
Nettoresultat av poster till verkligt värde	–759	–161	4	5	–	–
Övriga rörelseintäkter	–413	708	–	–	–	–
Totala rörelsekostnader	89	–146	–	–	–	–
Resultat före kreditförluster	–1 062	629	7	7	0	0

Ersättningar samt utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Information om ersättningar och utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K7 "Personalkostnader".

Övriga transaktioner med närstående parter

Nordea Bank AB ingår i ett garantikonsortium avseende norska Eksportfinans ASA. För ytterligare information, se not K45 "Transaktioner med närstående".

M48. IFRS 9

Klassificering av tillgångar och skulder enligt IFRS 9

Tillgångar

1 jan 2018, Mn euro	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)					Icke finansiella tillgångar, koncern-/ intressebolag och gemensamt styrda företag	Summa
	Upplupet anskaff- ningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde- optionen)	Derivat- instrument för säkring	Verkligt värde genom övrigt total- resultat (FVOCI)		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 637	–	–	–	–	–	42 637
Statsskuldförbindelser	92	6 535	–	–	6 866	–	13 493
Utlåning	187 169	25 201	–	–	–	–	212 370
Räntebärande värdepapper	1	18 473	–	–	29 476	–	47 950
Pantsatta finansiella instrument	–	12 430	–	–	–	–	12 430
Aktier och andelar	–	7 883	–	–	–	–	7 883
Derivatinstrument	–	46 044	–	1 644	–	–	47 688
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	85	–	–	–	–	–	85
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	–	–	–	12 532	12 532
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	–	–	–	–	–	1 036	1 036
Ägarintressen i övriga företag	–	23	–	–	–	–	23
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	2 114	2 114
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	385	385
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	84	84
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	58	58
Pensionstillgångar	–	–	–	–	–	196	196
Övriga tillgångar	1 363	10 909	–	–	–	3 044	15 316
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	892	–	–	–	–	236	1 128
Summa tillgångar	232 239	127 498	–	1 644	36 342	19 685	417 408

Skulder

1 jan 2018, Mn euro	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)					Icke finansiella skulder	Summa
	Upplupet anskaff- ningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultat- räkningen (verkligt värde- deoptionen)	Derivat- instrument för säkring	Verkligt värde genom övrigt total- resultat (FVOCI)		
Skulder till kreditinstitut	45 844	5 891	–	–	–	–	51 735
In- och upplåning från allmänheten	162 810	9 075	4 346	–	–	–	176 231
Emitterade värdepapper	67 427	–	5 033	–	–	–	72 460
Derivatinstrument	–	45 140	–	978	–	–	46 118
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	552	–	–	–	–	–	552
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	–	158	158
Övriga skulder	2 902	24 908	–	–	–	910	28 720
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	181	–	–	–	–	1 014	1 195
Uppskjutna skatteskulder ¹⁾	–	–	–	–	–	136	136
Avsättningar	–	–	–	–	–	453	453
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	–	262	262
Efterställda skulder	8 987	–	–	–	–	–	8 987
Summa skulder	288 703	85 014	9 379	978	–	2 933	387 007

1) Minskning av netto skatteskuld 38 mn euro. Klassificeringen av minskningen av netto skatteskulder på tillgångar och skulder kvarstår att fastställa.

M48. IFRS 9, forts.**Omklassificering av tillgångar och skulder vid övergången**

Tillgångar, Mn euro	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)				Verkligt värde genom övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar, koncern-/ intressebolag och gemen- samt styrda företag	Summa
	Upplupet anskaff- ningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde- optionen)	Derivat- instrument för säkring			
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	232 162	123 275	4 434	1 644	36 342	19 685	417 542
Obligatorisk omklassificering från Verkligt värde-optionen till AC ¹	234	–	–234	–	–	–	–
Obligatorisk omklassificering från Verkligt värde-optionen till FVPL obligatorisk ²	–	4 200	–4 200	–	–	–	–
Obligatorisk omklassificering från AC till FVPL obligatorisk ¹	–23	23	–	–	–	–	–
Omvärdering ³	–134	–	–	–	–	–	–134
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	232 239	127 498	–	1 644	36 342	19 685	417 408

Skulder, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)				Icke finansiella skulder	Summa
	Upplupet anskaff- ningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde- optionen)	Derivat- instrument för säkring		
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	288 703	85 014	9 379	978	2 930	387 004
Omvärdering ⁴	–	–	–	–	3	3
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	288 703	85 014	9 379	978	2 933	387 007

1) Omklassificeringen är hänförlig till Utlåning.

2) Aktier till ett värde av 2 648 mn euro, räntebärande värdepapper till ett värde av 1 548 mn euro och övriga tillgångar till ett värde av 4 mn euro har omklassificerats från Verkligt värde-optionen till Verkligt värde via resultaträkningen, obligatorisk till följd av nödvändig klassificering enligt klassificeringskriterierna.

3) Kategorin FVOCI består av nya avsättningar om 1 mn euro och en motsvarande men motsatt verkligt värde effekt.

4) Ökningen av avsättningar för poster utanför balansräkningen om 41 mn euro, minskat med en ökning av netto skatteskuld 38 mn euro. Klassificeringen av minskningen av netto skatteskulder på tillgångar och skulder kvarstår att fastställa.

Påverkan på eget kapital (balanserade vinstmedel) vid övergången

Den totala negativa påverkan på eget kapital från IFRS 9 vid övergången uppgår till 137 mn euro efter skatt.

Omklassificering av reserver vid övergången

Mn euro	Investeringar som hålles till förfall	Låneford- ringar och kund- fordringar	Upplupet anskaff- ningsvärde (AC)	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Poster utanför balans- räkningen	Summa
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	–	2 017	–	–	–	188	2 205
Omklassificering till AC	–	–1 968	1 968	–	–	–	0
Omklassificering till FVPL	–	–49	–	–	–	–	–49
Omvärdering enligt IFRS 9, gruppvisa reserver	–	–	124	–	1	41	166
Omvärdering enligt IFRS 9, individuella reserver	–	–	10	–	–	0	10
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	–	–	2 102	–	1	229	2 332

M48. IFRS 9, forts.

Exponeringar värderade till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat, före reserver

%	
Kategori 1	93,6
Kategori 2	4,6
Kategori 3	1,8
Summa	100,0

Reserver för kreditförluster

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Utlåning	109	295	1 698	2 102
Räntebärande värdepapper	1	0	0	1
Poster utanför balansräkningen	13	43	173	229
Summa	123	338	1 871	2 332

Redovisningsprinciper för finansiella instrument enligt IFRS 9

Se not K49 "IFRS 9" avsnitt "Redovisningsprinciper för finansiella instrument enligt IFRS 9".

M49. Förslag till vinstdisposition

Enligt balansräkningen står följande vinstmedel till årsstämans förfogande:

Euro	
Övrigt tillskjutet kapital	1 079 925 521
Balanserade vinstmedel	17 180 228 052
Övriga fria fonder	2 762 284 828
Årets resultat	3 510 086 789
Innehavare av övrigt primärkapital	750 000 000
Summa	25 282 525 190

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Euro	
Utdelning till aktieägare, 0,68 euro per aktie	2 747 028 225
Till ny räkning förs	
- övrigt tillskjutet kapital	1 079 925 521
- balanserade vinstmedel	17 943 286 616
- övriga fria fonder	2 762 284 828
- innehavare av övrigt primärkapital	750 000 000
Summa	25 282 525 190

Det är styrelsens bedömning att den föreslagna utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Årsredovisningens undertecknande

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder (IFRS/IAS) som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. De ger en rättvisande bild av Koncernens och Bolagets ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för Koncernen och Bolaget ger en rättvisande översikt över utvecklingen av Koncernens och Bolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som Bolaget och de företag som ingår i Koncernen står inför.

6 februari 2018

Björn Wahroos
Ordförande

Lars G Nordström
Vice ordförande

Kari Ahola
Styrelseledamot¹

Pernille Erenbjerg
Styrelseledamot

Robin Lawther
Styrelseledamot

Toni H. Madsen
Styrelseledamot¹

Hans Christian Riise
Styrelseledamot¹

Sarah Russell
Styrelseledamot

Silvija Seres
Styrelseledamot

Kari Stadigh
Styrelseledamot

Birger Steen
Styrelseledamot

Maria Varsellona
Styrelseledamot

Lars Wollung
Styrelseledamot

Casper von Koskull
Verkställande direktör och koncernchef

Vår revisionsberättelse har avgivits den 9 februari 2018

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemedtson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig

Catarina Ericsson
Auktoriserad revisor

1) Arbetstagarrepresentant.

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Nordea Bank AB (publ), org.nr 516406-0120

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Nordea Bank AB (publ) för år 2017 med undantag för bolagsstyrningsrapporten och hållbarhetsrapporten på sidorna 59–66 respektive 67–68. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 35–229 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten och hållbarhetsrapporten på sidorna 59–66 respektive 67–68. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Vår revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där den verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till

exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Vi har också beaktat risken för att styrelsen och den verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för att utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken koncernen verkar.

Nordea koncernen har centraliserade koncernfunktioner och globala processer för varje affärsområde. Vi har organiserat revisionsarbetet där vårt centrala team testar de centraliserade systemen och processerna, medan de lokala revisorerna granskar system och processer i varje affärsområde och enhet.

Enheter med stor betydelse och risk för koncernen har omfattats av full revision. Revisionen omfattar bedömning och testning av kontroller för väsentliga affärsprocesser och tester av bokföring kombinerat med analytisk granskning och granskning av bokföringsposter genom inspektion, observation eller bekräftelse samt inhämtande av revisionsbevis för att styrka våra förfrågningar.

För vissa enheter, trots att dessa enheter inte bedöms vara väsentliga eller ha hög risk, är det ur ett koncernperspektiv nödvändigt att granska specifika poster i redovisningen. I dessa fall instrueras lokala team att utföra specifika granskningsåtgärder. Specifika granskningsåtgärder inkluderar vanligtvis en detaljerad analytisk granskning, avstämning mot underliggande system, substansgranskning för specifika processer, områden och konton, diskussioner med företagsledning gällande bokföring, skatt och interna kontroller såväl som uppföljning av frågeställningar kända från tidigare perioder.

Vår revision utförs fortlöpande under året. Vår formella rapportering till styrelse och revisionsutskott består av i) resultatet av vår granskning av intern kontroll och ledningens förvaltning och ii) resultatet från granskning av årsbokslut. Vi har också gjort en översiktlig granskning av kvartalsrapporten per den 30 juni 2017 som har rapporterats till styrelse och revisionsutskott.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller fel. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning

och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt bedömde effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades

inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

I tabellen nedan presenterar vi vilka särskilt betydelsefulla områden vi haft i revisionen och hur dessa områden har beaktats i revisionen.

Särskilt betydelsefullt område

Hur det särskilt betydelsefulla området beaktades vid vår revision

Nedskrivning av lån till kunder

Nordea gör avsättningar för kreditförluster utifrån såväl en individuell som kollektiv bedömning.

För att redovisa nedskrivning av lån till kunder måste ledningen bedöma vid vilken tidpunkt nedskrivningen ska redovisas och hur stora eventuella avsättningar ska vara för sådan nedskrivning.

Viktiga områden för nedskrivning av lån till kunder är:

- Identifiering av lån med nedskrivningsbehov, inklusive fullständighet i de kundkonton som ingår i beräkningen av nedskrivningsbehov.
- Ledningens antaganden och bedömningar som ligger till grund för beräkningen av avsättningar för individuell och kollektiv nedskrivning. Det kan till exempel gälla beräkningar av sannolikhet för fallissemang och förlust vid fallissemang.

Nordea tillämpar IFRS 9 Finansiella Instrument från 1 januari 2018. Uppskattning av återvinningsvärdet för lånefordringar under IFRS 9 kräver ytterligare bedömningar i förhållande till IAS 39.

Se not K1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar), not K10 – Kreditförluster, netto och not K13 – Utlåning och osäkra lånefordringar.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende:

- kreditrating och scoring av kunder,
- beräkningar för individuellt bedömda nedskrivningsbehov av lån,
- beräkningar för kollektivt bedömda nedskrivningsbehov av lån.

Vi gjorde tester av ett urval av lån för att kontrollera om vi håller med om den riskbedömning som uttrycks i den interna kreditratingen eller scoringen. Vi inriktade oss särskilt på lån till kunder inom shipping, offshore and oil services.

Vi testade beräkningar av nedskrivningsbehov i ett urval av betydande lån med nedskrivningsbehov, inklusive en bedömning av förväntat framtida kassaflöde. Dessutom granskade vi ett urval av lån som ledningen inte hade identifierat i behov av nedskrivning.

Vi bedömde också lämpligheten i relevanta parametrar i modellerna för kollektiv nedskrivning.

Dessutom har vi utfört stickprovsvisa granskningsåtgärder över effekten av övergången till IFRS 9, vilka omfattar:

- bedömning av Nordeas dokumentation över kritiska ställningstaganden,
- validering av att dessa ställningstaganden har tillämpats i modeller,
- kontrollberäkning av reserveringsbelopp.

Värdering av vissa finansiella instrument i Nivå II och Nivå III som innehas till verkligt värde

Givet nuvarande volatilitet och makroekonomisk osäkerhet, fortsätter värdering av finansiella instrument att vara ett område med inneboende risk.

I värderingen av finansiella instrument i Nivå II och Nivå III används observerbara, och för Nivå III icke observerbara, indata för återkommande beräkningar av verkligt värde. Betydande portföljer av finansiella instrument värderas baserat på modeller och vissa antaganden som inte är observerbara för tredje part.

Viktiga områden för värdering av finansiella instrument som innehas till verkligt värde är:

- Riktlinjer och policys för modeller och värdering.
- Interna kontroller av hierarkin för verkligt värde, justeringar av verkligt värde, pristester samt kontroll och styrning av modeller.
- Upplysningar om finansiella instrument.

Se not K1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar), not K18 – Derivatinstrument och säkringsredovisning, not K39 – Klassificering av finansiella instrument och K40 – Tillgångar och skulder till verkligt värde.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende:

- identifiering, beräkning och övervakning av värderingen av finansiella instrument,
- hierarkin för verkligt värde, justeringar av verkligt värde och oberoende prisverifiering,
- kontroll och styrning av modeller.

Vi granskade koncernens processer för oberoende prisverifiering, validering och godkännande av modeller. Därutöver testades kontroller av dataflöden och datainput för värdering samt koncernens styrnings- och rapporteringsprocesser.

För de värderingar som är beroende av icke observerbara indata eller som kräver en högre grad av bedömningar, utgick vi från de antaganden, metoder och modeller som koncernen använde. Vi gjorde dessutom en oberoende värdering av ett urval positioner.

När det gäller justeringar av verkligt värde, särskilt credit value adjustment, debt value adjustment and funding fair value adjustment (CVA, DVA och FFVA) bedömde vi den metod som används, underliggande modeller samt koncernens antaganden och jämförde detta med vår kännedom om nuvarande praxis i branschen. Vi testade kontroller över datainput till de underliggande modellerna och testade ett urval av underliggande transaktioner.

Aktuariella antaganden relaterade till affärsområdet Life

Värdering av försäkringstekniska avsättningar innefattar bedömningar om osäkra framtida händelser. Värderingen baseras på modeller där väsentliga bedömningar tillämpas för att fastställa ekonomiska antaganden, aktuariella antaganden liksom antaganden om kundbeteenden. Förändringar i dessa antaganden kan väsentligt påverka värderingen av försäkringstekniska avsättningar.

Se not K1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar) och not K27 – Skulder till försäkringstagare.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende processer för att beräkna försäkringstekniska avsättningar.

Vår granskning omfattade också bedömningar av tillämpade metoder, modeller och antagande som används i beräkningarna av de avsättningarna. Vi har stickprovvis utfört kontrollberäkningar av åtagandet med hjälp av PwC:s aktuarier.

IT-system som stödjer processer för finansiell rapportering

Ett väsentligt antal transaktioner hanteras inom koncernens finansiella rapportering vilken är starkt beroende av IT-system med stöd för automatisk redovisning och avstämning. För att säkerställa fullständiga och korrekta räkenskaper krävs att kontroller över behörigheter till program, programutveckling och programförändringar är ändamålsenligt utformade och fungerar effektivt.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för de IT-system som är väsentliga för den finansiella rapporteringen. Vår granskning har omfattat åtkomst till program och data samt programutveckling och programförändringar.

För åtkomst till program och information omfattade vår granskning test av upplägg, borttag och övervakning av åtkomsträttigheter samt lämplig fördelning av arbetsuppgifter. Andra områden som testades omfattade övervakning av IT-system och kontroll över ändringar i IT-system.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 4–34 och 67–68. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksam-

heten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/ revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Nordea Bank AB (publ) för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens leda-

möter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 59–66 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 67–68 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s uttalande RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, 113 97 Stockholm, utsågs till Nordea Bank AB (publ)s revisor av bolagsstämman den 16 mars 2017 och har varit bolagets revisor sedan 19 mars 2015.

Stockholm den 9 februari 2018

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemetson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Catarina Ericsson
Auktoriserad revisor

Styrelse

Björn Wahlroos

Lars G Nordström

Pernille Erenbjerg

Robin Lawther

Sarah Russell

Kari Stadigh

Silvija Seres

Birger Steen

Björn Wahlroos, ordförande

Ekonomie doktor, 1979. Styrelseledamot sedan 2008 och ordförande sedan 2011. Född 1952. *Nationalitet:* finländare.

Styrelseordförande i Sampo Abp och UPM-Kymmene Oyj.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i Hanken (Svenska handelshögskolan). Styrelseledamot i ett flertal stiftelser, bl a Näringslivets Delegation EVA/ETLA och Mannerheim-stiftelsen.

Tidigare befattningar:

2001–2009 Verkställande direktör och koncernchef i Sampo Abp.
2005–2007 Ordförande i Sampo Bank Abp.
1998–2000 Ordförande och verkställande direktör i Mandatum Bank Abp.
1992–1997 Verkställande direktör i Mandatum & Co Ab.
1985–1992 Flertal befattningar inom Föreningsbanken i Finland, bl a vice verkställande direktör och direktionsmedlem 1989–1992.
1974–1985 Flertal akademiska befattningar, bland annat professor i national-ekonomi vid Hanken (Svenska handelshögskolan) och biträdande professor vid Brown University och Kellogg Graduate School of Management, Northwestern University.

Aktieinnehav i Nordea: 100 000.¹

Lars G Nordström, vice ordförande

Juridikstudier vid Uppsala universitet. Styrelseledamot sedan 2003 och vice ordförande sedan 2017. Född 1943. *Nationalitet:* svensk.

Styrelseordförande i Vattenfall AB. Styrelseledamot i Viking Line Abp.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i Finsk-Svenska Handelskammaren. Styrelseledamot i Svensk-Amerikanska Handelskammaren och Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). Ledamot i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA). Finsk honorärkonsul i Sverige.

Tidigare befattningar:

2008–2011 Verkställande direktör och koncernchef för Posten Norden AB.
2006–2010 Styrelseledamot i TeliaSonera AB.
2005–2009 Styrelseordförande i Kungliga Operan.
2002–2007 Verkställande direktör och koncernchef för Nordea Bank AB.
1993–2002 Flertal chefsbefattningar inom Nordeakoncernen.
1970–1993 Flertal befattningar inom Skandinaviska Enskilda Banken (vice verkställande direktör från 1989).

Aktieinnehav i Nordea: 23 250.¹

Pernille Erenbjerg

Magisterexamen i ekonomi, och auktoriserad revisor. Styrelseledamot sedan 2017. Född 1967. *Nationalitet:* dansk.

Verkställande direktör i TDC A/S. Styrelseledamot i DFDS A/S och Genmab A/S.

Tidigare befattningar:

2011–2015 Group Chief Financial Officer TDC A/S.
2003–2011 Flertal chefsbefattningar i TDC A/S.
2002–2003 Partner Deloitte Touche Tohmatsu.
1987–2002 Revisor Arthur Andersen.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Robin Lawther

Bachelor Honours (ekonomi), magisterexamen (redovisning och finansiering). Styrelseledamot sedan 2014. Född 1961. *Nationalitet:* amerikanska och brittiska. Styrelseledamot i Oras Invest Ltd.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i UK Government Investments Limited.

Tidigare befattningar:

1985–2012 Flertal befattningar inom J.P. Morgan.
2011–2012 Chef, Wealth Management for Southeast, USA.
2007–2011 Chef, Nordic Investment Bank, UK.
2005–2007 Chef, Mergers & Acquisitions Execution, European Financial Institutions, UK.
2003–2005 Chef, Commercial Banking Group, UK.
1994–2005 Managing Director, Financial Institutions Investment Banking, UK.
1990–1994 Vice President, Mergers & Acquisitions, UK.
1985–1990 International Capital Markets, USA.

Aktieinnehav i Nordea: 50 000.¹

Sarah Russell

Magisterexamen i tillämpad ekonomi och finans. Styrelseledamot sedan 2010. Född 1962. *Nationalitet:* australiska.

Verkställande direktör i Aegon Asset Management och styrelseledamot i ett flertal koncernföretag, bland annat styrelseordförande i Aegon Asset Management Holdings BV och medlem i Management Board i Aegon NV. Vice ordförande i supervisory board i La Banque Postale Asset Management SA.

Andra uppdrag: Medlem i supervisory board i Nederlandse Investeringsinstelling NV. Styrelseledamot i The American Chamber of Commerce i Nederländerna.

Tidigare befattningar:

1994–2008 Flertal ledande befattningar inom ABN AMRO, bland annat vice verkställande direktör och verkställande direktör i ABN AMRO Asset Management 2006–2008.
1981–1994 Flertal chefsbefattningar och andra befattningar inom Financial Markets i Toronto Dominion Australia Ltd.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Kari Stadigh

Diplomingenjör och civilekonom. Styrelseledamot sedan 2010. Född 1955. *Nationalitet:* finländare.

Verkställande direktör och koncernchef i Sampo Abp. Styrelseordförande i If Skadeförsäkring Holding AB (publ) och Mandatum Livförsäkringsaktiebolag. Styrelseledamot i Nokia Corporation och Waypoint Group Holding Ltd.

Andra uppdrag: Vice ordförande i Finans Finland (FA) och styrelseledamot i Niilo Helanders stiftelse.

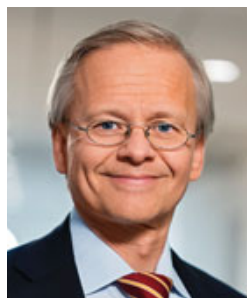
Tidigare befattningar:

2010–2009 Vice verkställande direktör i Sampo Abp.
1999–2000 Verkställande direktör i Sampo Livförsäkringsaktiebolag.
1996–1998 Verkställande direktör i Nova Livförsäkringsaktiebolag.
1991–1996 Verkställande direktör i Jaakko Pöyry-koncernen.
1985–1991 Verkställande direktör i JP Finance Oy.

Aktieinnehav i Nordea: 100 000.¹

Maria Varsellona

Lars Wollung

Kari Ahola

Toni H. Madsen

Gerhard Olsson

Hans Christian Riise

Arbetstagarrepresentanter

Kari Ahola

Styrelseledamot sedan 2006.
Född 1960.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Toni H. Madsen

Styrelseledamot sedan 2013.
Född 1959.

Aktieinnehav i Nordea: 3 299.¹

Gerhard Olsson

Styrelseledamot sedan
1 oktober 2016.
Född 1978.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Hans Christian Riise

Styrelseledamot sedan 2013.
Född 1961.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Silvija Seres

MBA, fil.dr (matematik) och magisterexamen (datateknik). Styrelseledamot sedan 2015. Född 1970. *Nationalitet:* norska. Styrelseledamot i Acamedia AB, DNV GL Group AS, Oslo Børs VPS Holding ASA, Oslo Børs ASA och Syncron International AB.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Norsk rikskringkasting AS (NRK), Stiftelsen Det Norske Veritas, Oslo Business Region AS, Simula Research Laboratory AS och Kavlifondet. Ordförande i Polyteknisk Forening. Medlem i Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA.

Tidigare befattningar:

2011–2016 Verkställande direktör i TechnoRocks AS.
2008–2011 Director of Business Management, Microsoft Development Center, Norge.
2004–2008 Vice President for Services Strategic Development, Product Marketing och Strategic Development i Fast Search & Transfer ASA.
1997–2003 Prize Fellow, handledare och föreläsare vid University of Oxford, Storbritannien.
2003 Gästforskare vid Chinese Academy of Sciences i Beijing, Kina.
2002 Biträdande professor och programansvarig vid Dar Al Hekma University i Jeddah, Saudiarabien.
1999 Gästforskare vid DEC/Compaq Systems Research Center i Palo Alto, USA.
1996–1997 Forskare vid Norsk Regnesentral.
1994–1996 IT-utvecklare i Skrivervik Data.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Birger Steen

Civilingenjör (datavetenskap) och MBA. Styrelseledamot sedan 2015. Född 1966. *Nationalitet:* norrmän. Styrelseledamot i Schibsted ASA, Skooler AS och Nordic Semiconductor ASA. *Andra uppdrag:* Medlem av Board of Trustees för Nordic Heritage Museum i Seattle.

Tidigare befattningar:

2011–2016 Verkställande direktör i Parallels, Inc.
2009–2010 Vice President för Worldwide SMB & Distribution i Microsoft Corporation.
2004–2009 General Manager för Microsoft Russia.
2002–2004 General Manager för Microsoft Norge.
2000–2002 Verkställande direktör för Scandinavia Online AS.
1996–1999 Vice President för Business Development i Schibsted ASA.
1993–1996 Konsult i McKinsey & Company.
1992–1993 Oljehandlare i Norwegian Oil Trading AS.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Maria Varsellona

Juristexamen (Juris Doctor). Styrelseledamot sedan 2017. Född 1970. *Nationalitet:* italienska. Styrelseledamot i Alcatel-Lucent Shanghai Bell.

Andra uppdrag: Chefsjurist och medlem av koncernledningen i Nokia Abp.

Tidigare befattningar:

2013–2014 Chefsjurist och medlem av koncernledningen i Nokia Siemens & Networks.
2011–2013 Chefsjurist och medlem av Global Leadership Team Tetra Pak, Tetra Laval-koncernen.
2009–2010 Chefsjurist och medlem av Global Leadership Team Sidel, Tetra Laval-koncernen.
2008–2009 Adjungerad professor och föreläsare Università degli Studi di Firenze, Italien.
2006–2009 Senior bolagsjurist GE Oil & Gas.
2005–2006 Senior bolagsjurist The Hertz Corporation.
2001–2004 Senior bolagsjurist GE Oil & Gas.
1998–2001 Jurist Pini, Bingham & Partners.
1994–1998 Jurist The Greco Law firm.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Lars Wollung

Civilekonom och civilingenjör. Styrelseledamot sedan 2017. Född 1961. *Nationalitet:* svensk. Styrelseordförande i IFS AB (publ), The North Alliance Group AS och mySafety Group AB.

Tidigare befattningar:

2009–2015 Verkställande direktör för Intrum Justitia AB (publ).
2001–2008 Verkställande direktör för Acando AB (publ).
1996–2001 Konsult med eget bolag.
1987–1995 Managementkonsult, McKinsey & Company.
1986 Systemutvecklare, Ericsson.

Aktieinnehav i Nordea: 20 000.¹

¹) Aktieinnehav, per den 31 december 2017, omfattar även familjemedlemmars och närstående bolags eventuella innehav.

Koncernledning

Koncernledning, från vänster till höger: Martin Persson, Karen Tobiasen, Torsten Hagen Jørgensen, Snorre Storset, Casper von Koskull, Julie Galbo, Topi Manner, Matthew Elderfield, Erik Ekman och Heikki Ilkka.

Casper von Koskull

President and Group CEO since 2015.
Född 1960.
Medlem i koncernledningen sedan 2010.
Aktieinnehav i Nordea: 257 362.¹

Tidigare befattningar:

2010 –2015 Chef för Wholesale Banking, Nordea Bank AB
1998–2010 Verkställande direktör och partner på Goldman Sachs International i London, chef för Nordic Investment Banking.
1994–1998 Verkställande direktör, Nordic Investment Banking, UBS, London.
1992–1994 Chef för Derivatives Marketing and Structuring för tyska företagskunder, Citibank, Frankfurt.
1990 –1992 Vice President Leverage Finance, Citibank, New York.
1987–1990 Vice President Nordic Coverage Citicorp Investment Bank, Ltd, London.
1984–1987 Account Manager, Citibank, Helsingfors.

Torsten Hagen Jørgensen

Group COO och ställföreträdande koncernchef sedan 2015.
Född 1965.
Medlem i koncernledningen sedan 2011.
Aktieinnehav i Nordea: 128 370.¹

Martin Persson

Executive Vice President, chef för Wholesale Banking.
Född 1975.
Medlem i koncernledningen sedan 2016.
Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Heikki Ilkka

Executive Vice President, Group CFO, chef för Group Finance & Treasury.
Född 1970.
Medlem i koncernledningen sedan 2016.
Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Erik Ekman

Executive Vice President, chef för Commercial & Business Banking.
Född 1969.
Medlem i koncernledningen sedan 2015.
Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Topi Manner

Executive Vice President, chef för Personal Banking.
Född 1974.
Medlem i koncernledningen sedan 2016.
Aktieinnehav i Nordea: 55 615.¹

Julie Galbo

Chief Risk Officer, chef för Group Risk Management and Control.
Född 1971.
Medlem i koncernledningen sedan 2017.
Aktieinnehav i Nordea: 529.¹

Matthew Elderfield

Group Compliance Officer och chef för Group Compliance.
Född 1966.
Medlem i koncernledningen sedan 2016.
Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Snorre Storset

Executive Vice President, chef för Wealth Management.
Född 1972.
Medlem i koncernledningen sedan 2015.
Aktieinnehav i Nordea: 12 300.¹

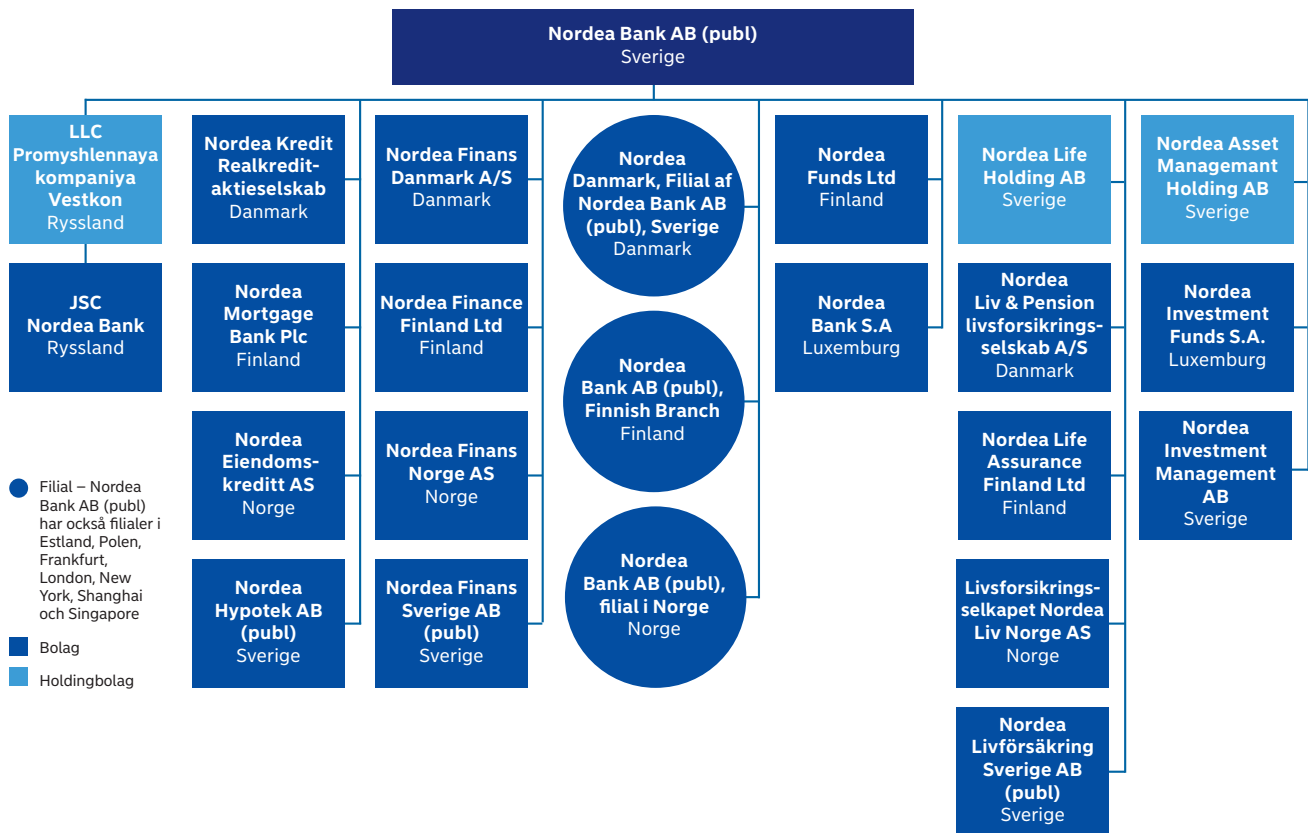
Karen Tobiasen

Chief People Officer
Född 1965.
Medlem i koncernledningen sedan 2016.
Aktieinnehav i Nordea: 1 200.¹

¹) Aktieinnehav, per den 31 december 2017, omfattar även familjemedlemmars och närstående bolags eventuella innehav.

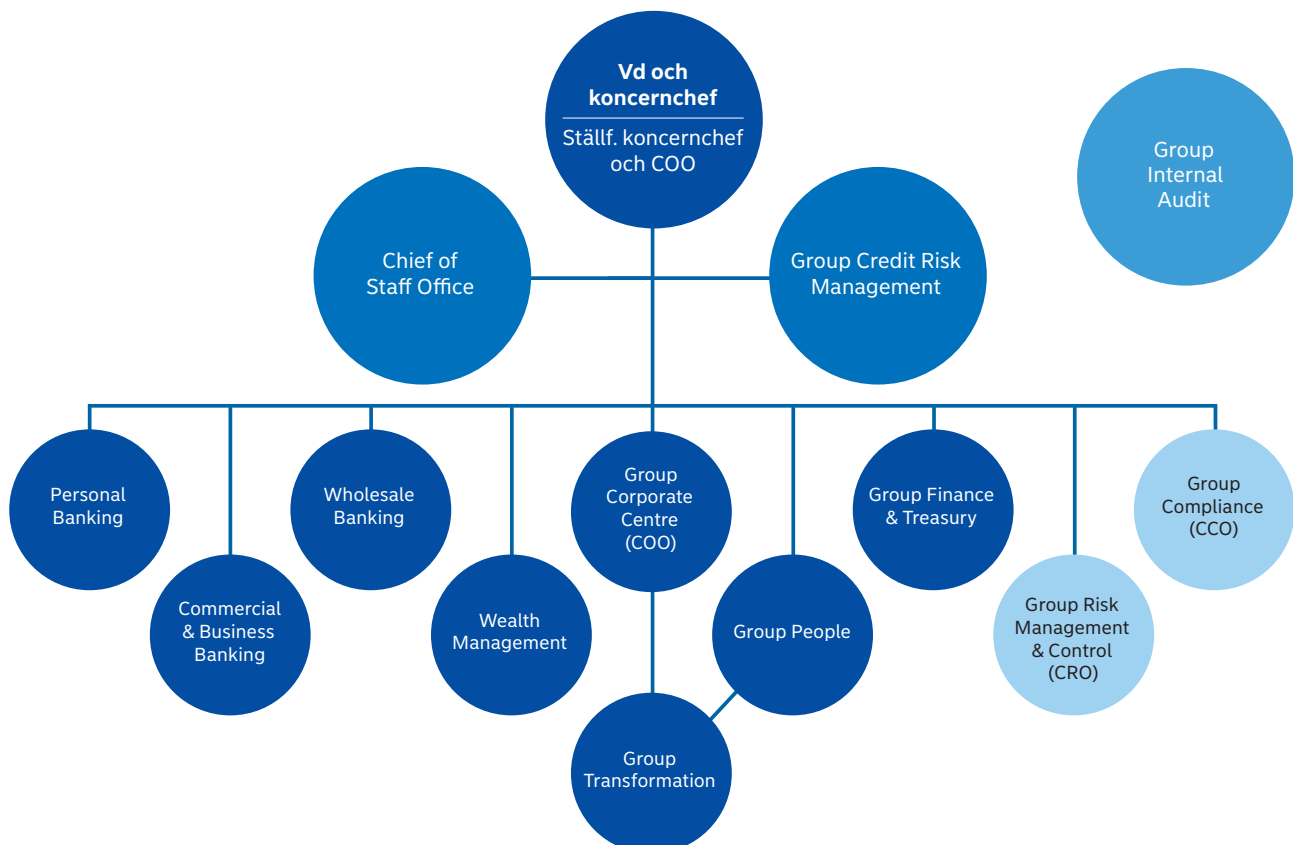
Koncernstruktur

Huvudsaklig koncernstruktur från 31 december 2017

Nordeas organisation

Från 31 december 2017

Årsstämma den 15 mars 2018

Nordeas årsstämma 2018 hålls torsdagen den 15 mars kl. 13.00 svensk tid i Vinterträdgården, Grand Hôtel, Royalentrén, Stallgatan 4, Stockholm.

Anmälan om deltagande etc

Aktieägare som önskar delta i årsstämman ska vara införd i den av Euroclear Sweden AB i Sverige förda aktieboken den 9 mars 2018, och anmäla sig till Nordea. Aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade måste därför tillfälligt låta omregistrera aktierna i eget namn hos Euroclear Sweden AB för att ha rätt att delta i årsstämman. Detta gäller bland annat för innehavare av aktiedepåbevis i Finland och innehavare av aktier registrerade i VP Securities i Danmark. Sådan omregistrering ska vara verkställd hos Euroclear Sweden AB i Sverige den 9 mars 2018. Detta innebär att aktieägaren i god tid före denna dag måste underrätta förvaltaren om detta.

Aktieägare registrerade hos Euroclear Sweden AB i Sverige

Anmälan till årsstämman ska göras till Nordea Bank AB (publ) senast den 9 mars 2018, helst före kl. 13.00 svensk tid, på adress: Nordea Bank AB (publ), c/o Euroclear Sweden AB, Box 191, SE-101 23 Stockholm, Sverige, eller per telefon +46 8 402 90 64, eller på Nordeas webbplats, nordea.com.

Innehavare av aktiedepåbevis i Finland

Anmälan till årsstämman och omregistrering av aktier till Euroclear Sweden AB ska göras senast den 8 mars 2018 kl. 12.00 finsk tid, på adress Nordea Bank AB (publ), c/o Euroclear Sweden AB, Box 191, SE-101 23 Stockholm, Sverige, eller per telefon +46 8 402 90 64, eller på Nordeas webbplats, nordea.com.

Aktieägare registrerade hos VP Securities i Danmark

Anmälan till årsstämman och omregistrering av aktier till Euroclear Sweden AB ska göras senast den 8 mars 2018 kl. 12.00 dansk tid, på adress Nordea Bank AB (publ), c/o Euroclear Sweden AB, Box 191, SE-101 23 Stockholm, Sverige, eller per telefon +46 8 402 90 64, eller på Nordeas webbplats, nordea.com.

Finansiell kalender

Finansiell kalender 2018

Årsstämma	15 mars
Första dag för handel exklusive utdelning	16 mars
Avstämningsdag	19 mars
Utbetalning av utdelning	26 mars
Delårsredogörelse, första kvartalet	25 april
Delårsrapport, andra kvartalet	20 juli
Delårsredogörelse, tredje kvartalet	24 oktober

Kontaktpersoner

Torsten Hagen Jørgensen,
Group COO och ställföreträdande koncernchef

Investor Relations

Rodney Alfvén, chef för Investor Relations
Ylva Andersson
Carolina Brikho
Michel Karimunda
Andreas Larsson
Pawel Wyszynski

105 71 Stockholm, Sverige
Tel: +46 10 157 1000

Webbplats

Alla rapporter och pressmeddelanden finns tillgängliga på internet, på adress nordea.com. Finansiella rapporter från Nordeakoncernen kan beställas på nätet och från Investor Relations.

Nordeas rapport om kapitaltäckning och riskhantering, i enlighet med upplysningskraven i Pelare III och EU:s kapitaltäckningsförordning, finns på nordea.com.

Årsredovisning 2017

Denna årsredovisning omfattar Nordea Bank AB (publ) och avser verksamheten i Nordeakoncernen, vars koncernstruktur presenteras på sidan 239.

I årsredovisningen presenteras Nordeakoncernens resultaträkningar och andra finansiella data uttryckta i euro.

Denna årsredovisning omfattar Nordea Bank AB (publ) och avser verksamheten i Nordeakoncernen, vars koncernstruktur presenteras på sidan 239.

I årsredovisningen presenteras Nordeakoncernens resultaträkningar och andra finansiella data uttryckta i euro.